Autodesk-fejlesztések épülettervezőknek

Ez év márciusában – az építészek, a szerkezettervező mérnökök és az épületgépészek ötleteinek még könnyebb megvalósíthatósága érdekében – frissítette építőipari szoftvermegoldásait az Autodesk. A most megjelent

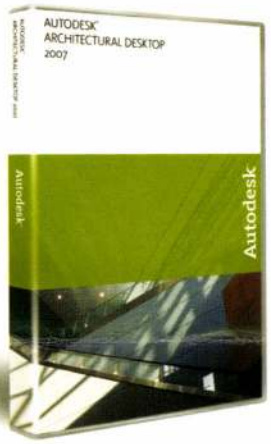

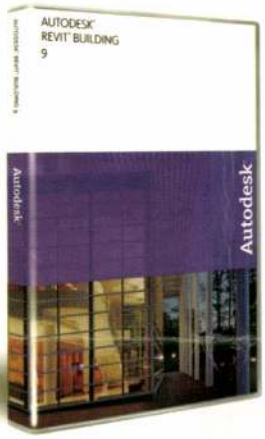

Autodesk Revit Building 9, Autodesk Architectural Desktop 2007, Autodesk Building Systems 2007 és Autodesk VIZ 2007 szoftverek segítségével az épülettervező szakemberek hatékonyabban hozhatják létre, kezelhetik és oszthatják meg a tervinformációkat.

Revit alapú technológia

A Revit Building szoftver kifejezetten az épületinformáció-modellezésre (BIM – Building Information Modeling) készült. A parametrikus változáskezelő technológia segítségével a projekten bármikor és bárhol végrehajtott módosításokat automatikusan koordinálja a program. Nem számít, hogy a modellnézeteket, rajzlapokat, konszignációkat vagy épületegységeket módosítják-e a tervezők, a dokumentáció minden eleme összehangolt és következetes marad. A továbbfejlesztett Revit Building 9 szoftver új funkciói többek között a fényárnyék hatások azonnali megjelenítésének lehetősége, a részlettervezési elemtár, anyagösszesítés, cikkszámozás és IFC importálás, exportálás.

AutoCAD alapú technológia

Az Autodesk az AutoCAD alapú szoftvereit is továbbfejlesztette, így az Architectural Desktop szoftver is új verziószámmal jelent meg. Az Autodesk Architectural Desktop 2007 könnyen használható szolgáltatásaival, illetve rugalmas bevezetési lehetőségeivel könnyebb, gyorsabb és pontosabb a rajzolás, valamint a kivitelezési dokumentáció elkészítése. Az információk az iparágvezető DWG formátumnak köszönhetően egyszerűen megoszthatók, így a tervadatok hatékonyan koordinálhatók a tervezőcsoportok között. A beépített renderelőeszközzel hatásos bemutatók készíthetők. Az Architectural Desktop 2007 szoftver új funkciói többek között a csatlakoztatott meghajtók, az automatikus helyiséglétrehozás területcímkézéssel, valamint a vonalas rajzok lépcsőkké alakítása.

Megjelenítő- és együttműködési eszközök

Az Autodesk VIZ 2007 szoftver 3D modellezésre, renderelésre és animálásra szolgáló alkalmazás meggyőző látványtervek készítéséhez. Ideális eszköz jó minőségű fotorealisztikus modellek, diagramok és technikai ábrák, illetve építészeti bemutatók létrehozására.

Az egyre inkább globálissá váló környezetben – ahol a tervezők és a kivitelezők gyakran más országokban és eltérő időzónákban dolgoznak – az építőipari és tervező ügyfelek kihasználhatják az Autodesk Buzzsaw együttműködést segítő projektkezelési megoldásait. Az Autodesk Design Review szoftver használatával felgyorsítható a tervek ellenőrzése, mivel a nem CAD alkalmazásokat használó projektcsoportok is ellenőrizhetik, megjegyzésekkel láthatják el és nyomon követhetik a különböző formátumú 2D és 3D terveket. A DWF Viewer ingyenesen letölthető szoftverrel pedig az ügyfelek ellenőrizhetik a DWF formátumú 2D és 3D rajzokat, térképeket, modelleket.

Teljes szoftvercsalád az építőipar számára

Az Autodesk átfogó termékkínálatot nyújt az építőipar számára. Az Autodesk – a legfejlettebb épületinformáció-modellezési technológiától kezdve a legszélesebb körben elfogadott tervezési és dokumentációs megoldásokig – támogatja az épület teljes életciklusa során fellépő információs és kezelési igényeket.

Autodesk Magyarország, Budapest

minőség, biztonság és szolgáltatás a legmagasabb színvonalon

a DEITERMANN cégfilozófiában ezek a leglényegesebb elemek. Ezek a fő szempontok az irányadók termékeink gyártásánál, forgalmazásánál és a tanácsadásnál.

Begyakorlott kivitelezői partnerhálózattal megoldjuk betonjavítási, műgyantabevonati, szigetelési, épületfelújítási és burkolási feladatait.

Maxit és Deitermann műgyanta bevonatok

Különféle hézagmentes bevonatokat tudunk ajánlani az egyszerű vékony és vegyszerálló erős bevonatig.

Burkolati szigetelések

A kerámia burkolatok alá a bevonati szigeteléseket mindenféle kiegészítésekkel, burkolati ragasztó családokkal, dilatációs szalagokkal, tömítő anyagokkal kiegészítve ajánlunk. A szigeteléseknek van normál (**SUPERFLEX 1**), gyorskötő (**SUPERFLEX 8**) és vegyszerálló (**SUPERFLEX 40**) rugalmas változatai.

CONSTRUMA NAGYÍJAS TERMÉK

SUPERFLEX D2 nagy rugalmasságú UV-álló, cementalapú szigetelés, amely kiválóan alkalmas medencék, betonpárkányok, épületek utólagos szigetelésére.

Mélyépítési és egyéb bevonati szigetelések

Utólagos szigetelési és falszárítási rendszerek

DEITERMANN

maxit Group

Deitermann Hungária Kft.
1239 Budapest
Ócsai út 1-3
Tel: 209-2931, Fax: 361-3070
E-mail: info@deitermann.hu
Honlap: www.deitermann.hu

Finta József: Az én Kalotaszegem

„A táj, a hegyek-dombok-patakok világa most is olyan, mint háromnégy évtizede. Messziről nézvést a falvak is úgy bújnak meg a völgyek ölén, ahogyan ifjúságom idején tették" – írja a szerző az előszóban. Aztán így folytatja:

„Ám a táj pusztul, domboldalain egyre több az agyagos suvadásbemaródás, a legelők egyre kopaszabbak, az iható egészséges víz hiánya Bánffyhunyadon, s a környező falvakban is katasztrofális. A csordák egyre kisebb foltokat festenek a legelők zöldjére, a népesség folyamatosan csökken vagy elrománosodik. Az egykoron gyönyörű portákból, hímes homlokú házakból, csűrökből, kapukból már csak mutatóban maradt néhány. Alig van olyan hely, ahol a vasárnapi harangszóra felveszik gyönyörű, öröklött viseletüket a lányok-asszonyok."

A kötet hat, egymásba fonódó témakörbe csoportosítja Finta József ősi családi földjén készített 102 grafikáját, a kalotaszegi mikrokozmosz gyermekkori emlékeit. Ezek a témák: templomok, tájak, házak és falvak, kertek-fák, emberek és társaik, fejfák. Mindegyik képcsoporthoz egy-egy vers tartozik. A kora ifjúságában készített grafikákról vallja: „Tussal és magam reszelte angol rajztollal rajzoltam őket." Ma már csak ötpercnyi, odavetett vázlatokra marad idő – teszi hozzá szóban. Építészi hitvallását így fogalmazza meg: „A SZERKEZET egyértelmű, perelhetetlen tisztelete, a torzítatlan konstrukció evidenciája, a gazdag díszítés 'szövetsége' a szerkezeti elemekkel – ez az a hagyomány, amelyre bárminémű mai építészet ráépülhetne." A rajzok az elmúlt év nyarán, vagy az utóbbi mintegy tíz évben készültek. A szép kiállítású könyvet 2005-ben a Püski Kiadó adta ki. A könyvet 2006. április 6-án a budai Várban, a Litea Könyvszalonban mutatták be. A házigazda Bakó Annnamária először a közelmúltban elhunyt Püski Sándorné Ilus nénire emlékezett. Ezután Finta József összegyűjtött rajzai és versei harmadik kötetére irányította rá a figyelmet. A könyvet Péterfy László szobrászművész mutatta be a maga szubjektív módján az idő múlásával a gyermekkorra utalva. Pintér Tamás építész alapos könyvelemzését – akadályoztatása miatt – magnófelvételről hallhatták a résztvevők. A rajzokon a szerkezeti lényeg megragadását emelte ki, ami helyenként vastagabb, sötét vonallal hangsúlyozott, összefoglalt egységekben jelentkezik. Sebestyén Márta szívhez szóló dalai után a Moldvából származó csángó Laczkó Mihály Krisztus és Mária húsvétheti szenvedéseiről fájdalmasan gyönyörű énekkel kápráztatta el a hallgatóságot. Bakó Annamária „Jól csak a szívével lát az ember" Saint-Exupéry idézetet a jelenlévőknek ajánlva zárta a rendezvényt.

A karakteres rajzok, a szerző visszaemlékezései, az egész könyv egy jajkiáltás a pusztuló magyar múltért. Ezt a beszámolót legpontosabban Finta Józsefnek az előszóban írott gondolatával és felhívásával fejezhetjük be: „Pedig Kalotaszeg természetes híd lenne a partiumi magyarság, s a Mezőség és Székelyföld magyarlakta vidékei között." – „Izesüljön szátokban e szép szó – Kalotaszeg –, és menjetek oda; fedezzétek fel újra ezt a tájat és ezt a népet."

Timon Kálmán

Szatmári Gizella: Emlékjelek

„PRO MEMORIA – emlékjelek: táblák, domborművek, szobrok. Jelentős személyiségek, a szűkebb közösség szempontjából fontos események megörökítésére vállalkoznak, ismereteinket bővítve a múlt értékeinek megbecsülésére tanítanak, példaképet állítanak" – írja művének bevezetőjében a szerző. A fővárosban megtalálható több száz – domborműves vagy csak szöveges – emléktábla közül Szatmári Gizella, a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze 33-at válogatott ki és mutat be a kis kötetben. Az írások korábban a Magyar Nemzet hasábjain jelentek meg. Az emlékjelek kiválogatása a szerző rendkívüli jó arányérzékéről tanúskodik, ugyanakkor egy-egy téma hírlapi tárca terjedelmű leírása pontos történeti ismereteket nyújt, ezzel egyidejűleg élvezetes olvasmány.

Hauszmann Alajos (1847–1926) emléktáblája egyik jelentékeny alkotása, a volt Kúria, V., Kossuth Lajos tér 5. sz. alatti épület homlokzatán látható, az építész bronz portréjával. Ez Pásztor János szobrászművész munkája 1913-ból. Az építész munkásságát számos elismerés kísérte. A budai királyi palotába tervezett, ún. Szent István terem teljes berendezésével az 1900. évi párizsi világkiállításon Grand Prix-t nyert. 1918-ban V. Károly király „velencei" előnévvel magyar nemességet adományozott neki.

Árkay Aladár (1866–1932) emlékoszlopa a városmajori kistemplom (XII., Csaba u. 5.) mellett egy karcsú mészkő pillér, mely hajdani emlékkútként egy vízmedence szélén áll. A kút már nem működik, gondos kezek virágokkal ültették körül. Alsó részén körbefutó, kidomborodó betűkből komponált felirata az építész nevét és születési adatait tartalmazza. A fák között megbújó, erdélyi hangulatú, tornácos kis templom az építész műve. A sima vasbeton tömbökből konstruált, színes üvegablakokkal díszített nagy templom modern templomépítészetünk jelentős állomása (1933). Első tervei Árkay Aladár keze nyomát viselik, de végleges koncepciója és a kivitelezés már Árkay Bertalan (1901–1971) munkája. Az emlékoszlopot is Aladár fia készítette 1933-ban.

Kós Károly (1883–1977) építész emléktáblája a Wekerle-telep központjában, a róla elnevezett téren található. (XIX., Kós Károly tér 3.). Szathmáry Gyöngyi szobrászművész alkotása Kós bronzportréjával 1983-ból, születésének 100. évfordulójára készült. Kós Károly „Erdély mindenese" volt. 1918-ban visszautasította a neki Budapesten felajánlott egyetemi tanszéket, s inkább hazament a kalotaszegi Sztánára, a Varjúvárba, mert úgy érezte: ott nagyobb szükség van rá.

A kiadvány a már majdnem 40 kötetre rúgó „A mi Budapestünk" sorozatban, a fővárosi Városháza kiadásában, 2005-ben látott napvilágot. A 13x20,5 cm-es, zsebformátumú, 80 oldalas könyvecske 600 Ft-ért kapható. A szép fényképeket Barka Gábor készítette. A könnyen kezelhető kis kötet zsebre téve budapesti sétáink hű kísérője lehet. A belőle olvasottak pedig mindenképpen hozzájárulhatnak nemzeti múltunk jobb megismeréséhez.

Timon Kálmán

Finta Sándor

Ma a tömegek azonosulni kívánnak kultúránk javaival, s én szemtanúja vagyok naponta a Nemzeti Galériában annak az élménynek, hogy miképpen veszik birtokukba, miként ismerik fel a művészeti hagyományaink nemzeti köztulajdonát. A művészet megszűnt magánügy lenni. S ha nem magánügy, akkor mondanivalója is közügy és korszerű kell hogy legyen. A *közügy* a művészet nyelvére fordítva azt jelenti: élményszerű. A korszerű pedig azt: hogy korunk esztétikai ízlését tükrözze, amelyeket az ipar és a technika teremtett. *Új formák és színek,* sőt új fogalmak területén kell mozognia, melyek mögött a valóságos élet élménye, a korral való együttélés ritmusa legyen.

Vajon milyen osztályrészt tud vállalni a mai Szolnok, a művésztelep korunk művészeti feladataiból? Biztató alapvonásuk a művészeknek, hogy nincsen közöttük életkoránál fáradtabb, fantáziátlanabb, de *leglényegesebb,* hogy mindegyik „ráharapott" már arra a csalétekre, amit saját ízlése, egyéni vágyai diktálnak. Vagyis kibontakoztak, vagy kibontakoznak az egyéniségek körvonalai. Erényeiket és gyengeségeiket még nem fedi a könnyű rutin, s az uniformizálódás lápját már kikerülték.

E kamarakiállítás – amely a szolnoki és budapesti újságírók baráti együttműködéséből született meg – meggyőzően mutatja, hogy Szolnokon nem honol a tespedés szelleme: festők és szobrászok, a múlt gazdag örökségének biztatásával vívják napi küzdelmüket a kifejezés igazságáért.

Dr. Bényi László

A túrkevei Finta Emlékkiállítás.

Régóta várt nap ez a mai; egyrészt azért, hogy láthassuk egy kevi ember viszontagságos úton elért művészi sikereinek remekműveit, de joggal várták tőlünk ezt a napot azért is, hogy egy ilyen komoly tehetséggel felruházott ember csupaszív cselekedetének, hazaszeretetéből fakadó kérésének eleget tegyünk, és közrebocsássuk műveit, hogy gyönyörködhessenek, megismerhessék és joggal büszkélkedhessenek Túrkeve lakói a művészet ilyen kimagasló alakjával, mint szülöttjükkel.

A kunsági, a kevi föld nemcsak az acélos búza termelésére alkalmas, kinő itt a művészet, a kultúra, és innen sarjadt, országunkban elsőnek, a parasztságot szebb útra vivő, nagyüzemi szocialista gazdálkodás is.

Nemcsak kinőtt, hanem világhírnévre tett szert a nagyüzemi szocialista gazdálkodás éppúgy, mint az acélos búza, vagy a művészet. A mai nap jellegéből fakadóan engedjék meg, hogy én csak a művészeti kérdéssel, a Finta hírnévvel foglalkozzam.

Nem is olyan régen egy szegényparaszti, kubikos család – sok-sok hasonló sorsban, nehéz körülmények között élőhöz hasonlóan – kis közösségi életüket élték. Az apa nehéz sorsa, vándorútjai, de közösségben élő gondolkodása a gyermekek fejében is egyre érik. Az anya írástudatlansága önállóságra ösztönzi a gyerekeket, és az egyszerű családból már olyanok nőnek ki, mint *Finta Árpád,* aki a Tanácsköztársaság idején Szolnokon kifejtett direktóriumi tagságáért meghurcolásban részesült, és sok-sok társával együtt a Horthy-fasiszták Héjjas különítményének áldozatává vált. Hős lett, kegyelettel őrizzük meg emlékét.

Finta Gergely (művész nevén *Zádori Oszkár)* már gyermekkorában megmutatkozó tehetségével nagy hírnévre tett szert. De az akkori korban – hasonlóan többi társához – külföldre kellett mennie, hogy tehetségét kibontakoztathassa, amiről *sok-sok alkotásán keresztül meggyőződhettünk.* És mielőtt a ma ünnepelt *Finta Sándorról* szólnék, hadd köszöntsem a még ma is köztünk élő *Finta Sámuelt,* aki ma is itt van közöttünk és jólképzett kőfaragó mesteri munkájával igyekszik öregbíteni a Finta nevet. Sajnos a sor nem lehet teljes, mivel a legifjabb Finta fiú fiatalon elhunyt és ő tetteivel nem ékesíthette a Finta nevet.

 Jászkunság, 1962 dec.

KÉPZŐMŰVÉSZEK — KIÁLLÍTÁSOK

A szolnoki művésztelep kiállítása a budapesti újságíró klubban.

A művésztelep fogalma általában valamely tájhoz kapcsolódik, de a művészek szellemi együttműködését is szokta jelenteni, a régi céhbeli összetartozásnak egy újkori változatát. Vannak a művésztelepnek tisztes mesterei és vándorlegényei is – és vannak tradiciói, amelyek – Szolnok esetében – igen jelentősek, de sem valamely speciális stílusjegyet nem jelentenek, sem pedig egy bizonyos korszakhoz nem kötődnek, mint teszem azt Nagybánya művésztelepének története. *Ez az elaszticitás a szolnoki művésztelep egyik főkarakterisztikuma, s azt jelenti,* hogy a szolnoki hagyományok buzdítanak s feljogosítanak új és új kísérletek, új keresések útjára.

A hatvan éves művésztelep két nagy egyéniségének *Fényes Adolfnak* és *Aba-Nováknak* életműve éppen ezt az elvet példázza a gyakorlatban.

Fényes Adolf, aki a müncheni festészet egész tudományát ismerte, s már a korai *Szegényember képeit* is a *saját módján,* a saját szívén-szemén szűrte – mégiscsak Szolnokon ébredt rá mondanivalójának és színeinek ízére, és bár bizonyára nagyra becsülte, mind Pettenkofen, mind Deák-Ébner és Bihari szolnoki műveit – *a szolnoki hagyományt* –, mégiscsak a maga látta Szolnokot fedezte fel festészetünk számára.

És ki tudná megmondani, miért éppen Szolnok vált Aba-Novák parasztképeinek olyan múzsájává, amivel az egyetemes festészet egyik legizgalmasabb témaforrásává tette Szolnokot és halhatatlanná életművét. A genius loci-nak kifürkészhetetlen vonzása ez; Szolnoknak is megvan az a fajta hívása, amely mindenütt kialakul, ahol művésztársaság fészket rak: a festő kelléke Szolnoknak, aki nélkül Szolnok nem is volna egészen hiteles. Nem is volna egészen azonos a róla alkotott fogalommal. Olyanféle Szolnoknak a művésztelep, mint Párizsnak az Eiffel-torony. Kinyúlik belőle, és szinte arról magáról is megismerik. Ebből következik a szolnoki Eiffel-torony lakóinak bizonyos fajta indokolt biztonságérzete. Alkothatnak kedvük, tehetségük, egyéniségük megannyiféle iránya felé – és nincsen is a művésztelep mai gárdájában kettő sem, aki egymásra emlékeztetne. A különböző generációk egymás melletti alkotó munkája előnyére válik mindkét félnek, mert a szolid mesterségmívelés, a gonddal, vajúdással való teremtés nehéz útja megteszi a maga hatását, s elgondolkoztat a h i v a t á s terheiről és örömeiről.

Nos éppen a *hivatás* kérdése az, amely jelentésében és feladataiban nagyot változott, nagyot nőtt korunkban. A *ma* művészének egy boldogító s egyben nehéz feladattöbblettel kell számolnia: a művészet *új közönségével,* a tömegekkel, azokkal, akik összességükben jelentik a kort, amelyről a művésznek be kell számolnia. Ha meggondoljuk, hogy a zseniális francia szobrász Rodin arról panaszkodott az elmúlt században: „Az antik és a reneszánsz művészei olyan korban éltek, amikor az emberek szerették a művészetet. Ezek koruk jó ízlésében fürödhettek, míg manapság nincsen általános jóízlés. A régiek pontosan abban az atmoszférában éltek, amelyre a művésznek, ha nagyot akar alkotni, szüksége van. A mai közönség elvesztette ezt a nagyságérzékét. És mi már nem találunk segítséget, támaszt benne" – ha megértjük Rodin panaszának tragikumát, akkor azt kell mondanunk: a ma művésze a reá figyelő népben rendkívüli biztatást kapott.

Utoljára, de nem utolsó sorban kívánok *Finta Sándorról* szólni, az öt testvér közül a legidősebbről, aki 1958. augusztus 2-án az Amerikai Egyesült Államokban hunyt el, és már élete, művészi munkássága delén kifejezésre juttatta, hogy munkáival, tehetségével a kevi emberek műveltségét kívánja elősegíteni. Ennek következménye az, hogy munkáit Túrkeve város dolgozóira hagyta, aminek megérkezése után a legszebb, legkedveltebb darabjait a helyi lehetőségekhez viszonyítva itt most kiállítottuk, közrebocsátottuk.

Amikor e kiállítás megnyitása alkalmával megemlékezünk a neves művészről és köszönetünket fejezzük ki hagyatékáért, akkor emlékezésünk vissza száll életének göröngyös, nehéz útjára.

Ifjúkori hevessége miatt törvény elé került, és 12 évet kellett ezért szenvednie. Ezen idő alatt a Szamosújvári fegyházban kezdett szobrászkodni, Gergely öccse példájára. – Ezen időből kiemelkedő műve: *„Kovács az üllőnél"*.

Kiszabadulása után itthon, Túrkevén szobrászkodott. 1917-ben készíti el művészi kisplakettjét, a *„Kevi talicskást"*. – Művészi értékén túl a plakettben kifejezésre jut apja nehéz sorsa, amit ő maga is megkóstolt, mert 12 éves korában már apját elkísérte Nagyváradra, ahol a huszárlaktanya földmunkáinál ő maga is dolgozott, mint apja csatlósa, segítője. De már több is volt ebben, mert 1918-ban a „Sztrájk" című plakettje a munkások harci mozgalmát, elszántságát juttatja kifejezésre. Értékét mi sem bizonyítja jobban, mint Szigeti István érmészeti kutató írása, melyből kitűnik, hogy ezen plakettet 500 példányban sokszorosították 1919-ben a Tanácskormány igazságügyminisztere megrendelésére. Ezen plakett másolatát rézmetszetben kívánták használni a hivatalos papírok fejlécén és a papírok víznyomására. Sajnos azonban erre nem kerülhetett sor, sem az emlékplakett közrebocsátásra, mivel a Tanácsköztársaságot megdöntötték.

Tudomásunk szerint az emlékplaketteket egy Dr. Vajda Jenő ügyvédnél hagyta megőrzésre, sajnos azonban – az 1945-ös ostrom alatti elhunyta miatt a plakettek hollétéről még ma sem lehet tudni. Ugyancsak nem azokról az egyéb szobrokról sem, amelyet szintén a nevezett személynél hagyott megőrzésre.

1920-ban történt kivándorlásának oka ismeretlen, de a „Sztrájk" című plakettnek a Tanácsköztársaság alatti felhasználása egyik oka lehet, s minden józan embernek meg kell azt érteni, hogy azt kivándorlása után jó maga sem fejtegette.

Közvetlenül kivándorlása után sok emlékmű-pályázatot nyert meg, amelyből kiemelkedő Rio de Janeiróban az „Erő" szobrának pályázata. A Botondot és Lehelt ábrázoló szobra is a világkiállítás kapuja elé került, aminek kis plasztikája itt a kiállításon megtalálható.

1923-ban az Egyesült Államokba ment, ahol tanfolyamokon és egyetemen fejlesztette művészi tudását. Petőfi márvány szobrát a Cleveland-i egyetemen helyezték el. Készített Kossuth-szobrokat és emlékműveket, valamint sok plakettet a kormány megrendelésére éppúgy, mint az egyház részére. Faragásokat készít fából, bölény csontból. Kisebb szobrokat, plaketteket bronzból, melyből egyik legkiemelkedőbb munkája az 1926-ban elkészített „Néger rabszolgák dala" c. plakettje, mely 30 cm átmérőjű öntött bronz. 5 néger tanárt mintáz meg rajta, az érem szélén körbefutó kottaszalaggal; a néger rabszolgák dalának szava olvasható le róla. A nagy művész sokszor megsiratta az elnyomott amerikai néger-milliók sorsát, s ezzel a plakettjével örök emlékként mutatja, emberiességét kifejezésre juttatva, az elnyomással egyet nem értését.

Finta Sándor mesternek művészeti munkája általában ismert előttünk. Igaz, korábban csak fényképekről, vagy a 30-as években Amerikában járt Nagy István miniszteri osztálytanácsostól küldött két darab plakettből és öt kis bronzszobráról, amit már akkor is a túrkevei múzeumnak szánt, illetve Túrkeve lakosságának. Sajnos az akkori vezetés hibájából ezek Debrecenbe kerültek. S most, amikor hagyatékából teljes egészében megismerhetjük művészi munkásságát közrebocsátott művein keresztül, akkor mindjárt gondolkodni kell azon, hogy ezen szép gyűjteményt, ami Túrkeve tulajdonát

képezi, meg kellene ismertetni az ország egyéb területén, legalábbis Szolnok megyében, a kunsági városokban. Annál is inkább kell ezt mondanom, mert amikor barátaimnak elmondottam, hogy ma hova jövök, a filmhíradóban látott szobrokon keresztül kifejezésre juttatták igényüket ezen művész munkáinak megtekintésére. Szinte irigylésre méltó embernek tartottak, hogy e nagy művész munkáit szűk pátriájában, szülővárosában láthatom meg.

Hogy Finta Sándor nem szakadt el egy percre sem szülőföldjétől, azt elsősorban hagyatéka mutatja, de szobrászati alkotásán túl írói tevékenysége is, mert ezen művészettel is foglalkozott. Műveiben szinte kizárólag ifjúsági emlékeit örökítette meg, amelyeket saját illusztrációjával díszített. Az ecsegpusztai pásztor élet, a pásztor ember szabad élete ábrázolásának minden sorában a boldog gyermekkorra utal, amit egyik nyilatkozatában is kifejezésre juttat: „Minden túlerőt legyőztem és minden fáradságot kibirtam és ma, amikor úgy gondolom, hogy művészeti pályám zenitjét elértem, úgy szeretnék ismét 4 éves lenni, kis falovacskákon lovagolni". (1938-ban tett nyilatkozatából.)

Finta Sándor érzelmi beállítottságára jellemző, a szüntelen hazavágyódás Túrkevére, szülővárosába, amit 1957 februárjában Dr. Győrffy Lajosnak írt leveléből érzékelhetünk.

Úgy gondolom, hogy Sámuel öccsére bízott feladatban segítenünk kell, hogy valóban a „galuska temetőben" és az általa komponált síremlék megvalósulva hirdesse a Finta név és cselekedet örökét.

De kötelezettséggel tartozunk mi, a megye és a város vezetői is, a Finta művészetnek, hogy a már 1936-ban kért, s újból és újból megismételt Finta-múzeum megvalósuljon. Múzeum már van, a mi szocialista rendszerünknek köszönhető, a múzeumban Finta-hagyaték is található és a már elviekben elfogadott név felvételét a legrövidebb időn belül rendezni kell és a túrkevei múzeumot Finta-múzeumnak kell nevezni, amely részben e család művészetét, de még inkább a szocialista kultúrát hirdesse, és a múzeumi munkán keresztül a tudomány ezen ágának e városban való fejlesztésével szélesítsük és segítsük a népművelési munkát, a tudatformálást, Túrkeve szocializmus útjára lépett parasztságának magasszintű műveltségét.

A kiállítási megnyitó végén szálljon gondolatunk a messze távolban lévő özvegy Finta Sándornéhoz, akinek szintén része volt abban, hogy ez a nagyértékű hagyaték Túrkevére kerüljön. S most a kiállítás megnyitásakor engedjék meg, hogy a megjelent ünneplő közönség nevében és a Szolnok Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága nevében is köszönetünket fejezzük ki Finta Sándornénak.

Amikor ismételten köszönetet mondok és elismerésemet fejezem ki e nemes cselekedetért, ugyanakkor Túrkeve közönségének rendelkezésére bocsájtom e hagyatékban való gyönyörködést, s a kiállítást ezennel megnyitottnak tekintem.

Fodor Mihály

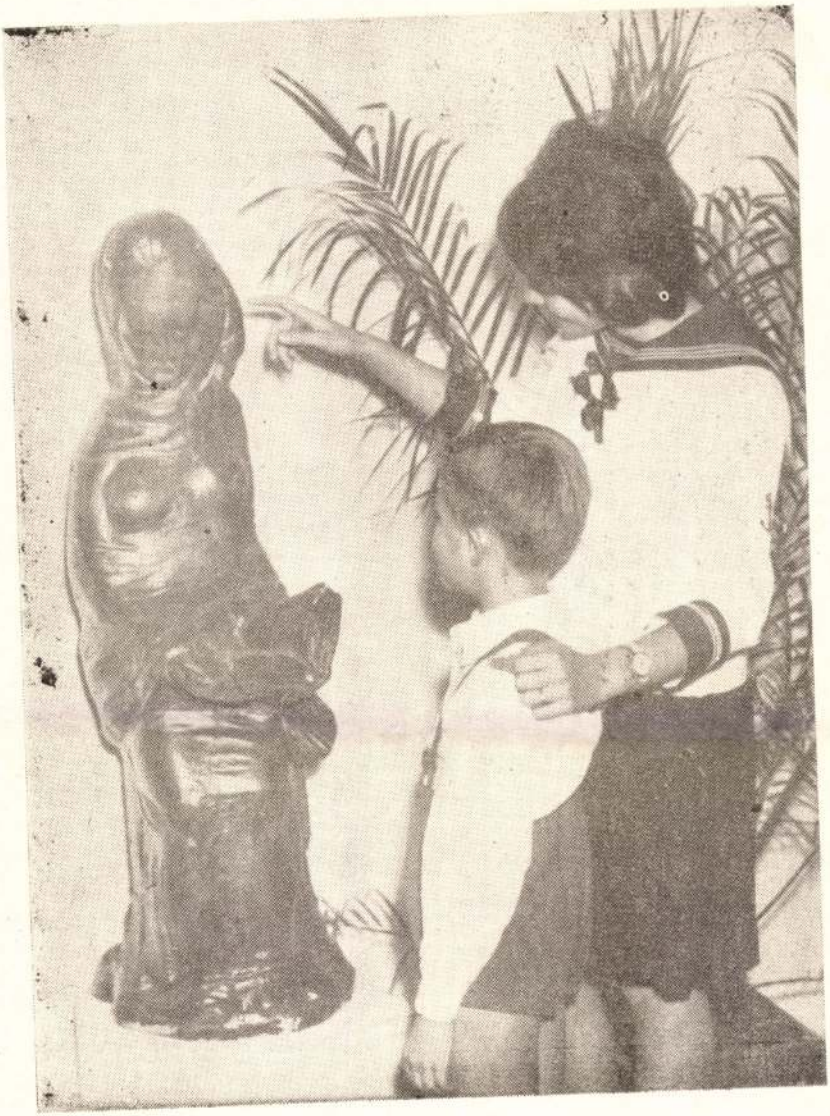

A túrkevei Finta Emlékkiállítás megnyitásakor az ifjú látogatók a művész „Anyánk" című szobrát nézik.

Aba-Novák Vilmos Emlékkiállítás Szolnokon

Évszázados és hosszú a szolnoki művészet útja, és ezen az úton új mérföldkövet állítunk, ami fémjelzi a múltat és mutat a jövőbe, amerre majd utódaink járnak.

Hazajött *Aba-Novák Vilmos*. A könyörtelen sors korán elragadta, de műveiben jelen van, szelleme tovább él és hat.

Én, a kortárs és barát, üdvözöllek, Vili! Itthon vagy, mert mi magunkénak tartunk, mert Te is annak tartottad magad.

A művészetnek is vannak hősei: azok, akik agyot alkottak. Már életedben annak tisztelt Magyarországon kívül Pádua, Róma, Velence, New York és minden nagy város, ahová műveid elértek.

Képeid most új útra indulnak. Az első állomás Budapest volt, most Szolnok, azután Varsó következik. Szakadatlan munkában telt el életed. Dolgoztál nappal a napvilágnál, éjjel a kék villanykörtéknél. Mindnyájan megilletődve nézzük képeidet. Nekem a legtöbbje többet mond, mint másnak. Nálam emlékeket idéz. Cséplés idején indultunk el veled. Patay Miska vitt a kólájukon, Alföldet, tanyákat, kompjárást nézni. Láttam a cséplőmunkásokat a képeken a géppel, a kompátkelésnél a tiszapüspöki kompot, a kompon a kólát, amivel mentünk. Együtt voltunk a vásárokon, együtt ültünk a lacikonyhákban, néztük és rajzoltuk a sergőt, együtt festettük a tiszai bárkákat. Ott voltunk a „Gazdag Cirkusz"-ban – emlékszem – egy nyári délután, és este az előadáson.

A jászszentandrási freskók!... A hónapokig tartó munka együttes láza mintha ma volna.

Legtöbb képed szolnoki vagy szolnoki ihletésű. Pesten is szolnoki maradtál. Egyszer sallangos dohányzacskót adtam Neked. Megörültél neki, és a pesti, szmokingos vacsorákon is abból tömted meg a pipádat.

Azután az arcképeken... feleséged, kislányod, a barátok, mind egy-egy régi ismerős, régi kedves emlék, és a meghívón az önarcképed a sárga gyökérkalappal, emlékszem rá, amikor festetted.

Mindig az élet sűrejét kerested, és mindig eligazodtál benne. Előttem vagy most is robosztus magaddal, kiapadhatatlan fantáziáddal, formáló-erőddel. Az élet elmúlhat, de képeidben minden megmaradt.

Nagy életművet hagytál magad után, Vili! Ennek méltatása, nem feladatom; elvégzi azt hű művészettörténészed.

Mindnyájan, akik itt emlékkiállításod megnyitására összegyűltünk, ünnepeljük műveidben a nagy művészt, és áldozunk emlékednek.

Ezeknek a kegyeletes érzéseknek és gondolatoknak hangulatában nyitom meg a kiállítást.

Chiovini Ferenc

Finta Sándor, szobrász — MOk

Rövidesen megnyílik a kiváló szobrász műveiből létesített állandó Kiállítás.

—: Finta Sándor szobrai a túrkevei múzeumban S.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. dec. 11.

FINTA SÁNDOR, szobrász

T? N?

Braziliai kalandjait a SECREI OF THE GREAT MOLKEY CIMŰ KÖNXVÉBEN IRTA MEG?L:%_óBANä.Bpesten a MAJOM TITka cimen adták ki 1942-ben a szerző engedélye nélkül. Finta ugyan szobrász volt de iró is egsúttal 34.old

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

"HERDBOY OF HUNGARY/Magy.pásztorfiú/c.regénye 1932-ben jelent meg New Yorkban nagy sikert aratott.Hayes,New York püspöke a szószékről hírderre,hogy a biblián kívül 4 könyvet érdemes elolvasni,köztük ezt is.A newyorki állam közokt-ügy vezetője elrendelte,hogy a könyv néhány fejezetét vegyék be az isk.tankönyvekbe. 34.old

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1926.-FISK JUBILEE QUINTET, 5 éneklő néger feje, a NASHVILLEI néger egy. 5 tanáráról mintázta. Az USA-ban élő 5 néger típus. Szélén kottán ének. H/.HE SHALL FEED HIS FLOCJ IS 40.11. FISK UNIVERSITY MEMORIAL. Ülő nő 5 galambot etet, hátúl az egytem. 250 mm. önt. bronz. Debreceni Déri Múzban. 36. old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24. sz. Bp.

Fiúta Sándor

szobrán

M.D.K.

1962 októberében emlékkiállítását rendezték Turkevén — 1919-ben Rio de Janeiroban készült első önálló műve az „Erő". — A turkevei kiállításon szerepel „Anyám" c. műve valamint több ermeje is.

N. Peures Éva: Fiúta Sándor emlékkiállítása Turkevén

Művészet, 1963. április — 37 kép.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Finta Sándor

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1962 SZEP 12

/1021

1962. szeptember 12.

Képek a Finta hagyatékról

Finta Sándor Túrkevén volt csikós. Már gyermekkorában feltünt kivételes szobrász képessége. 1920-ban kivándorolt Amerikába, ahol kizárólag szobrászattal foglalkozott. Halálakor úgy rendelkezett, hogy értékes műveit Túrkevére hagyja. A hagyaték megérkezett.

A hagyatékkal együtt érkezett Finta Sándor arcképe, melyet szintén a múzeumban helyeznek el

Györffi Lajos a túrkevei múzeum igazgatója leltározza a hagyatékot

Indianfej

Buenos Aires

B. Nagy Pál, a Szolnoki MÁV válogatott párbajtőrözője a világbajnoki csapat tagjaként három hetet töltött a Buenos Aires-i vívó világbajnokságon. Ezalatt a három hét alatt sok új — számunkra érdekes élményben volt része. Ezekből most néhányat ismertetünk olvasóinkkal.

I.

Némi szorongással ültünk az IL—18-as repülőgépbe, hiszen egy 14 000 kilométeres útnak nekivágni nem mindennapi esemény. Vajon mit tartogat számunkra ez az út? Milyen arculatával tárul ki előttünk a déli félteke, milyen izgalmakban lesz részünk? — ezeket próbáltuk egymás arcáról leolvasni, amikor kiértünk a Ferihegyi repülőtérre.

Nos, izgalmakért nem kellett a szomszédba menni, megtaláltuk azt itthon is. A nagy sietségben Szabó Sándor vívó útlevelét tévedésből elcserélték Szabó Sándor kajakozóéval, s mindez nem sokkal a felszállás előtt derült ki. Nosza, megkezdődött a harc az idővel: elhozni az útleveleť és késleltetni a beszállást. Szerencsére akadt egy gépkocsi, amely visszarobogott a szövetségbe, a pilótákat is sikerült marasztalni addig, amíg meghozták az eredeti útlevelet Szabónak, aki az ijedtségtől sápadtan várta, mi lesz a sorsa: velünk jön-e, vagy marad.

De nem érkezett meg az argentin vízum sem és valahogy olyan felfogásban indultunk el, hogy: lesz, ahogy lesz.

Egyórás késéssel aztán nekivágott a huszonhárom fős csoportunk az útnak Prágán át Amszterdamba. Ott átszálltunk a KLM holland légitársaság DC—8 típusú, négymotoros, sugárhajtású — több mint kilencven személyes, hatalmas utasszállító gépére. Az vitt bennünket egész Buenos Airesig. A gép repülési magassága tízezer méter, légkondicionáló berendezése állandóan 25 fokos hőmérsékletet biztosított.

Este érkeztünk Zürichbe, éjfélkor pedig Lisszabonba. Portugália fővárosa a magasból impozáns látványt nyújtott rendezett utcáival és nagy fényreklámjaival. Ez volt az utolsó európai állomásunk. Ott már teljesen megteltek az ülőhelyek.

Lisszabonból éjfél után indultunk Afrikába, az Atlanti óceán partján fekvő Dakarba. Ott kezdtük igazán érezni, hogy egy egészen furcsa, számunkra idegen, különös világba értünk. Megcsapott bennünket Afrika jellegzetes forró levegője, s az is érdekes volt, hogy az utasokon kívül fehér embert nem láttunk. A repülőtér boltjaiban csak néger emléktárgyakat árultak, mint például afrikai táncosnőt ábrázoló figurát és tam-tam dobot.

Mint általában minden repülőtéren, ott is keveset időztünk és amikor felszálltunk, bizony szorongó szívvel hallgattuk a nagyon csinos és több nyelven beszélő stewardessek utasításait, akik kioktattak minden utast az előtte lévő, nyakbaakasztható, felfújható és lámpával is ellátott gumitömlő használatára — tengerbe zuhanás esetén. Szerencsére erre nem került sor.

Különben egész úton hordták műanyagtálcán a jellegzetes repülőételeket, amiknek ára benne foglaltatott a jegyek árában: sajtot, vajat, szaftos húst, ismeretlen növényblő készült salátát, gyümölcsöt, süteményt, hűsítőitalt és feketét.

Dakar után egy többórás, hosszú útszakasz következett a Csendes-óceánon át Dél-Amerikába. Alattunk a fel hők és a végtelen tenger fölöttünk a mélyen sötétké ég. Időnként kinéztünk a ablakon, hajó után fürkész ve, de nem sikerült látn egyet sem. Megpróbáltunl aludni a hátradönthető ülé sen, de nem ment. Az egyen lítő fölé érve, minden utas nak kiosztottak egy máso lattal ellátott kartont, amely nek eredetijét kitöltés után visszaadtuk, a másolatot pe dig megtarthattuk magunk nak. Nyilván a KLM igy tartja számon, hogy hány utast szállított át az egyenlítőn.

Világosba értünk Rio de Janeiroba, ahol addig senki ki nem tehette a gépből a lábát, míg valami büdös fer-

Amsterdamtól egészen Bu légi társaságnak ezzel a I pév

A vízilabd hi

Az országos vízilabda-bajnokságban most a hajrá előtti szakaszhoz érkeztünk. A hátralévő mérkőzéseket gyor sított ütemben bonyolítjál le. Többször lesz olyan hét amikor szombaton és vasár nap is teljes bajnoki fordul lesz. A szeptember 8—9- mérkőzések eredményei alap ján a helyezési sorrend a következőképpen alakult:

1. FTC	14	11	3	—		65:36	2
2. Szolnok	14	10	—	4		61:36	2
3. BVSC	14	7	6	1		56:39	2
4. Ü. Dózsa	14	7	3	4		58:45	1
5. Eger	14	6	3	5		62:59	1
6. Bp. Hon.	14	6	2	6		61:52	1
7. Vasas	14	5	1	8		52:64	1
8. Izzó	14	2	3	9		55:79	
9. Bp. Spart.	14	3	—	11		53:65	
10. Szentes	14	2	1	11		44:92	

Örömmel olvastuk el...

a Járműjavító művelődé házának szeptember ha programját. Alig egy hónap ja meg kellett bírálnunk művelődési ház vezetőségé mert a mozielőadásokon és táncesteken kívül más ne szerepelt a plakáton. Az havi program lényeges előr haladást mutat. Két érdek ismeretterjesztő előadá könyvkiállítás, bábelőadá vidám műsoros est szerep a programban. Külön figye met érdemel „A szocialis brigádok életéből" című k állítás.

Őszintén örülünk a tarta mas programnak, ilyen van szükség a továbbiakb is.

Lányok! Asszonyok! Megnyílt Mezőtúron Szolnok megye egyik legmodernebbül felszerelt

kozmetikai részlege

Korszerű szépségápolással rendelkezésükre áll a

MEZŐTÚRI A. IPARI KTSZ
kozmetikai részlege,
Mezőtúr, Dózsa György út 28.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Finta Sándor

ESTI HÍRLAP

1962 AUG 25

1021

Finta Sándor, az egykori túrkevei csikós, gyermekkorában feltűnt kivételes szobrászképességeivel. 1920-ban kivándorolt Amerikába, ahol szobrász lett. 1958-ban bekövetkezett halála előtt úgy rendelkezett, hogy műveit Túrkeve múzeumára hagyja. A hagyaték megérkezett, műveit most leltározzák. Képünkön: Győrffi Lajos, a túrkevei múzeum igazgatója az egyik szobor méreteit ellenőrzi.

(MTI foto, Tormai felv.)

ahhoz, hogy egy
alapján végezzék
nagy fontosságú
és technikai kut
tokat, amelyek k
kel bírnak. Tová
désekre van szüks
reskedelmi rendsz
sítésére.

A KGST keretei között folyó együttműködés fejlesztése érdekében meg kell oldani azt a kérdést, *milyen irányokban folyjék a termelés specializálása minden egyes szocialista országban.* Ennek az a célja, hogy a leggazdaságosabban lehessen biztosítani közös szükségleteinket.

Elérkezett az ideje, hogy legalább 1970-ig mérleget készítsünk országaink termeléséről és fogyasztásáról a fő termékfajtákat illetően és ezen az alapon kidolgozzuk a termelés államközi specializálásának és kooperációjának átfogó sémáját.

Az együttműködés és a köl-

mányfő, *Nyikita Hruscsov* io-

20 bányát zárta

Tizenháromezr
Spanyolo

Madrid, augusztus 25.

Az asturiai bányavidéken sztrájkoló munkások száma péntek estére 13 000-re emelkedett.

A munkabeszüntetési moz-

Alaé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom m. Dolgozók
Lapja

1968 AUG 3

Finta Sándor

102A

JÓ REGGELT

1968. aug. 3. szombat

Hermina

napja.

A Nap kél 4,23, nyugszik 19,16 órakor

A Hold kél 15,13, nyugszik 23,13 órakor

10 éve, 1958. augusztus 3-án Los Angelesben halt meg Finta Sándor szobrászművész, festő és író. Csikósbojtár, majd uraságí szolgagyerek volt. Később alkalma nyílt gépésziskola és vasúti tanfolyam elvégzésére. Művészettel komolyan csak 30 éves korában kezdett foglalkozni. Itthon 36 pályázatot nyert. Az első világháború után elkészítette néhány hősi emlékművet, de csakhamar kivándorolt Braziliába. Ott első megbízása. Rio de Janeiroban egy nagyméretű köztéri allegorikus gránitszobor sikere után, 16 alakos csoportot faragott egy székesegyház részére. Később New Yorkban telepedett le, ahol hírnevét plakettjeivel, karakter- és mellszobraival alapozta meg. Írásait folyóiratok közölték. Angol nyelven megjelent két önéletrajzi könyve sikert aratott. Végrendelete szerint művészi hagyatékát szülővárosa, Túrkeve kapta meg, ahol bemutatására múzeumot létesítettek.

CENTRUM
ÁRUHÁZ

Tatabánya
Újváros

ENTRUM ÁRUHÁZ

A — ÚJVÁROS

emezvásár

60.— Ft-ról 15.— Ft-ra
12.— Ft-ról 5.— Ft-ra
26.— Ft-ról 5.— Ft-ra

45.— Ft-ról 10.— Ft-ra

RDETÉS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Finta Sándor

SZOLNOKMEGYEI NÉPLAP

1962 OKT 9

1021

AKI HAZAKÜLDTE A SZÍVÉT

MEGNYITOTTÁK A TÚRKEVEI FINTA-KIÁLLÍTÁST

Az egész olyan, min egy mese. Öt testvér elindul megkeresni a boldogságot. S az egyiknek, viszontagságok árán, a sárkány legyőzése után sikerül megtalálnia a királylányt, s elnyernie a birodalmat.

Finta Sándor ilyen mesebeli hős. Legfeljebb annyiban különbözik tőlük, hogy nem a legfiatalabb, hanem a legidősebb testvérek közül. Volt egyszer egy szegényember... A fia elszegődött bojtárnak. Aztán börtönbe került, mert heves volt a vére, mert kiállt huga becsületéért. A szamosújvári börtön mélyén tanulta meg legyőzni az anyagot, megformálni a gondolatait kőbe, agyagba. Aztán jön a búcsú. A kivándorló hajó fedélzetén egyre kisebb a kendőt lobogtató alak.

Fodor Mihály elvtárs megnyitó beszédet mond

A magyar fiúra felfigyelnek az Egyesült Államokban. Szobrai sorra nyerik a díjakat, pályázatokat. Ünnepelt művész lesz. De szülőhazája felé fordul a figyelme, levelez városával, haza akar jönni. Hosszú ideig tart ez a levelezés. A művész közben meghal, de városára hagyja mindazt, amit alkotott. S a kedves, finomarcú feleség, a mese királykisasszonya tiszteletben tartja férje akaratát. A magyar állam pedig hazaozatja a szobrokat, rajzokat, irodalmi emlékeket.

A csendes vasárnap délelőtt az ünneplőbe öltözött emberek a múzeum felé baloldalnak Túrkevén. Kopottas öregek, tanárok és diákok, termelőszövetkezetek néhány tagja áll a kis szobában és csendben hallgatja Fodor Mihályt, a megyei tanács vb.-elnökhelyettesét, aki szépen szárnyaló beszédben közönti a kiállítást, emlékezik Túrkeve hű fiáról. Jellegzetes, markáns férfiarc: az egyik művészlelkű testvér: Sámuel. Matrózblúzos, szépvonású, nyúlánk lány kézenfogva egy bámészarcú kedves kisfiút; a művész unokái. Fiatalok, öregek, rokonok, tisztelők, diákok, akiknek talán egyszer tananyag lesz, amiről ma itt hallanak.

A tömeg megmozdul, elindulnak körbe a falak mentén. Egy rendkívüli erejű őstehetség műveit csodálják. Az egy törzsből faragott nőalakot, aki kendővel a fején, öreg imakönyvvel a kezében talán legelőbb emléke lehetett a művésznek egész kinttartózkodása alatt: az édesanya. Különös, megdöbbentő emberarc, félig lezárt szemhéjakkal: Magánosság. Tányérnagyságú domborművű plakett: Öt néger fej. Énekelnek, konok fájdalommal és dühvel. A képet szalag fogja körül: rajta kottafejek. „Néger rabszolgadal", bronzba álmodott humanizmus és együttérzés.

Egy üvegszekrényben könyvek: Mert író is volt, s egyik könyve kötelező olvasmány az elemi iskolákban Amerikában. Minden könyve a honvágy egy fejezete: Ifjúságát írja le, a nagyszemű bojtárgyerek kalandjait, meg Mocskost, a lovát. Meg azt az érdekes világot, a pusztai lápi emberek világát, aminek mindörökre vége már.

Sok művet alkotott. A hazaküldöttek egy része csak a raktárba fért már el. Kár. Van köztünk olyan is, ami szebb mint a kiállítottak egyik másik darabja. S köztük egy láda.

Ez a láda nem akármilyen. Stafírungos láda. Lánynak készült, Katinak, az unokájának. Faragvány, faragvány hátán, a díszes kulcsok egyikén másikán régi római pénz a fej. A szívét faragta bele ebbe a ládába, meg a többi művébe. S ez a szív most hazaérkezett Túrkevére. Gyönyörködhet benne a város, — s reméljük — nemsokára az egész megye.

— ht —

A nagyapa képe előtt: Finta Kati és Sanyika

A felvonulókat az emlékmű előtt fasiszta huligánok megtámadták. Ökölharcra került sor, az egyik utcában egy kisebb bomba is robbant.— Egy felvonulót, aki megsebesült, kórházba szállították. A rendőrség a fasiszta banditák közül tízet letartóztatott.

Milanó

Milanóban vasárnap nagyobb tömeg tüntetett a spanyol konzulátus épülete előtt. A tüntetők követelték, hogy bocsássák szabadon a spanyol haladó erőknek a közelmúltban börtönbe vetett több vezetőjét.

jelentette ki G. Kolisang, a basutoföldi Nemzeti Kongresszus Párt főtitkára az Új Kína hírügynökség kairói tudósítójának.

Hazánkban jelenleg feszült a helyzet, — mondotta Kolisang. — Az angol imperialisták 1990-ig akarják elhúzni Basutoföld függetlenségének kikiáltását. Az imperialistáknak érdekük fenntartani gyarmati uralmukat, mert hazánk gazdag az ásványkincsekben. Ezenkívül fenn akarják tartani azt a helyzetet, hogy Basutoföldről olcsó munkaerőt szállítanak a délafrikai kapitalistáknak.

Souvanna Phouma egy évre teljhatalmat kapott

Vientiane, (Reuter, DPA) A laoszi nemzetgyűlés hétfőn egyhangúlag egyévi időtartamra teljhatalmat szavazott meg Souvanna Phouma miniszterelnöknek — jelenti a Reuter. — Ez gyakorlatilag a többségében a korábbi jobboldali kormány híveiből álló parlament egyévi szabadságolását jelenti.

•

A Patet Lao harci egységek rádiója vasárnapi adásában közölte: az amerikaiak még mindig támogatják a Houoi Sai városa körüli katonai fedezékekben meghúzódó csangkajsekista bandákat.

A rádió rámutat, hogy a Laoszban maradt csangkajsekista egységek vezetői nemrégiben Thaiföldre utaztak és tárgyaltak magasrangú amerikai tisztekkel. Az amerikaiak utasították őket, maradjanak Laoszban, és elhatározták, hogy 200 000 dolláros segélyt nyújtanak nekik. (MTI)

gépkocsiból álló oszlop élén a sajtóértekezlet színhelyére hajtatott. Itt háromszáz újságíró tett fel kérdéseket Schirrának, aki az amerikai űrhajósok közül a leghosszabb időt töltötte a világűrben.

Schirra kijelentette, hogy a súlytalanság állapota egyáltalán nem okozott számára problémát, nem volt rosszul, nem émelygett, nem volt fáradt, s kész lett volna akár egy napig folytatni útját. Az űrhajós tréfásan megjegyezte, hogy a legnagyobb problémát az jelentette számára, hogy egyik társa husos szendvicset csempészett az űrhajóra, de olyan helyre tette, ahol nem tudta elérni.

Míg Carpenter csaknem teljesen elhasználta korábbi űrutazása során az űrhajó térbeli helyzetét stabilizáló berendezés üzemanyagát, Schirra elmondotta, hogy sikerült az üzemanyag 78 százalékát megtakarítania annál a berendezésnél, amely a visszatérés idején biztosítja az űrhajó megfelelő pozícióját.

Schirra kijelentette, hogy véleménye szerint az űröltözék hőmérséklet-szabályozását sikerült megoldani, csak az első fordulat idején melegedett fel túlságosan az űrruha. „Amikor visszatértem, még vacogtam is. Első ízben fordult elő, hogy megfáztam a világűrben" — mondotta.

A sajtóértekezlet egyik leérdekesebb újdonsága az

... az is, belül hat perc volt. (MTI)

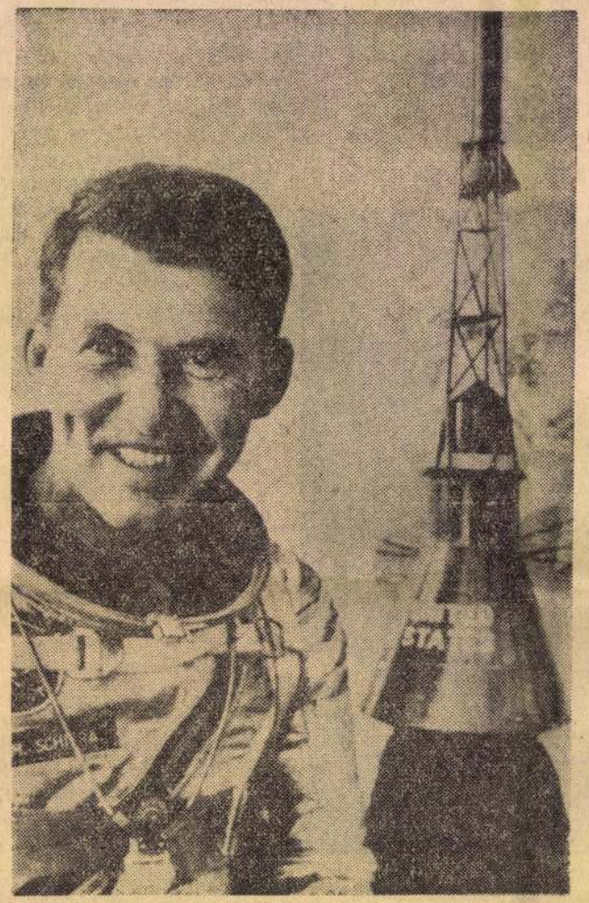

Walter Schirra, a harmadik amerikai űrhajós az edzések idején. Mellette űrkabinjának modellje *(MTI külföldi képszolgálat)*

bűntette miatt.

Szabadlábra helyezték a ceglédi halálos gázolás tettesét

Mint szombati lapszámunkban megírtuk: a rendőrség őrizetbe vette Sebestyén Györgyöt, a 7. sz. AKÖV gépkocsivezetőjét.

Sebestyén péntekre virradó éjjel Nagykőrösről Cegléden át Szolnok felé hajtott teherautóján. Előtte az erősen ittas Tóth János kerékpározott. A ceglédi Vörösmarty téren Tóth felbukott gépével. Sebestyén pedig már nem tudott kitérni, — az autó első kereke szétzúzta a kerékpáros fejét.

A BM Szolnok megyei Rendőrfőkapitánysága közlekedési alosztályának dolgozói bravúros gyorsasággal már pénteken kora délelőtt rátaláltak Sebestyénre, ki a baleset következményeitől tartva nem jelentkezett a rendőrségen.

Tegnap este hét óra után néhány perccel Sebestyén Györgyöt szabadlábra helyezte a ceglédi rendőrkapitányság. A gépkocsivezető ellen már az ügyészségen folyik az eljárás.

Finta Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI PÉCSI NAPLÓ
1962 AUG 25

/ 1021

Amerikás magyar hagyatéka

Finta Sándor Turkevén volt csikós. Már gyermekkorában feltűnt kivételes szobrász képessége, 1920-ban kivándorolt Amerikába, ahol már kizárólag szobrászattal foglalkozott. — 1958-ban bekövetkezett halálakor úgy rendelkezett, hogy értékes műveit Turkeve múzeumára hagyja. A hagyaték megérkezett, műveit most leltározzák. Győrffi Lajos, a turkevei múzeum igazgatója leltározza a hagyatékot.

IV. ÉVFOLYAM, 199. SZÁM

ÁRA: 60 FILLÉR

PÉCSI Dolgozó

POLITIKAI NAPI

A szocialista orszá gazdasági kapcs

A Pravda vezércikke Hruscsovnak a Béke folyóiratban megjelent cí

együttműködése fejlődésének új szakaszát,

felveti a nemzetközi munkamegosztással, a szocialista országok termelésének kooperációjával és összehangolásával, anyagi-technikai bázisának további erősítésével kapcsolatos kérdéseket.

— A testvéri kommunista és munkáspártok, a szocialista világközösség kormányai, népei — folytatja a Pravda vezércikke — nemes célt tűznek maguk elé:

megtanulni, hogy teljes mértékben kihasználják a szocializmus előnyeit, amelyek az új világrendszer létezésének tényéből fakadnak,

bátran rátérni az ipar széles-

Finta Sándor.

*** A Magyar Iparmüvészet uj száma.** A Magyar Iparmüvészet legujabb száma most jelent meg. A magyar iparmüvészet fejlettségét dicsérő mümellékletekkel diszitett folyóiratba *Györgyi* Kálmán szerkesztő „Iparmüvészeti oktatásunk seregszemléje" cimen irt érdekes cikket, *Végh* Gyula a müvészeti muzeunok kongresszusáról számol be, *Kulinyi* József két magyar müvésznek, Finta Sándornak és feleségének Kántor Katának a newyorki Fine Art Akadémián elért sikeréről ir. A folyóiratot az egyes élénk rovatok teszik változatossá.

Magyarság. 1928. szept. 21.

2

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1967 OKT 7.

Egész estét betöltő film megyénkről

1021

— Beszélgetés a rendezővel —

A budapesti mozikban nagy sikerrel mutatták be Németh István Szolnok művészei című 20 perces színes filmjét. A tehetséges fiatal rendező továbbra is a megyében forgat és egy felhős, felvételre alkalmatlan félóráját arra használtuk ki, hogy filmjeiről kíváncsiskodjunk.

— A Szolnok művészei című film forgatását, amelyet Szabó Árpád operatőr, Érdemes művésszel végeztünk, meglehetősen nehéz körülmények között kezdtük el. Voltak, akik még a téma létjogosultságát is vitatták, de a kultúrpolitika helyi irányítói az ügy mellé álltak, — így születhetett meg a film elkészítésének gondolata — és csak ezek után jöttek az én álmatlan éjszakáim. A művésztelepen dolgozó tizenkét művészről ugyanis nagyon nehéz volt úgy filmet készíteni, hogy az évszázados múlt, a nagy elődök szellemének bemutatása mellett minden művész munkásságának a részletét is visszaadja az ember. A fő célom az volt, hogy mindegyikük művészi egyéniségét a lehető legjobban ábrázoljam. Ez úgy érzem, megközelítően sikerült is. Nagy boldogság számomra, hogy a budapesti közönség is jól fogadta a filmet, s szerény alkotásommal megfelelően reprezentálhatom a nagyhírű szolnoki művésztelepet.

A képzőművész film forgatása közben — evés közben jön meg az étvágy — elkészítettem egy rövid városfilmet is Szolnokról, az Új színek városa címmel. A szolnoki bemutató után egy „őslakó" odajött hozzám és azt mondta, hogy csak most látja, milyen kedves, hangulatos szép városban él. Ezt én a legnagyobb dicséretnek veszem, amit művész a közönségétől kaphat.

— Baráti körében tréfásan „a szolnoki filmek" rendezőjének emlegetik, de pontosabb lenne a Szolnok megyei elnevezés.

— Egyaránt örömmel vagyok szolnoki és Szolnok megyei is. Már évek óta itt dolgozom, és tényleg nemcsak Szolnokon. A tavasszal kezdtem hozzá a nagy, egész estét betöltő filmemhez, amely Szolnok megyéről készül. Ezt a felszabadulás 25. évfordulóján mutatjuk majd be, de jónéhány rész már el is készült. Nem akartuk például kihagyni a félelmetes tiszai árvizet, abban a reményben, hogy a következő években nem lesz alkalmunk a tavaszihoz hasonló természeti csapást fényképezni. Megörökítettük légi felvételekről, rohamcsónakokból a legveszélyeztetettebb gátszakaszokon folyó gigászi küzdelmet annál is inkább, mert nagyságrendben a harmadik legnagyobb tiszai áradást fényképezhettük. — Sose legyen nagyobb.

A Szolnok megyéről készülő filmem elképzelésem szerint visszaadja majd a Tisza-táj régi arculatát, néprajzát, forradalmi múltját, s azt a rohamos fejlődést, amit higgyék el, csak azok látnak meg teljes egészében, akik tíz-húsz évvel ezelőtt jártak Szolnokon és most.

Nagyon bizakodó vagyok, hogy a téma nagyságának megfelelő filmet készítek, mert azt tapasztaltam, és naponként érzem, hogy ezt a filmet a megyében mindenki saját ügyének tekinti.

— A nagyobb feladatok azonban nem tántorították el a képzőművész filmektől. Ezt bizonyítja a Finta-film forgatása.

— A téma önmagát kínálta. A Finta-testvérek élete — Sándoré és Gergelyé — kalandos, romantikus művészút, csodálatos alkotásaiknak pedig a legszélesebb publikációt kell biztosítanunk. Ezt a célt szolgálja ez a filmem, amely az év végére elkészül. Forgatása felejthetetlen művészi élmény volt, így akkor is, amikor Finta Sándor gyerekkorának bemutatásához „berendeztük" az ecsegi puszta múltszázad végi képét. Remélem a film nagyon mutatós jelenetei emlékezetesek lesznek majd a nézők számára is: a felkelő napban fényképeztük a vágtató méneseket, a csikósok, a gulyások sokaságát.

Külön élmény a Finta-szobrok beállítása és fényképezése is. Az adott mozdulat olyan sűrített kifejezését adják a Finta-szobrok, amelyek mozdulatlanságukban is filmszerűek. Beleszerettem ebbe a témába és sose vártam még egy-egy filmem bemutatóját annyira, mint éppen a Finta-filmét.

— Néhány nap óta ismét a megyében látjuk a forgatócsoportját.

— Jelenleg az alföldi építkezések történelmi változásait és a változásokat létrehozó építők életét bemutató kisfilmemen dolgozom. A vertfaltól a házgyárig — valami hasonló lesz a film címe is.

— tiszai —

vet komolyan megfontolták. A Pentagon és a külügyminisztérium haladéktalanul cáfolta ugyan a szenátorok bejelentését, de mind Morton, mind Hartke hangsúlyozta, közvetlen értesüléseiken kívül számos más előjel is tanúsítja, hogy a parancsnokság inváziót készít elő.

után a király és a ta
együtt távozott a
palotából és beava
tudni vélték, hogy a
nok Konstantintól
zást kapott új ko
megalakítására. Szpa
kisz miniszterelnöki
vezése azt jelentené,
a király és a hatalmo
vő katonai junta hírek

— köztük öt tábornokot — helyeznének rendelkezési állományba. A király eddig nem volt hajlandó a rendelet aláírására, mivel a nyugdíjazandók listáján szinte kizárólag olyan katonatisztek szerepeltek, akik Konstantin feltétlen híveinek számítanak.

A hatalomért folyó harcban a miniszterelnöki tisztségnek a másik jelöltje Pipinellisz, az ismert jobboldali politikus. Kinevezése kompromisszumot jelentene, mivel Pipinellisz „a monarchia legerősebb támaszaként" ismeretes görög politikai körökben.

Athénban olyan hírek terjedtek el, hogy a kormány utasítására katonai erősítések indultak el a főváros felé és előőrseik már elhelyezkedtek Athén körül.

Befejeződött az Angol Munkáspárt kongresszusa

Pénteken a „Vörös Zászló" című régi angol munkáshimnusz eléneklésével véget ért a munkáspárt 66. kongresszusa. Az utolsó napon az egészségügyi ellátásról, az autóipar helyzetéről, az Angliában tapasztalható faji megkülönböztetés elítéléséről hoztak határozatot. A faji megkülönböztetés — amint a határozat rámutat — elsősorban a munkásfelvételnél és a lakások kiadásánál mutatkozik meg. Boyd elnök ugyanakkor visszavert minden olyan kísérletet, hogy a rhodesiai kérdést is megvitassák és így Thomson, a nemzetközösségi ügyek mi-

E biztató jelek dacára sem mondható el azonban az, hogy a kongresszus lényeges előrelépést jelent. A Tory mumus meglengetése elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy az 1200 küldött nagy többsége jóváhagyja a kormány katasztrofális gazdaságpolitikáját.

Jóváhagyták Nagy-Britannia közös piaci belépésének a tervét is.

ENSZ

Napirenden Vietnam és a Közel-Kelet

patokat ki kell vonni a megszállt területekről — mondotta. A térség államainak az ENSZ alapokmánnyal összhangban tiszteletben kell tartaniuk egymás területi épségét és politikai függetlenségét. — Nem szabad figyelmen kívül hagyni az arab menekültek jogait.

Szvaran Szingh a vietnami problémáról szólva leszögezte, hogy az első lépés Észak-Vietnam bombázásának feltétel nélküli beszüntetése kell hogy legyen. India meg van róla győződve, hogy a Vietnami Demokratikus Köztársaság kedvezően válaszolna erre a pozitív lépésre, amelyet világszerte üdvözölnének.

b világ rei

WASHINGTON

Amerikai hivatalos körök szerint Husszein jordániai király, aki nemrég Moszkvában járt, rövidesen ellátogat Washingtonba. — Minden jel szerint az uralkodó fel kíván szólalni az ENSZ közgyűlésében és ezt az alkalmat felhasználja majd arra, hogy Washingtonban tárgyalásokat folytasson.

az EAK v

Heikal, az Al Ahram főszerkesztője lapjának pénteki számában keresi azokat az okokat, amelyek Egyiptom vereségéhez vezettek a közel-keleti háborúban. A vereség főokai között Heikal a harci szellem hiányát, a helytelen katonai taktikát, a katonai vezetés bizonyos elemeinek csődjét, a korszerű haditechnika figyelmen kívül hagyását említi meg. Az egyiptomi légierő teljes kudarca már az első órákban eldöntötte a háború kimenetelét. Az egyiptomi fő-

Szemlélődők az »Erő« című szobor előtt

Finta Sándorról készült festmény, mellette unokái

1021

A FINTA hagyaték Túrkevén

Az 1963. február 1-i számunkban hírt adtunk róla, hogy Finta Sándor szobrászművész alkotásai az Egyesült Államokból hazaérkeztek s a művészi örökségből múzeum létesül. Most beszámolunk a mester szülővárosában, Túrkevén felállított múzeum avatásáról.

Ezen a hűvös, esős tavaszi vasárnapon, Túrkeve népe takarosan kiöltözve, hosszú sorban vonul egy félig-meddig új, s a szürkén szemerkélő esőben is bizonyos ünnepi hangulatot árasztó épület felé. Jönnek asszonyok, akik ezen a napon korábban fejezték be a vasárnapi ebédfőzést, fiatalemberek, szemükben a megismerésre törekvés komoly fényével, diáklányok ugyancsak tág, érdeklődő tekintettel, s tűsarkú cipőben dacolva a latyakkal és jön néhány öreg is, tisztes fekete posztó öltözetben, méltóságteljesen megpödört ősz bajusszal.

Egy piros arcú, hamiskás szemű fiúcska, mint a gyík surran keresztül a tömegen, s megáll az előcsarnokból nyíló folyosó falára függesztett arckép előtt. A festmény magas homlokú, sűrű szemöldökű férfit ábrázol. Vonásain különös módon olvad egybe lágyság és keménység, erély és álmodozás. Az arckép alatt ez a név áll: *Finta Sándor.*

*

A tömeg beljebb tódul a kiállítási termekbe. Nincs belőlük sok, de tágasak, világosak, s az egyikben — amelyet most építettek hozzá az 1951-ben elkészült múzeumhoz — vadonatújan csillognak a bronz- és csontplaketteket s kisplasztikákat őrző vitrinek. A nagyobb méretű alkotások — a paliszander-fából faragott sötétarany színű nőalak, az *»Anyánk«*, s a csodálatos *»Faun és nimfa«*, ősi báj, vadság és játékosság keveréke — tisztán s levegősen emelkednek ki az újonnan emelt falak friss, hófehér háttere előtt.

Az alkotó, Finta Sándor végakarata volt, s a végakaratot teljesítő és a műveket sok ezer kilométeres messzeségből gyöngéd gondoskodással hazaküldő özvegy, Kántor Kata kívánsága is, hogy *a szobrok ott álljanak a mester szülővárosának falai között.*

Mert, a szülővárostól, a hazai tájtól, a Nagykunság levegőjétől Finta Sándor soha nem szakadt el egy pillanatra sem. Az egykori Ecsegpusztai kisbojtár, akinek az apja szegény földműves volt, anyja írástudatlan paraszt-

Kántor Kata (Finta Sándorné) ércszobra a kiállításon

asszony, s aki maga is bugylibicskával tanulta meg a betűvetést, a vásárfiaként kapott kis kés hegyével faragva ki magának az ábécé betűit — ez a túrkevei fiú évek múltán, az óceán túlsó felén, első nagyszabású alkotásai közt *»Lehel«* és *»Botond«* szobrát mintázta meg. *»Lehel«* óriás ércalakja kürtöt szorongat a markában, *»Botond«* buzogányt. Mindkettőből az a nyers és diadalmas, céltudatos és legyűrhetetlen erő árad, amely egy harmadik művében összegezve ezt a nevet is kapta: *»Erő«*. Az *»Erő«* 1920-ban *első díjat nyert a Rio de Janeiró-i világpályázaton.* Lenyűgöző alkotás a túrkevei emlékmúzeumnak megküldött kicsinyített mása is, hát még milyen nagyszerű lehet a Rióban felállított, s méreteiben a tartalomhoz növesztett, hatalmas eredeti. Vajon sejtették-e, akik a díjat odaítélték, hogy az *»Erő«* valójában mit fejez ki, mit akar s mit sikerül az anyag megfogható valóságával bizonyítania? A dolgozó nép fiainak alkotó erejét, a népből születő tehetség erejét, amely még a legnehezebb időkben is áttörte a gátakat, korlátokat.

Hogy ez az áttörés lehetséges, sőt szükséges, erről akarta meggyőzni Finta Sándor az alkotásaival szülőföldje népét, onnan a távolból is. *»Minekünk sohasem volt az a célunk, hogy az egész világot, vagy az egész országot boldogítsuk* — írta egy levelében. — *Mi a világ egy kicsiny részét, a Túrkevén dolgozókat akartuk a mi saját munkaeredményünkön át tanítani«*...

A »mi« a fivéreire vonatkozik, öten voltak ugyanis, s az ötből négyet vonzott az emberi eszméket magába záró s megformálható anyag, a bronz, a csont, a kő, az agyag. Az egyiknek, Gergelynek műveit Sándor hosszú utat megtett, nehéz ládákban érkezett alkotásaival együtt őrzi a túrkevei múzeum. S az egyetlen életben levő testvér, Sámuel ugyancsak Túrkevén szobrász, kőfaragó.

S most, múlt és jelen, teremtő akarat s lüktető élet találkozik: elérkezett az ünnepi pillanat, a Finta Múzeum megnyitása. Jelen vannak a megye vezetői, a járás és a város képviselői, beszédet mond a Művelődésügyi Minisztérium küldötte, s a megyei múzeumok igazgatója. Jelen vannak Túrkeve lakói, jelen van a rokonság és... jelen van az alkotóművész szelleme. Az *»Anyánk«*, az *»Erő«*, a *»Lehel«*, a *»Botond«*, az elefántcsontból faragott *»Liszt«*-, *»Bartók«*- és *»Ady«*-plakett és a vitrinben békésen egymás mellett pihenő bronzfigurák: egy 1914-es honvéd, meg egy dél-amerikai indián...

»Anyánk« (faszobor)

(Vámos László felvételei)

*

A tömegtől kissé elkülönülve még mindig ott áll a pisze orrú kisfiú Finta Sándor portréja alatt. Megkérdem, miért érdekli úgy ez a borzas szemöldökű ember a képen.

— *A nagyapám* — feleli.

Elbeszélgetünk s megtudom: a nővére most érettségizik, az orvosi egyetemre jelentkezett, s nagyszerűen rajzol. Ami őt magát, Finta Sanyit illeti — nos, ha majd kijárta a nyolc általánost, gépipari technikumba készül, mert imádja a gépeket. De azután — miközben szemét le nem veszi az arcképről — hevesen hozzáfűzi:

— *Hanem azért mindennap elmegyek Sámuel bácsihoz és segítek neki. Mert faragni... azt nagyon szeretek.*

S. M.

BUDAY GYÖRGY MŰVEI SZEGEDEN

Cicero (fametszet)

A szegedi Móra Ferenc Múzeum nemrégiben gyűjteményes kiállítást nyitott meg a harmincas évek vége óta Londonban élő Buday György műveiből. A művész hatvanadik születésnapja alkalmából megrendezett kiállítás valóban szép és méltó ajándék, hiszen az alföldi nép életéből is erősen megihletett pályája annak idején épp a Tisza-parti városból, közelebbről az általa létrehozott egyik első falukutató mozgalom s a belőle kinőtt progresszív irodalmi és művészi társulás, a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma kereteiből indult el.

Buday György már az első műveiben eredeti, szuggesztív kifejezőeszközt teremtett magának s ma már világviszonylatban is joggal egy nagy hagyományú képzőművészeti terület, a fametszet jelentős megújítói között tartják számon. Fametszeteinek jó része illusztráció, de szinte kivétel nélkül csak olyan műveket illusztrál, amelyeken keresztül saját magáról is tud vallani.

Egyik jelentős alapélménye a magyar népköltészet s néhány benne gyökerező író (Arany János, Tamási Áron) világához kapcsolódik, a népi hagyomány azonban egyáltalán nem etnográfiai érdekességet vagy pusztán dekoratív eszközt jelent neki: bár minden képe hazai, magyar levegőt áraszt magából, a folklór mélyén rejlő egyetemes emberi tartalmak is ott zúgnak bennük. A művész átütő tehetsége mellett nem utolsósorban ez magyarázza nemzetközi sikerüket. Egyébként nem könnyen meghódítható, komor világ ez. A dalok, a mesék, a balladák illusztrációin első pillantásra állandóan bebörtönzött rabok, akasztófára vitt betyárok, megkínzott szerelmesek, vagy éppenséggel ördögök és boszorkányok haláltáncszerű fekete víziója tűnik szemünk elé; groteszk elemei egyben kritikai látásmódról is vallanak és mintha azt mondanák, hogy ez az abszurd világ felszabadulásáért kiált.

Mert Buday György, ahogy ezt a szegedi kiállítást megnyitó régi jó barát, Ortutay Gyula is joggal hangsúlyozta bevezető szavaiban, valóban kora égő problémáit megragadó, elkötelezett művész.

Egyik kritikusa még a háború előtt az antik sorstragédiák vígasztalan világával rokonította metszeteit. Formavilláguk mélyére nézve azonban mást is meg kell látnunk bennük: a sötét háttereket megvilágító fénylő napsugarak, holdak és csillagok, a hazai táj komorságot oldó szépsége, a végtelen ég felé ívelő nyárfáknak, kútgémeknek a kanyargó folyóknak, patakoknak a dúcok zárt kereteit szétfeszíteni akaró belső ritmusa, amelyhez az emberi arcok és kezek sokirányú mozgása, vagy a karcsú, táncos női testek vonalaiból felénk sugárzó erotika csatlakoznak, Buday György balladás, tragédiás világának lírai ellenpontját valósítják meg s állandóan a részvét és a bizakodás, a reménység és a szabadság jelentős élményéről beszélnek.

Angliában készült újabb metszetei, amelyekről csak néhányat láthattunk az egyébként gondosan rendezett szegedi kiállításon, most már nyíltabban szólhatnak a művész lelkivilágának erről a derűsebb rétegéről, mint a harmincas években készült művek, s talán az sem meglepő, hogy mi, régi barátai Angliában kialakított érett, ha nem épp virtuóz klasszicizmusában is ott érezzük azoknak a hazai élményeknek nosztalgikus jelenlétét, amelyek elindították és egyben lényegesen meghatározták pályáját.

Baróti Dezső

A népmese óriásai (fametszet)

MAGYAR IPARMŰVÉSZEK DÉL-AMERIKÁBAN

A Kultúrkapcsolatok Intézetének összeállításában iparművészeti vándorkiállítás indult Dél-Amerikába. A legjobb magyar iparművészek munkáiból összeállított kollekciót Uruguayban, Argentínában, Bolíviában és Chilében mutatják be

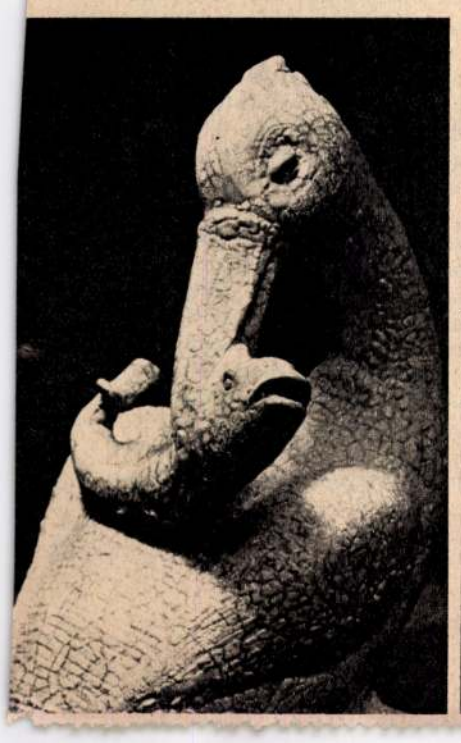

Balra: Gorka Géza kerámiája

Lent: Gorka Livia vázái

Juris Ibolya faliszőnyege

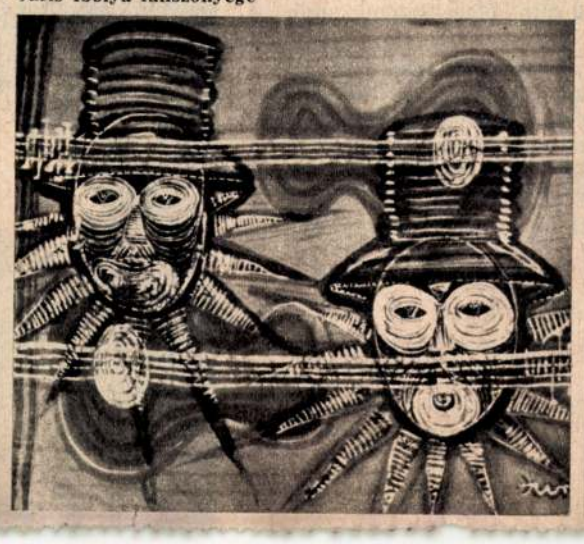

Kiss Roóz Ilona: Figurák

Történelem illúziók nélkül

I.

A fehér ló országa

A *Képes Krónika*, középkori történelmünk egyik becses forrása írja: *»Azután visszaküldték ugyanazt a követet közmegegyezéssel az említett fejedelemhez és földjéért egy nagy fehér lovat küldtek neki arábiai arannyal megaranyozott nyereggel és aranyos fékkel...«*

Az »említett fejedelem« Szvatopluk, s az esemény, amelyet azután költők, írók annyiszor feldolgoztak, a magyar honfoglalás egyik legendás aktusa. Így vett Árpád népe lovon földet, féken füvet, nyergen vizet, így foglalt karddal, csellel új hazát magának, amely immár több mint ezer esztendeje hona e népnek.

A történelemtudomány megőrizte a legendákat, de már a századforduló előtt gondos kutató- és elemzőmunkával igyekezett feltárni a magyar őstörténetet és a honfoglalás valóságos eseményeit. A nyelvészet segítségével tisztázták a magyar nép finnugor eredetét és későbbi keveredését török népcsoportokkal: így ötvöződött ki a halász-vadász népből a nomád magyarság, amely a honfoglalás előtti időkben a déloroszországi területeken vándorló pásztortársadalomban élt, többnyire nagyobb — bolgár, kazár — államalakulat fennhatósága alatti »szövetségben«. A népvándorlás késői hullámaiban megmozduló más nomád népek nyomására kényszerült elhagyni etelközi szállásait és új — korábbi portyázásokból különben már jól ismert — területet foglalni magának legeltetésre, sátorverésre. Ez a terület a Kárpát-medence volt, s a sátorverésből ország-államalapítás lett.

Ámbár nem oly gyorsan, s egy csapásra, mint azt az említett korábbi, lelkes, szorgos, de a maga korának gondolataitól és érdekeitől vezérelt történelemírás állította. Mint *Salamon Ferenc*, a múlt századvég egyik, egyébként kiváló tudósa írta: *»azon egységnek, amely a magyar államot az egész középkoron át jellemzi, már bejövetelök idején meg voltak vetve alapjai... a monarchia széles hatalomkörrel volt megállapítva már Árpád alatt...«* Eltekintve attól a nyilvánvaló fogalomzavartól, amelyet a »monarchia« teljességgel ide nem illő használata okozhat, a kijelentés másként sem állja meg helyét a mai tudomány ítélete előtt: inkább a vágyakat, mint a valóságot fejezik ki. Messze volt még a IX. század magyar társadalma attól, hogy egyáltalában alkalmas legyen egységes állam alkotására. Csupán a lehetőségei, s az alkalma volt meg hozzá — no meg a kényszerítő körülmények együttese. Száz-kétszáz esztendő kellett hozzá, hogy a magyarok ne csupán a népvándorlás egyik múló epizódját jelentsék a Kárpát-medencében, mint a hunok, vagy avarok, hanem a pásztorkodó vándor-nomád társadalom felbomlásával, a földművelő-megtelepedett, s nyíltan osztályokra bomló feudális állam alapját lerakhassák, s beilleszkedjenek Európa népei közé, azok társadalmi szintjén.

Annyi bizonyos, hogy már a pásztorkodó magyarságban is kialakultak a vagyoni különbségek, a lassan létrejövő állattulajdonnal, bár a legelőket ellenőrző nemzetségfők csak fokozatosan tehették az állatfelesleg, állatzsákmány kezelésének jogát tulajdonszerűvé. A társadalom felületén kezdett kialakulni egy vékony réteg, amelynek nagyobb munkaerő- és harcosszükséglete volt, s ezt az elszegényedő családok elégítették ki. Az új társadalmi-gazdasági viszonyoknak megfelelően alakult azután a szervezeti forma: *a törzsszövetség*. Ez állam előtti laza szervezet, amelynek alapsejtjei a nemzetségek. A törzsszövetség megőrizte azoknak a nomád birodalmaknak a nevét, amelyben korábban élt. A sok európai nyelvben használt *hungarus, ungroi* stb. alakban fennmaradt népnév a magyarokkal egy időben szomszédos *onogur* néven emlegetett *szabirok* emlékét őrzi; a *turk* név a nagy rablóhadjáratokat szervező ázsiai *türk* törzsszövetségtől ered. De saját népnévvé a vezető *megyer* törzs neve vált.

A hét magyar törzs neve is érdekesen őrzi ősi nyelvi eredetét. Finnugor a *Nyék* (árok, sövény), a *Megyer* (manys nemzetségbeli férfi). A *Kürtgyarmat* részint Jenyiszej-vidéki török (kürt: hólavina), részint bolgár-török (gyarmat: fáradhatatlan). Török eredetű a többi is: *Tarján* (alkirály, szoros összefüggésben a kovács mesterséggel), *Jenő* (tanácsadó), *Kér* (roppant nagy, óriás), és *Keszi* (töredék, ág). Hozzájuk csatlakozott a kabarok három törzse, amelyek vegyes muzulmán, pogány és keleti zsidó szekták elemeiből tevődtek össze. Közös nevük »fellázadó«, ami a kazár uralomtól való elszakadásukra utal.

A legrégibb kódexek is beszámolnak az úgynevezett *vérszerződés*ről, amelyben a törzsfők közös edénybe csurgatva vérüket, fogadtak hűséget egymásnak. A történelemtudomány egy időben a vérszerződést is a legendák körébe utalta. Ma már más a véleménye. A vérelegyítés bevett szövetkezési forma volt a keleti nomádoktól a nyugat-európai piktekig. Célja a vérbosszú kirekesztése, és a közös védelem volt. A krónikás által feljegyzett szerződés pontjai azonban nyilvánvalóan már saját kora kedvére készültek, azzal a céllal, hogy az Árpádok és a nagybirtokosok közti hatalomelosztást szolgálják. A szerződés pontjai közül valószínűleg hiteleseknek tekintjük a vezéri tiszt öröklésére, az egyenlő osztozkodásra és tanácskozásra vonatkozókat, mivel ezek felelnek meg a nomád szokásoknak. A törzsszövetség feje Árpád lett.

Legalábbis így őrizték meg a krónikák. Valószínűleg azonban a honfoglalás előtt Árpád rangban még legfeljebb második lehetett Kuszán (vagy Kurszán, annyi, mint keselyű) mellett. A *kettős fejedelemség* elég gyakori a belső-ázsiai, fekete-tengeri kultúrájú népek körében. Fennállott a kazároknál, akik a magyarokra közismert hatással voltak. A rangban első fejedelem hatalma szimbólikus, szakrális jellegű volt, míg a tényleges katonai hatalmat a második gyakorolta. Könnyen lehet, hogy a magyarok e rendszert átvették a kazároktól (s az sem lehetetlen, hogy ilyesmi lappang a két honfoglalás előtti törzsi méltóság, a *kende* és a *gyula* tisztsége mögött). Elképzelhető tehát, hogy a kazár befolyásra létrejött törzsi szövetségben a kettős fejedelemség »első embere« az volt, aki a kazárok megbizottja, a velük való szövetség biztosítója volt. Mikor ez a szövetség meglazult, és a honfoglalás katonai akciójára kellett az erőket tömöríteni, a másik vezér (Árpád) került előtérbe.

E feltevések már meglehetősen bizonyítottak és elfogadottak a történettudományban. De érdemes feljegyezni azt az érdekes, sok adattal megtámogatott, de még vitatott nézetet is, miszerint a honfoglalás a két fejedelem vezetésével ment végbe, s közülük Kuszán volt a fontosabb, cselekvőbb, hatalmasabb, s nevét csupán az Árpád-dinasztia kialakulása után, az uralkodóház érdekében homályosították el a krónikaírók. Annyi bizonyos, hogy Kuszán a honfoglalás katonai akcióiban is szerepet játszott, s szállásföldje a honfoglalás után Aquincum táján terült el. (»Kuszán-vára« alighanem a még álló római katonai amfiteátrum volt.)

A besenyőktől szorongatott magyarok — körülbelül 150—200 ezer fő — Kijevnél átkelt a Dnyeperen és elindult Magyarország felé. Egy részük Vereckén, más részük az erdélyi hágókon átkelve, leereszkedtek a síkságra, hogy földet, füvet, legelőt szerezzenek maguknak. A terület meglehetősen gyéren lakott volt, s ami a fontosabb: politikai vákuumban élt — ezért is lehetett viszonylag könnyen megszállni.

Csak egy fehér ló kellett hozzá? — Ez persze mese. De valamit azért kifejez. Erről legközelebb.

B. P.

(Következik: Két isten között)

Ülésezik a kongresszus. Az előtérben Gáspár Sándor, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára beszédét mondja

ÖT KÉRDÉS ÖT FELELET a Magyar Szakszervezetek XXI. Kongresszusa tükrében

A Magyar Szakszervezetek XXI. Kongresszusa május 3—6-ig tanácskozott. Fontos határozatokat hoztak, amelyek nagymértékben érintik a dolgozók életkörülményeinek alakulását. Erről beszélgettünk Baranyai Tiborral, a Szakszervezetek Országos Tanácsa osztályvezetőjével, aki kérdéseinkre a következőkben válaszolt:

— *Változik-e és hogyan a szakszervezetek jogköre, és hogyan alakul a szakszervezetek klasszikus feladata, a dolgozók érdekvédelme?*

— A bonyolultabb feladatoknak és társadalmi igényeknek megfelelően jelentősen bővül napjainkban a szakszervezetek jogköre. Erről tanácskozott és ebben foglalt állást a Magyar Szakszervezetek XXI. Kongresszusa. A szakszervezeteket a dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő kérdésekben a jövőben ellenőrzési, véleményezési, egyetértési, önálló szabályozási és vétó-jog illeti meg. A szakszervezetek véleményét az üzemi gazdasági vezetők megítélésekor és megerősítésekor ki kell kérni. A dolgozók szociális, egészségügyi és kulturális ellátását érintő kérdésekben a szakszervezetek üzemi szervezeti döntési jogot kapnak. Mindebből következik, a szakszervezetek továbbra is elsősorban érdekvédelmi szervezetek, amelyek védik a dolgozók egyéni, csoportos, vagy szakmai érdekeit.

— *Hogyan történik a gazdasági mechanizmus reformja során az üzemi demokrácia érvényesülése, és az igazgató egyéni felelősségének növelése, nincs-e ellentétben az üzemi demokrácia lehetőségeinek növekedésével?*

— A gazdasági mechanizmus reformja azt jelenti, hogy az egyes üzemek, vállalatok nagyobb önállóságot kapnak. Jelentősen növekszik az igazgatók egyéni felelőssége és kezdeményezési lehetősége. De ez csak a kérdés egyik oldala. A megnövekedett üzemi önállóság azt is jelenti, hogy megnövekszik az üzemi kollektívák, az üzemi dolgozó közösségek szerepe is a vállalat nyereségének kialakításában, sőt még a rizikóvállalásban is. A dolgozó kollektívák erőfeszítései nélkül üzemi szinten a gazdasági mechanizmus nem érvényesülhet kellőképpen. Ezért az igazgatóknak a jövőben fokozottabban kell támaszkodniuk az üzemi kollektívákra, és a szakszervezetek útján mindent meg kell tenniük az üzemi demokrácia érvényesülése tekintetében. A fontosabb döntések előkészítésébe jobban be kell vonni a dolgozókat, rendszeresen ki kell kérni véleményüket és javaslataikat, együttesen meg kell beszélni velük a legfontosabb feladatokat, mert csak így fejlődhet az egész üzem gazdasági tevékenysége, munkája. Tehát az egyéni felelősség és az üzemi demokrácia a mi viszonyaink között nem ellentétes, hanem — ha jól fogjuk fel — egymást kiegészítik.

— *A gazdasági mechanizmus reformja során a dolgozók reálbére, jövedelme növekszik-e, és a várható különbségnövekedés az egyes rétegek jövedelme közt nincs-e ellentétben a szocializmus eszméjével, a nagyobb egyenlőséggel?*

— Hangsúlyozni szeretném, a gazdasági mechanizmus reformja nem öncélú dolog, hanem eszköz a kezünkben az építőmunka meggyorsítására, a dolgozók életszínvonalának emelésére, élet- és munkakörülményei állandó javítására. Ennek következtében — a III. ötéves terv célkitűzéseinek megfelelően — az elkövetkezendő években tovább emeljük a dolgozók életszínvonalát, a reálbéreket 9—10 százalékkal, a reáljövedelmeket 14—16 százalékkal. Különös gondot fordítunk a reálbérek emelésére, mert azt szeretnénk, hogy az életszínvonal emelkedése egy-egy munkásnál elsősorban a reálbéreken keresztül mutatkozzék meg. Tovább fejlesztjük bérrendszerünket, fokozzuk a végzett munka mennyisége és minősége alapján az egyes rétegek jövedelme közötti differenciálást. Azt akarjuk elérni, hogy aki többet és jobbat ad a társadalomnak munkájával, többet is kapjon jövedelemben a társadalomtól. Ez véleményünk szerint egyezik a szocializmus eszméjével és a dolgozók igazságérzetével is. A szakszervezetek támogatják a dolgozóknak azt a kívánságát, hogy szüntessük meg a bérrendszerben és a juttatások terén is az olyan egyenlőséget, amely nem tükrözi kellően a végzett munka mennyiségét, minőségét, nem tükrözi a szaktudást és az ügyszeretetet sem.

— *Hogyan alakulnak az eddig élvezett és nyugaton is gyakran elismert juttatások, szolgáltatások, mint például az üdülés, üzemi étkezés stb?*

— Hazánkban a dolgozók a bérjövedelem mellett igen jelentős szociális juttatásokban részesülnek. Ilyen az üdülés, üzemi étkeztetés, munkásszállás, munkaruha stb. Ezeknek nálunk kiépült egy egész rendszere, hálózata. A szociális juttatások területén semmifajta visszalépés nem lesz, sőt a szociális juttatásokat fejleszteni kívánjuk gazdasági lehetőségeink bővülése arányában. Az alapvető, nagy horderejű szociális juttatásokat, mint a nyugdíj, gyermekintézmények, stb. továbbra is központi alapokból fogjuk fejleszteni. Olyan juttatásokat pedig, mint az üzemi étkeztetés, üzemi üdültetés, szociális és kulturális intézmények stb. a jövőben elsősorban az üzemi nyereségből, a nyereség arányának megfelelően kívánjuk fejleszteni.

Itt az üzemi kollektíváknak és a szakszervezeti bizottságoknak rendkívül nagy, új szerep jut abban, hogy ők döntsék el, milyen mértékben és arányban kívánják az ilyen juttatások, szolgáltatások üzemi fejlesztését.

— *A nyugati sajtó sokat cikkezik arról, hogy a gazdasági reform szükségszerű következménye a munkaerő-átcsoportosítás és bizonyos munkanélküliség is. Mit tesz a szakszervezet azért, hogy a munkához való alkotmányos jog a gyakorlatban ne szenvedjen csorbát?*

— A munkaerővel való ésszerűbb gazdálkodás, a kisebb-nagyobb munkaerő-átcsoportosítás, az átmeneti munkaerő-felesleg természetes velejárója egy ésszerűbb, gazdaságosabb, nyereségre törekvő gazdálkodásnak. Mindez azonban szocialista viszonyok között történik, és ezért nálunk a szakszervezetek és a kormány együttesen biztosítják a jövőben is a teljes foglalkoztatottságot, azt, hogy minden dolgozó szakképzettségének megfelelő munkalehetőséget kapjon. Minderre a gyakorlatban nagyon jó példa volt az elmúlt hetekben a nógrádi barnaszén-bányászok átcsoportosítása. A kormány és a bányász szakszervezet együttesen biztosította intézkedések és juttatások egész sorával a bányászok megfelelő elhelyezkedését és boldogulását.

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke (középen) küldöttek társaságában

Váradi lapok Finta Sándorról

Szabadság, 1912. aug. 14. 3.l. A diadalmas Finta

Kenyeret!. c. reliefjét a szocdem. párt sokszorositja

Szamosujvári templomnak nagy képet

Őszi kiáll.: Könyves K. mükiadó

Erdős Renée támogatása

Nagyváradi Napló 1912. aug. 17. Finta S. itthon

Szabadulás (szilvesztert, bérton kívül) előtt átutazik a kishartai intézetbe

Tiszántul 1912. aug. 27. A rabmüvész ajándéka.

Kiállitás Lakatos utcai lakásukon.

Tiszántul 1912. jul. 24. Látogatás a rabmüvész házánál.

Léda-szobor, Kossuth-szobor, Erdős Renée-plakett

Tiszántul 1912. jul. 16. F.S. Kossuth-szobor terve

Uj Nagyvárad 1912. szept. 12. F.S. szabadulás előtt,kegyelmi kérvény

Erdős R. előkészitette utját Firenzébe, Rómába

Du pain! sokszorositása, Népszava

A Titanic távirásának mintázása

Tiszántul 1916. febr. 19. Finta Gerő fogságban. (valójában: Zádori András)

Nevet változtat: Zádor Gáspár /?/

Finta S. Székesfehérváron dolgozik

I. 29.

Varsányi Miklós

hosta, „csile

hogy kutathatott"

ezekkel a adatokkal akarja

gyarapítani a Finta-címszót

FINTA SÁNDOR

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára Félévre 24 korona

Előfizetési ára Negyedévre 12 korona

XXV. évfolyam. 1919 április 30. 285. l. kép 15. szám.

Pókháló

— Regény —

Irta CSATHÓ KÁLMÁN 15. folytatás

Irén fellélekzett, mikor az ajtó becsukódott a távozó vendég mögött.

— Szegény! — mondta magában egy pillanatra eltünődve, de mire visszafordult, már jóformán arról is megfeledkezett boldog, szerelmes önzésében, hogy kivel beszélt az imént. Mert megint csak Fonyódy jutott az eszébe s egyszerre, átcikkázott szivén a gondolat, hogy holnap délutánra találkozót igért neki.

— Jesszusom! Erről még ma kell gondoskodni pedig! Mindjárt beszélek is mamával . . . Azt fogom neki mondani, hogy Mancihoz megyek, mert együtt tanulunk . . .

Mire bement az anyjához, már így adta elő a dolgot, jövendő randevúk alapját is megépítve egyszersmind:

— Mamuskám, ezentul együtt fogunk tanulni Simonyi Mancival . . . Holnap délután kezdjük, én odamegyek négy órára hozzájuk. És ha jól megy, ezentul oda fogok járni naponként . . .

Ulrichnénak álmában sem jutott volna eszébe, hogy gyanakodjék a leányára s mindössze annyit felelt:

— Jól van, fiam, nem bánom, de talán jobb volna, ha felváltva járnátok egymáshoz. Egyszer te mennél hozzá, egyszer meg ő jönne ide . . . Tudod . . . mégis megkinálnak bizonyosan ozsonnával és az ilyesmit viszonozni illik . . .

Irén megszeppent. Ez nem jó dolog lesz! Manci nem volt ismerős az anyjával, azért hivatkozott éppen ő rá, hogy véletlenül se süljön ki semmi efféle.

— Ó! — felelte gyorsan, — erre mi is gondoltunk, mert négyen beszéltünk össze ilyenformán s abban állapodtunk meg, hogy állandóan egy helyre fogunk járni. Éppen ezért ki is kötöttük, hogy uzsonna nincs, hanem mindenki magával viszi a vajas-kenyerét . . .

Érezte, milyen valószinű, amit mond és ezen felbátorodva, még azt is hozzátette:

— Azért is jobb ez így, mert igazán tanulni akarunk, és ha nem így kezdjük, akkor zsúrozássá fajulna a dolog, amire pedig egyikünk sem ér rá ennyi tanulni való mellett.

Ulrichné bólintott.

— Hát akkor így is jó! Azt hiszem, igazatok is van, hiszen majd később aztán meghíhatjuk őket egy uzsonnára . . .

— Én is úgy gondoltam. Igenis... Majd, ha a munkán már túl leszünk, — felelte Irén készségesen és csak ekkor jutott eszébe, hogy voltaképpen mióta Fonyodytól elvált, még egyetlen szava sem volt hazugság nélkül. Az első percben meghökkent erre a fölfedezésre, a következőben azonban már dacosan felszegte hófehér nyakát és azt mondta magában:

— Ha csak ezen az áron vásárolhatom meg a boldogságomat, hát mit tegyek? Nem gonoszságból hazudozom, hanem, hogy másokat kiméljek vele és ezek a a hazugságok nem is ártanak senkinek . . . Végre is . . . ők kényszerítettek bele . . . és én most már nem is fogok törődni többet senkivel . . . Én boldog akarok lenni és az is leszek . . .

. . . A boldogság felé vezető úton száguldó villanyos vasúti kocsik csilingelnek az úttestnek mind a két oldalán. Az egyiken a boldogság felé viszik az utasokat, a másik oldalon visszahozzák őket ugyanonnan. Az avatatlanok egyszerűen Üllői-útnak hívják ezt a nevezetes utat, míg a boldogság helyére érve ridegen csak „Orczy-utat" kiált a közuti tudatlan kalauza.

Irénnek legalább így tünt fel másnap délután a dolog, mikor a Fonyódyval való megbeszélés szerint nekiindult, hogy az Orczy-út sarkán, a villanyos megállónál szívdobogva és pirulva a művésszel találkozzék, aki egy világos tavaszi kabátban s a kezén sárga szarvasbőr keztyűvel abban a percben éppen utogrammot írt egy kis fiunak.

XII.

Nincs semmi értelme, hogy elmenjek Irénékhez! — állapította meg magában Benjámin Sándor, mialatt gondosan megberetválkozott és átöltözött. — Jobb, ha kerülöm és lehetőleg nem is beszélek vele többet. Elég baj, hogy az iskolában — akarva, nem akarva — találkoznom kell vele rendszeresen. A házukhoz semmi esetre sem fogok elmenni . . . Nincs semmi értelme . . .

Még egy pillantást vetett a tükörbe, iparkodva kitalálni, hogy milyen hatással volna reá egy ilyen külsejű ember, ha fiatal leány volna, aztán mélyet sóhajtott és a fejébe nyomta kalapját.

— Nem fogok arra a lealázó szerepre vállalkozni, hogy Balog úrnak az elefántja legyek! — erősítgette magában, mikor a kapun kifordult. — Most még, szerencsére, könnyű szerrel le tudok róla mondani. Végzetes hiba volna, ha komoly ember létemre bután belebonyolódnám egy ilyen gyerekes históriába . . .

Az áprilisi alkonyat éppen akkor kezdett ráborulni a városra s a Lánchidon ballagó Benjámin szemébe haragos, tűzvörös fény ragyogott a dunaparti korzó valamennyi ablakából. A folyam apró hullámi mintha véresen csillogtak volna, míg a háztetők fölött úszó pára az égő bibor visszfényétől meleg volt és rózsaszín. Megrakott uszályokkal terhelten egy vontató gőzös pöfögött a híd alatt, távolabb fehér propellerek manővereztek nagyképűen, a hídon pedig egymást érték a kocsik és automobilok, könnyedén kerülgetve el a döcögő omnibuszokat.

A fiatal tudós lehorgasztott fővel bandukolt Pest felé és komoly megfontolással gyüjtögette magában az érveket az ellen, amit éppen tenni készült, anélkül azonban, hogy céljának irányára ezek az ellenérvek a legkisebb befolyást gyakorolták volna. Mert átérve a hídon, habozás nélkül fordult jobbra ,majd a korzón végighaladva balra, és így tovább, mindig szabályszerűen arrafelé, amerre Ulrichék laktak. Közben egyre azt ismételgette magában:

— Nem! Nem megyek többet feléjük sem!

Mikor azonban a ház elé ért, megtorpant, egy pillanatig habozott, aztán gyors elhatározással azt mondta:

— Csak még ma, utoljára, hogy meggyőződjem, vajjon nem tévedtem-e a multkor? Mert hátha tévedtem? . . .

Két perc mulva már ott ült Ulrichnéval szemközt a szalonban és mialatt az időjárásról társalgott vele, izgatott kiváncsisággal figyelt minden neszre, várva, hogy az ajtó kitáruljon és belépjen rajta Irén.

A házikisasszony megjelenése azonban egyre késett s Benjámin, aki már felemlegette az összes száraz és esős tavaszokat, amelyekre emlékezett, sőt azokat is, amelyekre nem emlékezett, végre is merész elhatározással megkérdezte Ulrichnét:

— Hát Irénke? . . . Tanul, vagy nincs itthon?

— Elment egy barátnőjéhez, azaz egy iskolatársához tanulni. Most odajár minden délután. Valami Simonyi Mancihoz . . . Maga bizonyosan ismeri . . .

— Ugy? — Benjámint hirtelen rémület kerítette hatalmába. Érezte, hogy elfehéredik és a torka összeszorul. Egy pillanatig még védekezett, mint az úszó, akit elkap a víz sodra, de a következő percben már tehetetlen játékszere volt a rohanó, örvénylő áradatnak. Szive összerándult attól a még soha nem érzett féltékenységtől, mely elborította s heves szégyenkezése a düh tetőfokáig emelkedett, mint minden tisztességes emberben, mikor hazugságon kapja azt, akiben hitt addig.

Simonyi Manci és tanulás!

E mögött csak valami leplezgetni való aljasság lehet . . . Valami mocskos bujkálás, aminek nem lehet más társa csak — Balog!

Féltékenységbe billent fantáziája megbokrosodva ugrott át minden józan ellenérvet, s hiába próbált öntudatának bénult és csekély kis maradványában megkapaszkodni, vérbeborult szeme előtt látományszerűen bontakoztak ki a legtébolyultabb és legkinzóbb lehetőségek.

Hogy ez az angyalarcú leány ilyen alattomos, ilyen hazug, ilyen erkölcstelen lehet! Hogy minden, ami a lényében olyan vonzó, a tisztasága, a komolysága, a szelidsége nem egyéb, mint céda képmutatás, aljas eszköze a csábításnak . . .

Most egyszerre meghallotta az Ulrichné hangját, amint másodszor ismételte meg a kérdést:

— Milyen leány az a Simonyi Manci? Jóravaló?

— Ja . . . igen! Pardon! — mentegetőzött Benjamin. — Valami hirtelen eszembe jutott . . . Arra gondoltam egy pillanatig . . . Igen. Simonyi Manci? Hogyne! Nagyon kedves kis leány . . .

— Csak azért kérdem, — folytatta Ulrichné, — mert én nem ismerem és az ember mégis szereti tudni, hogy a leánya kivel, vagy kikkel barátkozik . . .

Tovább beszélt, de Benjamin már megint nem figyelt rá. Gondolatai elsiklottak a néni unalmas bölcselkedése fölött és görcsös türelmetlenséggel tépdesték azt a gyanufoszlányt, amely az imént utjukba vetődött.

— Minek is jöttem ide! — mondta magában. — Azaz minek ülök itt és minek hallgatom ennek a csacsi vén asszonynak a karattyolását, tudva azt, amit tudok? Legokosabb volna elmenni . . .

Már már fel akart állani, hogy elköszönjön, csak még valmi elfogadható ürügy után kutatott kavargó agyában, mikor elfogta a kétség, hogy hátha nincs igaza?

— Hátha ez csak ostoba agyrém? Hátha csakugyan tanulni jár és csakugyan oda jár? — De érezte, hogy ez a feltevés képtelenség. Aki Simonyi Mancit ismeri, az nem hiheti el, hogy bárki is őt válassza ki arra, hogy rendszeresen együtt tanuljon vele. — Képtelenség! Hazugság! Világos, hogy itt valami szörnyü csalás lappang . . . Nem is lappang, hanem rikitóan ágaskodik! Kár volna rá a szót vesztegetni . . . Balog! Balog van a háttérben . . . Egészen bizonyos!

Közben gépiesen felelgetett Ulrichnénak, azt se igen tudva, mit beszél, míg végre hirtelen előhúzta az óráját és felállott.

— Kezét csókolom kedves néni, nekem most mennem kell . . .

Ulrichné meglepődött.

— Ilyen hamar? Most akartam a teát behozatni. Az uram is mindjárt kijön, meg Balog is . . . Együtt dolgoznak . .

Benjámin felneszelt.

— Balog? Hát Balog itt van? — kérdezte elhülve.

— Hogyne, — válaszolt közömbösen a háziasszony, — hiszen minden délután itt dolgozik Károly bácsival.

Benjámin Sándor kimondhatatlan restelkedést érzett, de soha még ez az érzés nem tett olyan boldoggá embert, mint amilyen ő volt ebben a pillanatban. Mint aki gonosz álomból ébred és ráeszmél, hogy ami szörnyűség az imént még véres rémülettel szorította össze a szivét, nem egyéb a felzaklatott képzelet játékánál, aminek semmi köze a valósághoz. Hiszen Balog itt van!

Tehát mindaz, amivel hirtelen támadt féltékenységének őrületében Irént gyanusította, ostobaság! A leány alibije tiszta és világos. Balog itt van, Irén . . . Irén pedig . . . hát ugyan miért ne tanulhatna Irén Simonyi Mancival? Azért mert Simonyi Manci nem valami példás tanuló? Talán éppen ő fordult ehhez a komoly leányhoz és Irén segít neki? Vagy talán? . . . Nem! Érezte, hogy ujra belékeveredik a gyanakodás és a kétkedés bozótos útvesztőjébe, és riadtan menekült vissza gondolatainak erről a sikamlós ösvényéről.

— Akkor hát, — szólott egy csöpp habozást szinlelve, — majd máskor intézem el, amit akartam, és megvárom Károly bácsiékat . . .

— Hát persze! Sőt itt maradsz, remélem, vacsorára is . . . Irén is itt lesz mindjárt! . . . Hétkor haza szokott jönni rendesen . . .

Benjámin mosolygott. Kedves, vidám, jóságos mosollyal, úgy ahogy egészséges kis gyerekek szoktak mosolyogni napsugaras, nyári reggeleken.

— Milyen kedves ez a Lujza néni! — gondolta ellágyulva és szeretettel. — Csupa jóság és becsületesség! Hogy is gondolhattam rá, hogy ennek az asszonynak a leánya . . . eh! . . . Féltékeny szamár vagyok . . . Féltékeny és szerelmes . . .

Egyszerre, mintha forró szél simította volna végig, hőséget érzett és az arca kipirult. A szive dobogni kezdett félelmesen, a szemét pedig le kellett egy pillanatra hunynia, mert szédülés fogta el.

— Szerelmes vagyok! — gondolta megdöbbenve és édes borzongással futott át rajta a felismert igazság, amit nem tudott többé önmaga előtt letagadni.

Természettudós agyának minden elmélete ott kóvályogott a fejében ellenérv gyanánt, de érezte, hogy

Küzdelem. Finta Sándor domborműve

folytonos rettegés. Végre is vastag rongyokba takargatva, mint valami elkerülhetetlen istenáldást, hátára kötözte maroknyi aranyát.

Ezentul minden héten egy-egy napot elmaradt az utcáról s ha valaki holléte felől kérdezősködött, komisz, nyomorgó betegségéről panaszkodott és szipákolva mutatott rá ferde, hegyes pupjára.

— Még csak ez, éppen ez hiányzott az én vigasztalan életemből — mondta és nedves szemeit könyörögve emelte az égre. Elhitték okosan kieszelt bajait s ő szabadon dolgozhatott. Rövidesen átkozott, veszedelmes uzsorása lett a faluknak, örökösen fáradt, tervezgetett. Dárius töméntelen kincseire gondolt, s közben egészen megfeledkezett az igában nyomoruságos testvéréről. A jó gebe étlen, szomjan, zörgő, éles bordákkal ott fordult fel az utca közepén. Khalabreszt egy pillanatra nagyon meghatotta ez a kép, hangos jajveszékeléssel költögette az állatot, de hiába volt minden rimánkodó nógatása, az csak mozdulatlanul fekve maradt, mint valami pudvás fatuskó. Másnap pedig az emberek őszinte sajnálatára, Khalabresz tulajdon girhes magát fogta a talyiga elé. Hamarosan beleszokott a változhatatlanba s titokban már örült is szánalmas, furcsa helyzetének. A parasztok valósággal szivükön dajkálták az árva, istenvert ember sorsát s ő most minden mellékgondolat nélkül nevelhette drága pupját. Élt boldog vesződséggel, mint valami gubódzó selyemhernyó.

És történt, hogy a profán idegen szemek egyszer szabadon belecsodálkozhattak Khalabresz könyekkel, sóhajokkal takargatott életébe.

Nyár volt, szent bucsu napja. A vidékről már féléjfélkor megindultak a jámbor, templomos népek a tornyokból lelkesitően beszéltek le a zengő harangok s mire a nap felgurította sárga kerekét az égre, a városka piacán egymás hátán nyüzsgött a tarka emberár. Minden teremtett lélek ünneplőbe bujt ezen a napon, s az arusok egész utcát ültek-álltak ki maguknak a templom előtt.

Khalabresz minden erejét megfeszítve hetekig készült erre a sokat igérő vásárra s szinig rakott talyigával ő telepedett le elsőnek a sorban. Másnak még alig akadt vevője, körülötte már egész tábor nyüzsgött és a toprongyos emberke szája megállás nélkül darálta a könyörgő, kinálgató beszédet.

— Hej, urak, asszonyságok, tessék, tessék, itt a szép, itt a jó — énekelte szakadatlanul.

Az emberek hangosan mulattak ügyetlen, szögletes mókáin és a durva paraszti markok alku nélkül válogattak a drágán adott holmiban.

Délben kicsit megritkult a tömeg s ekkor egy rongyos, félénk kamasz furakodott Khalabresz mellé.

— Nézd, jó ember, — susogta a legény, mikor gondolta, hogy senki sem fülel arra — nekem nincs egy rézkrajcárom se, de van szép szeretőm, aki gyürüt kért tőlem vásárfiára. Adjál hát nekem egy olcsó lányos gyürüt, az isten is megáld érte.

Khalabresz majd elszédült ettől a váratlan hangtól.

— Mi-it? Mit akarsz? — kérdezte s még a szája is nyitva maradt az ámulattól.

A legény ujra kezdte a könyörgést:

— Ne félj, no! Fertálykor akár duplán is megadom az árát.

Khalabresztől már patakzott a hangos szitkolódzás. Mintha tulajdon egyéletét kérte volna tőle valaki, forró piritó vér futott az arcába s bolond, ijedt rikácsolással lökődte félre a rimánkodó kamaszt. A bucsusok is neki adtak igazat, röhögve mulattak a megcsufolt szerelmesen. Az szégyenkezve elsompolygott s Khalabresz vigyorogva tovább kinálgatta cicomás portékáját.

— Szalagot, gyürüt, kalárist vegyenek!

Homlokáról csurgott a veriték, az arca, mint valami óriás tüzrózsa ragyogott a forró napverésben; de azért percnyi nyugalmat nem engedett magának. Szemei mint nyugtalan felhajszolt kopók ugráltak a talyiga felett s így történt, hogy hirtelen egy gonosz, tolvajkodó kezet vett észre a csilingelő gyürük között. A koldus szerelmes marka halászott elérhetetlen vágyai után.

Khalabresz eszében egy pillanat alatt megfordult a

világ. Mintha egyenesen az agyvelejébe kotortak volna be azok a görcsös, vakmerő ujjak, őrült vijjogással vetette rá magát az ügyetlen tolvajra.

— Oh átkozott! Átkozott zsivány!

A legény ijedten meghátrált. Mintha csak most eszmélt volna magára, remegve dugta el csavargó kezeit. Menekülni akart a feldühödött ember elől, de nem talált kiutat a röhögő tömegből. Száz irányból száz kar lökte őt Khalabresz csontos öklei alá. Hiába erőlködött, nem tudott menekülni, kétségbeesésében őt is elöntötte a düh.

— Üsd, üsd! — hangzott minden oldalról Khalabresz biztatására. — Nyomd ki a szemeit, hogy máskor meg ne kivánják a csecsét.

Khalabresz ujra támadt, de öklei tehetetlenül hulltak vissza a fele útról.

A legény kezében megvillant a roppant acél s még mielőtt valaki lebirhatta volna, markolatig beleszaladt az ellenség nyomorék hátába. Egy pillanat alatt történt. A széles, jólfent penge éppen Khalabresz pupját találta meg s most szörnyű csodára tágult a bucsusok szeme.

Khalabresz még állt a helyén szilárdan, mintha cövekbe nőttek volna a lábai, csak kidülledt szemei tekintgettek körül üveges rémülettel. Kérdezni akart valamit, de csak értelmetlen, vad orditozás szakadt ki a torkán. Már nem tudta merőben egyhelyben tartani magát, őrjöngő, görcsös jajongással csuklott a talyigára és felhasadt rongyai alól gőzlő, piros vérrel dült ki a tarisznyába kuporgatott arany. Mintha egy csodálatos forrást nyitottak volna meg az ámuló emberek előtt.

Egy pillanatra nehéz, halálos csend markolta meg a sziveket; aztán mintha szöges ostorral kergetnék őket rohamba, valamennyien a leölt, aranycsurgató Khalabreszre vetették magukat. A jámbor bucsujárók őrjöngő táncot bokáztak a véres arany körül. Egymás testén, lelkén át gázoltak el Khalabresz boldogitó árnyékába s ez a megvadult tömeg most a csatamezők dögreszállt, éhes, verekedő hollóira hasonlított.

Mire a csendőrök megjöttek, véres, fekete pokol lett az egész piac. Mindenki éhes volt, mindenki gazdagodott s a marcona kardos, puskás legények már csak Khalabresz szürke hulláját verekedték elő a gyalázatosan megtaposott embersürüből.

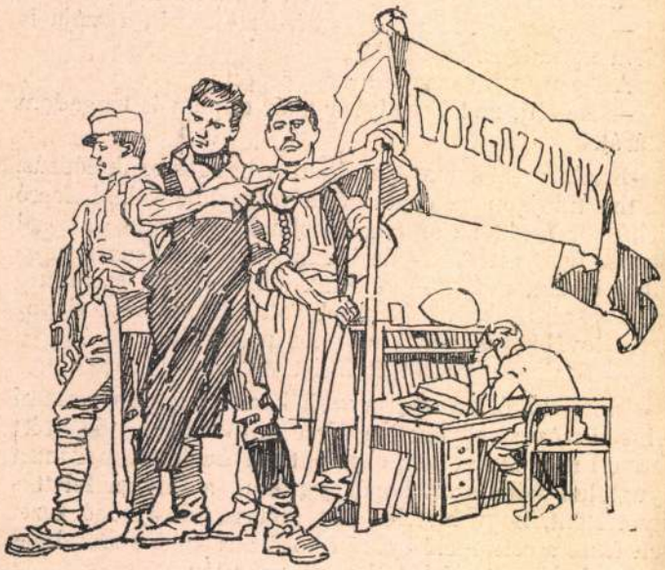

Yankee-mese

Elbeszélés

Irta HENRY F. URBAN

A minapában a következőket irta nekem egyik európai barátom:

Amit csak szem kivánhat, van nektek mindenetek: gyémánt, gyöngy, arany. Tinektek van legjobban helyén a szemetek és ti ösmeritek legjobban a módját annak, hogy mint kell a kínálkozó alkalmat fölhasználni és — pénzzé tenni. A ti házaitok a legmagasabbak az egész földön, tinálatok találja az ember a legjövedelmezőbb monopóliumokat, a legügyesebb korrupciókat, a legnagyobb meleget stb. De egyet nem talál nálatok az ember. És ez a: Mese!

Úgy látszik, ez már elfogadott vélemény felőlünk Európában. De helytelen vélemény. Amerikában is vannak bájos, poézissel teli mesék. Csakhogy a yankee azt mondja: Mit ér nekem a költészet és mese, ha még saját termelési költségeit sem hozza meg! Mindennek jövedelmeznie kell! Ez minden költészet csúcspontja és — ilyenek a mi meséink is, a yankee-mesék. Kedves, óvilági barátaim, itt elmondok nektek egy amerikai mesét:

BILL, A VERÉB.

Volt egyszer egy leány: Susan, aki a newyorki „Casinoban" és a „Molli" című bohózatban énekelt és táncolt. És valahányszor a szép Susan — mert szép volt! — énekre nyitotta kicsiny, bíborvörös ajkát s formás lábacskáival merész ívet hasitott a levegőben, a „Casino" első soraiban boldogan mosolyogtak a hájas, síma holdvilágfejek. De legboldogabban Mortimer Chester Levy mosolygott. Apja, Levy Ábrahám még ócska ruhákkal házalt a pózeni Newtomischlban. Egyszer aztár felgyujtotta a boltját — és szép pénzeket kapott a biztosító-társaságtól. Csődöt is mondott még egypárszor és ilymódon egész csinos vagyont gyűjtött magának a derék ember, úgy hogy fia, Mortimer Chester Levy már azt is megengedhette magának, hogy minden este a földszint első sorából epedjen a szép Susanért.

A szép Susan, az aranyhajú Susan a Madison-avenün lakott és egyébként reggeli tizenegy óra előtt sohasem kelt fel. Ekkor azután odaült a nyitott ablakhoz és ott aranyhaját aranyfésüvel fésülgette — akárcsak Loreley. És dalolt is hozzá. Huncut, ingerkedő melódiája volt ennek a dalnak, amely a „Molli" című énekes bohózatból való volt.

Amikor csak Susan aranyhaját fésülgette a nyitott ablakban, valaki mindig kíváncsian ott settenkedett körülötte. Ez a valaki pedig Bill volt, a veréb, aki ott lakott Susan ablakával szemben, a nagy magnóliafán. Amikor legelőször meglátta a szép Susant, aki éppen aranyhaját fésülgette és a délelőtti napfény ott csillogott a csodahajon, — szegény Bill majdnem lefordult az ágról, amelyiken ült.

— Anyjukom, anyjukom! — hívogatta a feleségét. — Nézd csak, milyen haja van ennek a lánynak!

— Arany, Istenem, csupa arany! Talán sehol az egész földkerekségén nincs ennyi arany! — rajongott a verébasszonyság.

Bill közelebb repült a mese-hajhoz, hogy jobban láthassa és innen nézve még jobban tündöklött, olyannyira, hogy a szemét is be kellett hunynia.

— Csodás! — lihegte elragadtatva.

Finta Sándor

vrid

Az Est 1917 nov. 24
(Finta Sándor halvány
honvédnobra.)

~~II. 196.~~

[Finta Sándor]

nobrix
museum igazga-
tó
eltűnt

[?] A newyorki
szovjetorosz
művészeti
kiállítás-
M. Iparművészet

1929. 105–107.
l.

A kiállítás
Newyorkban volt.

a brooklyni egyetem
amerikai ifju szobrát, a
Walt Withman-reliefet,
egy fehérmárvány Petőfi-
portret; ~~stb~~, a newyorki
m. katolikus templom bejá-
rata fölé elkészítette Szt Ist-
ván nagyméretu reliefjét.

1925-ben ment Brazíliába.
A világkiállítási fő bejá-
ratának felállítandó Erő mó-
dorral (Botond és Lehel),
I. díjat nyert.
Utóbb a San Pedro kated-
rális számára marványból
kifaragta Krisztus szob-
rát.

Majd ment az indiánok közé, megtanulta az indián nyelvet, indián módra öltözködött, s elkészítette az indián napisten szobrát. 45 éve. Korában New Yorkba ment (1926? vagy 1928) Megtanult angolul, elvégezte az amerikai középiskolát, majd a Columbia egyetem műszerészeti és neurológiai tanfolyamát. Közben a szoborpályázatokon is sikeresen szerepelt. Ő készítette Fulton Robert emlektábláját,

Tagja lett az American Federation of Arts-nak, majd az Architectural League of New-York-nak

A Columbia-egyetemen díszdoktori oklevelet ny-ert

Rodin mendoni műtermében mint kőfaragó dolgozott, ugyanúgy mint egykor Hildebrand műtermében Firenzében

Szamos plakettje felvirágva Huszár-Procopius műében.

Finta Sándor, szobrász,
sz. 1881. jún. 12. Turkevén.
Négy éves korában ~~kezd~~ olvas-
ni és írni tudott, s fába fa-
ragta a betűket. Négy éves
korában kizáratik a bihar-
püspöki iskolából, mert kari-
katúrát rajzolt tanítóiról.
~~Szatán~~ 12 éves koráig Csikós
volt Puszta ceregen, majd
szülei Magyarországra költö-
zik. Itt végzte elemi iskolá-
ját, majd Kassán az ipar-
iskolát. Szülői akarat szerint
szerződés tanulta hat évig.
1903 történt a gyűlöletes
és kezdődött a fegyhází bör-
tönös, itt kezdett a szobrá-
szattal foglalkozni. 1914-
18. részt vett a háborúban.
Körben készítette a Nyitrai
és Iratvani honvédemlékeket
A háború után Nápolyba
s innen Brazíliába vándo-
rolt. Rio de Janeiróban
II. Don Pedro Mauzoleum
részére cariatidákat készített
1922. a világkiállítás Erő-
c. gránit szobrával első
díjat nyert. 1923. New
Yorkban telepedett le.

Ch. Richard professor vere-
tése alatt tanulta a muzeológiát
1928. nyarán a newyorki
Metropolitan Art Museum-
ban ebbe be szerezte-
igazgatói vizsgálatak egy
részét.

1928-29. tehát eltöltött
a newyorki egyetemen
~~szemeszter~~ (a M. T. szabadalmi
kiállításról)

zetük azt kívánja, hogy a világ szimpátiáját ismét maguk felé fordítsák. Így született meg a gondolat, hogy újra a világ szeme elé járuljanak és erre legkedvezőbb és legjobb célravezetőnek találták a művészek alkotásainak bemutatását. Rakmanov elvtárs fejtegetésén elgondolkoztam. Úgy érzem, hogy nekünk magyaroknak is hasonló az esetünk. Nekünk is szimpátiára, sok szimpátiára, az egész világ szimpátiájára van szükségünk, hogy a hazánkon esett sérelmet feltárhassuk és módot adjunk a világnak, hogy egy Revizió által a rajtunk ejtett igazságtalanságot jóvá tegyék. «Loin des yeux, loin du coeur». Közelebb kell, hogy férkőzzünk a világ szeméhez és szívéhez. Egyetlen biztos út van a szimpátiájának megnyerésére és a tehetségünk és a művészetünk megismertetésére. Kövessük az oroszok példáját. Fel a fejjel és lépjünk a világ elé egy méltó, komoly, nagy magyar kiállítással, — amely végül még jó üzletnek is bizonyulhat. Ráadásul mi mentesek vagyunk egy olyan handicap-tól, amellyel az oroszok megterhelve indultak annak a bizonytalan és előítéletektől terhes vállalkozásnak, — a vörös forradalom emlékével terhelten, mely pusztítást, kegyetlenséget jelentett a legnagyobb kapitalista állam, Amerika lakosainak szemében. És lám a csoda megtörtént, a tűz és a víz egyesült, hogy megdöntsön egy újabb világveszedelmet, az ultramodernizmust és hogy bebizonyítsák, hogy a jól végzett, becsületes munka csak megértést, szimpátiát és megbecsülést hozhat.

KRÓNIKA

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET A RÁDIÓBAN. Dr. Dréhr Imre államtitkáré, az Orsz. M. Iparművészeti Társulat ügyvezető elnökéé az érdem, hogy a rádióban — végre — a hazai iparművészet is juthatott szóhoz. Május hó 24-én félórás tartalmas előadásában rövid, általános vonatkozású bevezetés után érdekes visszapillantást vetett a magyar iparművészet multjára, a nemzeti királyok alatt elért fénykorára, majd az Ausztriához való kapcsolódásunknak a magyar iparművészet fejlődését megbénító hatására. Meleg szavakkal emlékezett meg Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszternek az újabbkori hazai iparművészet talpraállítása körül szerzett elévülhetetlen érdemeiről. Végül «hazabeszélt», azaz felhívta a rádió hallgatóságának figyelmét az Orsz. Iparművészeti Társulatnak «eddig eléggé még nem méltányolt» közérdekű és sikeres működésére és részletesen elmondta, hogy mi mindent tett 44 éves fennállása óta a társulat a magyar iparművészetért. Különösen pedig kiemelte a társulatnak a hazai népművészet emlékeinek tervszerű és eredményes gyűjtésével s ezzel az utókor részére való megmentésével szerzett érdemeit.

FINTA SÁNDOR kiváló magyar szobrász-művészt nagy megtiszteltetés érte. A The American National Academy of Design — a legmagasabb fóruma az amerikai képzőművészeknek. A The National Academy of Design a képzőművészet három ágából: építészet, szobrászat és festészetből rekrutálódik. Ezért a művészek álma, ha már a mesteri nívót elérték, hogy az említett három ágnak valamelyik testületébe tagnak beiktassák, hogy így a «halhatatlanság» (az akadémiai tagság) felé az útjuk a munkáik révén egyengetve vagy biztosítva legyen.

A The National Academy of Design, vagy az Architectural League of New York évi kiállításain lehet a művészeknek érdemeket szerezni arra, hogy az említett művész-egyletek tagnak beválasszák.

Hogy egy művészt vagy egy építészt tagnak beválasszanak, az legtöbb esetben az illető tehetségének az értékétől függ, amelynek elbírálását rendesen igen szigorúan végzik. A művész-egyletek legöregebb és legtehetségesebb tagjai hosszú elbírálás után ejtik meg a tagajánlást, akiket aztán ünnepiesen taggá választanak, bizonyos ceremóniák közepette.

Nagyon ritka eset, hogy egy «foreign born» művészt tagnak válasszanak és mindig igen nagy megtiszteltetést jelent az illető művészre.

Az Architectural League of New York Finta Sándort, ezt az izig-vérig magyar szobrászművészt tagnak választotta és az április 26-án a Hotel Roosevelt-ben megtartott díszbankett keretében, melyet az The American Institute of Architects és az Architectural League of New York rendez, mutatják be a társulat tagjainak.

Finta Sándor már évek óta rendes kiállító művésze az akadémiának, úgyszintén az Architectural League-nak, amelynek jelenleg a Grand Central Galleryben levő kiállításán egy igen sikerült bronzszobra van kiállítva.

VIRÁGOS BUDAPEST — VIRÁGOS MAGYARORSZÁG címmel született meg, mint az 1910-ben megalakult, de 4 éves igen eredményes működés után a háború és az azt követő súlyos idők miatt kimúlt régi Virágos Budapest Bizottság törvényes utóda, az új társulás a régi programmal és — újból fellángoló nagy lelkesedéssel és tettvággyal. Hogy mit akar a bizottság, azt címe fejezi ki. Szegény, megesonkított hazánkat, első-

MI. 1929.
F.S.

sorban fővárosát akarja széppé, vonzóvá tenni azzal, hogy utcáinak és tereinek házairól virágok, mennél több virágdísz mosolyogjon a járókelőkre. Hogy nemes célját elérje, művészi ezüst- és bronzplakettek és elismerő díszes oklevelek adományozásával buzdítja — ez évben egyelőre Budapest lakosságát — a virágkultusz felkarolására. A bizottság élén dr. Manninger Vilmos elnök, Györgyi Kálmán társelnök és Darvas Ferene előadó állnak. A bizottság védőasszonyául Horthy Miklós kormányzónak minden szépért és minden nemes eszméért lelkesülő nejét kérik fel. Külön hölgybizottságot szerveznek és bevonják a tanítóság révén a tanuló ifjúságot is a propaganda sikerének biztosítására.

REMÉNYI JÓZSEF már mint az iparművészeti iskola szobrászati osztályának növendéke kivált osztálytársai közül nemes ízlésre, éles megfigyelő- és jellemzőképességre valló figurális kompozícióival. A Műcsarnokban először atléta-szobraival keltett feltűnést, majd érmeket és plakettákat állított ki és csakhamar a kisplasztika ez ága művelőinek első sorába került. Pályázatokon is nagy sikereket ért el és ma már a legelismertebb és legkeresettebb mestereknek egyike e téren. Csodálatos könnyedséggel és gyorsan old meg nehéz feladatokat, de mindig gondosan ügyel arra, hogy a frisseség mellett is az alakok térbehelyezése kiegyensúlyozott, a jelképes ábrázolás érthető legyen és minden részlet még a legszigorúbb bírálat előtt is helytálljon. Ez az önfegyelmezés javára válik tanári működésének, mert jóllehet még csak rövid ideje tanítja az érem- és plakettplasztikát az iparművészeti iskolán, máris igen elismerésreméltó eredményeket ért el tanításával. Újabb műveiből válogatott néhány szemelvényt e füzetünkben mutatunk be.

ORSZÁGOS IPARMŰVÉSZETI BIZOTTSÁG címmel megalakult a M. kir. Iparművészeti Iskola, a Székesfővárosi Iparosrajziskola, az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat, a Magyar Iparművészek Testülete és a Magyar Iparművészek Orsz. Egyesületének 2—2 tagjából álló központi bizottság. Ezzel az ősszel megtartott Magyar Irodalmi és Művészeti Kongresszus iparművészeti szakosztályának egyik fontos határozata valósult meg. Ennek a tíztagú bizottságnak feladata, hogy az általa képviselt intézmények, illetve társulatok egyesült erejével a magyar iparművészet érdekeit minden irányban megvédje, biztosítsa fejlődésének föltételeit és védje egyben a magyar iparművészek erkölcsi és anyagi érdekeit is. A bizottság most vitatja meg szervezeti szabályzatát; ezután az iparművészek kataszterének külön szabályzatát fogja megállapítani, hogy megcsinálhassa magát a katasztert. A bizottságba az iparművészeti iskola mindenkori igazgatóját (ezidőszerint Helbing Ferenceet) és Simay Imre tanárt rendes, Györgyi Dénes és Weichinger Károly póttagokat, az iparrajziskola Ágotai Lajos főigazgatót és Vértes Rezső rendes, Bentheim Artur és Moldován Béla póttagokat, az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat mindenkori igazgatóját (jelenleg Györgyi Kálmánt) és Szablya Frischauf Ferene rendes és F. Kovács Erzsébet és Horváth Béla póttagokat, a Magyar Iparművészek Testülete Bodon Károly és Lakatos Artur rendes, Borszéky Frigyes és Mátrai Lajos póttagokat, a Magyar Iparművészek Orsz. Egyesülete Richter Aladár és Klausz Gyula rendes és Csapó-Heim József, Urbányi Vilmos póttagokat küldte ki.

A GANZ-DANUBIUS GYÁR R.-T. újabban igen megtisztelő, nagyobb arányú megrendelést teljesített a megrendelők teljes megelégedésére. Az Észak-Spanyolország partvidékét behálózó nagy vasúttársaság luxusvonatai részére igen előkelő hatású nemes ízléssel s a legtökéletesebb módon megesinált I. osztályú vasúti kocsikat szállított, melyeket a spanyoloknak Budapestre kiküldött nemzetközileg legkiválóbbnak elismert olasz szakértője kifogástalanoknak minősített és teljes elismerésének nyilvánításával a vasúttársaság részére át is vett. Az egyes szakaszok falának fényezett mahagóni burkolatát ügyesen elrendezett intarziák élénkítik. Ezeket F. Kovács Erzsébet tervei nyomán Buhay Ferene intarziavágó-mester készítette. A pompás vasúti kocsik becsületére válnak nem csupán a méltán világhíres Ganz-Danubius gyárunknak, de dicsőséget jelentenek az egész magyar iparra, mely erős versenytársakkal szemben diadalmaskodva a legkényesebb igényeknek is megfelelő gyártmányaival öregbítette külföldön a magyar szaktudásba és becsületességbe vetett hitet. A vagónok egyik fülkéjét e számunkban mutatjuk be.

A CSERÉPKÁLYHA RENESZÁNSZA. A kerámia minden fajtájának feléledése feltámasztotta külföldön a művészi cserépkályhákat. Ha nálunk a lakásba cserépkályha kerül, egy darab ízléstelenség, lélektelen, fakó cserépmassza vonul be. Németeknél, osztrákoknál újra ahhoz az elvhez térnek vissza, amivel félszáz éve abbahagyták: a cserépkályha architektonikus valami. Nyugodt, mértani formákat igyekszenek tehát a csempékből alkotni. Hengert, obeliszket, kockát, melyek zöld- vagy rózsaszín anyaga, itt-ott elszórt kevés domború dísze életet visz a szobába. Ott keramikusok versengenek a kályha szép modeljeiért. Itt, nálunk, szörnyű amerikai vaskályhák rontják a szobák hangulatát.

ÜVEGNIPPEK alig készültek eddig nálunk. A kevés üveggyár, ami volt s a még kevesebb, ami megmaradt a háború után, inkább praktikus céloknak szánt tömegárut gyártott. A forgalomba jutott díszített magyar üveggyártmányok csiszolt, maratott vagy metszett üvegek voltak. Most a Széchenyi-Export cég műhelyében egy fiatalember, Komáromy István, ki eddig vegyi és fizikai

Finta

1904?

F. 2. *Sándor*, szobrász, * Túrkeve 1881 jún. 12. Géplakatos volt. 1903. huga becsületének védelmében összeütközésbe került a törvénnyel, amiért tizenkét évi fegyházra ítélték. A szamosújvári fegyházban kezdett a szobrászattal foglalkozni. 1913. Túrkevére vonult vissza, majd Párizsban Rodin műtermében dolgozott. A világháború után Rio de Janerióban telepedett le s itt az Erő c. gigantikus gránit szobrával tünt fel. 1923. New-Yorkba költözött, ahol számtalan szobor-portrét, köztük Hages biborosérsekét (Metropolitain múzeum), továbbá braziliai bennszülötteket ábrázoló karakterszobrokat készített. Érem-mintázással is foglalkozik (Welt Whitman, stb.).

y

R. G. I. 325 l

Porcellan, meissen VIII. 226,

Pinta Sándor

1.

Geboren am 12. Juni 1881 zu Tirkene (Com. Szolnok) konnte schon mit 4 Jahren lesen und schreiben, sowie die Buchstaben des Alphabets in Holz schnitzen, wurde mit 8 Jahren aus der Schule von Biharpüspöki gewiesen, da er Karikaturen des Professors zeichnete, wurde hierauf Csikós (Pferdehirt) Lehrling auf Punta-Ecseg bis zu seinem 12. Jahre, mit seinen Eltern nach Nagyvárad (jetzt durch die Rumänen Oradea-Mare benannt) gezogen, besuchte F. abermals die Schulen, beendete die höhere Gewerbeschule in Kassa und sollte Techniker werden, arbeitete jedoch statt dem 6 Jahre lang als Schmied, hiebei sich immer mehr in der Schmiedereliefarbeit mit dem Hammer vervollkommnend, bis er bei einem kleinen Medaillon, welches mit dem Hammer nicht mehr zu bearbeiten war, versuchte, mit dem Meissel nachzuarbeiten. Im Jahre 1903 wegen der Tötung des Verführers seiner Schwester zu

Visegrád.

A középtérben jobbra va
a melyet az ostromló csapatok
ben a város ég; a THONAV FLVS
tajok közlekednek; az előtérb
tiszt halad kiséretével; a há
ránytüt is jelezték, Maros ép

WAHRE CONTRAFACTVR DER VÖSTVN
VNGERN VŌ DEN CHRISTĒ BELE

magyarázó szövegének kezdete:
fejezése: G. Das Leger Her
meisttheyls vnder beumen.

Rm., mér. a vk. 15.5: 26.2

Finta Sándor

12 Jahre
längere Kerkerstrafe verurteilt, bildete sich F. während dieser Zeit vollkommen selbständig zum Bildhauer aus, sowie Finta überhaupt als absoluter „self made artist" zu werten ist. Nach dem Kriege (während und vor dem er schon mehrere öff. Monumente und Plaketten verfertigt hatte) sich nach Neapel wendend, wanderte F. von dort nach Brasilien aus, wo im Wettbewerbe um die Mausoleum-Kathedrale Dom Pedro des II. seine Cariatiden den Preis errangen und 16. derselben in Petropolis auch von ihm Granit ausgeführt wurden. Ebenso gewann er mit seinem Granitmonumente „Kraft" in Rio de Janeiro im Jahre 1922 den Preis und wurde auf Grund dessen der Oberdirektor sämtlicher Bildhauerarbeiten der Weltausstellung in Rio Janeiro. Im Jahre 1923 übersiedelte F. nach New-York, da seine Familie das Klima Rio de Janeiros nicht vertragen konnte. In New-York fanden F.'s Arbeiten grosse Anerkennung. Auf Grund der frei

T. 1019.

án, a hol három vizimalom is
át, melyen túl a város van fel-
e Insul Calafat és Tököly erődje

lan der
n Haubt
g

sich
n
an-
et
r
.

te A. die Stadt és befejezése: Y. die
ohen Wasser.

4 22.5 cm.

Finta Sándor

den Ausstellungen erreichten Punktzahlen wurde F. Mitglied der „American Federation of Arts" (active member) und ebenso Mitglied der „Architectural Leage of New-York." An der Columbia-Universität erlangte F. das Diplom der Museumdirektorschaft, Doktorat der Aesthetik und die Befähigung zu der Universitäts-Privat-Docentur (F. arbeitete, nicht als Schüler, sondern als Steinmetz auch in der Werkstätte Rodin's in Meudon, sowie in derselben Eigenschaft im Atelier Hildebrand's in Firenze.)

Ihr Honorar 220 fl. (-222)

T.1020.

dia közti területen lefolyt e-
in városának térrajzával és a
rata balra a kövön:

Vertreibung der
panecker Thal
n Cladova

bei Negotina
lan von

v. Trattnern K.K. Hofbuch.
A. Angriff des G. Vecsey auf 7000
(Le General Vecsey attaque 7000
za) és befejezése: H. bei Negotina
vassy tapfer zurückgeschlagen worden
Negotina H. par le Capitaine Szarvassy.)
vk. 17.4: 23 cm.

Finta Sándor
Zobrist

Debreceni
Évkönyv 1939-40

48.1

1939 2 db bronzplakett
effect ci 5 db bronz
kisplasztikai munka
fotókkal a mappában
van.

Finta Sándor

szobrai

1947. Hollywood-
ban rendezett nemzet-
közi szobor kiállitáson
első díjat nyert. Eddig
14 államban. 42 díjat nyert.
A Columbia-egyetem
állandó előadója. Könyv-
et irt a délamerikai
indiánok életéről s
azt maga illusztrálta.
Ady költeményeihez is
illusztrációkat készitett.
A Könyv Amerikában
jelenik meg.

Kislejsaj. 1947.

Jun. 15. (Aranyéremmel
tüntette ki Hollywood-
ban Finta Sándort.)

1947. őszén a Losangeleni Festőkei Izraeliták klubjának tárlatán, Ilonka c. Nehrájval és elefánt csontból faragott ezüstkelaranyérmet nyert.

Ugyanekkor az Art Week kiállításon a kisplasztikai művek első díját Kopta Attila ei Leo napa c. bronzból készült művével 1948-ig 43 díjat nyert Amerikában.

Szül. 1878-ban
Vége a Kistap. 1948.
jan. 21.
Eklar Jozsef

Finta Sándor

1. oké.
U. 2196

Szemtanú, M. 18.

1021

FINTA Sándor

1983. I. 27. Petőfi 13.00/ZBné

Kapcsoljuk a szolnoki studiót

- A Kevikör. Turkeve az ország egyik legkisebb városa. A Szolnok megyén átutazó ugy véli, hogy álmos és sáros ez a Kunság-vidék. Pedig az ecsegi puszta szélén isten áldotta tehetségü magyarok születtek. Tudósok, müvészek, forradalmárok röppentek ki keviből a nagyvilágba.

- Jó napot kivánok, elnézést, hogy megállitom, ugy látom bevásárlásból megy hazafelé. Turkeve nagy szülötteiből hirtelen ki jut az eszébe?

- Hát a Finta Sándor.

- Mit tud róla?

- Hát azt tudom róla, hogy Amerikában élt, ott halt meg, szobrász.

- Madarász Katalin népdalénekesnő, igen.

- A három Finta-testvér.

- Ja, igen a három Finta-testvér, igen.

- Hát a Finta Sándor, aki Los Angelesben világ viszonylatban is elismert müvész volt. A felesége Kántor Kata, aki a Dzsungel könyvének, a készletének a tervezője volt szintén, vagy a Finta Gergely, aki Zádori Oszkár müvésznéven ismeretes,Rodin-nek volt a tanitványa például a Korda-fivérek. A Korda Sándor, Sir Alekszander Korda, aki Angliának is igen-igen jeles embere lett.

- THát mind a két Korda tulajdonképpen. De még ezen kivül tudnék még sokkal többet is mondani, hiszen Kupai Árpád is aki közönséges asztalos mesterként országos viszonylatban is szocialista eszmékért foremináló iró volt.

- S megemlithetnénk Hegyfoki Kabost a magyar meteorológia úttörőjét is. S a mai Turkeve. A városi müvelődési ház rozzant, romos épülete több mint husz különböző szakkört, müvészeti csoportot mondhat magáénak. Köztük a Kevikört is. Mi is az a Kevikör?

- A Kevikörröl hallottak-e már valamit?

- Hát itt a muzeumban volt a kiállitás az volt.

- Van a muzeumban és akkor van a Gépjavitóban.

- A Bodnár bácsi az egy egyszerü kis parasztember, nagyon

szép munkái vannak, aki ökröket, lovakat, ilyesmit szokott festeni, rajzolni, sőt még ilyen szobrai is vannak neki, nemcsak festményei.

- Most például kaptak egy ilyen házat, alkotóházat és azt tették rendbe, fest és szobrászkodik. Szóval ki-ki a hobbiját éli.

- A tizenhárom éve együtt alkotó kiváló cimmel kitüntetett együttes nyughatatlan, a világot előbbre vivő emberek társasága. Szellmi mühely a javából. Amatőr szobrászok, festők, fotósok, irók, költők közössége.

- Ez egy vörösmárvány fej, AAmezőgazdaság multja, jelene, jövője cimü országos poppályázaton második dijasok között volt.

- Annyit azért még mondjuk el Talamasz Lajos szobráról, hogy tulajdonképpen ez egy...

- Vörösmárvány.

- ... ez egy jellegzetes kun arc.

- Keményfejü, vastagnyaku, konok. Ez bennük van, bennünk él, azért sikerült ilyennek. Fát is faragok, követ is, márványt is, bronzot is öntöttem már. Terakottákat is vagyis agyagból, hogy is mondta: a kevi agyag az kincs. A Finták emlitették ezt valamikor, hogy ...

- Hogy kincs van a kevi agyagban.

- hogy kincs van a kevi földbe.

- És ismét egy kun fej. Előtte állunk.

- Én ugynevezett ecsegi pásztór, számadó, vörösmárványból.

- És ezek az alkotások a turkeveri Vörös Csillag Termelőszövetkezet folyósóján láthatók.

- A székházának folyósóján láthatók.

- Ön is itt dolgozik.

- Én is itt dolgozok. Repülőgépes munkák szervezője, irányitója vagyok.

- A kollegái hogyan fogadják? Ha meglátnák egy-egy uj müvet,mit szólnak?

- Hát ez tükrözi azt, hogy lám itt van az a kis kiállitás. Feltételezhető biztos, ön is csak feltételezi azt, hogy

hogy, ez azér van itt mert nem veszik csak úgy semmibe ezt a munkát, amit én csinálok... Sokszor tán büszkék is, nagyon sokan eljönnek az őszi tárlatokra, megnézik, és úgy érzem, hogy szívből gratulálnak ezekhez a dolgaimhoz.

- Közben Talamadzt Lajos othhonába érkeztünk, és már az udvar elárulja, hogy itt olyan ember él, aki szobrokat farag. Ez egy félig kész márvány, olyan másfél méter magas.

- Kezd kibontakozni, az arc látszik valamennyire, a haját mosó női akt lenne majd, Túrkevén most épül egy nagyon szép uszoda, és mire az elkészül, átadásra, szeretném ezt megfaragni, és hát, nekiajándékozni a városnak, ilyen értelemben, hogy ott elhelyeznék...

- Ez a műterem...

- Ez a műterem.

- Másfél méterszer két méteres...

- Körülbelül. Hát egy ilyen kis kazánházban elférek, itt meleg van...

- Van véső, kalapács...

- Vésőkészlet, kalapács.

- Nézzük meg.

- Vannak itt jó nagy fabunkók is, úgyhogy ezzel aztán lehet itt nagyolja ki az ember, akkor lehet nki aprítani...

- Itt is egy női akt...

- Ezeket úgy összeszedegetem, mert még öregasszony se jelentkezik, mert vót mán, kinéztem magamnak, ő nem foglalkozik, ő nem, hogy gondolok ilyet, hát ne beszéljek mán, és nem beszélve, azt mondanám most valakinek, hogy hát most vetkőzzön le nekem, mert én női aktot akarok megformálni, tulajdonképpen Túrkeve hát kicsit falusias, és előítéletek, egyebek, hát mit szólnak a szomszédok, ha itt most mit tudom, én egy, egy valakit felkérnék arra, hogy álljon má modellt, hát ugye, erre nincs lehetőség... Csak úgy megnézem magamnak, bárhol, egy gyűlésen, vagy, vagy valahol leülök parkba, sétálnak, látom az arcokat, és így szedegetem össze, és úgy összerakja az ember, tehát felépíti magába, aztán csinál róla egy rajzot, vagy nem csinál rajzot róla, hanem hozzáfog, és mán üti is. Ez például így készült, és itt is mondom, örülök, hogy a Kevikörbe vagyok, ez egy csoportmunka, tudjuk egymást is inspirálni, megbeszéljük egyes, hát, szakmai fogásokat.

Hát hogy igy mondjam szakmai, ezt csak idézőjelbe téve, mert egy amatör hogy tanulhat, vagy könyveket szerez magának és azokon keresztül, vagy annak ezek az alkotó táborok. Voltam az Országos Alkotó táborban Telkibányán, például ott a Fajó János, Deim Pál, ilyenek voltak a táborvezetők, nagyon sokat tanultam...

- Meg egymástól is tanultak.

- ... Papp Pista bácsitól például, Győrfy Sándor Karcagon élő szobrász. Ugy érzem, hogy biztatnak is és kritizálnak is ha arról van szó: öregem itt most nem jól csináltad, vagy fiam, Lajos bácsi, hogy fiam ez itt nem jól van, ezt igy. Hát aztán persze leszüröm magam részét és akkor csinálom magam, mert kicsit konok vagyok én is.

- Bent azt hallottam, hogy egy kicsit nyughatatlan emberek a kevi alkotók.

- Hát nyughatatlan az biztos, ezt én is érzem, mert volt itt lenn lehetőség, hogy elmehettem volna a családdal mondjuk Harkányba tsz-en keresztül üdülni. Mit csinálok ott én egy hátig? Én ugy szeretnék oda is menni, ha valamit tudnék még itt...

- Ha vihetné a vésőt!

- ... ha vihetném.

- Mit akar kifejezni? Vagy miért csinálja?

- Van egy olyan inditó oka is ennek, hogy az Alföld elég szegény képzőmüvészeti szempontból, főleg itt a Nagykunságban. Hát Papi Lajos bácsit tudom most, meg hát Győrfy Sándor, és még szükebbre vegyük a kört Turkeve hát a Finták. Igen ám, de Finta igaz ugye, hogy a ecsegi pusztáról indult, Amerikába kötött kis és ott is halt meg, de látszik a munkáin ez a turkevei iz, ugy érzem, hogy erre próbálok tényleg törekedni, hogy ezt kifejezni, ezt a nehéz várost hogy igy mondjam, mert elég nehéz emberek élnek itt, de értékes ember ez a nehéz ember. És én erre büszke is vagyok egy kicsit.

- Bodnár Lajos fafaragó egy igazi romantikus környezetben él. Turkeve tanyavilágában, az ugynevezett malomzugban, és itt a portáján egy szélmalom is müködik. Azt hiszem, hogy ez az egyetlen müködő szélmalom a környéken.

- Igen nincsen több, mert lebontották. Én mindég szerettem a szélmalmot már gyerekkoromban is, mindet bejártam Turkevén. Én megörökitettem, most megcsináltam, igy azt nem kellett elvinnem ...

- A terményt megdarálni.

- ... a terményt, hanem itt én majd megdarálom én magam arra amerre én akarom. Vannak olyan dolgok, hogy nem is tudják hogy micsoda. A bőrkészités tényleg ott van az a fogantyus kis rész az egy ványoló fa, amivel mosom a bőrt és csömöszőlöm vele, mint a mosógép, aztán ugy mósodik ki a bőr.

- De nemcsak a régi paraszti szerszámokat álmodja meg ujra hanem képeket, csodálatos fafaragásai vannak, szobrai. Hogyan kezdődött?

- Nekem tiz éves koromba már volt annyi eszem, mint sok embernek aki már nős ember volt. Hát mindent megfigyeltem, minden érdekelt. Amit csak láttam, mindig nyitott szemmel jártam. Hát természetesen ahogy megnéztem egyszer ugy az agyamba maradt örökre, én ott bevetitettem az agyamba, pedig a szélmalmokat, ugye minden félét, a hatökrös fogat, hogy miből áll, hogy mi...

- Kapáló parasztot,..

- Na azt is ugye hát eleget láttam, már csináltam gyerek koromba is, hogy birom már, nem a végén, de már a közepén nagyon szomjasok voltunk; ebadták majd ha végig érünk.

- És csak ott lehetett inni?

- Igen. Nem szaladgáltok, haladsz te fiam, ha mindig járkálsz? De ugy megszomjaztunk vagy tizszer is mig apánk egyszer. Ők heti müszakosok voltak, tudott türni, mi meg nem. Igy volt, mindent megfigyeltem. Volt egy füzetem, ceruzám, oszt elkezdtem a falut ugy ahogy van vázolni meg festeni, festegetni.

- Most éppen min munkálkodik? Ott van egy félig kész fa szobor.

- Igen, de van még azonkivül itt három nekem, félig kész, akiket faragok, főleg esténként, e. ősorb n a test alakot. kell tökéletesen meghozni, hát akit ismerünk oszt ott megy előttünk, háttal ránk akkor is azt mondjuk ott megy Gábor bácsi, vagy Julcsa néni. Ugye pedig az arcát nem látjuk, mégis megösmertük. A tipikus testtartása, alakja az már ismertetőjel, mikor ezzel megvagyok utána jön legutoljára majd az arc. Én nem a müvészetet néztem szem előtt sohasem meg most sem, hanem megörökiteni azt, ami volt az életünkbe itt Szolnok megyébe, vagy Magyarországon, hogy az utánunk jövőt..

- A Kunságban.

- ... lássák milyen is az a kun paraszt, én már annyiszor megnáztem, meg most is mustrálom az embereket, ha megyek akárkit megnézek, rögtön látom az valódi kun, ez félig kun.

Már megismertem, már...

- Rám is azt mondta, hogy félig kun vagyok!

- Félig igen, biztos az. Részben csak én is, én magam is.

- És hát a kun parasztról tudvalévő, hogy akaratos, konok,..

- Kitartó, annak azt mondhatja, hogy virrad, azt mondja, hogy iccaka van, ha ő néki ugy tartja, az állitsa ha kihuzzák az összes fogát.

- Akkor hiába mondanák az alkotótársak, ejnye Lajos bácsi hát az igy nem jó, alkoss valami mást, akkor sem lehetne letériteni arról az utról.

- Igen, ha azt mondanák, hogy mást csináljak akkor énnekem gondolkozni kéne, hogy nekem,az én lelkem szerint érdemese azt csinálni, van annak célja, vagy nincs. Ennek én bennem az már megérett, hogy ennek van, de hogy annak van-é, hát én átnézem a többit is hogy mit csinált, de én nem csinálnám egyszerse.

- Hát ettől sokszinü a Kevikör.

- Ja igen. Ha még vegyesebb volna is, még jobb volna. Jó barátságba vagyok itt mindegyikkel, akár fiatalabb, akár öregebb, már nincs nálam, nem is...

- Hány éves?

- Hetven vagyok, pontosan hetvenet töltöttem október 31-én. Aztán már én vagyok a legöregebb, de mindegyiket nagyon szeretem, meg ők is szeretnek engemet, meg az hogy ennyire összetartunk, ezt mondják sok mindenkinek. Aztán meg minden évben produkálunk.

- Lehet már kivenni...

- Mi lesz ebből a vékony márványból?

- Ebből egy pillangó. Ez a kő egyébként ilyen volt, ugyanis az a helyzet, hogy egyenlőre nem én válogatom össze a karari márványokat,hanem amilyen van.

- Abból dolgozik.

- Ebból dolgozunk igen, és hát ez a kő, ezt kaptam.

- Finta Sándor mühelye nagyon poros. De azt hiszen, hogy ez a márványra jellemző.

- Sajnos evvel jár ez, mivelhogy csak télen dolgozom általá-

ban, már szobrászati jellegü dolgokkal, nyáron meg keressük a télire valót és ide beszorulok télen.

- Azt hirdeti lakásának kapján a tábla, hogy Finta Sándor kőfaragó kisiparos.

- Igen.

- Tehát ebből él?

- Nem ebből élek, mert főállásban mMezőturon Atheneumban vagyok nyomdavezető.

- Van még egy harmadik dolog!

- Igen, van még egy harmadik dolog, hát a szobrászkodás az amit jelen pillanatban is már egy pár óve ón is komolyabbnak tartok, habár nem ebből élek.

- Általában, aki olyan családból kerül ki, olyan családba születik, ahol az elődei igazi nagyok, azt valami teher nyomja. Önnél is igy van, hiszen Finta Sándor unokája.

- Igen, nyomott is egy darabig, de azért is nem jelentkeztem tulajdonképpen hosszu ideig szobrokkal,vagy egyáltalán el se árultam, hogy foglalkozok vele, mert tudtam, illetve éreztem, hogy mindenképp nehezebb lesz.

- Nyilván mást akar megálmodni, kőbe faragni, mint a nagyapja.

- Mást. Hisz én az én dolgaimat csinálom. Egyenlőre márvány szobrokat csinálok, habár ez egy kicsit visszaütött, ugyanis igy kezdetnek sokan azt mondják, hogy elég merész, mert bizonytalan a jövőre tekintve, hogy ha már ilyen dolgokat csinálok. Most akkor hogy lesz tovább? A belső műterembe tetszett látni most agyagportrékat csinálok, ugyanis tavaly volt alaptag felvételem és nem marasztaltak el tulajdonképpen egy éves konzultációra javasoltak és most az irányba kell tevékenykedni, hogy portrézni figurális dolgokat.

- A Kevikör tagja, jelenleg.

- Igen.

- De azért az álmok a professzionizmus felé vezetnek...

- Hát ugy érzem...

- ... ez egy természetes folyamat...

- Szerintem természetes folyamat, aki ilyennel foglalkozik az csak ezzel szeretne foglalkozni. Hát aztán az más kérdés,

hogy hogy kinek hogy sikerül.

- Hát ebben a pillanatban Magyarországon olyan sok képzőművész van, hogy most közhelyet mondok, de Dunát lehetne velük rekeszteni.

- Igen, igy van, de ezzel egyáltalán nem rettentem el a képzőművészetet, és kell hogy kialakuljon egy természetes kiválasztódás és csak idő kérdése szerintem, hogy kiderüljön, hogy ki gondolja komolyan és kiknek olyan munkái. Ez egyértelmü.

- Takács Mihály lakását akár a Kevikör arhivumának is nevezhetnénk.

- Szinte mindegyik Keviköri tagtól van egy-egy alkotás a tulajdonomban.

- Ez nem véletlen azt hiszem, nevezhetem ugy, hogy Ön a Kevikör eszmei vezetője?

- Hát eszmei-szervező vezetője, hát inkább igy fogalmaznék, hiszen népmüvelő vagyok, ők csinálják az alkotásokat én meg megpróbálom szervezni a kiállitásokat, a bemutatkozásokat. Tizenhárom év alatt több mint hatvan kollektiv kiállitása volt a Kevikörnek. Mohácstól-Kisvárdáig, Szerencstől-Budapestig. A Finta muzeumban az a bizonyos őszi tárlat a legnagyobb látogatottságu. 18 tagja van a Kevikörnek. Sajnos az elmult másfél évben négy tagunk meghalt,hárman pedig elmentek. De vagyunk 18-an, még voltak és vannak belső viták.

- Hiszen minden ember más és más. Másféle elképzelése van a világról, a környezetéről.

- Különösképpen érvényes ez a Kevikörre, mert nagyon heterogén az összetétele. Van benn tanár, tsz-tag, munkás, nyomdász, nyugdijas, népmüvelő. Éppen azért, mert sajnos nincs a városnak megfelelő müvelődési háza. Most ugyan ezt zárójelben megjegyzem kaptunk két évre egy alkotóházat, ez csak két évig a mienk, utána mi történik, mi lesz vele nem tudjuk. mégf De éppen azért a Kevikör tagjai szinte, nem szinte, mindenki kialakitott magának odahaza egy alkotó mühelyt. Esetleg sokszor a család rovására.

- Mi ez a mozgatóerő, ami 13 éven át összetartja a turkevei alkotókat?

- Szükség van rá, nincs más a városban, Nekünk itt helyben létre kell hozni azt a müvészi életet, amely igényes, szinvonalas, de végül is ennek a 11.500 embernek ad valamit.

- Papi Lajossal, napjaink egyik legmarkánsabb szobrászmüvésszel kisujszállási mütermében beszélgetünk. Ön a Kevikör müvészeti vezetője. Hogyan itéli meg a müvész szemszögéből az amatőr alkotók munkáját?

- Szeretem a Kevikört. Minden egyes tagjának van véleménye a világról és igyekeznek ezt a véleményt kifejezésre juttatni. Még én is megveszem Bodnár Lajos bácsitól az O gyönyörü őszinte, tiszte lelkü, tiszta szivü szobrait, De szükségszerüen jött ez a Kevikörnek mondjuk ez az összeállása. Hogy mennyi mindenen ment ez is keresztül, hát azt ne is feszegessük, és mégiscsak összetartottak ezek az emberek. Megint ez bizonyitja azt, hogy van valami abbe a levegőbe, van valami ebbe a turkevei légkörbe, ami nem engedi őket, hogy széthulljanak.

------oooooo------

MAGYAR KIRÁLYI FŐKONZULÁTUS
NEW-YORK, N. Y.
ROYAL HUNGARIAN CONSULATE GENERAL
NEW-YORK, N. Y.

MÁSOLAT

New York, 1929. december hó 16-án.

15859 szám.

Tárgy: Dr. Procopius Béla kérelme.

A körözvény száma: 5136/131,
kelte: 1929. december 10.

A magyar királyi Követségnek,

Washington, D.C.

Van szerencsém tiszteletteljesen jelenteni, hogy fenti körözvény mellékletében emlitett szobrászok közül csupán Finta Sándor és Tenkács János cime volt itten megállapitható. A felsorolt többi személyek részben ismeretlenek, részben jelenlegi tartózkodási helyük meg nem állapitható. A körözvényt fentiek közlése mellett a clevelandi m. kir. konzulátushoz továbbitottam.

Egyidejüleg tiszteletteljesen megjegyzem, hogy Dr. Procopius Béla által emlitett Dávid András és Fürst Móric munkásságára, illetőleg az általuk készitett érmekre vonatkozólag Finta Sándor szerez be adatokat. Nevezett eljárásának eredményéről szabadjon annakidején pótlólag jelentenem.

A főkonzul helyett:

Linzboth s.k.
m. kir. alkonzul.

MÁSOLAT

MAGYAR KIRÁLYI FŐKONZULÁTUS
NEW-YORK N. Y.
ROYAL HUNGARIAN CONSULATE GENERAL
NEW-YORK N. Y.

New York, 1929. december hó 16-án.

1929 szám.

Tárgy: Dr. Proscopius Béla kérelme.

A kereskedelmi ügyben: 8136/1931.
Kelt: 1929. december 10.

A magyar Királyi Követségnek,

Washington, D.C.

Van szerencsém tisztelettel jelentni, hogy fent körjegyzéken említett szabadalom kérő ennek Béla Sándor de Tuzkes úrnak vott itten megállapítható. Felszólít tehát szabályszerű rekes igazolásra, remélem levelei tartózkodási helyük nem állapítható. A körjegyzék fentiek közlése mellett a elevelenel m. kir. konzulátusnak továbbítottam.

Tisztelettel szívesen megjegyzem, hogy Dr. Proscopius Béla ügyvéd ellátott David András és Turet Sarolta munkaszolgálatra. Illetőleg az ügyünk kérelmét ennek vonatkozólag Béla Sándor szerve be adatunk. Reversett eljárásunk szabadalom szabadalmi petíciós jelentésem.

A főkonzul helyett:

Linsbóth s.k.
m. kir. alkonzul.

Bélai Sándor

1) Vagy e ilyen mesterjegy „3"? autodidakta vagyok

2) Nyon Christea mellképe meg van? Mon. Bucharest ben. mesterjegy? A. FINTA. A.

3) „Szőrös kelek" pap mellképek? meg van? Nagy Szebeni Catedral mesterjegy? A. F. A.

4) Alexander Konta plakettjén van e feliratás és mi? Alexander Konta A. FINTA. NEW YORK. 1924. meg van és mi a mesterjegy?

5). Victor J. Dowling ércnek mi a feliratja? Hon. Victor J. Dowling Supreme Court Justice mesterjegy? FINTA. NEW YORK. 1924

6). Catherine Finta ércnek méret? 24 X 24 cm.

7) Paul Flovsky Martin
méret? — 26 x 32 cm.

8) Emory Halloway
méret? — 26 x 36 cm

9). Ella B. Halloway
méret? — . 26 x 36 cm.

FINTA STUDIOS
8 WEST 13TH STREET
NEW YORK
TEL. ALGONQUIN 3244

February 7, 1930.

Meltosagos
Dr. Procopius Bela Ur
4, Kass Ivor utca 9.
Budapest.

Meltosagos Uram :

A new yorki Kir. Fokonzulatus megkeresesere magamra vallaltam, hogy az On altal keresett adatokat : David Andras, es Furst Moricz numismatakat illetoleg befogom szerezni es a Meltosagod rendelkezesere bocsajtom.

Az itteni numismatikai Tarsasag egy uj muzeumot epittet mostan . Minden dolguk a leveltar is bevan csomagolva es a pincekbe elraktarozva. Ezen oknal fogva bizonytalan ideig nem lesznek kepes bennunket elosegiteni a kerelmunkben. De mihelyest folszabadulnak az elraktarozott dolgaik azonnal a legnagyobb keszseggel fognak a rendelkezesunkre allani.

En jo baratsagban vagyok a vezeto Urakkal itt es igy Meltosagod meglehet nyugodva afelol, hogy a legelso lehetoseget felfogom hasznalni, hogy kivalt a Furst numismata adatait es a munkai jegyzeket megkuldjem Onnek. Furst egy muzeumra valo munkat vegzett itt....

Kotelessegemnek tartottam ezt Meltosagoddal tudatni, hogy megnyugtassam affelol , hogy az itteni Fokonzulatusunk a szemet rajta tartja a jelzett ügyön..maradtam Meltosagod kesz hive es

szolgaja

Finta Sándor

FINTA STUDIOS
8 WEST 13TH STREET
NEW YORK
TEL. ALGONQUIN 3244

February 7, 1930.

Szilágyszer
Dr. Szczepiné Anna Úr
1. Tata-Tóvárosi utca 9.
Budapest.

Szilágyszer Úram :

A nagyszerű Air. Szimbolikus Szépségszere mindenre vonatkozik, hogy az Szerelmi szépítőszer : Szivi Andrea, az Szivi szépítő mesterséges illatolják szépségszerű szerszám és a Szilágyszer-szépségszer szépítőszer.

Az illatos mindenféleképpen Szépségszer egy ki szépségszer szépítőszer szépítőszer . Minden dolgunk a levelet is szépítő szépségszerű szépítőszer az illatszerekre. Ezen csomó forró szépségszerű illatok szépítő szépségszer szépítőszer szépítőszer szépítő

FINTA STUDIOS
8 WEST 13TH STREET
NEW YORK
TEL ALGONQUIN 3244

July 23, 1930.

meltosagos Uram :

Junius ho 29-en kelt becses levelet csak ma kaptam meg. A nyarat Canadaban toltom es nagy kerulo utakon utannam kuldtek a b. levelet... Oszinten orulok, hogy az ermeim oromet okoztak Meltosagodnak. A Furst ermeit, amelynek az utan veretesi jogat az itteni Kincstartol nehez utakon megszereztem, Meltosagod reszere is kiverettetem, mihelyt visszaterek New Yorkba.

Orulok, hogy a kuldott konyvvel hezagot potoltam a Magyar Nemzeti Muzeum konyvtaraban. Mar megkaptam az Igazgato koszono levelet erte..

mellekelten kuldom a Muzeumnak szolo levelet ; utasitasa szerint. Itt tenyleg nem csak az ontes egy hanyadarol van szo hanem tekintettel arra, hogy en mas ermeket es nagyobb meretu plaquetteket is akarok kuldeni a Museumnak, csupan cim lenne, hogy "megszereztek" es nem "ajandekoztak"... a Museum reszere.

.....Myron Christea bronze plaquette-jen jobbra nez, es fejen az ortodox gorog-keleti papok suveget viseli..

Uhlyarik Albin jubilleumi plaquette-jet a fia Dr. Uhlyarik Janos főpolgármester Kalocsa cimen, azt hiszem ha kerni fogjak tole, a muzeum reszere megfogja kuldeni, vagy az eredetit vagy egy masolatot...

.....A gor. kel. puspokok, hogy ugy mondjam "ossze-vissza" neznek, mert leven portraitrol szo , amilyen photot adtak roluk olyan "pose"-ban mintaztam meg oket..

..... A Finta csalad plaquette-jevel is hasonloan vagyok , ma mar nem emlekszem ra, hogy azon ki merre fele nez.. Az eredetit pedig egy magyar orvos Dr. Domjan elloptak az anyamtol. Nem tudom merre lehet..? Majd egyszer elo fog kerulni az is , mint sok mas munkam amelyekrol mar magam sem tudok, hogy leteznek..

Most egy igen erdekes erem megmintazasara szolitott fel az itteni Angol Unitarianus egyhaz; A jovo evben lesz az Unitarianus egyhaz 400 eves alapitasi evforduloja es ebbol az alkalombol az alapitonak David Ferencnek az ermet 50000 peldanyban fogjak bronzba veretni. Az ermet en fogom csinalni; egyik oldalan a David arckepe, a masikon pedig a tordai orszaggyules lesz megmintazva..Azt hiszem ez a hir erdekli Meltosagodart Ez ugyben vegleg az osszel fognak donteni Boston-ban..

Sajnalom, hogy a Museum nem lepett be az itteni Erem-tarsasagba, most jelent meg az elso ermuk igen szep kivitelben. Csak a tagok szerezhetik meg. EN megfogom szerezni mint tag az osszes kiadvanyukat es halalom utan a Muzeumnak fogom hagyni..ugy mint sok erdekes konyveimet is..

Mmeltosagod azonnal fogom ertesiteni, mihelyest New Yorkba vissza terve Philadelphiaban a Furst ermek veretese ugyeben eljartam.. Addig is maradtam Meltosagod kesz hive es szolgaja

Finta Sándor

Finta Sándor.

önéletrajzi adatok

Prokopius Béla
gyűjtése

Funta Sándor

Budapest Hegyvidék XII. kerületi Önkormányzata és a Budai Rajziskola pályázatot hirdet a 2002/2003-as tanévben TÉRÍTÉSMENTES MŰVÉSZETI KÉPZÉSRE

A pályázat kiírására a Budapest Hegyvidék XII. kerületi Önkormányzata és a Vizuális Kultúráért Alapítvány fenntartásában működő Budai Rajziskola között létrejött együttműködés alapján második alkalommal kerül sor. Az alapítvány támogatásával lehetővé vált, hogy a kerületben élő gyermekek művészeti oktatása kiemelt szerepet kapjon, s a legeredményesebb pályázók térítésmentes képzésben részesüljenek. (A rajziskola új címe: 1123 Bp., Alkotás u. 45.)

• **A pályázat célja:** támogatni a kerületben lakó tehetséges gyermekek képzőművészeti képzését, továbbképzését, pályaorientációját.

• **A pályázók köre:** általános és középiskolába járó gyerekek, fiatalok, akik szívesen foglalkoznak rajzolással, vagy képzőművészeti irányú továbbtanulási szándékuk van.

• **Pályázati feltételek:** 7–19 éves kor (általános és középiskolai tanulók) és XII. kerületi lakóhely.

• **A támogatás formája:** 20–25 fő szabadiskolai vagy alapfokú iskolarendszerű művészeti képzése a pályázóval egyeztetett csoportbeosztással és időpontokban.

Választható képzési formák:

a: Rajz-festés tanfolyamok,

b: Alapfokú képzés: festő szakon,

c: Iparművészeti kurzusok: Belsőépítészet, Ötvös, Alkalmazott grafika, Divattervezés, Fotó, XX. századi művészettörténet. *(Bővebb információ az iskola prospektusában.)*

• **A pályázatra beadandó:**

1. JELENTKEZÉSI LAP (nyomtatvány nem szükséges), ami tartalmazza: a pályázó nevét, lakcímét, telefonszámát, születési idejét, helyét; a szülők nevét, foglalkozását; a testvérek számát; milyen képzésben szeretne részt venni (a, b, c); a korábbi, esetleges rajzi tanulmányok megjelölését.

2. 2 DB KÜLÖNBÖZŐ TÉMÁJÚ RAJZ VAGY FESTMÉNY (papír alapra, keret és paszpartúra nélküli kép – bármilyen technikával készült munka – legfeljebb A/2-es méretben. (Kérjük a képek hátoldalára a nevet felírni!)

• **A pályázatok beérkezési határideje:** 2002. június 14. (péntek) 17 óra.

Cím: Budai Rajziskola – 1123 Budapest, Alkotás u. 45. (Pályázati információ: Hajdú Zsófia Telefon: 214-6241)

A pályázat nyertesei július 15-ig írásban kapnak értesítést. A beadott munkákat szeptemberben kaphatják vissza a pályázók, a nyertes pályaművek pedig az iskola archívumába kerülnek.

Dr. Mitnyan György polgármester — *Lázár Zsuzsa* igazgató

Bánk bán: Kiss B. Attila

Egy szerény tenorcsillag

– Bevallom, engem mélységesen felháborított, hogy valahányszor a Bánk bánról készülő új film forgatásáról esett szó, a címszereplőt nem emlegették. Reklámot kapott a két női énekes, az operatőr, a rendező, de Bánk bán alakítója nem. Nem fájt ez Önnek?

– Nem fájt, de én is elgondolkodtam ezen. Két vége van a botnak. Az egyik vége az, amikor az ember árnyékban marad, csak azok merik, akik a színpadon végzett munkájának gyümölcsét fogyasztják. A másik vége, amikor nincs csöpp nyugalma sem, és már a pályáját egyáltalán nincs szükséges. A bulvársajtó nem a művészi, szakmai teljesítményre kíváncsi, hanem arra, hogy mennyi pénzből készül a film, ki mennyit kap, és mikor a botrány sokkal érdekesebb, mint az, ha két ember jól van, barátkozik, segít egymásnak, vagy sikeresen túl van egy szerepen.

Nos, akkor beszéljünk a művészetről. Ön nem a filmen tapasztalt Bánk bán alakjával. Mikor énekelte először?

– Viszonylag korán. A Kolozsvári Állami Magyar Opera évente bemutatott a Gyulai Nyári Játékokon egy-egy Erkel-operát. Ez a sorozat a Bánk bánnal kezdődött, és én a kolozsvári Zeneakadémia harmadéves hallgatójaként ott debütáltam. Attól kezdve nem túl gyakran, de énekeltem a szerepet. Később, amikor Győrben vendégeskedtem, vagy húszszor formáltam meg az alakját, ezen kívül három különböző rendezésben egy-egy alkalommal felléptem a Margitszigeten, Szegeden és Nagykanizsán. 2001 márciusában a film szereplőivel (*Rost Andrea* kivételével) enyhén szcenírozott, koncertszerű előadásban, és most, 2002 márciusában felújított produkcióban, az Operaházban volt szerencsém az egyik szereposztás Bánk bánját énekelni. Különösen az utóbbi kettőnek, de a margitszigetinek is, igen nagy sikere volt.

– Látta Simándy József legendás Bánk bán alakítását?

– Sajnos, élőben nem volt szerencsém látni-hallani a nagy elődöt. Ismerem a vele készült lemezfelvételt, láttam a tv-filmet is, de ez elég régen volt. Amikor bizonyossá vált, hogy a filmben én kapom meg a szerepet, eldöntöttem, hogy minden meglévő felvételtől egyelőre távol tartom magam, csak azért, hogy személyes megszólaltatást tudjak nyújtani. Nagy tisztelője vagyok Simándy József művészetének, de tudom, hogy az, ahogyan ő megfogalmazta és megszólaltatta ezt a szerepet, teljesen az övé. Nem is kell, és nem is lehet megismételni, utánozni.

– Szerette a filmforgatást? Nem okozott nehézséget a play back technika?

– Nem vagyok teljesen „első filmes". Három vagy négy éve *Sándor Pál* produkciójában, *Selmeczi György* ötlete és vezénylete alapján készült egy film „Kolozsvári operamesék" címmel. Abban én hat opera tenor főszerepének részleteit énekeltem, így volt már némi gyakorlatom a play back technikával való munkában. A Bánk bán film összetett feladat volt, igen nagy odafigyelést igényelt. Az embernek alakítania kell: egyrészt próbálja elveszíteni a józan eszét, hogy eljöjjön hozzá a figura, másrészt meg kell őriznie a józan eszét, hogy tudjon a technikához alkalmazkodni. A stábban fantasztikus fogadtatásom volt: éreztették, hogy tisztelik a munkámat. Álmodni sem mertem volna, hogy ez így történik. Jóllehet ez volt a hatodik rendezés, amiben Bánkot énekeltem, ezt ott senki nem tudta. Befogadtak, elfogadtak, tiszteltek.

– Bár volt már egy bemutató előtti vetítése a filmnek, úgy hírlik, a nagyközönség ősztől láthatja a mozikban, de lesz belőle VHS-kazetta és DVD is. Azt gondolom, az Ön pályáján a Bánk bán előadások fontos állomásokat jelentenek. De repertoárján megtalálhatók a nagy tenorszerepek, mint például Radames, a Mantuai herceg, Don Jose, Turiddu, Cavaradossi. Éves szerződés köti a Magyar Állami Operaházhoz, és külföldi vendégszereplésekre is hívják. Pedig alig évtizede van a pályán, hiszen viszonylag későn kezdte.

– Igen, 26 éves koromban kezdtem. Eléggé be volt nőve a fejem lágya ahhoz, hogy elgondolkozzam: van-e értelme? Ha nem lettem volna tenor, akkor nem fogtam volna bele. Már megvolt a családom, s meghúzni a nadrágszíjat a tanulás idejére, komoly döntést igényelt. De tudtam, hogy világszerte hiánycikk a tenor, és ha méltó leszek az adottságaimhoz, akkor megéri.

Kiss B. Attila

– A tanulás, a szorgalom, a szerénység, a lelkiismeretesség, az alapos felkészülés meghozta az eredményt. Az operarajongók már ismerik és szeretik, és 2002. március 15-én megkapta a Liszt-díjat is. Van-e valami, amiről most nem beszélgettünk, és fontosnak érzi életének ebben a szakaszában?

– Igen, fontosnak érzem leszögezni azt a tényt, hogy ahol tartok, az mindazon embereknek köszönhető, akik ezekhez az eredményekhez hozzásegítettek. Akik egyengették a pályámat, akik kiragadtak a sorból, és olyan hasznos tanácsokkal láttak el, hogy előre tudtam lépni.

László Zsuzsa

Forgácsok

Útra még a fontos emberek is visznek magukkal zenélnivalót. Walkmant, discmant a kiválasztott kazettákkal, kompakt lemezekkel együtt. Leginkább gépkocsiba beszerelve.

Hajdanán erre nem volt mód. A zenét nélkülözni kiküldetésben sem tudó nagyember költségesebb megoldásokhoz volt kénytelen folyamodni. Gilles de Laval, Rais bárója és Brienne grófja például egy egész gyermekkórust hurcolt magával mindenüvé, ahova szólította a kötelesség, vagy éppenséggel a szeszély. Sőt, még egy hordozható orgonát is csináltatott, amelyet minden alkalommal hat markos férfiú cipelt utána. Vincenzo Gonzaga, Mantus hercege csak egyetlen muzsikust hurcolt magával mindig, de az népes kórusokkal és zenekarokkal ért fel, lévén a zenetörténet egyik óriása. Claudio Monteverdinek hívták, hozzánk is elvetődött a mantuai herceg kíséretében a tizenhatodik század végén. Az opera műfaját ő „véglegesítette" máig érvényesen.

Ám Esztergomban a Monteverdi utca elsősorban annak állít emléket, hogy személyesen is megtisztelte jelenlétével a várost bő négy évszázaddal ezelőtt.

•

Antoine de Saint-Exupéry a következő gondolattal fejezi be Szélhomok és csillagok című regényét, amely 1939-ben jelent meg: „Mozart halálra van ítélve... Nyomaszt engem, hogy a háborúban megölt emberek mindegyikében rejlik valami a megölt Mozartból." A kiváló francia író, aki egyébként pilóta volt, s a háborúban egy harci bevetésen vesztette életét, szintén a föld alá vitt valamit Mozartból. De Mozart géniusza a föld alól is kisarjad, kiváltképp a teremni kész tavaszi földből, így a mindenkori élőket újjászületve segíti a létezésben.

•

Paganini, az ördög hegedűse szívesen forgatta az ördög bibliáját is. Magyarán: szenvedélyes kártyás volt. Volt rá eset, hogy a hegedűjét is elkártyázta, azt, amelyikkel aznap este koncerteznie kellett volna. Nagy bajban volt, az egyik rajongójától, egy műkedvelő violinistától kért kölcsön egy igen jó állapotban lévő Stradivarit. A koncerten aztán olyan nagyszerűen játszott, hogy a hegedű tulajdonosa neki ajándékozta az instrumentumot, annyira el volt ragadtatva Paganini produkciójától. S mit gondolnak, mi lett a sorsa néhány nappal később az ajándék-hegedűnek? Nem nehéz kitalálni. Az is elkártyáztatott.

Paganinit persze elsősorban nem ezért tiszteljük.

•

Jules Massenet a maga korában igen népszerű operakomponista volt. Életében mindent elért, amit muzsikus elérhet: fiatal korában elnyerte a római díjat, zeneszerzői pályafutása során szinte záporoztak rá a kitüntetések, több medált kapott, mint a pályatársai együttvéve. Öregkorában ő lett az Akadémia elnöke. Huszonhét operát komponált, szinte mindet sikerrel mutatták be annak idején. Némelyik az idő próbáját is kiállta. Még a Manon is, amelyet pedig Puccini azonos témájú remekműve elhomályosított egy ideig. Ám közel két évtizede nagy sikerrel újította fel a bécsi Staatsoper.

Azt hiszem, ettől nyugodott meg végképp a sírjában. És nem a kitüntetésektől, amelyeket temetésekor a koporsójára raktak.

Baranyi Ferenc

HEGYVIDÉK

Kossuth-emlékművek az Újvilágban

Finta Sándor: ...Ahogy mondai gigászok születnek...

A kunsági pusztáktól az amerikai metropolisig vezetett különös életútja. 1881-ben született, a nagykunsági, az ecsedi láp vidékén, csikósbojtárnak szegődve töltötte ifjúságát. Alig múlt húszéves, amikor leánytestvére védelmére kelt, 9 évig sínylődött a börtönben miatta. Itt tanult mesterségeket, egyedül rajzolni, festeni kezdett, és szobrokat faragni. Olthatatlan alkotásvágy robbant ki belőle. Megmintázta a rabokat, oltárdíszeket készített a templomba. A fogház igazgatója névtelenül felküldte műveit fővárosi kiállításokra, ahol azt hitték, *Benvenutó Cellini* ismeretlen munkáival állnak szemben. Leveleiben így vallott alkotásvágyáról *Erdősi Renée* írónőnek:

– Honnan lettem? A nagy Semmiből, úgy lettem én, mint ahogy mondai gigászok születtek. Este még nem voltam, és reggelre kelve már az égig nőttem... Hogy honnan írok? Innen a pokol hetedik fenekéről, ahová nem téved napsugár. Mégis, hogy fény legyen, mert enélkül művészet nem létezik, a lelkemet hasogatom szilánkká, hogy annak fellobbanó fényénél irányíthassam vésőimet. Itt a pokol, az Enyészet portáján – itt, hol más csak meghalni tud. Egyes egyedül őserőmből lettem művésszé, tanítómester és vésők nélkül. Rabláncaimat téptem széjjel, s azokból kovácsoltam vésőket."

1913-ban töltötte le büntetését. A szamosújvári fegyházból olyan őstehetség szabadult, akinek híre már bejárta az országot, művészeti körökben magyar Michelangelónak nevezték. Ezután öt évig harcolt a frontokon, megsebesült az uzsoki harcmezőn, 75 százalékos rokkant állapotban tért vissza. 1920-ban feleségével, *Kántor Katával* vándorolt ki az Újvilágba. Rio de Janeiróban megnyerte a világkiállítás pályázatát, főkapuja elé helyezték hatalmas szobrait, Botond és Lehel alakját, az „Erő" című kompozícióját. Kiírta magából ifjúkori élményeit, az ecsedpusztai emlékeit „Kisbojtár" című könyvében, ami a legolvasottabb bestsellerévé vált az amerikai könyvpiacon.

Grandiózus tettek vágya hajtotta tovább, emlékműveket, közterekre szobrokat, múzeumok, világhírű intézmények rendelésére portrékat farag, meghódítja az USA művészeti köreit. Mint a régi görög és reneszánsz mesterek, ő is egyforma tehetséggel forgatta a ceruzát, az ecsetet, a tollat, a vésőt... Az Újvilág ünnepelt szobrásza! Hayes kardinálisról készített mellszobra a Metropolitan Múzeum gyűjteményét gyarapítja. Művészeti iskolákat vezet, feltűnő irodalmi sikereket arat, és rendkívüli energiával ápolja. Amikor a Képzőművészeti Akadémia Hors-Contour díját is neki adományozták – amelyre 28 évig nem találtak méltó művészt –, ezt írta: „Ez annyit jelent, hogy versenyen felül állok, így több érem nem lesz számomra."

1929-ben újabb megtiszteltetés éri, a Művészeti Akadémia tagjául választja.

Rendkívül nagy energiával ápolta a magyar történelmi múlt emlékeit. *Petőfi*, *Madách* és földije, *Kováts Mihály* életútjáról előadásokat tartott, szobrokat mintázott. A karcagi születésű Kováts a Jászkun huszárezredben, majd Mária Terézia zászlaja alatt szolgált. A sziléziai háborúban kornétási rangot nyert ezrede feloszlatása után belépett a porosz hadseregbe, osztrák fogságba esett, ki akarták végezni, de Mária Terézia megkegyelmezett neki, és őrnaggyá nevezte ki. 1776-ban Bordeauxba ment, majd az Egyesült Államok párizsi nagykövetének felajánlotta kardját és életét Amerikának. Ott volt 13 gyarmat függetlenségi harcában, 1779-ben esett el. A kunságifi pályafutása Fintára nagy hatással volt.

Finta Sándor Kossuth-mellszobra

A magyarság körében megszervezte a „Kováts Mihály ezredes" társaságot, ő töltötte be az elnöki tisztét, indulót is komponált róla, alakját pedig lovas szobor, dombormű és plakett formájában örökítette meg.

Munkásságának koronája a Kossuth-emlékművek alkotása volt. 1949-ben leplezik le Pittsbourgh-ben, a Sheraton Szálló falán Kossuth-emléktábláját. A szálló elődjében szállt meg 1852-ben, amerikai útja alkalmával. Cleveland-ben Madách-szobrot készített, s ez évben a Los Angeles-i művészszövetség Hors-Contourral tünteti ki. 1952-ben ismét Kossuth-emléktáblát avatnak Fintától St. Louisban, 1954-ben pedig leleplezik Kossuth bronz mellszobrát. 1956-ban a National Academy of Political Sciene of America rendes tagjául választja.

Visszatérni a túrkevei tuszkunálumba

A legnagyobb sikerei keltették benne a vágyat a szülőföld iránt. Túrkevére kívánt visszatérni, azt remélte, öregkori éveit itt töltheti. Fiatalabb testvérével, *Gergellyel* – aki a kisplasztika mestere volt, Rodin műhelyében is tanult, Franciaországban élt – elhatározták, hogy múzeumot alapítanak az ősi kunsági városban. „Meg akarom mutatni a világnak, hogy hazámtól elszakítván is megőrzőm magyarságomat, művészetemmel az elnyomásban, szegénységben sínylődő magyar nép tehetségét fejezem ki... Abban hiszek, hogy valamikor alkotásaimmal az egész népemé lehetek." Szülővárosába küldött levelei egy magyar géniusz népéhez érzett ragaszkodásának ars poeticája.

Szíve 77 éves korában fáradt bele a hajszolt élettempóba, egy Los Angeles melletti temetőben kísérték utolsó útjára barátai, tanítványai, tisztelői. Utolsó kívánságáról, művészi hagyatékának hazajuttatásáról hűséges felesége gondoskodott.

A Finta testvérek nemes szándéka a túrkevei „hazatérésről" haláluk után, 1967-ben teljesült. Kívánságuk szerint műveik egy része a Túrkevei Múzeum birtokába került, mintegy a szülőföldnek szánt hagyatékként, kiállításukra új bemutató termet építettek.

A különös sorsú művészcsalád híre, életútja sok érdeklődőt vonz külföldről is Túrkevére. „Mintegy ékszerdoboz a nagy pusztaságban" – jegyezte be a vendégkönyvbe elragadtatással egy látogató. A kisváros világot hódító fiainak életébe szobrok, kisplasztikák, portrék, csontfaragványok, vázlatok, írásos emlékek, az alkotók személyes tárgyai nyújtanak betekintést.

Ady szavaival „Az Értől indultak el és bejutottak a Szent Nagy óceánba."

Erdősi Mária

Városmajori Jézus Szíve Templom Búcsú

2002. június 5–9.

Június 5. (szerda) 18.00: Szentmise, litánia.
Június 6. (csütörtök) 18.00: Szentmise, engesztelő imaóra.
Június 7. (péntek): 18.00: Jézus Szíve ünnepi szentmise, litánia, szentségimádás.
Június 8. (szombat) 19.00: Egyházzenei áhítat.
Június 8-án és 9-én 9.00–19.00: Kirakodóvásár, kürtöskalács, mézeskalács stb. Mesterségek bemutatkozása: fafaragó, bőrös, fazekas stb.

A szentmiséket és szentbeszédeket *Fr. Barsi Balázs* OFM mondja.

Utca is őrzi nevét

Maderspa kerüle

Özv. Maderspach Károlyné

A budavári *Litea* könyvszalonban bemutatták a „Maderspach Károlyné tragédiája és adatok Ruszkabánya történetéhez" című könyv hasonmás kiadását. Történelmi tanulmányainkból emlékezhetünk rá, hogy *Maderspach Károly* ruszkabányai hámortulajdonos felesége férjével együtt támogatta a 48-as szabadságharcot, ezért – *Haynau* parancsára – elfogták, és meztelenre vetkőztetve nyilvánosság előtt megvesszőzték. Férje a hír hallatán öngyilkos lett. A történetet, az említett könyvben, Maderspachné egyik fia, *Livius* írta meg 1909-ben.

A könyvbemutató több vonatkozásban is érintette kerületünket: *Maderspach Károlyné Buchwald Franciska* síremlékét, mely először a vízivárosi temetőben állott, a Németvölgy temetőből vitték át a Kerepesibe. A bemutató szóvivője, a kerületünkben lakó *Kő András* újságíró jelen volt az exhumálásnál, s mint Hamlet Yorrickét, kezében tartotta az asszony koponyáját, a megvesszőzés történeti hátteréről pedig a szintén itt lakó *Hermann Róbert* történész beszélt a bemutatón. Mint elmondta, az esetet az osztrákok is szégyellték; mindamellett nem Maderspachné volt az egyetlen nő, akit a szabadságharc bukásakor megvesszőztek. Győrben például ugyanígy vertek meg egy asszonyt, társnőjét is csak terhessége miatt kímélték meg.

A bemutatón hét – Maderspach nevet viselő – egyenes ágú leszármazott is megjelent, valamennyien hölgyek, ketten (*Lívia* és *Franciska*) már a 6. generáci-

Finta Sándor

U. 3585

Petőfi-szobra a cleveland-i magyarok könyvtár előcsarnokában az emberiség nagyjai közt.

Fenti műve szer.

Pesti Napló

1930. jun. 8.

lap

Budapest, 1938.szept.20.

Finta Sándor

Rásoly: Finta Sándor

Élet 1911. jan. 29

(Nincsenek 1911. 96 l.)

Sz. - Sz.

yoldrad balra néze. Haja, bajusza
Ingének galléryá álló, csokorra kötött
ny s kettős eleji kabátja be van gom-
a alatt négy sorban:

TVÖS LORÁND
udomány-egyetem e. i. Rectora,
Kadémia Elnöke, a főrendi Ház tagja,
egyetemi ny. r. tanár, stb."
iadta: Sarkady István, szerkesztő."
MOS műintézet, Budapest, 1891."

alányomással, melynek méretei 22.9 : 21.9

8195

178/94 N: 7.

Finta Sándor

orvosi szemlélet. Szerk. dr Neuf. Gy.

A Medicina Faludi

346, 347, 27 1929

Kalatovics Vendel,

Krasznahorkavárajai Andrássy nemzedemi "őrének" melyben telephon-összekötteté Kér a Krasznahorkavárajai csendőrsége-gel, úgyszintén az őrséhez föltétlenül szükséges eb és fegyver után fizetendő adók elengedésének kiszközlését, illetve a műemlékek országos bizottsága által való kifizetését kéri.

Spanyolország kilépett a Népszövetségből

Burgos, május 9.

Itteni politikai körökben Spanyolország kilépését a Népszövetségből magától értetődő dolognak tartják. Spanyolország ezzel átnyujtja a számlát az elszenvedett bánásmódért. Egyúttal emlékeztetnek arra, hogy nem tartoznak Genfhez azok a hatalmak sem, amelyekkel Spanyolország a kominternellenes egyezményhez történt csatlakozásával összekapcsolódott.

Évenkint 100.000 embernek juttat gázálarcot a „népgázálarc-bélyeg" akció

Keresztes-Fischer Ferencné nyilatkozata az Esti Ujságnak a mozgalom elindításáról

Egyik negyedik kerületi csemegeüzletben ma délelőtt fizetni akartam. A pénztárnál a kisasszony megnézte a cédulát és megkérdezte:

— Hozzáírhatok egy kétfilléres bélyeget?

— Hogyne, milyen célra?

— Az előbb volt itt egy igen előkelő hölgy és átadott nekünk ezekből a bélyegekből, hogy terjesszük. *Ennek az árából kapnak majd az egyszerűbb emberek gázálarcot, amit különben nem tudnának megvenni...*

— Merre ment a hölgy?

Elmagyarázta és csekély félóra alatt *meg is találtam vitéz Keresztes-Fischer Ferencnét, aki azóta már a tizedik üzletben járt.*

Megkértem: adjon felvilágositást munkájáról:

— Csak ma indult az akció. Tudja, mi, a Légoltalmi Liga Női Csoportjának vezetői: *Darányi* Kálmánné, vitéz *Kárpáthy* Kamillóné, *Karafiáth* Jenőné, *Szendy* Károlyné és vitéz *Fábry* Dánielné *elhatároztuk, hogy erősen támogatjuk a népgázálarc ügyét.* Engedélyt kaptunk, hogy *Budapesten és tizenöt vidéki városban elhelyezzük vendéglőkben, kávéházakban, éttermekben, fodrász- és borbélyüzletekben a kétfilléres bélyegeket.* Az így nyert összeget azután az Országos Légvédelmi Parancsnokság ellenőrzése és utasitása szerint *népgázálarcok beszerzésére forditjuk.*

— Mint mondtam, *ma kezdjük a munkát,* a nyomda azonban naponkint csak félmillió bélyeget készithet el. Igy még eltelik pár nap, amig sor kerül a vidéki városokra. Tudja, hány millió gázálarcot szereztek be mostanában a nyugati államok?

— Nemigen.

— *Anglia negyvenmilliót osztott szét az utóbbi hónapokban. Páris városa talán egy hét alatt kétszázezret.*

— Mennyibe kerül egy ilyen álarc?

— Egy népgázálarc ára: *tizenhárom pengő.* Képzelje el, hogyan tudja ezt beszerezni egy öttagú család, ahol százötven pengő a havi jövedelem...

Elkisértük a kis bélyegeket pályafutásuk első állomásaira. A legtöbb üzletben egy-kettőre megértették, miről van szó. Csak ott nem tudták felérni ésszel a lényeget, ahol nem akarták. Egy ilyen balsikerű látogatás után jegyezte meg vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné kegyelmes asszony:

— *Lelketlen és keveset gondolkozó emberek is vannak. A főnökök tudhatnák hogy alkalmazottaik is részesülnek a bélyegek áldásában... Hiszen azok is kisfizetésűek...*

— Milyen anyagi eredmény várható az akciótól?

— Hát, *ha Budapesten naponta és üzletenként csak tizenöt bélyeg fogy el, akkor tizezer gázálarc beszerzése válik lehetővé egy esztendő alatt.*

— Az országos gyüjtés eredménye mi lehetne?

— Évi százezer népgázálarc. Hatalmas szám ez és érdekes, hogy kialakulása nem is annyira a vásárló közönségen múlik, mint inkább a cégek cselekvőkészségén. Látja, vannak olyanok, akik sajnálják azt a kis adminisztrációs munkát is. Na, de ne ijedjen meg, *nem* volt még sok ilyenhez szerencsém...

Egy női divatáru-üzletbe térünk be és itt bizony minden más dolog kiröpül a női fejekből a vásárláson kivül. A bélyegek hűséges előharcosának is megtetszik valami, vásárol és megy a pénztárhoz. A kisasszony blokkol és megkérdezi:

— Ragaszthatok a számlára egy kétfilléres „népgázálarc"-bélyeget?

Dolgozott a konkurrencia is.

— itz —

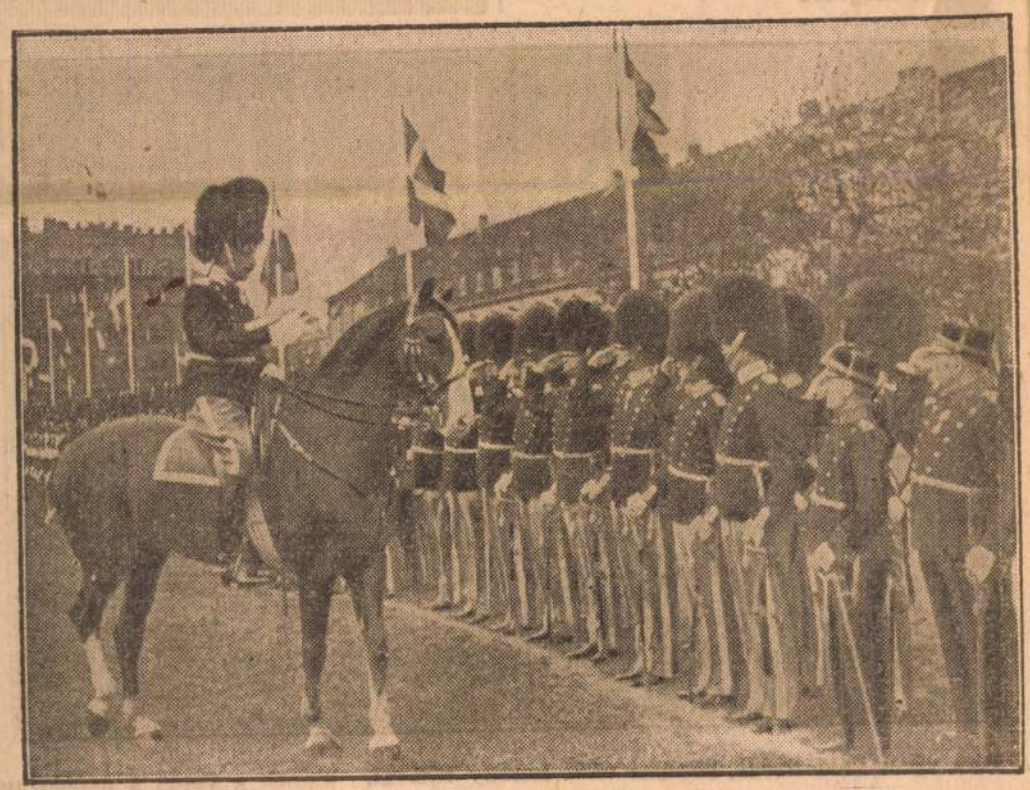

50 éves katonai jubileumát ünnepelte Keresztély dán király

Esti kishirdetések

Millimétersoronkint 30 fillér

Függönytartó GURI-GURI és minden más rendszerű

Fogas a legelegánsabb kivitelben
Konyhaberendezés
somano- és üvegedények
Fürdőszobafelszerelés
egészen uj, modern mintákban
DIÓSY, Rákóczi-ut 24

10 raktárban 100 készitő 1000 bútora
UNIVERSAL bútorgyár,
VII., Wesselényi-u. 8.

A JÖVŐ IRÓGÉPE AZ ADLER
LEGÚJABB MODELLJE
VASS JÁNOS, IV., IRÁNYI-U. 4.
T.: 183—628.

CIÁNOZ — takarít DITRICHSTEIN!
Telefon: 141-655, 132-170.

Fürdőkádak: vidékre, nyaralóba, tüzben horgonyozva I. 34.08, II. 35.76, III. 37.32 pengő árban Bálint, Magyar-utca 1. Kossuth Lajos-utca sarok, szaküzlet.

Veszünk állandóan, legjobb áron angoranyúl-szőrt
ANGORA SZÖVETKEZET,
Budapest, V., Hollán-utca 24. sz.

Veszek Budán 3-4 szobás komfortos családi házat
jó közlekedési vonalon. „Részletes ajánlat" jeligére a kiadóba.

Olasz órákat ad olasz szakos
KÖZÉPISKOLAI TANÁRNŐ
Telefon: 316—476.

Francia-német
ÓRÁKAT ADOK
kitünő pedagógiai rendszerrel.
Budapest, IX., Üllői-út 113. III. 30.

Egy vidám hét a BALATONON
1 HÉT TELJES ELLÁTÁS BALATON LEGSZEBB FÜRDŐHELYEIN
I. osztályú szállókban és III. oszt. gyorsvonati jeggyel vagy II. oszt. személyvonati jeggyel
BUDAPESTRŐL: 57.— PENGŐ
AZ ORSZÁG BÁRMELY ÁLLOMÁSÁRÓL 59.— PENGŐ
AZ ÖSSZES KÖLTSÉGEKKEL EGYÜTT.
A pénz beküldése ellenében +0.80 P Portóköltség ellenében a jegyfüzetet ajánlottan irodánk megküld
UTAZÁSI IRODA: BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 5. SZÁM

ING nyakkendő FÖLDVÁRY
KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. A Forum-mozi mellett
RÁKÓCZI-ÚT 3. A Pannonia-szálló mellett

Fogak
fogsorok szájpadlás nélkül is. Hidak, koronák, ki nem vehetők. Műfog 4 P-től. PALLADIN-fémből 8 P-től, 22-es aranyból 25 P-től. Foghúzás, fogtömés érzéstelenítve. 10 ÉVES JÓTÁLLÁS. Tel.: 144—037. Fogászat. Fogorvoslás.
VII., Erzsébet-körút 16
BARNA J. áll. vizsg. specialista. FOGÁSZ

Nyaraljunk Budapesten a DANUBIUS Weekendtelepen
Meder-u. 8. A legolcsóbb nyaralási lehetőség április 1-től október 1-ig. Nyugati pályaudvartól 3 kisszakasz. Hivatalos órák vasár- és ünnepnap délelőtt is.

Biztos jövedelemmel rendelkező főtisztviselő 2 szoba-hallos, összkomfortos lakást keres augusztusra. „Budán vagy Dunaparton" jeligére kiadóhivatalba.

Pestkörnyéki tyúkfarm létesitéséhez 10.000 készpénzzel társat keresek
Érdeklődök irjanak „Ingatlanom van" jeligére a kiadóba.

Kaán Károly Alföldi kérdések
cimü könyve
Most jelent meg!
A 420 oldalas könyv ára: 6.80 pengő.
PFEIFER FERDINÁND (Zeidler Testvérek)
nemzeti könyvkereskedése
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 5.
Telefon: 18-57-30, 18-74-00.

Angol társalgókör
megalakitásához még néhányan jelentkezzenek „komoly haladók" jeligére kiadóba.

Légoltalmi kézikönyv
10 füzetben.
Ára: 4.— pengő.
Pfeifer Ferdinánd (Zeidler Testv.)
nemzeti könyvkereskedése
BUDAPEST,
IV., KOSSUTH LAJOS-U. 5.
Telefon: 18-57-30, 18-74-00.

Pasaréten 4 szobás villa
hatalmas terraszokkal, aug. 1-re kiadó. II., Riadó-utca 2/a.

PÁTRIA Audio Vox lemez P 6.50-ért angolul tanít
Legjobb angol tanárok — tökéletes magyar gyártmány. Ismét kapható a jó szaküzletekben.

Olajfestmények, keretek
Hoffmann Ferenc
Budapest, IV., Károly-körút 28. (Közp. Városháza)

VIKTORIA autószakiskola
legelső az országban!
Urvezetők, hölgyek csak itt tanulnak.
(Ezen hirdetésre hivátkozók 10% engedményben részesülnek.)
Andrássy-út 2. Telefon 120-814

Korszerű bútorok nagy választékban
HAVAS BÚTORGYÁR
mintatermeiben
Kecskemét'-utca 6 és Váci-utca 37

1 és 2 szobás komfortos, újonnan épitendő családi házak
TELEKKEL ÉS KÖZMŰVEKKEL, LAKBÉRTÖRLESZTÉS mellett kaphatók ZUGLÓBAN a Vezér-útcai villamos végállomástól néhány percnyire. Ugyanott leköthető KÖZMŰVES TELKEK részletfizetésre. Érdeklődni a Magyar Tisztviselők Takarékpénztára Részvénytársaságnál, IX., Ferenc-körút 14. Telefon: 18-88-78, vagy minden hétköznap délután és vasárnap egész nap a helyszinen a Bazsarózsa- és Gvadányi-utca sarkán lévő irodánkban.

Olcsó és megbizható a ROVATOX CIÁNOZÓ.
Kálmán-utca 24. Telefon: 119-857

1000% haszon,
ha külföldre szállit vámmentes műtárgyat.
PANNONIA MŰVÉSZ-OTTHON
VIII., Kisfaludy-u. 28/B.
Nyitva 12—6. T. 344-673.

Előkelő körökben közvetit házasságot
Klinovszkyné, Csáky-utca 16. I. 7.

Filléres nyaralási akciók a BALATONON
1 hét ellátás, borravalókkal, adókkal
BALATONLELLÉN ÉS HÉVIZSZENTANDRÁSON
Elő- és utószezonban: 28.— P
Főszezonban: 34.— P
vasúti jegy nélkül.
Kérjen prospektust.
UTAZÁSI IRODA: BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 5. SZÁM.

Hirdessen az Esti kishirdetésekben!

A Rákóczi-induló lett a newyorki világkiállítás hivatalos himnusza

Finta Sándor szobrászművész nagy sikerei Amerikában

Szükszavú híradás jelentette Newyorkból, hogy *a napokban megnyílt világkiállítás induló-pályázatát 134 pályamű közül a Rákóczi-induló nyerte. Amig a világkiállítás nyitva lesz tehát, hivatalos és ünnepélyes alkalmakkor mindig a Rákóczi-indulót fogják játszani.* Gazdag, nemzetközi propagandára milliókat áldozó nemzetek szívesen adtak volna súlyos összegeket, ha elérhették volna, hogy hazájukbeli zenemű lehessen a kiállítás hivatalos indulója. Nekünk *elég volt egy világhírű magyar művész, az itthon alig ismert Finta Sándor ajánlata,* hogy ezt elérjük.

Ki ez a befolyásos magyar szobrász? *Finta* Sándornak hívják és itthon művészkörökben is csak annyit tudnak róla általában, hogy

fiatal korában bojtárgyerek volt az Ecsedi lápon...

Élete nem mindennapi, karrierje színesebb és érdekesebb a legizgalmasabb amerikai kalandregénynél. *Alapmotivumát a magyar paraszti öserő kemény küzdelme adja az érvényesülésért.* Sikere, az egyetemes magyar tehetség sikere. Ezt a világhírre emelkedett művész egyetlen alkalommal sem mulasztja el hangsúlyozni.

Bemutatásának van egyéb konkrét apropója is...

A turkevei bojtárt »felfedezik«

A XVIII. században *Pulasky* lengyel generális amerikai légiójában harcolt az amerikai szabadságért

Kováts Mihály nevű magyar huszárőrnagy.

A hős tisztet Washington ezredessé nevezte ki. *Kováts* ezredes 1779 május 11-én Charlestonnál

hősi halált halt

az amerikai nép szabadságáért. Emlékét az Egyesült Államokban nagy tisztelettel ápolják, aminek egyik bizonysága az is, hogy *Finta Sándorral megmintáztatták a közelmultban Kováts ezredes reliefjét a westpointi katonai akadémia hősi csarnoka részére. Finta* szerette volna a világkiállítás magyar csarnoka részére is elkészíteni a magyar hős szobrát, sajnos, a terv anyagi okok miatt meghiusult.

Mindezt és az egykori bojtárgyerek életének regényes fejezeteit vitéz dr. *Nagy* Iván kultuszminiszteri titkár elbeszéléséből ismerjük, aki legutóbbi amerikai tanulmányútja során közelről megismerte a nagyhírű művész multját és példátlan amerikai karrierjét...

Finta túrkevei parasztnemes családból származik. Apja gyerekkorában

csikósbojtárnak adta a híres kevei méneshez.

Az Ecsedi-lápnál őrizte a ménest, amikor egy tavaszi napon megjelent a lápon egy cúgos cipős, szemüveges budapesti úr, aki bádogdobozt, lepkehálót szorongatott a kezében és bogarakra vadászott. *A csendbiztos a kis Finta bojtárgyereket osztotta be a pesti vendég mellé kalauzul.* A vendég a gyerek vezetésével messze beevezett csónakján az Ecsedi-láp nádasaiba, mert ritka rovarokat és madártojásokat szeretett volna látni. A bojtárgyerek egy szigeten kötött ki az idegennel és elvezette kalyibájához, amely

tele volt összegyüjtött madártojásokkal.

A vendég csodálkozva kérdezte, hogy mennyi idö alatt gyüjtötte össze a gyerek a ritka szép tojásgyüjteményt? A bojtár elmondta, hogy három éve bajlódik a láp érdekességeinek összegyüjésével...

Az idegen, aki úgy érkezett, hogy három napot tölt az Ecsedi-lápon.

két teljes hónapig maradt a nádasokban a Finta gyerek társaságában.

Elutazása után néhány nappal nagypecsétes levelet hozott a posta a kultuszminisztériumból Finta Sándornak.

A levélben négyszázpengős ösztöndíj érkezett azzal a rendeltetéssel, hogy a gyerek iratkozzék be a gimnázium első osztályába.

A cúgoscipős úr pedig nem volt más, mint *Herman* Ottó...

Ez volt Finta Sándor felfedeztetésének első fejezete, amelyet amerikai sikerei tetőpontján, angolul, könyvben is feldolgozott. A könyv négy és félmillió példányban fogyott el és 1932-ben, amikor megjelent, az amerikai tanügyi legfelsőbb hatóságok *az év legjobb ifjúsági regényének jelentették ki* és minden iskolában kötelező olvasmánnyá tették.

A könyv főhőse „Mocskos", az a turkevei gebe, amelyen bojtár korában lovagolt Finta.

A világháborúban Finta Sándor

27 sebet kapott

és mint lábadozó Nyitrára került. A városban pályázatot írtak ki egy honvéd szoborra.

Az első díjat Finta Sándor nevezetű teljesen ismeretlen szobrásznak ítélték oda.

A sokszor sebesült szakaszvezető ezredese is tagja volt a bíráló-bizottságnak. Egy alkalommal megkérdezte a lábadozó katonát:

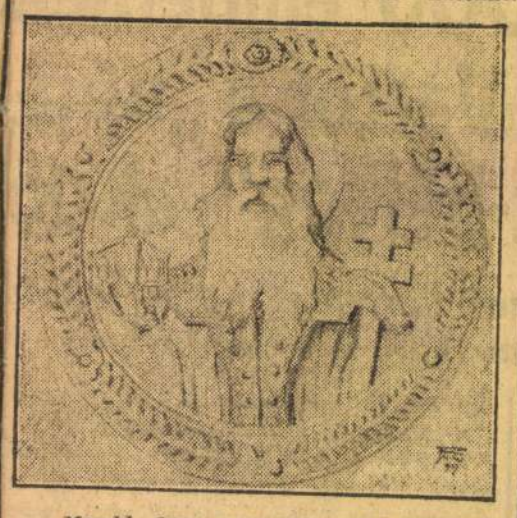

— *Mondd, fiam, nem rokonod neked az a Finta, aki a honvédszobor pályázatát nyerte?*

— *Hát úgy szegről-végről, ezredes uram. Tudniillik én magam volnék az ismeretlen nyertes.*

A szobrot még a cseh uralom is megkímélte, annyira művészi és eredeti volt.

Finta Sándor paraszt östehetség felfedeztetésének ez volt a második fejezete. A többi már gyorsabban pergett le...

Sikerek Amerikában

Egy alkalommal, a hatvani honvédszobor leleplezésén így szólt hozzá egyik *Hatvani-Deutsch báró.*

— *Mondja kedves mester. Mért állitotta ezt a szuronyos katonát úgy, mintha a kastélyunk ellen menne?*

— Látja báró úr a címert a kapuja felett? Nahát

ez az én családomnak, az Aba-Fintáknak a címere,

kik már IV. László alatt erdélyi vajdák voltak. Egyik ösöm Mária Terézia uralkodása alatt beállt Nagy Frigyes hadseregébe tisztnek. Hazaárulásért fejvesztésre ítélték, birtokát elvették. Felesége a gyerekekkel túrkevei rokonaihoz menekült, ahol a család elparasztosodott...

Finta Sándor egymásután nyerte a díjakat szobraival. Ellenségei életének egy régi kellemetlenségét kezdték piszkálni, mire elkedvetlenedett és

kiment Braziliába.

Amikor Délamerikába érkezett, éppen Brazilia fennállásának száz éves jubileumára készültek. Többek között szoborpályázatot hirdettek a világkiállítás főbejáratánál felállítandó „Erő" szobrának megmintázására. *Finta megmintázta Botondot és Lehelt, mint a magyar öserő és tekintély alakjait.*

A szobrokkal megnyerte az első díjat...

Ez volt beérkezésének legfontosabb fejezete.

Később a San Pedro katedrálisnak márványból kifaragta Krisztust. A fehérmárvány Krisztusnak olyan nagy hatása volt még az öslakosságra is, hogy egy napon beállitott hozzá egy indián.

Külföldön is magyar

— *Te nagyon szép fehérmárvány Istent készitettél a templomnak. Tudjuk, hogy te nem vagy spanyol, vagy angol. Onnan jöttél, ahonnét valamikor a mi öseink is elindultak, Ázsiából. Amikor a fehérek itt megvetették a lábukat, lerombolták Napisteninnk szobrát, mert színaranyból volt. De oltára ma is a helyén áll és ha ujra megmintáznád Napisteninnk szobrát, biztosan visszatérne az indián nép ereje és kiüzhetné innen a bitorlókat. Soha többé nem lesz gondod, ha eljössz oda, ahol egyik törzs az árván maradt oltárt őrzi...*

Finta

kiment az indiánok közé, megtanult indiánul, indián módra öltözködött, hosszú hajat növesztett és néhány hónap mulva elkészítette a Napisten szobrát...

Mint ismert, híres művész érkezett meg Newyorkba, de *angolul egy szót sem tudott.* Negyvenöt éves fejjel beiratkozott egy esti iskolába és noha egyik tanára azt mondta, hogy kár a fáradságért, mert ebben a korban már nem lehet angolul megtanulni,

év végére a legjobb eredménnyel végzett.

Ezután elvégezte az amerikai középiskolát, majd a Columbia egyetem egyik művészettörténeti és múzeum vezetői tanszakát.

Közben egyik pályázatot a másik után nyerte Amerikában is. Ő készítette *Fulton Robert* emléktábláját, a brooklyni egyetem híres „amerikai ifjú" szobrát, a Walt Withman-reliefet, egy fehérmárvány Petőfi-portrét és még egy sereg szobrot.

A siker és a pénz nem kapatta el.

Magyarságát szóval és alkotásaiban állandóan hangsúlyozta.

Jellemőül álljon itt a következő példa...

A newyorki magyar katolikus templom bejárata fölé elkészitette Szent István nagyméretü márvány reliefjét. Később a templomot, ami Amerikában nem ritkaság, megvették az írek. Az új plébános elment Fintához és kérte, hogy a Szent István-reliefet alakítsa át Szent Jeromossá. Végül igy szólt a művészhez:

— Mibe kerülne ez a munka, mester?

— *Az életébe, főtisztelendő uram,* — válaszolta *Finta* Sándor erélyesen. — *Az első magyar szentet nem lehet senkivé sem átformálni, az örökké Szent István fog maradni.*

HÓRY LÁSZLÓ

Az első rutén tutajok érkezése Szegedre

Hindenburg emlékművének ünnepélyes felavatása a Kyffhäuser-en. A résztvevők a Deutschland über alles-t énekelik

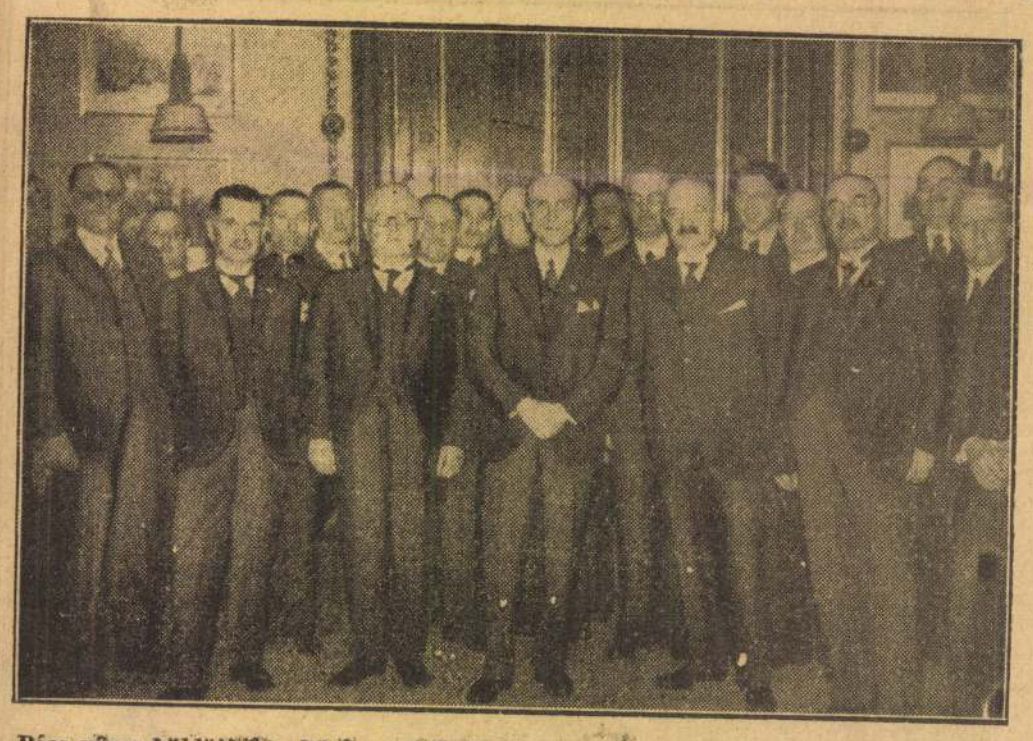

Pécs város küldöttsége, középen vitéz Imrédy Bélával, akinek a város a mandátum elvállalását ajánlotta fel

Tirta Sándor szobrász

Kovács Gergelyné: Az első világháborus emlékművek és utóélete

Művészet, 1982. december

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Finta Sándor szobrász grafikusművészet

VAS NÉPE
1981 JUN 7.

1021

A Finta-örökség

Jubileumi ünnepre készülnek Los Angelesben a Magyar Házban és Turkevén a Finta Múzeumban. Finta Sándor emléke előtt tisztelegnek. Turkevén született 1881. június 12-én Finta Sándor, és Los Angelesban halt meg, művészpályája zenitjén 1958-ban.

Felesége, Kántor Kata iparművész ma is ott él az amerikai metropolisban, az ő irányításával centenáriumi kiállítást rendeznek, férjének 40 szobrát mutatják be. Turkevén pedig a világhírű szobrászművész 100. születésnapján, június 12-én a Finta Múzeumban őrzött műveinek teljes anyagát nyilvánosságra hozzák, és a múzeum épületének falába elhelyezik Finta Sándor domborművét.

Finta Sándor portréja.

Részlet a Turkevei Múzeum kiállításából. Előtérben Finta Sándor Anyák című szobra.

kezve, születésének 200. vfordulója alkalmából az Évfordulók—események '81" orozat keretében 2,— fontos bélyegét.

A bélyeg álló téglalap alakú, a Pénzjegynyomdában készült többszínű ofszetnyomással 5 711 300 fogazott és 200 fogazatlan példányban Varga Pál grafikusművész terve alapján.

A bélyeg alapszíne dohánybarna, amelyre nagyon finom vonalakkal egy négyzetrács került nyomtatásra okkersárga színnel. A bélyeg alsó felében Stephenson által tervezett első gőzmozdony látható halvány okker és szürke színű rajzon. A mozdony felett a bélyeg jobb felső részében Stephenson portréja látható ugyancsak szürke színnel nyomtatva. A portrétól balra sárga színben „G. STEPHENSON", fehér színben „1781—1848" felirat olvasható.

★

Bélyegkiállítások.

Június 7—14.: Pozsony, 10. SZOCFILEX nemzetközi kiállítás.

Június 14—30.: Plovdiv, Vadászati kiállítás.

Június 19—28.: Budapest, MABÉOSZ székház, Magyarország—Franciaország államközi kiállítás. Alkalmi postahivatal.

Július 9—17.: Szolnok, MÁV Járműjavító bélyegkörének kiállítása.

Augusztus 19—23.: Szentes, öt város (Krakkó, Temesvár, Zenta, Hódmezővásárhely, Szentes) kiállítása. Alkalmi postahivatal.

★

Június 5-én pénteken adta ki a posta a SZOCFILEX '81 bélyegkiállítás alkalmából Dudás László által tervezett levelezőlapot 100 ezer példányban.

Potháru Miklós

hallhatjuk). 51. Ötös egyneműi. 52. Van ereje. 54. ... mars! 55. Nem azt. 56. Majdnem kiszerel. 58. Elsőrendű. 60. Csuklósan mozgatható. 62. Púpos tulokfajta. 63. Nem is mögé! 65. ... a jó ebéd. 67. Irántam. 68. Vízinövény. 69. Pest megyei község.

Függőleges: 1. A Tisza mellékvize. 2. Női név. 3. Evőeszköze. 5. Személyes névmás. 6. HALADÓ SZELLEMŰ, A MARTINOVICS-MOZGALOMMAL IS KAPCSOLATOS PEDAGÓGUS, IGAZGATÓ. 7. Osztrák, luxemburgi és belga gépkocsik jelzése. 8. Szigetlakó Afrika délkeleti felén. 9. Magyar filmcím. 10. Rendezőirodánk betűi. 11. JEZSUITA ISKOLARENDSZER TÖRVÉNYKÖNYVE, MELYNEK ALAPJÁN A FŐTANTÁRGY A LATIN, MELLÉKTANTÁRGY A GÖRÖG, OVIDIUS, VERGILIUS, CICERÓ IRÁSAIT IS FORDÍTOTTÁK A DIÁKOK. 12. LELKES FÁRADOZÁSÁNAK EREDMÉNYEKÉNT 1845-BEN AVATTÁK FEL A MEGYE ELSŐ TANÍTÓKÉPZŐJÉT, AMELY EGYBEN AZ ORSZÁG ELSŐ PROTESTÁNS TANÍTÓKÉPZŐJE

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Finta Sándor szobrászművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1981 JAN 25

1021

1981. JANUÁR 25.

Nem csak a szülővárosáé

Jegyzetek Finta Sándor jubileuma elé

Finta Sándor, az Amerikában elhunyt neves szobrászművész születésének 100. évfordulóját a nyáron ünnepli Túrkeve, a szülőváros. Már tatarozzák, csinosítják a Finta testvérek nevét viselő múzeumot, hogy illően, megfelelő környezetben nyithassák majd meg az emlékkiállítást.

Munkácsy relief

Léda

FINTA 1920-BAN feleségével, a szolnoki származású Kántor Kata iparművészszel vándorolt ki a tengerentúlra. Az „Erő" című szobraval megnyerte a Rio de Janeiro-i világkiállítás nagydíját, a vásár főbejárata elé elkészítette Botond és Lehel hatalmas szobrát. Pályája rohamosan ível fölfelé. Már ünnepelt szobrász, amikor 1939-ben Los Angelesbe költözik. Életcélja: *„meg akarom mutatni a világnak, hogy hazámtól elszakítván is megőrzöm magyarságomat, művészetemmel az elnyomásban, szegénységben sínylődő magyar nép tehetségét fejezem ki."* Bátor szavak, kemény üzenet ez haza, az ellenforradalmi korszaknak. De tettei sem jelentéktelenebbek. A tollnak is mestere volt, nemcsak a vésőnek. Az ecsegpusztai gyermekévei emlékét a Herdboy of Hungary — Kisbojtár — című munkájával idézi. A könyv óriási siker, egy 1940-es felmérés szerint a Kisbojtár a legolvasottabb művek egyike volt az Amerikai Egyesült Államokban.

Az Újvilág ünnepelt szobrásza — Hayes kardinálisról készített mellszobra bekerül a Metropolitan Múzeum gyűjteményébe —, de minden napját, cselekedetét olthatatlan, igaz hazaszeretet övezi. Szülővárosába küldött levelei kiadást érdemelnének: egy magyar géniusz népéhez való ragaszkodásának példázataként. Végakaratában munkáit szülővárosának adományozta. 1958-ban hunyt el, az özvegy teljesítette férje utolsó kívánságát: intézkedett a hagyaték sorsáról.

Ezek után, tehetjük fel a kérdést, a méltatlanul mellőzött, elfelejtett magyar művészek egyike Finta Sándor? Nem lehet erre egyértelmű választ adni. Finta hazajuttatott életművéért államunk jelentős anyagi áldozatot hozott. Múzeum épült a Finta testvéreknek, így 1967-ben megnyithatták a tengerentúlon megálmodott hazai kiállítást.

De ne feledjük, ez nemcsak szép gesztus volt, hanem elégtétel is. Finta ugyanis a fehérterror elől menekülve kénytelen elhagyni hazáját. A tanácskormány megrendelésére készített plakettjéért, politikai magatartásáért a művészt megfosztották műtermétől, megélhetési lehetőségétől. Testvérét Finta Árpád direktóriumi tagot kivégezték.

Finta Sándornak tehát múzeumot épített a szocialista Magyarország, teljesítvén világhírű művészfia legfőbb óhaját. De most, születése 100. évfordulójához közeledvén úgy hisszük, még ennél is többel tartozunk Finta életművének, — s önmagunknak. A felnövekvő generációk sora ugyanis meglehetősen keveset tud a nagy művészről, a hazáját rendíthetetlenül szerető, azért áldozatokra kész emberről. A köztudat számára — sajnos — nem teljesítettük maradéktalanul Finta óhaját, amelyet oly szépen megfogalmazott: *„...abban hiszek, hogy valamikor alkotásaimmal az egész népemé lehetek"*. Múzeuma még nem vált a szépet szerető, a nagy hazafit tisztelő látogatók zarándokhelyévé, s bármilyen becsben is tartja Túrkeve művészfia emlékét, nem tehetett annyit, amennyit Finta Sándor munkássága, emléke megérdemelne. Mulasztás ez önmagunk ellen is, hiszen annál gazdagabbak és erősebbek vagyunk, minél több, a népüket, hazájukat igaz hazafisággal szerető nagy művész életművét mondhatjuk magunkénak.

A JUBILEUMI ÉV alkalom lehet arra, hogy ezrek, tízezrek ismerjék meg Finta Sándor művészetét, élete delén már kiteljesedett emberi nagyságát, hazaszeretetét. Ezért is üdvözöljük azokat a jó törekvéseket, amelyek a születésnapi évfordulóhoz kötődve népszerűsíteni kívánják Finta Sándor munkásságát.

Tiszai Lajos

t mondtam, hogy szere-
, s hogy nem csupán
em, vagy szerelmes va-
hanem soha hasonló
ıt velem, hogy egészen
hozzám, a legközelebb,
yanúgy érez, akkor nem
elítélni bennünket. Lát-
Hendrik akar segíteni,
én oldalamon áll, és
ı a pillanatban meg-
túlságosan gyenge ah-
y rátámaszkodhassam,
ɔgy rosszul van: magas
, hol a forróság önti el,
g rázza, feje borzalma-
ıehéz a valóságot való-
elfognia, éreznie, hogy
, s arra kényszerítenie
y némely dologért fele-
vállaljon. Megértettem,
ában nem is alszom, és
n Hendriknek: „Minden
ɔlna — pusztán a halál-
élek, de felkavar a tu-
megölnek".
an azt éreztem, hogy
és igazi félelem mar-
a gondolatra, hogy ab-
anatban, amikor megje-
ilkos-asszony, már vég-
s nem tudom többé meg-
ennek a tudata nyo-
az egészben volt vala-
onyító — a halál nem
véletlenül tör rám,
adállatokra, hanem úgy
nétköznapi jelenség, elő-
lt időpontban — mint-
nyra hízlalt ártány len-

ı beszélgettünk. Nedves
Csúszott. A hosszú fehér
fekete csíkok húzódtak.
kezdtünk rajtuk. Az
egyszercsak eltorlaszol-
szúkás domb, olyan vek-
z hasonló. Hendrik va-
son csúszott le róla, fej-
bben a pillanatban meg-
ıogy a legnagyobb bol-
földön — őrülten meg-

lecsúszott a dombról,
jjel előre, és azt láttam,
kul lepkévé. Nagy szür-
vastag kabátban csú-
nerre lefelé az utcán;
odott, kisebbedett, olyan
ahogyan ragyogó szí-
ová bontakozott, eleinte
lig észrevehetően emel-
evegőbe. Az álmom ed-
fehér volt, csak a pil-
ogott barna, kék, na-
sárga színekben. Most
an az égen láttam szár-
illét, és ugyanakkor a
et is heverni az utcán;
ező pillanatban elfogott
s-keserű érzés, és cso-
ınyedséget éreztem.

d a park útján lépked-
n. Egy zöld bokor alatt,
hervadt őszi füvön meg-
tam egy furcsa tárgyat
gy lényt: felül, derékig
sonlított csillogó mű-
porcelán angyalkára,
rös barna lárvatestben
, és valahonnan közép-
ki, és terültek szét a fü-
es, szikrázó lepkeszár-
valójában ez nem volt
k test, amely alul már
ndult.
tem a furcsa testre, és
am: jó, hogy a bokrok
így nem nyugtalanítja
ókat.

ordította: Pethő Eszter

Mezei András:

Pilóta

Nem látja amit láthat
nem hallja amit hallhat
már csak vak-repüléssel
már csak a műszerekkel

áldva legyen a két kar
mely a korszakos ködben
egyetlen bizonyosság
kormányt nem engedett el

Rab Zsuzsa:

Csavargó-ének

Csak az, aki
senkié sem,
az hihet még a
mesében,
az hihet még
a csodában,
mindhaláligvirulásban,
az, akit
seholse várnak,
annak mindig
ajtót tárnak,
aki üres már
egészen,
az hihet még
a mesében,
mehet fényben,
lángzó szélben,
didereghet
napsütésben
az, aki
már senkié sem.
Annak könnyű
lépte alatt
minden ösvény
összeszalad,
minden ösvény
szerteszalad,
szélnek háttal
erre indul,
megy egy kicsit,
arra fordul
az, akit
seholse várnak.
Annak
mindig ajtót tárnak.

Lépdel
könnyű szédülettel.
Bámulnak rá
rémülettel
lehorgonyzott,
földbe ásott
házak,
vasketrec-lakások,
ólom-arcra
húzott zsákok,
ólmelegű
szuszogások.

Aki üres már
egészen,
az hihet még
a mesében,
indulásban,
érkezésben.
Csak az, aki
senkié sem.

t mit tegyünk? Ön mit
helyzetben?
em a fölszólítást; a tör-
át.
k vissza... írják be,
obb akarattal sem tel-

elő elolvasta, azután re-
hümmögött.
köm írta alá — jelen-
esetleg ő tanácsot tud

Ott álltam egy díszes ajtó előtt, és megzavarodva kopogtam.

A főnök, telt arcú, derűt sugárzó egyéniség, mosolyogva jött elém, karonfogott, leültetett az egyik plüssfotelba.

— Mi újság a fővárosban? — kérdezte közvetlenül. — Mit csinálnak az öreg fővárosi állampolgárok?

— Köszönöm, jól vannak — mo-
ám —, üdvözletüket küldik.
Hallom, ott volt kiküldetés-
Mennyi ideig is?
Úgy egy hétig. Két hétig. Il-
, egy hónapig: őszintén szólva,
is számoltam. Repültek a na-
egyik verte le a másikat a
ıyáról.
Igen, igen — mosolygott a
c —, s eközben elfelejtettük,
a kutyust be kell oltani.
A helyzet az... — próbáltam
eszólni.
Tudjuk mi a helyzet. Már ér-
tünk felőle. Különben a kü-
fajkutya? Ez érdekelne.
Lehet fajkutya is — moso-
tam —, legalábbis lehetett vol-

És milyen? Milyen fajta?
enem, miféle kutyafajták is
nek a világon?
omondor? Ez nem jó, túlságo-
nagy lesz, amikor vissza kell
ni. Selyempincsi? Szerfölött
olgárinak tűnik.
Uszkár — jelentettem ki vé-
—, uszkárom nincs,

1981.VI.13. 4,25 FA

Jó reggelt!

102

Finta Sándor szobrászmüvész és grafikusmüvész

- Centenárium. Muzeumavatás lesz ma Turkevén. Megyeri Valéria jelenti:

- Finta Sándor születésének 100. évfordulóját ünneplik holnap turkevén. Az ecsegfalvi csikósbojtárból lett világhirü szobrászmüvészt 12 éves korában Hermann Ottó fedezte fel és középiskolai ösztöndijat szerzett számára. Finta Sándor később Párizsba kerülve Roden műhelyében biztoskező müvésszé érett, majd 1920-ban feleségével Kántor Kata iparmüvésszel együtt kivándorolt Brazliliába. Az ott töltött két év maradandó emlékei a Rio de Janerió fő terén álló Erő ~~e9m~~ cimü hatalmas gránit szobor és a világkiállitásra megmintázott monumentális Botond és Lehel alakok. 1922-től haláláig az Egyesült llamok ban dolgozott, ahol alkotásai révén ünnepelt müvész lett. Szobrait megvásárolták a Metropolitan és más muzeumok, érméiből és plakettejeiből pedig állandó kiállitást rendeztek a Numismatic Muzeumban. Végrendelétében alkotásainak egy részét szülővárosának adományozta. Értékes hagyatékának Turkeve muzeumot épittetett, ahol testvére, müvésznevén Zádori Oszkár müveit is elhelyezték. Az évfordulóra felujitották a muzeumot. Az uj termekben helyezték el az átrendezett és kibővitett anyagot, amelyet holnap délelőtt-től láthat a nagyközönség.

Finta Sándor, szobrászművész

1021

1981.VI.12. 19,30 FA

Tv-híradó

- Méltatlanul kevesen látták e szobrokat. Alkotójuk Finta Sándor szinte ismeretlen a magyar közönség előtt. Jó szivvel ajánljuk hát, hogy aki teheti menjen el a turkevei muzeumba, ahol vasárnap 11 órakor kiállítás megnyitásával emlékeznek a szobrászra. Ma van 100. évfordulója Finta Sándor születésének, azaz 1881 junius 12-án látta meg a napvilágot a turkevei pásztorok sarja, aki minden ősnél nagyobb utat tett meg. 1918-ban még idehaza mintázta a sztrájkolókat. 1920-ban már Braziliában formálta az erőtől sugárzó alakokat. A Faun és a Nimfa New Yorkhoz kötődött. Amerikai kitüntetésekkel, dijakkal, akadémiai tagsággal ismerte el Finta Sándor tehetségét. Azt a tálentumot, amit előbb apja segitett kibontani, majd amit a polihisztor tudós Hermann Ottó látottmeg a turkevei pusztákon szolgáló kisbojtárban. Ebből a tehetségből nemcsak szobrokra, plakettekre, de a gyerekkort idéző irodalmi alkotásokra is futotta. Idegenben magyarnak maradt. És mielőtt 1958-ban elfáradt volna szive a hajszolt munkában Magyarország volt a gondolata. Turkevére hagyományozta jónéhány alkotását, ahol a szintén szobrásszá lett Gergely testvérének szenvedélyben született plasztikáival együtt ...áll a páratlan szépségü gyüjtemény.

"SEGITSD AZ ERŐSET".

Isten teremtett világát az Ő bölcs elrendezése szerinti erők egymásra hatása tartja fenn; az embert is és az országokat is. Az erő, mely hatólag müködik az emberi érték és eredmények kitermelésében vagy elérésében, lehet valóban létező, testileg is érzékelhető vagy elképzelt, esetleg szimbolikus. Az erő felismerése nem más, mint az életkérdés. Az élet eligazodása nem más, mint az adott erők párhuzamba való helyezkedése, vagy helyezése. A siker titka az életben azon mulik, hogy az egyén az életerő eredőjét idejében nyerte-e vagy pedig összekuszáltan kapva azokat, életének java részét azzal kénytelen eltölteni, hogy a rendelkezésére álló erőket vagy tényezőket, élete egész hosszában bogozza, próbálja, unos-untalan válogatva, cserélgetve azokat, mint vásáros juhász a pergővel teszi.

A sors üstökön való ragadása tehát azt jelenti, hogy a rendelkezésünkre álló erőket egy eredőbe kévézve, azt egy, és pedig a helyes irányban fektessük el.

***

Mikor kilenc éves koromban Finta Miklós bátyám, Turkeve város számadó gulyása, Puszta-Ecsegen felsegitett, jobban szólva feldobott a nekem szánt "lu" hátára, amely "Mocskos" névre hallgatott, hát csak annyit mondott, hogy "aztán ember legyél". Kilenc éves korommal ott kapaszkodtam és kamaszkodtam az egyetlen cimborám, a lu, a Mocskos hátán és arról elmélkedtem, hogy hát hogy is legyek én ember? "Ki az ember?"

Három évi "szógálat" után, amikor Herman Ottó — akinek a magyarok ős-foglalkozása és a vándor madarak költözési titkát illetőleg, én voltam a segitő jobb keze a Pusztán az adatgyüjtésben — elbucsuzott tőlünk pásztoremberektől sok hónapi együttélés után, igy szólt hozzám, fejem bubjára egy jókora barackot nyomva a hüvelyk ujjával: (most is érzem) "... Ember vagy Sándor. De hogy egész ember legyél, oskolába kell menned, hogy tovább tanulj."

Ez majdnem negyven évvel ezelőtt történt. Azóta nagy ivet kanyarintottam az élet egén. Az ecsegi pusztától a new yorki Akadémiáig hatezer mértföld egy kivándorlónak, aki fizikai erővel méri a távolságot, de óh, hány ezer mértföld ez annak, aki szellem-szárnyakon akarja ezt a távolságot az "érdemért" és érdemesen megfutni, jobban mondva legyőzni? Honnan vesz ennyi erőt egy magyar csikós bojtár, hogy a Berettyó lápjáról elindulva a világ legerősebb nemzete legbüszkébb Akadémiájának a küszöbén belül kerüljön...?!

A bátortalant csak a bátor tudja értékelni. Erők összemérésénél az erősebbnek kezében van a mérték. Ne helytelenitse senki, hogy most, amikor az én testvéreimről, a magyar parasztról, a velem együtt hontalanul ide-oda vándorló magyarról szólok, hát az én saját mértékemmel fogom őket felmérni.

És ha "handicapról" lehet szó, ugy állithatom, hogy én bárkinél jobban tul voltam terhelve vagy mondjuk magyarosan "megpróbálva az élettel". Mert hiszen az élet nem más, mint az erő próbája.

Atyám földnélkül szegény, édes anyám irástudatlan volt. Hét gyerek közül alig várták, hogy kora tavasszal lóhajtónak kiküldjenek a szántás idejére... stb. Az élet A-B-C-jét én is ugy kezdtem, mint az én kivándorló társaim. És hogy az élet eredménye égbekiáltóan mást mutat az én portámom, mint az én honfitársaimén, ezt igyekszem a következőkben megmagyarázni.

Két szimbolikus erő döntötte a magyart az emigrációban a világ legmélyebb bányáinak a hetedik fenekére, és a sistergő és tüztől sziporkázó kohók mellé, ahol elevenen megsül, kiszárad belőle az életnedv s vergődő lelke szemlátomást száll el belőle; a bányák sarában

pedig elevenen rothad el és vakultan lesz élő halott. És mindkét esetben majdnem mindig az alkohol lett az egyedüli vigasza, illetve garádicsa a kárhozatra jutáshoz.

Ez a két kárhozatba döntő erő: 1) az inferioritás (az alacsonyabb rendüség érzése) és 2) a "tabu" (egy különleges gátlás). A következőkben mondunk el egyet-mást ezekről:

Mikor a magyar csemetéje csöpörödik felfelé, amikor már tipegni tanul, az apja igy biztatja, jósággal jóakarattal: "Jer... jer... gyeride hozzám **kis fiam**..." és boldog az apa, ha a kis fia hozzá tipegett-topogott. Én megfigyeltem ezzel szemben egy angol apát, aki hasonló esetben igy tanitotta a fiát: "Stand up... stand up... **big boy**... stand all alone..." És nagyon boldog volt, hogy nagy fia "**egyedül** megállt..." Az angol soha sem sérti meg a saját fiát azzal, hogy **"kis fiam"**-nak szólitsa, "big boy": ez a gyerek neve...!

Egyszer egy magyar bányász családot látogattam meg, és a 3—4 éves kis fiu fejét megsimogatva azt mondtam neki, "hogy vagy kis fiam?" A csöpp emberke reám nézett és elhuzódva tőlem nem éppen barátságosan ezt válaszolta. "I am not 'egy kis fiu', I am a big boy." (Én nem vagyok **kis** fiu, én **nagy** fiu vagyok.) Igy a kis magyar amerikai, mert ő már amerikai is volt, érezte és éreztette a különbséget a "kis fiu" és a "big boy" között...

Mikor a mi gyerek korunkban valami csinytevésen értek bennünket és azért megfenyitettek, megnadrágoltak, utána rendesen igy vigasztaltak: "Na várj csak, majd ősszel az iskolába mégy és ott a tanitó ur majd megtanit móresre a nagy pácával..." Mikor aztán egy magyar-gyerek átlépte az iskola küszöbét, hát hetvenhét félelem lepte el a csöppnyi lelket. És az a sokat emlegetett mogyorófa pálca, bizony hamarosan müködésbe is jött, és igen sok helyen osztották vele a faj inferioritásának "alapját." Tanitó és tanitvány között aztán a pálca kérdése miatt bizalom vagy nyiltság csak a legritkább esetben fejlődhetett ki. Az iskolás gyerek a pálcától való félelmében rákényszerült a gyakori hazudozásra. Ezzel szemben a modern angol, vagy amerikai iskolában — a nevelés más hiányosságát most nem érintve — a tanitó a gyerek legjobb barátja, cimborája, tanács-adója. Bot, pálca vagy bármi-nemü ütő-verő eszköz a modern iskolában nincs, a testi fenyitéket csak a legszükségesebb esetben alkalmazzák s akkor sem a tanitó, hanem a "principal" végzi el azt. A gyerekeket arra nevelik, hogy ők felsőbb lények, ők a világ urai, ők az erő és a hatalom a Mindenható kezében. Azért van és lehet ez igy, mert az angolszász népeknél a nevelésben örök idők óta teljes faji és nemzeti öntudat érvényesülhetett. Ezzel ellentétben az idegen befolyások érvényesülése következtében "rugáshoz szoktatott fajta" lett a magyarból és ezzel a pálcás neveléssel tényleg sikerült odaformálni, hogy egy tenyérnyi biztos talajt nem érez talpa alatt, ha arról van szó, hogy ő egyedül álljon meg.

Aki mindig idegenektől vezetett volt, az a végszükség pillanatában sem igen tudja magát vezetésre szánni, hanem igy tétován kip-kap a magyar olyanok után, akik előtte, mint sorsintézők, a nélkülözhetetlenség látszatával birnak. Mivel igy és arra nevelték a magyart, hogy ne használja a saját fejét, hagyományos szokássá vált, hogy lehetőleg minden esetben, valakihez forduljunk válságos ügyeinkben. A magyar aztán oda nevelődött, hogy mint a napraforgó, csak akkor boldog, ha valamifelé vagy valakifelé fordulhat az ábrázatával, bizalmával és sorsa intézésével, abban a szent hitben, hogy az az illető egy "nap" (vagy ahhoz hasonló) és igy az ő ügye meg fog termékenyülni, ha felé vagy hozzá fordul.....

Különös érzéssel alkalmazkodik és hisz a Tabu erejében az inferioritásban leledző népség.

Ha egy nyáj elé egy botot tartanak és azon a vezér ürü átugrott, utána az egész nyáj át fog ugrani azon, sőt ha a

botot elveszik, akkor is ugrani fog a nyáj a végletekig. Ez a Tabu, egy beképzelt semmi, amelyre vagy amelytől ugrik a saját erejét nem tudó nem ismerő nép és népesség. "Igy vót e mindig" kiszólással beadja a derekát a magyar bevándorló, abban a pillanatban, mihelyt Manhattan szigetén partot ért a lába.

Bárhova fordult légyen, — és a magyar bevándorló fordul sőt forog, csaknem mindenki magyarázta neki, Tabut rejtegetve a hóna alatt, hogy a magyar bevándorlónak bizony lent kell kezdeni, nem ugy mint más nemzetiségüeknek! Mivel az előtte jöttek mind ennek az elvnek megfelelően ugy helyezkedtek el, hogy tényleg "lent" kezdték (és sajnos ott is maradtak a hol kezdték), a magyar bevándorló a régi felfohászkodás segitségével; "hiszen e' mindég igy vót," ugrik az eléje vetett Tabunak és esik le, le, mélyen le a világ legmélyebb bányáinak a fenekére. Ő maga se tudja, hogy hogyan vagy miért került oda, napot elhagyón, elválasztva a fü, fa virágtól és az eső szomoru, de áldásos csepegése elől.

A bányák mélye pedig a poklok pitvara. A bányász lámpa pislogó fénye a sülyedező lelkek végső lobbanása, vonaglása. A gépek sürü koppanásai kalapács ütések, amellyel egy nemzet levágott végtagjait koporsózzák,amely felett csak a bányavize soha nem szünő csurgása zokog siri dalt.

.... Pedig már Mózes előtt Ábrahám ugy rendelkezett; hogy „a léviták fiai pedig léviták legyenek". Hogy valamelyik szakmában, mesterségben, vagy munkában valaki alkalmas legyen, és hogy "fájdalom" nélkül dolgozhasson, és hogy könynyen produkáljon, generációk hosszu során kell, hogy a test és a szervezet a munka kivánta körülményekhez idomuljon, alakuljon, fejlődjön.

A magyar ősidőktől fogva az Isten ege alatt nőve fel, hozzászokott a nappal szemben nézvést tenni-venni, cselekedni. A paraszti munka nagylendülésü mozgásokkal jár, és egyenes gerinctartást igényel. Igy a végtagok is oda fejlődtek csontban, izomzatban és méretben, hogy segitsék az örökösen kaszával hadakozó munkája eredményességében. Örökösen a napon élve, annak a verőfénye átformálta az egész testét és szervezetét ugy, hogy csak akkor érzi jól magát a magyar, ha jól átsüttette magát a verőfényen. A magyar nemcsak napimádó, de valóban életszükséglet számára a nap és a süttetés... A bányászatra termett emberek, rövid végtagja, nyaka, ujjai, körmei és hosszu erős törzse van. Szükült helyzetben az anyaggal való küzködés oda formálta. Ezzel szemben a mi bevándorolt magyarjaink, Szabolcs, Kunság, Borsod, Dunántul szülöttei, hadonászó mozdulatu, egyenes testtartásu, hosszu ujju és körmü, napfényhez szokott szemü fajták, akik a bányákban csak örökös sebesüléssel rakottan képesek dolgozni.

A magyar puszták szülötte sohasem tudhat betörni a megváltozott helyzetbe. Nem tud megalkudni a vakondi élet borzalmaival és igy naponta ugy jön fel a bányából, hogy arcáról hiányzik a "máz" és a végtagjai nyomorékká vannak sérülve....

Az angol kormány 250,000 munkanélküli bányászt Canadába telepitett, igy akarván a munkanélküliségen segiteni. Minden családnak adtak egy farmot és minden segitséget, hogy megkezdhessék a földmivelést. Három év mulva azonban 85%-a a telepeseknek vissza vándorolt Angliába azért, mert a bányászból lett farmerek nem birták ki a nap sütését, s végtagjaik rövidsége miatt csak nagy fáradtsággal küzködve tudták a földmivelő munkát végezni. Most aztán már csak "selected", kiválogatott testalkatu bányász kaphat farmot. Alacsony termetü és rövid végtaguak nem....

***

Én igaz és fajtiszta magyar eredetem dacára megvivtam a harcomat, minden elképzelhető handicappel terhelten. És mikor itt Amerikában a Monongahela völgyi bányák által szipolyozott magyar testvéreim közé értem, szivenütötten kérdeztem a titkok legmagasabb Urától: hogyan és

miért történhetett meg az, hogy éppen az én derék fajom esett ilyen "mélyre" az emberi boldogtalanság és foglalkozás garádicsán? Sok találgatás, kutatás és az emberek faggatása után az egyik türelmet vesztett emberem szavát kell hogy idézzem, aki csak ugy setére, balkezesen vágott vissza sok kérdezősködésemre: "Mit ér az ember, ha magyar? A német, a zsidó vagy az ánglius boldogul, de magyar?? ki látott már olyant?."

Hogy megpróbáljam, azt "hogy mit ér az ember, ha magyar?!" és hogy hol fekszik a titok csomója, — az én jóravaló, intelligens fajom tragédiáját illető leg, — hét évig őröltem magam az egyetemeken. Nem azért jártam én a tudásszerzés magas és nagyon göröngyös utait, mintha engem valami szélsőséges ambició sarkalt volna, mert hiszen nekem arra már koromnál fogva sem volt szükségem. Egyetlen cél vezérelt és ez az volt, hogy meg tudjam és világosan érthetőn elmondhassam: mi és miért történt ferdén az emigrált magyarok esetében. Ime: Az égi testek köröket, pályákat futnak be. Az ember is igy.... Az égi testek egy-egy központ felé gravitálnak, erők által vonzatnak, vagy taszittatnak, s ezek által az erő törekvések által pályán tartatnak. Néha az égi testek ellen-erőt fejtenek ki, amelyek egyensulyozó hatásuak. Ha gyengülővé vált a központ felé törekvő erők összessége, akkor hidegülésbe lendül a viszony a vonzó és a vonzott között és a vezetett elválik a központtól. Uj és olyan pályára kanyarodik, amelyet eddig nem próbált meg és amely talán uj és előnyöket igérő a régihez viszonyitva, de mégis titokkal terhelt....

Van kis erő, nagy erő, közepes erő és van lappangó erő, amelyet nem ismerünk, csak sejtünk. Bizonyára ezek a lappangó és előttünk ismeretlen erők azok, amelyek azokat az életpályákat igazgatják, mozgatják és befolyásolják, amelyek előttünk ugy tünnek fel, mintha központ nélkül, vagy attól elszakadtan futnák kis történetüket az ürben. Lehetnek kis erők, nagy erők és lappangó erők, de egy nemzetre nézve nem lehet negativ az az erő, amely az ő fiainak az életéből kisugárzik. Nem mondhatja egy égi test sem, hogy az a tagja, amely róla leszakadt vagy az ő vonzalmi köréből eltávozott, — érdekkel nem bir reá. Tudjuk, hogy a világürben a vonzás a végtelenbe terjedő, meglehet a taszitás is, és ebből odakövetkeztethetünk, hogy a közös érdek, az elhagyott Centrum és az elszakadt rész között, máról holnapra nem szünhet meg. Éppen igy a nemzettest központjától ellendült kivándorló még mindig visszahat az óhazára, s az ott beidegzett testi-lelki szokásokra. És az óhaza is számit kivándorolt fiainak hüségére. Kérdem: nem volna-e lehetséges például a magyarok között, akik az óhazában maradtak és azok között, akik kényszerülve voltak a felhalmozódott centripetális erők miatt kezükbe venni a vándor-botot, egy jobb megértést teremtenünk. Olyan megértést, amely kölcsönösségen alapulva nem hagyná a jövőben, hogy a magyar kivándorló elébe aljas és szivtelenül számitó egyének és társulatok Tabut tartsanak és elvesztve önbizalmát, a mitsem sejtő áldozat a világ legmélyebb bányáinak sötétjébe zuhanjon?!

***

Én azt hiszem nem egészen hiába szántottam a lelkemmel a tudás mezejét ennyi éveken keresztül. Szerzett tapasztalataim alapján ugy látom, hogy ez nem képzelődés, de realizálható dolog.

"Segitsd az erőset": a hangya nagyon kicsiny rovar megis nagy erőfeszitésekre képes, elvisz olyan sulyt is, amely az ő testsulyának a tizenötszöröse. Néha még többet. A hangya tehát erős. A magyar bevándorolt épen hogy elbirja hurcolni a saját terhét, az élete terhét, ez is egy nagy erőmüvészet tőle. De mindenesetre a magyar bevándorló is elég erős ahoz, hogy segitsük őt. Elég erős ahoz, hogy szülőhazáján tul is megállja a helyét becsülettel minden más nemzetiségü emberrel szemben. Csak tabukat ne állitsunk elébe. — Bár igy lenne már egyszer!

Finta Sándor.

Milyen lap?

Tárogató - Toronto (?)

1979. május 11. Kossuth 18,3o Vgné.

1021

Esti Magazin

- Ma kétszáz esztendeje halt meg Kovács Mihály, lovassági ezredes, akinei életéről emlék kiállitás nyilt délután a karcagi Győrfi István Nagy-Kun Muzeumban. A Magyarok Világszövetségének, valamint a Hadtörténeti Intézetnek és Muzeumnak közös rendezésében. De,hogy ki is volt tulajdon képpen Kovács Mihály, azt Bellon Tibor muzeumigazgató és Forró Tamás beszélgetéséből tudjuk meg.

- Milyen lehetett a ma kétszáz évvel ezelőtti charlestoni csata?

- Döntő csata volt minden bizonnyal, hiszen az angolok ellen, az amerikai függetlenségi háboru csapatai döntő ütközetet vivtak. Magáról a csatáról nem sokat tudunk. Az biztos azonban, hogy ebben a csatában halt hősi halált Kovács Mihály lovassági ezredes.

- Szülővárosától, Karcagtól, elég nagy távolságra. Mit tudunk Kovács Mihály karcagi, illetve magyarországi pályafutásáról?

- A XVIII.század jellegzetes életutja volt az övé, minden

Tinta Sándor
Szerkesztőnek

áldásával és átkával egyetemben . Katonai pályát futott meg, latinos müveltséget szerzett, végigverekedte Mária Terézia és második vagy Nagy Frigyes poosz király oldalán a hét éves háborut, részt vett a lengyel nemesi felkelésben, felség és hazaárulással halálra itélték, majd kegyelmet kapott és végül az elhatározás, hogy az amerikai függetlenségi háboru oldalára áll, vállalt benne jelentős szerepet.

- A karcagi Győrfi István Muzeum Kovács Mihály emlék kiállitását dr.Bellon Tibor muzeumigazgató rendezte. Kire, kikre támaszkodhatott?

- Örömmel mondhatom, hogy nagyon sokan segitettek. De megemlithetem név szerint Kopaknyimi Aladár, aki a hazai , - elsődlegesen a hét éves háboruban eltöltött időszak gazdag történeti időszak kutatta.

- Egy nevet én még hadd tegyek hozzá. Finta Sándorét.

- Finta Sándor külön szerepet játszott ebben. A megyénk, Turkeve szülötte, szintén hasonlóan gazdag életutat futott be, hiszen a Roden mellett tanulta a szobrászmesterséget, ugy került Amerikába, és ő tudatosan vállalta, hogy szülőföldje másik nagy szülöttjének , Kovács Mihálynak állit emléket, szobrokat, plaketteket készitett. Dalt szerzett, indulót szerzett Kovács Mihály emlékére, és ő volt a Kovács Mihály Társaság egyik alapitó, szervezője.

- Tudomásom szerint ma az Egyesült Államokban is megemlékeznek Kovács Mihály halálának 2oo. évfordulójáról.

- Ma Amerikában emlékművet ámelnek neki, amelyről örömmel mondhatjuk, a szülőföld is beépült. Hiszen Szabó Mihály gyönyörü szép kerámiájában a szülőföldből egy urnányi, ennek az emlékműnek a talapzatába került.

- - -

Finta Sándor, naturalista szobrász és festő; szül. 1881 jún. 12-én v. 18-án Turkevén. Az elemi iskolát Biharpüspökiben járta, azután gulyásbojtár lett. Utóbb Nagyváradon szolgai sorban élt s közben elvégezte a négy polgárit. Ezután Kassára ment, ahol az ipariskolában a gépészeti szakra iratkozott be, amit megszakításokkal el is végzett. Mint géplakatos Szegeden, Budapesten és Fiumében dolgozott. 1903-ban huga becsületének védelmében Nagyváradon sulyos bünbe esett, amiért tizenkét évi fegyházra itélték. Büntetésének kétharmad részét a szamosújvári fegyházban töltötte ki, s 1907-ben itt kezdett a szobrászattal és festészettel foglalkozni. Munkái közül említésre méltók: A talicskás, bronzrelief; Evangeliumtartó, a szamosújvári gör. kath. templom tulajdona (1907); Bünhödés, relief (1908); a szamosújvári gör. kath. templom ikonosztászának terve; Uhlyarik Albin fegyházigazgató és nejének arczképe, plakett; érsekek és püspökök képmásai, plakettek; a Finta-család, plakett; Az öreg rab, mellszobor; Sírbatétel, Krisztus és Pilátus, Fekete nász, Lidércznyomás (egy anyagyilkos álma), Rabság (1910), Itélet (1911), A szamosújvári dóm, Ecce homo, Attila (1912), valamennyi relief. F.-t 1911-ben egy, a szamosújvári fegyházban járt újságíró fedezte fel s azóta a lapok igen sokat foglalkoztak személyével. A fegyház igazgatósága különben műtermet rendeztetett be F. részére, aki 1912 nyarától, amikor Kishartára került, ismét rendes műteremben dolgozhatott. Az utóbbi helyen számos kisplasztikai munkán kivül a kishartai kápolna szobrászati díszét készítette. 1913 júl. 22-én szabadlábra helyez-

511-12

ték F.-t, aki rövid nagyváradi tartózkodás után Turkevére vonult vissza.

Finta Sándor

Briand a Népszövetség szeptemberi ülésén előterjeszti az európai Egyesült Államok tervét.

Poincaré nagy sikere a kamarában.

Párizs, jul. 12. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A politikai köröket és a sajtót élénken foglalkoztatja *Briand* külügyminiszternek az a terve, hogy *meg akarja alakittatni az Európai Egyesült Államok unióját.* Briandhoz közelálló körökben ugy tudják, hogy a külügyminiszter nem riasztatja vissza magát azoktól a kedvezőtlen kritikáktól sem, amelyeknek szerzői valóra nem váltható utópiák gyártását vetik szemére. Briand azonban annyira meg van győződve arról, hogy tervének gyakorlati megvalósitása, ha nem is könnyü, mégsem ütközik leküzdhetetlen nehézségekbe, hogy nem akarja elvesztegetni az időt és

már szeptemberben a Népszövetség teljes ülése elé terjeszti konkrét formába öltöztetett javaslatait.

A *Matin* arról értesül, hogy Briand már Madridban a Népszövetségi Tanács ülésezésének idején számos tekintélyes európai államférfival közölte terveit és mindenfelől helyeslő nyilatkozatokat kapott.

Később, amikor véget ért a Népszövetségi Tanács ülésszaka és Stresemann német külügyminiszter Párizsba érkezett, Briand azon a megbeszélésen, amelyet Poincaré jelenlétében folytatott Stresemannal, ujból szóba hozta és részletesen kifejtette tervét. A *Petit Journal szerint Briand az Európai Egyesült Államokat a Pánamerikai Unió, a Brit Birodalom és a Szovjetunió szerkezetének mintájára akarná fölépiteni.* Nagy sulyt vet annak megállapitására, hogy ez az uj föderalisztikus csoport nem irányulna senki ellen. Különösen angol részről vannak aggodalmaskodó hangok hallatszottak, mert szerint Anglia érdekeit veszélyeztetné az uj párizsi terv. Ezzel szemben Briand elgondolásának hivei ennek az aggodalomnak alaptalanságát legtöbb azzal óhajtják bizonyitani, hogy Briand kiválóan alkalmasnak tartja Anglia csatlakozását.

A *Journal* szerint

ezeknek a terveknek megvalósitásában Briand leginkább Stresemannra támaszkodhatik,

mivel a tervvel kapcsolatos kérdésekről ugyanolyan véleményen van, mint francia kollégája. A két külügyminiszter párizsi megbeszélésén szó esett egy európai vám- és vasuti unió megteremtéséről is.

Poincaré beszéde.

Párizs, jul. 12. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Poincaré ma a kamarában folytatta a szövetségesközi adósságokról szóló expozéját. Visszatért tegnapi érvelésére, ismét rámutatva arra, hogy a *Mellon-Bérenger-féle egyezmény ratifikálásának megtagadása Anglia és az Egyesült-Államok részéről kérdésessé teheti a Young-féle tervezet elfogadását.* Az egyezmények elfogadása a háboru likvidációjának nagy épületében, amelyet most kell megkonstruálni, igen fontos oszlop. Emlékeztetett arra, hogy *a Ruhr-vidék megszállása nem kevesebb mint másfél milliárd frankot hozott a francia állampénztárnak* és ily módon Franciaország részére jövedelmezővé tette a Dawes-tervezetet. Ha a kamara csak fönntartások kikötésével ratifikálná a francia-amerikai adósságegyezményt, ezt azt jelentené, hogy megismétlődik az a romantikus csiny, amelynek keresztülvitelére a kamarai bizottság egyik éjszakai ülésén alkalma nyilt Franklin Bouillon képviselőnek. Poincaré nem titkolta azt a véleményét, hogy abban az esetben, ha fönntartások kikötésével történnék a ratifikálás, az Egyesült-Államok azonnal nemcsak az augusztus 1-én esedékes kereskedelmi adósságrészlet, hanem az egész politikai adósság megfizetését követelnék. Ebben az esetben *egészen hiábavaló volna, ha Franciaország döntőbiróságot kérne, mert hiszen a frank stabilizálása óta rendkivüli mértékben megnövekedett az ország fizetőképessége.*

A beszéd hatása.

Párizs, jul. 12. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Politikai körökben még *Poincaré* ellenfelei is elismerik, hogy a kamarában mondott tegnapi beszéde *tárgyilagos és tartalmas volt.* Különös hatást keltett bizonyos fogalmi zavarok eloszlatásával. *Nem egy képviselő ugyanis nem volt egészen tisztában azzal, hogy mit jelent a francia-amerikai adósságegyezmény* ratifikálásának esetleges megtagadása és *a pénzügyileg tájékozatlanok, akiknek száma a francia parlamentben nem is olyan csekély,* abban az illusióban ringatták magukat, hogy a ratifikálási törvényjavaslat elvetése az adósságtól való szabadulást is jelenti. Poincaré nagyon nyomatékosan kidomboritotta, hogy nem az adósság fönnállásának megvitatásáról és elismeréséről vagy el nem ismeréséről van szó, hanem csakis a önnálló adósságra vonatkozó egyezmény ratifikálásáról. Különösen élesen szállt szembe a szélsőjobboldal által demagóg célzattal hirdetett fölfogással, amely összekeveri a ratifikálást a fizetéssel és mindenfelé azt terjeszti, hogy, mihelyt a kamara nem ratifikál, Franciaország megszabadult az adósságától. Hogy ennek éppen az ellenkezője igaz, azt tegnap Poincarénak nagy hatást keltve sikerült bebizonyitania.

átta a másik szempár tulajdonosát. Mégis valószinü, hogy e farkasszemnézés hatása alatt, mintegy ösztönszerüen, igazitotta helyre előbbeni szavát:

— Ördög vigye, mégsem mondtam igazat. Mert, igenis, komám: loptam én már életemben!

— Ugyan! — tett meglepetten Gerdán.

— Ami azt illeti, hát én is loptam már életemben, — szólalt meg most Ádám is, és látszólag maga elé bámult, a tenger felett elterülő éjszakába. — Elvittem egyszer néhány élelmiszert attól az öreg zsidótól, akinél szolgáltam, mert minden nélkül kitett az utcára. Másnap, igaz, megtéritettem az egész kárt . . .

— Ez semmi, — mondta Pál. — De én komolyan loptam és nem téritettem meg semmit.

Péter nevetett.

— Mit loptál? Fényképet? Harisnyakötőt?

Zsoldos maga mögé nyult, elővette a sétabotját és megmutatta:

— Ezt loptam. Ezt a sétabotot!

— No hallod?

— Az ám, — dünnyögte Zsoldos és hirtelenül nagyon elkomolyodott. — Volt nekem már egyszer egy ilyen sétabotom. Ugyanolyan, mint ez. Ugyanazzal a finoman cizelált aranygombbal, a török betükkel, meg a nyél köré tekeredő kigyóval. A haiderabadi szultántól kaptam ajándékba. Borzasztóan szerettem azt a botot és most, ördög tudja, hogyan, elvesztettem. Newyorkba való érkezésem napján.

— Ezt a botot? — kérdezte Péter.

— Dehogy ezt. A másikat! — fortyant fel kissé türelmetlenül Zsoldos. — Az enyémet!

— Nos és ez? Ez miféle bot?

— Ezt, kérlek, egy öreg ur hagyta el az Olympic fedélzetén, amelyen én is utaztam. Ott feljejtette a kosárszék mellett, amelybe én, amikor távozott, véletlenül beleültem. Akkora a két bot között a hasonlatosság, engem meg annyira bántott az én botom elvesztése, hogy valami ellenállhatatlan kényszernek engedve, eltulajdonitottam ezt...

Szeretettel nézegette a botot. De aztán felsőhajtott és hirtelen elhatározással messzire elhajitotta magától, a korláton át.

— Jaj be kár e szép botért! — kiáltotta ebben a pillanatban egy női hang, közvetlenül mellettük. A fekete maszk. Mindhárman hátradültek a székükön. Szerintük a nő hirtelen termett mellettük; álarca csak fokozta megjelenésének titokzatosságát, nem ismerték ki magukat. Az egymást követő gondolataik között valahogyan hiányzott a folytonosság. Mint amikor szemünk láttára minden ok nélkül kettészakadna egy lánc.

A maszk, látszólag legalább, nem vett tudomást az általa okozott megdöbbenésről, hanem Zsoldoshoz fordult:

— Hiszen ez a bot az öné. Az, amit Newyorkban elhagyott! — És mikor Zsoldos értelmetlenül bámult rá, tovább segitette emlékezőtehetségét: — Gondoljon vissza érkezésére a St. Regis-szálló elött. Ön kiszállt az állatjaival; az egyik nem akarta önt követni, és, hogy felvegye, visszatette a botját a taxi ülésére. Ön után egy öreg ur fogadta fel az elbocsátott taxit. Ez csak akkor vette észre a kocsiban maradt botot, mikor már elnyelte öt is, a taxit is az utcai forgalom förgetege. De mivel önt kiszállni nem látta, azt sem tudta, kié a bot? Ez az öregur azonos azzal, akiről ön azt hiszi, hogy meglopta öt. Ön lopott ugyan, de ha nem is szolgál mentségéül, csak visszalopta a saját tulajdonát!

— Lehetséges ez? — hebegte nagy zavarban Zsoldos. — Honnét tetszik tudni mindezt?

— Saját szememmel láttam. Két véletlen találkozása az egész. Lehet egyébként, hogy látásból ismer is engem . . .

És könnyedén lerántotta az álarcot magáról.

Persze, hogy emlékezett rá Zsoldos. De hogy ennek akár élőszóval, akár másképen kifejezést adjon, arra nem került sor. Mert Tölgyes Ádám akkora lendülettel felugrott, hogy a szék, amelyen ült, messzire elrepült a helyéből. És összecsapta a kezét.

(Folytatjuk.)

Minisztertanács.

A kormány tagjai pénteken délután gróf *Bethlen István* miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ültek össze, amely kizáróan folyó ügyeket tárgyalt.

Francia képviselők látogatása Magyarországon.

Politikai körökben elterjedt hirek szerint őszszel több francia képviselő szándékozik ellátogatni Magyarországba, hogy a trianoni szerződés okozta politikai és gazdasági helyzetet tanulmányozzák. A képviselők vezetője Bergey abbé, a francia kamara ismertnevü papképviselője lesz, aki két évvel ezelőtt már járt Magyarországon.

Ajánlatok Lillafüred megvételére és bérletére.

Mayer János földmivelésügyi miniszter csütörtökön érkezett vissza a fővárosba Lillafüredről, ahol megtekintette a fürdő épitkezését. A miniszter elmondotta, hogy a szálló megépitése és berendezése 3,373.685 pengőjébe került az államnak. A kormányhoz ajánlatokkal fordultak, amelyek egyrészt a fürdő megvételére, másrészt bérbevételére vonatkoznak. Az egyik ajánlattevő *Schiffer Miksa* budapesti mérnök és vállalkozó, aki hajlandó volna a fürdőt a hozzátartozó parkkal és a szállóval együtt megvenni az államtól. Egy másik ajánlat bérbe akarja venni a fürdőt hosszabb időre; ezt az utóbbit egy angol pénzcsoport nyujtotta be, amelyben a *Thomas Cook & Son* világhirü utazási iroda is érdekelve van a Wagon Lits-vel együttesen. Schiffer nemcsak Lillafüredet akarja megvenni, hanem Tapolcafürdőt és az aggteleki cseppkőbarlangot, a két fürdőt vasutvonallal összekötné egymással s mindkét helyen nagy beruházásokat létesitene. Az ajánlatok felett *a minisztertanács fog dönteni.*

A reviziós mozgalom.

Ózd és vidékének nyolcezer vasmunkása bejelentette a Reviziós Ligához való csatlakozását.

— Itt az ideje, — hangzik a csatlakozást bejelentő levél — hogy tiltakozzunk a gyilkos béke ellen. Lássa meg a külföld, hogy ebben az országban az utolsó emberig mindenki a reviziót követeli. Külföldön élő testvéreink is egyakarattal csatlakoztak a revizió gondolatához és a magyar munkásság nagyrésze is felsorakozott már a Reviziós Liga zászlója alá.

Bejelentették még a Reviziós Ligához való csatlakozásukat:

Vajzer Béla dohánygyári igazgató vezetése alatt a Budapest-Kőbányai Magyar kir. Dohánygyár 794 tisztviselője, altisztje és munkása. A csatlakozólevéllel együtt a dohánygyár alkalmazottai 455 pengő 56 fillért küldtek a Ligának. — A Szikvizgyárosok Országos Szövetsége, a hevesmegyei Ipartestület Körzeteinek 16.000 kézmüiparosa, a Kőbányai Iparosok Köre, a Sátoraljaujhelyi Kereskedelmi Társulat, a Sátoraljaujhelyi Ipartestület, a Sümeg Járási Ipartestület, a Celldömölki Ipartestület, amely 50 pengőt is küldött a Ligához, a Kunszentmiklósi Ipartestület, a Jászberényi Ipartestület, a Nagykanizsai Ipartestület, a Csanádapácai Ipartestület, a Nyergesujfalu és Vidéke, a Cséffai járás Ipartestülete, a Debreceni Általános Ipartestület kéményseprő szakosztálya, az Alsólendvai Választókerület, a Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör, a Rákospalotai Egyesült Kaszinó, a Csikvándi Önkéntes Tüzoltó Egylet, végül a Vasutasok országos gazdasági egyesületének debreceni helyi csoportja. Ezeknek az egyesületeknek és szervezeteknek a csatlakozásával a Reviziós Liga tagjainak száma ujabb 30 000-rel szaporodott.

Bács-Bodrog vármegye julius 11-én tartotta Baján rendes közgyülését, amelyen megemlékezett a vármegye a trianoni évfordulóról és hitvallást tett a revizió mellett. A hivatalos szónoklatot dr. *Kovács-Huszka Ferenc* budapest-kamaraerdői plébános, a megszállott bács-szenttamási kerület megyei képviselője tartotta

---

Szerbia aranyfrankban köteles fizetni háboru előtti adósságait.

Hága, jul. 12. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A nemzetközi döntőbiróság pénteken délután hirdette ki itéletét. Szerbia és Franciaország vitás ügyében. A per a körül forgott, hogy Jugoszlávia háboru előtti adósságait aranyfrankban vagy papirfrankban tartozik-e megfizetni Franciaországnak. Az itélet *Szerbiát arra kötelezi, hogy a szóbanforgó kölcsönkötvényeket aranyfrankban váltsa be.*

Amanullah Rómában.

Róma, jul. 12. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Diplomáciai körökben feltünönek találják, hogy *Amanullah* volt afgán király az afgán követségen szállt meg. A magyarázatát ennek abban látják, hogy a követségek lemondása ellenére Amanullah mellett foglalnak állást, *mert az Afganisztánban kitört forradalom óta nem kaptak pénzt, Amanullahnak pedig még van pénze.* A volt király egyébként nagyon visszavonultan él és a követség épületét eddig még nem hagyta el.

PH
1929 jul 13
1681
,40
21

B.P.

Finta Sándor, az Amerikába szakadt hires magyar szobrász Budapesten.

Magas, karcsu, feketehaju, szemüveges férfi. Izmos, arányos, testén elegáns szürke ruha feszül. Fehér selyeminget hord, fekete Lavallière-nyakkendőt, széles fekete kalapot. Az amerikai művész és bohémien még szereti és viseli ezeket a rekvizitumokat, amelyeket az európai művész már anachronisztikusnak tart.

Karriérje, amelyet elmesél nekünk, ugy hangzik, mint egy romantikus regény a legizgalmasabb fajtából:

— Apám egyszerü földmüves volt. Mégis én és testvéreim már négyesztendős korunkban irni és olvosni tudtunk. Apámnak egészen fortélyos módszere volt, hogyan szerettesse meg velünk a betüvetést. Betüket kellett lécekbe, zsindelybe, deszkákba vésnünk. Minden sikerült betüért egy krajcárt kaptunk tőle. Egy krajcárt, minden gyereknek az álmát, amelyért gyönyörü dolgot, medvecukrot vehettünk magunknak. Ki ne tanulna meg medvecukorért irni és olvasni?

— Turkevéről, szülőfalumból Biharpüspökibe költöztünk, ott jártam elemiiskolába is. De nem sokáig. Kilencesztendős koromban *kilöktek*, már nem tudom miféle gyerekkori ötletem miatt és apám haragjában Ecsegre adott csikósbojtárnak. Nagyszerü életem volt, déhogy vágytam vissza az iskolába. És nem lehetetlen, hogy ma is, negyvenhét esztendős koromban is még csikósbojtár vagyok, vagy legjobb esetben számadó csikós, ha közbe nem lép életembe Hermann Ottó, a hires természettudós. Az öregur lejött Ecsegre, hogy tanulmányozza a madarak járását, költését, életmódját megirandó nagy ornitológiai munkája számára. Én, a kilencéves gyerek lettem a kalauza, elvezettem a fészkekhez, megmondtam, hogy mikor lesz a költés, milyen színüek a fiókák, mikor száll el az anyjuk, mikor költöznek el délfelé és igy tovább. Hermann Ottó két éven át dolgozott Ecsegen és ezalatt nagyon megszeretett. Mielőtt elment, azt mondta az apámnak:

— *Ebben a gyerekben annyi intelligencia mutatkozik, hogy tanittatni kellene . . .*

— Apám azután megfogta a kezemet és elvitt Nagyváradra, ahol kicsiny hijján beiratott az ottani premontrei gimnáziumba. Beáilitottunk amugy pusztai módra. Rajtam is gatya volt, szür, ostor, kis pipát szivtam kevélyen, akár az apám. A jó atyák először nagyot néztek, de aztán hozzáfogtak az examináláshoz, hogy eleget tudok-e? Beválok-e első gimnazistának? A vizsga kitünően ment, mindent jól tudtam, hiszen rengeteg könyvet kaptam Hermann Ottótól, jól tudtam irni, olvasni, számolni és a végén én examináltam az atyákat, amennyiben egyszerre kiváncsi lévén mindarra, amit pusztai életem alatt egyedül meg nem fejthettem. Egész csomó dolgot kezdtem kérdezni tőlük. A premontreiek mosolyogtak, mindenre feleltek és a végén azt mondták az apámnak, hogy fölvesznek az intézetükbe, hogy jó katholikust neveljenek belőlem. Erre aztán kitört az apám:

— *Katholikust? Hát maguk pápisták? Miért nem mondták hamarabb? Már bizony az én becsületes kálomista fiamból nem fognak maguk soha pápistát nevelni . . .*

— Ezt mondta az apám és mi fogtuk a szürünket és daccsan kiballagtunk . . . Igy estem el én attól, hogy büszke gimnázista legyek. Apám beiratott a polgári iskolába, elhelyezett egy jogakadémiai tanárnál aféle kosztosnak. Szegény öregem nem sokat fizethetett értem, mert nem volt miből. Ezt abból gondolom, hogy a családnál félig-meddig cselédi munkát végeztem, mosogattam, házimunkát végeztem, kifutógyerek voltam és nem mondhatom, hogy valami nagyon jó dolgom volt.

Öt évig voltam Nagyváradon, elvégeztem a négy polgárit és utána a négy reált is. Tizenhétéves koromban Kassára mentem a felső ipariskolába és azt jelesen végeztem el. Technikus akartam lenni, hogy miféle, azt akkor még nem tudtam pontosan. Pestre jöttem, kedvem támadt a vasuti dolgokhoz és abszolváltam a vasuti-tiszti tanfolyamot.

. . . Ebben az időben történhetett Finta Sándor nagy összeütközése az élettel és a törvénnyel. A művész elhallgat, keresi a szavakat, leveszi a szemüvegét, végigsimit homlokán és csak ennyit mond:

— *Ami ezután következik az rémregénybe való, piaci ponyva-füzetekbe . . .*

Küzködik magával, hogy beszámoljon-e életének erről a szakáról is. Végre ugy határoz, hogy nem. Keresztülsiklik rajta, egy pillanatra elforditja a tekintetét, maga elé mered. Az ujságiró nem elég kegyetlen hozzá, hogy erőszakkal rávigye: arról is beszéljen, ami nyilvánvalóan rettenetes kinokat okozna neki . . .

— Pár esztendeig kovácslegény voltam, — folytatja elgondolkozva Finta Sándor. — Azt hiszem, akkori foglalkozásom nagy mértékben hatott művészi elhivatásom kibontakozására. Nyilván tudja ön, hogy *Lyssipos*, a hires szobrász, Nagy Sándor kortársa is kovács volt eredetileg. Odaát Amerikában egy egész csomó kitünő szobrászt, sőt közéleti embert is találtam, akik kovácsok voltak azelőtt. A kovács izzó vasat tart egy vasfogóval, pillanatok alatt kell elhatároznia magát, hogyan fogja kidolgozni a kihülő anyagot, hogy az a legszebb, a legcélszerübb formát öltse fel. Frissen, gyorsan kell gondolkozni, plasztikusan látni képzeletben a már elkészült anyagot: mindez, szerintem a legjobb iskola a szobrászművész számára . . . Kovácslegény koromban alakult ki bennem művészi jelszavam: *a művészet munka, a munkának elérhető legtökéletesebb formája.* És pályámon mindinkább beigazolva láttam jelmondatomat.

— A háboru előtt és alatt tizennyolc nagy szobrot csináltam Magyarországon. Ezek közül sok volt megszállott területen. Azért mondom, hogy volt, mert csak egy maradt meg belőlük, a nyitrai *Hősök szobra*, egy hatalmas, négy méter magas fehérmárvány-szobor, amely azt ábrázolja, hogy egy közember kileheli lelkét a harctéren és testét Krisztus fogja föl karjai között. A közemberben édesapám arcát és alakját mintáztam meg. Ez a szobor megmaradt, a többit lerombolták. Fáj ez egy kicsit, de ha arra gondolok, hogy egy szobrot nem az anyag tart meg az örökkévalóság számára, hanem a szellem, amely alkotta: megvigasztalódom. Közvetlenül a háboru után csináltam meg a kecskeméti *Hősök szobrát*, ugyanott *Katona József* emlékművét és *Szegedi György* szobrát, a nagyszerü kecskeméti emberét, aki az alföldi futóhomokban megteremtette a szőlőmüvelést, aki megmutatta, hogy a mi Alföldünk mást is tud teremni nemcsak árvalányhajat. Hevesen és Hatvanban mintáztam még meg a *Hősök szobrát* és Budapesten Kemény Simon iró megbizásából jóbarátjának, Mérei Adolfnak, emlékművét a farkasréti temetőben. Ez minden, ami a régi és a mai Magyarországon szobrászi pályámat jelöli . . .

— Ezerkilencszáztizenkilencben feleségemmel, aki iparművésznő, kivándoroltunk. Előbb Olaszországba mentünk, ahol megbizásból egy márványszökőkutat faragtam. Annyi pénzt kerestem, hogy kiutazhattunk Dél-Amerikába. Mikor megérkeztünk, egy dollár volt a zsebemben. Néhány hónappal később megnyertem egy nyilvános pályázatot, amelyet a rio de janeiroi sportklubok irtak ki az „Erő szobrá"-nak megmintázására, hogy a függetlenség százéves fordulója alkalmából felajánlják a nemzetnek. Én nyertem meg a pályázatot szobortervemmel, amely azután el is készült, husz méter nagyságban, fehér márványból és egy gyönyörü park közepén állitották fel. Tervemért 18.000 millreiszt kaptam, amelynek névértéke nem, de vásárlóereje ugyanannyi dollárnak felel meg.

— Állami megbizásból megcsináltam Don Pedro II., az utolsó braziliai császár mauzóleumát, amelyet tizenhat gránitcariatid tart. Petropolisban, a braziliai milliomosok nyaralóhelyén, számos hires ember portréját mintáztam meg. Akkor már annyira ismert nevem volt, hogy engem biztak meg a rio de janeiroi emlékezetes világkiállitás szobrász-igazgatói tisztségével. Valamennyi épület, térség szobrászmunkái, amelyek mind maradandónak terveztettek az állam részéről, nem ideiglenesnek: az én vezetésem alatt, terveim nyomán készültek el... 1923-ban, mikor magyarok számára még határzár volt az Egyesült Államokban, kivételesen szabad beutazást engedtek részemre. A lapok ilyen cimmel irtak erről: *Uncle Sam respects the talent... Az Egyesült Államok meghajolnak a tehetség előtt...*

Csak közbevetőleg. Finta Sándor *mindent* okmányokkal, lappéldányokkal, eredeti fényképfelvételekkel igazol. Inkább kevesebbet mond, mint többet. Kétségtelen, hogy szenzációs karriért csinált odakint.

— Ami már most az Egyesült-Államokban elért sikereimet és eredményeimet illeti — meséli Finta Sándor, — meg kell mondanom, hogy nemcsak magamért, a családomért, hanem *az amerikai magyarságért* is dolgoztam és dolgozom, — ha ez hivalkodásnak tetszik is. Az amerikai magyar, a bányász, a világ legszerencsétlenebb emberei. Élőhalottak, akikből hiányzik minden ambició, élnivágyás. Azt a munkát, amit a kinai kuli sem végez már el, megcsinálja az amerikai magyar, olyan nagy a nyomoruság. Egyszer elmentem hozzájuk és szemükre hánytam nagy-nagy hibájukat, hogy könnyen elveszitik önbizalmukat, mire az egyszerü bányászok Ady Endrét idézték: „*Mit ér az ember, ha magyar?...*" Itt csak az tud karriért csinálni, mondották, aki ur, akinek pénze van és főleg *nem magyar. Ezeknek az* embereknek akartam megmutatni, hogy igenis lehet karriért csinálni Amerikában a magyarnak is, ha a legutolsó paraszti sorból származik is, mint én . . . És elkezdtem a tanulást Amerikában szobrász-munkáimtól függetlenül, hogy példát mutassak az én szegény bányászaimnak. Nappal dolgoztam, este, negyvenéves fejjel, iskolába jártam, éjszaka tanultam. Letettem az érettségit és beiratkoztam a newyorki Columbia-egyetemre. Hatesztendős kemény munkámnak az lett az eredménye, hogy tavaly, negyvenhatéves koromban, a Columbia-egyetem magántanári cimét kaptam meg, a muzeumigazgatói képesitést a doktorátussal egyidejüleg. Tudnia kell, hogy Amerikának ez az egyik legkomolyabb egyeteme csak a legritkább esetben adja meg azt a képesitést, amelyet én kaptam *száz százalékos jelöléssel.* (Finta Sándor a Columbia-egyetem oklevelét is megmutatja.) Mikor a magyar lapok közölték kinevezésemnek a hirét, százával hivtak föl egyszerü magyar emberek, gratuláltak és megkérdezték, hogyan tanulhatnának ők is. És én megadtam nekik az esti iskolák cimét, tanácsokat a tanuláshoz. Ez az én nagy-nagy elégtételem.

Tagja vagyok az *Amerikai Nemzeti Művészeti Akadémiának*, ami egyike a legnagyobb művészeti kitüntetéseknek odaát. Az Akadémia állandó kiállitói közé tartozom. A *Metropolitan-muzeum*, amely gazdagább, mint a Louvre és Amerika legexkluzivabb műgyüjteménye, megvette *Hayes* amerikai kardinálisról készitett mellszobromat. Rajtam kivül még csak egyetlen magyar munka van az amerikai Louvreban, *Munkácsy Mihály* egyik képe. Két évvel ezelőtt az Egyesült Államok fölszólitott, hogy nyujtsak be egy szobortervet. Amerika függetlenségének százötvenéves fordulója művészi megörökitésére hivtak meg részvételre tizenkét szobrászt, közöttük egyedül én voltam magyar, a többi amerikai. A legfelsőbb biróság elnökét állami megbizásból én mintáztam meg. Az Autors Club, Amerika legelőkelőbb iróinak megbizásából megcsináltam Walt Whitman szobormüvét és születésének évfordulóján az ötvenezer példányban sokszorositott Whitman-plakettet . . . Mindenre azonban nem vagyok büszke, inkább három munkámra vagyok büszke, amelyek dologra. A clevelandi nyilvános állami könyvtár főigazgatójának kérésére megmintáztam Petőfi Sándor szobrát, amely a könyvtár olvasótermében helyeznek el. Ez az egyik dolog, amire büszke vagyok. A másik, hogy Wagner szenátort, aki Newyorkot képviseli Washington-ban, nehány hetes portré-készités közben rá tudtam venni, hogy fölszólaljon a szenátusban a magyar revizió érdekében. Wagner ezt meg is tette olyan hatással, hogy a szenátus egyhangulag foglalt állást a revizió érdekében. Ezt különben a magyar lapok hozták. A harmadik, ami büszkeséggel tölt el, hogy a buffalói magyar nemzetgyülést három héttel ezelőtt sikerült többekkel együtt összehoznom, hogy en[illegible] a kongresszusnak társelnöke lehettem és megszólhatott rajtam keresztül az egyszerü magyar nép maga évszázados panaszával és vágyakozásával a szabadság után.

*

Ismétlem, minden szó hiteles. Finta a legelőkelőbb amerikai angol és amerikai magyar lapok mutatja, amelyek mind, mind az ő művészi és politikai vonatkozásu szereplésével foglalkoznak vezetőhelyen. Látom a newyorki magyar főkonzul végtelenül barátságos ajánló sorait, amely Fintáról u[illegible] emlékezik meg, mint az amerikai magyarság egy[illegible] vezéréről. *Látom végül Bethlen István, a magyar m[illegible]niszterelnök közvetlen hangu levelét a művészhez i[illegible]tézve, amely igy kezdődik: Kedves Fintám . . .*

Az az érzésünk, hogy ennyi handicappel a mult[illegible]jában még kevés ember csinált ilyen karriert, akár milyen kiváló is volt.

B. P.

Százezer lira egy megbizhatatlan szállodai bérszolgáért.

Ki felelős a hotelben ellopott értéktárgyakért?

Róma, julius. Érdekes ügyben hozott döntést a *Legfelsőbb Olasz Biróság*, amely közelebbről érdekelhet mindenkit, aki külföldön utazik, de azokat is, akik akár szórakozásból, akár üdülésből, vagy éppen foglalkozásuk folytán szállodákban laknak, rövidebb, vagy hosszabb időn át. Az Olasz Legfelsőbb Biróság itélete a legteljesebb mértékben a nagyközönség védelmére kel és bizonyos, hogy *nemcsak Itáliában, hanem mindenütt irányadó lesz a jövőben a — szállodai lopások bonyolult kérdéseiben.*

Pár évvel ezelőtt történt, hogy egyik előkelő római szállóban, a „Grand Hotel Minerva"-ban szállt meg egy külföldi házaspár, akik pár napi ott tartózkodásuk után *feljelentést tettek, hogy szobájukból eltünt több mint százezer lirát érő ékszerük.* A szállótulajdonos megtagadta az ékszerek értékének megtérítését, mert a házaspár azokat nem helyezte letétbe a hotel páncélszekrényeiben, hanem könnyelmüen szobájuk egyik szekrényének fiókjában tartották, holott *a hotel külön nyomtatványban, amelyet minden szobában kifüggesztve tart, figyelmezteti vendégeit, hogy felelősséget csakis azon értéktárgyakért vállal, amelyeket az ő megőrzésére biznak.*

Az olasz törvényszék megállapitotta, hogy az ékszereket *Hermes Garri*, a hotel bérszolgája lopta el és le is tartóztatták lopásért. A károsult házaspár azonban kártéritésért beperelte a szálló tulajdonosát is. A biróság ki is mondotta a szálló tulajdonosának felelősségét és szakértőt küldött ki az ékszerek felbecsülésére, mert azokat már nem lehetett többé előkeriteni. A kár értéket kerekszámban százezer lirában állapitotta meg a törvényszék.

A szállótulajdonos azonban megfellebbezte az itéletet, de a *Corte d'Appello* megint csak a károsultaknak adott igazat, hiába vonultatták fel ellenük a legnevesebb olasz védőügyvédeket, nagynevü parlamenti képviselőket, akik avval védekeztek, hogy a szállótulajdonos minden vendégét külön is figyelmezteti, hogy értéktárgyaikat helyezzék el a hotel tüzálló páncélszekrényeiben és aki ezt nem teszi meg, hanem szabadjára hagyja ékszereit ,vagy akár könnyen nyitható szekrények fiókjában tartja, *bünös könnyelmüséget követ el, mert alkalmat ad a lopásra.* A Corte d'Appello nem fogadta el ezt az érvelést és helybenhagyta az előbbi itéletet, amit a szállótulajdonos a *Supremo Collegio*-hoz fellebbezett meg.

Most hangzott el a *Legfelsőbb Biróság* itélete. A szállótulajdonos előbbi érvei mellé azt is felsorakoztatta, hogy *a szálló bérszolgája csak próbaidős bérszolga volt* és nem tartozott az állandó személyzethez, — igy tehát büneiért ő nem lehet felelős. A Legfelsőbb Biróság azonban kimondotta, hogy *a próbaidős személyzet megbizhatóságáért is felelős a szállótulajdonos, aki ha megbizhatatlan személyzetet fogad fel, ezzel ő követ el könnyelmüséget*, amiért a vendégnek nem szabad károsulnia. *A vendég avval nem követ el vétkes könnyelmüséget, ha értéktárgyait akár szabadon is hagyja, mert megbizik a szállóban és annak személyzetében.* Azt sem vehette tekintetbe a Legfelsőbb Biróság, hogy a szálló tulajdonosa külön hirdetményben figyelmezteti vendégeit arra, hogy értéktárgyait letétbe helyezze: *efféle magánjellegü figyelmeztetések, bármiként is legyenek azok megszövegezve, nem mentik fel a hotelest a törvény által előirt felelősség alól*, és éppen ezért a szálló tulajdonosát — jogérvényesen — elitélte a régen huzódó pör összes költségeinek viselésére és százezer lira kártéritési összeg kifizetésére.

. . . Az Olasz Legfelsőbb Biróság e döntése után, bizonyos, hogy a szállótulajdonosok jobban meg fogják válogatni személyzetüket *nemcsak Itáliában, hanem máshol is.*

(Cav.)

FINTA STUDIOS
8 WEST 13TH STREET
NEW YORK
TEL. ALGONQUIN 3244

February 25, 1920.

Meltosagos
Dr. Procopius Bela Ur
lv, Kass Ivor utca 9.
Budapest.

Meltosagos Uram :

Januar ho 31-en becses levelet megkaptam. Tisztelettel tudatom , hogy a kerdezett ermek: Kovacs Ezredes, d.20 c/m.
Buffaloi Cong. d.15 c/m.
Magy. bevandorlas d. 20 c/m csupan a bronzontes itteni dijat szamitva a harom erem osszes koltsege: 50.- azaz otven dollar.

A " Strike" plaket es a "Walr Whitman" erem a ketto egyutt 5.- azaz ot dollar.

Furst pozsonyi numismata munkaibol nehany masolatot fogok kuldeni a kozel jovoben es nehany jo fotografiat is.

Legyen szives surgosen valaszolni a fenti ermek ugyeben hogy egy csomagban kuldhessem el az egeszet.

A kerdezett ermeszek ugyeben nem tudtam semmi felvilagositast sem kapni mert azok nem forognak magyarok kozott, vagy pedig az Academia kiallitasaitol tavol allanak, es igy nincsennek registralva , a cimuket senki sem tudja, es itt Amerikaban nincsen "bejelento" Meg a konzulatus sem kepes megkeresni oket.

Dr. Kornis Gyula Cultus Ministeri Allamtitkar a Budapesti Hirlap Januar 5-ki szamaban irt egy igen szep es kimerito cikket rolam Talan azt hasznalhatna Meltosagod a legjobban.?

Szives valaszat varva, maradtam kivalo tisztelettel
kesz hive

Finta

FINTA STUDIOS
8 WEST 13TH STREET
NEW YORK
TEL. ALGONQUIN 3244

December 12, 1929.

Meltosagos
Dr. Procopius Bela Urnak
lv, Kaas Ivor u. 9. l.e.
Budapest.

Meltosagos Uram:

A magy. Kir, Fokonsulatus utjan , tisztelettel vettem az adatgyujto megkereseset a Magyar Ermeszek Katalogusa erdekeben. Alabb igyekszem megfelelni a kerdeseire. A rovid eletrajz rovatot azonban nyitva hagyom, es hogy ezt Onok kitolthessek mellekelten kuldok nehany cicket amelyek osszevetesebol kitallozhatjak mindazt a mi Onoket erdekelheti az en eletembol. Ha meg tobb reszletet kivannak ugy legyen szives es nezzen bele a Pesti Hirlap, 1929, Julius 13-ikiszam 4-ik oldalon megjelent eletleirasomba, ott talalnat tobb reszletet. Arra kerem, hogy hasznalat utan legyen szives es kuldje vissza a mellekelten megkuldott lapszeleteket, mert ezek csak egy peldanyban vannak meg magamnak is.

1881 Junius 12-en szulettem, Turkeven. J. N. K. Szolnok megyeben , Magyarorszagban. Negy eves koromban irni olvasni tudtam , sot az abc betuit faba tudtam faragni. 8 eves koromban kidobtak az iskolabol mert szuntelen a tanitot rajzoltam carikaturakban. Atyam csikos bojtarnak adott Puszta Ecsegre, 12 eves koromig csikos voltam. Akkor Nagyvaradra koltozunk es engem tanulni adtak sokat vergodtem, mig Kassara kerultem ahol a Felso Ipariskolat elvegeztem. Akkor technikus akartam lenni, hogy a szuleim kivansagat teljesitsem, de hat a sors maskepen rendezte el az en ugyeimet es k.b. hat evig kovacs lettem, es ugy egy diszkapu kovacsolasa mellett jott az az ideam, hogy megprobalkozzak a plastika kidomboritasaval. Sok ideig csak kalapaccsal domboritott relifeket csinaltam es egy alkalommal amikor olyan kicsi meretu medaillont kellett , hogy ki domboritsak a melyet marnem birtam tisztan kalapaccsal kidolgozni gondoltam, hogy megprobalom vesovel utanna igazitani es igy jottem ra a vesesre teljesen egyedul, minden iskola vagy kulso segitseg nelkul.

En egy absolute self made artist, egy autodidacta vagyok. Sok sem kerdeztem es soha sem kertem senkitol semmit. Nagyon hosszu es keruloutakon jutottam el azokhoz az eredmenyekhez amelyeket ma sajat erombol birok. A haboru elott es alatt Magyarorszagon csinaltam tizenot monumentet es temerdek reliefet es ermet. A haboru utan 4 evben Napolyba mentem es ott dolgoztam. Onnan Braziliaba vandoroltam, ahol aza szerencse ert, hogy megnyertem az utolso braziliai csaszar Dom Pedro secundo mausoleumat befogado granit Cathedral cariathidjainak a versenyet es 16 nagy cariathidet el is keszitettem, Patropolisban. Aztan 1922 ben Rio de Janeiroban az "Ero" granit monumentjet nyertem meg es el is keszitettem , ennek a munkamnak az alapjan kaptam meg a megbizatast es lettem a Rio de Janeiroi vilagkiallitas Igazgato foszobrasza. Mint ilyen szazakra meno terveket es modeleket keszitettem es mintaztam, szoborba reliefben es medaillonokban a kiallitasi epuletek dekoralasara. 1923-ban New Yorkban kotoztem es azota itt elek. Az academia kiallitasain nyert pontszamok alapjan tagja lettem a The American Federation of Arts (active member) esaz Architectural Leage of New York, stb. A Columbia Universityn vegeztem es megszereztem es megszereztem a Museum Igazgatoi oklevelet es a Doctoratust az Aesteticabol, valamiat az egyetemi magan Tanari kepesitest. Dolgoztam

FINTA STUDIOS
8 WEST 13TH STREET
NEW YORK
TEL. ALGONQUIN 3244

a Rodin muhelyeben Meudonban nem mint tanitvany hanem mint kofarago es az Adolf Hildebrandt muhelyeben Firenzeben szinten mint kofarago. Senki se volt az en mesterem, egyedule s teljesen vergodtem a sajat utamon. Erem es plaquette munkaim szama orias es felsorolhatatlan.. Nehanyat megprobalok ossze-irni:

	Cime	merete	anyaga	rovid uspor leirasa	szama
1910	Myron Christea,	6x8 cm. vesett	bronz	gr. keleti costumbenportrait,	2
1912	KIng Crol	3x5 "	"	balra nezo portrait	2
"	Queen Mary	3x5 " "	"	jobra " "	2
"	Prince Carol	3x5 " "	"	enface " "	2
"	Jezus	12x 18 " "	"	feszulet	2
1912	6 gr. kel arahepiscop	ontott bronz	egy plaketten	15x25 cm.	3
"	Jezus sirba tetele	15x25 "	"	9 alakkal, hatterben a golgothaval es Jeruzsalemmel,	25
1913	Erdos Renee	12x 18 "	"	3/4 allo alakban, portrait	5
1912	Humanitas	8x12 cm. vesett	"	ket alak egy oltar korul,	1
"	Bunhodes	15x24 " ontott	"	lovas alak, 4 alak, sasok	10
"	Kolteszet	7cm. in d. elefantcsont		jobbra nezo noialak	1
"	~~A munka~~	~~7 " " "

FINTA STUDIOS
8 WEST 13TH STREET
NEW YORK
TEL. ALGONQUIN 3244

Mellékelem levelet egy az Amerikai The Society of Medalists tagságától ivét, ha valaki di rendes tagjai akarna lenni és Pesten az egyesület, az évenkénti fizetésen ajánlani ha a mellékelt belépő nyilatkozatot kitölti. Az alapító tagok sorozatát is gyarapítanák. – Az valóban szép lenne numismatikus terén vagy egyébként a legtevékenyebben állok a rendelkezésére.

Szívélyes üdvözlettel
Finta Sándor

Kérem a mellékelt lapot eltenni
Szíveskedjék vinni a –

1928 Pittsburgi évenre: 20 cm d. üveg borral 4 darab. 2 db

Finta Sándor

szobrász

Finta Sándor szobrász

Finta Sándor

U. 803.

Helyesbítés.

Nádor Ferenc = A szabadult rabunivel. F. kálváriája.) A Nap. 1913 júl. 23.

Könyvemben A Nap. alatt szerepel Innen törlendő.

V. K. 16199/4

Tekintetes

Müemlékek Országo

Megkeressük tek. Cimet, h
sitésü gyakornok részére kiutalt 19
kézhezvétele után haladéktalanul bi
112.751 sz. Diákjóléti célok támogat
visszafizetni, mert nevezett értesit
e hó folyamán szándékozik elfoglaln
kes illetményeit oda kéri kiutaltat

Budapest 1938 év dece

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL ILLETMÉNYGÓRÓ II.

1021

Anyám.
Túrkeve,
Finta Múzeum

„Pacific Ocean"
– bronz –
(Los Angeles)

Finta Sándor alkotásaiból

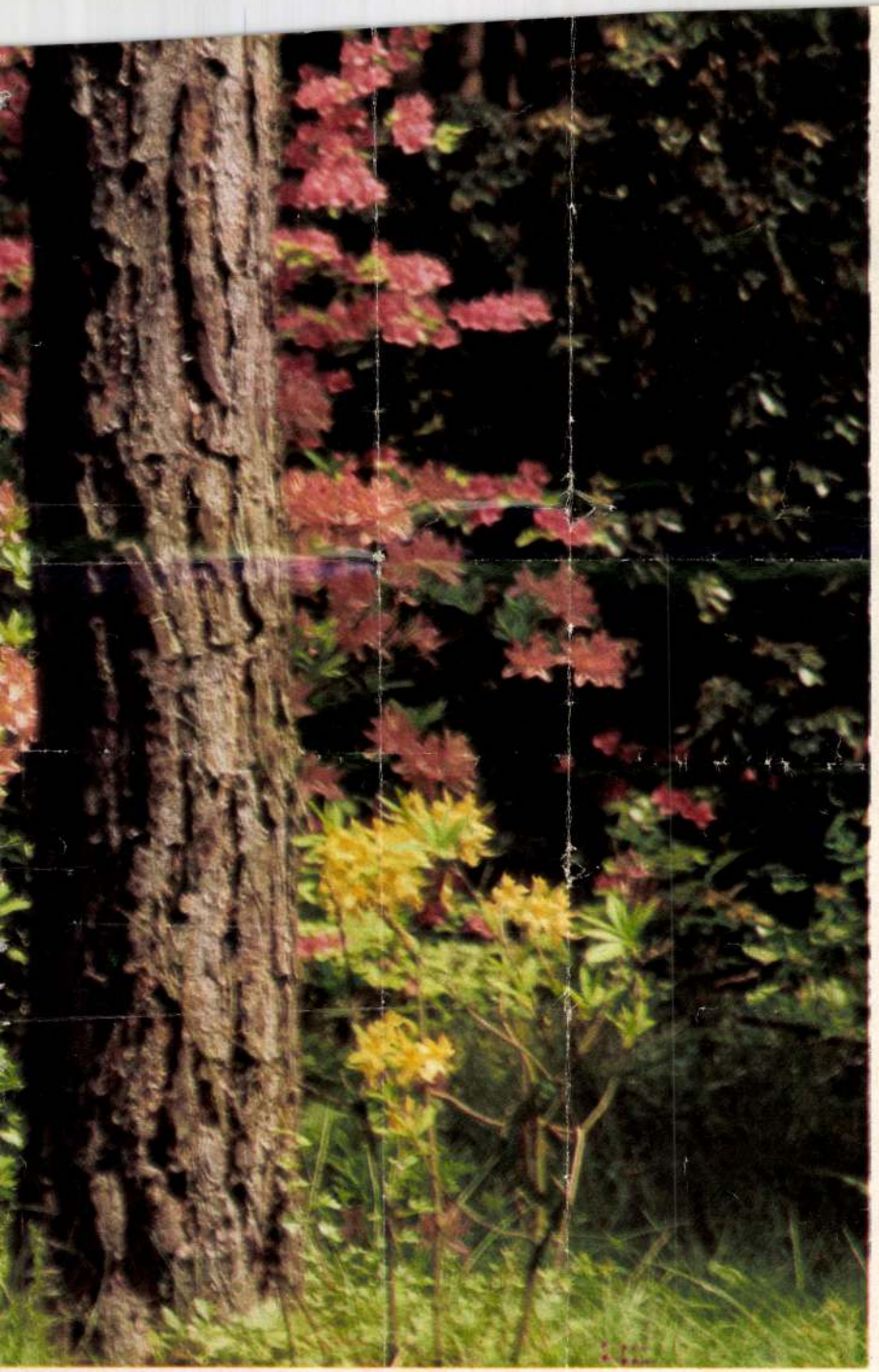

Ambrózy már gyerekkorában herbáriumot állított össze a Dunántúl növényeiből. Tizennyolc évesen nyugat-európai tanulmányutat tett, majd felvidéki — malonyai — birtokára hazatérve, Közép-Európa egyik legszebb arborétumát alakította ki. A húszas évek elején költözött vissza Tanára, a szülői házba, s a Kám környéki borókás, nyíres, ligetes tájon hozzáfogott az alhavasi növényritkaságok meghonosításához: rhododendronokat és fenyőket ültetett. Más, nagyszabású tervek is foglalkoztatták: megtervezte a Gellérthegy parkosítását, hatalmas parkot álmodott a Zebegény és Vác közötti Duna-szakasz mellé.

Amikor 1933-ban meghalt, még nem ért végére jeli munkálatainak. 1958-ban készült el az arborétum fejlesztési terve, hogy olyanná terebélyesedjék, amilyennek a „bokrétás gróf" elképzelte. Ma az arborétum területe 100 hektár, kilométereket sétálhatunk bokrai, fái között, patakocskája mentén. Május közepétől június végéig — amikor a rhododendron virágzik — tízezrek keresik föl a csönd, az illatok, a színek jeli birodalmát.

Ambrózy-Migazzi István mondta Jeliről: Az én parkomat nem a botanikusok, kertészek számára ültették. Fő célja a gyönyörködtetés, mindazok számára, akik elvetődnek e tájra.

(balázs)

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Finta Sándor
1979 III 28
MAGYAR HÍREK
Művelődés

Az amerikai Magyar Református Egyesület emblémája

FINTA SÁNDOR, a több mint húsz esztendeje elhunyt szobrászművész legszebb műveiről készült fényképfelvételeit küldte el szerkesztőségünknek a művész Los Angelesben élő özvegye. A hagyaték jeles darabjait nemcsak a művész szülővárosában, Túrkevén, a róla elnevezett múzeumban csodálhatjuk meg, hanem Rio de Janeiróban és New York múzeumaiban is vagy a clevelandi városi könyvtár folyosóján, ahol a Petőfi Sándorról készített fehérmárvány mellszobra áll. Ezt az itt élő magyarok 1930-ban leplezték le és adták át a város soknemzetiségű közönségének.

egyik fölfedezés a másik után ért." Tüskés szellemesen helyezi e rajzokat Martyn életművébe: az 1950-es *Journal* rajzaihoz rokonítja. Akkor Martyn „arra vállalkozott", hogy egy esztendőn keresztül napról napra rajzos feljegyzéseket készít." Most előre megfontolt szándékkal, e kötet céljaira járta be a várost és a megyét. „Mindig a helyszínen készültek. A megfelelő nézőpont kiválasztásáért... többször is a helyszínre kellett utaznia", írja Tüskés, és nem teszi hozzá, hogy Martyn Ferenc nyolcvanévesen vállalkozott erre.

És nehogy csak a városban ragadjak, merő Pécs-rajongásból: a könyv végigvisz egész Baranyán. Komlóból Martyn többet látott meg, mint bármelyik bennlakó vagy utazó. A mohácsi főtérről itt derül ki, hogy monumentális. („Magyar, német, szerb sokác) békés otthona Mohács" — rímel Weöres.) A sellyei kép-epigramma arasznyi területen sejteti meg a régi baranyai falu jellegét. („Sellyén, falusi fák alatt / gémeskút, szúnyog-mozdulat.")

A baranyai dimbet-dombot, az erdőket, a makkos tölgyeket, a szelíd hajlatokat, a várakat, melyek „nyugszanak erdők leheletében" egy nagy és érett művész keze, szeme, szíve, úgy írja papírra, hogy visszaadja a látványon túlit. „A megfoghatatlan valóságot, a hely atmoszféráját, a couleur locale-t", idézem Tüskés Tibort.

Így is mondhatnám: e könyv a hazaszeretet képes krónikája.

gy inkább
– tökéletes
kor égfe-
Dóm bejá-
ony közül
i fér bele
előtérben
. Merjem
gesebb a
t, mert a
sú eredeti
rálták a
letörölték
rtyn rajza
agad meg
Dóm ka-

Finta Sándor

nokori

l

Num. Kőr

1941. 89. l

IX. ügyosztálya élén és e minőségben lankadást nem ismerő buzgalommal és lelkesedéssel karolt fel a művészet érdekét szolgáló minden ügyet. Többek közt nagy része volt, e folyóirat megalapításában és abban, hogy mind mai napig fönmaradhatott.

*

Az 1889-ik évi párisi világtárlatot többek között az is emlékezetessé fogja tenni, hogy jelentékenyen hozzájárult a franczia nyilvános gyűjtemények gazdagodásához részint vásárlások, részint ajándékozások által. Így ujabban a párisi Cluny-muzeum egy valóban fényes ajándékkal gazdagodott. Grandjean kisasszony egész gyűjteményét, melynek egy része a tárlat ideje alatt a Trocadero-palotában a történeti osztályban volt elhelyezve, a Cluny-muzeumnak ajándékozta. A gyűjteményt különösen renaissance tárgyak teszik becsessé, névszerint: bronzok, fegyverek, faragványok, limogesi zománczos művek, 18-ik századbeli igen jelentékeny festmények és egyéb művé-

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP
1978 JAN 15

1021

Kováts Mihály ezredes

AKIRŐL CYRUS VANCE AMERIKAI KÜLÜGYMINISZTER BESZÉLT

A magyar korona hazatérte alkalmából a Parlamentben mondott ünnepi beszédében Cyrus Vance külügyminiszter, az Amerikai Egyesült Államok népét képviselő küldöttség vezetője különös tisztelettel említette Kováts Mihály nevét.

Ki is volt Kováts Mihály? Vele kapcsolatos Szűcs Sándornak, a karcagi múzeum egykori igazgatójának írása Magyar katonák Amerika történetében címmel, amelyet a múzeum adattárában a karcagi gimnázium Gábor Áron KISZ-alapszervezetének tagjai kutattak fel, s Rideg Sándor tanár küldött el a szerkesztőségbe.

„A Nagykunság fia volt. Itt született Karcag-Újszállásson 1724-ben. Húszesztendős korában az akkoriban alakított jász-kun huszárezred katonája lett, s ezzel búcsút véve szülőföldjétől, elindult sok vitézi tettel, bravúros kalanddal színezett változatos életútján.

Grassalkovich István parancsnoksága alatt részt vett a második sziléziai háborúban. Ennek befejeztével pedig Nagy Frigyes porosz király seregébe állt, s annak „legvitézebb katonája" lett, és csakhamar ezredparancsnokká nevezték ki. Diesőséget dicsőségre halmozott. Legendák fonódtak alakja köré. De életsorsa megint új fordulatot vett. Harminchét esztendős korában, 1761-ben osztrák fogságba került, s csak Mária Terézia kegyelme mentette meg a bitófától. Úgy gondolta a királynő, hogy szüksége lehet még a vitézségére. Később az udvari haditanács javaslatára ki is nevezte huszárőrnaggyá. Ebben a minőségben Kassán, majd Budán teljesített szolgálatot. Amikor azonban az amerikai szabadságharc híre eljutott hozzá, nem bírt tovább nyugodni a királynői kegyelemben.

Áthajózott a tengeren, és 1776-ban már Washingtonban szerepelt. Mint bravúros lovast és páratlan bátorságú harcost a lovascsapatok kiképzésének vezetésével bízták meg. Ámde ő jobban érezte magát a csaták fergetegében, s így ezt a tisztséget nem sokáig viselte. Egy légió ezredparancsnoka lett. Seregével Dél-Karolina tájékán harcolt. Súlyos, véres csatákat vívtak itt. Tetteivel bámulatba ejtette a hadvezetőséget.

Később Charleston várát védelmezte. Az ellenfél bekerítette ugyan ezt a hadászati szempontból fontos erősséget, de a falak elleni támadásai sorozatos kudarccal végződtek. Végül azonban lőszer és élelem hiányában nem lehetett már tartani a körülzárt várat. Hosszú hősi védelem után Kováts ezredes megnyitotta a kapukat, és katonái élén kirohant az ostromlók táborára.' E végső küzdelemről szóló legenda ma is él. De az ő vitézi élete ellobbant itt a vár alatt, új hazája szabadságának védelmében, 1779. május 11-én."

Finta Sándor: Kováts Mihály dombormű

Az Egyesült Államok szenátusának és képviselőházának együttes határozata 1955-ben a magyar hősnek halála évfordulóját „*Kováts Mihály Emléknap*"-nak nyilvánította, „... amelyik napon az Egyesült Államok zászlóját ki kell tűzni minden állami épületre és felhívja az Egyesült Államok népének figyelmét arra, hogy az iskolákban, templomokban, vagy más megfelelő helyen, illő szertartással emlékezzenek meg Kováts Mihály ezredes haláláról."

Nyilvánvaló félreértés, de ez alkalommal nem lett volna tanácsos kima-

...yen lesz — válaszolta ilyenkor, és ezt el is fogadták magyarázatul, mert nyilván nem megy ekkora házat berendezni egyik napról a másikra.

Irénnek eddig mindenből csak morzsák jutottak. Négyen voltak testvérek és azt a keveset is, ami volt, mindig el kellett osztani. Várt. Gyerekkora óta várt valami csodára, érezte, hogy egyszer bekövetkezik, és először azt hitte, a férjhezmenés hozza majd el a változást.

Egy szeptemberi délután együtt ült a házaspár a belváros egyik aprócska presszójában. Irén kávét kért és süteményt. Ottó valami töményet ivott. Csütörtök volt, a találkozónapjuk. A fiatalasszony sápadtnak látszott, ettől a szeme valahogy megnőtt.

— Kicsi Éva beteg — mondta. Kibontott egy mokkacukrot és beleejtette a kávéba.

— Voltál vele orvosnál? — Ottó cigarettára gyújtott.

— Aha... — Irén megkezdte az egyik süteményt. — Sírt, hogy ne menjek el ma este, meséljek neki.

— Majd mesél anyád... vagy nem akarsz velem lenni?

— Dehogynem... — Irén pillantásában volt valami szokatlan, de talán csak azért, mert a szeme nagyobbnak látszott. — Igyál még egyet — nézett Ottó kiürült poharára.

— Befűtöttem — mondta fél órával később a férje már a kocsiban — elég korán meg kell kezdeni a fűtést az idén.

Hogy Irén hallgatott, másra terelődtek a gondolatai.

— Lehet, hogy otthagyom a kátéeszt, és kiváltom az iparengedélyt, mint a fater. Mit szólnál hozzá?

gitot
volt,
De
járk
megi
Ta
dolt
képz
Csak
csig
—

mondta és ő is beszállt.

Sikerülni fog — gondolta Irén — nem félek.

Az erdő szélénél élesen kanyarodott az út a város felé. A kanyar külső oldalán bokrokkal benőtt, szakadékszerű mélyedés egy helyen, fehér-fekete, alacsony kőkorlát jelezte.

Nem is kellett volna akkora erővel megrántani a kormányt. Ottó olyan gyanútlanul-lazán tartotta. A hatalmas billenésre felsikoltott, nem is emberi hangon, és Irén még látta a kitátott szájat.

Lent egy öreg, magasra nyúlott fenyőfának vágódott a kocsi hatalmas recsccsenéssel.

Amikor magához tért, kint feküdt a megszikkadt, szúrós fűvön. Felette akkor olyan volt a hold, mint egy óriási, fényesre súrolt réztányér. Süket csend borult a völgyre. Első gondolata az volt, hogy megúszta.

— El kellene jutnom az útig — gondolta szédülve és fel akart tápászkodni, de nem tudott. Csak a fejét fordította félre, aztán vissza megint. A márványos előcsarnokra akart gondolni, a tükörrel, ehelyet a régi diófa jutott eszébe. Belemarkolt a száraz fűcsomóba, mint gyerekkorában a diófalevélbe. —

Összeállította: Őri Zoltánné

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Finta Sándor, szobrász művész

TÜKÖR
Budapest

1978 JUL 9.

AAN KROSS

A jávorbika énekei

A

a napkeltekor az erdeifenyők
örösfeketezöld
nyékhálója olyan sűrű
ogy nem lehet már áttörni rajtuk
a pintyek dalözöne úgy cseng
ogy nem is akaródzik áttörni rajtuk

esztelen nőnek a lábra
szürke mohaharisnyák
zrevétlen sűrűsödnek a háton
hullt fenyőtűk jávorbarna gyapja

rnyékszarvakkal

Finta Sándor
domborműve
New Yorkban

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

1925-ben készitett WALT WHITMANN-ról Amerika nagy ván dorpoétájáról érmet,amelyből 20,000 példányt vertek. Ezzel megalapozta éremművészeti hirnevét.Az amerikai magyarokkal való kapcsolatát számos róluk mintázott érem és plakett tanusitja. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldön 5?.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. sp. 197?.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Faragásában mindvégig felhasználta a népi pásztorfaragás hagyományait,amelyen az utolsó simitásokat saját bevallása szerint azzal a fanyelü bugyli bicskával végezte,amit Magyarországról magával vitt.
57.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar érmuvészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Életének utolsó néhány esztendejében "Attila hun király",cimü époszát irogatta,melyhez illusztrácinak csodalatos müvészi csontfaragványokat készitett.müvei méltán sorakoznak a magyar szobrászati alkotás legjobbjai közé. 57.old

<u>GOSZTONYI JÓZSEF:</u> XX.szazadi magyar érmművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971. Bp. 1972.

Finta Sándor, nótaír

A Finta testvérek c. kerentrejtvény-ben szerepel

— : Rejtvény 1824.

Élet s Tudomány, bp. 1975. szept. 19. XXX/38.

MDK

ALFÖLD, Debrecen

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Kassán végezte a felső ipariskolát,majd az államvasutak szolgálatába lépett.A pusztához szokott virtuskodó természete olyan kalandba sodorta,amelynek hat évi - börtönbüntetés lett a vége.A szamosújvári börtön igazgatója felismerte kivételes tehetségét,lehetővé tette számára,hogy ott folytathassa művészi kedvtelését. 55.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldon 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971.
Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrasz,éremművész

1920-ban feleségével együtt Olaszországon keresztül Braziliába vándorolt.1922-ben megbizást kapott a brazil kormánytól Brazilia szabadságszobrának elkészitésére.
"ERŐ",cimü óriás gránit szobra Rio de Janeiro egyik főterét disziti. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldon 58.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Az igazi művészi sikert "SZTRÁJK"c.plakettjével aratta,nemcsak időszerüsége,de a téma művészi megfogalmazása is felhivja magára a figyelmet.Az első világháboru végi nyomort ilyen szuggesztiv ábrazolásban,ekkora felőleten csak igazán nagy művész képes igy érzékeltetni. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldon 58.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. Bp. 197[illegible].

Fintor Sandor

Fintor Sandor és felesége 1920-ban távozott Magyarországról. Fintor Sándor sikeres arany-rászműszeri pályát futott be az Egyesült Államokban.

Ernyei Gyula: Tiffanytól Moholy Nagyig. Művészet, 1978. október - 38. lap.

Finta Sándor

A müvészről szóló cikk beszámol arról, hogy 1904 óta a szamosujvári fegyház lakója. Leánytestvére keritőnőjét letötte, az asszony meghalt, s most büntetését tölti a fegyházban. Itt kezdett képzőmüvészettel foglalkozni. A fegyházigazgató felismeri tehetségét, ellátja anyaggal, majd mütermet rendez be számára, ahol tovább fejlődhetik.
A cikkiró kiemeli technikáját, munkáinál tapasztalható biztonságát, amit -nem képzett szobrásznál- szinte érthetetlennek tart.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet 115- 120. lap.

Finta Sándor

Ráspoly sign.-val "Finta Sándor" cimmel közli a lap a müvészről szóló kritikát, s az itt felsorolt müveken kivül négy alkotását is bemutatja. Ezek: "Öreg rab", "Libatömés" "Finta Sándor arcképe" és a kilencrészből összeállitott "Evangéliumtartó" c. dombormü. Repr.-ók.
A felsorolt müvek: "Talicskás" I. "Talicskés" II. "Sirbatétel", "Rabság", "Bünhődésben", "Itélet", "Krisztus és Pilátus", "Lidéronyomás"

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet 115, 117, 119. 118-120. lapokon.

Finta Sándor

"Ecce Homo" Krisztusarc.
"Érvelő munkás" c. szobor
"Fekete nász" c. "
"Müteremrészlet" c.
"Itélet" c. dombormü,
"A sztrájk", "Kenyeret" c. dombormü
"Krisztus sirbatétele" c. "
müveit hozza a lap.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 15. IV. évf. 37. sz.
1164, 1166, 1167, 1170, 1171, 1172, 1173.
1 ap.

Fürst Sándor, szobrán

Kovács Mihály New York-i emléktáblája.

A domborművet: Rapp

(1937.)

dr. Zachar József: Kovács Mihály 587–588

Élet és Tudomány, Bp. 1979. máj. 11. XXXIV/19.

47

Finta [ ], szobrász

„A Fyrkevei Finta Múzeumban a Finta szobrásztestvérek hagyatékában is fellelhetők Ady-vonatkozások."

Kapossvári Gy.: Ady-emlékek nyomában 43-51

Jászkunság, Szolnok, 1977. ápr. XXIII/ 1-2.

Finta Sándor, szobrász

„Finta Sándor korai munkáiban hédervári kézjegy valószínűleg elképzelés szerint ...“

43-51

Kapossvári Gy.: Ady-emlékek nyomában

Jászkunság, Szolnok, 1977. ápr. XXIII/ 1-2.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

A kor divatós írónője Erdős René biztatására a fővárosba költözött. Róla irta az irónő Szentgyörgyvára cimü regényét.A rendszeres müvészi munkát megszakitotta a háború és csak sebesüléssel kerülhetett vissza Pester.Az Iparmüvészeti Főiskolán egy szükségkórházban ápolták. 55.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász, éremművész

"Magyar pásztorfiú"cimü könyét New-Yorkban adta.ki. Hayes,New-York biborosa némi túlzással ezt akönyvet ama négy közé sorolta,melyeket a biblián kivül el kell olvasni mindenkinek. gy érthető,hogy New York állam elemi iskolai olvasókönyveiben bekerült ennek néhány fjezete. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,érmművész

Bár vágyott haza,nem jöhetett,mert 1958-ban meghalt. Los Angelesben.Müvészi hagyatékát Turkevére hagyomá nyozta,azzal,hogy alkotásaiból múzeumot létesitsenek. Magyarországon is hirdesse müvészetét,mint azok az alkotások,melyek a világ számos pontján szolgálják az emberek gyönyörködtetését. 57.old

✓ GOSZTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar érmművészek külföldön 63.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. Bp. 197?.

FINTA Sándor

Buza Péter: A Gotterhalte. = Budapest, 1983/11. 41.p.

Mérey Adolf siremlékét Finta Sándor készitette.

Síremléke még áll a Farkasréti temetőben. Felesége s annak második férje, a mártírhalált halt Kemény Simon is itt nyugszik. Finta Sándor, a bojtárgyerekből lett híres művész munkája a szép szobor. A haldokló Harlekin görcsösen öleli át múzsája térdét. A zuhanás rettenete bujkál a szemében...

O-V
862-64. l.
F. S. munkáiból. Arck és képpel
Finta Sándor

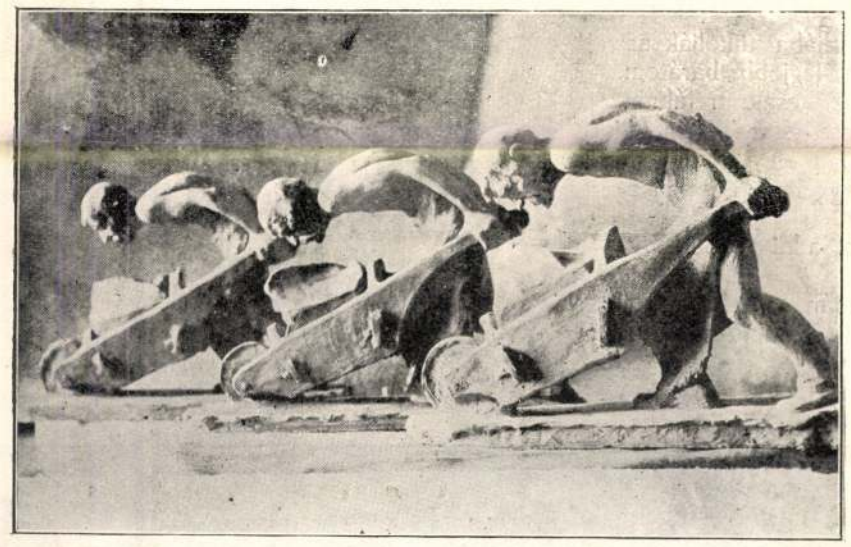

FINTA SÁNDOR MUNKÁIBÓL.

FINTA SÁNDOR, a rab-művész,

kit leánytestvére védelmében elkövetett embe.ölésért fegyházra ítéltek, s ki a börtönében csodálatos szobrászi zsenialitásról tett tanuságot. Büntetésének még hátralevő idejét a minap királyi kegyelemmel elengedték.

V.

— Szabad? — kérdezte Ellen benyitva nénje szobájába. Carlos is itt van, most érkezett meg.

— Már vártalak.

— Anyuskám, nem is képzeli, milyen érdekes ujságot hozok, — szólt Carlos, aki követte Ellent.

— Ugyan milyen ujságot hozhatnál a Sötét Völgyből?

— Találja ki anyám.

— Elképzelni sem tudom.

— A remete megtalálta a leányát.

— A leányát! Hát van leánya?

— És még milyen szép, ha látnád.

— Remélem Carlos, nem akarsz bennünket felültetni?

— Drága anyuskám, nem is merném magát megtréfálni. A búcsúlátogatásunkkor nála talált fiatal nő a leánya. Joanna a neve. Ellennek már akkor feltünt, hogy mennyire hasonlít a remetéhez. Az öreg úr elmondta nekem részletesen az érdekes történetet. Mint fiatal katona viszonya volt egy szép hindu leánynyal, s e viszonyt csak akkor szakította meg, mikor első nejével jegyet váltott. E szerelemből fakadt az a gyönyörű gyümölcs: a leány, kit nála láttunk. Mikor a fiatal katona a kétségbeesett hindu leánytól végbúcsút vett, nagy összeg pénzt ajándékozott neki. A leány indulatosan eldobta a pénzt s olyasvalamire kérte őt, amit a katona megtagadott.

— Nem mondta meg, hogy mire kérte?

— De igen. Arra, hogy szolganője lehessen s élte fogytáig mellette lehessen.

— Szegény....

— Ez nem lett volna korrekt eljárás jegyesével szemben és e miatt tagadta meg. A leány heves szitkokba tört ki, mire a fiatal ember a földre dobott pénzt — egy nehéz, aranynyal telt zacskó volt az — egy sarokba helyezte és el akart menni. A leány erre még egy utolsó kisérletet tett. Térdre borult előtte és úgy könyörgött, hogy ne hagyja őt el. De a remete erős maradt. Felemelte a leányt s feldúlt lelki állapotban menekült. Az elkeseredett leány, megbotránkozva szívtelenségén, nem mondta meg neki, hogy anyának érzi magát. A napokban az öreg hindu nő fölkereste a remetét és bemutatta neki a leányát, mert betegsége alatt, mikor a remete nála volt, felismerte benne gyermeke atyját, régi kedvesét. A hindu nő beigazolta előtte, hogy Joanna az ő gyermeke, s a remete, ki ebben isten ujját látja, leányának fogadta őt. Nagyon kér téged, édes anyám, hogy légy oly jó és ne csak őt, de leányát is fogadd itt nálad szivesen.

— Tehát adoptálta Joannát?

— Igen.

— Akkor nemcsak szívesen látom, de nálunk is maradhat, míg az atyja és ő akarják.

— Drága jó édes anyám, tudom én, hogy neked arany szíved van.

— Hálával tartozunk a remetének, Carlos. De úgy látom, hogy neked nagyon tetszik az a szép leány?

— Nem tagadom, hogy érdeklődöm iránta.

— És hol van ő most?

— Az édes anyjánál egy argentinai faluban. Az öreg hindu nő eléggé felvilágosult volt ahhoz, hogy leányát — hűtlen kedvese iránti haragja dacára — kereszténynek nevelje. Joanna a szó szoros értelmében uri leány.

— Örvendek, hogy alkalmam van hálámat leróni. Még ma irok a remetének, a kertész elviheti a levelet.

* * *

Pár nap mulva, egy hűvös reggel, Ellen gondolatokba mélyedve állott nyitott ablaka előtt. A rossz idő miatt nem végezhette megszokott reggeli sétáját.

Carlos nesztelenül belépett és hozzá sompolyogva, hirtelen megcsókolta a haját.

Ellen összerezzent.

— Nem reám gondoltál ugy-e, Ellen?

— Nem, Joannára.

— Majd elhiszem! Ha Egon vagy én Joannára gondolunk, az természetes, de te — no nem ülök fel.

— Csak magadról beszélj, Carlos. Egont nem szédítette el Joanna nagy szépsége, mikor a remetelakban találkoztunk vele.

— Ami ma nincs, holnap már lehet.

— Ki van zárva, hiszen látja, hogy neked máris túlságosan tetszik.

— És ki van zárva más okokból is, ugy-e? Neki a szőkék tetszenek, nemde?

— Azt te, aki őt régebben ismered, jobban tudhatod.

— Nos hát tudom is. Hiába titkolják azt előttem a testvérem és a legjobb barátom. Különben nyugodt lehetsz, csak tréfáltam. Egon még a vonathoz sem akar velem kijönni.

— Fáj a feje, már a reggelinél is panaszkodott.

— Vagy nem akar okot adni a féltékenységre.

— Én féltékeny! Ez már egy kicsit sok volna. Csak nem forgatta el mindenkinek a fejét a szép idegen.

— No most elárultad magad. De ne civakodjunk, nem bántani akarok, de oly jó veled tréfálni.

— Nem is haragszom, de most már mehetnél a vonathoz, valakinek fogadni kell őket.

— Igazad van. A viszontlátásra.

(Folytatása következik.)

A KOMÁROMI BÍRÓ.

(1529.)

I.

Ama pártos, zord időben,
Mikor a magyar szivében
Lángot az lobogtatott, hogy
Ferdinand, vagy János éljen:
Híres Komárom városa
Bírájával akkor esett
Ez a kis, bohókás eset.

Nagy, sötét gond fellege ül
A jó bírónak szivében:
Itt a német, ott a török...
Oh, e rémes, kettős vészen
Diadalmat hogy vehessen?
Városát meg hogyan mentse?
Tépelődik szíve, lelke.

Gőgös német had magát már
Itt a várba befészkelve,
Jaj, a várost hogy' megdúlta,
Kétszer is hogy' megperzselte!
Most meg itt az ádáz török!...
De cikázva villogó fény
Röppen át a bíró keblén.

Díszruhát öltsi indul és megy,
Duna hídján áthaladva,
Nagy Szolimán táborába
— Amint illik — hódolatra
»Ó, fogadd, dicső, nagy szultán!
— Nyílik ott ily szóra ajka, —
Városunkat oltalmadba.

Bár rettegve a némettől
Eddig nem kiáltottuk ki,
Immár Jánost ismerjük el
Hű szívvel királyunkul mi.«
Igy a bíró. És a szultán
Hősi hűségre buzdítva,
Kegyelméről biztosí ja.

Mily csodás, ó, a hatalmas,
Nagy szultánnak lágy kegyelme!
Hősi lánggal, bátorsággal
Telik meg a bíró keble.
Visszatérve a táborból,
Szíve, lelke nem remeg már,
Im a várkapu elé áll.

S szól merészen, harsány hangon,
Az őrségre rárivallva:
»Nosza, kapitányotoknak
Mondjátok meg, rögtön adja
Át a várat! Én üzenem,
Én, Komáromnak bírája,
Mert különben halál várja.«

Az őrség az üzenetet
Gyorsan, híven át is adja.
»Rajta, hozzátok elémbe!«
Dörg a kapitány parancsa.
És viszik a hősi bírót,
Mindhiába hősisége,
A várkapitány elébe.

II.

Megdördül az ágyú, Szolimán ágyúja
Pirkadó hajnalra.
»Add fel, add a várat!« messze dörgi, zúgja.
S a Dunának habja
Hősi, nagy ostromra ringatva hozza át
A szultán hős hadát.

Zúg, repül a bomba csattogva, bömbölve,
Töri a falakat.
És merészen, bátran egyre csak előre
Törtet a hősi had.
Zúg, csattog a harc már szinte két órája...
S a török most látja:

A falak, a bástyák csak állnak meredten.
A török fegyvernek
Felhívó szavára a várból egyetlen
Hanggal se felelnek.
Híre sincs ott hősi, méltó ellenfélnek,
Megszökött a német!

És a diadalmas had az üres várba
Bosszusan törtet be.
Ám kitör egyszerre hangos hahotája.
Ime láncra verve,
A bástyatoronyban ott ül egymagába'
Komárom bírája.

SÁRKÁNY IMRE.

JAPÁN LEÁNYOK SÉTÁJA EGY JOKOHAMAI IRISZ-KERTBEN.

337

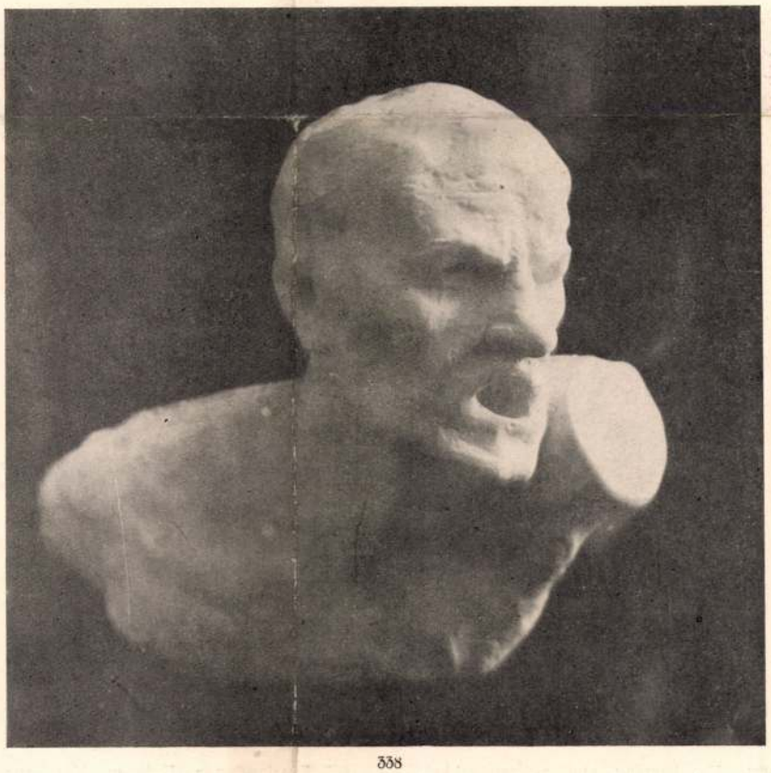

338

Finta Sándor: Márványszobormüvek. 337. Küzdelem. 338. Előre!

A. Finta: Marmorplastik. 337. Kampf. 338. Vorwärts!

Magyar Iparművészet
1915. 328. l.
képek

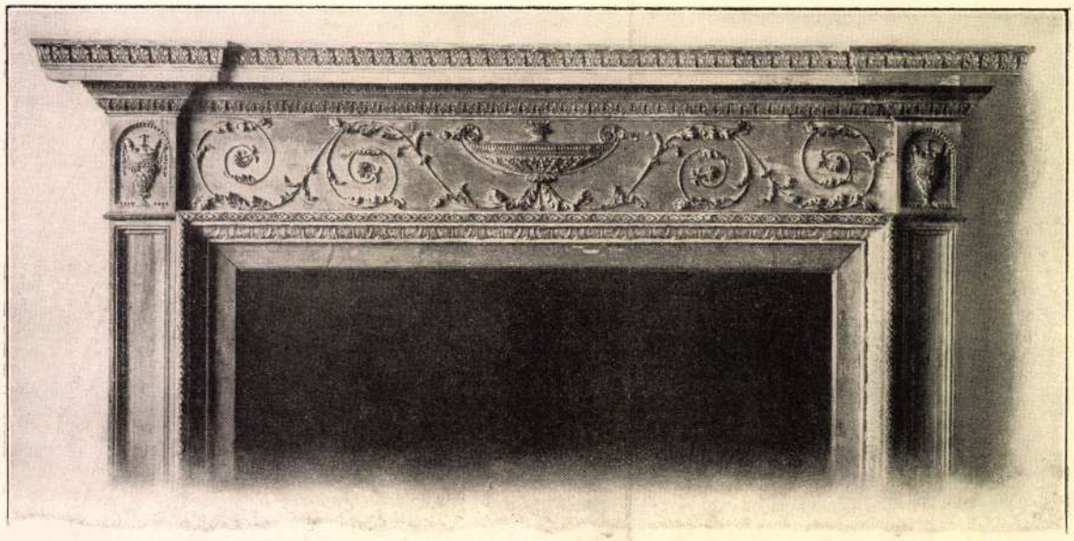

335

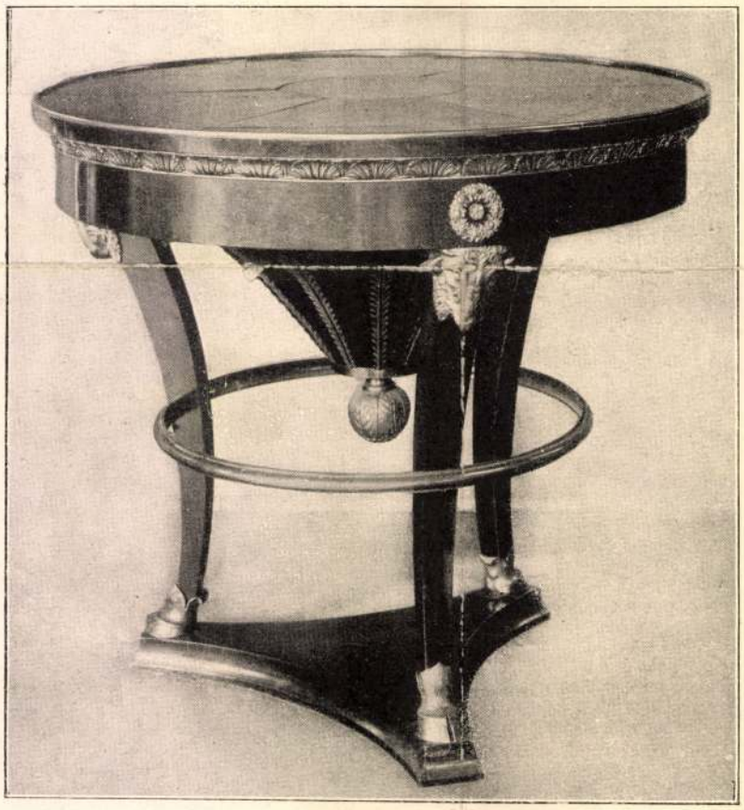

336

335. Kandallókeret. Fa, kemény stukko-díszítésekkel. Angol. XVIII. század vége. Ú. n. Adam-stílus. 336. Asztal mahagonifából, aranyozott bronzdíszítésekkel. Orosz. XIX. század eleje.

335. Kaminrahmen. Holz mit Verzierungen aus hartem Stukko. England. Ende des XVIII. Jahrhunderts. Sogen. Adam-Styl. 336. Tisch aus Mahagoni mit vergoldeten Bronzbeschlägen. Russland. Anfang des XIX. Jahrhunderts.

Fürtös Sándor

Mi oka lehetett a mosolygó huszonnégynek arra, hogy mosolyogjon, mikor sorsa csak siratni valót adott neki életének, törekvésének és ideáljainak véres összeomlásában?

Ez a mosoly a huszonnégy moriturus ajkán — hazugság volt, egy szép, de gyötrelmes hazugság, a mint nem lehet igaz a mosoly sem, a melyet képzeletünk ott lát örökké ragyogni Nippon virágos földje fölött. Mert nem lehet ott csupa mosoly az élet, a hol mosolyogva halnak meg az emberek csak azért, hogy — ezentul másként legyen...

*

Megczáfolták azt a hírt, hogy a szerencsétlen, öngyilkossá lett újvidéki h entesmestert a politikai meggyőződésének hirtelen megváltozása miatt rázúdult népharag kergette volna a hálálba. Azt mondja a czáfolat: ennél szokottabb oka volt az öngyilkosságnak. Nem erkölcsi, hanem anyagi bukás. Nincs miért beszélni róla. A szegény, sirba ugrott embernek már mindegy, akár miért kellett magát halálra itélnie.

De azok, a kik a czáfolatban említett okot természetesebbnek, vagyis az első hir által elmondott motivumot túlságosan romantikusnak találják, aligha lehetnek a magyar vidék lélektanában nagyon tájékozottak. Megmondotta azt már a poroszlai ember, hogy:

— A becsület is a féle, hogy hol lakik. Más a természete falun, más a városon.

Így igaz. Más a becsület a nagyvárosban, más a faluban. Bismarck hires mondása a politikai következetességről, hogy csak az ökör következetes, mert az mindig szénát eszik — falusi igazsággá lenni Magyarország igen nagy részében nem tudott. Hihetőleg nem is tud soha. Ezeken a helyeken az egyszer vallott, sőt akárhányszor az apától a fiúra öröklött *elv* hűséges megőrzése a női becsület megőrzésével egyenranguan kötelező. A politikai elvéhez hűtelenné lett férfi sorsa a falujában ugyanaz, mint a becsülete vesztett asszonyé. Elvész minden erkölcsi hitele, tisztessége. Ha csak elkerülik és kiközösítik, ez még az enyhébb eset. De sokszor ennyivel be nem érik. Hajsza és üldözés szakad rá. Gúnyolják, marják, vadítják. A faluban nem lehet többé maradása. El kell vándorolnia idegen határba.

Egy alföldi magyar falu papjától hallottam egy igen érdekes példát. A faluban akadt egy ember, a ki «átnyergelt». Borzasztó volt a bünhődése. Az üldözött ember végre is a paphoz fordult segítségért: engesztelje meg társai lelkét. A pap kötelességének érezte, hogy teljesítse a kérést. Magához hivatta a község néhány vezető polgárát és a szivükre beszélt:

— Nézzék kigyelmetek, van itt a faluban más is, a ki megtántorodott, törvény ellen is vétett, börtönben is ült, mégis elfelejtjük néki, a megtértet bocsánattal fogadjuk. Igazság az, hogy csak ez az egy szenvedjen szüntelen?

A mire előlépett egy öreg gazda és csöndes, de kemény szóval így felelt:

— A ki rátaposott a törvényre, az a bűnét kiszenvedi a törvényben. De az ilyenhez nem nyúl a törvény. Azután meg, a ki lopott is egyszer, az még nem lop mindig. De a ki árulásba esett, az mindig benne marad az árulásban és ha vissza is fordul, avval megint csak a bűnét szaporítja.

Nem minden faluban ez az igazság. Ma már talán nem is minden harmadik faluban. A Bismarck tételének nagy a hódító ereje ott is, a hol semmit se tudnak Bismarckról. De azért akad még olyan falu is, a hol a következetességet nem engedik az emberek az ökör privilégiumának. A minthogy igaz is, hogy ez a virtus másban is megnyilatkozhatik, mint a szénaevésben.

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ki a ghettóból. *Kóbor* Tamás *Hamupipőke ő Nagysága* czímű regényével, melyről néhány héttel ezelőtt irtunk, csaknem egyidejüleg jelent meg *Ki a ghettóból* czímű szintén két kötetes regénye. A kettő tulajdonképen összetartozik, ugyanannak a családnak s ugyanannak az életkörnek a történetét mondja el; az előbbi regény tulajdonképen folytatása az utóbbinak. A *Ki a ghettóból* hőse a szerecsen-utczai öreg zsidó bádogos, nyakas, kemény, büszke makacs öreg ember, egészen a ghetto légköréből való a szigorú vallásossága, kicsinyessége, gögje, egész erkölcsi valója. Ő körüle forog az egész család élete, a ghettó és a mai városi élet határszélein, a hol az utóbbinak a régi fogalmakat megbomlasztó hatása már megérzik s a régi világ emberét elsodrással fenyegeti. Gyermekei már ki fognak kerülni a ghettó levegőjéből s a két nemzedékben két különböző világ ütközik össze, a mely csak súrlódni tud, egymást megérteni soha. Ez a súrlódás nem is marad el, mikor az öreg zsidónak hazakerül a fia, a ki műveltségével előkelő állásba vergődött, jómódú lett és előkelő házasságot kötött. Az összeütközés kettejük között adja meg a regény komor kihangzását. Kóbor Tamás nem tartozik a szeretetreméltó, vigasztaló irók közé, az életről s az emberekről való felfogásában van valami fanyar ridegség, a mely fojtottá teszi a liráját is és nem engedi az irónak meglátni a dolgok enyhébb, napfényesebb oldalát. A hangulat nála mindig olyan, mint a borús őszi reggelek hangulata: minden szinte ridegen éles körvonalakban mutatkozik s az egész világ mintha épen most nagy, keserű izű kijózanodáson ment volna át. Ezért látszik úgy, mintha az iró képtelen volna az ellágyulásra és a humorra s ezért érzünk rajta, ha sokáig foglalkozunk vele, bizonyos egyhanguságot. Összes iróink között épen ez által az erkölcsi keménység által legközelebb áll Zolához, a kinek alighanem ő a legközelebbi tanítványa a kilenczvenes évek magyar irói közt. A reális, biztos körvonalú és jellemzően részletező rajz az ő eleme, ezzel fogja meg az olvasót, rákényszeríti, hogy figyelmezzen szavára még akkor is, mikor — ép úgy mint alakjait — őt is megkínozza. Pedig azért megérezzük, hogy van lírája neki is, csak el van rejtőzve a benne felhalmozódott keserüségek egymásra rakódó rétegei alá, melyeken át csak közvetve átvitt módokon tud érvényesülni. Ebben a regényében az ostoba, jó Emma alakja az a hasadék, a melyen át legjobban bele tudunk pillantani az iróba és rajtakapjuk lirai érzésein. Hideg, okos hangja is néha elárulja magát, hogy titkos megindulások dolgoznak benne s ridegsége csak az erős, minden emberi szenvedéssel együttérző részvét leplezésére való.

Rákosi Viktor munkáinak egyöntetű sorozatában most négy terjedelmes kötet jelent meg. Háromban közülük apró tárcza-novellák, humorisztikus rajzok *Rejtett zugok, Kis emberek, Őszi termés* czímek alatt, a negyedikben két regény foglaltatik: *A buzsáki királyság* és a *Kiárendált urak.* (Az utóbbit lapunkból ismeri a közönség.) Fölösleges volna, épen a mi lapunkban újra felfedezni Rákosi Viktort, azoknak az iróinknak egyikét, a kiket legjobban ismer és szeret a közönség s a kiknek a legtöbb kellemesen eltöltött kedves órákat köszönheti. Csak egy dologra akarunk rámutatni: arra az elmélyülésre, a mely újabb és legújabb irásain érezhető. Régi jókedvét nem vesztette el, világfelfogása ép olyan harmonikus és derült, mint valaha, de tréfálkozásának hangja nyugodtabb, teltebb és mélyebb szinezetű lett, a komoly témákban pedig szélesebb távlatot nyert a környezetrajz és nagyobb mélységeket a lélekfestés. Ezzel elevenebb, reálisabb szinű lett a romantikája is, előadása pedig megszabadult a hatás olcsóbb elemeitől, művészibb, nemesebb lett.

A kölcsönkért kastély. *Pekár* Gyula tizenhárom novelláját gyűjtötte össze egy kötetben ez alatt a czím alatt. Nagyon változatos könyv tárgyban, hangban, stilusban s minden novellája az iró egészen sajátos gondolkodásmódjából született meg. A könnyelmű úri legény úgy szedi rá gazdag német menyasszonyát és annak apját, hogy a mézeshetek idejére kölcsönkéri a rokona kastélyát és uradalmát s a csalást azzal leplezi, hogy a birtokot szinleges kártyajátékon elnyereti igazi tulajdonosával. De a fiatal asszony, a ki közben roppantul megszerette a földesuraságot, fölkapja a kártyát és igazán visszanyer mindent a valódi

Rabság (dombormű).

Krisztus alakja egy szoborcsoportról.

Bünhődés (dombormű).

FINTA SÁNDOR, A SZAMOSUJVÁRI BÖRTÖNBEN ÉLŐ RAB SZOBRÁSZ-MUNKÁIBÓL.

tulajdonostól. A dalmata felgazdagodott csempész, a ki szerelmet és viruló egészséget lop fiatal feleségeitől, a kik egymás után pusztulnak el a férjtől kapott tüdőbajban. A megcsalt férj, a ki elmegy panaszra annak a gavallérnak a feleségéhez, a ki az övét elszöktette s hamarosan összeszerelmeskedik a férjehagyott asszonynyal. Ilyenek s hasonlók a Pekár tárgyai, mindben van a mellett valami romantikus elem, a mely keresi az élére állított helyzeteket, azokat a pontokat, melyeken csak az iró biztos előadása óvja meg a történet valószinűségét. A kötet Pekár irói tulajdonságainak teljességét mutatja, azokat a tulajdonságokat, melyek által kedvelt írójává vált a közönségnek s a melyek csorbítatlan erővel dolgoznak benne ma is.

Mokány Berczi. Most már ritkán szólal meg, de valaha hétről-hétre jókedvű mulattatója volt a magyar közönségnek *Ágai* Adolf legnépszerűbb élczlapi alakja, Dombszögi és Bugaczi Mokány Berczi. Ügyesen, elevenen, mulatságosan karikírozott egy olyan tipust, a mely csakugyan megvolt a magyar életben; elvétve tán akad belőle példány még ma is. A parlagi gavallér az elmaradhatatlan agarakkal, széles, zsiros beszédmódjával, tudatlan elmaradtsága mellett is egészséges eszével, — annak idején mindenki megismerte, nevetett az aktuális dolgokhoz való parlagi hozzászólásain. Ágai Adolf élénk megfigyelésének és jókedvének legsikerültebb alkotásai közé tartozik ez az alak. Most összegyűjtötte «viselt dolgait» s két kötetben kiadta, bizonyára sok olvasó örömére és mulatságára, *Jankó* János és *Garay* Ákos rajzaival.

A Franklin Kézi Lexikonának első kötete márczius hó folyamán meg fog jelenni. Ezzel egy nálunk eddig egészen új lexikon-tipus valósul meg, a mely kellő terjedelemben és mégis röviden és világosan megad minden felvilágosítást, a mire a művelt embernek szüksége lehet. A Franklin Kézi Lexikonán kiváló tudósok és irók egész sora dolgozik; közlései pontosak, megbízhatók, anyaga a legnagyobb gonddal van a gyakorlati élet szükségletei szerint megválogatva. Kiállítása a magyar nyomdai és könyvkötő iparnak díszére fog válni.

Utazások könyvtára. *Halász* Gyula ismert földrajzi iró új vállalatot indított e czím alatt, a mely népszerű útleirásokat akar kiadni. Az első kötetben, a melyhez *Vámbéry* Ármin irt ajánló előszót — dr. *Mészáros* Gyula *A Boszporusz partján* czímmel Konstantinápolyról mond el érdekes dolgokat.

Magyar kabaret. *Hervay* Frigyes összegyűjtötte egy anthologiába a budapesti kabaret legkedveltebb énekszövegeit. Mulatságos kis anthologia, van benne mindenféle vers, régi magyar virágénekektől kezdve az új lirikusok könnyed, játszi coupletá-ig.

A Jó Pajtás, *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapja legújabb, január 22-iki számában közli *Vértesy* Gyula és *Elek* nagyapó verseit, *Benedek* Elek és *Szabóné Nogáll* Janka meséit, *Dörmögő Dömötör* utazását a Vaskapuhoz, *Schlosser* Imre czikkét a magyar labdarugók külföldi sikereiről, *Nógrádi Pap* Gyula elbeszélése, tréfás képek az óriási korcsolyáról meg a babszemvárosi versenyről, a *Kis Krónika* rovat apróságai, *Rákosi* Viktor regénye, a rejtvények, szerkesztői üzenetek teszik teljessé a szám tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2.50 fillér, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-u. 4.)

Uj könyvek.

Ki a ghettóból. Regény két kötetben, irta *Kóbor* Tamás. Budapest, Franklin-Társulat; ára a két kötetnek 8 korona.

Rákosi Viktor munkái. 1. *Rejtett zugok.* 2. *Kis emberek világa.* 3. *A buzsáki királyság. Kiárendált urak.* 4. *Őszi termés.* Budapest, Révai testvérek. Egy-egy kötet ára füzve 4 korona 50 fillér.

A kölcsönkért kastély. Elbeszélések, irta *Pekár* Gyula. Budapest, Singer és Wolfner; ára 4 korona.

Ha'sszóljék! Dombszögi és Bugaczi Mokány Berczi viselt dolgai. Följegyezte *Csicseri Bors.* Budapest, Toldi Lajos bizománya.

Utazások könyvtára. Szerkeszti *Halász* Gyula. I. Dr. *Mészáros* Gyula: *A Boszporusz partján. Vámbéry* Ármin előszavával. A vállalat kiadóhivatala: Budapest, I., Várfok-utcza 14.

Magyar kabaret. Összeállította *Hervay* Frigyes. Budapest. Kapható a kötet összeállítójánál (Budapest, Teréz-körút 19).

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

58-ik évfolyama.

A **«Vasárnapi Ujság»** a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, **évenként több mint 130 íven** s több mint másfél **ezer képpel,** *legjelesebb hazai iróink és művészeink közreműködésével* jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» **szines képmellékleteket** is ad, több szinben művészileg kivitt képeket.

Előfizetési föltételeink:

A **«Vasárnapi Ujság»** negyedévre 5 korona, félévre 10 korona.

A **«Vasárnapi Ujság» a «Világkróniká»**-val negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapesten, Egyetem-utcza 4. szám küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Lánczy Gyula, a kiváló történettudós, a budapesti tudomány egyetemen a világtörténet tanára, meghalt Budapesten 61 éves korában. Az érdemes férfiú csak rövid ideig betegeskedett. Vérmérgezés támadta meg sulyos komplikációkkal s agyszélhüdés oltotta ki életét. Az elhunyt tudóst öccsén Lánczy Leo főrendiházi tagon kívül gyermekei: Szalay Istvánné Lánczy Edit, kisfaludi Lipthay Béláné Lánczy Marianne, Manasteriotti Ferenczné Lánczy Katalin, továbbá ifj. Lánczy Gyula és ifj. Lánczy Leo, valamint nagyszámú és előkelő rokonság gyászolja. A temetés január 19-én délután ment végbe nagy részvét mellett a középponti egyetem aulájából.

Elhunytak a közelebbi napokban: Laurisin János, volt negyvennyolczas honvédőrmester, kiérdemesült esperes, munkács-egyházmegyei nyugdíjas görög katolikus lelkész, 79 éves korában Munkácson. — Münszter Ede, volt negyvennyolczas honvéd, nyug. vámhivatali ellenőr, Kolozsváron. — Uradnicsek Mihály, volt negyvennyolczas honvéd, 89 éves korában, Alsókubinban. — Németh István, volt negyvennyolczas honvéd, 88 éves korában, Máramarosszigeten. — Deutsch Ignácz, a Deutsch-Testvérek-czég megalapítója, 48-as nemzetőr, 81 éves korában Székesfehérvárott. — Báró Ambrózy Béla, királyi kamarás, volt országgyűlési képviselő, 72 éves korában Temesváron. — Suda János ügyvéd, megyebizottsági tag, az erzsébetfalvai takarékpénztár ügyésze és igazgatója, 69 éves korában Erzsébetfalván. — Idősb Albrich Károly, a nagyszebeni szász evangélikus gimnázium és reáliskola igazgatója, Nagyszebenben. — Gyömrői Gyömröy Félix, honvédhuszár-őrnagy, 45 éves korában Budapesten. — Horvay Árpád, nyug. törvényszéki biró,

Svájci selyem a legjobb!

Kérjen fekete, fehér vagy szines ujdonságainkból **mintákat: Crêpon, Duchesse, Cachemire, Messaline, Côtelé, Eolienne, Shantung, Mousseline** 120 cm. széles, méterenként 1 K 20 fill.-től kezdve. Ruháknak, bluzoknak stbnek való **bársony** és **pelluche,** ugyszintén **himzett bluzok,** valamint batiszt, pamut, vászon és selyem **ruhák.** — Mi csakis garantáltan erős selyemszöveteket adunk el **vám- és portómentesen direct** magánvevőknek.

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svájcz.)

Selyemkivitel. — Királyi udvari szállitó.

SALVATOR kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő **hatásu. — Természetes vasmentes savanyuviz.**

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Lohr Mária (Kronfusz)

csipke-, vegyitisztitó-, kelmefestő-, szőnyegporoló- és szőrmemegóvó gyári-intézete. * Telefon 57-08.**

Budapest, VIII. kerület, Baross-utcza 85. szám.

Alap. 1867.

Piókok:
IV., Kecskeméti-utcza 14.
IV., Eskü-ut 6. sz.
V., Harminczad-utcza 4.
VI., Andrássy-ut 16. sz.
VI., Teréz-körut 39. sz.
VIII., József-körut 2. sz.

Elismert fogorvosok véleménye szerint a **SANITOL** SZAJVIZ FOGPOR FOGKREM FOGKEFE ma legértékesebb orvosi száj és fog ápoló szerek. Kaphatók gyógytárak és drogueriákban. Megrendelhetők Sanitol főraktár Miskolcz czimen is.

ÉKSZEREK EZÜSTNEMÜEK

ORAK, egyházi szerek, angol, francia, khinaezüst disztárgyak, gyári áron beszerezhetők. Legujabb **angolrendszerü** részletfizetési módozatok.

SÁRGA JÁNOS cs. és kir. udv. szállitó, ékszergy. **Kolozsvár.**

1911. év februártól Budapest, IV., Kigyó-tér 1. sz. Képes nagy árjegyzék ingyen.

Serravallo

KINA BORA VASSAL

Hygienikus kiállitás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősitőszer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.

Kitünő fz. 7000-nál több orvosi vélemény.

I. Serravallo, cs. és kir. udvari szállitó **Trieste-Barcola.**

Vásárolható a gyógyszertárakban félliteres üvegekben K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

TÁTRAFÜRED

:: a legelőkelőbb téli gyógyhely és sporttelep

1020 méter. — Remek téli klima. A kontinens legnagyobb bobpályája, villamos siklós vasuttal. Téli sportklub. Minden modern kényelem. Elsörangu konyha, mérsékelt árak. — Idény: deczember elejétől márczius végéig. Tüdőbetegek kizárva. Közelebbivel szolg. a Grandhotel igazgatósága

TÁTRAFÜRED

TÁTRAFÜRED

BLUM LAJOS kőfaragó és sirkő üzlete **Budapest, VIII., Köztemető-út 4. sz.**

«Kulatár» művészi siremlékek állandó kiállitása. ::

SIREMLÉKEK egyszerű és díszesebb kivitelben kaphatók.

TÖRLEY

TALISMAN CASINO · RÉSERVÉ

Racionális

homokértékesitéshez

szállitunk munkaképes **gépeket és formákat,** **tégla-, ürblock-, tetőcserép-, csatorna- és alagcsövek** gyártására. Saját modern szerkezetek. Különlegességi gépgyár

Dr. Gaspary & Co.

Markranstädt (Németország)

228. számu brosüra ingyen.

Finta Sándor
Kolozsvár

lárd
Arv. Csarnok. 114. anke.
(1945)
415 – 417 r

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Rém kép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Finta Sándor

Tisza Kálmán szobor-tervének leírása festőtől.

A (nagyváradi?) Kossuth-szobortervek leírása festőtől. Fényképekkel és festői arcképével.

Festő sajátkezű levele a szamosújvári fegyházból Szucs írókoz.

Valamennyi a Képművészeti Múzeum Magyar Művészeti adattárában Elek Artur hagyatékában.

KRASZNAHORKA

Vár

Acsády Ignácz: Kőrvárai és költségei a XVI. és XVII. században. Hadtörténelmi Közlemények, 1–1888, 252 l.

Finta Sándor

erős

Fluprmagyesém

XXXV. tabla

ábrája

e a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

ggodalom és választóim ezreivel való személyes
djek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
ási megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!
ályért, Hazáért"

Finta Sándor

l. ker.

U. 4200.

Komárom megye levéltára VI. 289

Finta Sándor

festő

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
BUDAPEST, VI. AREÑA-ÚT 41.

7276

1904. XI. 3.

Temesvár tört. és rég. múz.

Sanatorium-egyesület emlékkönyve (785/1904.)

Finta Sándor

vrsd

Az Ujság,

1912 jan. 29.

(A börtön művelte.

F.A., a szamosujvári

rab.)

52-52

Heincz József II.
Henzel János I. II.
65. Hibbey Albert I.
Hoffmann János I. II.
Hopp Ferenc I. II.
Horváth Endre I. II.
Horváth Miklós I. II.
70. Hreblay László I. II.
Hubay Gyula I. II.
Huszár Béla I. II.
vitéz Huszár Endre I. II.
Illyés Zoltán I. II.
75. Imrik László I.
Jandó László I. II.
Jarkovszky Alajos I. II.
Jászberényi Miklós I. II.
Jaszenovics László I. II.
80. Jekelfalussy Ferenc I. II.
Józsa Sándor I. II.
Káldy József I. II.
Káráll János I. II.
Kassay László I. II.
85. Kautzky Emil I. II.
Kedl Mihály I. I.
Kerényi Sándor I. II.
Keresztesi Béla I. II.
Király Gáspár I.
90. Kiss Antal I. II.
Marton Tibor I. II.
Martos András I. II.
125. Mayer György I. I.
Medvey Tibor I. II.
Meskó József I. II.
Mészáros Zoltán I. II.
Miklósy Gábor I. II.
130. Minya Albert I. II.
Mohay György I. II.
Molnár István I. II.
pati Nagy Ferenc I. II.
Nagy István I.
135. Nagy Lajos I. II.
P. Nagy László I. II.
Német Lőrinc I. II.
Németh Ottó I. II.
Nyirádi Lajos I. II.
140. Ortutay Iván I. II.
Ostoros György I. II.
Öllős Gusztáv I. II.
Őri László I. II.
Pányi Ákos I. II.
145. Panyiczky Gyula I. II.
Pap László I. I.
Pápai János I. II.
Páris János I. II.
Pártos Béla I. II.
150. Paulik József I. II.

Fedák Sári elutazott a magyar Valentinóval, meg Pártos Gusztival (már csak igy mondjuk mi is) Amerikába.

Az utolsó estén barátai, kollégái bucsuztatták a primadonnát. Előbb az amerikai Antónia-turné várható sikéről beszélgettek. Aztán Lengyel Menyhértnek tettek szemrehányást, aki ugy volt, hogy velük utazik. Lengyelt ugyanis filmszerződés szólitja Hollywoodba, de az iró a jövő év elejére halasztotta kiutazását.

— Megbánod Menyus, hogy nem jössz velünk — mondta Zsazsa —. Képzeld el, micsoda kompánia lesz együtt a hajón! ... Képzeld el, mennyit fogunk táncolni, kaszinózni, alsózni! ...

— Bizony, bizony! — erősködött Pártos Guszti is.

— Olyan jól fogunk mulatni a „Paris" luxusgőzösön és annyit nevetünk majd, amennyi csak belénk fér! — tette hozzá Fedák csábitón.

Mire a jelenlevő Gaál Franciska csendesen és szerényen megjegyezte:

— Odafelé — biztosan! ...

*

Herczeg Jenő — aki a Pelikán-kabaré igazgatója — találkozik Nagy Endrével, a Terézkörúti Szinpad igazgatójával. Herczeg meglehetősen levert, gondterhesnek látszik, sőt határozottan rossz kedvű. Nagy Endre őszinte részvéttel érdeklődik:

— Mi baja, kedves kolléga ur?

— Nagyon fáj a fejem.

— Na hallja! Ez nem olyan rettenetes. Vegyen be valamit!

— De mit?

— Hát legalább — a mindennapi rezsit! — felete Nagy Endre komolyan.

A Newyork egyik törzsasztalánál arról beszélgetnek, hogy az utolsó években ki érte el Pesten a legszebb karriért? Szinésznőkről, szinpadi irókról, politikusokról és pénzemberekről van szó, de nem tudnak megállapodni az igaziban.

A törzsasztalnál ott ül Krúdy Gyula is, aki a vita vége felé megszólal:

— Én ismerek egy urat, akinek a felsoroltaknál is sokkal szebb, gyönyörübb karriérje volt!

— Miért?

— Bankigazgató volt. A nagy konjunktura-ban voltam az irodájában. Az előszobában titkár ült, aki percenként jelentette, amikor a telefon csengett:

— Méltóságodat az egyes vonalon keresik ... Méltóságodat a négyes vonalon keresik ... Méltóságodat a városi vonalon keresik ... Méltóságodat a gyári vonalon keresik...

Krúdy itt hirtelen elhallgatott.

— Na és? Na és? — türelmetlenkednek a többiek.

— A vége az lett, hogy most az egész vonalon keresik ...

*

Zilahy Lajos most néhány napra hazaszaladt Párisból, ahol két darabot és egy regényt fejezett be. Ő meséli ezt a történetet:

— Odakint folyton dolgoztam és nem igen találkoztam a pesti fiukkal, akik künn élnek. Egy szombaton aztán elhatároztam, hogy másnap, vasárnap pihenőt tartok és kirándulok Fontenebleauba. Elővettem a térképet és kerestem, hogy merre van Fontenebleau.

Éppen ezzel voltam elfoglalva, amikor bekopogtatott hozzám egy honfitársunk, foglalkozására nézve festőművész, aki már negyedik éve él a francia fővárosban.

— Mit csinálsz? — kérdezte tőlem, a kölcsönös üdvözlések után.

— Már egy órája keresem Fontenebleaut, de sehol se tudom megtalálni — feleltem.

— Ugy kell neked! — válaszolta gunyos mosollyal —. Még mindig a régi rendetlen Zilahy vagy! Majd máskor a rendes helyére teszed! ...

*

Kürthy Józsefnek, a Vigszinház népszerü művészének van egy okos, kedves kis fiacskája, aki azonban meglehetősen pajkos. A művész nem bánja ezt, hiszen „azért fiu, hogy pajkos legyen", meg „az mondogatni, ha apja fia" szokta valamilyen huncut csinytevésen érik a gyereket.

De a művész felesége sokszor szemrehányást tes az urának, hogy nem elég szigoru a fiuhoz s igy történt, hogy az elmult napokban határozottan felszólitotta Kürthyt, hogy szeliden nászángolja el a lurkót, aki megint rossz fát tett a tüzre.

A művész kénytelen-kelletlen maga elé citálta a gyereket és kivallatta, hogy mit csinált. Aztán ki is rótta rá a büntetést, néhányszor „megsimogatva" őt ott, ahol ilyenkor már szokás.

Mikor vége volt az itélet végrehajtásának és a gyerek még le sem törölte könnyeit, megszólalt az apja felé fordulva, komoly szemrehánnyással:

— Mindig az volt ennek az országnak a baja, hogy a magyarok egymás ellen fordultak ...

*

Lányi Dezső, a kitünő szobrászmüvész a Stefánia-uton lakik, ahová mostanában már autón megy haza esténként a Fészek-klubból. Lányi boldogan meséli Fészekbeli társaságának, hogy milyen nagy passzió az éjszakában csak ugy hazarobogni a Stefánia-utra és az autónélküli, régi idők elrettentő illusztrálására egy példát mond el, mint rémes esetet, amely megtörtént vele:

— A mult év telén, amint mentem hazafelé és az Andrássy-uton át kiértem a Ligetbe, borzalmas dolgot láttam. Egy utszéli faágon, a sötét éjszakában, kisértetiesen himbálózott egy rongyos alak teste, amint felakasztotta magát ... A nyakán ott volt a hurok, de a kezei még görcsösen mozogtak ... Él! — kiáltottam el magamban — előszedtem a bicskámat, hozzáugrottam és levágtam ...

— Mennyire? — szólt közbe Hermann Lipót, aki a többiekkel együtt egyetlen szemrebbenés nélkül hallgatta egész eddig a borzalmas történetet.

Születésnapomra

Életemből immár nagy ut áll mögöttem.
Jelen fergetege dul, tombol fölöttem,
Előttem remények, előttem a Jövő,
Álmokat tápláló, meseképeket szövő.
Előttem zord napok, melyek gyorsan telnek,
Mögöttem ábrándok, délibáb szerelmek.
Szent minden szivemben, minden, ami már [mult,
Emlékim patakja, mely mellettem száguld,
Szent minden szó, kacaj, mit a mult elrabolt,
Dal, mit a fülembe elszállott bu dalolt ...
Óh félek a jövőtől ... Félek sebes ártól,
Őszi hervadástól, kopár, sivár tájtól,
Félek minden perctől, szivemnek dalától,
Félek az élettől ... Félek a haláltól.

Székely Miklós

Saját érdekében cselekszik, ha a
VILÁGÁRUHÁZ
Rákóczi-ut 42
hirdetéseinek valódiságáról meggyőződik.

Atépités miatt minden cikknél
ÓRIÁSI ÁRLESZÁLLITÁS
Vételkötelezettség nélkül.
Francia velour 98 ezer
140 cm., minden szinben.....
Gyapju himalája 78 ezer
140 cm., gyapju kabátkelme.....

Felruházó egyesületek figyelmébe!
Leányka kabát..... 150 ezertől

Épitkezés miatt
olcsó függöny vásár
már 100.000 koronától. Valódi flander-, venise-, klöpli-összeállitások.
Mindennemü csipkék
Weisz Mariska
kezimunka-üzeme
V. kerület, Lipót-körut 22. szám

BUTOR VII, Wesselényi-utca 4
Kedvező fizetési feltételek. Tel.: J. 115-89. Első bajai butorgyár mintalerakata és vezérképviselete. Vidékre gondos csomagolás. 4006
LANGSFELD ÉS KULINYI

Már heti 50.000 K részletre szállitunk ebédlőszőnyeget, összekötőt, futószőnyeget, ágyelőt, sezlontakarót, függönyt. Hermann Gyula Magyar Kosáriono rt. Főüzlet: V, Lipót-körut 15. (Vigszinházzal szemben). Telefon 92—96. Fióküzlet: I. Horthy Miklós-ut 10—12. Tel. J. 86—77

Butorotthon
csodaszép kiállitása. Teljes lakberendezések a legjobb szolid kiszolgálás. Fizetési kedvezmény. Poór Vince Baross-utca 18. Calvin-térnél

Unicum-os 1 literes üveget veszünk
minden mennyiségben, darabját 2500 koronáért. Zwack Likőrgyár, Soroksári-ut 26.

ÁGYTOLL, PEHELY
legolcsóbban, legjobban
SACHSEL ÉS FIA
Budapest, VII., Dob-utca 3. Telefon: József 122—81. Hygienikus ágytollgőztisztitás

UJ BUTOR saját készitményü butorok gyári áron! Fizetési kedvezmény! Hálók 2,600 000, ebédlő 4 milliótól. GOLDBERGER—FRIEDMANN — ÜZLET — Eötvös-utca 2. sz. (Király-utca sarok)

Mielőtt
CSILLÁR
szükségletét beszerzi, tekintse meg az ELEKTRA CSILLARGYAR
VII. kerület, Dob-utca 42. szám kiállitását
Telefon: József 126—77
Cimre tessék ügyelni
Kérjen képes árjegyzéket.

Butoroccasio Hálók, ebédlők, nappaliszobák legolcsóbb áron 20 százalék engedménnyel kiárusitatnak Podmaniczky-utca 14. 4008

Szőnyeget csak egyszer vegyen!
Futószőnyegek, ágy- és asztalteritők, sezlonátvetők. Ebédlőszőnyegek minden nagyságban és kivitelben. Kókuszfutók minden szinben és szélességben.
Meggyőződik, hogy legolcsóbban és legjobban vesz
UNGÁR FÜLÖP
szőnyeg- és linoleum-nagykereskedésében
Budapest, V., Vilmos császár-ut 18. szám.
Szállodák és intézetek részére árkedvezmény.

Jutányos és lelkiismeretes FOGORVOSI kezelés
tizévi jótállással vállalt, a leglinomabb anyagból készülő müfogak, aranykoronák és fogplombák.
Prohászka I. Nándor fogorvosi rendelőjében Budapest, Rákóczi-ut 8/A. — Telefon: József 120—14.
Kivánatra RESZLETFIZETÉSRE IS!

Heti 25.000 korona részletre ellátom fehérnemüvel
Fehérnemügyár VII, Klauzál-utca 35 sz.

Felhivás!
A ki a vagyonmentő vásáron körülbelül két hét előtt megvett 12 ezüst kávéskanalat tokban K. H. monogrammal, továbbá 6 leveseskanalat merőcel, különböző aranytárgyakat közöttük egy saphir üt, jelentsezték. A tárgyakat visszaveszem. Irásbeli jelentkezest kérek „Vagyonmentő" cimen a kiadóba.

Modelljeim
köpenyek, kosztümök, délutáni ruhák
kiárusitását megkezdtem
Krausz Fanny Váci-utca 11/b

Üzlethelyiségek
a VI, Reiter Ferenc-utca 77. szám alatti, továbbá üzlethelyiségek és 2 szobás lakások a VII, Fogarasi-ut 8. szám (Ferenc József-laktanya mellett) uj bérházainkban azonnalra kiadók!
Bővebbet: Cyklop rt., dr. Székely ügyvédnél, IV. Régi-posta-utca 7—9 szám, délelőtt 11—1-ig és délután 4—6-ig.

BUTORHITEL
készpénzárban! Évtizedek óta közismert butorhitel osztályunkban hálószobák, ebédlők, uriszobák legkedvezőbb fizetési feltételek mellett kaphatók »BOG-MIL« Kereskedelmi Rt., ezelőtt BALAZS ÉS TARSA butoráruháza. Vilmos császár-ut 43

Kulinyi József: Ujság 1926 nov. 21 képekkel

Egy magyar szobrász nagy sikerei Amerikában

Finta Sándor szédületes pályafutása — Gigantikus szobraiért rajonganak az amerikaiak — Őt tekintik az igazi amerikai szobrásznak — Elhalmozzák megrendelésekkel — Finta büszkén vallja magát magyarnak

Amikor itthon felfedezték, kenyérbélből és csontokból formázott csodás alakokat, dombormüveket. Egészen sötét, tragikusnak induló élete keretéből az östehetség pattantotta a müvészet mezejére és amidőn előtanulmányai után *Rodin* mellé került, kétségtelen volt karrierje. Berlin, Bécs, Olaszország voltak müvészetének forrásai, de nem akart idegenben maradni. Hazajött és az elsők közé dolgozta magát. A háboru alatt több hősi emiéket, szobrot, reliefet, plakettet készitett és nem egy, mint *Apponyi* Albert grófé, a Nemzeti Muzeumban található.

Sorsa a nagy magyar müvészek sorsa lett. Nem maradhatott hazájában. A kezdő évek gazdag alkotásai és álmai után jött az összeomlás, amely rombadöntötte minden tervét, hiszen ő egy nagy, gazdag, viruló Magyarország számára tervezgetett nagyszabásu dolgokat. Pár évig láttuk közöttünk ragyogni, azután eltünt...

Sokan emlékeznek a daliástermetü, dus, feketefürtü, haloványarcu, csendes müvészre, aki rajongója volt müvészetének és hivője hivatottságának. Nehéz szivvel vett bucsut az itthoni romoktól. Alkotni, dolgozni, feledni vágyott és igy került a munka hazájába, Amerikába.

Valójában Rio de Janeiróban kezdte meg müvészi pályafutását. Itt kemény, nehéz munkát folytatott, felfelé. Ez volt számára a hir és siker első vára. És mintha csak a saját müvészi akarásának erejét igyekezett volna formába önteni,

itt alkotta meg egyik leghatalmasabb müvét, az «Erő» gigantikus szobrát, amely Rio de Janeiro városának egyik büszkesége.

A szobor tömör gránitból készült, a legnehezebben engedelmeskedő anyaga a vésőnek és a müvész hónapokon keresztül viaskodott, amig diadalt aratott.

A város részéről elismerés, megbecsülés, ünneplés lett a dija és amikor az ottani világkiállitás szervezése megindult, Finta átlépte az összes délamerikai szobrászokat, mivel sikereinek és kiválóságának honorálásaképpen a világkiállitás rendezősége őt hivta meg a szobrászati osztály igazgatójául.

Braziliában már gondtalanul élhetett volna. Vagyona, hire, méltósága volt, amikor a sors tovább sodorta. Felesége, *Kántor* Kata, aki maga is keresett és kiváló iparmüvésznő, sárgalázba esett. Északra kellett, hogy költözzenek. Igy jutott Finta Newyorkba. Megérkezésekor, 1923. év őszén, a világ legnagyobb lapja, a *Newyork American*, fényképét és érdekes intervjut közölt róla. A newyorki ismeretlensége csak ideig-óráig tartott, mivel az *Asthor Theater* a «Hunchback of Notre-Dame» cimü filmhez szükséges batik-dekoráció elkészitésével őt bizta meg. Óriási sikert aratott.

Franc *Crane* dr., a világ leghirnevesebb vezérczikkirója (egymillió dollár évi fizetése van) ragyogó elismeréssel irt Fintáról a Globeben. Ez százpercentes sikert jelentett a müvész számára, mert az elragadtatásokban nem tulságosan pazar amerikai nagy iró kénytelen volt elismerni, hogy

Fintában látja a hatalmas méretekben dolgozó és alkotó Amerika hivatott szobrászát.

A cikk döntő hatással volt Finta jövőjére. Egymásután kapta a nagy megrendeléseket és kora reggeltől késő estig munkában áll a «hungarian sculptor», akinek a müveiről illusztrációkat közölnek a newyorki müvészeti lapok.

Finta a monumentalitások müvésze. Ő az örökkévalóság számára dolgozó müvész, akinek a szoboralakjai harminc, negyven méter magasak. Amerikai méretüek elgondolásban, kivitelben és plasztikában egyaránt. Az ő elgondolása világában nem szabad, hogy a felhőkarcolók elnyomják a müvészetet, ő a szobrai hatalmas arányaiban örök életet akar biztositani a müvészetnek. A gigantikus dolgai mellett résztvesz a kisebb szobor és emlékmüvek pályázatain.

Az amerikaiak legnagyobb irójának, Walt *Withman* emlékérmének az exhibitáció alkalmából az Authors Club által hirdetett pályázatát, amelynek dija tulajdonképp amerikai születésü müvésznek volt szánva, mint *hors concours* nyerte meg.

Ennek az érempályázatnak eredményeként a Walt Withman szoborpályázaton való részvételre felszólitást kapott.

Pályázott és ez esetben csak

az amerikai sovinizmus ütötte el a győzelemtől.

Kétszeri szavazásra került a döntés és ekkor az ő modellje őt, az amerikai születésü szobrászé hat szavazatot kapott. Fintát, ha a sovinizmus nem is, de az erkölcsi és müvészi tudata megvigasztalhatta.

Az amerikai függetlenség kimondásának

Finta Sándor

százötvenéves fordulója alkalmából Newyork városa tizenkét leghiresebb szobrászát kérte fel egy emlékmüpályázaton való részvételre. Finta volt az egyetlen *foreign born* — idegenben született — müvész, akit meghivtak. Az ő követ sógornője) modellét különös dicsérettel illette a bizottság.

Newyork notabilitásai sorra rendelik nála a kisebbarányu plasztikai szobrokat, plaketteket stb. *Hayes* kardinális (Newyork biboronoka) harminc ülés után a legnagyobb elragadtatással adózott Finta müvészetének és a fehér márványból készült nemes, egyszerüségében is méltóságos szobor ma a newyorki Metropolitan-Muzeum egyik disze.

Korábban érte Fintát a legnagyobb megtiszteltetés és elismerés, amely munka és alkotás közben szobrászt érhet. *Atlantában*, Georgia államban készül a világon eddig ismert legnagyobb méretü szoborcsoportozat. *A Confederatio emeli a civilháboru hőseinek.* A mü *tizenkétmillió dollárban* van előirányozva (körülbelül nyolcszázötvenmilliárd magyar koronának felel meg). Gotzum *Borglum*, egyik **világhirü** szobrász volt megbizva a munkálatok vezetésével, ő készitette a modelleket is. Egy hatalmas gránithegyet hasitottak ki a szobor részére és abban vágják dolgozzák ki a *száz méter magas* alakokat, mintegy *kétszázat*. A munka folyamata alatt a müvész és szoborbizottság között differenciák merültek fel, amelynek következményeként Borglum elkeseredésében

összetörte a mü modelljeit.

Az eset óriási szenzációt és felháborodást váltott ki, ugy hogy több letartóztatás történt. A szoborbizottság a mü folytathatása végett az ügyben szakértőül minden pártatlanságon felül álló négy világhirü szobrászt hivott meg. Ettori *Chiminey* olasz, *Trubetzkoy* herceg orosz, *Bourdel* francia és *Finta* magyar müvészeket. Hosszas tanácskozások után a bizottság *Finta véleményét fogadta el* és most már a leghatalmasabb szobrászmunkát az alapon folytatják.

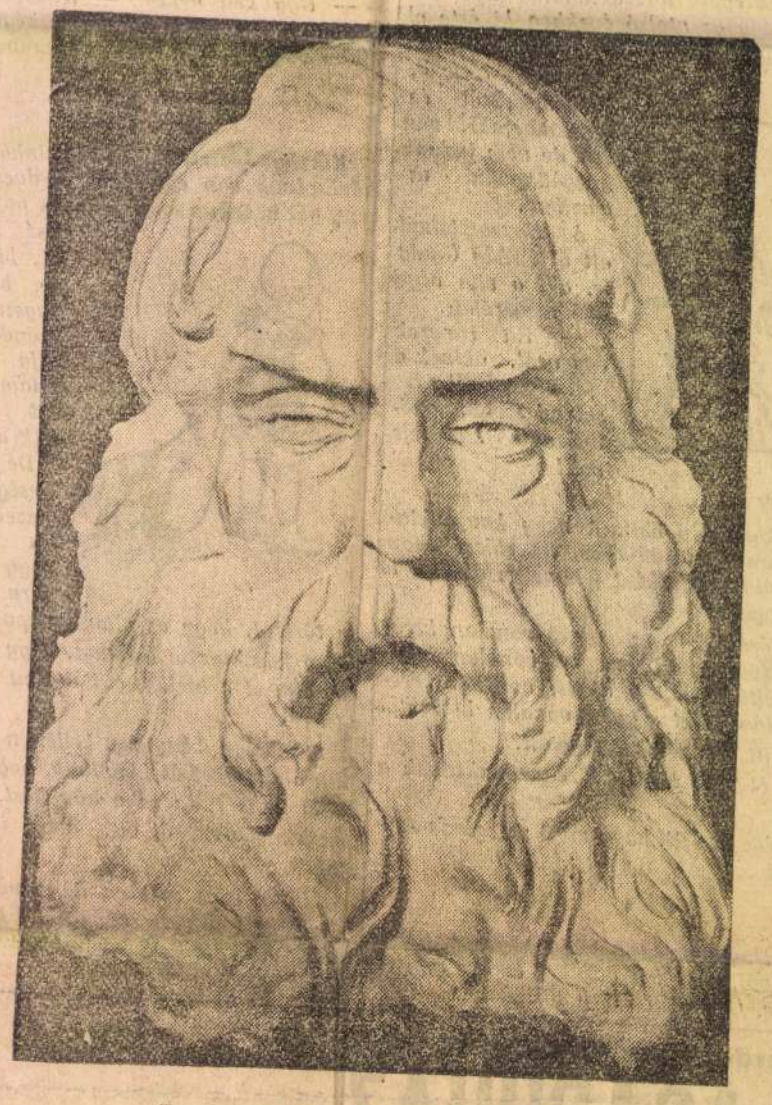

Tanulmány Walt Whitman szobrához.

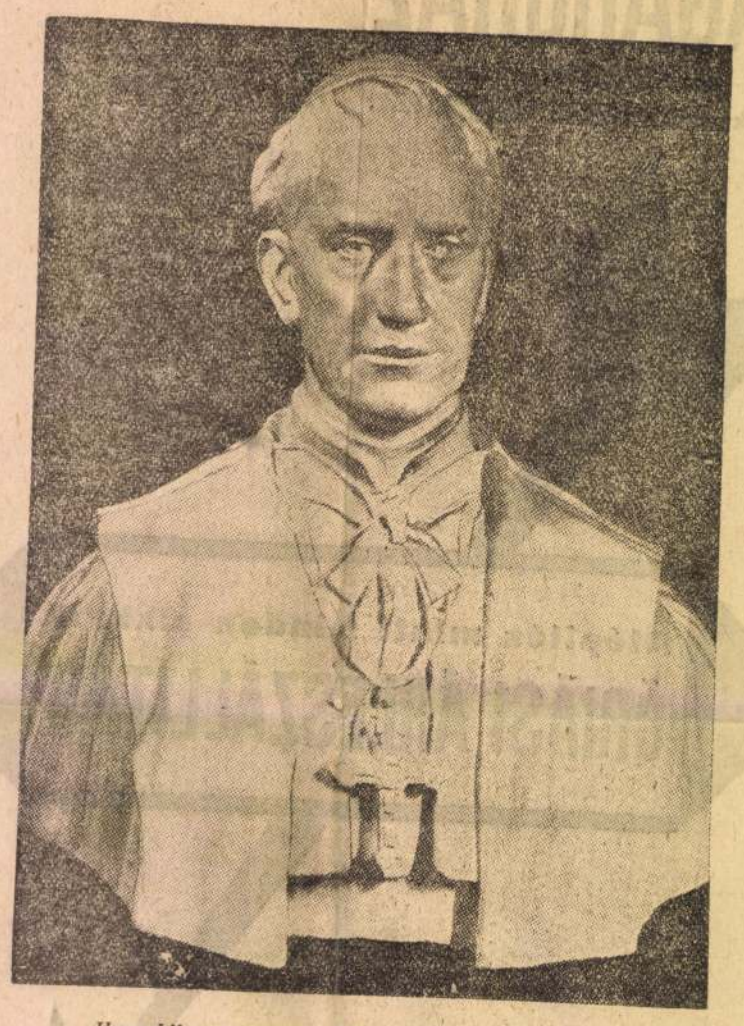

Hays biboros szobra a Metropolitain-muzeumban.

Az élet delén álló müvész tele van az alkotás és munka lázával. Egyik intervjuban igy szól:

— Szeretem Amerikát, mint a lehetetlenségeket nem ismerő munka hazáját. Itt más a levegő, mint más országokban. Más a müvészet, más a munka. Itt mindent meg kell fogni emberül. A müvészetet is. És ehhez sokan nem értenek. Tehetség és szem kell hozzá, rettenetes akarattal. A perspektiva fogalmát nekem valamikor ugy magyarázták, hogy befelé szükül... Hogy ez nem egészen igy van, tessék eljönni és nézni Manhatan látképét a newyorki kikötőből. A perspektiva itt *felfelé nyulik!*... Egy tény és ez az, hogy itt *csak a tehetségek érvényesülhetnek* kemény, szivós, konok munka árán, aki gics, az ne jöjjön ide... Ez a föld a jövő világa. Nagyszerü ország, szeretem.

Jó kedvvel, hittel dolgozik, hiszen ma már a newyorki mértékadó körök tisztában vannak azzal, hogy a monumentális Newyork valóban monumentális szobrait ő hivatott elkésziteni. És Finta mindenütt büszkén hivatkozik magyar voltára. A magyar géniusznak, a magyar teremtő erőnek, alkotó, müvészi értéknek hatalmas reprezentánsa ő az ujvilágban.

Kulinyi József.

KALAUZ UR KÉREM...

(Ez ma délután történt az ujpesti villamoson, miközben a perronra nagyon erőtlenül bemosolygott a bágyadt, késői novemberi napfény. A kalauz ur — vágott szőke bajuszu, zömök, huszonhatéves falusi fajta. Ugynevezett jegyfüzetével babrát és egy kemény táblára kifeszitett ivre titokzatos számokat rovogat.)

Kalauz: Aréna-ut. Szakaszhatár. *(Fiatal iparoslány lép fel a lépcsőn. A haja kontyba fonott, szoknyája hosszu, kedves arcu és fiatal.)*

A leány (a kalauzhoz meglepetten): Imre, maga az?

Kalauz (zavarodottan): Én... persze.

A leány: Kalauz lett?

Kalauz: Igen. *(Kis büszkeséggel):* Mégis hivatal.

A lány: No nézd, most már értem, hogy miért lett olyan büszke.

Kalauz: Én büszke? Nem én néztem el a feje felett. *(Megpillant egy inasgyereket, aki szórakozottan a perronajtónak dőlve, nézi a házakat.)* Csak tessék elővenni a pénzt. Azért, hogy elnéz felettem, én mindent látok. Nem lehet bliccelni.

A lány (sértődötten): Tessék?

Kalauz (bocsánatkérően): Nem Magácskához szóltam. *(Melegen.)* Régen nem láttuk egymást. Pedig én de sokszor gondoltam magára. A hangjára... Na beszéljen már valamit.

A lány (eszébe jutott, hogy még nem váltott jeggyel): Adjon kérem egy átszállót.

Kalauz: Elfelejtett már egészen?

A lány: Én? Hisz maga maradt el... És tudom jól, hogy a Kati miatt... Szereti még?

Kalauz (uj utas jeggyét vizsgálja): Régen lejárt, nem érvényes.

A lány: Mindenkitől csak jót hallok magáról. Hogy milyen csendes ember, milyen szelid...

Kalauz (egy uj felszállóhoz): Hallja, én ugy ledobom a lépcsőről, hogy csak ugy nyekken, ha nem zárja be maga mögött az ajtót. Nem látja, hogy milyen cugot csinált? Ha paraszt, akkor menjen strátkocsin, a villamos uraknak való.

A lány: Nézze, Imre, én megmondhatom magának őszintén, nekem már elég volt a flancból. Nyugodt életre vágyom egy olyan emberrel, aki...

Kalauz: Akinek a Ferdinánd-hidnál lejár a jegye, szálljon le. Szakaszhatár. *(A lányhoz):* Tudom, Ilonka, hogy maga jó szivvel volt két fiuhoz is egyszerre. Velük járt a mulatságba...

A lány: De én még oly fiatal vagyok. Szivem még szeretetre szomjazik, még tüzes...

Kalauz: (valakihez, aki a perronon dugva cigarettázik): Tessék eloltani. *(Ilonkához):* Ne bolygassuk a régi dolgokat.

A lány: Elmult. Megokosodtam.

Kalauz (melegen): És visszatér...

A lány: Igen, erős kézre van szükségem, aki védőm lesz, aki vezetni fog, aki az én utamon kalauzom lesz.

Kalauz: Már csak szeptemberig. Akkor kineveznek ellenőrnek. Végre nősülhetek. És ha akkor egy szép estén jelentkeznék az utcájukban és megfognám a kis kezét és azt kérdezném *(az ujonnan felszállóhoz):* Megvan kérem már a jegye?

A lány (átszellemülten): Gyengédségre éhezem, simogatást várok... Biztató szót attól, akit szeretek... Na Imre, mondjon valami szépet, valami biztatót, valami megnyugtatót...

Kalauz (miközben zökkenve megáll a villamos): Lehelpiac, halcsarnok.

A lány: Szeret?

Kalauz: Ilonkám... *(valami nagyon forrót, döntően szépet szeretne mondani, de a megállónál uj utasok szálltak fel és igy kénytelen a kocsi belsejébe menni, jegyeket osztani. (Amikor végre kijön):* Ilonkám, édes Ilonkám:

A lány: Hát fogunk még találkozni az életben?

(A villamos nagyot zökken. Végre Berlinitér. Lökdösődés, taszigálás, egy öregasszony megbotlik, mindenki az ajtó felé tolong. A kavarodásban Kalauz mindenütt csak Ilonkát keresi. De hiába. A lány pedig csak azt hallja, hogy a kalauz érces hangon orditja: Végállomás, kiszálni!... És Ilonka valóban leszáll, soha többé nem látják egymást...).

Kellér Andor.

aFinta Sándor

'NTA SÁNDOR születésének 100. évfordulója alkalmából vasárnap a világhírű szobrászművész életnagyságú domborművét leplezték le szülővárosában, Túrkevén. A múzeum külső falán elhelyezett, bronzból készített alkotás Lantos Györgyi hódmezővásárhelyi szobrász alkotása.

Magyar Hirlap 1981/6/16/9

FINTA SÁNDOR

Magyar Nemzet 1981. VI. 25

Finta Sándor múzeuma

Túrkeve—Los Angeles —Túrkeve

E három helynév egy magyar művész életútját jelképezi: a szülővárost, alkotómunkájának és sikereinek színhelyét, s az emlékmúzeumot, ahová — végakarat szerint — hagyatéka visszaszármazott. De hányan ismerik *Finta* Sándor pályáját, alkotásait és a túrkevei Finta Múzeumot? A Művészeti Lexikon is csak nyolc félsorban méltatja. Igaz, életének felét, szinte egész művészi pályáját idegenben küzdötte végig. Amerika ünnepelt szobrásza lett, de becsvágya az volt, hogy neve itthon örököljön meg. Ne feledkezzünk meg hát róla legalább születésének centenáriumán!

Finta gyermekéveinek legmélyebb emléke az az idő, amelyet kint töltött a kevei pusztán, számadó nagybátyjánál. Családja később Nagyváradra költözik. Sándor elvégzi a felső ipariskolát, s vasúti alkalmazott lesz. Huszonkét éves korában, gyilkos indulattal, véres bosszút áll nővéréért. Emberölési kísérlet miatt 12 évre ítélik. A szamosújvári fegyház igazgatójának feltűnik ezermester tehetsége, és szabad lehetőséget ad neki. Finta művészi fémmunkákat készít, fest, farag, szobrászkodik, hallatlan energiával és őserejű fantáziával; akarata fölébe kerekedik a börtön bénító egyhangúságának. A „rabművész" híre csakhamar áttör a komor falakon, a lapok magasztalják tehetségét. Az akkor Olaszországban élő Erdős Renée fölajánlja, hogy segíti majd kinti karrierjét. Finta 1913-ban feltételesen szabadul, de nem kaphat útlevelet. Nemsokára kitör a világháború, Finta bevonul, megsebesül. A Tanácsköztársaság alatt nagy becsvággyal kezdi újra művészi munkáját. A kocka azonban megfordul, s ő, reménytelennek látva az itthoni helyzetet, elhatározza, hogy kivándorol. 1920. júliusában köt ki Brazíliában, s néhány hónap múlva egy szobrával megnyeri a Rio de Janeiró-i sportklubok pályázatát. E sikere alapján megbízzák az ottani világkiállítás szobrászati és díszítő munkálataival. Finta eszmevilágára jellemző, hogy a kiállítás főkapujához Botond és Lehel hatalmas szoboralakját állítja.

A siker azonban nem sokáig tartóztatja. 1923-ban már New Yorkban nyitja meg a Finta Stúdiót. Szorgalma és tehetsége mind ismertebbé és becsültebbé teszi nevét (Hayes bíboros szobra, Whitman-emlékpályázat). Hamar megtalálja tehát helyét az amerikai művészi életben, de olyan feladatot keres, melyben kifejezheti töretlen magyarságát is. Így talál rá Kováts Mihály alakjára, aki kalandos katonai pályafutás után az amerikai függetlenségi harc hőse lesz: 1779-ben esik el Charleston ostrománál. Finta érmet, plakettet, domborművet, szobrot készít róla, s jó részt az ő lelkes hírverésének köszönhető, hogy az USA magyar szabadsághősének neve általánosan ismertté vált.

Finta sokoldalú tehetségének tere az irodalom is. Cikkei, novellái, versei jelentek meg, nemcsak magyar, hanem angol lapokban is, oly hamar és kitűnően elsajátította a nyelvet. Legnagyobb sikere két önéletrajzi regényének volt. A *Herdboy of Hungary* 12 kiadást ért meg, s *Kisbojtár* címmel fordították magyarra. Ennek folytatása a *My Brothers and I* (Fivérem és én), amely a szerző groteszk humorú illusztrációival nemcsak népszerű, hanem kötelező iskolai olvasmány lett.

1939-ben Finta átköltözik Los Angelesbe, s mindjárt megnyeri a város szoborpályázatát a polgárháború emlékművére. Az 1945 utáni föllendülés szélesre tárja előtte az alkotás lehetőségét, de főként azok a témák vonzzák, amelyekkel a magyarság hírét szolgálhatja. Ilyen munkái: a clevelandi Petőfi- és Madách-szobor (az Ady-szoborpályázaton is részt vett), Kossuth-emléktábla és -szobor (Pittsburgh, St. Louis, Los Angeles). Utolsó műve Haraszthy Ágostonnak, a kaliforniai szőlőművelés atyjának emléke. Finta fáradhatatlan energiáját egy szívroham töri meg. 1958. augusztus 3-án hal meg, 77 évesen.

Művészi hagyatékát szülővárosára bízta, ahol megvalósult a három szobrász testvér, Sándor, Gergely (Zádory Oszkár) és Sámuel közös terve, a Finta Múzeum. Munkásságukat Egri Márta és Györffy Lajos dolgozta fel terjedelmes tanulmányban, amely méltó nyilvánosságot érdemelne, hogy Amerika kiváló magyar szobrászművésze itthon is elfoglalhassa helyét a köztudatban.

A centenáriumi évforduló alkalmából a túrkevei múzeumban az eddiginél gazdagabb kiállítás nyílt meg Finta Sándor munkáiból. Amerikában szintén ünnepi tárlattal emlékeznek meg róla, s ehhez az itthoni Finta Múzeum is segítséget nyújt.

Kovalovszky Miklós

*

Túrkevén, a múzeum külső falán június 14-én leleplezték a művész életnagyságú bronz domborművét, Lantos Györgyi alkotását.

Telefontudósítás Veszpré

Bemutatkozn

Kikkel versenyeznek a televíziósok Veszprémben? — kérdezte önironikusan egy esztendővel ezelőtt a X. veszprémi tévétalálkozó záróműsorának tévékabaréja. Hát önmagukkal! — érkezett öntudatosan a válasz. Ennek az önversengésnek a tanúja idén is a televíziófesztivál vendége, szemlélője, ha nem tekint messzebbre a versenyprogramnál. Szerencsére azonban a fesztiválprogram összeállítói és a borongós Balaton-felvidéki napok egyaránt gondoskodtak arról, hogy a XI. veszprémi televíziótalálkozó résztvevői következetes figyelemmel tekintsék meg a versenyműsoron kívüli vetítéseket. És itt csakugyan van mit figyelni!

Délelőttönként a Fiatal Művészek Stúdiója mutatkozik be kész avagy félig kész munkáival a Dimitrov Művelődési Központ előadótermében. Az eddig látott munkák azt tanúsítják, a stúdió nem hazudtolja meg nevét. Ámbár művészi vagy televíziós pályájuk tekintetében inkább „komoly múltúnak" és nem fiatalnak nevezhető szerzők küldték el munkáikat e délelőtti bemutatókra, valamennyi filmre, játékra jellemző az ifjúi igazmondó és igazságszerető lendület, a friss és eleven — olykor jólesően szemtelen — világlátás és világláttatás.

Gyakran kavar viharokat *Gothár* Péter és még gyakrabban kelt egyöntetű elismerést rendezéseivel a képernyőn. A Fiatal Művészek Stúdiójában *Mrozek* „zsandárügyi drámájából", a *Rendőrség*ből forgatott tévéjátékot, a dráma szerzőjéhez méltón groteszk és

NA

Moszkvában július 7-én kezdődik a kétévenként megrendezett nemzetközi filmfesztivál. A játékfilmek versenyében részt vesz Kovács András Ideiglenes paradicsom, a gyermek- és ifjúsági filmek kategóriájában pedig Palásthy György Égig érő fű című munkája. A rövidfilmek versenyében egy-egy népszerű-tudományos, dokumentum-, illetve animációs film képviseli a magyar filmgyártást.

◆

A miskolci filmfesztiválon látott magyar dokumentumfilmről ír a Szovjetszkaja Kultúrában N. Lordkipanidze tudósító. A cikk szerint: a Miskolcon már húsz éve megrendezett fesztiválok megmutatják, hogy mi foglalkoztatja a magyar közvéleményt, a művészek világosan és okosan ábrázolják mondandójukat, s nem kategorikusak, bíznak a nézők ítéletalkotásában. Jó példaként említi a szovjet kritikus Fehérvári Tamás, Vitézy László és Péterfi András filmjét, elismerően szól Gárdos Péterről és Kolonits Ilonáról is.

Magyar Nemzet

A VSZK nagykövetének bemutatkozó látogatása

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, *Lázár* György, a Minisztertanács elnöke és *Apró* Antal, az országgyűlés elnöke bemutatkozó látogatáson fogadta *Bui Tan Lânht*, a Vietnami Szocialista Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét.

Németh Károly előadása a politikai akadémián

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának Politikai Akadémiáján szerdán *Németh* Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára tartott előadást Az MSZMP negyedszázados tapasztalatai a pártegység erősítéséért folytatott küzdelemben címmel.

Az előadáson részt vettek a párt- és a tömegszervezetek vezető propagandistái, az egyetemek, a főiskolák marxista tanszékeinek tanárai, a politikai propagandamunka irányítói, gazdasági, politikai, társadalmi életünk képviselői. A részvevőket *Óvári Miklós*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára köszöntötte.

Az előadás anyagát a Kossuth Könyvkiadó megjelenteti.

Benke Valéria Bács-Kiskun megyében

Benke Valéria, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának elnöke szerdán Bács-Kiskun megyébe látogatott. Délelőtt Kecskeméten részt vett a megyei pártbizottság ülésén, amelyen a végrehajtó bizottság 1980. évi határozatainak végrehajtását vitatták meg. Ezután *Romány* Pálnak, a megyei pártbizottság első titkárának társaságában *Bozsó* János festőművész műtermét kereste fel és megtekintette gyűjteményes kiállítását. A továbbiakban a kecskeméti Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskola oktatói és tudományos munkájával ismerkedett Benke Valéria. A főiskolát, amely tizenhét éves fennállása óta 2953 üzemmérnököt adott a hazai iparnak, *Kapitány* Sándor főigazgató mutatta be. A főiskola tudományos munkája is elismert. Benke Valéria a főiskola tanáraival, a város műszaki értelmiségének képviselőivel eszmecserét folytatott. A Politikai Bizottság tagja végezetül a kiskunsági nemzeti parkot kereste fel, ahol *Tóth* Károly igazgató adott tájékoztatást.

Energiatakarékossági díjak

Harminchatmilliárd forint — importra. Tekintélyes összeg. Mennyi áll „ellenében"? Körülbelül tizenötmilliárd forint. Az előbbi szám az ország egyesztendei energiaimportja. Míg az utóbbi a felhasználás racionalizálására fordítandó a tervidőszakban. Nos, ez utóbbi sikere az előbbi mérséklését jelenti. Ezt szolgálja egyebek között az MTESZ energiatakarékossági pályázata is.

Évente kétszer hirdetik meg a vetélkedőt. Tegnap az MTESZ székházában *Fock* Jenő, a szövetség elnöke hét pályamunkáért adott át díjat, tizenkettőért pedig pénzjutalmat. De az anyagi elismerésnél is fontosabb — s ezt hangsúlyozta dr. *Tóth* János, az MTESZ főtitkára — az előző és a mostani akciók hasznosítható tanulmányait megküldték az érintett minisztériumoknak, intézményeknek és vállalatoknak. De nem érik be ennyivel: *ellenőrzik is*, hogy az energiatakarékosságot szolgáló eljárásokat valóban bevezetik-e a címzettek.

Minisztertanács

Beszámol gazdasá

Jelentés a jóléti ala és a felsőokt

A kormány Tájékoztatási Hivatala közli:

A Minisztertanács szerdán ülést tartott. Meghallgatta és jóváhagyólag tudomásul vette *Marjai* József miniszterelnökhelyettes beszámolóját a közelmúltban a Szovjetunióban tett hivatalos látogatásáról, valamint a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság budapesti ülésszakáról. Megbízta a gazdasági bizottságot, hogy dolgozzon ki intézkedési tervet az ülésszak határozatainak végrehajtására.

A Minisztertanács áttekintette a vállalati jóléti és kulturális alapok képzésének és felhasználásának tapasztalatait. Megállapította, hogy az 1976 óta működő rendszer bevált, az alapokban rendelkezésre álló összeg évről évre dinamikusan növekedett, s tavaly elérte a 7,3 milliárd forintot. Az érvényben levő szabályokat a rendszer alapjainak érintetlenül hagyása mellett, a Minisztertanács állásfoglalása szerint úgy kell to-

A szociálpolitika

Az MSZMP programnyilatkozatában, XII. kongresszusa határozatában foglalt társadalompolitikai céljaink megvalósítása nagy feladatokat ró a szociálpolitikára. Napjainkban a gazdasági erőforrások viszonylagos szűkössége és ésszerűbb felhasználásuk követelménye is indokolja, hogy a szociálpolitikai tevékenység gazdaság- és társadalompolitikai céljainkkal és terveinkkel összhangban s a jelenleginél egységesebben fejlődjék.

A tapasztalatok alapján indokolt, hogy tudományos kutatási program keretében a jelenleginél világosabban és egyértelműbben állapítsák meg a szociálpolitika feladatait, funkcióit és működési elveit. Tárják föl az eredményesebb munkát hátráltató ellentmondásokat vagy ellátatlan feladatokat.

Ehhez kíván a kutatás eszközeivel hozzájárulni az általános, egységes szociálpolitikai koncepció kialakítását

Kutatás és

Az egyetemi, főiskolai kutatások fontossága nem statisztikai adatokkal igazolható, hiszen a hazai kutatási-fejlesztési ráfordításoknak mindösszesze egytizede kerül a felsőoktatási intézményekbe, s az ott dolgozó oktató-kutatók alig egyötödét képviselik az országos kutatólétszámnak. *A minőségi eredmények és a kutatások hatása* az, ami fontossá emeli az egyetemi, főiskolai tudományos munkát. Ezek közül is mindenekelőtt az a tény, hogy az az egyetem, főiskola, amelynek falai között kutatnak, nemcsak egyszerűen kutatóműhely, hanem egyúttal a nevelés-oktatás fellegvára is, ahol a közeljövő szakembernemzedéke előtt zajlik jól vagy rosszul a tudományos munka. Ahogyan a Minisztertanács ülésén is megfogalmazták: a kutatás gondjai az oktatási színvonal csökkenésében is erősen éreztetik hatásukat. *Kutatás és oktatás kölcsönösen feltételezik egymást* az intézmény falain belül.

Ennek tükrében értékelve a kutatások helyzetét, már az anyagi és személyi feltételrendszernél sem egységes a kép. Az elmúlt években tíz százalékkal nőtt az oktató-kutatók száma, ma már csaknem 14 ezren dolgoznak az egyetemeken, főiskolákon, s egyre többen rendelkeznek tudományos minősítéssel. Száz oktató-kutató között kétszer annyi a minősített dolgozó,

Finta Sándor, robrón

● DOMBORMŰAVATÁS. Finta Sándor születésének 100. évfordulója alkalmából a világhírű szobrászművész életnagyságú domborművét leplezték le tegnap szülővárosában, Túrkevén. A múzeum külső falán elhelyezett, bronzból készített alkotás Lantos Györgyi hódmezővásárhelyi szobrász alkotása.

- o Domborműavatás

8.

Esti Hírlap, Br. 1981 június 15.

Finta Sándor, szobrászművész

Kapcsolás a szobrászi stúdióba.
1980. máj. 15. Pétfi 12:55 [KGyné].

Folytassuk az emlékek és a vallomások sorát Turkevéről , illetve Ecsetpusztáról. Finta Sándor müvész pályája csucsán igy emlékezett a gyermekkorra, müvésszé válása első lépéseire.

Édesapám elment a turi vásárba és hozott egy szőrtarisznya takaros bugylibicskát, és négy éves koromban megtanitott arra, hogy hogyan faragjam ki az ABC betüit puha zsindelyből. Többet nem utatkoztam életemben, mert megtanultam a bicskavorgatást és a betüfaragásból átlendültem a szobrászatba. Mikor az S betüt valóban tökéllyel kifaragtam, amikor Edesatyám szakértői figyelemmel átvizsgálta a kész munkámat, kijelentette, hogy én müvésznek születtem. Igy lett belőlem szobrászmüvész. Mert a kis piros bugylibicska elkisért engem az egész életemen át. A bugylibicskával fejeztem be mindent, még a legnagyobb szobraimat is. A bicskám valósággal hozzánőtt az én ujjaimhoz.

Losonci Miklós: a Finta család grafikái. Tükör, 1980. júl. 20.

Finta Sándor szobrász- és grafikusművész

A FINTA-CSALÁD GRAFIKÁI

Túrkeve, Finta Múzeum

A századfordulón bőséges publicitás kísérte a Nagyváradról Túrkevére származott regényes életű Finta-család szobrászi törekvéseit; nem gyakori eset, hogy képzőművész börtönviselt legyen. Finta Sándor meg sem állt Amerikáig, ahol nagy hírű életművet hagyott hátra. Finta Gergely Rodin műhelyében találta meg eszményeit; szobrait egy ideig Zádory

Oszkár néven szignálta. Őt, testvérétől eltérően nem robosztus hév, hanem a szerkesztés megfontoltsága jellemezte. Finta Sámuelnek főként ábrázolásai figyelemreméltók.

Adományozás révén alakult meg a túrkevei Finta Múzeum, amely elsősorban a három testvér szobrait teszi közkinccsé. Ezúttal a szobrok rajzi előzményeit láthatjuk; olyan vázlatokat is, melyek önálló grafikák maradtak. Finta Sándor szecessziós indázású illusztrációit saját könyvéhez, *A kisbojtár*hoz készítette. Lórajzai és meséket kísérő grafikái is érdekesek. Finta Gergely iskolázottsága, Finta Sámuel lendülete fokozza a tárlat értékét, melyet Sándor feleségének, az iparművészként induló Kántor Katának egy-két munkája egészít ki. *(Képünkön részlet Finta Sándor meseillusztrációjából.)*

Losonci Miklós

mészet között; maga is a föld szülöt teként, őrizhet valamit a természet ből. *(Képünkön falevélmintás edény család.)*

Székely Andrá

Folyóirat

Világosság

A meghökkentően kifejező néme *Vater*land és *Mutter*sprache már bi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 ÚK 1 27.

Szolnok Megyei Néplap

Finta Sándor szobrászművész

1021

YEI NÉPLAP

Hazalátogat Finta Sándor özvegye

A Los Angelesben elhunyt túrkevei születésű világhírű szobrászművész, Finta Sándor özvegye, Kántor Kata, a tavasszal hazalátogat.

A szolnoki születésű sikeres iparművésznő — jónéhány Korda-film kosztüm, illetve díszlettervezője, a Tanácsköztársaság leverése után, a fehérterror üldöztetése elől menekült külföldre, Finta Sándorral együtt.

Apróhirdetések

INGATLAN:

Törökszentmiklósou Damjanich u. 37. sz. alatti háromszobás családi ház, beköltözhetően eladó. Megélhetést biztosító gyümölcsössel, gazdasági épületekkel, kedvezményes feltételek mellett.

SZOLNOK, Csokonai u. 78. sz. alatti háromszobás — családi ház garázzsal melléképülettel eladó.

KISÚJSZÁLLÁSON társasház építésére alkalmas 267 négyszögöl közművesített főtéri telek eladó. — Fodor Károly Kisújszállás, Sugár u. 11.

ELADÓ az Aranyhegyben kb. 700 n-öl

GARÁZS e
tok úton,
getelt, új
Érdeklődn
Táncsics u
3. Telefo
esti órákb

200 kg-ig
zsát vesz
tokat levé
megjelölés
nok, Alcs
rik.

HÉT-hete
mann kö
zárttörzsk
löktől ela
Vak Bott
Pádár.

GARANC
lips kaze
eladó. Sz
suth tér
Tóth, 17—

Pianinó
letre is.

Finta Sándor, nőtlen

A 38. m.-ban megjelent
keresztrejtvény megfejtése:
f. 25 Finta Sándor

— : Rejtvény 1872.

Élet s' Tudomány, br. 1975. szept. 26.

XXX
39

Finta Sándor, nyomdász

Megemlítve.
(A cikkben az Élet s Tudomány
1972. évi 25. számára hivatkozik.)

Lőrinczi Miklós: Kedves Élet s Tudomány!
[– a finta testvérekről] 1634. s 1653. kap.

Élet s Tudomány, 29. 1974. aug. 30.

XXIX
35

Finta Sándor

Emlékbaráttemma Turkevén van.

Emlékbaráttemnak.

1945. V 2. 1939 Petőfi 11 Vné –

Finta Sándor, festőművész

(1880. jún. 12 – 1958. aug. 3.)

A túrkevei Finta Múzeum ismertetésével kapcsolatban a Finta-testvérek, főként Finta Sándor életének, munkásságának, művészetének ismertetése.

Hamos Erzsi: Kis múzeum nagy értékekkel 6–7.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 20.

Finta Sándor szobrászművész.

Tárlevén a műtermről elnevezett múzeumban vannak elhelyezve szobrai és az ugyanciak szobrász- ötvös alkotásai.

-ti-: Műtermi-fáklyák.
Szolnok Megyei Néplap, 1972. okt. 28.

Finta Sándor

1958. aug. 3-án halt meg.

Néprajz. 1973. aug. 3. 101. cf. 180 m. Sp.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP
1969 MÁR 2

Finta Sándor szobrai

Finta-szobrok — Lédának

1021

Túrkeve kincsei

A múzeum modern, üvegfalú kiállítótermében a város neves fiai, a Finta testvérek szoboralkotásai találtak otthonra.

Finta Sándor Túrkevén született, s tengeren túl, Amerikában lett világhírű. New York állam díszpolgára, a Los Angeles-i Múzeum igazgatója volt. Ő alkotta a Rio de Janeiró-i szabadságszobrot, Los Angeles polgárháborús emlékművét. Végrendeletében egész életművét szülővárosára hagyta, azzal a kikötéssel, hogy építsenek egy olyan múzeumot, amely otthont ad a Finta testvérek műveinek. Mert a Finta családból nemcsak a legidősebb fiú, Sándor lett nagy művész. Öccse, *Finta Gergely* sokáig Párizsban. Rodin műtermében dolgozott. *Finta Samu* ma is Túrkevén él, dolgozik mint kőfaragó.

A magyar állam Finta Sándor végakaratának eleget tett. Hazahozta a nagyszerű szobrász hagyatékát. A múzeumot 1967 áprilisában avatták fel.

Miközben az üvegvitrinek és a szabadon álló nagyméretű szobrok között járok, felvetődik bennem a kérdés: *igazi közkinccsé* válhat-e mindaz a szép, ami itt összegyűlt? Vajon nemcsak a túrkeveiek személyes ügye ez a múzeum? A választ a vendégkönyv adja meg. A lapok arról szólnak, hogy *a kisváros múzeumának híre eljutott az országhatárokon túlra is.* Sok külföldi vendég, köztük Amerikában élő magyarok egy-egy csoportja zarándokol minden nyáron ide. Vannak köztük olyanok, akik személyesen ismerték a mestert.

Tavaly nyáron például turistaként vetődött el Túrkevére *dr. Pór Ida*, egy Amerikában élő magyar orvosnő, aki barátja volt Finta Sándornak. Látogatásának nyomán néhány nem mindennapi érdekességű levél és fénykép érkezett Amerikából. Az egyiket Finta Sándor írta *Brüll Adélnak, Ady Endre* halhatatlan emlékű Lédájának. Leveléhez néhány fényképet is mellékelt, régi, azóta eltűnt szobrairól, amelyeket részben a költőnek, részben kedvesének ajánlott.

— Azért is értékes ajándék ez számunkra, mert a fényképen levő szobrokról eddig nem tudtunk — mondja *dr. Győrfy Lajos*, a múzeum igazgatója, aki gondos gazda módjára ápolja a Finta-hagyatékot.

A túrkevei múzeumon kívül a világon csak egyetlen közgyűjtemény dicsekedhet Finta-alkotással: a New-York-i Metropolitan Múzeum. Vajon mikor kerül sor a Finta testvérek szobrainak *budapesti bemutatására?*

Rideg Gábor

lenőrzése a Pénzügyminisztérium be
li főigazgatósága területi igazgatós
nak feladata.

A bevételi főigazgatóság apparátu
vállalati igazgató által megállapított n
leget *utólag* vizsgálja, de a vállalati m
ka segítése, a hibák megelőzése érdekél
a revizorok *előzetes*, tájékoztató ellen
zéseket is tartottak.

December elején kezdték meg ezt
munkát. Azt vizsgálták, milyen a leltár
előkészítése, megbízhatóak-e a mennyis
gi adatfelvételek. A tapasztalatok általá
ban *kedvezőek*, de a revizorok több *hibá*
is feltártak. A többi között megállapítot
ták, hogy a leltárszabályzat néha túlságo
san szűkszavú, félreérthető. Ez volt a
helyzet az előzetes ellenőrzéskor a Szom
bathelyi Gépjavító Vállalatnál, s aligha
véletlen, hogy a győri területi igazgatóság
ellenőrzései során éppen itt találták a leg
több hibát a mennyiségi felvételeknél is

A Hosszúháti Állami Gazdaság leltár
szabályzata nem rögzítette a leltározás
módját, a hiányok és a többletek rendezé
sét, s nem tartalmazott rendelkezést az
érvényesíthető leírási veszteségekről. A
revizorok végül is megállapították, hogy
az állami gazdaságban levő idegen tulaj
donról nem készítettek külön leltárt. A
Cserkúti Gépjavító Vállalatnál több mint
egymillió forint értékű feketelemezt nem
ellenőriztek tételesen, hanem a könyv sze
rinti értéket tényleges készletként fogad
ták el.

...szereken kívül új nagy
...vesítmények is épülnek a Szovjetunió
ban. Ukrajna déli részén már működik a
Zaporozsje környéki *öntözőrendszer*, föld
alatti csöveinek hosszúsága eléri a 400
ezer métert.

NDK–lengyel árucsere-forgalom

Wieslaw Grzymski, a lipcsei tavaszi
vásár lengyel kiállításának igazgatóhe
lyettese Lipcsében tartott sajtóértekezle
tén közölte, hogy a *Lengyelország és az
NDK közötti áruforgalom az idén —
1968-hoz képest — 18 százalékkal növek
szik*. Az árucsere-forgalom értéke 1969-
ben lépi át először az 500 millió rubeles
szintet. Lengyelországnak az NDK-ba
irányuló exportja a tervek szerint 1969-
ben 27 százalékkal, az NDK-ból érkező
importja pedig 11 százalékkal növekszik.
Különösen nagyarányú lesz a növekedés
a *beruházási javak* és az *iparcikkek* te
rén: ezeknek Lengyelország teljes export-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1973 MÁJ 29

Népszava

Finta Sándor szobrászművész

— **Finta Sándornak**, a Túrkeveről Amerikába vándorolt, cukósbojtárból világhírű szobrászszá vált művésznek a felesége, a 79 éves Kántor Kata ellátogatott Los Angelesből szűkebb hazájába. Megtekintette a város Finta Múzeumát és élvezte Túrkeve, majd Szolnok vendégszeretetét.

— **A szakadékba zuhant**

hogy a mostani vanatsemma
szerű pénzátcsoportosítás mó
pénzügyi együttműködés sz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Finta Sándor szobrász-művész

Északmagyarország

1973 MAJ 29

Az özvegy látogatása

A Magyarok Világszövetségének meghívására hazalátogatott Los Angelesből Finta Sándornak, a Túrkevéről kivándorolt csikósbojtárból lett világhírű szobrászművésznek özvegye. A 79 éves asszony Túrkevének adományozta nagy értékű szoborgyűjteményüket, elhozta férjének egyik könyvét és egy kisméretű, egy lovászfiút ábrázoló híres szobrát.

Bányász—Budapesti Építők 12:12 (6:5). Sajószentpéter, NB I. B. női, 400 néző. 0:3-ról fordított a hazai csapat. Az izgalmas és változatos összecsapáson a sajószentpéteriek — csere nélkül játszva — a végére elfáradtak. Ld.: Bodnárné (5), Knittelné (3). Jók: Knittelné, Jackel Edit.

Sabaria—MVSC 11:7 (6:3). NB I. B., női, Miskolc. A listavezető és a sereghajtó találkozóján majdnem egyenrangú volt a hazai csapat, s ha nagy helyzeteit és a heteseket belövik, itthon tartják legalább az egyik pontot. Ld.: Czikó (5).

Miskolci Vörös Meteor—VM Egyetértés 25:16 (14:12). NB I.

FINTA SANDOR, éremművész

Az Eremkedvelők Egyesülete 1932-ben kiadta A Magyar Éremművészet története cimü könyvet német nyelven. A magyar éremművészet világhirüvé tételében nagy része volt e katalógusnak.-Sok magyar éremművész akkor is és ma is külföldön, és itthon egyaránt. nagy sikerrel. Ezek egyike volt pl. FINTA SANDOR éremművész is. 37.old

<u>GOSZTONYI JÓZSEF</u>: Az Éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/
/folyt./ 28.old

<u>AZ ÉREM</u>, XXIX.évf. 1975. 1.szám, Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

1881.június 22-én született Túrkevén. Gyermekkorában a nyarakat nagybátyjánál töltötte,aki ménesgazda volt Ecsegpusztán.Itt ismerte meg 12éves korában Herman Ottó a világhirü magyar természettudós,aki Ecsegpusztán gyüjtött abban az időben.Maga mellé vette és rábeszélte nagybátyját,hogy felsőbb iskolába adják a jóeszü fiút. 55.old

<u>GOSZTONYI JÓZSEF:</u> XX.szazadi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Szamosújváron hat évi börtönbüntetése volt.A fogház igazgatója felismerte kivételes tehetségét,lehetővé tette számára,gogy ott folytathassa művészi kedvtelését. Rábizta börtön középkori kápolnájának restaurálását. Hire eljutott a fővárosba is,+jságirók látogatták meg és,befolyásáos emberek kizbenjárására amnesztiában részesült. 55-old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX,századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász, érembüvész

1923-ban Braziliából áttelepült New-Yorkba. Itt indúlt el müvészi és irói sikere. Braziliai kalandjait örökitette meg "A nagy majom titka" cimü könyvében, melyet 5 millió példányban adtak ki. Gyermekkori élményeit irta meg "Magyar pásztorfiu", c. könyvében, mellyel elnyerte az "Edgar Allan Poe" Irodalmi Társaság" díját. 56.old

<u>GOSZTONYI JÓZSEF:</u> XX. századi magyar érembüvészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Első plakettjét 1910-ben bronzba véste,ugyanezzel a technikával készitett plaketteket a román királyi csa lád több tagjáról is 1911-ben- 55.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek
külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971.
Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

1913-ban Túrkevére vonúlt vissza,majd Párizsba utazott ahol Rodin műterméven dolgozott a világháború kitöré séig. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: [illegible].Szurvadi magyar éremművészek külföldön 5[illegible].old

A Magyar Numizmatikai Társulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Megmintázta Szalóki Návrátil Imre dr.egyetemi tanárt is.-Ez az első plakettje,amelyet verési technikával sokszorositottak. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Társulat évkönyve, 1971.
Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

A Los Angeles-i világkiállitás főkapúját két magyar tárgyú szobra disziti,az egyik BOTOND-ot,a másik LEHEL-t ábrázolja. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Társulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász, éremművész

Vallási témájú érmekkel és plakettekkel jelentkezett 1912-ben és 1923-ban.-
"ÜDVÖZITŐ", cimü érme figyelemre méltó ebben az időben. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

"ANYÁM",cimü mahagoni szobra különösen megkapóan ábrázolja az édesanyja emlékét.Müvei méltán sorakoznak a magyar szobrászati alkotás legjobbjai közé. 57.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Evkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

--

A "MÜVÉSZET MUNKA",cimü érmét 1917-ben készitette.Ez egy görnyedő kubikust ábrázol,amint egy kövekkel megrakott talicskát túl.Ezt az érmet apja emlékére készitette,aki szintén kubikus volt. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai tarsulat Evkönyve, 1971. sp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

"BUFFALO",cimü érmét 1929-ben készitette.Ez Magyarországot szimbolizálja,a jobboldali alak kezében a volt Nagy Magyarország térképe látható.57.old. 2.számu kép 61.old. Fekete repr.

BOSTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1971. sp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

"BUFFALO", cimü érmét 1929-ben készitette. Ez Magyarországot szimbolizálja, a jobboldali alak kezében a volt Nagy Magyarország térképe látható. 57.old.
2.számu kép 61.old

ROSZTONYI JÁNOSNÉ: XX.szazadi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971.
Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

Az I. Világháborúban megsebesült,Pesten az Iparművészeti Főiskolába berendezett szükségkórházban ápolták.Itt ismerkedett meg második feleségével Kántor Katával,aki textilfestő iparművésznek készült és ott önkéntes ápolónő volt. 55.old

<u>GOSZTONYI JÓZSEF</u>: XX.századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász, éremművész

Erdős Renéről elefántcsontból faragott érmeket, aki egyébként menyasszonya is volt. Később is készitett érmeket elefántcsontból, többek között Kántor Katáról, majd Amerikában ezüstlakodalmukra önmagáról és feleségéről. 56.old

COSZTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat évkönyve, 1971. Bp. 1972.

FINTA SÁNDOR, szobrász,éremművész

"HAYES BIBOROS"-t ábrázoló mellszobrát a Metropolitan Múzeum vásárolta meg.Több pályázaton nyert szobraival és érmeivel.A Numizmatikai Múzeumban/USA/ ma is állandó kiállitás látható érmeiből,plakettjeiből. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar éremművészek külföldön 57.old

A magyar numizmatikai tarsulat évkönyve, 1971. sp. 197z.

setem most már van annyi, hogy tisztességesen megélek belőle mindenkor, amíg munkaképes leszek. Állásomat kitartásomnak köszönhetem, Carlos barátságának pedig azt, hogy abban a körben élek, amelyben maga is, Ellen. De ez aztán minden, amivel birok s beláthatja, hogy igazam van, mikor nem a legszerencsésebb embernek tartom magam.

Ellen kissé sápadt volt, tekintete fürkészően nyugodott Egon arcán, mintha szemeiből akarná kiolvasni, mi történik lelkében.

Egon szép arca vonaglott a belső gyötrelemtől e kínos vallomás alatt. Sejtette, érezte, hogy Ellen szereti őt, s ha megvallotta volna neki szerelmét, hitte, hogy nem utasította volna el, de most vajjon fogja-e tudni szeretni a szegény vagyontalant, de főleg a senki fiát.

Ezért volt fájdalmas a vallomása. Egyenlőnek tartotta a lemondással az imádott nőről, kinek birhatásáért életét is szivesen feláldozta volna.

VIRÁGÁGYAK A JAPÁN CSÁSZÁR TOKIÓI KERTÉSZETÉBEN.

DISZKERT KAMEIDÓBAN, TOKIÓ MELLETT.

KÉPEK JAPÁNORSZÁGBÓL.

— Kedves barátom — szólalt meg Ellen végre —, maga igazán még nálam is szerencsétlenebb, mert én legalább tudom, hogy kik voltak a szüleim. Hanem maga férfi, míg én csak nő vagyok; ha nekem van egy jó néninkém és testvérem, magának is van két olyan jó barátja, mint Carlos és én.

Ebben a pillanatban a kerti úton feltünt Donna Elvira közeledő alakja s a fiatalok nem folytathatták párbeszédüket.

Ellen sebtiben még odasúgta Egonnak:

— Holnap többet is beszélgetünk erről.

Az ifjúnak úgy tetszett, hogy biztatás csendül ki a leány hangjából s arckifejezésének szomorúsága láthatólag megenyhült tőle.

* * *

Másnap délután a platánfák alatt sétáltak együtt.

— Milyen nyomott hangulatban van Egon, talán még mindig tegnapi beszélgetésünk hatása alatt áll. Látja, én az éjjel sokat gondolkoztam a hallottakról, s valószinűnek tartom, hogy származásának titkát meg tudná fejteni, ha erélyesen nyomozna.

— Teljesen lehetetlen, mert hiányzik minden vezérfonal. Itélje meg maga is, hogy nincsen-e igazam. Elmondom megtalálásom történetét, úgy amint nevelőanyámtól, a hindu nőtől hallottam. Nevelőanyám szegényes kis háza közel állott az országúthoz, csupán egy kis virágos kert választotta el attól. Egy viharos, koromsötét éjszakán kétségbeesett segélykiáltások hallatszottak az országút felől. A segélykiáltások egyre erősödtek, végül egy szivettépő női sikolylyal végződtek. A hindu asszony, bár minden izében reszketett a félelemtől, összeszedte minden bátorságát s lámpását meggyujtva megindult, hogy amennyiben módjában van, segítséget nyujtson. Amint az ajtót kinyitotta, rettentő erejű szélroham tódult a szobába, visszacsapta az ajtót, hogy megrendült belé a ház s a lámpát is kioltotta természetesen.

Belátta az asszony, hogy lámpájának nem veheti a viharban hasznát, sötétben pedig nem mert kimenni, amit nem lehet rossz néven venni egy babonás hindu asszonytól.

Alig derengett a hajnal, nevelőanyám már talpon volt s kiment az országútra. Pár lépésre a kert szögletétől egy felfordult kocsi vonta magára figyelmét. Inkább kíváncsian, mint félve ment oda, mert nem gondolta, hogy milyen borzalmas látvány fog elébe tárulni.

A kocsi tulsó oldalán egy fiatal asszony feküdt a földön. Gyönyörű termetére szürke ruha feszült s hosszú szőke haja két vastag fonatban terült el két oldalt mellette. Első tekintetre látszott az asszonyon, hogy meg volt halva. A száján kiszivárgott vér már megaludt ajka körül s ruhája is tele volt aludt vérrel.

A halott mellett egy kis, két-három évesnek látszó fiucska feküdt, az is halottnak látszott, bár kis keze még görcsösen kapaszkodott a halott ruhájába.

A hindu asszony sietve felköltötte szolgáját s a gyermeket és az asszonyt bevitték együtt a házba.

Az asszonyt illetőleg minden élesztési kisérlet sikertelen maradt, a gyermek azonban lassankint életre ébredt. Szép, szőke fiucska volt — így mondta nevelő-anyám — s amint az ájulásból magához tért, nyoma sem látszott rajta a titokzatos és borzalmas éjszakai eseménynek. Mikor tekintete halott anyjára esett, keserves sirásra fakadt s éhséget panaszolva, angol nyelven szólalt meg:

— Please, mamma, Egon is hungry.

A hindu nőnek annyi év után még most is könny gyűl szemébe, ha ezt a jelenetet elmondja.

Nevelő anyám jelentést tett a hatóságnál, nehogy bajba kerüljön. Kutattak aztán és nyomoztak mindenfelé, de minden fáradság hasztalan volt.

A halott nő ruhájában, a szövet és bélés

közé bevarrva, nagyobb összegű pénzt talált nevelő anyám s miután elhatározta, hogy felnevel engemet, megtartotta a pénzt is. A fehérneműkben — csodálatosképpen — nem volt monogramm s így nem talált semmit, ami nyomra vezethetett volna.

Láthatja, hogy ki van zárva minden remény és lehetőség arra nézve, hogy származásom titkát valahogy megtudhassam.

— Úgy látszik igaz, de ki tudja a jövőt, Egon?

Kedvenc helyükre, a tulipánfák alá mentek és leültek a kertnek egy árnyas zugába. Ellen leoldta kalapját s maga mellé téve azt, fejét a fa vastag törzséhez támasztotta.

De alig pihent így egy pillanatig, mikor feje felett halk zörejt hallva felnézett s ijedten sikoltotta el magát. Aztán önkéntelenül, szorosan Egonhoz huzódott, mintegy tőle kérve oltalmat.

Egon feltekintett és felugrott. Meglátta a kigyót, mely egy ágon himbálózva éppen Ellen felett nyujtotta le fejét s mutogatta fulánkját.

A fiatal ember gyorsan átfonta karjaival Ellent s elvonta a fától. Ép ideje volt, mert a kigyó a másik pillanatban a fa törzsére ereszkedett, végigcsúszott rajta s csakhamar eltünt a pázsit zöldjében.

Ellen feje eközben ismét az ifjú mellén nyugodott, mint akkor a kis erdőben, de most csak ketten voltak, egyedül.

Egon szive hevesen dobogott, óriási önmegtagadásába került, hogy le ne hajoljon s meg ne csókolja a leányt. A veszély már elmult, de Ellen még mindig nem bontakozott ki az ifjú karjaiból.

A régen visszafojtott szerelem a szenvedély tüzével lángolt fel Egon szivében. Nem volt többé ura akaratának s mintegy önkivületben szólalt meg:

— Ellen, angyalom, üdvösségem, tovább nem birom érzelmeimet visszafojtani, szeretlek, imádlak! Bocsáss meg, hogy őrült szerelmemet bevallom. Uzz el magadtól, de előbb hallgass meg. Kimondhatatlanul szeretlek már régen; engedd meg, hogy ajkam egyetlen egyszer imádattal érintsen.

Lehajolt s megcsókolta Ellen ajkát, ki mintegy erre a csókra ocsúdott fel s riadtan emelte tekintetét az ifjúra.

Egon csak most vette észre, hogy milyen sápadt a leány arca. Zavarodottan és igaz aggodalommal kérdezte meg:

— Talán rosszul érzi magát?

Ellen nem felelt s az ifjú nem volt tisztában a helyzettel, hogy vajjon hallotta-e Ellen a vallomást? Csókjára ébredt-e, vagy csak azután nyitotta fel szemét s nincs tudomása a történtekről?

Mikor Ellen hosszas hallgatás után megszólalt, remegő, bizonytalan volt a hangja és tekintetét lesütötte.

— Nagyon megijedtem a kigyótól, de már nincs semmi bajom, sőt nagyon boldog vagyok.

Azután felnézett Egonra s fejét kezével magához vonva le, fülébe súgta:

— Én is már régóta szeretlek, egyetlen boldogságom.

Egon szerelemittasan zárta ismét karjai közé a lányt, szorosan magához ölelte s ajkát keresve, égő, forró csókokkal zárta azt le, megremegve a boldogságtól.

Így álltak pár percig önfeledten, boldogan a széles levelü tulipánfák alatt.

Midőn édes szerelmi mámorukból magukhoz tértek, Egon arra kérte a leányt, hogy szerelmük egy évig kettőjük titka maradjon. Mert, úgymond, időt akar adni Ellennek, hogy teljesen biztos legyen benne, hogy elhatározását nem fogja-e megbánni.

Azután boldogan, mert szívük telve volt az igaz, tiszta szerelem örömével, felsiettek a villába, félve, hogy Donna Elvira máris haragudni fog hosszas elmaradásukért.

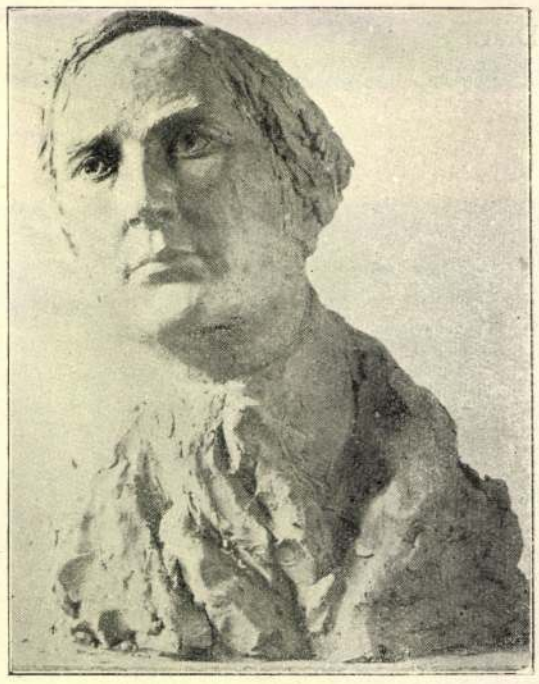

FINTA SÁNDOR MUNKÁIBÓL.

Finta Sándor

szobrász

ioha a szó gödörbe rant.
Vers?" — kérdezi. Közelben bokrok,
ü, virág tavasz-kisértet.
'gy ember röhög s köp. "Vers?"—kérdi.
zivem . . . sorsodat megérted?

REMÉNYI JÓZSEF.

FINTA SÁNDOR

ujabb, nagyjelentőségü sikereiről szá-
olhatunk be s ezt őszinte örömmel tes-
ük. Finta ujabban két magyar tárgyu
obor-pályázatot nyert meg:az egyik
pittsburghi Kossuth emlékmü, a má-
k a clevelandi Madách szobor. A Kos-
ıth szobrot Finta már el is készitette
jelenleg a bronzöntő kezében van.
Iondanunk se kell, hogy az egész ame-
ikai magyarságnak haszna van ezekből
müvészi alkotásokból, amelyek nem-
sak gyönyörködtetnek, hanem felhiv-
ák a szemlélők figyelmét arra a nem-
etre, amely a világnak egy Kossuthot
és egy Madáchot adott.

(Szerk. Pl. Czakó Aurum, Toronto)

Tárogató (Toronto)
1949 máj-júni

146/1905 sz.-hoz.

A m.kir.vallás és közokt.miniszt
sz.a.kelt s a budapesti IX ker.
mása.

A Lampel Róbert czég
tár" folytatólagos három kötetén
tára számára való megvásárlására
sitom az állampénztárt, hogy eze
ságának hivatalos nyugtatványára
zesse ki.-

A hivatalos más

Gra

igazga

Finta Sándorné

Kántor Kata

Bazikoh vázontartó

Jenei műve

Repr.

Mihalik Gyula:

A bazik. Bp. 1917.

VIII. tábla.

Fintáné Kanitor Katalin
grafikus
New York

Exlibrise a cimlapon
repr.

Pásztortűz
1937. 9. 27.

Az ATHENAEUM detektívregény sorozata

Kötetenkint 1 pengő

1. *Biggers:* A sárga detektív
2. *Childers:* A rejtélyes könyv
3. *Galopin:* Hajsza a detektív után
4. *Sayers:* Jelige »Gyilkosság«
5. *Renaud:* A két bálvány
6. *V. Dine:* Greene-gyilkosság
7. *Strahan:* Úrilány nem gyilkol
8. *V. Dine:* A szkarabeusz-bűnügy
9. *Austin:* A fekete galamb
10. *V. Dine:* Szörny a tóban
11. *Strahan:* A halál menyasszonya
12. *East:* A clarendoni gyilkos
13. *Rogger:* Az üldözött holttest
14. *Hammett:* Gyilkossággal kezdődik
15. *Queen:* Mandarin-bűnügy
16. *Myers:* Vigyázz, ha jön a gyilkos
17. *Rudd:* A fürdőszoba titka
18. *Rogger:* Két utas eltünt
19. *Hammett:* A máltai sólyom
20. *Mason:* Budapesti expressz
21. *Rogger:* A halálkabin
22. *Seldon Truss:* Hív az akasztófa
23. *Sax Rohmer:* A nevető gyilkos
24. *Henry Holt:* A »Farkas«
25. *Blochman:* A bengáli gyilkos
26. *Rogger:* Három csepp vér
27. *Gielgud Marvel:* Statisztál a halál
28. *Footner:* Frissen hantolt sír
29. *Morland:* A gyilkos hold
30. *Rogger:* Gyilkosság tízkor
31. *Gribble:* Bosszú!
32. *Seldon Truss:* A hullámsír titka
33. *Rogger:* Marad három
34. *Queen:* Gyilkosság a tengerparton
35. *Latimer:* Gyilkosság a tébolydában
36. *Morland:* Árny-gyilkos
37. *Peter Prenn:* A fehér boszorkány
38. *Blake:* A meggyilkolt gyilkos
39. *Rogger:* A sötét ablak
40. *Abbot:* Gyilkosság a cirkuszban
41. *Child:* Az emberrabló
42. *Queen:* A kétlelkű Gimball
43. *Morland:* A leopárd uccája
44. *Child:* Köztünk van a gyilkos

Kántor Katalin

kereskedelemügyi minisztérium ~~5~~ 400 K segély

Érmisk 1913-14.

Kántor Katalin

textil

1911-15

Évinek 1930.84.1.

— 1900: Bej. 33. — 1901: Bej. 33. — 1903: Bej. 33. — 1904: Bej. 33. — 1905: Bej. 33.

d — Magy. Képtár 248. — Dep. régi 57. — Uj lelt. sz. 132. — 1905. atv. jegyz. 33. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1686. és a leltárban 2699. -- Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatoka Nemz. Muzeumban.

Mk. 248
D r. 57
ujl. 132

Erny Mih. hg 1871

33.

Kántor Katalin

Keresk. min.-tól
800 k.

Írnivsk 1915/16. 42 l.

RTÉNET

et IV—VII. kötete; Három nemzedék és ami na következik (1934); A mai Széchenyi (1935). Több történelmi forrás-kiadványa is van, neve-esen: A budai basák magyarnyelvű levelezése 3—1589. (1915. Takáts Sándorral és Eckhart enccel.) Török-magyar oklevéltár (Karácson Imre yatékából, 1916.) Török történetírás. (Karácson nagyatékából, 1917.)

VÁCZY PÉTER, történetíró, levéltáros, szül. Kassán 1904-ben. Egyetemi tanulmányait dapesten, Bécsben, Rómában végezte. A szellem-téneti iskola híve, mely iskola a kulturális jelen-eket organikus egységben veszi vizsgálat alá. 1933 ımgarten-díjat nyert. Művei: A hűbériség sze-e Szent István királyságában (1932); A szimbo-ıs államszemlélet kora Magyarországon (1932); erste Epoche des ungarischen Königtums (1935).

Kántor Katalin

V. évi szakdolgozat
Rapott jő eredm.

Ünnepi 1915/16. 43. l.

1915/16.
1914/15
1913/14
1912/13
1911/12

1912.

845 julius 4-én.

Füleslőleg

fa

sű és az előtért elfoglaló jernyei
olva. Közelében [redacted] mögötte a
z- és egyéb fákból álló lombos cso-
[redacted] diszlenek, mig jobb-
a nagyszámú piros, lila, rózsaszinű
. A háttér dombos vidék felhőzött ég-
lra: »Szinyei«.

.5:80.6 cm.-- Lelt.sz.4176.-- Véte-
ki felterjesztés (1234-912) és az
81491 (1421-912) sz. leirat alap-
ttetett 1912 julius 5-én.-- Elszámol-
án (1678-912). -- Az elszámolásra nézve
loadmányt.
.n.669-912
.lelt.8543.
21-912-1.

6043 sz.engedély (1167-912).

62

Kántor Katalin

Mezőkedelmi minisz-
teri 800 K államsegély
Évinek 1914–15.
83. l.

megfelelő nyomógépekkel konstruált. A következő években megjelentek az első publikációk az új felfedezésről: 1.) 1810. Rapp: „Das Geheimniss des Steindruckes im ganzen Umfange" és 2.) Alois Senefelder: „Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerei in allen ihren Zweigen und Manieren". München, 1818. —

Kántor Kata

iparművészeti munkáinak kiállítása 1916-a szept György Czéh 32-ik aukciójában.

Batikolt lampaernyők, ~~stb~~ asztalterítők, sálak, retikülök bőrbatikkal stb.

A Szivár 1916. 155. l.

Izsák VII. 184.

Füsüné Kántor Kata

1914-16

Sz. Szeluk 1894
máj. 26
textiles munkalány

~~[illegible]~~

Sz.

Kantor Kata

igazgatónő
tanítókat képző

lánd

Finta Sándorné

PÁSZTORTŰZ

FŐSZERKESZTŐ: REMÉNYIK SÁNDOR

SZERKESZTI: CSÁSZÁR KÁROLY

Fintáné Kántor Kata műve (New-York)

XXIII. ÉVFOLYAM. 9. SZÁM 1937. MÁJUS 15.

A Pásztortűz megjelenik havonta kétszer.

•

Cikkek, novellák, versek, ismertetésre szánt könyvek a szerkesztőség címére küldendők:
CLUJ,
Strada Baron L. Pop 5.

•

Minden cikkért írója felel.

Kéziratokat, képeket nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

•

Szerkesztőségi órák:
minden kedden és csütörtökön délelőtt 12—1 órakor.

TARTALOM

Spectator: Újrakezdés — *Szabédi László:* Két vers — *Reményik Sándor:* Természet-heroizmus *Nyirő József:* Havasok könyve alkalmából — *Koós-Kovács István:* Napló — *Reményik Sándor:* Ésaiással (vers) — *B. V.:* Gróf Majláth Gusztáv Károly negyven éve püspök — *Tiszaváry Ervin:* Sámson (vers) — *Szabó T. Attila:* A könyvjegy művészete — *Fülöp József:* Ház a temető mellett, Élet-hajsza (versek) — *Szenczei László:* A gyerekek (regényrészlet) — *László Dezső:* Viharsarok. *Féja Géza* könyve — *Biróné Váró Éva:* Két vers — *Ijjas Antal:* A firenzei énekeslány — I. *Szemlér Ferenc:* Ungarn. Magyar elbeszélők németül. Kiadta *Keresztúry Dezső* — *Szabó T. Attila:* A magyar népnyelvi tanulmányozás. *Csűry Bálint* tanulmánya — *Lőrinczi László:* Szeretnék szántani *Csűrös Emilia* ifjúsági regénye — *K. B.* Biró József újabb tanulmánya

Előfizetések, tudakozódások, könyvrendelések a kiadóhivatal címére küldendők:
CLUJ,
Strada Baron L. Pop 5.

Előfizetési árak:

Egész évre	500 L.
Félévre	260 „
Negyedévre	140 „
Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak egész évre . .	400 L.

Magyarországon:
Egész évre . . . . . 18 P.

Magyarországi bizományos:
Studium R.-T. Budapest,
Kecskeméti-u. 8.

LÁTHATÁR

a kisebbségi magyar nemzettömbök szellemi figyelője. Megbízható és rendszeres áttekintést ad a romániai, csehszlovákiai és délszlávországi magyarság kulturális életéről. Ismerteti a környező népek szellemi életét. Munkatársai a legjobb nevű kisebbségi írók, valamint a magyar kisebbség-tudomány irodalmának legkomolyabb munkásai.

Felelős szerkesztő: CSUKA ZOLTÁN
Romániai terjesztő: Slova—Oradea.

Mutatványszámot szivesen küld a
LÁTHATÁR KIADÓHIVATALA
Budapest, VII. Rákóczi-út 60.

Hölgyek figyelmébe!

Ha bármily okból nem sikerült eddig villanyondulálása, keresse fel üzletemet. Állandó ujdonságok. Villany- és villanynélküli tartós onduláláis „Hősugár" géppel, eddig még nem ismert sikerrel és garanciával „Inocamin" hajfesték 15 árnyalatban. Artalmatlan. —
Csak a MUŞŞA cégnél kapható,
CLUJ, Piata Unirii 23. szám.

Hölgyek jelszava:
legolcsóbb a
Heller és Molnár
női divatáruház
Cluj, Calea Regele Ferdinand 15

Nehány szó a rheumásokhoz. Ön talán már megkisérelt minden lehetőt anélkül, hogy kínzó fájdalmaitól megszabadult volna. De Önnek sincs oka a kétségbeesésre. Tegyen még ma egy kisérletet az azonnal ható fájdalomcsillapító Togal tablettákkal. Togal oldja a húgysavat, az emberi test ezen magatermelt, pusztító mérgét. Nem kevesebb, mint 6000 orvos rendkívül elismerően nyilatkozott a Togal jó hatásáról.

KORUNK LEGÉGETŐBB KÉRDÉSEIVEL FOGLALKOZIK
A
MAGYAR NÉPEGÉSZSÉGÜGYI SZEMLE
SZERKESZTI:
DR. SCHMIDT BÉLA

Kérjen mutatványszámot!

Szerkesztőség:
Tg.-Mureş,
Str. Eminescu 4.

Finta Sándorné, Kantor 1

Kate, iparművész; sz. 1894 aug. 26. Szolnokon. 1911–16. a budapesti iparművészeti iskola textil szakosztályán tanult. Gyula nővérénél volt. 1915. a m. kereskedelmi minisztérium állami segélyben részesítette. 1916. jó eredményű szakiskolai bizonyítványt kapott. Még ez évben a Bent Károly Cég aukcióján batikolt lampaernyőiből, asztalterítőiből, bőrbatik retikülje(i)ből kiállított rendezett. 1918. Fina Sándor

T 1917. Budapesten volt munkahelye.

szobrász feleségé lett s férjével együtt kivándorolt Amerikába. Rio de Janeiro-ban saját önállóságával szegődött férjének, ~~hogy~~ ~~to~~ mikor az elő sikerek már biztonságba volna tolmai biztonságba volna tolmai szükséget. Fontánét a sárga-ház tette munkaképtelenné. Hazajött s egy évet Erdélyben töltött. T Visszatérve ~~keszten~~ költözött New Yorkba, hol ~~szerepelt~~ szerepelt mint szobrász. Itt készült az Astor-palota megrendelésére Hugo Victor Hunchback of Notre-Dame c. T filmje ~~lett~~ 36 dr6

T Meggyőződése

T szinnyébe készült

batikfestménye ~~eltűnt~~ ~~magyarhoz vett~~. A Fine Art Academia 1928. rendezett kiállításán a Harém Grácia és Venusz ünnepére c. nagy méretű batikjaival vett részt, melyekről az amerikai sajtó elismerésel emlékezett meg. Ezután Fridötajt virágos batik stúdiója számos tanítványa és megrendelője volt New Yorkban.

+ karrosszé festett

A Nyugat 5 1916. 155. l. —
Szarvas. Tak. Ert. 1914–15.
83. l. – 1915–16. 42, 43. l.
Kulinyi József. Muzeum
vörzek a newyorki Fine
Art Akadémián. MI.
1928. 161, 162, 165. l. kép-
nef. — Mihalik Gy. A ba-
lik. Bp. 1917. VIII. t. — Pauer
1937. máj. 15. l. (mint lapszerk.)
és az szarvasi vörzek fori
kola anyakönyv adatai

Finta Sándor (Newyork): Relief-illusztráció Walt Whitman »Old Ireland« című költeményéhez. Emlékérem Kovács Mihály ezredes hősi halálának 150-ik évfordulójára. — Reliefillustration zu Walt Whitmans Gedicht »Old Ireland«. Medaille zur Erinnerung an den Heldentod des Obersten M. Kovács. — Plaquette et medaille par A. Finta.

Szemelvények a m. kir. Iparművészeti Iskola textilosztályának évvégi kiállításából. Batikmunkák. Tanár Muhits Sándor. — Schülerarbeiten der Textilklasse der Königl. Kunstgewerbeschule, Budapest. — Panneaux de batik. École royale des Arts décoratifs, Budapest.

Finta Sándor (Newyork): Relief-illusztráció Walt Whitman »A kincsek honába vezető nehéz út« című költeményéhez. A magyarok pittsburghi látogatásának emlékérme. — Reliefillustration zu Walt Whitmans Gedicht »Passage to India«. Erinnerungsmedaille des Besuches der Ungarn in Pittsburgh. — Plaquette et médaille commémorative par A. Finta (Newyork).

A DR. WANDER GYÓGYSZER- ÉS TÁPSZERGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG IGAZGATÓSÁGA, TISZTVISELŐI ÉS MUNKÁSAI ÖRÖMMEL ÉS BÜSZKESÉGGEL ÜDVÖZLIK

BALLA SÁNDOR

URAT, NAGYRABECSÜLT ÉS SZERETETT VEZÉRIGAZGATÓJUKAT

MAGY. KIR. KORMÁNYFŐTANÁCSOSI KINEVEZÉSE ALKALMÁBÓL.

A LEGFELSŐBB ELISMERÉS KOSZORÚJÁBA KIVÁNJUK FONNI A HÁLA ÉS SZERETET VIRÁGAIT MI, AKIK KÖZVETLEN TANUI LEHETÜNK MÉLTÓSÁGOD MÉLYEN SZÁNTÓ, NAGYVONALÚ, ALKOTÓ MUNKÁSSÁGÁNAK, AKIK TEVÉKENY MŰKÖDÉSE ALATT LÁTTUK NAGYRA NŐNI VÁLLALATUNKAT, AMELYRE A HAZAI GYÁRIPAR ÉS A KÖZEGÉSZSÉGÜGY MINDEN TÉNYEZŐJE BÜSZKESÉGGEL TEKINT. JELENTSE E LEGFELSŐBB KITÜNTETÉS MÉLTÓSÁGOD NAGYIVŰ ÉLETPÁLYÁJÁNAK OLYAN ÁLLOMÁSÁT, AMELYHEZ A KIVÉTELES TEHETSÉGGEL VÉGZETT MUNKA MÉLTÓ ELISMERÉSE FŰZŐDIK.

BUDAPESTEN 1928. MÁRCIUS 10-ÉN.

Szathmáry István: Üdvözlő irat. — Begrüssungsadresse. — Diplôme d'honneur. Par E. Szathmáry.

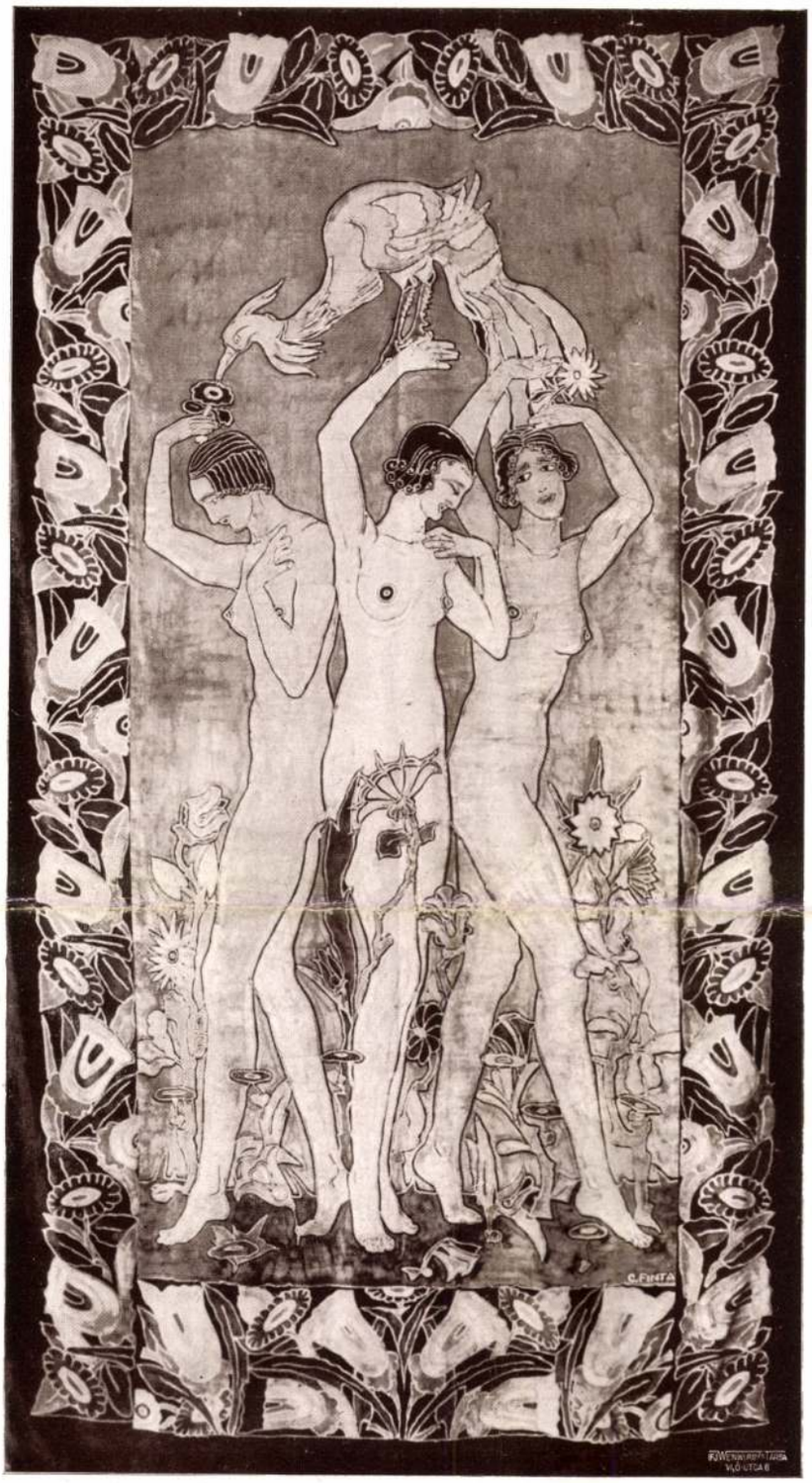

Fintáné Kántor Kata (Newyork): Batikolt falidísz. — Wandbehang. Batikarbeit. — Panneau de batik. Par Mme Finta-Kántor (Newyork).

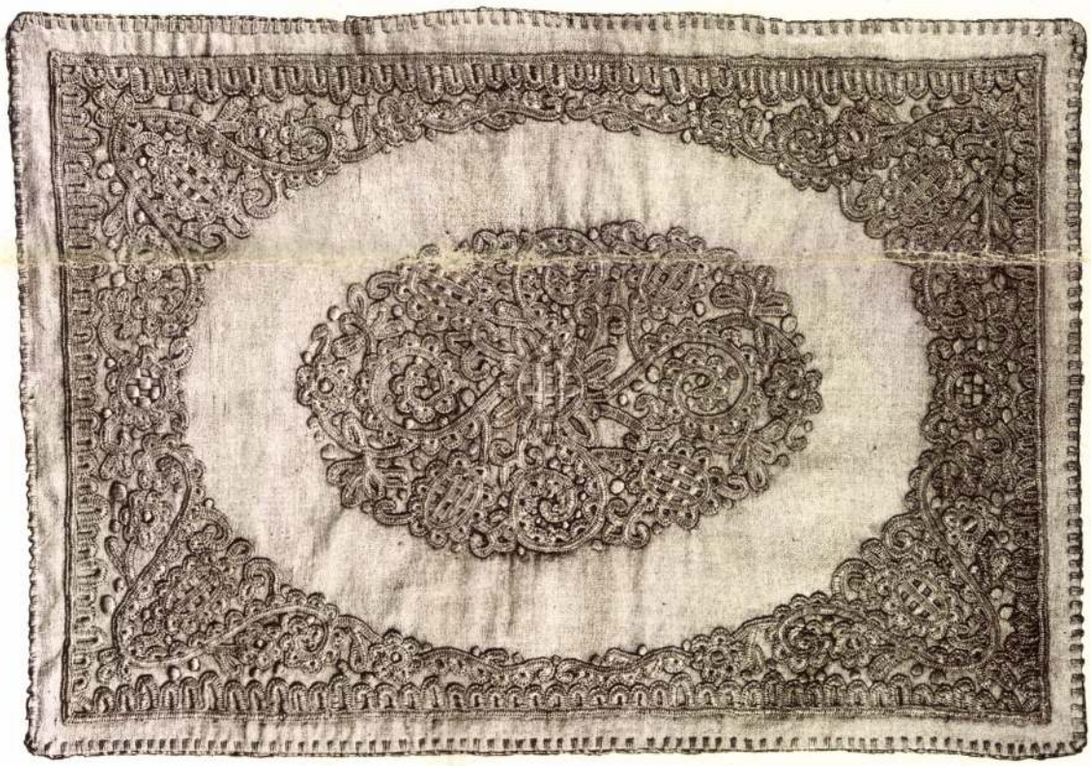

Szemelvények a budapesti m. kir. Állami Nőipariskola évvégi kiállításából. Falvédő, rátét-munkával. Tervezte Undi Mária. Készült Drencsényi Károlyné osztályában. Párna, kalotaszegi írásos hímzéssel. Készült Petrás Ilona osztályában. — Schülerarbeiten d. Staatl. Frauengewerbeschule, Budapest. Wandbehang, Applikationsarbeit. Polster mit Kalotaszeger Stickerei. — Tapisserie et application. École royale industrielle de jeunes filles, Budapest.

Finta Sándor

Finta Sándor

osztály egyik igazgatója lett, Kántor Kata studiójába szomorúság költözött az öröm helyett. Brazilia éghajlata nem kedvezett az egészségének. Sárgalázba esett. Sietve kellett visszatérnie és egy évet Erdély bércei között töltött. Rio de Janeiróból a sikerek első állomásáról kerültek New-Yorkba.

Fintát szívós energiája, művészi becsvágya és az életért való küzdelem tovább sarkalta. A newyorki névtelenségből egyszerre bukkantak fel mind a ketten, amikor az Astor-színház megrendelésére Hugo Victor nagyszerű művéhez a »Hunchback of Notre-Dame« filmhez harminchat darab tündöklő színekből készült batikfestményt készítettek. A sikerek útjára való bevonulásuk ekkor kezdődött.

Franz Crane dr. a világ legszínesebb tollú vezéreikkírója Fintában látta felfedezve a hatalmas méretekben dolgozó és alkotó Amerika hivatott szobrászát. És a nagy írónak a Globe-ben megjelent cikke nyomán Fintáék egyszerre arriváltak. Megrendeléseket kaptak és hírnevüket csak öregbítette az a szenzációs esemény, hogy az Authors Club által Walt Withmann amerikai kiváló író exhibitációjára hirdetett emlékérem-pályázaton, amely tulajdonkép amerikai születésű művésznek volt szánva, hors concours nyerte meg a pályadíjat.

Nemsokára ezután az amerikaiak szoborpályázatot hirdettek ugyanesak Walt Withmann emlékére. A pályázaton való részvételre Finta is kapott felszólítást. Művével a legteljesebb győzelmi eséllyel vett részt, úgyhogy a díj-odaítélés első szavazása alkalmával a zsüri nem jutott megállapodásra. A másodszori szavazásnál Fintát csupán az amerikai sovinizmus ütötte el a győzelemtől, mivel az amerikai művész hat, Finta öt szavazatot kapott. Az amerikai függetlenség kimondásának százötvenéves fordulója alkalmából New-York városa tizenkét hírneves szobrászt kért fel egy emlékmű-pályázaton való részvételre. Finta volt az egyetlen foreign born – idegenben született – művész, akit meghívtak. Modeljét különös díesérettel tüntette ki a zsüri.

A legnagyobb megtiszteltetés akkor érte Fintát, amikor az Atlantában (Georgia állam) készülő gigantikus szoboresoportozat létesítése körül botrányos bajok keletkeztek. A szoboresoportozatot, amely a világ összes ily alkotásai felett fog állani (kétszáz alak, mindmegannyi száz méter magas), a Konfederáció emeli a civilháború hőseinek emlékére. A mű tizenkétmillió dollárba kerül. A munkálatok vezetésével Gotzum Borglum, hírneves szobrász volt megbízva. Hatalmas gránithegyet hasítottak ki a szobrok részére és abban vájják ki a szédületes méretű alakokat.

A munkálatok alatt a művész és szoborbizottság között differenciák merültek fel, amelynek következményeként Borglum elkeseredésében összetörte a mű modelljeit.

Az eset óriási szenzáció volt. Az ügyben letartóztatások történtek és hogy a mű folytatható legyen, a szoborbizottság négy, minden pártatlanságon kívül álló hírneves szobrászt hívott meg véleményadásra: Ettori Chiminey olasz, Trubetzkoy hereeg orosz, Bourdel francia és Finta magyar művészeket. Hosszas tanácskozások után a bizottság Finta véleményét fogadta el a munkáltatások továbbvitelére.

New-York notabilitásai sorra keresik fel a művész studióját. Szobrokat, plaketteket, modelleket rendelnek nála. A kiválóságok élén New-York biboros érseke harminckétszer ült modellül Fintának és amikor a fehér márvány-mellszobor elkészült, Hayes cardinális a nagy művészeket megillető melegséggel adózott Finta művészetének. A méltóságteljes, nemes egyszerűségében is tündöklő mellszobor ma a newyorki Metropolitan Museum egyik dísze.

A Fine Art Akadémia kiállításán Finta, beérkezett, otthonos művész és most azon egy esodásan finom ihletettségű bronz szoborral vett részt. Címe az »Ima«. A szimbolizálásig leegyszerűsített kivitelű mű csupa áhitat, elmélyedés.

Ujabban Charleston városa Fintánál a határában 1779. évben hősi halált halt Kovács Mihály huszárezredes emlékére bronzreliefet rendelt meg, melyet az ottani múzeumban helyeznek el.

Szabad óráiban művészünk művészettörténeti és esztétikai tanulmányokkal foglalkozik. Ezek alapján jelentkezett a columbiai egyetemen múzeumigazgatói és esztétika-doktori vizsgára. Mindkettőt kitüntetéssel állta meg.

A Finta művészpár alkotásaiból bemutatunk olvasóinknak pár reprodukciót, amelyek igazolják, hogy tehetséggel, akarással, kitartással a világ legnagyobb metropolisában is hírt, diesőséget és elismertetést tud kiküzdeni a magyar agy, lélek és alkotókészség. Példa erre Kántor Kata, a kis magyar menyecske, akinek a New-York 600W. 164. St. alatt ma virágzó batik-studiója, sok száz tanítvány és megrendelője van. Aki boldogan osztozik a maga művészetével az ura diesőségében és aki szívében, lelkében mégis magyar maradt.

A budapesti iparművészeti iskola kiváló reprezentánsait elismeréssel köszöntjük a newyorki Fine Art Akadémia művészgárdája sorában!

Kántor Kata

özv. Bischitz Gyuláné, dr. Delmár Emil, özv. Dirsztay Béláné, Donáth Sándor, Ernst Lajos, Ernst Vilmos, Faragó Ödön, Géber Antal, Kernstock Károlyné, Mauthner Zoltán, Müller Lipót, Perlmutter Alfréd, Schiffer Miksa, Strasser-Feldan Selma, Tószeghy Richárd, Urbán Anna, Wertheimer Adolf, dr. Wittmann Ernő stb.

A magántulajdonban levő műkincsek kiállításán kívül — melyre még bővebben visszatérünk — az Iparművészeti Múzeum kiállította textilosztályának régi bársonyait is.

A szövetség budapesti ülésszakának programmja egyébként eléggé változatos. Budapest szakbavágó érdekességeinek tanulmányozásán kívül az esztergomi egyházmegyei kincstár és múzeum megtekintése is szerepel a programmpontok között, végül pedig az eszterházai hercegi kastély meglátogatása zárja be a Museenverband magyarországi kirándulásainak sorozatát.

MI. 1928.

MAGYAR MŰVÉSZEK A NEWYORKI FINE ART AKADÉMIÁN

Írta: KULINYI JÓZSEF

Az amerikai művészek csak akkor érzik magukat »beérkezetteknek«, ha műveikkel a Fine Art Akadémián, a »The Architectural League, 57 New-York« rendes évi kiállításán szerepelhetnek. Tudnivaló, hogy a világ eme legexkluzivebb Akadémiáján csak a kiváló művészek nagy értékű, abszolút becsű művei kerülnek kiállításra. Itt van tulajdonkép a művészet börzéje. Igazi amerikai méretekben. Szenzációs művek, szenzációs árak. Érthető tehát, a művészek becsvágya, a fórumra kerülni, oda, ahol a művészet nemes fenköltsége maga alá gyűri a minden idők leghitványabb és legveszedelmesebb anyagát: a pénzt, hogy belőle táplálkozhasson. Bennünket, magyarokat ez alkalommal azért érdekel a Fine Art Akadémia közelmultban rendezett kiállítása, mivel azon a benszülött amerikai művészeket messze túlszárnyaló két magyar művész tehetsége szinte lenyügöző hatással hatott nemcsak a megnyitáson megjelent előkelőségekre, de általában a kiállítás közönségére.

A két magyar művész — és ez különös örömünkre szolgál — a budapesti iparművészeti iskola növendéke volt. Budapestről 1918-ban indultak el, már mint férj és feleség, arra a nehéz és küzdelmes útra, amelyet anyagiak hijján, csak valóban istenáldotta, igaz művészi tehetséggel, hatalmas, izmos, szárnyaló lélekkel, erős akarattal, lehet végigtaposni, úgyhogy a lelkük és tehetségük győzelme a newyorki Fine Art Akadémián leljen ragyogó pihenőre.

A férj: Finta Sándor, a feleség: Kántor Kata.

Izig-vérig makacs, magyar lélek mind a kettő. Alkotó, az örök szépet kutató, eredeti koncepciójú tehetségek, akikben ma már amerikai arányokban érvényesül nemcsak az elgondolás szépsége, de a művészet megnyilvánulása is. Bizonyság erre a tény, hogy Kántor Kata művészetét maga az Akadémia tüntetőleg ismerte el akkor, amikor egyszerre két hatalmas méretű, bársonyra festett, batik-technikájú csodás hatású művét a »Három Grácia« és »Vénus születése« ciműt, a zsüri egyhangú határozata alapján kiállításra elfogadta. Tudomásunk szerint magyar művészasszonyt Amerikában ily kitüntetés még nem ért.

A kiállítást ismertető amerikai lapok egyértelmű elismeréssel és melegséggel írnak a képekről, amelyek 2×4 méter méretűek. Az ismertetések szerint »a batik-tehnikájú festészet elgondolásban, kivitelben, művészi összhangban, eszme, rajzkészség és szinkompozicio tekintetében tökéletesebb és megkapóbb munkát ezideig felmutatni nem tud. Az égő színekben pompázó képek igazi műremekek, amelyeket csak egy kiváltságos tehetségű asszonylélek tudott ily nemes harmóniába önteni. Igaz, mély és nagy siker a Finta Sándorné sikere, biztosíték arra, hogy emelkedő karrierje sok megérdemelt elismerést fog még neki szerezni«.

Kántor Katának az iparművészeti iskola elvégzése után egy ideig Budapesten is volt műhelye. Itthon különösen magyaros batikolásaival, tervezéseivel ért el sikereket. Amerikában, először Rio de Janeiróban segített férje küzdelmén a saját önállósításával könnyíteni. Majd mikor Finta ott nevet, elismerést és művészi megbecsültetést vívott ki és az ottani világkiállításon a művészeti

158-59, 3 161, 162. l.
képpel

Magyar Iparművészet
1928.

Finta Sámuel, grafikusművész

Még fokozottabban igaz az előző megjegyzés a harmadik testvérre, Sámuelre akitől erőteljes megjelenítésű állatrajzokat láthatunk. Sajnálatos, hogy ezidáig milyen mostohán bántunk az eredeti tehetségű Finta Sámuel munkásságával. E tárlat dicséretére szól az is, hogy szerény lehetőségeivel pótolni igyekszik az évtizedes mulasztásokat.

Finta Sámuel: Sas

T.L.T.G.: A Finta-testvérek grafikai hagyatéka.
Szolnok Megyei Néplap, 1980. jún. 17.

FINTA SÁMUEL, szobrász

Finta Gergelynek, művésznevén Zádory Oszkárnak az öccse volt. 209.old.

EGRI MÁRIA: A "Fekete kolostor" szobrászművésze 209.old.

A PETŐFI Irodalmi Múzeum Évkönyve. 8. 1969-70. Budapest

Finta Sámuel, grafikusművész

a művészmek főként ábrázolásai fi-
gyelemreméltók. - adományozás révén ala-
kult meg a Finta Múzeum, Túrkevén, amely
a három testvér szobrait terzi körkörösé.
Finta Sámuel lendülete fokozza a tárlat
értékét.

Losonci Miklós: a Finta-Galárd Grafikái.
Tükör, 1980. júl. 20.

Finta Sámuel

Ma is Türkevén él, dolgozik, mint kőfaragó.

Rideg Gábor: Türkeve híncsei.
Magyar Hírlap, 1969. márc. 2.

Finta Múzeum, szobrász

A tiszakeszi Finta Múzeum ismertetésével kapcsolatban a Finta-testvérek, köztük Finta Múzeum életének ismertetése.

Homes Ervin: Kis múzeum nagy értékekkel

6-7.

Népszabadság, Bp. 1973 szept. 20.

Finta Sámuel
szobrász

Finta Sámuel szobrász munkáit
mutatta be October 6 tartomány
Kulturotthon.

—: Herek
Munkaret, 1972. december – 45 oldal.

Finta Sámuel, nyelvész,
[hőpraeses]

Finta Gergely nek s' finta Sámuelnek
öccse. Bujta utczai mühelyében dol-
gozott 1919-ig éveken át Finta-Szé-
kely Gergely s' Finta Sámuelt is (rövidebb ideig)

Egry Márta: A Finta testvérek 1972-1978.

Élet és Tudomány, 1972. jún. 23. XXVII/25.

Finta
művészcsalád
– Finta Sámuel

1979. augusz. 29. sze

A Finta szobrászcsalád utolsó tagja, Finta Sámuel — az Amerikában híresse vált Finta Sándor és a francia kultúrájú Finta Gergely testvére — 87 éves korában Türkevén elhunyt. Nagyváradon szült, az Iparművészeti Iskolában, kétszőbb Párizsban Rodinnél végezte. Portrékat készített Budapesten Sándorról, Madáchról, Tolsztojról, márványba faragta önarcképét és feleségét, Musta Ilona arcmását. Tisztes szobrászi önérzet hagyott maga után, műveiből 1977-ben gyűjteményes kiállítást rendeztek. Stílus és magatartás távozott tiszta emlékével. Jogos igény, hogy a századforduló híres magyar szobrászcsaládjának hátramaradt kincsét a türkevei Finta Múzeum új részlegeként gyűjteménnyé véglegesítse, monográfia dolgozza fel. (l. m.)

Magyar Nemzet

Szeptember 2 – 8 kiszőtt

FINTA SÁMUEL

ld. Finta Sándor

Losonci Miklós: A Finta-család grafikái. Turkeve, Finta Muzeum

UJ TÜKÖR 1980/XVII/29. sz, 3-4. o.

sse:

o respectus unius ad aliud inde-

bus exsistit. V.gr.: Relatio fi-

ationis/, quando respectus unius

ehensionem mentis fit. V.gr.: Si

stimatur.

t fundamentum - si saltem aliquid

nem requiruntur, reale est -, aut

nihil eorum reale est.

s potest esse:

l transcendentalis/, quae ad essen-

FINTA SÁMUEL

emlitve

Harsányi Zoltán: A Finták regénye
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/ 32.sz.26.o.

Finta Sándor, szobrászművész

Az is kultúránk csöndes diadala, hogy az Amerikában élő vált Finta Sándor – turkevei – unokája, aki szintén szobrász és szintén Finta Sándor nevet viselt, hallat magáról, nagydíjat kapott az országos amatőr kiállításon.

Losonci Miklós: A sokarcú képzőművészet.
Pest Megyei Hírlap, 1981. máj. 16.

FINTA SÁMUEL

Farkasrét

2003.

45.o.

blk= kue
3000= 40175733
3100= Erdei, Anna Z.
3140= f
3162= Graphiker
2194= Ungarn &
Rum„nien
3200= Ungarn
3270= 1945.03.13
3290= Szatm rn,meti
3360= 1998
309a= KMML I, 1999
9995= 0022
kenn= hg
autr= *** Thesaurus: 8870 Mur d
Mur din, Jenoe^BS?
redk= Nov ky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 4
9900= 20011023
9990= xxx0
revi= created 10 Jul 2000/BRAND

Fiala Sándor

nokedli-grafikus a gyulai Erkel Múzeumban

Kiállítása a gyulai

Élet és Irodalom

1982 04. 22.

Id. Finta Sándor szobrászművész

a tiszavei amatőr képzőművészek – bár néhány olyan alkotó is dolgozik körükben, aki tagja a Képzőművészeti Alap – megnyitották hagyományos őszi tárlatát. – Id. Finta Sándor munkái nagy szakmai kultúrértékről vallanak, különös a „Fehér kulcsmintaraj" a megkapó. (emlitve).

-ti-: A Kevi kör tárlata.
Szolnok Megyei Néplap, 1983. dec. 9.

Finta Sándor, szobrász-grafikusművész
1989. III. negyedévben elkészült képző- és iparművészeti alkotásai.
Összeállította: Hollósi Éva.

Türkeve, Szakszervezi Rendelőintézet
Finta Sándor: Díszkút, mészkőplasztika,
m: 140 cm.
(emlékre).

Művészet, 1989., 11–12., 104. old.

Finta Sándor festő

munkái – illetve kendiglkiállítás nyílik a ferencvárosi Szigúgyi Klubban, dec. 27.-én. a kiállításon művei láthatók.

Magyar Hírlap, 1972. dec. 19.

Finta Sándor
festő is részt vesz a munkás-művész
vendégkiállításon, mely a Centená-
rium Ifjúsági Klubban nyílik
december 27-én.

Magyar Ifjúság 1972/350 Sold

Fluda Sándor

A Telefongyár képzőművészx körének tagja,müve szerepel a Rátka i Márton művészklubban rendezett munkás-művész kiállitáson

Magyar Nemzet 1973 február 8
4. old

Fiuta Sándor

Az Art 70 képzőművészeti csoport keretében kiállítása nyílt a Vásárhelyi Pál kollégiumban.

Magyar Hírlap, 1970. III. 27. 6. l.

Finta Sándor

turkevei alkotót a szüri díjat díjjal jutalmazta a Szolnok megyei amatőr képző és iparművészek tárlatán

Szolnok megyei Néplap
1984 III. 4.

Finta Sándor, szobrász

170h

A túrkevei V. Gy. Tsz képzőművészeti szakkörének egyik fiatal vezetője. A szakkörnek 16 tagja van! Ki?

–: A túrkevei Vörös Csillag Tsz képzőművészeti kiállítása

Népszabadság BP 1960. évr. 12. 8. l. [Vidéki!]

Kabó Imre,

Finta Sándor, grafikus

MDk.

Antifasiszta plakáttal szerepel a IV. Magy. Plakáthiállításon. (Műsarok.)

Szitnássy Nándor: Finta Sándor: Nem című plakátja. Repr.

Péter Imre: Mai plakátművészetünk a mérlegen 7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jan. 7.

MDK

Finta Sándor

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

Finta Sándor MDK

Bizományi Áruházak, repr.

Mücsarnok 1961 IV. Magyar plakát kiáll.

Finta Sándor - Szilvássy Nándor MDK

Nem, repr.

Mücsarnok 1961 IV. Magyar plakát kiáll.

Fritta Sándor
grafikus

M. D. K.

„Vem" cinnü plakátja

Lanicz Sándor: Szabályt alap hozzászólás a IV. plakát kiállításhoz
Élet és Irodalom, 1962. jan 13 – 10 l

FINTA SÁNDOR

A FINTA-CSALÁD GRAFIKÁI

Túrkeve, Finta Múzeum

A századfordulón bőséges publicitás kísérte a Nagyváradról Túrkevére származott regényes életű Finta-család szobrászi törekvéseit; nem gyakori eset, hogy képzőművész börtönviselt legyen. Finta Sándor meg sem állt Amerikáig, ahol nagy hírű életművet hagyott hátra. Finta Gergely Rodin műhelyében találta meg eszményeit; szobrait egy ideig Zádory

Oszkár néven szignálta. Őt, testvérétől eltérően nem robosztus hév, hanem a szerkesztés megfontoltsága jellemezte. Finta Sámuelnek főként ábrázolásai figyelemreméltók.

Adományozás révén alakult meg a túrkevei Finta Múzeum, amely elsősorban a három testvér szobrait teszi közkinccsé. Ezúttal a szobrok rajzi előzményeit láthatjuk; olyan vázlatokat is, melyek önálló grafikák maradtak. Finta Sándor szecessziós indázású illusztrációit saját könyvéhez, *A kisbojtár*hoz készítette. Lórajzai és meséket kísérő grafikái is érdekesek. Finta Gergely iskolázottsága, Finta Sámuel lendülete fokozza a tárlat értékét, melyet Sándor feleségének, az iparművészként induló

sz. 3-4 o.

Kántor Katának 1-2 munkája

T 3

Losonci Miklós

ugyan csak óvatosan lehet átvenn
hogy az ember ne legyen a szó szo
ros értelmében „iparművészietlenül
naturalista, de át lehet. S amiko
Szemereki a legegyszerűbb növénye
ráégetett lenyomataival díszíti ő
formájú edényeit, szép harmónia
tud teremteni. Színeinek skálája pe
dig mintha az éjjeli lepkék komor, d
árnyalatokban gazdag viszafogottsá
gát idézné — s ez is jó út. Amíg v
rág lesz a lakásban, a kerámia meg
őrzi összekötő láncszem-jellegét a
ember és a reá jutó töredéknyi ter
mészet között; maga is a föld szülö
teként, őrizhet valamit a természe
ből. *(Képünkön falevélmintás edény
család.)*

Székely Andrá

Folyóirat

Világosság

A meghökkentően kifejező néme
*Vater*land és *Mutter*sprache már bi

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JÚN 17

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Finta Sándor,
szobrász- és grafikusművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

T.L.T.G.:K

1021

KÉT TÁRLAT

A Finta-testvérek grafika
Patay Mihály emlékk

Finta Sándor: Én és testvéreim

A túrkevei múzeumban vasárnap nyitotta meg Losonci Miklós művészettörténész a Finta-testvérek — Sándor, Gergely és Sámuel — grafikai hagyatékából összeállított kiállítást.

A rendezők Finta Sándor életműve bemutatásának biztosítják a legnagyobb teret. A szobrászként világhírű művész új, itthon főleg csak az életrajzírói által ismert oldaláról mutatkozott be: grafikusként, illusztrátorként. Mindez szoros összefüggésben van Finta Sándor legendás mesélő kedvével, humorával. A hazavágyódás, az ecsegi, váradi és túrkevei puszták érzelmét, a szülőföld iránti vonzalmát. 1932-ben a „Herdboy of Hungary" című, angolul írt könyve — amerikai magyar fordításban: a Kisbojtár — négy és fél milliós (!) példányszámban, először a Target című folyóiratban jelent meg. Irodalmi publikációit saját maga illusztrálta s a remek tárlat jórészt ebből az anyagból építkezik. Így Finta Sándor irodalmi munkásságával párhuzamosan megismerkedhetnek a nézők a grafikusnak is számottevő szobrászművész sokoldalúságával. Kultúrtörténeti érdekességeket is tartalmaz a tárlat, például az Ady-síremlék tervezetét. (Ennek történetét Finta így írja le: „Ültünk a párizsi kávéház teraszán, Ady odaszólt nekem, hogy tervezzem meg a síremlékét. A társaság nevetett, de rögtön megrajzoltam. Ad nak nagyon tetszett... rö tön eladta 20 frankért Lé gazdag rokonainak, s pénzt azon nyomban elittu

ni hagyatéka
kiállítása

magyar-sz

a és rt, le-
t teremtett,
yújtott magyar
zmoszba vezető
egvalósítására, a
lomány részvéte-
: élvonalában fo-
ekben. — mondot-
Pál, majd hosz-
taps közepette
nnepeltek mellére
téseket. Ezután
s, Lázár György
zet velük.
Kubászov és Far-
n köszönetet mon-
gas kitüntetésért.
Valerij Kubászov
Bertalan a Hősök
oszorúzta a Ma-
emlékművét, a
téren pedig a
ök emlékművét.
Honvédelmi Mi-
n folytatódott a
eménysorozat. A
resen végrehajtott szov-
-magyar közös tudomá-
én ; űrprogramban való
ly- vételükért, helytállásu-
ög- Valerij Kubászovnak,
da kas Bertalannak és Ma-
ari Bélának díszserleget
.) tt át a magyar nép ne-

nökhelyettese is — ezutá
felolvasták a díszparancs
arról, hogy a honvédeln
miniszter Farkas Bertalan
a Magyar Néphadsereg szá
zadosát alezredessé, Magya
Béla századost őrnaggy
léptette elő.

A Magyar—Szovjet Barát
Társaság székházában Apr
Antal, az MSZMP Központ
Bizottságának tagja, a
MSZBT elnöke az MSZB
aranykoszorús kitüntető je
vényét nyújtotta át Valer
Kubászovnak, Farkas Berta
lannak, Alekszej Jeliszejev
nek és Magyari Bélának

A baráti találkozó
— amelyen részt vet
tek Berecz János és Győ
Imre, az MSZMP Központ
Bizottságának tagjai, a K
osztályvezetői, Roska Istvá
külügyminiszter-helyettes,
továbbá Vlagyimir Pavlo
— a kitüntetettek nevébe
a Szojuz—36 parancsnoka é
kutató űrhajósa mondott kö
szönetet a magas elismeré
sért.

A Magyar Szocialista Mun
káspárt Központi Bizottsá
ga, a Népköztársaság Elnö
ki Tanácsa és Miniszterta
nácsa este díszvacsorát adot
az első szovjet—magyar űr
repülés résztvevőinek. Vale
rij Kubászovnak és Farkas
Bertalannak a tiszteletére a
Parlament vadász termében

A vacsorán részt vett Ká
dár János, Losonczi Pál

ános pohárk

juk be — a sokszor szív-
szorongató perceket velünk
együtt átélte, vagy legalább-
is el tudja képzelni, az meg
tudja érteni azt is, milyen
örömét érzünk, érez egés:
népünk ma, amikor az ön-
ként vállalt és példásan
végrehajtott nagy felada
sikeres teljesítése után itt
szocialista hazánk főváro
sában, Budapesten üdvözöl-
hetjük hőseinket, Valeri
Kubászov és Farkas Berta-
lan űrhajós elvtársakat.

A magyar nép mély meg
elégedéssel, büszkén, haza
fias és internacionalista ér-
zésekkel köszönti ma a
első közös szovjet—magya
űrutazás megvalósítóit, é
hálával gondol mindazokra
akik ezt a világraszóló tel
jesítményt lehetővé tették
Forró üdvözletünket, testvé
ri jókívánságainkat küldjül
mindenekelőtt a nagy szov
jet népnek, a Szovjetunió
kommunistáinak vezetőinek

Finta Sándor és
Finta Gergely

életéről és munkásságukról
dokumentum létetet adott ki a
szolnoki Damjanich Múzeum

Megyei Napló 1973 július 10
4. old.

Finta Sándor szobrász

1

Finta Gergely öccse. Míg bátyja Párizsban ment (1906), ő Nagyváradon maradt, s ott kezdte el kézművészeti munkásságát. (festett, mintázott, plakettet vésett.) Egyre több megrendelést kapott, egyre ismertebb lett. Megjárta az első világháborút, majd röviddel azután az Egyesült Államokba ment. Egri Mária: A Finta testvérek 1172 – 1178.

Élet és Tudomány, 1972. jún. 23.

XXVII
25.

Finta Sándor, szobrász

2

Asztrán második feleségével: Kántor Katalin festőművésznővel együtt Brazíliába telepedett le. 1920-tól 1923-ig tartózkodott Brazíliában, ott jelentős munkásságot fejtett ki. 1923-ban a Finta házaspár áttelepült az USA-ba és New Yorkban telepedett le. 74 éves korában szinte nincs nyoma sikereit.

Egri Márta: A Finta testvérek 1172–1178.

Élet és Tudomány, 1972. VI. 23.

XXVII
25

Finta Sándor, festőművész

3

1926-ban került el Hayes-nek, New York
lilaos ősszekének portréjával. Pályázatra kérték
Walt Whitman emlékművét (megnyerte a
pályázatot) és Walt Whitman robusztus portréját.
1929-ben az Amerikai Szabadművészeti Akadémia
tagjává választották meg. 1930-ban elkészült
Petőfi szobrát a clevelandi közkönyvtárban helyezték
el.

Ujvári Márta: A Finta testvérek 1172 – 1178.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. VI. 23.

XXVII
25.

Finta Sándor rajzai

4

1932-ben az irodalomban is híressé vált Kisbojtár („Herdboy of Hungary") c. nagy illusztrált ifjúsági regénye révén. – Újabb sikere-ket ért el „Attila s'hős népe küzdelmeiben" c. ősmondai-ősjövevény; felesége Kossuth-ról, Madách-ról s Kossuth Mihályról mintázott rajzait. – 1958-ban halt meg. Özvegye, kinek kezén Finta hagyatéka van.

Egri Márta: A Finta testvérek 1972 – 1978.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. jún. 23.

XXVII/25.

Finta Sándor, szobrász

5.

a Rio de Janeiro-i világkiállításhoz

készülő [monumentális] szobrával

[a műben s a mű a műterem ben]

Egri

táblakép

Egri Mária: A Finta testvérek 1172-1178.

Élet és Tudomány, 1971. VI: 23.

XXVII

25.

Finta Sándor, rabbik

6

Patrick Cardinal Hayes-nek, New York
liberos érsekének mellszobra

: Repr.

Egri Mária: A Finta testvérek

1172 – 1178.

Élet és Tudomány, 1972. jún. 23.

XXVII
2 db.

Finta Sándor, szobrász

7

fényképe: Részlet a kőrhevei Finta Múzeum-ból. Előtérben Finta Sándor

Angyalok c. faszobra:

kép

Egri Márta: A Finta testvérek

1172-1178.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. jún. 23.

XXVII
25.

Fintha Sándor, nobráz

8

Whitman – portré:

Rep.

Egri Máta, A Fintha-testvérek 1172-1178.

Élet és Tudomány, br. 1972. jún. 23. XXVI/25.

Finta Sándor, szobrász

A FINTA MŰVÉSZTESTVÉREK tárlata Turkevén megnyílt. A tárlaton a szegényparaszti sorból származó és világhírűvé vált testvérek, az Egyesült Államokban, illetve Párizsban elhunyt Sándor és Gergely, továbbá a közelmúltban Turkevén meghalt Sámuel válogatott grafikáit mutatják be.

– :Hú

8.

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 17.

A túrkevei Finta-múzeum

Rodin tanítványának centenáriuma

Ezerkilencszáznyolcban, a párizsi Salon éves kiállításán feltűnést keltett egy huszonöt esztendős magyar szobrász: Zádory Oszkár, családi nevén Finta Gergely. A feltűnés oka a hihetetlen karakterérzék és az a merész újszerűség, amely egy csapásra megnyitotta a francia polgárság mecénáskedvű megrendelőinek a pénztárcáját.

E viharos népszerűség azonban nem sejtethette az elkövetkező gyötrelmeket.

Az életút

A nagykunsági Túrkevén született Finta Gergely 1883. február 22-én. A szülők és a nyolc testvér előbb Biharpüspökibe, majd Nagyváradra költözött, ahol Gergely kőfaragósegéd lett. Váradról már művésznevén — Zádory Oszkár — megy Párizsba, ahol Auguste Rodin tanítványául fogadja a tehetségesnek látszó fiút. Később tagja lesz a Francia Művészek Egyesületének és szoros kapcsolatba kerül a párizsi magyarokkal (Bárczy Géza, Kuncz Aladár, Németh Andor), de az első világháború kitörését követően internáló táborba zárják, a Fekete kolostor nevű várbörtönbe viszik honfitársaival együtt. Zádory itt is alkot: barátai biztatására egyéb anyag híján a konyháról kikerült csontokba faragja meg a túlélés talizmánjait. (Az itt töltött öt esztendőnek állít emléket Kuncz Aladár: *Fekete kolostor* című könyve.)

A hazatérésre végül is 1919-ben kerülhet sor. Útja Budapestre viszi; itt (a Bajza utca 44. alatt) dolgozik az ugyancsak szobrásszá lett Sámuel öccse, majd a Tanácsköztársaság leverését követően ide menekül Sándor bátyjuk is, aki már szintén neves szobrász.

A következő évben Kuncz kiállítást rendez Zádorynak, nagyrészt a csontfaragványokból, majd az 1923-as Helikon-kiállítás következik Remsey Jenővel.

1924-ben megnősül és együtt térnek vissza Párizsba, ahol addigra már sok minden megváltozott, de ennek ellenére Sándor bátyja — aki időközben szép karriert csinál Amerikában — hiába hívja őket, hogy településenek át az Újvilágba.

1931-ben hazatérnek. Két év múlva meghal felesége, ami teljesen befelé fordítja az akkor már amúgy is rengeteg — főleg megélhetési — gonddal küszködő Zádoryt.

Leköltözik Túrkevére, agyagipari üzemet akar létrehozni, de nem tud pénzt szerezni, a város nem partner.

A háború utánra már teljesen megtört, alkotásképtelen, beteg ember. 1947-ben hal meg egy budakeszi szanatóriumban.

Hagyaték

Még 1929-ben beszéli meg Párizsban a két testvér, Sándor és Gergely, hogy munkáik jelentős részét szülővárosukra hagyják.

A Finta Múzeum alapításának anyagi feltétele teljes egészében 1967-re teremtődött meg, azóta állandó kiállítással tiszteleg Túrkeve a Fintáknak.

A múzeum saroképülete a város szívében áll, elkerülni is alig lehet. Előterében kicsiny zárt kert, és az épület falán Győrfi Sándor nemrég felavatott reliefje Finta Gergely emlékére. A dr. *Örsi* Julianna-vezette múzeum látogatott hely benyomását kelti.

Az első csodálkozást, melyet a centenáriumi tárlat kelt a látogatóban, a két testvér munkájának elképesztő tobzódása, amely imitt-amott szétfeszíti a múzeum egyszer már tágított falait.

A művek

Zádory korai szobrain meghatározók a szecessziós jegyek, figurái lendületesek, légiesek és nem hat idegenül a beléjük vagy rájuk komponált díszítés. Figyelmet keltenek heves indulatokat árasztó plasztikáin a fény-árny hatások és még a gótikára is emlékeztető merész ívek (*Szenvedély*).

Miként Rodin, ő maga is épületdekorációkat készített (még Váradon) és porcelángyárban (mégpedig ugyanabban a sevres-i porcelángyárban) gyarapította tudását. Anyagkezelésének remek példája Zsolnay-porcelánból készített *Mózes*-szobra. A plasztikák és a századforduló hangulatát idéző olajpasztellek társaságában indokoltan kapnak helyet a levelezések, személyes okmányok; ezzel is közvetlenebbé téve egy késői, de jól sikerült találkozást.

Sárközi Zoltán

A televízió közművelődési tevékenysége

A *Magyar Televízió* közművelődési tevékenységével foglalkozó előterjesztést vitatott meg legutóbbi ülésén az *Országos Közművelődési Tanács* elnöksége.

Az elnökség megállapította: ahhoz, hogy a magyar televízió meg tudjon felelni feladatainak, fejlesztenie kell rendszereit, stúdióhálózatát, ehhez azonban — a központi dotáción kívül — az intézmény saját eszközeivel, vállalkozási készségének kamatoztatásával is hozzájárulhat.

Magyar Nemzet V. 24. 1987.

történetében először került be a hatalom sáncai közé a szabadságpárt, amely nemzeti liberálisnak nevezi magát. Gyakran hasonlítják a nyugatnémet Szabaddemokrata Párthoz, ez az összevetés azonban csak azért hasznos, mert általa ki lehet mutatni — *a lényeges különbségeket.* Kétségtelen, hogy mindkettő bizonyos középrétegeket képvisel, és ma a mérleg nyelvét alkotja a két ország parlamentjében. De amíg az NSZK liberálisai egészében a keresztény-demokráciától balra állnak, osztrák rokonaikról ez nem mondható el. Meglehetősen szélső jobbról indultak, előző elnökünknek, parlamenti frakciójuk jelenlegi vezetőjének SS-múltja miatt sok támadás éri őket; még mindig vannak soraikban szép szóval nagynémet álmokat kergető konzervatív nacionalisták.

ÁTALAKULT azonban az elmúlt években a párt összetétele, a polgári liberálisok javára. Maga Bruno *Kreisky* is segítette és honorálta ezt a folyamatot azzal, hogy jó politikai érdekkapcsolatokat ápolt velük. A szocialisták egy része húzódozott e szövetségkötéstől, az ifjúsági szervezet tiltakozott is, mondván, inkább vonuljon ellenzékbe az Osztrák Szocialista Párt és így újuljon meg. Norbert Steger végül mégis alkancellár lett. A feltűnően fiatal, 39 esztendős bécsi ügyvéd a pártba áramló újabb, liberális rétegeket képviseli. Mint kereskedelmi miniszterrel, mi magyarok nyilván közelebbről is meg fogunk ismerkedni, és minden bizonnyal ezúton is tovább ápolni kitűnő gazdasági kapcsolatainkat.

Az új osztrák kormány fő erejét azonban változatlanul a szocialisták alkotják. Új kancellárjuk, Frend Sinowatz, nem új ember: két esztendeje lett alkancellár, és még régebben megbízták a kulturális minisztérium irányításával. Csakhogy most az eddigieknél sokkal nehezebb feladat hárul rá; Bruno Kreisky örökébe lép, egyelőre mint kormányfő. Ez nemcsak azt jelenti, hogy egy részreszort helyett most *az országot* kell irányítania, — az otthon és külföldön rendkívül becsült nagy egyéniség, az elődd Bruno Kreisky tevékenysége is mindenkinek frissen az emlékezetében van.

Sinowatz történészként doktorált (apja eredetileg lakatos volt, édesanyja textilgyárban dolgozott), nős, két gyermeke közül a leánya a jogász, a fia technikus. Burgenlandi, a főiskola elvégzése után a tartományi kormány szolgálatába lépett; jó két évtizeddel ezelőtt a szocialista párt tartományi titkára lett, ugyanitt képviselő, majd Burgenland parlamentjének az elnöke. Tizenkét évvel ezelőtt hívta meg Kreisky az oktatási és a művészeti ügyek szövetségi minisztériumának az élére. Később a párt elnökhelyettese, végül 1981-ben, Hannes *Androsch* távozása után, alkancellárrá lépett elő. Most, az említett 1983. április 24-i

niük, de megtalálnak a megfelelő alapot a közös munkához. „Az Osztrák Szabadság Párt elismerte a szocialisták erejét, az Osztrák Szocialista Párt a liberális érveket."

Ennek megfelelően a közös program valamelyest változik majd ahhoz viszonyítva, amilyen lett volna, ha a szocialisták továbbra is egyedül kormányozhatnának. Az alapvető feladatok azonban a régiek; a nagy államadósság, a viszonylag megnövekedett munkanélküliség, a veszteséges állami vállalatok gondjai, a nemzetközi gazdasági válság okozta nehézségek továbbra is foglalkoztatni fogják őket. Megmarad — amire a múlt évtizedben a szocialisták joggal büszkék voltak, s amit a jobboldal hevesen támadott — az állami foglalkoztatási program; nem zárnak be veszteséges állami vállalatokat, s ha a tervezettnél szerényebb keretek között is, de folytatják (az ugyancsak sokat támadott) nagy bécsi konferenciaközpont építkezést. Némileg átalakult — a polgári rétegek kívánságának megfelelően — az adózási reformterv. Semmilyen változást nem kívánnak a külpolitikában és a külgazdaságban, s ennek elsősorban Ausztria szomszédai szempontjából van fontossága. Fred Sinowatz a most 17-én lezajlott rendkívüli pártkongresszusukon kijelentette, hogy Kreisky politikai felfogását a nyolcvanas és a kilencvenes évekre is irányvonalnak tekintik.

Mély és őszinte tisztelettel búcsúztatták a volt kancellárt ezen a májusi kongresszuson. „A jólét, az ország tekintélye és hite az életképességében Ausztriában soha nem volt olyan magas, mint Kreisky alatt" — mondta az utód. „Ötvenöt esztendőn át szolgáltam a szocialista pártot — búcsúzott könnyekkel a szemében Bruno Kreisky — és ez, a szó a legvalódibb értelmében, tartalmat és értelmet adott életemnek." Igaz, a kifejezés — a búcsú — még nem illik rá teljesen a helyzetre. Kreisky nem vállalta tovább a kancellárságot, de őszig, a soron következő kongresszusokig a párt elnöke marad. Ő vezette a koalíciós tárgyalásokat, és — remélhetően — nagy tapasztalataival, tekintélyével támogatni fogja az új kormányt, talán még a későbbiekben is.

A SZOCIALISTÁK következő elnöke minden jel szerint Fred Sinowatz lesz, mert (ezt fejtette ki többször is Kreisky), egy kancellárnak szüksége van arra a politikai súlyra, amelyet a pártelnökség nyújt neki. Ilyenformán az új korszak fokozatosan tölti ki a régi kereteket, a távozó kancellár lépésről lépésre vezeti be utódját s pártja fiatalabb embereit a legmagasabb kormányzási munkába. Sinowatz mellett még két szocialista párti elnökségi tagot kértek fel, hogy vállaljanak miniszteri megbízatást. A változó körülmények hatására és egy bölcs államférfi kezenyomán megy végbe a váltás Bécsben.

Tatár Imre

Finta Sándor

-rg-: Készül a kiállitás. /Finta Sándor és Gergely müveiből/. - Szolnok Megyei Néplap, 1966. dec. 22.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./ 254. l.

ján a kiállítási termek majdnem üresen kongtak. Másnap, harmadnap híre futott, hogy az oroszok kiállítása merő szenzáció, a művészet magasabb foka. Az ötödik napon már életveszedelemmel járt a belépés. Csak libasorba lehetett rendőri asszisztencia mellett a kiállításba bejutni. Mindent eladtak és olyan magas árakon, aminőket még a csúcsokhoz szokott Amerika sohasem látott még. Az összes múzeumok vettek, sőt vetekedtek a műtárgyakért. A lapok pedig oly elragadtatással írtak a kiállításról, hogy ezt fokozni már alig lehet.

A megtagadott és újra elismert professzor-mesterek vezetése mellett a nép egészséges hajtásaiból sarjadt új művész-nemzedék friss lendülettel és vallásos hittel látott neki az emberi erőt meghaladó feladatnak. Szobrászaik Rodint felülmúlóan interpretálják a témáikat és mindig a végleges anyagban közvetlenül faragják álmaikat. Az oroszok a fafaragásnak elismerten utólérhetetlen mesterei. Ügyesen használják fel a fa rostjainak szeszélyes vonalait, a göresök furesa csavarodását, ide-oda zig-zugoló görbéit, életet varázsolnak a rendesen nagyméretű (2—3-szoros életnagyságú) fejekbe. Az anyag nem adhat olyan lehetőséget, amit az orosz szobrász azonnal okosan és hatásosan ki ne használna. És ez azért van így, mert az új szobrász-nemzedék mind a mestereségen kezdte és csak azután lépett elő hosszú és alapos tanulás után művésszé. Munkájában nincsen álmodozás, tapogatódzás, a kapkodó hajlodozásnak és felületességnek nyoma. Ők mesterei a vésőnek, feltétlen ismerői, sőt több, urai az anyagnak, amelyben komoly megfontolással dolgoznak. A gótikus kor nagymesterei és Michel-Angelo, Buonarroti, Donatello és hasonlók jutnak az eszünkbe, ha a B. Korolov vagy Motovilov, Chykov vagy Sandomirskaya hatalmas lendületű szobrait nézzük. E. Kapinov asszonyi lelket tud a fába faragni, hogy Rodint majdnem túlszárnyalja a lélekmintázásban. Az orosz grafikusok már a háború előtt az elsők között voltak a világ e nemű értékeit tekintve. A forradalom vulkánikus lökést adott nekik, hogy a Zenitre jussanak és ott napként ragyogjanak. Életemben még sohasem láttam olyan nagyhatású fametszeteket, olyan lelki tőkéllyel megalkotott gondolatkikristályosodást, mint az oroszok grafikai kiállításán. A legkisebb metszetük is halhatatlan alkotások, amelyeket Amerika arannyal fizetett. Súlyos arannyal és olyan elismeréssel, amilyen még művészeknek nem járt ki Amerika földjén. Hokusai, Rembrandt és Dürer technikájára emlékeztetően annyi megértéssel, tudással és egészséggel adnak elő mindent és annyi naivitással, hogy azt ma, az ultramodernek által megmételyezett korban szinte alig lehet elhinni. Altman, Lábas (egy magyar), Kravchenko, Kupreianov, a halhatatlanok számát fogják szaporítani a művészet történetében. Alig van szavam, hogy a festőket méltassam, ezek annyira megnövekedtek, sőt túlnőttek az eddigi méreteknél és iskoláknál, amelyet közönségesen minden kiállításon az unalomig megtalálunk. A Metropolitan Art Museum of New-York — volt az első vásárló. Megszerezte A. E. Arkhipov nagy festményét 15.000 dollárért. Csupa erő ez a ~~szép~~ kép és a színek nemes harmóniája egy kissé Zorn-ra emlékeztető, de annál sokkal többet ad. Kuprin tájképei, Ekaterina Zernova katona képei, M. S. Sartan, kompozícióban való egyszerűsége és a többi jeles alkotóművész igazi mestermunkái, megnyitották a szíveket és megváltoztatták a világ véleményét Szovjet-Oroszország művészetével szemben. Iparművészetük sem maradt a képzőművészetük mögött. És ez az ága a művészetnek, amellyel a businesst biztosítani vélték az oroszok mert az előzmények után nem bíztak képeik és szobraik sikerében. A finomság és a tökéletesség a jellemzője minden darabnak, amelyet bemutattak. És mondhatom, nagyszámmal mutattak és adtak is el mindent. Szőnyegek, ékszerek, bútorok, porcellánáruk, színezett lakkmunkák, gyerekjátékok özöne, csipkék és festett sálok, stb. Soha nem tapasztalt érdeklődést keltettek az üzletemberekben és a kereskedelmi körökben.

Mr. Rakmanov, egyik művészrendezője volt a kiállításnak. Egyszerű megjelenésű, igénytelen embernek látszott, csak a szemében égő láng mutatta, hogy neki is jutott abból a tűzből, amelyet Prometheus lopott el az alvilágtól.

Ő oroszul beszélte a franciát én meg a magam módja szerint magyarul, így hamar összebarátkoztunk és elbeszélgettünk abban a közvetlen modorban, amely a művészek veleszületett tulajdonsága. Mi volt a vezérlő oka ennek a kiállításnak, kérdeztem? Kicsit gondolkozott, aztán ezt mondta: «Loin des yeux, loin du coeur». Az orosz nép a forradalom miatt teljesen leromlott, messze esett a világ szívétől; ámde a gazdasági hely-

Petry Béla: Szignet.

MI.
1929 105-

A NEWYORKI SZOVJETOROSZ MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

Írta: Dr. FINTA SÁNDOR múzeum-igazgató
Newyork, 1929. április havában

Egy évvel ezelőtt az a szenzációs hír járta be az amerikai művészköröket, hogy Szovjet-Oroszország kollektív-kiállítást fog Newyorkban rendezni, művészi és iparművészeti alkotásokból. Annyi ellentmondó kommentárt még nem váltott ki egy beigért kiállítás, mint a Szovjetoroszoknak ez a híre. A találgatások 85 százaléka — és ez igen jellemző — úgy a mai közönségre, mint a mai sajtóra, abban csúcsosodott ki, hogy «most aztán jönni fog, aminek jönni kell.» Ezt úgy kell értelmezni, hogy 85 százaléka a sajtóorganumoknak előrevetített egy kiállítást, amelyen tomboló erővel fog előtörni a diadalmas ultramodernizmus és amelytől azt várták, hogy mindent, ami a multból még maradt — tradició szentesítette szép és jóízlés ápolta művészet — ezzel a monstre kiállítással meg lesz döntve. El lesz temetve, el lesz feledtetve. De bizony nem így történt. Három évvel ezelőtt nagy, erős agitálás indult meg Amerikában az ultramodern művészet érdekében. A National Academy of Design — (Képzőművészeti Akadémia) Amerikában a legmagasabb fóruma a művészeteknek, a sajtó egy részének ostroma és folytonos nyomása alatt megnyitotta a kapuját a modernizmus követőinek. Rászánta magát arra, hogy egy termet enged át a rendes téli kiállításon a törtető moderneknek. És ők felvonultak a kis és nagy tévedéseikkel, Epstein-Brankússi, Archipenkó — Európában is jól ismert túlzók — helyet kaptak az Akadémia addig komoly csarnokába.

De a visszahatás nem maradt el. Az Akadémia tárlata után ugyanis az Akadémiát fentartó Laymen trusties nem művésztagjai egyhangúlag kimondták, hogy többet egyetlen centet sem adnak az Akadémiának, ha még egyszer egy ilyen — kacagtató — kiállítást rendez. Igy a múzeum-barátok jóízlése visszautasította az Akadémia csarnokából a túlmagasba nőtt ultramodernizmust éppen akkor, amikor a Szovjetorosz-kiállítás előszele kerekedett. Ekkor minden komoly intézmény és múzeum bezárta előle a kapuját, úgyhogy a kiállítás rendezői kénytelenek voltak helyiséget bérelni kiállításuk részére. Ma már megállapítható, hogy a Szovjetorosz kiállítás számottevő művészi eseménye volt az új világnak, mert a legutóbb lefolyt tíz év, amely eltakarta, elválasztotta az orosz művészek tevékenységét a külvilágtól, nagy titkot rejtegetett.

Mint minden forradalom, úgy az orosz is azzal kezdte, hogy a régi hivatalnokokkal együtt elkergette a régi tanult jeles művészeket is. És Újművészet címen nagysörényű ifjú titánok markoltak bele az ecset és ceruza csomóiba és adták tudatlanságuk legalját. A nép, az istenadta nép eleinte megbámulta, de nem értette meg. De már két-három év multán, mivel neki kellett fizetnie a festőket, akik ízléstelen mázolásoknál egyebet nem adtak, megúnták a tanulatlan és tehetségtelen titánokat. Csendesen félretolták őket, de kérlelhetetlenül és végérvényesen. Majd visszahívták tanítókul a régi mestereket, az igazi, a tehetséges és komoly tudású művészeket. Az orosz nép, félretéve minden túlzást, ami perverzitásra vezetett volna, józanul nekiesett a felszabadított erők lendületével a művészetnek. Rövid 8—10 év alatt olyan eredményt ért el, amely egyedülálló a művészet krónikájában. A newyorki Szovjetorosz kiállítás ékes tanuja egy a népművészet melegágyából fakadt új Reneszansz-nak. Pőre tagadása a tradiciónak, még nem avathat törvénnyé korcs emberek sutalelkű ficamodványát. Felületes, lelkiismeretlenül végzett munka csak rőkönyödést kelthet a józan ítéletű szemlélőben. A természet és a hit egyoldalú tagadói dekadenciába dönthetik a művészetet, de ezek a tagadók csak negatív eredményt érhetnek el. Szovjet-Oroszországban a forradalom óta 32.000 múzeumot létesítettek. Ezek a múzeumok ma nem régiségek vagy ereklyék lombtárai, hanem élő, szerves intézmények, amelyek az egészséges lelkű nép oktatására, szórakoztatására törekszenek. Ez a szórakoztatva tanítás olyan eredményeket ért el a művészet terén, aminőket eddig még alig mutattak fel. A newyorki Szovjet-kiállítás megnyitása nap-

Magyar Iparművészet
1929.

talan geometriai formákkal helyettesíti. Bútor lehetőleg kevés van a nagyon szűkméretű szobákban. Szekrény egyáltalán ninesen az egész kiállításon. A modern lakásberendező egyetlen mozdulattal eltüntette a mult stílusának ezt a méreteinél fogva is mindig jellegzetes bútordarabját és a falakba rejtett vagy süllyesztett mindent, amit csak lehetett. Könyvszekrény, ruhaszekrény, telefón, tűzhely, kenyeres láda, ruhafogas, írószekrény vagy asztal mind, mind a falba kerültek, ötletesen vagy erőszakosan, néha üveg-, néha vakajtóval takarva vagy egy-egy batik-függöny mögé rejtve.

Az a kevés bútor, ami egy modern lakásban még megmarad, formamegoldásánál fogva teljesen idegenül hat. Mind, mind labilis, esékeny — még az asztalokat is úgy szerkesztették meg, hogy a szemlélő nem helyezhet egy könyvet rá a nélkül, hogy a felborulás veszedelme ne kísértené. A bútorok anyaga jobbára vas, mahagóni színre festve — és fa vasszürkére színezve. Három vékony, kunkorított véggel, vasból kovácsolt, állványon, kétszer felében kettévágott sörös-hordóra emlékeztető, párnázott karosszék, semmi kényelmet sem ígérve terpeszkedik egy pántvasakból, az összehajtható kertiszékek mintájára készült és egy falappal lefedett íróasztal előtt. Sehol egy ornamentális linea, sehol egy tenyérnyi faragás. A fa nemes anyagát sem lehet látni, minden mázolt, álcázott, félrevezető.

Jóllehet nagy gonddal és igyekezettel rendezték ezt az iparművészeti kiállítást, alig hiszem, hogy a rendezők elérték volna céljukat: a modern iparművészet propagálását. Aki e kiállítást végignézi, kezdi megérteni Edisont: «Ninesen boldog ember». A modern élet túlhajtott zaklatása és idegölő fáradalmai után hiába menekül a modern ember az ilyen ultramodern otthonba. Úgy jár majd, mint Edison, aki 83 évvel a vállán, a laboratóriumába menekül, ha pihenni akar. A lakás idegeket megnyugtató varázsa, az ultramodern iparművészek kezei között elveszett és az otthon megszűnt a földi boldogság fészke lenni. Fokról-fokra átalakul gépteremmé (vasbútorok, telefón, rádió, villanydrót, neonlámpa stb.). Szóval ugyanazokkal az anyagokkal és díszítőelemekkel tölt meg egy modern iparművész egy lakást, mint egy gépházat. Robot-emberré tökéletesedett gép és a robot-géppé degradálódott ember kora a modern kor, mely megszülte a Jazz-t és a jazz-muzsika artikulátlan dib-dobjára sikongva borítanak fel mindent, amit hagyományként becsültünk és mindent, ami a tradición át szépnek tartottak az emberiség és a művészet történetében. Edison kijelenti, hogy az emberi munka értéktelen, mert tökéleteset csak a gép végez és két évre ezen kijelentése után azt találja, hogy ninesen boldogság.

A kézimunka bűbája és gyönyöre a multé és megszűnt már annak megbecsülése is. Ifjú modernjeink Voltokat és Ampèreket emlegetnek ideáljaik előtt és lóerőkben fejezik ki a lehető gyorsaságot. A költő Pegazusa száz lóerővel kattogó, búgó aeroplán. Mindenki és minden száguldva rohan, csak az emberi munka és az ezzel szorosan összenőtt földi boldogság marad még lassú ütemében, mindig kevesbülő megértőkkel és értékelőkkel. A gép erőszakolt előnyomulása és térhódítása és az emberi munka alárendelése és célzatos elértéktelenítése korunk legjellegzetesebb tünete, mely a boldogtalanságra vezet.

A kiállítás termeiben már oltogatták a lámpákat. A hátramaradt látogatók lézengve hagyták el a sötétedő termeket. Én rendesen a legkésőbben távozó látogatók egyike vagyok a kiállításokon. Már-már elhagytam a kiállítást, amikor egyik öreg múzeumi barátommal, Mr. Smith-el találkoztam. Mr. Smith alapos tudású múzeumi szakértő és az ő agilitására indult meg a mozgalom, hogy New-Yorkban egy önálló Iparművészeti Múzeumot létesítsenek. Azonnal a jövőben érő Iparművészeti Múzeumra tereltem a beszélgetést. «Well», — mondta Mr. Smith egy hosszú lélekzetet véve, mely sóhajnak is beillett volna — «úgylátszik a Múzeum ellenzőinek lesz igazuk és győzelmük. Mert mondja meg őszintén, mit tegyünk az új múzeumba? Gyüjtsük össze a jelen kornak modern bútorait? Vagy a szobornak nevezett vaslemezekből készült ficamodványokat? A Chippendale és Sheraton kreációi már régen a múzeumokba vannak helyezve, a moderneknek pedig ninesen múzeális értéke.» Igy az én öreg tudós barátom meddőnek tekinti a kort, múzeális mértékekkel mérve a munkák értékeit. És hogy korunkban a kézimunka értéke olyan nagyon lecsúszott, abban bűnös maga Edison, Ford és még igen sokan, akik a gép termékét, mint tökéletest föléje helyezik az emberi kéz lelkes munkájának és bűnösök az építészek és az iparművészek is, amikor behódolnak a kor géppel hajtott szellemének és annak az igyekezetnek, hogy alkotásaikat minél inkább a kor istenének, a gépnek az arculatjára formáljuk.

Edisonnak Floridában egy a legmodernebbül berendezett villája van s ő nem boldog, mert nem tud találni egy kényelmes bútordarabot a villájában, amelyen kipihenhetné a 83 év munkájának a fáradalmait.

Az emberi élet boldogsága sokban az iparművészektől függ...

Fitz Jenő dr.

MI
1929 123-30

A FÖLDI BOLDOGSÁG SOKBAN AZ IPARMŰVÉSZEKTŐL FÜGG

Írta: FINTA SÁNDOR DR.
múzeumigazgató

Newyork, 1929. augusztus. Thomas Alva Edison, Amerika legnagyobb büszkesége, nemrégiben ünnepelte 82-ik születésnapját. A születésnapi évforduló banketjén, amelyen Henry Ford, az autómágnás és Hoover, az Egyesült-Államok megválasztott elnöke is résztvett, Edison azt a mindenkit meglepő kijelentést tette, hogy ő nem boldog és hogy ő sohasem látott teljesen boldog embert. Edisonnak boldognak kellene lenni, mert hosszú élete alatt önmaga megállapíthatta, hogy milyen értékes életet élt, mily példátlan nagy szolgálatokat tett az emberiségnek és barátainak és mily óriási lépésekkel vitte előbbre a haladás, a fejlődés útján az emberiséget. És Edison nem boldog és nem tartja annak legbensőbb barátját, Henry Fordot sem, akinek az elmult évben két és fél milliárd dollárt ajánlottak fel a gyártelepeiért. Az ajánlat felett, amely pedig igen komoly volt, Ford egy leintő mosolylyal válaszolt. Amerikában a jelentősebb emberek születésnapját bankettel szokták ünnepelni. Így adnak nekik alkalmat, hogy nyilatkozzanak. Két év előtt, amikor Edisonnak 80-ik születésnapját ünnepelték, Amerika összes művészei azon voltak, hogy őt portraite-ben megörökítsék. Edison kitért a portraitirozások elől. Visszautasította úgy a leghíresebb, mint a legnévtelenebb művészek ajánlkozását, akik őt festeni vagy mintázni akarták. 80-ik születésnapja banketjén Edison azzal magyarázta meg a művészek visszautasítását, hogy ő nem hisz az emberi munka tökéletességében. «Tökéletes munkát csak a gép végezhet, minden gyarló és tökéletlen, ami az emberi munkás kezéből kikerül.» Ő életében csak mosolygott az emberi munkán és ennek a legértékesebbjén is: a művészeten. Ugyanazon a banketten Henry Ford fejtegette, hogy ő azért ad egyforma fizetést munkásainak, mert azoknak gyárában egyforma értékük van, a tulajdonképpeni munkát a gépekre bízza. Az emberi kéznek csak kisegítő hivatása van, ez is csak kétes értékű, mert csak kevés percentben megbízható, míg a gép mint munkaerő, mindig 100%-kal bizonyos.

Edison és Ford ünnepi kijelentésein gondolkoztam, amikor a Central Parkon keresztül a Metropolitan Múzeum felé vettem kanyargós utamat. A Metropolitan Múzeumban egy minden ízében amerikai iparművészeti kiállítás nyílt meg s nézetem szerint az emberek földi boldogságát legközvetlenebben az iparművészet szolgálja. Így érthető, hogy én, aki az iparművészet egyik hadakozó harcosa vagyok, az előbb említett földi potentátok negatív megállapításain elgondolkoztam. Az elmult évben két igen sikerült nemzetközi kiállítás eredményein felbuzdulva, kb. 150 amerikai építész, iparművész és műiparos összefogott és adva tehetségük legjavát, amit csak anyagból kézzel és pénzzel elő lehet állítani lakásberendezési célokra, mindent előteremtettek és a művészetek legmagasabb fórumán, a Metropolitan Múzeumban egy igazán párját ritkító kiállítást rendeztek.

Itt meg kell jegyeznem, hogy sem New-Yorkban, sem egész Amerikában ninesen sem egy Ipari, sem egy Iparművészeti Múzeum, jóllehet, hogy több mint 1400 múzeum tartozik az Amerikai Múzeum-Egyesület kötelékébe. Azért megy felbecsülendő eseményszámba, ha a Metropolitan Múzeum, ez a gazdag és büszke intézmény, átenged néhány termet iparművészeti kiállítás céljaira. A múzeum óriás méretű termei át vannak alakítva, jobban szólva, redukálva olyan méretű szobákra, amelyek az Amerikában dívó standard lakóhelyiségek méreteinek felelnek meg. Az egész kiállítás az ultramodern felfogás elveinek hódol. Időbe telik, míg egy-egy tárgy rendeltetését eltaláljuk vagy felismerjük. Az ablakok, amelyeken a fény beömlik (így tudjuk meg rögtön, hogy az ablak) V betű formákból cikcakban úgy vannak beüvegezve, hogy azokon valaki ha ki akar nézni, hát a szédülés fogja el előbb. A modern építész egyszerűen elhagyta az ablak régi és legegyszerűbb megoldását, az oblong- vagy négyzet-formát és egymást keresztülható minden józan indok nélkül ide-oda csoportosított, kisebb-nagyobb méretű, de egymással soha és semmi arányban nem lévő szabály-

Magyar Iparművészet
1929.

»Ködös, homályos énekeddel
Jer Ossian«...

Az északi népek művészete ha nem is teljesen hideg nekünk, de hűvösnek elég hűvös, és túlságosan arisztokratikus, bár nem törékeny.

A csehek hús dolgában túlszárnyalták messze a franciákat. Túlhízlalt Vénus-ukból éppen két angol vagy amerikai Miss kerülne ki. A parasztfiguráik erősen a magyar ornamentikára emlékeztetnek. Néhány vaskos és darabosan kezelt vázájuk igen sikerült.

Az U. S. A. terrakottaművészei nagy számban vonultak fel a kiállításon — nagyobbára épületdíszítményekre alkalmazott, színezett mázos téglákból összeállított gigantikus méretű kompozíciókkal, amelyeket összemérni az európai művészek filigran, törékeny, finom kis dolgaival nem lehet.

Megkíserelték az amerikaiak az apróbb porcellán- és terrakotta műtárgyak kiállítását is, amelyek az ős indián maya törzs művészetének az életre való serkentése. Technikailag messze mögötte marad az európai ilyennemű munkáknak.

*

A kiállítás megnyitása után három nappal ismét együtt voltam a múzeumigazgatókkal. Természetesen egyetlen témánk volt a kerámikai kiállítás. 9 nemzet több mint 200 művésze versenyzett a dicsőségért és a pénzért. Mert ne feledjük, egy ilyennemű kiállítás itt Amerikában businesst jelent — pénzt — és még több pénzt. Az én professzorom ismét mosolygott, ami valami szenzációs titkot takart nála mindig.

»Mi az eredmény ?« — kérdeztem. — »Már mint a business?« — »Yes.« — »Találja ki.« »A franciák jó üzletet csináltak.« (Ezt onnan következtettem, hogy a napisajtó mellettük, mint a »Most favored Nation« mellett lármásan felvonult.) — »Well« — mosolygott a professzorom. — »Nem találta el. A németek mindent eladtak és a franciák csaknem semmit, sőt a németek annyi megrendelést kaptak, hogy évekig sem fogják tudni leszállíthatni«. — Szóval a németek egyetlen felvonulással, meghódították a piacot.

A franciáknak lerakott fegyvereikkel együtt átadták a militarista szellem sugallta nehézkes stílusukat is a németek, és átvették a háború előtti francia könnyedséget, szellemes megoldást, és behízelegték magukat a munkáikkal a világ legnagyobb piacának a kellős közepére. Azt hiszem, a háború szülte szenzációknak ez a legérdekesebbje. És vajjon hol maradtak a magyar iparművészek erről a nagyon jó piacról ?

*

Eddig szól Finta Sándor levele. Önként merül fel a kérdések egész raja. Kérdjük pedig: Vajjon van-e Magyarországnak New-Yorkban kereskedelmi képviselete ? Ha van ilyen, értesítette-e idejekorán a magyar kormányt a készülő kiállításról, vagy sem ? Ha pedig jelentette, hogy lesz New-Yorkban nagy eladási lehetőségeket nyujtó nemzetközi kiállítás, vajjon miért nem hívták fel a magyar keramikusokat a kiállításon való részvételre? Az összes iparművészeti ágak közt talán épp a magyar kerámia a legfejlettebb, és kivitelre alkalmas készlete is van. Zsolnay, Herend, Fischer, Szentlőrinc, Nógrádverőce, Hódmezővásárhely, Városlőd, Kispest stb. nemzetközi viszonylatban is helytálló kerámiai tárgyakat készítenek, melyek bizonyára sikerrel szerepeltek volna a szóbanforgó kiállításon. Ezért nagyon sajnálnivaló, hogy elmulasztották őket a kiállításon való részvételre felhívni.

A szerkesztő.

»Haladni kell az idővel«, mondják. De csak — csinján. Mindig azzal a fenntartással, hogy nem vagyunk kaphatók a pillanatadta bolondságokkal való együttkeringésre. Minden józan eszű ember gyanakvóan fogadja a »legújabb« dolgokat és ép érzékével majd megállapítja, vajjon időállók-e és fejlődésképesek-e vagy sem.

Haranghy Jenő: Exlibris.

Minden vásárló egyúttal választó is, aki szavaz. Az a mód, ahogyan a boltba belép és egyik vagy másik tárgy megvétele felett határoz és ahogyan azt még sok százezren teszik: dönti el az ipar felvirágzásának vagy pusztulásának kérdését. A vevőktől függ, vajjon az ipar hitvány, félig-meddig jó vagy teljesen kifogástalan munkákat termel.

MI. 1928. 229-30.

NEMZETKÖZI KERÁMIAI KIÁLLÍTÁS NEWYORKBAN

Írta: Dr. FINTA SÁNDOR
szobrászművész, múzeumi igazgató

Newyork, 1928 október 15. A newyorki Macy Department Store az elmúlt tavasszal iparművészeti tárgyakból nemzetközi kiállítást rendezett. Olyan jelentős volt az eredmény, hogy a »The American Federation of Arts«, a leghatalmasabb képzőművészeti testület itt Amerikában, elhatározta, hogy a nemzetközi kiállítást ősszel megismétli, és Amerika nyolc legnagyobb városában a múzeumokban fogja bemutatni. A nemzetközi kiállítás sorozatos bemutatásának első fejezete — és mondhatjuk, a legfontosabb — megtörtént itt New-Yorkban. És ha New-York nem is egész Amerika, New-York véleménye mégis mint egész Amerikáé vehető, ha művészetről van szó.

Amerikában a legmagasabb művészeti fórum a newyorki »Metropolitan Art Museum«. A siker bizonyosságát jelenti, amire a Metropolitan Museum, mint rendező, adja vagy kölcsönzi a címét, vagy a termeit. Így történt, hogy a Keramikai Nemzetközi Kiállítást egy Amerikában is rendkívüli érdeklődés előzte meg.

Múzeumigazgatói vizsgám egy részét a Metropolitan Art Museumban tettem le a nyáron, és így mint céh-beli ismerős vagyok ott, s így adódott az alkalom, hogy a kiállítás megnyitása előtt pár nappal meglátogattam a rendezés munkálataival megbízott csoportot.

A múzeumi munka mesterségével ismerős tudja csak méltatni az előnyét egy ilyen »munkaközbeni« vizitnek.

A nagytudású és valóban a tárgyat alapossággal értő szakértők véleménye megvesztegethetetlen, és mindig más, mint a rendesen politikai nézőpontból igazgatott és befolyásolt, részrehajló, felületes újságírók hebe-hurgya véleménye. Professor Charles R. Richard, az Amerikai Múzeumok Egyesületének (1400-on felül a múzeumok száma) az elnöke, volt tanárom, vezette a kiállítás munkálatait, nagy tudással és hozzáértéssel.

Mikor a kiállítási terembe léptem, volt professzorom jókedvűen mosolyogva fogadott (a mosoly t. i. nagyon ritka a múzeumi embereknél) és azt kérdezte: »Na, mi a benyomásod?«

Az egyik sarokból körültanulmányozva a már elrendezett kiállítást, a terem baloldali csoportjára mutatva, azt mondtam, ezek a franciák, majd a jobboldalira, hogy azok a németek. Hosszú hallgatás és még derűsebb mosoly a professzor részéről. Végül helyeslően bólintott és azt mondta, hogy »Éppen ellenkezőleg«.

És ez a rövid megjegyzése a professzornak a legérdekesebb jelensége ennek a kiállításnak. A franciák kiállítása olyan impressziót ad, mint a háború előtt egy ilyenfajta német kiállítás kiváltott: csupa nehézkedés, gravitáció, letompított színek és szélek. A sevrès-i vázák alakjai és dekorációja zártak, zömökek, a német csizmára emlékeztetők. A »Teuton«-erő erőnek erejével való utánzása. Az edények színei valami bánatos sötétbarna, a jungel green és kínai sárga keverékéből nyert összetétel. Inkább unalmas, mint szomorú a francia kiállítás hangulata. Ezzel szemben a másik oldal, Germany, a németek kiállítása, mely az osztrákok kiállítását is magában foglalja, merő ellentéte a francia unalmasságnak: csupa élet, mozgalom és verőfény. Humor és a színek zenéje kedves harmóniába olvad. Még az ultramodern alakoknak is van valami bűbájos archaikus mosolyuk. És az osztrákok? Valóban túlmosolyogják a németeket. Apró kis porcellánszobraik, mintha egy Herrenstrasse-i ódon képből léptek volna ki, hogy itt a newyorki múzeumban libegjenek. Az angol kőagyagáruk a szokott szürke tónusban és még a szokottnál is merevebb vonalakban, ha nem is kelnek versenyre szomorúság dolgában a franciák produktumaival, valóban hiányzik a munkáikból az a derű, mely a németek és kivált az osztrákok kiállítását olyan bájjal vonja be, mely a szemlélőket rabul ejti. A svéd és holland kiállítás összhangulatát legjobban egy Ossian verssel lehetne visszaadni, mint Arany írta a jó Osszianról, Észak e legkiválóbb költőjéről:

Magyar Iparművészet 1928.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZABAD FÖLD
Finta Sándor
1961 MAJ 21.
1021

Látogatás két múzeumban

A Finta-testvérek tárlata Túrkevén

Véget ért egy másfél évtizedes névtelenség. *Túrkeve* múzeumának mostantól kezdve nemcsak neve, de rangja is van. Az újonnan elkészült üvegfalú épületszárnyat három hete avatták fel, s ez az aktus egy ritka képzőművészeti gyűjtemény állandó tárlatként való megnyitása is volt.

Túrkeve világhírű szülöttéről, a szobrász *Finta-fivérekről*, a hazai köztudatban sokkal inkább kettejük egyformán regényes életútjának részletepizódjai voltak ismertek, semmint az a mű, amelyet e kettős életút gazdagsága termett. Hogy lett volna másként? Hiszen mindkét Finta testvér most tért csak *haza*. Azzal, hogy szülővárosukban egyhelyen a közönség előtt áll munkásságuk szinte hiánytalan legjava, hogy közös vezetéknevük a számukra megnagyobbított múzeum homlokán: egy szüntelen, közös honvágynak lett beteljesítő igazságtétele.

„Mi a világ egy kicsiny részét, a turkevei dolgozókat akartuk a mi saját munkaeredményünkön át tanítani" — írta a magyar Művelődésügyi Minisztériumnak Amerikából, halála előtt egy esztendővel, 1957-ben az idősebb, az öccsét túlélő Finta testvér, *Sándor*.

Ez most teljesül. Hogy közben, addig is, mindkettejük művészetét világrészek tanulták meg tisztelni, s a most Túrkevén otthont talált művek korábban idegen fővárosok kiállításait gazdagították — ez, mondhatnánk, *„szükségszerű véletlen"*, csak kitérő, amely az alkotások útjában példázza mintegy az alkotók személyes sorsának kalandos fordulóit. S amelyektől esemény lett a beérkezés.

1953-ban halt meg az a magyar szobrász, akinek munkái — Munkácsy képei mellett — egyedül képviselik hazánkat a világ egyik legnagyobb múzeumában, a *New York-i Metropolitanben*. Világpályázatok nyertese volt, a brazil állami szabadság-emlékmű, s még számos amerikai közteri szobor megalkotója, New York állam díszpolgára, Alexander Finta: *Finta Sándor*. „Mellesleg" író is: *Kisbojtár* című önéletrajza kötelező olvasmány az USA iskoláiban.

Finta Sándor: Anyánk

Valóban kisbojtár volt, *Ecsegpusztán, Hermann Ottó* fedezte fel tehetségét és segítette tanulmányaiban. A Tanácsköztársaság vezetőinek felkérésére készítette el közismert *„Sztrájk"* című kis domborművét. 1920-ban emigrált, *Braziliába*, majd az *Egyesült Államokba*, onnét küldte haza — végakarata szerint — műveit tucatnyi, dollárezrekre biztosított ládacsomagban özvegye, *Kántor Kata*.

Finta Gergely, a fiatalabbik testvér, művésznevén *Zádory Oszkár* — Túrkevén nyugszik már húsz éve. Élete nem kevésbé kalandos. Öt évig volt internált a *„Fekete kolostor"* kazamatáiban, amelyekről — s magáról Fintáról is — *Kuncz Aladár* híres könyve szól. Párizsban a századforduló legnagyobb szobrásza, Rodin mellett dolgozott. Művei a harmincas évek óta várták a méltó bemutatást. Három évtizedes közös terv, hogy minden Finta-mű (Sándoré, Gergelyé együtt) végül *Túrkevéé legyen*.

A két Finta mostanáig meghatározatlan helyét művészetünk történetében: ez a tárlat, együttes tényeivel, bizonyára kijelöli majd. Túrkeve városa, s *Győrffy Lajos dr.*, múzeumigazgató látható szeretettel, hozzáértő gonddal igyekezett külsőre is méltó otthont adni a Finták szobrainak, elsősorban abban a szellemben, amely a művésztestvérpár néphez hűséges nevelői törekvéseihez illő: az ismeretterjesztés jegyében, megmutatva munkásságuk társadalmi-néprajzi hátterét is.

Képzőművészeti ismeretterjesztés Tatán

Nem hagyományosan múzeumi feladatkörrel bővült néhány hónapja a *tatai Kuny Domonkos Múzeum munkája*. A természetszerűen főként a múlttal foglalkozó hasonló intézményektől általában nem várható el, hogy a tárgyak nyújtotta tanulságokon túl, még az élőszó, az eleven, személyes ismeretterjesztő kapcsolat „plusz"-élményével is rendszeresen kínálják közönségüket. Hát még, ha ráadásul nem is csak helyben: ha a múzeum — egy-egy munkatársa révén — mintegy „fölkerekedik", s falvakat keres fel, hogy közvetlen eszközökkel mutasson be, meséljen el olyasvalamit, amit az adott helyen egyelőre még sokáig nem lesz mód kiállítani.

Ez a valami jelen esetben a képzőművészet, s annak is „legnehézkesebb", a falusi érdeklődőkhöz legritkábban (akkor is felemás hatásokat ébresztve) elérő területe: a XX. század, a modernek... Amíg megépül a tatai járás új művelődésotthona, addig majdani feladatainak egy részét a többi közt a Kuny Domonkos Múzeum vállalja „mellékfoglalkozásként" — s képzőművészeti ismeretterjesztő előadássorozatokat tart a múzeum fiatal régésze, *B. Szatmári Sarolta*.

Azzal a törekvéssel, amelynek jegyében a múzeum a közönségkapcsolatok még hasznosabb, eredményesebb formáit keresi — „szerencsésen" vág éppen egybe az a cseppet sem szerencsés tapasztalat, hogy a Képzőművészeti Alap úgynevezett *„vándorkiállításai"* a bemutatott látványhoz nem adnak egyidejűen a megértést segítő ismeretalapot, s egy-egy kiragadott művészeti korszak vagy egyéniség bemutatása rendszerint nélkülözi a folyamatot, a téma összefüggéseit.

A tatai múzeum általában két példányban vásárol képzőművészeti kiadványokat. Az egyik példányt felvágják, a reprodukciókat bekeretezik, s így kiállításra alkalmassá téve, utaztatnak ki egy-egy képsorozatot a falvakba, például *Szinyei Mersétől, Mednyánszkytól*, a francia impresszionistáktól.

Naszályon, ahol a plein air festészetről hangzott előadás, kb. negyvenfőnyi — főként tsztag hallgatóság előtt — a résztvevők spontán ötlete vetélkedővé bővítette a programot. Amelyen nem a megnyert tábla csokoládé, a „díj", hanem az eredmény volt a közös jutalom: a röviddel azelőtt elhangzott magyarázatok visszakérdezésekor kiderült, hogy a képek és a népszerű-tudományos szöveg egysége nemcsak fogalmakat ismertetett-tisztázott, de előhozta sokak addig meg nem fogalmazott, ösztönösen helyes saját nézeteit is a festőművészet szerepéről, hivatásáról, magasabbrendűségéről a természet puszta másolása felett,

Az előadások sorozatszerűek, feltételezik az egy-egy színhelyre való újbóli és újbóli visszatérést. Sajnos, ez telenként — épp az ismeretterjesztés idényében — az eljutást tekintve még megoldatlan kérdés. Ám még több kockázatvállalásra van szükség egy fontosabb szempontból — mondja munkája egyik fő tanulságaként B. Szatmári Sarolta —: ne törekedjék az ismeretterjesztés a „kereslet" mindenáron való kielégítésére, *gyakrabban próbáljon meg olyasmit nyújtani, ami iránt látszólag még nem ébredt fel a tömeges érdeklődés*. Talán csak az ébresztésre vár...

Hárs György

WARTBURG KIL

Csacsinyeregben ülve haladok át a felvonó hídon, majd a várkapun, különbözve a hajdani *thüringiai őrgrófoktól*, akik lóháton, büszke tartással vonultak **Wartburg várába.** Én magam csak úgy szerényen, mint egy [illegible] a nagy dalnokverseny előtt. Mindez azonban csak szájhagyomány, mint a vár alapításának története is.

Ludwig der Springer 900 évvel ezelőtt így kiáltott fel: várj hegy, válj számomra várrá! (Wart Berg, du sollst mir ein Burg werden!) Felesége, II. Endre magyar király leánya, *Erzsébet* volt, akit 11 éves korában hoztak Thüringiába, s aki a betegek, a szegények pártfogója lett. E magatartásával kihívta maga ellen a feudális urak gyűlöletét. 25 éves korában halt meg, kitaszítva, elszegényedve. Halála után hét évvel szentté avatták.

Hogyan lett Ludwig számára várrá a hegy? Csalafintasággal... Ludwig ugyanis egy marék földet hozott otthonából, azt szétszórta a hegy ormán, egyszerűen azért, hogy megesküdhessen rá: *„Ez az én birtokom, ez az én földem."*

Ez a fondorlatosság korszerű történet is egyben: az urak meglopták egymást — s ők együttesen lopták meg a népet. De itt a thüringiai zöld erdőkben, ahol a Wartburg emelkedik ez a módszer már a múlté: Wartburg urai 1945-ben, 22 évvel ezelőtt kihaltak.

„Harmincháromezer darab tetőcserép" mondta a barátságos várlakó, a wartburgi alapítvány könyvtárosa. Nyolcvanhat köbméter tölgyfalemez és 28 tonna rézbádog, s nem utolsósorban 4 millió márka!" Ekkora összeget fordított a Wartburg restaurálására 1952-től 1967-ig a munkások és parasztok állama, amely kiűzte országából az uralkodókat.

Hozzájárultak e vár megújításához a kőművesek, a szerelők, a lakatosok és a rézművesek is, akik szakadékok fölött lógva dolgoztak nem robotosokként — mint kilencszáz évvel ezelőtt —, hanem az NDK szabad polgáraiként, akik két kezükkel mentették meg azt a történelmet, amelyet az uralkodó erők az imperialista Németország elhanyagolt és az enyészetnek engedett át.

Körültekintettem: a vár bámulatosan üde, és erőteljes — korához mérten. Az utak tisztán, az egész környék új pompában ragyog. Az udvarban néhány öreg ágyú rozsdásodik.

„Ön itt most a palotát látja, illetve az őrgróf házát, amelyet a XII. század második felében építettek. Az épület ama profán palotasorozatok közé tartozik, amelyek magukon viselik a kései romantikát, a művészi tökélyt" — mondotta a Wartburg kulcsára.

... És mindazok, akik ideérkeztek szamárháton, vagy gyalog, követik a krónikást ajtóról ajtóra és ő beszél, a sok beszédtől rekedt hangon, mert ki tudja hányadszor mondja el a német kultúra e kimagasló történetét: *„1200-at írtak. Fénykorát érte a Wartburg: ebben a korban indul virágzásnak a német nemzeti irodalom. Az udvar lantosai között ott él Walter Von der Vogelweidl, ő egyike volt azon elsőknek, akik költeményeikben a német egységről és függetlenségről énekeltek ..."*

A XVI. században *Luther Márton* töltött a várban egy esztendőt. Itt fordította le a bibliát német nyelvre és ezzel megteremtette az egységes német nemzeti nyelvet. 1517-ben a wittenbergi tézisekkel az egyik legnagyobb népi tömegmozgalomra, a legnagyobb német parasztháborúra adott jelt.

Goethe, aki oly mesterien uralta a német nyelvet, a XVIII. században lakott itt. Megunta a weimári hercegi udvart és 1777-ben ide költözött. 1817-ben Wartburg nemzeti jelentősége már arra is módot nyújt a német diákságnak, hogy a reformáció 300. évfordulóját e magaslaton ünnepelje meg. Tiltakoztak a német reakció ellen, az ország és annak politikai szétaprózottsága ellen. Szóban és írásban követelték az egységes német nemzeti állam megalakítását. És ezzel a történelmi eseménnyel Wartburg az éledező német nemzeti öntudat és a német egység jelképe lett. Ezek a történelmi emlékek nyomokban megtalálhatók a vár Luther szobájában, a nagy fogadóteremben, ahol az ifjúság zászlaja lóg.

Figyelemre méltó vár ez: a háborúk viselésében soha sem vált ismertté, de annál inkább a békés időszakokban. És ez így van napjainkban is.

Innen messze látni Nyugat felé, messze az erdőket viselő hegyekre és völgyekre. És valahol e kettő között fut *Nyugat-Németország* államhatára. Odaát akadnak még olyan emberek, akik iróniával szólnak a „kisajátított Luther"-ről, csak éppen nem veszik észre megjegyzésükben az igazság magvát: *a Német Demokratikus Köztársaság valóban őrzője a legjobb történelmi hagyományoknak, s azokat tulajdonának tekinti.* Bár Wartburg a mi területünkön áll — mégis ők, a túloldalon Wartburg-alapítványt létesítettek, hogy saját területükön is demonstrálják a történelem e szakaszának egyedüli képviseleti jogát.

A sziklákon és köveken álló Wartburg 1956 óta nagy rendezvények és összejövetelek színhelye lett, amelyen mindkét német állam polgárai is részt vesznek. A Német Béketanács XI. plenáris ülésére itt hangzott el a felhívás: „egész Németország a béke országa legyen!"

1964 augusztusában ugyancsak itt zajlott le a történelmi beszélgetés a Német Demokratikus Köztársaság vezető államférfia, *Walter Ulbricht* és *Mitzenheim*, Thüringia püspöke között. Wartburg vendégkönyvében e találkozásról így ír Walter Ulbricht: *„Látogatásunk és megbeszélésünk e nemzeti hagyományokat őrző épületben a béke biztosítását és a humanizmus elterjedését szolgálta egész Németország számára".*

Így vált Wartburg a Német Demokratikus Köztársaságban az igazi nemzeti politika színhelyévé.

Roland Steyer

„Repülő dobogó"

A Princeton egyetemen „repülő dobogót" szerkesztenek egyes mezőgazdasági munkák elvégzéséhez. A körülbelül 4 méter átmérőjű, vezetőfülkével, állványokkal, szivattyúkkal stb. felszerelt dobo-

---

A pincemester kinyitotta az ajtót.

— Tessék, ha kedvük van, itt a hetedik mennyországgal is megismerkedhetnek.

A helyiség olyan sötét volt, mint a kabát ujja, csak a végén látszott valami halvány derengés. Talán nyitva hagyták a másik bejáratot. Savanykás dohszag keveredett a friss levegővel. A falak verejtékeztek.

Nem jártam még az egyik mennyországban sem, de kiváltképp a hetediket nem ilyennek képzeltem. Milyen örömöket kínálhat ez? Tudom, minden borpincében a „mennyek boldogsága" kacérkodik a hordókból, ám ehhez inni is kell, mert szárazon nem jut el odáig az ember. Nálunk, kirándulóknál viszont nem volt lopótök, csak úgy puszta kézzel jöttünk nézelődni.

Hogyan lesz ebből hetedik mennyország?

A pincemester felkattintotta a villanyt. Nagy hordók és falba épített polcok között találtuk magunkat. Kísérőnk úgy látszik érezte, hogy magyarázattal tartozik, hosszúnyakú üveget emelt ki az egyik falmélyedésből és felénk tartotta. A címkén ott állt az évszám: 1880, alatta pedig oroszn yelvű felirat: „Szedmoi ráj."

— Hát ez a „Hetedik mennyország". Az egyik legöregebb borunk. De van ennél régebbi is.

Megmutatta. Amikor letöröltük a port a palackról, spanyol szalag bukkant elő. Ha nem tudtam volna, hogy itt időnként takarítani is szoktak, most azt írnám: két
re. Mert a
önébe. Ho-
yobb krími
azt még a
volt képes

va alá, s
e meg ha-
szerűen az
jándékozta
oláj cárt,
és segít a
yol trónt

palack út-
árni kezd-
zetett ben-

nünket. A borok múzeu
tető valóságba kerültü
üzem vérkeringésébe.

Mindenütt bor, bor ...
csobog, ott futnak a bo
cékbe.

És milyen bor! A pinc
a vágytól, hogy meg is

Folyé
NA
SUG

Mert szép a sok kor
dálatos a laboratóriun
nevét mégis az adja
„termékeket" szállít a
tájára. Erről kell m
ket.

— Most talán fára
bába — mondta.

Ki tud ellenállni a
Beléptünk a kis ter
íves mennyezete hord
világosbarna bútor is
zépen nagy, hordóalal
lötte pedig sok hordó
tunk ülni, csak úgy
ni ezeket a nehéz,
„székeket" ha gurít

A pincemester kis
tartott, ott kezdte, ho
a gazdaságot és gyors
tanó felé:

— Nálunk 25 fajta
Halk moraj futott a

Finta Sándor, szobrász -

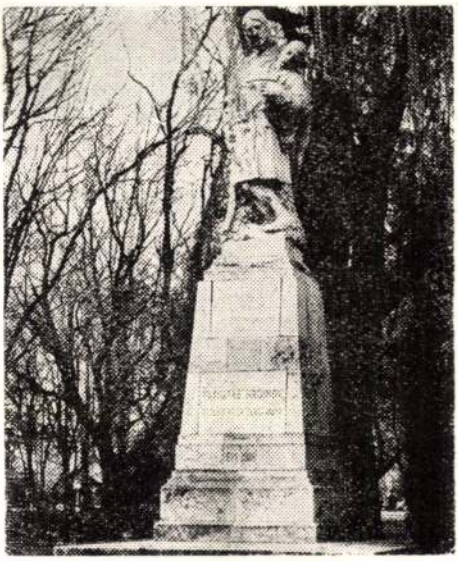

A hajdani nyitrai kaszárnya — A haldokló honvéd a város szigeti parkjában

93

kei

-3

ság idejében szlovák nyelvű táblát helyeztek el — jól megértvén a szobor intencióját, hogy az a „háború halottaira" utal. A pöstényi szobor emlékoszlop, a manigai szobor is kisebb méretű.

Dr. Faith Fülöp könyve megállapítja, hogy Finta „felfedezte Bártfay Gyula bevonult nyitrai műasztalos festői, majd szobrászati tehetségét. Bártfaynak ő lett a mestere". Nos, a tanítvány már lassan kilencvenedik évét tapossa, Nyitra kitüntetett művésze, Szlovákia képzőművészeinek nesztora. Fia, Bártfay Tibor is kitűnő nevű szobrász, akinek számos alkotása díszíti Bratislavát, a szlovák fővárost. Természetes, hogy felkerestem Bártfay Gyulát, egy kiállításon bukkantam rá. Többek között Finta Sándor szlovákiai tartózkodásáról faggattam.

— Hogy néhány szót? — mondta. Órákat tudok róla beszélni, a tanítvány soha nem felejtheti el a mestert. Én nem mertem elhagyni iparomat, bár már rajzoltam és szobrokat faragtam akkor is, de nem tudtam megítélni, mennyire vagyok tehetséges. Egy szobrom került Fintához, az „őrmester" szobrászhoz, aki nagyon felbátorított. Azt mondta, hogy határozottan van tehetségem, és térjek át teljesen a képzőművészetre. Óh, hány órát töltöttem a kaszárnyai műteremben, mert hiszen tanítómesteremmé vált! Ő vezetett bele a szobrászat alapjainak ismeretébe, mindenütt támogatott — soha nem tudtam elfeledni. Baráti viszony keletkezett köztünk, s mikor 1918-ban Nyitráról eltávozott, hogy valahol ott telepedjék meg, ahol nincs háború — továbbra is összeköttetésben álltunk. Kaptam tőle lapot Brazíliából, hol az új parlament 24 szobrán dolgozott, írt az Egyesült Államokból is, sőt megírta azt is, hogy a feszabadulás után hazatér, hogy már összecsomagolta és elküldte a holmijait is. Kár, hogy ezek a lapok már nincsenek meg! De hát nem jött haza már. Los Angelesben meghalt. Én azonban mindig büszkén fogom őt vallani tanítómesteremnek!

Hát így őrzi a túrkevei szobrász emlékeit az élő szó. Nem volt nagy idő, amit a túrkevei szobrász Szlovákiában töltött, és mégis mennyi emléket hagyott maga után! Hát nem kellett ezeket is csokorba szedni?

MÁRTONVÖLGYI LÁSZLÓ

régészeti vonatkozása [illegible]
lalják le.

Az első három tanulmány újkőkori és rézkori kérdésekkel foglalkozik. Raczky P. (A Körös kultúra újabb figurális ábrázolása a Közép-Tiszavidékről és történeti összefüggéseik, 5—26. old.) 13 Szolnok megyei lelőhelyről mutat be korai neolitikus agyagszobrocskákat, ill alakos ábrázolásokat. Dolgozatában nemcsak ezeknek a Körös kultúrához sorolható alakos ábrázolásoknak az összefüggéseit világítja meg, hanem a korai újkőkor néhány alapvető kérdésére is választ keres. Bizonyára igaza van, amikor azokkal az észak-alföldiekkel kapcsolja a Szolnok megyei lelőhelyeket, amelyeknek szembetűnő erdélyi kapcsolataik vannak. Igaznak kell lennie, hogy a korszak apró agyagszobrai (melyek száma Szolnok megyében éppen a szerző terepen végzett munkája eredményeképpen szaporodott ilyen mértékben) mögött istenképzetek rejlenek.

Korek J. (Adatok a Tiszazug újkőkori településéhez, 35—40. old.) régebbi ásatásának anyagát közli Öcsödről, s ennek elemzése kapcsán sort kerít az alföldi neolitikum vázlatos összefoglalásra. Időtálló lesz a szerzőnek az a megállapítása, hogy az ún. szarvas-érparti típus nem külön egysége az alföldi vonaldíszes kerámikának, hanem e kultúra népének kései hagyatéka. Továbbra sem tűnik minden vonatkozásban magyarázottnak a különböző nyugati(?) kapcsolatú, vonalköteges díszítésű edényeket gyártó alföldi csoportok (Szilmeg, Szakálhát) helyzete.

(és hasznáron is), [illegible]
nevezésére a Hunyadihalom-csoport nevet (így szerepel itt a német kivonatban is).

Az újkőkorral-rézkorral foglalkozó közleményeket az 1976-os „Tószeg-konferencia" három előadása követi. Stanczik I. (Az 1973—74. évi tószegi ásatások, 63—76. old.) részletesen ismerteti a legutolsó tószegi ásatások adatait, leírását fényképek és felszínrajzok egészítik ki. Utóbbiaknál zavaró, hogy a hiányzó jelmagyarázat miatt sokak számára nem lehet világos, mit lát a képeken.

Bóna I. (Tószeg-Laposhalom [1976—1976], 83—100. old.) a tószegi, többrétegű bronzkori telep százados kutatását elemzi, a legújabb eredmények ismertetésével egy időre véglegesen lezárva. Adatai nélkülözhetetlenek a bronzkor történetével foglalkozók számára, a tószegi leletek végleges feldolgozása pedig bizonyosan közelebb segít majd bennünket a bronzkori eseménysor megértéséhez. Sajnálatosak az illusztrációs anyag bizonytalanságai: a két 28. kép (ugyanazzal az edénnyel), valamint a 39. kép (megint azonos edények, de a magyar szövegben „korsók" aláírás).

Bökönyi S. (A Közép-Alföld bronzkori állatvilága, 109—114. old.) kiemelten a bronzkori háziasított állatokkal foglalkozik, részletesen elemzi azok hasznosítását. Elismétli azt a nézetét, miszerint a bronzkor végére a kutya evési tilalom alá esett volna. Különös, hogy a bronzkor végére egyes telepeken a vadászott (tehát nem háziasított) állatok

Finta Sándor szlovákiai emlékei

A túrkevei szobrász, akiről írni szeretnék, a kalandos életű Finta Sándor. Nem is annyira közvetlen róla szeretnék beszélni — hisz élete kész regény —, hanem szlovákiai tartózkodásáról, amelynek részletei kevésbé ismeretesek. Pedig ma is őrzi a túrkevei művész emlékét Szlovákiában három nagyobb szobor és a műgyűjtők vitrinjeiben számos tőle származó elefántcsont-faragvány. És él még egy kedves barátja is, aki ma is őt tekinti mesterének.

Az első világháború Finta Sándort fogházban találja. Őt 12 évre ítélik, öccsét nyolc évre, mert megöltek egy nagyváradi kerítőnőt, aki tönkre tette szép fiatal huguk életét. A szamosújvári fogházban kezdett a félrerakott kenyérgalacsinokból szobrokat készíteni, és ezekkel csakhamar annyira felhívta magára a figyelmet, hogy már a lapok is cikkeztek róla. Anyja elhalmozta kérvényekkel az összes hivatalt, sőt magát a királyi kancellárt is, hogy fia kegyelmet kapjon, de mindhiába. Utolsó kérvényét azzal utasították el, hogy „kérelme nem teljesíthető, mert fiának sem állandó foglalkozása, sem biztos kereste nincsen." Egy évet kellett volna még fogházban töltenie, ezt az egyetlen évét engedték el a háború kitörésekor azzal a feltétellel, hogy azonnal bevonul katonának a frontra. A szerb fronton harcolt, ott kapott súlyos sebet és őrmesteri ranggal 1917-ben Nyitrára küldték lábadozni.

Dr. Faith Fülöp könyve (Nyitra aranykönyve, 1940) így emlékezik meg Nyitrára érkezéséről: „1917-ben egy őrmester érkezett Nyitrára. Finta Sándor volt a sebesült neve. Szikár, fekete képű, negyven év körüli kunféle férfi volt. Csakhamar híre terjedt, hogy az őrmester nem közönséges ember, hanem ősztehetségű szobrászművész, kinek képességét a szamosújvári fegyházban fedezték fel, ahová mint 12 évre elítélt rab került. Gyilkosság miatt ítélték el. Pottyondy Gusztáv alezredes, a nyitrai házi ezred akkori parancsnoka azonnal intézkedett, hogy a művész részére a kaszárnya egyik tágas szobáját műteremnek rendezzék be. Itt alkotta Finta számos remekművét..."

Hát ennyit a könyvről. A régi épület ma is fennáll, persze már rég nem kaszárnya, de Finta „szobája" az emeleten, a bejárat felett ma is megvan, csak már nem műterem, hanem hivatal.

Három nagyobb szobrát mintázta itt meg, a nyitrait, a pöstényit (Peistanyit) és a manigaitot (Melzeniciet). Mind a három ma is megvan Szlovákiában, (köztük a legszebb a nagy méretű nyitrai szigeti szobor, ezért elsősorban erről írok.) Finta szerette a nagy méretű szobrokat, ezt igazolják későbbi newyorki híres alkotásai is. A műgyűjtők elhalmozták a katonaszobrászt kisebb miniatűr-szobrok megrendelésével, ezeknek is nagy része megtalálható magánkézen. Híre oly nagy lett, hogy megbízták őt egy háborús emlékmű elkészítésével. A haladó gondolkodású szobrász, aki jól ismerte a kapitalista életet, hiszen matróztól fényképészig sok minden volt, általában is gyűlölte a háborút, de megvolt rá a személyes oka is, hiszen súlyosan sebesülten érkezett Zobor alá. Nem utasíthatta el felettesei megbízatását, de tisztában volt azzal is, hogy antimilitarista szobrot fog készíteni, melynek láttára mindenkiben felötlik a háború esztelensége. Megalkotta tehát a haldokló honvédet, mely ma is áll a szigeti parkban, s mely olyan magas, mint a fák. Rendelői savanyú arcot vágtak, mikor a szobrot még ugyanazon évben leleplezték, de hát mit tehettek. Így is maradt meg a szobor, melyre később az Első Köztár-

mánytisztelet. Másszor az emberi magatartás, a karakánság az, amiben újat mondhat. Mert — lehet, hogy nem jól látom —, de ez kezd kiveszni ma az emberekből. Nem fenegyerekeskedésre gondolok, hanem a következetességre, az adott szó megtartására és a becsületességre.

— *Mindig vissza-visszatérsz munkád során a játékos, humoros alakok, mozgások ábrázolására. Gyűjteményes kiállításod alkalmával így fogalmazták meg: „Kedélyes szobrászat ez, anélkül, hogy művelője kedélyeskednék."*

— A kedélyes azt jelenti, hogy mosolygásra ad alkalmat néhány szobrom látása. És ha ez így van, nem is baj, mert nekem ez a célom. A mai világban, mely tele van háborúval, drámai feszültséggel, fenyegetéssel, úgy érzem itt mosoly, öröm is kell az emberiségnek. Én azt mondom: kell az oroszlánordítás közben egy kis madárcsicsergés is, mert különben belefásul az ember az egészbe. Ha én mosolyt tudok lopni egy néző arcára, akkor annak örömet adtam. Ennek az örömnek meg én örülök: nem vesztettem semmit, mert adtam és kaptam is. Én önző vagyok; szeretek örülni akkor, mikor más jókedvét látom.

MENYHÉRT LÁSZLÓ

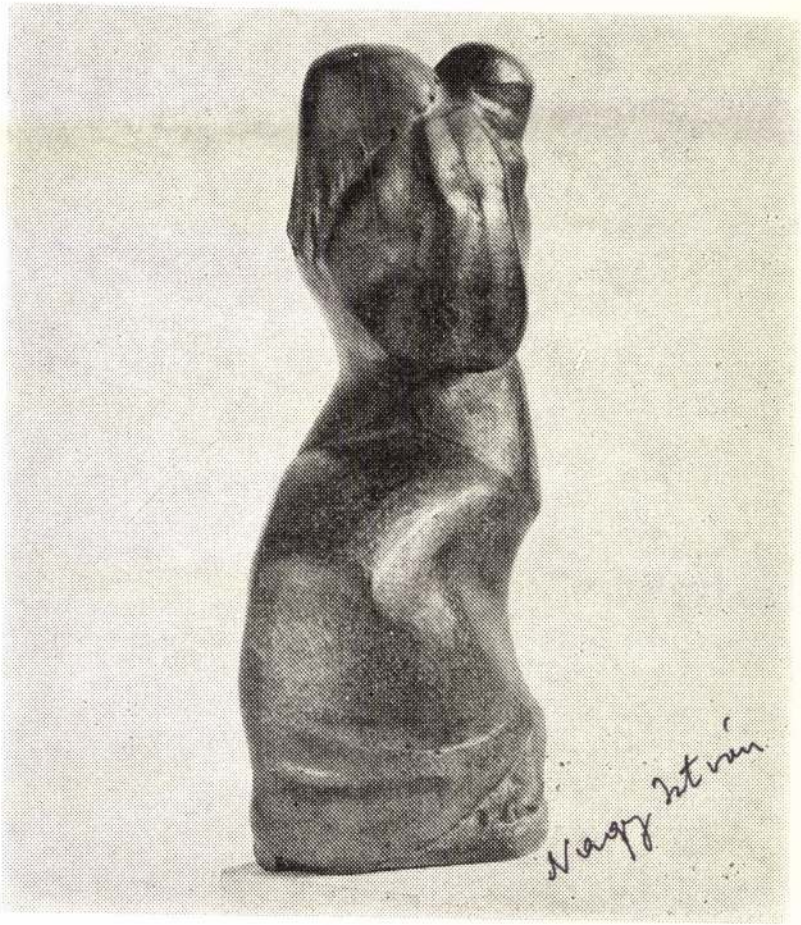

FINTA Sándor szobra

A hitel nem alma

Nem az a legény, aki adja, hanem aki állja – tartja a régi falusi bölcsesség, s ez bizonyos értelemben manapság a hitelekre is igaz. Jókora bátorság kell vállalkozásba fogni, s ahhoz kölcsönt fölvenni. A bátorságon túl persze némi saját tőke, valamint jó ötlet is szükséges.

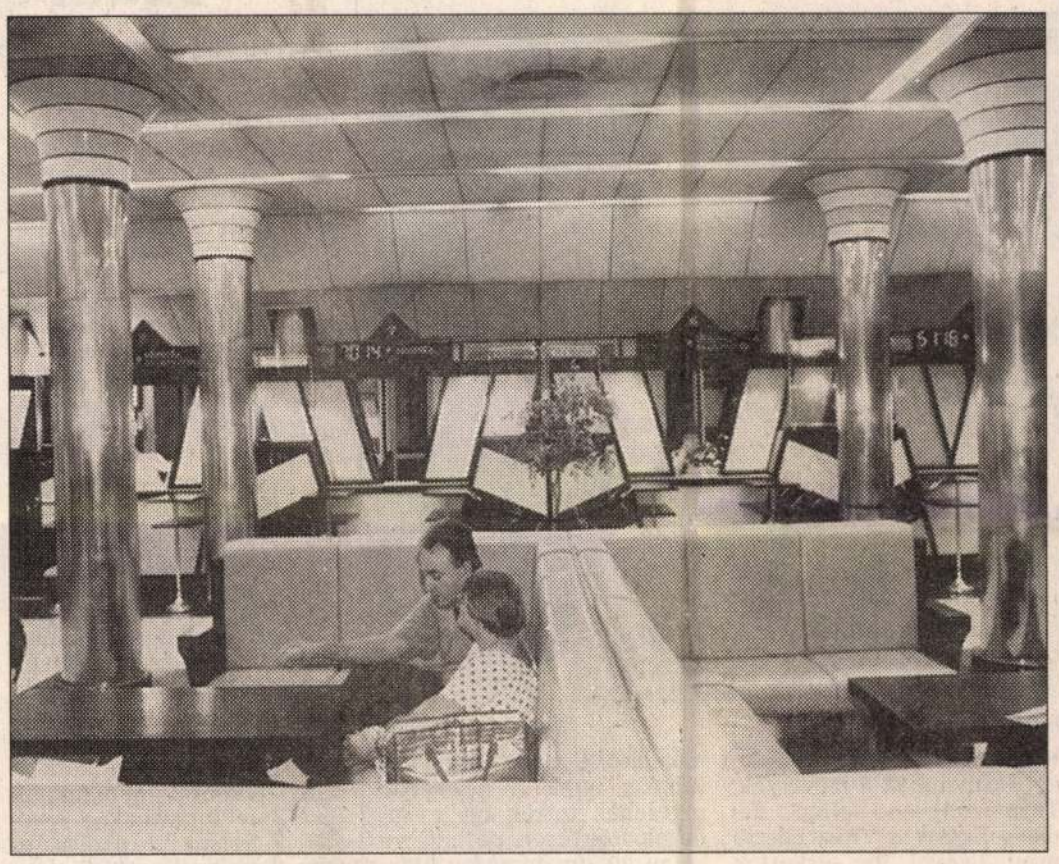

Ha mindez együtt van, a többi a Magyar Hitel Bank Rt.-n múlik. Számos hitelkonstrukciót kínál a vállalkozók fejlesztési elképzeléseinek megvalósítására. Nem árt mindjárt hozzátenni, hogy ezeket részben vagy egészben a jegybank, külföldi bankok, illetve egyéb szervezetek által biztosított külföldi források fedezik, s ezért az ilyen hitelek feltételrendszerét is jobbára a forrásadók határozzák meg.

Azért kell némi kurázsi a hitelek adásához is. A hitelezés kockázatát az MHB is megfelelő fedezettel próbálja csökkenteni. A hitel felvevőjétől bankári biztosítékokat igényelnek, ami legtöbbször a hitelből készült beruházás jelzálogjoga. Ezenkívül igényelhetik garanciavállaló intézmények készfizető kezességét is.

Hitelt elméletileg mindenki kaphat, ha a szigorú feltételeknek megfelel. Csak az ismertebb hitelkonstrukciók száma tizenhárom, ezekből válogathat a kezdő vállalkozó, a magán- és a jogi személy, a kis- és nagyvállalkozás tulajdonosa, valamint a kis- és középvállalatok vezetői is. A legtöbb hitel maximum tíz éves futamidővel vehető igénybe, ezen belül 2-3 év a türelmi idő, amely időtartam alatt csak a kamatot kell fizetni. A saját erő mértékét többnyire 25-30 százalékban szabják meg, a kamat pedig kedvezményes, mivel nem éri el a jegybanki alapkamatot, körülbelül annak 75 százaléka.

A sokakat érintő lehetőség, az Egzisztenciahitel, melyet az MRP (Munkavállalói Részvényvásárlási Program) keretében működő szervezetek igényelhetnek és amelynek feltételei jóval kedvezőbbek az átlagnál. A szükséges saját erőt mindössze a vételár 2–15%-ában határozták meg. A kölcsönt 10-15 évre adják, és mindössze a jegybank által megállapított 3 százaléknyi kamatot és négyszázalékos kamatrést, tehát jelenleg évi hét százalékot kell utána fizetni.

A Starthitel is fokozott figyelmet érdemel. Ennek felső határa tizenötmillió forint, s egy igénylő számára csak egyszer adható vállalkozás alapítására, átvételére, már működő vállalkozásba történő belépésre, vállalkozás bővítésére, amennyiben az igénylő 3 évnél nem régebben folytat vállalkozói tevékenységet. A saját részt 30 százalékban határozták meg, melyek egyharmadát készpénzben kell felmutatni. Tíz-tizenöt évre kapható, hároméves türelmi idővel, s a jegybanki alapkamat 75 százalékát, plusz két százalék kamatrést kell utána fizetni.

Egy szó, mint száz, az MHB nem tette ki a székháza falára a jellegzetes plakátot, melyre a hitel szó mellé egy szép piros almát szokás rajzolni.

Interbanka, a régió bankja

A magyar–cseh–szlovák gazdasági együttműködés jó példája az Interbanka A. S., amely nem más, mint a prágai székhelyű, de magyar tulajdonú, s Pozsonyban is fiókkal rendelkező kereskedelmi bank, amely elsődleges feladatának a régió kereskedelemfejlesztését tartja.

Információnk szerint az Interbanka A. S. többségi tulajdonosa a Magyar Hitel Bank, míg a részvények kisebb hányada az Első Hazai Faktorház Rt. tulajdonában van. Segítségével a három ország közötti kereskedelemben érdekelt végek gyorsabban, s költségeiket is jobban kímélve eszközölhetnek átutalásokat, végezhetnek devizaműveleteket, s számlájuk vezetését is nyugodtan az Interbanka valamelyik fiókjára bízhatják. Ugyanakkor nem elhanyagolhatók az export-import finanszírozásban rejlő lehetőségek. Belátható időn belül mód nyílhat arra, hogy az Interbanka és az MHB az egymás közreműködésével bonyolított külkereskedelmi ügyleteket saját ügyfeleik számára devizában megfinanszírozzák. Töröcskei István, az MHB elnöke volt az, aki már 1989–90-ben szorgalmazta a térség banki együttműködését, s terveit valóra is váltotta, hiszen az általa vezetett pénzintézet 1992 vége óta birtokolja az Interbanka. A. S. részvényeinek döntő többségét, s tavaly decemberben – a cseh banktörvénynek megfelelően – 300 millió cseh koronára emelték az alaptőkét. Az Interbanka A. S. – egyébiránt a prágai Értéktőzsde tagja – a közeljövőben szeretné kiterjeszteni befektetési banki tevékenységét, s gazdasági-jogi tanácsadással segíteni a térségbe érkező tőke elhelyezkedését. Teheti ezt, már csak azért is, mert ismeretsége és elismertsége nem csupán magyar, szlovák és cseh vállalkozók, kereskedők között kiemelkedő, hanem egyre több ügyfelet tudhat magáénak Németországból, Dél-Lengyelországból és Szlovéniából is. Az alakuló észak-dél tengely tehát – az Interbanka révén is – egyre erősödik. **I. Cs.**

Fix, hogy fizet

Apám azt szokta mondogatni: nem vagyok elég gazdag ahhoz, hogy olcsó dolgokat vásároljak. S igaza volt mindaddig, amíg cipőről, kabátról, televízióról szólt ekként. Most, hogy izegnek-mozognak s leginkább szökkennek az árak, alapmondása alighanem ekként módosulhat: aki nem elég gazdag ahhoz, hogy cihába tartsa otthon a pénzét, az jobban teszi, ha összegyűjtött forintjait rögvest valamely betéti, illetve pénztárjegybe fekteti.

No, nemcsak azért, mert e két értékpapír-féleség jóval gusztososabb s elegánsabb mint egy gyűrött betétkönyv, hanem azért, mert az átlagosnál rendre magasabb kamatot ígér, és címletválasztéka is kedvező.

A Magyar Hitel Bank három drágaköve, a Smaragd, a Rubin és a Zafír pénztárjegy jól fiadzó lehetőségeket kínál azoknak, akik pénzüket ekként kívánják gyarapítani. A Smaragd fix, hogy évi bruttó 21 százalékos kamatot hoz birtokosának, ha a befektető kilencvennapos futamidőt választ, másfél százalékkal többet, ha a lekötés egyéves időtartamra szól. A Rubin, mint változó kamatlábú pénztárjegy várhatóan ennél is többet. Mindkét megtakarítási forma gondolt azokra is, akik időközben pénzzavarba kerülnek, s meg kell válniuk értékpapírjaiktól. Nos, a Smaragd és a Rubin a futamidő lejárta előtt is ad némi kevéske hozamot a névértéken felül. A harmadik drágakő, a Zafír pénztárjegy már nem ilyen megértő, ám a lejárta után társainál magasabb kamatot fizet. Ez utóbbi népszerűsége oly átütő, hogy általa az MHB a korábbi 13 százalékról 17 százalékra növelte a banki kibocsátású értékpapírok piacán elfoglalt részesedését.

Az MHB legújabb megtakarítási formái névre szóló értékpapírként, s a betétbiztosítási alap által egymillió forint értékig garantáltan jelennek meg. A Márvány fix, az Alabástrom változó kamatozású, sőt az Alabástrom egy év eltelte után mind a visszavásárláskor, mind pedig a beváltáskor kamatos kamatot fizet. **(m. gy.)**

Legyen lakásunk kedvezménnyel!

Új, kedvező kamatozású előtakarékossági formát ajánl július negyedikétől a Magyar Hitel Bank. A LÉT nevű Lakáscélú Építési Takarékosság program hamar belopta magát a befektetők szívébe. Naponta csaknem hatszázan érdeklődnek a lehetőségekről, és több százan már alá is írták a szerződést. A programról a LÉT csoportvezetőjével beszélgettünk.

Mint megtudtuk, a befektető öt évig fizeti az általa meghatározott, havi azonos részleteket. Ameddig az szja-törvény lehetővé teszi, a bank évente értékpapírt vásárol a befizetett összegekből, így még kedvezőbbé válik a konstrukció, hiszen ez adóalap-csökkentésre ad lehetőséget. A takarékossági időszak lejártával a betételhelyező kedvezményes kölcsönhöz juthat. Ennek összege az öt év alatt befizetett pénz kamatokkal növelt értéke. A takarékosság ideje alatt folyton változik a gazdasági helyzet, a bank vezetői ezért a kamatfeltételeket évről évre megváltoztathatják. Persze csakis úgy, hogy a betétes érdekei ezáltal ne sérüljenek.

Amennyiben a befektető valami oknál fogva nem tud egy ideig fizetni – mondjuk bevonul katonának –, akkor írásban jelzi ezt a szerződést kötő fióknak és szüneteltetheti a befizetéseket. Természetesen az öt év ezzel az időszakkal meghosszabbodik. Ha a betétes időközben meggondolná magát, akkor megszüntetheti a szerződést, úgy, hogy visszakapja a befizetett összeget az addigi kamatokkal. Persze ebben az esetben az igénybe vett adókedvezményt az adóhatósággal rendezni kell. A legkedvezőbb persze az, ha mindent befizet, majd igénybe veszi a – nagyon – kedvezményes hitelt. Ám, ha erre nem került sor, akkor sem „kidobott pénz" a befektetett összeg. **tak**

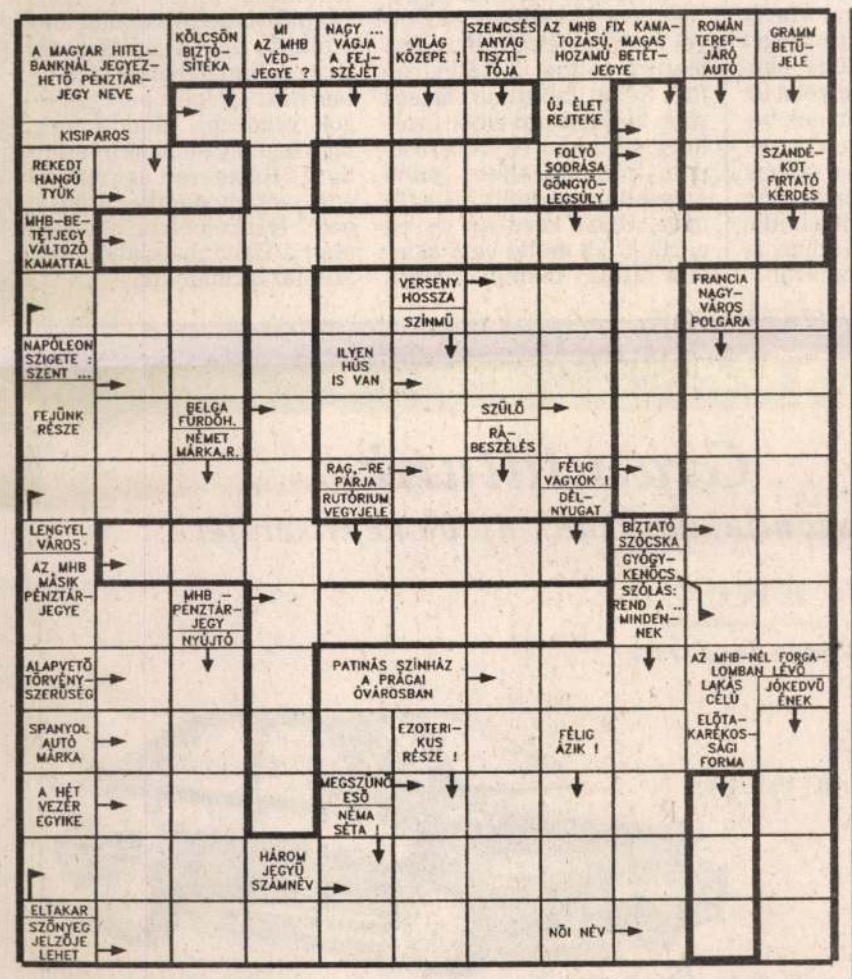

A nyeremény: 1 db 30 000 Ft-os és 2 db 10 000 Ft-os ALABÁSTROM betétjegy, továbbá 20 db jegy az MHB Őszi Zene Fesztiváljának előadására. A megfejtéseket kérjük, hogy szeptember 2-ig juttassa el az MHB címére: 1054 Budapest, Vadász u. 14. Sorsolás szeptember 9-én a Mai Nap szerkesztőségében, a nyertesek névsorát a Mai Nap szeptember 10-i száma közli. A nyerteseket postán értesítjük.

Pénzfialtatás átváltással

A külhoni befektetők devizában vihetik ki nyereségüket az országból, nem ártana azt valahogy itt tartani. Ugyancsak nem volna hátrány, ha a „pénzesebb" magyarok sem menekítenék el dollárjukat, márkájukat. Talán a Magyar Hitel Bank Rt. – a honi pénzintézetek közül elsőként ajánlott – új szolgáltatása segít. A fejlett tőkés országokban már nagy hagyományai vannak az átváltogatásos pénzfialtatásnak, most valami hasonlót kínál az MHB is. Köztudott, hogy a devizák árfolyama folyamatosan, szinte pillanatról pillanatra változik. Aki mindig az éppen „felmenő ágban" lévő devizára váltja a pénzét, egész tisztességes nyereségre tehet szert. Dr. Szpirulisz Alexandrosz, a bank devizapiaci igazgatója szerint a nagyon szerencsés és jó szimatú befektető akár egyetlen év alatt meg is duplázhatja betétjét.

Sajnos mégsem érdemes a bankba rohannunk a nyolcszáz dolláros valutakeretünkkel, ugyanis az új lehetőséggel csak azok élhetnek, akik legalább százezer dollárral rendelkeznek. További megkötés nincs is, ekkora összeggel bárki jelentkezhet: magyar, külföldi, magán- vagy jogi személy. A betét tízszeresét – a minimális százezer dollár esetén egymilliót – váltogathatja az „árfolyamspekuláns" mondjuk dollárról márkára, japán yenre, vagy más, az MHB által jegyzett devizára. S hogy éppen melyikre érdemes? Ezt előre maga a devizapiaci igazgató sem tudja megjósolni, mivel olyan bonyolult és szövevényes piaci folyamatok befolyásolják az aktuális keresztárfolyamokat. Ezért aztán nem árt a jó szimat, mert a spekuláción veszíteni is lehet. Elúszhat akár a betét fele is. Csak azért nem több, mert olyankor a bank leállítja a tranzakciókat, s csak a betét kiegészítése után engedélyezi a folytatást.

A deviza átváltására telefonon lehet utasítást adni. Kétféle jegyzési lehetőséget kínál az MHB. A „spot" két jegyzési napra szól, a „termin" pedig két napon túlra. Az árfolyam-ingadozások hamarosan televízión is láthatóak lesznek, a bank a Képújságban szeretné – kétperces frissítéssel – közzétenni az éppen aktuális keresztárfolyamokat.

A sikeres pénzváltó reálisan húsz-, harminc-, negyvenszázaléknyi haszonnal számolhat egyetlen év alatt, ami jóval több, mint a betéti kamat. Persze a kockázat is nagy...

Zenei Fesztivál 94

A Magyar Hitel Bank Rt. Őszi Zenei Fesztivál 94 programja:

Október 21., 20 óra, Zeneakadémia: The SHIH Sisters (Kanada) hangversenye
Október 23., 20 óra, Zeneakadémia: Verdi: Rigoletto koncertelőadás
Október 27., 20 óra, Zeneakadémia: The New York Harp Ensemble (USA) hangversenye

Jegyek elővételben a Zeneakadémia, a Filharmónia, a Musicmix és a Szabad Tér pénztárainál válthatók.

RÖVIDEN

Hatalom és múlt

Országos jelenkortörténeti konferenciára készülnek a hazai történészek. A debreceni (szeptember 1–3) tanácskozáson Glatz Ferenc, Ormos Mária, Litván György és Andorka Rudolf is értékeli majd a hatalom és a társadalom kapcsolatát a XX. századi történelmi folyamatok összefüggéseiben.

Mandala kiállítás

Különleges, a hindu vallási szertartást idéző tárlat nyílt tegnap a Budapest Galériában. Az Avalokitésvara tibeti homokmandaláját a dharamsalai Nagymal kolostor szerzetesei formálják meg a látogatók szeme láttára.

A csapodár madárka

Megkezdődtek a Városházi játékok Kecskeméten. A rendezvény alkalmi társulata estéről estére, augusztus 31-ig, Ruzante híres komédiáját A csapodár madárkát játssza. A női főszerepben a magyar filmek egykori, lázadó tinédzserét, Nyakó Julit láthatjuk.

Bibliográfia CD-n

Kész a leltár! Illetve CD-lemezre rögzült, az Országos Széchényi Könyvtár gondozásában, több mint százezer, 1976-1991 között megjelent könyv bibliográfiai adata. Az új CD-adatbázist szeptember elsején mutatják be az újságíróknak.

Brando emlékiratai

Memoárjait írja a Keresztapa, alias Marlon Brando. A hetvenéves sztár úgy véli: itt az idő önmaga leleplezéséhez. A Dalok, amelyeket az anyám tanított címmel megjelenő kötet szeptember 7-én kerül az amerikai könyvesboltokba.

János király

Október első hetében mutatják be a békéscsabai Jókai Színházban Dürrenmatt János királyát. A drámát a teátrum új tagja: Szőke István rendezi. Strindberg Az Apa című darabját és Déry-Presser-Adamis Képzelt riportját is bemutatják Békéscsabán.

Sophia bundázik

Keményen támadják az állatvédők Sophia Lorent, mivel a híres sztár nevét és alakját adta a paviai varroda vidra-, hermelin és rókaprémjeihez.

Örsi Ferenc búcsúztatása

Örsi Ferenc, József Attila-díjas írót, a Tenkes kapitánya szerzőjét szeptember 1-jén 11 órakor helyezik örök nyugalomra, a Tenkesen.

Hát még, ha kalapoznánk

Ma megkezdődik a Kolibri Utcai Bábjátékos Fesztivál

Tisza Bea és Mult István a Szia, szia Szauruszban Kádár Kata felvétele

NÉPSZAVA-információ

Immár két éve tervezik a Kolibri Színházba, hogy feldolgozzák Gerald Durrell Léghajóval a dinoszauruszok földjén című könyvét. Ma végre elérkezett a bemutató napja, ami egybeesik a III. Kolibri Utcai Bábjátékos Fesztivál nyitányával is. Hiszen azért húzodott ennyi ideig a premier, mert a Szia, szia Szaurusz csak szabadtéren játszható. A bábok méretei megegyeznek az egykor élt őshüllők adataival, hattól, tizenegy méterig terjednek.

A Jókai téren, a Kolibri épülete előtt persze ennél lényegesen kisebb szereplőket irányítanak a művészek. Természetesen fellép *Kemény Henrik* a Vitéz László produkcióval, de érkeztek együttesek Erdélyből, a Vajdaságból, Dániából és Belgiumból is. Gyerekek és felnőttek egyaránt jól szórakozhatnak a bemutatón, és még nyelvi akadályok sem nagyon lesznek, hiszen a dán produkció elsősorban a zenére épít, míg a belgák magyarul tartják meg előadásukat. Ugyanis *Karel van Ransbeeck* Budapesten tanulta a bábszínész mesterséget.

Az esőtől sem kell megijedni, hiszen a Kolibri épületében akkor is megtartják az előadásokat, bár a színház felújítása miatt a nézőtéren nincsenek székek. Így a vendégek szőnyegen, párnán, alkalmi alkalmatosságon üldögélve nézhetik az előadásokat. De ez nem is baj, legalábbis *Novák János*, a Kolibri igazgatója szerint, mivel nem csupán a szakmai közönséget várják az előadásokra. Ám az utcán nincs mese. Rögtön kiderül, hogy a nézők megállnak-e, mert lekötötte őket a látvány, vagy egyszerűen tovább mennek. Tulajdonképpen az igazgató véleménye szerint az lenne az igazi mérce, ha a bemutatók végén még kalapoznának is, mint annak idején a vásárokban.

Az operett legyen igazi színház

Horváth Péter a Józsefvárosban rendez

Egészen ifjú korában beatzenész volt, a főiskolán színészi és rendezői diplomát szerzett, s mindezt folyamatosan csinálja is, elsősorban mégis írónak és publicistának érzi magát *Horváth Péter*.

– Mivel aratta eddigi legnagyobb írói sikerét?

– A Ciao, Bambinóval.

– Azzal a nagyon jó, önéletrajzi fogantatású darabbal, amit a József Attila Színház játszott?

– Nem, annak előzményével, a *Ciao, Bambino* című hangjátékkal, amely négy évvel ezelőtt első díjat nyert a tokiói rádiós fesztiválon. Mr. Ciao Bambinónak neveztek a japánok. Tejben-vajban fürdettek, nem beszélve arról az 1 millió jenről, amely már nagyon kellett, mert szabadúszó vagyok s éppen egy vasam nem volt. Egyébként a hangjátékból hamarosan tévéfilmet forgatnak.

– A Bolero, A padlás, a Ciao, Bambino, az ABC után készül újabb darab is?

– Készül, mert *Léner Péter* meghívott a József Attila Színház drámapályázatára. Most fejeztem be a darabot.

– A szabadúszás tehát bevált?

– Igen. Korábban, hét évvel ezelőtt, néhány évig dramaturg voltam a Televíziónál. Sokat tanultam, mások rossz forgatókönyveiből. Csakhogy odabenn egyre erősödött a klikkszellem, mind élesebben vetődött fel a Te hová állsz? kérdése, és én egyik klikk mellé sem akartam állni, inkább búcsút mondtam nekik. Mellesleg rendeztem néhány tévéfilmet is, például *John Updike* Gyere hozzám feleségül-jét, az jó munka volt. Sok mindent csináltam életemben, voltam Raszkolnyikov például, a Bűn és bűnhődés című *Petrovics*-operában, *Polgár László* gyönyörű énekhangjára tátogtam.

– És most, tudtommal, színházi rendezésre készül.

– Igen, ez a negyedik vagy ötödik rendezésem. *Eisemann Mihály – K. Halász Gyula – Kristóf Károly* Handabanda című operettjét állítom színpadra, Csík György díszleteivel és jelmezeivel, *Lehoczky Zsuzsa, Egri Kati, Kerekes József, Kerekes Viktória, Rudolf Teréz* főszereplésével a Budapesti Kamaraszínházban.

– Az operett is műfaja?

– Miért ne, mindenevő vagyok. Egyébként ez annyira abszurd operett, akkora képtelenség, hogy ez izgat benne. Annak idején *Latabár Kálmán* és *Kiss Manyi* vitte sikerre. Egyébként édesapám, a szakmában jól ismert színházi rendező, *Horváth Jenő* súlyos betegen fekszik egy kórházban. Szellemi és fizikai leépülése teljes, de néha vannak tiszta pillanatai, még szólni is tud. A múltkor egy ilyen pillanatában azt mondtam neki: „Papa, operettet fogok rendezni. Mondd meg, mi a legfontosabb az operettben?" Rámnézett és válaszul egy szót mondott: „A színház!" Hát remélem, a kezem alatt a Handabandából igazi színház formálódik.

Lehoczky Zsuzsa a Handabanda főszereplője

Lehullt a fekete lepel a túrkevei Kevi-házról

MTI-információ

A Kevi-kör egyesületté szervezésével megszűnt Túrkevén az alkotóház körül támadt, látványos epizódokat sem nélkülöző vita a helyi művészeti csoport, és az önkormányzat között.

Ami az előzményeket illeti: a művészeti csoport három éve kapta meg az épületet alkotóház céljára az önkormányzattól. Az idén májusban viszont a polgármesteri hivatal arról értesítette az alkotóház vezetőjét, *Finta Sándor* szobrászművészt, hogy a három legnagyobb helyiségből költözzenek ki, mert azokat a múzeum bővítésére szánják. Ekkor a művészek a tiltakozás bizarr módját választották: mécsest égettek és fekete csipkés leplekkel ravatalozták fel a házat.

Az időközben megszületett újabb képviselő-testületi döntésről *Németh István* polgármester elmondta: a határozat alapján jogi segítséget adtak a Kevi Kör egyesületté válásához, és immár mint jogi személlyel működési szabályzatban rögzített tevékenységi körre szerződést kötnek.

A Kevi-kör munkálkodása a jövőben kibővül. A tervezet szerint foglalkozniuk kell a művészek közötti tapasztalatcsere megszervezésével, a művészeti oktatással, a szakkörökkel és a kiállítások rendezésével, valamint a vendégművészek alkotótáborával. Ugyanakkor a képviselő-testület a múzeum raktározási gondjainak megoldására a korábbi három helyiség helyett csupán egyet biztosít az alkotóházban, a többi a művészeké marad.

Így tehát végképp lehullt a fekete lepel az alkotóházról. Eloltották a mécseseket is. A tiltakozás befejeződött.

Kicsi Emma

A világ legnagyobb színházi, film-, képző- és zeneművészeti összejövetelén, az Edinburgh-i Fesztiválon, a Walesi Nemzeti Színi- és Zeneakadémia színházi csoportja bemutatta *Csáth Géza* Kicsi Emma című regényének színpadi változatát.

A művet a magyar *Fekete Péter*, a Cardiffban működő walesi akadémia tanára alkalmazta színpadra és rendezte. Fekete Péter eredeti tanult szakmája bűvész. Így tehát nem csoda, hogy Csáth Géza lebegő morfiumvilágát illuzionista varázslattal is kiegészítette. (Lebegő nő, eltűnő személyek, akasztás is előfordul a gyerekfantáziából előtörő borzalmak között.) Az edinburgh-i Harry Younger Hall közönségét eléggé meghökkentette a különleges darab, amelyet a teátristák osztályteremnek berendezett színhelyen a nézők közé keveredve adnak elő. A walesi akadémia idén májusban egyébként a budapesti Merlin Színházban is fellépett a Kicsi Emmával.

MEGJELENT MILLIÓK LEGOLVASOTTABB LAPJA

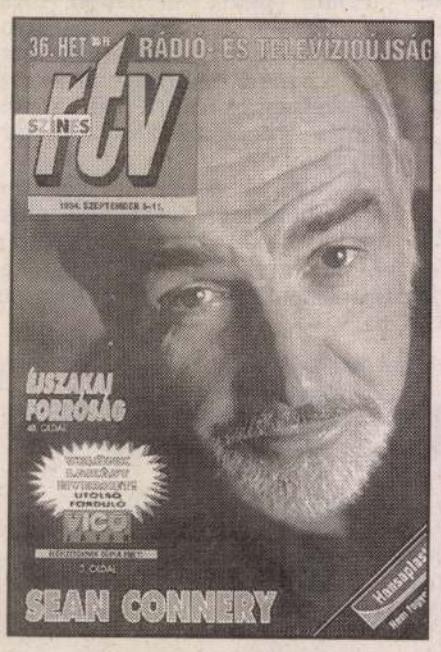

- Folytatásos sztárportré a francia mozi zseniális gyermekéről, Gérard Depardieu-ről
- Érdekes epizódok a nagy nevettetőről, Latabár Árpádról
- Az őrült rocksebész: Jerry Lee Lewis
- Aki Hollywoodban is skót maradt: Sean Connery
- Miért használ nádpálcát Széchy Tamás?

LEGRÉSZLETESEBB TÉVÉ- ÉS RÁDIÓMŰSOR, MŰHOLDPROGRAM

HONDA

Gratulálunk

és köszöntjük márkánk újabb képviselőjét !

HONDA ERCSI

Márkakereskedés és szervíz

2451 Ercsi
Rákóczi u. 44.
Telefon: 06 (60)391-238

Ismét közelebb Önhöz !

HONDA MOTOR CO., LTD. JAPAN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP
Finta Sándor
1968 AUG 18

1021

A BUDLI

A PÁSZTORFARAGÁS szemet gyönyörködtető művészete talán annyi idős, mint maga a pásztorkodás. Ki tudná ma már megmondani, hol és mikor vette kezébe a bicskát először egy nyáját terelgető pásztor, hogy a botjára díszes ábrákat karcoljon? Talán valahol a nagy keleti sztyeppéken az Urál tövében, és az is lehet, hogy a hajdani budli pengéje még éles kovakő volt. És az első faragóművész minden bizonnyal nem is pásztor volt, hanem valahány állatokat terelgető ős, aki megunta az árnyékban ülve a szúnyogok csapkodását és hogy az idő teljék, míg a barmok a füvet harapják, gondolatait, félelmét, vágyait fába, csontba faragta.

A budli, ez a fanyelű széles pengéjű kés, amely becsattintva „fájintosan" meglapul az iszákban, vagy a nadrágzsebben, ügyes ember kezében azóta sem csupán szalonnaevésre való. Egy ilyen ember kezében a budlinál hasznosabb szerszámot kívánni sem kell. De ragaszkodnak is hozzá. Még akkor is, amikor már a pusztától, a szülőföldtől megváltak. A húszas években Amerikába szakadt híres magyar szobrász, *Finta Sándor* például, aki a Túrkeve melletti Ecseg-pusztán gyerekeskedett (a faragás szenvedélyét is innen vitte magával), még ott, a messzi földön, elismert művész korában is minden faszobrát régi budlijával fejezte be.

Aki kételkedik ebben, menjen el Kevibe, és ott, ha a budlit nem is, a szóban forgó szobrokat megláthatja. Azok pedig már az első látásra árulkodnak a pásztorfaragó ősök közreműködéséről.

A karikásostorok díszesen faragott nyelét a míves gonddal mintázott tülköket ma is nap mint nap megcsodálhatjuk, és nemcsak a múzeumok üvegvitrinjeiben, hanem a népművészeti boltok kirakataiban is. Mert a pásztorfaragás ma is élő népművészet. Természetesen művelőik közül ma már sokan nem pásztorok, mint ahogy *Péntek Lajosnak*, ennek a tiszaderzsi faragó népművésznek sem pásztor a foglalkozása, hanem sírkőfaragó. Mondhatják: a sírkőfaragás és a díszes kanásztülkök faragása rokon foglalkozás. A különbséget csak az tudja, aki mindkettőt próbálta már. Ez a szenvedélye, amaz a megélhetése. Úgy van vele ő is, mint a hajdani pásztor, aki téli pihenőre hajtotta be jószágait: késő őszszel, mikor leteszi kezéből a vésőt és a csiszolókorongot, kézbe veszi a bicskát, kiválaszt egy szépen csavarodó ökörszarvat, vagy egy kisbaltával körülhántolt körtefadarabot és a hosszú téli estéken belefaragja elképzeléseit.

PÉNTEK LAJOS „MŰHELYÉBEN", mint egy cseppben az egész tengert, nyomon kísérhetjük a pásztorfaragás történetét a gondolattól a műig. Mert itt nem úgy van, mint a „hivatásos" művészetben, a tanult alkotóknál, ahol az alkotások az elődök tapasztalataira épülve, az egymásra rakódó kultúrkörök talajából születnek.

A népművészetben újra meg újra elölről kezdődik minden, az absztrakció egész folyamata; az apró megfigyelésektől egy-egy motívum, díszes forma kiteljesedéséig. Talán innen végtelenül gazdag változatossága.

Tiszaderzs nem messze van Karcagtól és a másik irányban a Hortobágy sincs innen távol. Így hát nem is minden alap nélkül próbáltam rokonítani Péntek Lajos faragásainak motívumait a kunsági és a hortobágyi díszítő elemekkel. A hasonlóság valóban létező, ez azonban inkább a sok tekintetben egyező valóságos környezetnek, a tájnak, az azonos életkörülményeknek, mintsem a tudatos művészi szándéknak köszönhető.

— Én nem akarok sem kunsági, sem hortobágyi motívumokat faragni — mondja Péntek Lajos —, azt mintázom, amit látok, a környékbeli virágokat, állatokat, az itteni emberek életét.

Egy szép faragású tülkön egy motívumot mutat:

— Ezt a növényt errefelé tüskésdisznónak híják, itt van a virága, megformáztam a termését is. Nem mondom, egyik legkedvesebb motívumom a gömbölyű levelekből álló füzér, de hát akácfa van itt is bőven. Egy-egy szép szarv magamagát kínálja a faragáshoz. Megmutatja, hova kívánkozik virágdíszítés, hova valami figurális motívum. Pásztorjelenetet, kanászjelenetet — mindegyiket szívesen faragom.

Péntek Lajos szobája valóságos kis népművészeti múzeum. Faszobraiban a falusi életet örökíti meg. A lesipuskás vadászt, a csizmatisztító falusi menyecskét, az ökreit hajtó szántó-vetőt. 1958-ban lett okleveles népművész, 1959-ben pedig megkapta a népi iparművész címet. Ez utóbbit sem véletlenül, hiszen alkotásai között bőven akad a modern lakásba kívánkozó praktikus dísztárgy is; tokmány virágváza, íróasztaldísz, boroskészlet.

— Olyan ez a faragás, hogy néha akárhogy is erőltetem, sehogy sem jut eszembe egy jó minta, máskor meg, ha jókedvem van, szinte magától rajzolódik ki egy-egy díszítéssor — mondja az „alkotás lélektanáról" Péntek Lajos.

VÉGÜL NÉZZÜK A BUDLIT. Lehet, hogy kiábrándító s ezen az újságíró fantáziája sem tud segíteni, de Péntek Lajos budlija már amolyan közönséges, csontnyelű bolti bicska. Hiába, változnak az idők, Ám a bicska nyomán is ugyanolyan fantáziadús, színes világ születik, mintha budlival faragták volna.

Rideg Gábor

[illegible] ál-
[illegible] tal
[illegible] ít-
[illegible] e-
[illegible] a-
[illegible] is-
[illegible] ek
[illegible] ir-
[illegible] int
[illegible] ter
[illegible] tö-
[illegible] em

számban ellátogatnak, az *őszinte eli[illegible]rés*, nemegyszer az *elragadtatás* h[illegible]ján beszélnek a látottakról.

A finn nép az idei elnökválaszt[illegible]szinte egy emberként sorakozott f[illegible] reális kül- és belpolitikát folytató [illegible]északi atommentes övezet gondo[illegible] megteremtő *Urho Kaleva Kekkonen*[illegible]nök mögött. Finnország pozitív seml[illegible]ségének talán legértékesebb vo[illegible] hogy Európa-koncepciója *a két n[illegible] állam létezéséből* indul ki. Ami ezzel [illegible]rosan összefügg: északi testvéreink pontosan tudják, hogy őket is érintő, *súlyos konfliktusok* keletkezhetnek, ha az egyensúly Európában vagy annak bármely részén meginog. Kis testvérországunknak, amely ugyancsak kijárta a történelem iskoláját, létkérdése, hogy *jóban legyen szomszédaival.* A szerencsétlen háború után meghirdetett *Paasikivi—Kekkonen-vonal* érvényre juttatása olyan helyzetet teremtett Finnország számára, amelyben érvényesül *a különböző társadalmi rendszerű országok békés és építő jellegű együttélésének minden előnye.* Azt is mondhatnánk, hogy a Szovjetunió és Finnország jó szomszédsága szinte *iskolapéldája* annak, hogy miképp kellene együttműködnie minden kis és nagy országnak, társadalmi rendszerükre való tekintet nélkül.

Jó és időszerű igazolása ennek a *Saimaa csatorna* esete. Ez a — Finnország számára nagyon fontos — 58 kilométeres víziút több mint száz éven át a délkeleti országrész összefüggő tórendszeréről nyitott utat a tengerre. Nem kevesebbet jelentett, mint hogy *Lappeenranta, Mikkeli, Savonlinna, Jyväskylä,* sőt *Joensuu* iparcikkeit olcsón szállíthatták piacra. A csatorna az 1947-es párizsi békeszerződés értelmében a Szovjetunióhoz került. A két ország azonban egyezményt kötött, amelynek értelmében Finnország — miután eltünteti a háború okozta károkat — *ismét használhatja a csatornát,* sőt a 60—400 méter széles, bérbevett korridor felett saját jogrendszerével, közlekedési hivatalaival, pénzével, telefon- és bankhálózatával gyakorlatilag *szuverén jogokat* élvez.

Finnország gazdasági élete nem problémamentes. Tudja ezt jól a koalíciós kormány, amely *a kapitalista Európának az egyetlen, kommunista miniszereket is magában foglaló kormánya.* Ha úgy tetszik: olyan *kísérlet,* amely a kapitalista országok számára a jövőbe vezető, elképzelhető utat mutatja. Ezért írta erről a kormány megalakulásának idején a *Kansan Uutiset:* „Finnország egyike azon országoknak, amelyek a baloldali erők figyelmének előterébe kerültek Nyugat-Európában".

A kormány, bármennyire igyekszik is, egy csapásra nem tudja megoldani a sok veszély által fenyegetett finn nemzetgazdaság ellentmondásos gondjait. Az ország első számú külkereskedelmi partnere a hat EFTA-állam, élén Angliával. De amikor **Finnország gazdaságát vissza-** utolsósorban a hazánkkal fennálló gazdasági kapcsolatok.

A magyar—finn kapcsolatok azonban sokkal bensőségesebbek, szélesebbek és mélyebbek, semmint hogy csupán a gazdaság területére korlátozódnának. Túl a múlt századbeli tudományos és a jelen században kialakult eleven kulturális kapcsolatokon, már az ötvenes évek derekán születőben voltak *a két nép újfajta viszonyának meggyőző mozzanatai.* A két ország testvérvárosai, az évente ismétlődő barátsági aktusok, a parlamenti küldöttségek látogatása, a kölcsönös és bővülő turistautak, amelyek jelentős állomása volt tavaly a népfront aktivisták látogatása — megannyi láncszeme barátságunknak. Politikai esemény volt, amikor 1959-ben *Sukselainen* miniszterelnök ellátogatott a budapesti Országos Mezőgazdasági Kiállításra. S van abban valami mélységesen megkapó, sokat mondó szimbólum, hogy *Kekkonen elnök dolgozószobájának egyik falát szilaj, magyar ménest ábrázoló festmény díszíti...*

Merikoski volt külügyminiszter öt évvel ezelőtt így nyilatkozott: „Az ország helyzete nemcsak a szomszédokkal való jó viszonyt követeli meg, hanem a lehető legszélesebb körű nemzetközi érintkezést is. Egészen természetes, hogy Kekkonen elnök és felesége felhasználja jugoszláviai útját arra is, hogy megismerkedjék a velünk rokoni magyar nép életviszonyaival..."

S nemsokára leszállt a Ferihegyi repülőtéren *Kekkonen elnök különgépe, a finn elnöké, aki — mint mondotta — „rokonolni" érkezett hazánkba.* Látogatásának néhány napja kedves emlék mindazoknak, akikkel tárgyalt, akikkel találkozott. Hagyományos baráti érzéseinknek ezernyi jelét láthatta...

A finnugor nyelvtudományi, az irodalmi kapcsolatok mellett a közvetlen diplomáciai tevékenységben szintén szép sikerek születtek. Felsorolni is sok lenne mindazt a politikai, kulturális, társadalmi eredményt, amelyet a két ország diplomáciája munkált ki és fejleszt tovább államférfiaik közvetlen megbeszélései keretében. Bizonyára nem véletlen, hogy *mindkét kormány magas rangú kitüntetésekkel honorálta* a másik fél diplomatáinak, kormányférfiainak, továbbá „kulturális nagyköveteinek": tudósoknak, íróknak, művészeknek a baráti kapcsolatok erősítése érdekében kifejtett fáradozását.

Firon András

Finta Sándor

Gyöffy Lajos: A sukeevei világvándor. A „Californiai Magyarság" cikke Finta Sándorról. - Holnap Magyar Néplap. 1966. aug. 14.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284. l./ 253. l.

Fluta Sándor

vobrdy, 10 éve halt meg

Nyírpazony 1968 augusztus 3

4. old.

Fiala Sándor képei

88 éve született

Moravica 1969 június 12
Gy. oldr

Finta Sándor vobrány

11 éve halt meg

Nógrádgárda 1969 augusztus 3
10. old.

Finta Sándor szobrász

87 éve született – emlékére

Népszava 1968 június 12
4. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 AUG 3

NÉPSZAVA
Budapest

Finta Sándor

AUGUSZTUS 3

V. V. PETROV
orosz fizikus, az elektrotechnika egyik jelentős úttörője 135 esztendeje halt meg.

IGNOTUS HUGÓ
hírlapíró, szerkesztő halálának 20. évfordulója.

FINTA SÁNDOR
szobrászművész 11 esztendeje halt meg.

GÁRDONYI GÉZA
író születésének 106. évfordulója.

GE...

de főleg a terep-
körítésben megme-
t szép szempár.

gyógy
hossz
telen

Mo

2.-es számu cédula.

M.D.K.

Finta Sándor szobrászmüvész

A müvész fényképét bemutatja a lap munkaközben, amint a Clevelandi Állami nyilvános Könyvtár számára Petőfi szobrát mintázza.

Szinházi Élet. Bp. 1929. ~~július~~ aug. 4-10. XIX. évf. 32. sz. 4. lap.

1.-es számu cédula

M.D.K.

Finta Sándor szobrászmüvész

Amerikából haza érkezett Bpestre a magyar származásu amerikai szobrász. 1929-ben negyvenhét éves, Turkevén született. Hermann Ottó fedezte fel. Elvégezte a polgári iskolát, majd Kassán az ipariskolát. Ez előtt csikósbojtár volt, majd kovácslegény lett. "Finta lelőtt egy embert, aki elcsábitotta a nővérét. Bezárták életfogytiglanra.Bent felfedezték tehetségét." /A lap hiányos igy nem lehet megállapitani a további történetet csak a cimből./ "Finta Sándor szobrászmüvész, akit gyilkosságért életfogytiglani fegyházra itéltek, s most a Columbia Egyetem tanára, hazaérkezett Budapestre és elmondja életének izgalmas történetét."

Szinházi Élet, Bp. 1929. aug. 4-10, XIX. évf. 32. sz. 4. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Finta Sándor

ESTI HIRLAP

1966 JUN 15

mitanak.

☐ *AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN elhunyt Finta Sándor világhírű szobrászművész hagyatékát, szobrokat, plaketteket és domborműveket — amelyeket Finta még életében szülővárosának, Túrkevének adományozott —, a múzeum új kiállítási csarnokában helyezték el.*

jet kormány meghívására ju-
lius 12-től 16-ig hivatalos
látogatást tesz a Szovjetunió-
ban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Finta Sándor

NÉPSZAVA
1958 AUG 24

1028

FINTA SÁNDOR HAGYATÉKA megérkezett Amerikából a túrkevei múzeumba. Finta Sándor Túrkevén volt csikós. Már gyermekkorában feltűnt kivételes szobrász képessége. 1920-ban kivándorolt Amerikába, ahol már kizárólag szobrászattal foglalkozott. 1958-ban bekövetkezett halálakor értékes művelt Túrkeve múzeumára hagyta.

(MTI Foto — Tormai Andor felvétele)

oknya
75,— Ft-tól 230,— Ft-ig
nek 88,— Ft +
ként 2,— Ft emelkedés
38,— Ft +
ként 2,— Ft emelkedés
16 évesig
0,— Ft-től 700, — Ft-ig
–30 sz.-ig
91,60 és 98,— Ft
5 31—34 sz.-ig
126,50 és 138,— Ft
pú, préselt felsőrészű
158,50 Ft
olacipő
128,— Ft
cály részére.
VIN
LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK!

esetén
san a cé
térképén
kezik. N
műszere
sorakozn
műszer
lyen a t
fölött el
másik a
kerülend
»hívja f
gyelmét.
mindenü
célszerűség párosul. Ahol lehet, műanyagból készülnek a felszerelési tárgyak.

Tengerészélet

Egy fiatal, naptól és víztől cserzett arcú ember, *Orbán Vince* a másodtiszt. Ez a második

varon fesses vigyázzban állnak a tisztek és a matrózok, aztán intenek, búcsúznak három hónapra. Elindulnak, hogy az ország gazdag árukincseit a világ más részére szállítsák.

Szerencsés hajózást!

(l. v.)

Fintor Sándor
szobrász

M.D.K

Herman Ottó Eszegpusztáról, Túrok
c. rajzai.

Benkó Gyula: Kirándás Eszegpusztáról
Szarkamsárg, 1955. február - 23 lap

1964 JUN 14.
1021

Múzeum építés — némi késedelemmel

DE MIÉRT?

Huszonnyolc esztendővel ezelőtt került szóba először Túrkevén a Finta múzeum létesítésének terve. Ugyanis ekkor írt először szülővárosának az Amerikába szakadt magyar szobrászművész, s felajánlotta szobrait minden ellenszolgáltatás nélkül.

Ettől az időtől fogva — patrónusa a Finta múzeum létesítésének dr. Győrffy Lajos tanár.

Több próbálkozás után azonban csak 1951-ben létesült múzeum a városban egy rangos kőépületben. És 1956-ban ismét jelentkezett Finta Sándor szobrászművész Amerikából: tudakolta elfogadják-e régi ajánlatát. Mielőtt azonban a múzeum hivatalosan felvette volna a Finta nevet, messzi idegenben meghalt a művész. Hagyatéka két évvel ezelőtt — melyet a szállításkor — 3,5 millió forintra biztosítottak — megérkezett Túrkevére.

A múzeum rendelkezésére állt már akkor a másik Finta testvér, Gergely alkotásainak többsége is. — Csak éppen a kevi múzeum bizonyult kicsinek, nem volt megfelelő egy állandó kiállítás megrendezésére.

Tavaly márciusban azután 450 ezer forint hitelt kapott a Művelődésügyi Minisztériumtól a városi tanács új kiállítóterem építésére — mely a meglévő épület továbbfolytatásaként létesülhet. A tervek csak késve készültek el, s amikor végre azt hitték hozzákezdhetnek az építkezéshez, újabb probléma akadályozta a munkák kivitelezését.

Ahhoz, hogy a meglévő házhoz ragaszthassák az újat, 8 méter szélességű toldásra van szükség. Az előregyártott elemek azonban csak 7,40 méter hosszúságban készültek. Tehát „el kell lopni" azt a 60 centimétert, de hol? Ezen több hónapon keresztül vitatkoztak a múzeum, a város vezetői és a tanács építési csoport vezetője.

A csoportvezető ugyanis nem értett azzal egyet, — hogy a kiállító terem elejét hozzák egyszintbe az épület homlokzatával, — mondván, akkor a múzeum udvarából 60 centiméter hosszúságú sávot átadnak a szomszédnak. Hiába bizonygatták, hogy nekik arra a kis területre nincs szükségük...

Közben, hogy a hitel el ne vesszen, hozzáfogtak az alap kiásásához. De a huzavona miatt — bár az építőanyag is a helyszínen volt már — az építők nem folytathatták a munkát. A víz már elöntötte a frissen ásott gödröt és nem egy ember így tréfálkozott: úgy látszik halastavat épít a múzeum.

Aztán közbejött még egy incidens: az építők rossz helyre nyújtották be az alap kiásásáért járó összegről szóló számlát. Végül is a hitel elveszett. És néhány nappal ezelőtt végre az építési csoportvezető aláírta a tervet: engedélyezte a múzeum vezetőjének, és a tervező iroda mérnökének elképzelése szerinti építkezést. A városi tanács vb elnöke Simon Sándor pedig a beruházási bank képviselőjével együtt újra segítséget kért a minisztériumtól.

Végül is ígéretet kaptak, hogy a pénz meglesz, s az építők végre munkához láthattak... azaz láthattak volna, de időközben — világos, hogy nem ülhettek tétlenül várva a több hónapon át tartó vita végét — más munkát vállaltak. Azt megígérték viszont, hogy néhány héten belül megkezdik a múzeum építését.

Jelenleg biztató a helyzet, mindenesetre elgondolkoztató és mindenképpen tanulságos: érdemes volt-e 60 centiméteren vitatkozni? Ha nincs ez a vita, már régen készen lenne a kiállító helyiség és a Finta testvérek alkotásai méltó helyükre kerültek volna.

Reméljük, a Szolnok megyei Építőipari Vállalat betartja ígéretét és ez év harmadik negyedében végre elkészül a megnagyobbított túrkevei múzeum — mely már a Finta testvérek nevét viseli majd.

VV

Magyar Hírlevél
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Juhász Gábor
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

GAZDAGABBAK a leggazdagabbaknál

Az Ezeregyéjszaka szereplőinek mesés gazdagsága talán csak ma valósult meg igazán. A dédunokák és azok unokái: az arab félsziget sejkjei, szultánjai és emírjei — amióta a Perzsa-öböl tájékán *folyékony aranyra bukkantak* — gazdagabbak a leggazdagabbaknál. Az olajtársaságok a kutatási jog, majd a felszínre hozott kőolaj fejében ugyanis évente olyan összegeket fizetnek ki a burnuszos királyoknak, természetesen magánpénztáraikba és nem az állami kincstárakba, amelyhez hasonló „kereset" után a világon csak kevés ember fizet jövedelmi adót.

A mezítlábas sejk

Az egyik ilyen teljhatalmú fejedelem a hazánknál kétszeresen nagyobb *Abu Dhabi* állam uralkodója, *Sabhut Bin Szultan Bin Szaid*. A hosszúnevű sejk élete nemrégiben külsőleg még semmiben sem különbözött elődeinek évszázadok óta kialakult életrendjétől. Mezítláb járt, sátorban lakott, a prófétа hű követője és népének kegyetlen zsarnoka volt. Nevéről nem is hallott senki, ahogy a történelemkönyvek sem jegyezték fel elődeinek emlékét, s az Abu Dhabi sejkség életében oly *gyakori királygyilkosságokat*. Magáról az Arab-félsziget déli részén, Jementől keletre elterülő országról is csak rendkívül keveset tudott a világ. Mindössze azokról a tengeri rablókról lehetett hallani, akik az elmúlt századokban ezekről a partokról rohanták meg a Nyugat-Európából Indiába tartó hajókat. A brit gyarmatosítók *„védnöksége"* idején azonban fegyverrel és szerződésekkel a *Kalózpartról — Juhforrássá* átkeresztelt ország lakóit „megszelídítették".

Abu Dhabi és uralkodójának neve azonban egyszeriben megjelent a világlapokban. A mezítlábas sejket az ötvenes évek végefelé úgy mutatták be, Sahbut mindössze egy háromszobás kőházat építtetett magának, s vásárolt egy piros Cadillac-ot, ezt azonban inkább szamarakkal vagy tevékkel húzatja.

Amikor az „üzleten" keresni óhajtó pénzemberek 25 éves fejlesztési tervet tettek elébe, a javaslatot visszadobta, s mindössze annyit engedélyezett — s ennek valószínűleg a terület lakóinak elmaradottságát kihasználó angolok örvendenek a legjobban — hogy két új utat, három iskolát és egy kisebb kikötőt építsenek.

Pórázon vezetett patkány

„Egy serdülőkorban lévő fiú zsinóron kövér patkányt vezet a Doha-i bazár utcáin. A látvány senkit sem izgat fel. Ennek az állatfajtának szabad példányai fényes nappal ide-oda

köves, sivatagos és termékeitlen pusztaság, s így rossz megélhetési viszonyokat tud csak biztosítani az 50 ezer főnyi lakosságnak.

...Abu Dhabi, Katar s a többi olaj-kiskirályság gazdasága egyik napról a másikra született s csak egészen a közelmúltban. *A dollár-milliók zöme azonban ma még főként az uralkodók magánpénztárába ömlik*, mert a burnuszos királyok államaikat azonosítják magánháztartásaikkal. De az ily módon csak milliméterekben mérhető fejlődést könnyen megszakíthatja egy olyan fordulat, s erre már volt példa az arab félszigeten, amely mérföldekkel viszi egyszeriben előre a beduinok — még a mesékben is

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Finta Sándor
SZABAD FÖLD
1965 MÁR 14.
1021

Kis múzeumépítés, nagy bosszúsággal

Raktárban porosodik Túrkevén a Finta-hagyaték

A történet első szakaszából egyszer alighanem kalandos fordulatokban gazdag életrajzregényt vagy filmet költenek. Abból, ahogyan egy túrkevei szegényember gyermeke a század nagy szobrászának, Rodinnak tanítványa lesz — ahogyan ifjú korában tizenkét évet ül az Osztrák—Magyar Monarchia szamosújvári börtönében, amint ott, a rács mögött ha a rabok nyomorúságos eszközeivel is, de módja van a mintázásra.

Ez eddig szokványos rabpaszszió, hiszen sokat hallottunk arról, hogy a magányra kárhoztatott emberek türelme néha meglepő „börtönremekeket" szült. *Finta Sándornak* azonban nemcsak ideje és türelme, de — nem túlzás a szó — *kivételes* tehetsége is volt. Amikor szabadulása és a Tanácsköztársaság küzdelmeiben való bátor részvétele után 1920-ban kivándorolt Amerikába, ez a tehetség hamarosan kivirágzott. Finta Sándor egyike lett az újvilág legismertebb képzőművészeinek. *Rio de Janeiróban Erő* című szobra a világváros egyik féltett művészeti remeke, a clevelandi egyetem *Petőfi-szobrot* mintáztatott vele, neve hírben, megbecsültségben Munkácsy Mihályéval vetekszik a tengerentúlon.

Túrkeve örököl

Amikor Finta Sándor 1959-ben bekövetkezett halála után végrendelete ismertté vált, szenzáció számba ment, hogy a művész vagy félszáz szobrát, bölénycsontból készült több száz úgynevezett kisplasztikáját, teljes levelezését szülővárosára, Túrkevére hagyta azzal a kikötéssel, hogy abból ott állandó kiállítást rendezzenek.

Államunk megbecsülte a nagy értékű adományt. Több ezer dolláros költséggel hamarosan összeállíttattuk az óceán túlpartjáról a műkincseket.

A vállalat siet

A *Szolnok megyei Tanács* végrehajtó bizottsága még 1962-ben határozatot hozott, hogy a túrkevei múzeumot egy kb. 15x9 méteres, alagsoros épületrésszel kell kibővíteni, hogy ott állítsák ki a város világhírű fiának műveit.

Állami költségvetésünk majdnem *félmillió* forintot biztosított az építkezés költségeire. Szabályszerű szerződést kötött ebben az ügyben a *Szolnok megyei Múzeumok Igazgatósága* az *ÉM. Szolnok megyei Építőipari Vállalatával* a munkálatok elvégzéséről. A múzeumi emberek eredetileg 1964-re kérték az építkezés befejezését. Viszont a vállalat sürgette: *hozzák előbbre*, 1963-ra az épület átadását, mert ők ugyancsak Túrkevén mozi építkezésén dolgoznak, s akkor „egy füst alatt" megoldhatják ezt a szerényebb anyagfuvarozást és kőművesmunkát is.

Meg is állapodtak ebben.

Aztán a vállalat 1964. február 2-án kérte hogy a szerződésben 443 000 forintban megállapított építési költséget módosítsák 483 ezer forintra. Módosították.

Aztán 1964. II. negyedében a vállalat a szükséges anyag nagy részét a helyszínre szállította. Az alapozást is elvégezte.

Napi ezer forint

Aztán 1964. július 3-án a vállalat a Szolnok megyei döntőbizottsághoz fordult, hogy az bontsa fel a szerződést, mert nem győzik a munkát. (A döntőbizottság az előzmények ismeretében kötelezte a vállalatot a munka folytatására és befejezésére.)

Aztán kiderült, hogy a vállalat — bár anyagot szállított a helyszínre és alapozott is — ezt az építkezést be sem vette 1964-es tervébe.

Nem győzzük hellyel az összes halogató fordulat felsorolását. Eddig az ügyben folytatott levelezés, beadvány, fellebbezés stb. papírtömege 500 gépelt oldal. A túrkevei múzeumigazgató már belebetegedett a herce-hurcába. A Finta-hagyaték raktárban porosodik. A döntőbizottság a munka átadási határidejét 1965. július 1-ben állapította meg, és addig is napi 1000 forint kötbér fizetésére kötelezte az építővállalatot. Az anyag a helyszínen van, az alapozás kész — a munka mégsem folytatódik.

... Vajon mit szólna ehhez Finta Sándor?

B. N. E.

KÜLÖNÖS HÁZASPÁR

A legfantasztikusabb detektívregény leírását is megszég hajsza után került Rómában rendőrkézre *Henri Najar* 30 é *Eren Kuja Szuat* 34 éves török állampolgár a nemzetközi ren régi ismerősei. A két bűnöző ellen egy Firenzében élő török a tett feljelentést, aki olasz férjével a karácsonyi ünnepekre *Párizsba* utazott. A lakás kulcsait szomszédjukra bízták, akiknél azonban csakhamar magát házaspárnak kiadó két török jelentkezett. Azt mondták, hogy régi ismerősei a Párizsba utazott házaspárnak, aki megkérte őket, hogy távollétében „őrizzék" a lakást. A szomszéd gyanútlanul átadta a kulcsokat. Egy hét múlva azonban a „házőrzők" eltűntek anélkül, hogy a kulcsot visszaadták volna. Rövidesen visszaérkeztek a lakás tulajdonosai, akik megdöbbenve vették észre, hogy 150 millió líra értékű ékszerük tűnt el távollétükben.

Lipcsét ettől kezdve a nem gazdasági fejlődés bemutató számon. Évente itt gyűjtik ö nalat képviselő különböző te nyeznek egymással az élvona tatkoznak be a technika újab nyai, az emberiség sikeres fá és újabb gyümölcsei. Lipcsébe közönség 1920-ban az első p

EMBERKERESK

Az amerikai ügyvéd nem vezetett ugyan kimutatást üzleti ügyeiről, a nyomozás mégis megállapította: egy bizonyos *Mrs. Millertől* háromezer dollárt vett kézhez. Ebből *Liz Brown* körülbelül 800 dollárt kapott, ennyit fordítottak a szülési költségekre, és egy pár hét pihenésre. Liz Brownnak ezenkívül még átnyújtottak 200 dollárt, ez tisztán megmaradt neki, vett belőle néhány új ruhát, majd mintha mi sem történt volna, visszatért szülővárosába. Az ügyvéd ezenkívül még 200 dollárt költött az örökbefogadási eljárás illetékeire. Ez összesen 1200 dollár, a tiszta haszon tehát pontosan 1800 dollárt tett ki.

Mi történt tulajdonképpen? Semmi különös, legalábbis az Egyesült Államokban az ilyen ügyletek mindennapos eseménynek számítanak. Maga az ügyvéd így adta elő a tényállást. Tulajdonképpen mit akarnak tőlem? — mondta felháborodottan a vizsgáló bizottság tagjainak. Mindenki jó üzletet csinált. A lány megszabadult a gyermektől, Millerék megkapták a gyermeket. Tény, hogy én is jól jártam, de Liz Brown se fizetett rá az üzletre.

Eddig a rideg tényállás. És mint azt már érintettük, az örökbefogadási üzlet kivizsgálására is mozgásba lendült az apparátus. Az Egyesült Államok különböző tagállamaiban is törvény tiltja az ilyen jellegű örökbefogadási manipulációkat, magyarán szólva a gyermekkereskedelmet. Igen ám, de a dolgok nem ilyen egyszerűek. Liz Brown illetőségi helyén szintén érvényben van egy olyan rendelkezés, amely *bünteti* az ilyen üzelmeket. Érvényben van ugyanez abban a nagy városban is, ahol az üzletet lebonyolították. De ez egy másik államhoz tartozik. Szövetségi központi rendelkezés viszont még nem látott napvilágot. A paragrafusok útvesztőiben tehát az ügyvéd és társai szépen megtalálták a kiutat. Pedig a szakértők szerint a kisgyermekek áruba bocsátása ma már óriási méreteket ölt Amerikában. Szerény becslések szerint évenként már mintegy negyvenötezer csecsemő cserél gazdát.

Az emberkereskedelemben tekintélyes ügyvédek, orvosok, ápolónők és felhajtók egész hadserege vesz részt. A törvény pedig lassan mozdul. *Thomas Joseph Dodd* szenátor vezetése alatt megalakult ugyan egy vizsgáló bizottság, de ez sem jutott sokkal tovább, mint hogy leszögezte a megdöbbentő tényeket: Az Egyesült Államokban egy ára 1000—10 között mozog. csökkenő a mert Amerikáb ként 245 ezer o mek születik, a apja ismeretlen. ben ötezer any évnél fiatalabb venezer pedig töltötte be a t évet. Ugyanebbe ben Amerikában csecsemőt fogad be, de ezek közü a fekete kereske ján cserélt gaz annyit jelent, ho letékes szervekn állt módjukban gálni, vajon helyre került-e mek.

Az üzletnek pe nak egyéb „mell sai" is. *Nevadá* valóságos szervez kozik az emberke

Finta Sándor, kovácslegény

1904 óta a szamosújvári börtön foglya – gyilkosság és fiatal elvetemedett-ségből. Fogságában elkezdett babrálni ócskavassal, amelyekből művészi munkákat kalapáltatott. Mintázott, rajzolt csinált, később méretű terveket és munkákat csinált, úgyhogy a rab cigány vízvezeték, csatornázási szükségleteinek és villanytelepe lábja el a börtön. Miért ne legyen legelőnek ez a fegyenc, – majd ha nem a Benvenuto Cellini, bizonyára... az erdélyi tehetség.

Bálint György: Képek között, Bp. 1967. 210-212 old.

/a cikk megj.: „Virág", 1911. jan. 4./

Finta Sándor szobrászművész

1021

Ismeretlen Molnár Ferenc levelek

Finta Sándor kapcsolata a nagy íróval

A túrkevei *Finta Múzeum* névadó szobrásztestvéreinek hagyatékában számtalan eddig ismeretlen, feldolgozatlan és igen érdekes adatra bukkanhat a kutató. *Finta Sándor*, az Egyesült Államokban híressé vált szobrászművész-író levelezéséről, kapcsolatairól külön könyvet lehetne kiadni. A közelmúltban akadtunk nyomára néhány levélnek, amely *Molnár Ferenccel* való kapcsolatára derített fényt.

Finta Sándor 1920-ban vándorolt ki Amerikába, ahol éppen a Brazília függetlenségének centenériumára rendezendő ünnepségsorozat előkészítése folyik. A magyar szobrászt bemutatott vázlatai, rajzai, plasztikái és fotói alapján megbízzák a világkiállítás szobrászati munkálatainak igazgatói tisztével. Elkészíti a kiállítás hatalmas, heroikus figurákkal díszített főkapuját, elé két erőtől duzzadó férfialak, Botond és Lehel bronzszobrát, valamint több portrét, szobrászati díszítményt.

Finta 1923-ig tartózkodik Rio de Janeiróban, majd az USA-ba költözik. New Yorkban nemcsak szobrászati, iparművészeti, hanem publicisztikai, szépírói tevékenységet is folytat. Kivételes eredményeket ér el mind a képzőművészet, mind az irodalom területén. Különösen jelentős portréművészete. 1924-ben kezdi mintázni New York bíboros érsekének, *Patrick Cardinál Hayes*nek márvány mellszobrát, amely művészkörökben egyszerre ismertté teszi nevét. A neves, magyar származású amerikai *Alexander Konta* és *Victor J. Dowling* bíró, akik megrendelték Fintától az érsek szobrát, 1927-ben a mű elkészülte után felajánlják a Metropolitan Múzeumnak. A márvány mellszobor külön teremben kerül bemutatásra, az állandó kiállításra csak modellje halála után vihetik.

Finta még 1925-ben magas fölénnyel nyeri el a *Walt Whitman* emlékéremre kiírt pályázatot, s remek Whitman portréjával részt vesz a költő szobrára kiírt pályázaton is. Több amerikai közéleti személyiség és művész, író készítteti el portréját Fintával közel negyvenesztendős művészi munkássága alatt. Feltehetően az e téren elért eredmények sugallják az ötletet számára, hogy keresse fel a New Yorkban tartózkodó Molnár Ferencet, s ajánlja föl portréjának megmintázását.

Molnár Ferenc 1927-ben utazik elsőízben Amerikába. Elismert, ragyogóan sikeres szín.társulat játszotta New Yorkban *Az ördög*-öt. 1927 decemberében érkezik New Yorkba, hogy ott néhány hetet töltsön. Plaza Hotel-beli szobája szinte átjáróház, egymás kezébe adják a kilincset kiadók, rendezők, színészek és kint tartózkodó hazai ismerősök. Emellett itt, New Yorkban ünnepli 50. születésnapját.

Finta Hayes bíborosról készített szobra a Metropolitan Múzeumban várja közönségét, akik szép számmal fel is keresik a magyar művész

New York, dec. 30

Kedves, jó Finta mester,

mintám ma elment innen, egy ismerőm két telefont kapott, két fontos dolgban voltam kénytelen odajönni a New Yorkba. Azt szerettem volna, hogy az elnökével kellő tárgyalhassam, aki szakértőm akar a magyar pavilon szobrászat és el kellő mennem Mary Marinkához, aki a szemem szerint igazgató. Ott tartok, pedig le van foglalva. Marad még Amerikában minimum hat órám, abbe amiben minden tudok tenni, hogy szerintem vagyok szerencsés magamat a szobámhoz. Szerintem elkészítem hamarosan napot tisztelt most itt szinte, mert munkát hatom el sem a dolgomat, amiért idejöttem, sem a szobrászképemet. Hogy csak pár percre mondjak: még nem mehettem el az Szabadságszobrhoz, ahol itt dolgomat szerette és szeretni is itt. Lovonyitól egy napra Perte utazott a Szabadságszobrhoz. Kapcsolódó vonatokat tartom Morris Gestnek. Beszélnem kell vele, és nincsenek kell uj darabomat, amire büszke, és mivel nem tudjuk, hogy még vagy más darabom szerzik. Arról nem is beszélek, hogy pofonom még semmit nem láttam New Yorkban és mian szép. Ez élben nem fogok látnivalót belőle. Fáradtam, e miatt a rettenetes hajtás miatt most le kell mondanom arról is, hogy a mester megmutatsza a portrémat. Talán ha a jó Istenem engem szeretni, vagy ő hazafogat, megvalósíthatjuk ezt az ő megtisztelő és kedves gondolatát. Addig is örülnék mindkét könyvem korám való jóságát, és remélem, hogy elutazásom előtt még láthatom.

maradtam igaz tisztelő híve:

Molnár Ferenc

A felvételen Molnár Ferenc levele.

Finta mesterhez írott egyik

ír. Darabjait Budapesten, Bécsben, New Yorkban rendszeresen játsszák. írásait szerte a világon fordítják, olvassák. A liliom, *A testőr*, *A hattyú*, a *Játék a kastélyban* hazai és külföldi hódítóútjának tetőpontján van. Színházi sikerére jellemző, hogy 1908-ban egyszerre négy igazán szép munkáját. Az amerikai angol és magyar nyelvű lapok majd mindegyike dicsérő szóval emlékezik meg Finta művéről. A művész ezt az alkalmat szeretné kihasználni arra, hogy Molnár Ferenccel megismerkedhessen és hogy a kiállításon művészi munkáját a neves magyar írónak bemutathassa. Meghívja a múzeumba, ettől a találkozástól remélve, hogy Molnár látva az érsek portréjának kiválóságait, maga is hajlandó lesz modellt ülni Fintának. Molnár azonban nem tud eleget tenni a meghívásnak, képtelen időt szakítani a tárlat megtekintésére. Erről értesíti Fintát december 19-én kelt levelében. *„Szíves elnézését kérem, hogy nem mehettem el a kiállításra, az kedves levelét már akkor kaptam, amikor vagy öt úrnak adtam találkozót itt a hotelben arra a napra”.* Talán január első napjaiban lesz ideje egy találkozásra, írja a továbbiakban.

Közeledik a karácsony, Finta jókívánságait küldi a híres honfitársnak, amelyet Molnár Ferenc táviratban köszön meg és viszonoz. Ezt követően levélről nem tudunk valószínűleg telefonon kereshette meg Finta Molnár Ferencet, aki a Hotel Plazában fogadta őt. Itt tehette meg a szobrászművész ajánlatát, hogy ha tudna Molnár Ferenc időt szakítani egy műteremlátogatásra, Finta szívesen mintázná meg portréját.

Molnár Ferenc nem sejti még, hogy 1940-ben a háború elől ismét New Yorkba kényszerül, s itt, ugyanebben a Plaza Hotelben fogja átélni életének utolsó 12 esztendejét, ahol ezidőszerint tartózkodott. Finta Sándor viszont 1939-ben átköltözik Californiába. Kettejük későbbi kapcsolatára a Finta hagyaték nem ad további támpontot. A Finta Múzeum csak Molnár Ferenc, a Savoy Plaza papírján, kézzel írott válaszleveleit őrzi.

Egri Mária

a képviselő tevékenységének egész idején át. A képviselők feladatai nem korlátozódnak csupán a képviseleti szervben, a különböző bizottságokban folytatandó munkára; a képviselőknek állandó kapcsolatot kell tartaniuk választóikkal. Választóik véleményéből kell ösztönzést meríteniük munkájukhoz és rendszeresen tájékoztatniuk kell választóikat arról, mi történik a képviseleti szervben.

A választási előkészületeket a Nemzeti Front szerepének és felelősségének előtérbe állítása jellemzi. A Nemzeti Front szövetségi és nemzeti területi szervei alakítják meg valamennyi képviseleti szerv számára a választási bizottságokat.

rek eljutnak az Egyesült Államokba. Különleges rendőrosztagokat hoztak létre, gyakoriak a razziák. Az utóbbi két évben az USA-ban, az illegális kábítószerbehozatal elleni harccal foglalkozó rendőrségi hivatalnokok számát megduplázták, létszámuk jelenleg eléri az ezer főt, ennek ellenére hivatalos vélemények szerint az Egyesült Államok felé útnak indított kábítószerek 90—95 százaléka eljut az amerikai kábítószerfogyasztókhoz.

A kábítószer-kereskedelem tekintélyes helyet foglal el a nemzetközi bűnöző szindikátusok tevékenységében. Egyes becselések szerint közvetítésükkel tavaly 22 000

dollárt fizetnek a 30 ros belépési díjon fel társadalombiztosítási ben részesülő betegek 8 dollárt fizetnek.

Katonák is

Különösen súlyossá kábítószer-fogyasztás lémája az USA Dél namban lévő hadsere katonái között. A kábít fogyasztás az amerika tonák körében jár méreteket öltött. Egy nyilvánosságra hozott jelentés szerint a Vietnamban harcoló amerikai katonák 10—15 százaléka fogyaszt kábítószereket. Más, kevésbé hivatalos, de egyesek szerint megbízhatóbb adatok azt mutatják, hogy a sorkatonák 25—30 százaléka narkomániás.

Ezek az adatok annak a

el forgószínpaddal, daruhíddal, fényberendezéssel, zörejtárral, hangerősítővel és a színház épületén belüli közlekedést szolgáló gépekkel. A gyár fő vásárlói Bulgária, Csehszlovákia és Románia. Bukarest új operaházában most végzik a szerelési munkát

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

amok
nak
ói

s ilyen címen hirdetik meg külpolitikai stratégiájukat. A múlt században a fiatal amerikai kapitalizmust saját fejlődésének gondjai foglalták le. Ennek felelt meg az elszigetelődés politikája, az „Amerika erőd" elképzelés, Monroe elnök jelszava: „Amerika az amerikaiaké." A XX. század elejére azonban az amerikai imperializmus olyan hatalmas potenciálra tett szert, amelynek nemcsak az ország, de az egész kontinens szűk lett. A nagytőke érdekei azt kívánták, hogy az Egyesült Államok lépjen ki a világ színterére. Ennek az új politikának látványos határköve lett az USA belépése az első világháborúba. Ez a lépés teljesen véget vetett az izolacionalizmus évszázados politikájának és átmenetet jelentett ahhoz a korszakhoz, amikor az USA természetesnek tartja más, a határaitól még oly távol is eső országok ügyeibe való beavatkozást

Ez a folyamat a második világháború idején, majd az azt követő években végképp kiteljesedett. A mammuttá növekedett, a háborús hasznon rendkívül meggazdagodott nagytőke érdekei a széleskörű expanziót követelték. Az amerikai monopóliumok legtöbb versenytársainak (a német, japán, olasz, angol, francia nagytőke) elbukása, vagy teljes elgyengülése azt lehetővé is tette. Nyomban megszületett ennek az ideológiája is, az ún. vákuum elmélet, mely szerint azt a légüres teret, amely a kapitalista világban a háború következtében keletkezett, az USA köteles betölteni. Nyiltan meghirdetik az új jelszót: A világ sorsát az USA-nak kell a kezébe venni, s meghatározni annak fejlődését. *„Akár akarjuk, akár nem* — mondta *Truman* 1945-ben — *kötelességünk felismerni, hogy az általunk aratott győzelem a világ további vezetéséért való felelősséget terhét rótta az amerikai népre."*

Ez a szerep az Egyesült Államok ideológusai és politikusai szerint már nem is csak egyszerűen „nemzeti érdek", hanem világmegváltó szerep. Mert az is világos, hogy kivel szemben kell a vákuumot betölteni: nem tagadják, hogy a szocializmus világméretű előretörése ellen szervezik sorsokat fev

indul az amerikai tőke világhódító szerepre, zászlaján az antikommunizmus jelszavával.

Ilyen nyiltan mindez nem mondható ki. Megszületnek tehát a hangzatos és tetszetős elméletek az amerikai életformáról, amely egyedül alkalmas arra, hogy a világ népeinek meghozza a boldogságot. Az USA politikai rendszerét, társadalmi és állami intézményeit — mint a civilizáció legmagasabb fokát — mindenütt mintaképnek ajánlják. Ám a világ nem fogadja el. A szabadság útjára lépő volt függő országok, gyarmati népek a gazdasági, politikai, társadalmi átalakulás saját útját keresik — sok esetben éppen a szocializmus eszméit követve. Az önállóság vágya, a saját út keresésére jelentős akadályokat állít a világhatalomra törő amerikai nagytőke útjába. Nyomban kész a recept: a kommunisták fondorlatának mondják az ellenállást, hogy ilymódon jogot formáljanak — úgymond: a demokrácia védelmében — a beavatkozásra, amely nem egy esetben drasztikus katonai eszközökkel történik.

A külpolitikai antikommunizmus

jól felelt az amerikai nagybur zsoázia belső érdekeinek is

A „nemzet érdeke", „elhivatottságunk a világban", „a nyugati demokrácia védelme" és hasonló jelszavak, a külső fenyegetés állandó emlegetése elegendő ürügyet szolgáltatott a legnagyobb és legbiztosabb profitot hozó hadiipar korlátlan fejlesztésére; arra, hogy az amerikai polgárokra mind több és több terhet róhassanak az ész nélküli fegyverkezés finanszírozására.

A háború utáni évek amerikai külpolitikai alapelvei szülték a hidegháborús magatartást. Az amerikai imperializmus egyik leghar ciasabb képviselője Dulles úgy fogalmazta meg, hogy csakis a háborús erő szüntelen fokozása, a fenyegetés, a háború szélén való egyensúlyozás lehet eredményes. Ez a korszak szülte azokat az agresszív tömböket — NATO, SEATO — amelyeknek puszta létezése is mérgezte a nemzetközi légkört. A merev szocialistaellenes külpolitikai vonal arra vezetett, hogy az USA természetes szövetségeseivé váltak a világ legkorruptabb bábrendszerei. Elég volt ugyanis az antikommunizust kinyilvánítani, máris folyt az USA-ból a dollár, a hadianyag. Szinte mindenütt a világon a népelnyomó reakciós rendszerek az Egyesült Álla

Fiuta Sándor 40 éve

12 éve halt meg

Nógrád 1970 augusztus 2
10. old.

1021

Újabb dokumentumok a Finta Múzeumban

Finta Sándor

E címmel érdekes cikk jelent meg a Szolnok megyei Néplapban Finta Sándor szobrászművészről, aki a tengerentúlon élt és alkotott, de akinek művei nagy részén mindvégig a hazai ihletettség is érződött. A cikk arról szól, hogy rendkívül értékes dokumentumokkal gyarapodott a túrkevei Finta Múzeum. Dr. Por Frida, az USA-ban élő doktornő — akit jó barátság fűzött Finta Sándor szobrászművészhez és fűz mai napig is özvegyéhez — dr. Györffy Lajos múzeumigazgató útján több dokumentummal gyarapította Finta Sándorra vonatkozó adatainkat.

Dr. Por Frida 1946 elejétől kezdődően levelezést folytatott a művészházaspárral, így birtokunkba került mintegy hetven levél. Feltárult Finta Sándor életének, sorsának sok ismeretlen mozzanata. Kirajzolódik művészi portréja mellett a teljes emberi arca.

Köszönettel tartozunk dr. Por Fridának, a nagy jelentőségű dokumentumok hazajuttatásáért, azért az áldozatos tevékenységért, amelyet Kántor Katával, a művész özvegyével folytatnak azért, hogy a Finta Múzeum teljes képet kapjon Finta Sándor művészetéről. A levelezés anyagának feldolgozása, a szobrászművész művészi munkásságának, életrajzának teljes összeállítása folyamatban van.

1968 OKT 1 0
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR HÍREK

automatikusan [illegible]
koraszülések és alacsony testsúllyal születők aránya.

Véleményem szerint helyes lenne csökkenteni a dolgozó nők munkaidejét a gondozott gyerekek arányában. Egy gyerek esetén például egy órával, egy háromgyerekes anya öt órát dolgozna teljes fizetés mellett. Mennél több szabad ideje van az anyáknak, annál kevesebb az óvodai és bölcsődei igény. Vagyis ez az intézkedés összeegyeztetné beruházási lehetőségeinket a népszaporulat helyes arányainak kialakítására való törekvésünkkel.

esten is kevesen ismernek. Balról jobbra: [illegible]
kéménysepő figura a Bródi Sándor u

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

Finta Sándor

1968 SZEP. 5.

1021

Újabb dokumentumok a Finta Múzeumban

Rendkívül értékes dokumentumokkal gyarapodott a túrkevei Finta Múzeum. Dr. Por Frida, az USA-ban élő doktornő, akit bensőséges barátság fűzött Finta Sándor szobrászművészhez és fűz mai napig is özvegyéhez, dr. Győrffy Lajos múzeumigazgató útján több dokumentummal gyarapította Finta Sándorra vonatkozó adatainkat.

Dr. Por Frida 1946 elejétől kezdődően levelezést folytatott a művészházaspárral, így birtokunkba került közel hetven levél. Feltárult Finta Sándor életének, sorsának sok ismeretlen mozzanata, sikerei, művészi küzdelmei egy igaz barathoz írott megrázó levelek tükrében. Kirajzolódik művész portréja mellett a teljes emberi arca.

Por Fridának, aki Ady-relikviákat gyűjt, kezébe került Finta Sándor Ady Lédájához, Brühl Adélhoz írott levele, melyben a művészetpártoló asszonytól segítséget kér. A levélhez mellékelt alkotásairól készült fotók között szerepelt az Attila című domborművéről készített fénykép is. Közel 35 esztendő múlva az amerikai magyarok művészeti tevékenységét alapos figyelemmel kísérő doktornő felfedezte a Tárogató című magyar nyelvű lapban Finta Sándor Attiláról szóló költeményét. Így került kapcsolatba a művészetkedvelő orvosnő a művésszel. S ez a kapcsolat évek hosszú során át mély, őszinte barátsággá fejlődött. Finta Sándor Csendes Óceán című szobrát Por Frida egyénisége ihlette.

Az említett, Brühl Adélhoz, a „versek Léda asszonyához" írott levél is birtokunkba került. Képet alkothatunk ebből a szenvedélyes, parázsló hangú írásból Finta Sándor művészi indulásáról. „... az éjszaka volt az én szülőanyám, s a vihar és én testvérem s a sötétség az én sétáló lugasom. — Hogy honnan lettem? A nagy Semmiből. Úgy lettem én, mint ahogy mondai gigászok születtek — este még nem voltam seholsem, s reggelre kelve már az égig nőttem."

S valóban így igaz. Szinte egyik napról a másikra, tanítók, mesterek nélkül bontakozott ki zsenije. Rendkívül értékesek a levélhez mellékelt fotók, Finta Sándor korai művészetéről vallanak, azokról a nagyszerű munkákról, amelyek közül ma már alig lelhető fel egyik másik. S ezekről a kiváló alkotásokról írja a művész: „... nagyon komolyan ne vegye őket — mert ezek nagy álmaimnak csak apró töredékei; afféle álomrongyok csupán. Előfutári a nagy tervhadseregnek, mely véremben lüktet már várva a megnyilatkozás pillanatát."

Azt, hogy a Túrkevéről indult, vasakaratú ember megvalósította álmait — tanúskodik a Finta Múzeum kiváló anyaga.

Attila domobrításának főalakja a szobrászt egész életén át foglalkoztatta. — Megírta versben, megfaragta bölénycsontból. Korai munkájának főalakja a pogány vezér, aki hatalmas villámos ostorát csördíti. Az egész kis kompozíció Petőfi Feltámadott a tenger versére emlékeztet.

A Brühl Adélhoz írott levél mellékleteként szereplő fotók között találtunk még, egy szintén domborításos technikájú, gigantikus Ítélet-et, néhány ragyogó karakterű, öreg rabokról készített plasztikát, és egy-két érzékletes, mozgalmas asszonyfigurát.

Köszönettel tartozunk dr. Por Fridának, a nagyjelentőségű dokumentumok hazajuttatásáért, azért az áldozatos tevékenységért, — amelyet Kántor Katával, a művész özvegyével folytatnak azért, hogy a Finta Múzeum teljes képet kapjon Finta Sándor művészetéről. A levelezés anyagának feldolgozása, a szobrászművész művészi munkásságának, életrajzának teljes összeállítása folyamatban van.

Egri Mária

TARKA-BARKA

Az atlantai National Communicable Disease Centerben kutatások folynak szifiliszellenes oltóanyag előállítására. A kutatások alapja az a meglepő hasonlóság, amely a szifilisz kórokozója, a treponema pallidum, valamint a terponema carateum között tapasztalható; ez utóbbi okozza Dél-Amerikában az úgynevezett pinto betegséget. — Úgylátszik, hogy a pintofertőzés immunissá tehet a szifilisszel szemben. — Ezt szándékozik bebizonyítani Leslie Norins és U. S. G. Kuhn doktor hat csimpánz „szíves közreműködésével".

✿

Van eset, hogy a magas vérnyomás orvosilag hasznos lehet: legalább is ez vonatkozik az üszkös visszérfekélyre, amelyet a lábszár véredényeinek elmeszesedése idéz elő, s amely általában amputálást tesz szükségessé. Hét skandináv orvos látványos gyógyulásokat ért el azzal, hogy a hagyományos gyógymódot olyan vérnyomásemelő gyógyszerekkel kombinálta, amelyekkel hónapokon át mérsékelten megemelt vérnyomást ért el.

✿

Jack Lemmon filmszínész New York-i filmgyár- fil

SZOLNOK megyei Népl

Tetten érték a tol
Nem számolta meg a l

1

Hat rendbeli különböző minősítésű lopásért vonta felelősségre a szolnoki járásbíróság Borbíró István, vésztői lakost. Nem első alkalommal. Eddig kétszer büntették meg garázdaságért és jogtalan használatért. Ezúttal munkatársait, házigazdáját és utasokat károsított meg. Szolnokon bukott le, de addig mintha terv szerint „dolgozott" volna, havonként egy alkalommal lopott.

Ez év februárjában a tiszasülyi munkásszálláson munkatársainak különböző használati tárgyait vitte el. Márciusban Sülysápon egy álló tehervonatra mászott fel és az ott levő új tehergépkocsiról leszerelte a stopplámpát. Még ebben a hónapban „terven felül" ugyancsak Sülysápon szállást ad

dó alkalommal ellopta házigazdája 16 600 forintját. A pénzből táskarádiót, öltönyt és cipőket vásárolt.

A sértett feljelentette, így Holovitz harmadszor is bíróságra került. Elismerte, hogy a pénzt ellopta, bár szerinte az nem volt 16 600 forint, mert számolatlanul

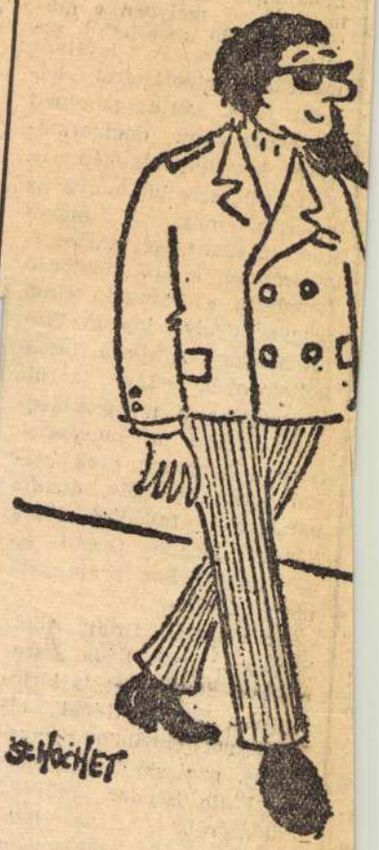

SZOROS KÖTELÉK — (A Weltw

Kivégezték a ötszörös gy

A sajtó annakidején hírt adott arról, hogy a többszörösen büntetett előéletű Burai Árpád mezőtúri lakos

Ez Bura te. Bíró

FINTA SÁNDOR: A KEVI TALICSKÁS /1917/.

Ezt az érmet a müvész 1917-ben az apja emlékére készitette, aki turkevei talicskás /kubikos/ volt. A müvész egyik levelében megemliti, hogy 1893-ban /12 éves korában/ ő is elkisérte apját Nagyváradra, ahol az akkor épülő huszárlaktanya földmunkáinál dolgoztak. Ő volt az apja csatlósa /segitője/.

FINTA SÁNDOR: A SZTRÁJK /1918/.

"Az 5oo darab plakett, emly a Sztrájkot ábrázolja, - verőtővel lett Németországban sokszorositva. A sokszorositást az általam bemutatott minta alapján az akkori /1919/ Tanácskormány igazságügyminisztere rendelte meg. Ugyszintén a Propaganda Hivatal főnöke mint emblémát fogadta el A Sztrájk cimü plakettemet, s azt rézmetszetben minden hivatalos papir fejléceként akarták használni. Sőt még viznyomásként is alkalmazták volna a hivatalos papirokon. A propaganda főnök Svájcból jött haza, - a nevére nem emlékszem. Egy igen müvelt szép és finom megjelenésü ember volt, Vágó Bélának volt a belső barátja. Sajnos alig érkeztek meg A Sztrájk cimü plakettek, - a Tanácsköztársaság megbukott. A Sztrájk verőtőkéje és az 5oo darab gyönyörü veretü plakett, sok bronz szobor, terracották, reliefek és egy életnagyságu márvány relief, mely a feleségemet ábrázolta Hadiözvegy cimmel szerb márványból faragva, - kivándorlásom alkalmával /192o/ dr. Vajda Jenő ügyvédnél maradtak megőrzés céljából." Irja az agg müvész visszaemlékezéseiben. /dr. Vajda Budapest 1945 évi ostroma alatt egy pincében életét vesztette. Az 5oo db Sztrájk-plakett azóta sem került elő. A szerző./

Finta Sándor

FINTA SÁNDOR: A NÉGER RABSZOLGÁK DALA /1926/.

Először a National Academie of Design 1926. évi téli tárlatán volt kiállitva. Egy példánya a debreceni DÉRI FRIGYES MUZEUM gyüjteményében is meg van /3o5 mm ø öntött bronz/. Felirata: FISK JUBILEE QUINTET. Fisk a nashville-i /Tennesse állam/ néger egyetem alapitójának neve. Finta Sándor az 5 énekló négert az egyetem 5 tanárjáról mintázta, akik egyben az Amerikai Egyesült Államokban élő 26 millió néger 5 különböző tipusát örökitik meg.

Az érem szélén körbefutó kottaszallag a néger rabszolgadal dallamának a kottája. A dal angol szövege igy hangzik:

SWING LOW SWEET CHARIOT,
COMING FOR TO CARRY ME HOME!

Magyar jelentése országh László forditásában:

SZÁLLJ ALÁ MENNYEI SZEKÉR,
JÖJJ ÉS SZÁLLITS ENGEM HAZA!

A néger rabszolgák énekükben "Illés szekerét" hivták, hogy az égből hozzájuk leereszkedve, őket édesen elringatva a mennybe /= haza/ szállitsa őket, - véget szakitva földi szenvedéseiknek.

A nagy magyar müvész sokszor megsiratta az elnyomott amerikai néger milliók sorsát, - ezzel a hires éremmel állitva nekik örök emléket.

Szigeti István
érmészeti kutató

Szigeti István

FINTA SÁNDOR / szobrászművész, festő ①
és ács. Csikóstőttős, majd uradási volga-
gyerek volt, elvégezte a gépésziskolát és a
vasúti tanfolyamot. Művészettel komolyan
csak 30 éves korában kezdett ~~ef~~el fog-
lalkozni. Itthon 36 pályázatot nyert.
Az első világháború után elkészített né-
hány hősi emlékművet, de (folyt.)

Pest Megyei Hírlap, 1968. aug. 3.

5

FINTA SÁNDOR / (2)

csakhamar kivándorolt Brazíliába. Az
első megbízása, hogy de Janeiróban egy
nagyméretű térségi allegorikus gránit-
szobor sikere után, 16 alakos csoportot
faragott egy székesegyház részére. Később
New Yorkban telepedett le, ahol bronzeret
plakettjeivel, karakter- és mellszobraival (jegy.)

Pest Vegyi Ipar, 1968. aug. 3.

/5

FINTA SÁNDOR / ③

alapozta meg. Plakettjei és emlékérmei számára New Yorkban állandó jellegű kiállítás létesült és egy mellszobra a Metropolitan Művészeti Múzeumban található. Írásait folyóiratok közölték. Angol nyelven megjelent két önéletrajzi könyve sírat adatott. Az epitet (folyt.)

Pest Deszi Kalap, 1868. aug. 3.

/5

FINTA SÁNDOR / (4)

magyarul is kiadták. Végrendelete szerint művészi hagyatékát szülővárosa, Tímisoara kapta meg, ahol bemutatására múzeumot létesítettek. 1958 aug. 3-án halt meg Los Angelesben.

Pest Megyei Hírlap, 1968. aug. 3.

/5

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP
Finta Sándor
1965 OKT 1.

1021

Egy kiállítás megnyitása elé

Ma este hat órakor, az idei múzeumi hónap első rendezvényeként — nyílik meg a Szolnoki Szigligeti Színház előcsarnokában — Finta Sándor válogatott műveinek kiállítása.

Sem a kiállítás helye, sem ideje önmagában még nem biztosítana megkülönböztető rangot a kiállításnak, a múzeumi hónap Szolnok megyei képzőművészeti rendezvényeinek sorában, bár jelentőségét kétségtelenül az a tény is emeli, hogy ugyancsak ma este kerül sor az idei színházi évad első szolnoki premierjére is. Ami e méreteiben kamara jellegű kis tárlatot igazán az októberi múzeumi eseménysorozat egyik legjelentősebb rendezvényévé avatja, az a bemutatott művek művészi értéke, az alkotó jelentősége.

Régi adósság törlesztésének csupán apró kis gesztusa ez a kiállítás. Egy idegenbe szakadt és hazájától távol oly sok sikert elért művész, a túrkevei születésű Finta Sándor életművének, a magyar közönséggel való megismertetésében csupán csak az első lépés.

Finta Sándor életútja valóságos kalandregény. 1881. június 12-én született Túrkevén. Gyermekkorának iskolai vakációit nagybátyja védő szárnyai alatt Túrkeve „Hortobágyán" Ecsegpusztán töltötte. Ezekből a szünidőbeli „kisbojtároskodásokból" nőtt ki későbbi nagy, nosztalgikus sóvárgása a puszta után, amely számára egy kicsit a messzire hagyott szülőföld szimbólumát is jelentette. Jósorsa ezen a pusztán hozta össze a nagy magyar természettudóssal, Hermann Ottóval. A gyermek és az idős tudós közös nyári bogarász-madarászkodásai az első meghatározó nagy élményt jelentette Finta Sándor életében.

Ifjúkori hevessége miatt törvény elé került. A szamosújvári fegyházban eltöltött nehéz börtön évek érlelték meg benne a szándékot, hogy öccse Finta Gergely (művésznevén Zádori Oszkár) példájára, aki Párizsban Rodin mellett dolgozott, szobrász legyen. Szabadulása után egy ideig otthon, Keviben dolgozik, majd a fővárosba kerülve 1918-ban elkészíti Sztrájk című plakettjét, amelyet a Tanácskormány a hivatalos papírok fejléce és víznyomásaként kívánt felhasználni.

Finta Sándor 1920-ban vándorolt ki Brazíliába. Kivándorlásának közvetlen okát nem ismerjük, de feltehetően része volt benne a Tanácsköztársaság bukásának is, hiszen Árpád öccsét, a szolnoki direktórium tagját Héjjas különítménye végezte ki, és a Sztrájk alkotójának, magának is megtorlástól kellett tartania.

Még kivándorlásának évében több emlékmű-pályázatot nyer, amelyek közül kiemelkedő az Erő című Rio de Janeiro-i három méteres gránit szobra és a világkiállítás főbejáratát díszítő, Botondot és Lehelt ábrázoló szobrai (mindhárom szobor kisméretű bronz változata megtalálható a kiállításon).

1923-ban az Egyesült Államokba megy, ahol Los Angelesben telepedik le. — Egyre-másra aratja művészi sikereit. Nemcsak elismert szobrász, hanem jónevű író is. — Szobrokat, plaketteket készít a kormány megrendelésére éppúgy, mint az egyházak részére. A Los Angeles-i múzeum igazgatója lesz, New York állam díszpolgárává választják, Hayes kardinálisról készült mellszobra a Metropolitan Múzeum gyűjteményébe kerül, de művészi sikereinek csúcspontján sem feledkezik meg soha szülőföldjéről.

1958 augusztus 2-án halt meg az Egyesült Államokban. Végrendeletében életművét szülővárosának, Túrkevének adományozta.

Hagyatékát 1962-ben szállították haza és jövő tavasszal megnyitja kapuit a megújhódott túrkevei Finta Múzeum, amely Finta Sándor műveinek is állandó otthona lesz.

Finta Sándor helyét, szerepét még nem jelölték ki az egyetemes művészettörténetben, de azokban, akik alkotásaival megismerkednek majd egyértelműen alakulhat ki a vélemény; kétségtelenül jelentős életművet hozott létre, amelyre joggal lehetünk büszkék és szégyenkezés nélkül vallhatunk a magunkénak.

Rideg Gábor

SZOLNOK megyei Néplap

GOMBOT csak kabáttal együtt?

Ezer apró cikk — HIÁNYCIKK

Nem csodálkozunk azon, ha valamelyik üzletben egy divatos árucikket keresve azt halljuk: nincs kérem. Néha természetes is, hiszen a szezoniális igények egyszerre jelentkeznek, a gyárak teljesítőképessége pedig véges. Gyakran azonban megdöbbentő az elutasító válasz. Miért? Mert a mindennapi életben nélkülözhetetlen dolgokat kérünk. Értékük gyakran csak forintos. Ime egy csokorravaló közülük.

Gyenge volt a felfogóképességük?

Friss sört csapoltak a szolnoki utasellátó büféjében. Vagy hatan-nyolcan sorakoztak a pénztár előtt.

— Kérek egy korsó sört — szólt az egyik.

— Csak pohárral tudok adni, vegyen kettővel, az annyi mint egy korsó.

A sör átvétele után néhányan megkérdezték.

— Miért nem lehet korsóval kapni?

a kávéfőzőnk, nem tudunk benneteket megkínálni.

Egy perc alatt is ellophatnak egy kerékpárt

A csillogó, új kerékpár nemcsak a gazdájának tetszik, hanem másnak is megtetszhet. Elég, ha egy percre a járda mellett hagyja lezáratlanul. Ezért az újdonsült kerékpártulajdonos a KERAVILL szaküzletbe megy, hogy ott a kerékpárra szerelhető zárat vegyen.

— Jelenleg nincs, jöjjön el egy hét múlva — hallhatja esetenként a választ.

És ha nem kap, vagy egy-két hét múlva lekésik az új szállítmányról, akkor nagyon könnyen megbüntethetik, mert kerékpárját szabadon hagyja az út mellett.

A vasboltban 2,20-as vízcsapelzáró helyett 210 forintos vízcsapot ajánlanak.

Apró dolgok ezek, de bosszantók. És egy-két esetben az egyént is megkárosítják. Miért igyon valaki hat deci sört, négy forint húsz fillérért, mikor öt decit is ihat háromötvenért. Hova menjen appellálni a kerékpártulajdonos, ha megbüntetik a lezáratlan kerékpár miatt.

A nagykereskedelem nem szállít — mondják az üzletekben. Nincs aki legyártsa, vallják a nagykereskedelemben. Nincs rá profilunk — mondja a kivitelező. Lehet hogy igazuk van. A vásárlónak azonban nincs felesleges pénze és korlátlan szabadideje, hogy két hétig járkáljon egy alkatrész után.

T. L.

atság után

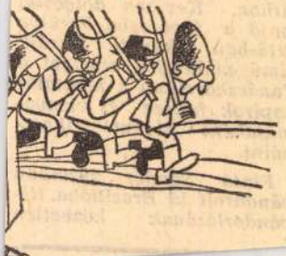

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1992 SZEP 18.

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Finta Sándor

— A MÚZEUMI hónap október elsején kezdődik. Akkor nyílnak a szolnoki Szigligeti Színházban egyanis Túrkeve világhírű szülöttje, Finta Sándor szoborkiállítása.

1024

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 16

NÉPSZABADSÁG

Finta Sándor

ELKÉSZÜLT félmillió forintos költséggel a túrkevei Finta Sándor Múzeum új kiállítási csarnoka, amelyben méltó helyet kap Finta Sándor, a hajdani csikósbojtárból lett világhírű szobrászművész hagyatéka.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 14.

PESTMEGYEI HÍRLAP

Finta Sándor

TÚRKEVE

1021

Finta-múzeum

Művelődésügyi kormányzatunk néhány évvel ezelőtt hazahozatta az *Egyesült Államokban* elhunyt *Finta Sándor*, világhírű szobrászművész hagyatékát, amelyet *Finta* még életében szülővárosának *Túrkevének adományozott.*

Az új év első napjaiban — félmillió forintos költséggel — elkészült a múzeum új kiállítási csarnoka, amelyben méltó helyet kap a hajdani csikósbojtárból lett világhírű szobrászművész hagyatéka. Az állandó jellegű *Finta*-kiállítás megnyitására a közeljövőben kerül sor.

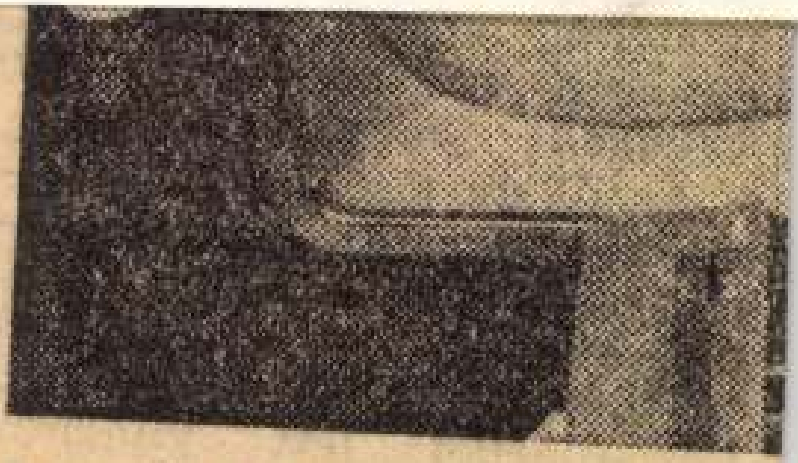

Kovács György másfélórás mu

A Nap. 1913 júl. 23. (A szabaduló rabművész. Finta Sándor kálváriája.) — 1913 aug. 6. (Finta, a szabadművész.) — *Antal Sándor:* Párbeszéd a kiszabadult művészről. *Nagyváradi Napló.* 1913 júl. 30. — *Arad és Vidéke.* 1913 júl. 23. (Börtönből szabadult rabművész. Finta Sándor kálváriája.) — *Az Ujság.* 1912 jún. 29. (A börtön művésze. Finta Sándor, a szamosujvári rab.) — *Budapest.* 1912 jún. 23. (A rab szobrászművész. Finta Sándor újabb alkotásai.) — *Délmagyarország.* 1913 júl. 23. (Kiszabadult a rabművész.) — *Dénes Nándor:* A szamosújvári zseni. Finta Sándor. *Kolozsvári Hírlap.* 1911 jan. 19. — *Lovászy Károly:* Megismerkedtem Finta Sándorral. *Szabadság.* 1913 júl. 30.

[illegible] 30. — *Magyar Nemzet.* 1911 ápr. 16. (A szamosújvári fegyház művésze. Finta Sándorról.) — *Mónus Ferencz:* Finta Sándor Kossuth-szobor terve. *Szabadság.* 1912 júl. 10. — *Nagyvárad.* 1911 jan. 27. (Az életmentő honvéd. Finta István (így) szoborműve Nagyváradon.) — *Nagyváradi Napló.* 1911 jan. 22. (A fegyház művésze. Látogatás a Finta-családnál.) — 1911 febr. 12. (Finta Sándor domborművei Nagyváradon.) — 1911 júl. 21. (arczképpel). — 1912 márcz. 14. (Finta Sándor, a szamosújvári fegyház művésze.) — 1913 júl. 23. (arczképpel). — *Paulini Béla:* Finta Sándor életrajza. *Az Est.* 1911 jan. 19. — *U. az:* Szamosújvár titka. *Erdélyi Ujság.* 1911 jan. 20. — *U. az:* Szamosújvári Napló. 1911 jan. 19. — *Pesti Hírlap.* 1911 jan. 15. (A szamosújvári fegyház művésze.) — 1913 júl. 4. (Finta Sándor szabadulása.) — *Pesti Napló.* 1913 júl. 20. (A rabművész barátai.) — 1913 júl. 25. (A rab-szobrász. Finta Sándor kiszabadult.) — *Ráspoly:* Finta Sándor. *Élet.* 1911 jan. 29. —

— *Szabadság.* (Nagyvárad.) 1911 nov. 15. (Finta István). — 1911 decz. 19. — 1912 júl. 6. (Tisza Kálmán szobra. Finta Sándor szobortervéről.) — 1913 jan. 16. (Finta Sándor Nagyváradra költözik.) — 1913 júl. 23. (Finta Sándor szabad!) — 1913 júl. 29. (Finta Sándor Nagyváradon.) — *Szamuely Tibor:* A fegyház művésze. Finta Sándor szoborművei. *Nagyváradi Élet.* 1911 ápr. 9. (Melléklet a Nagyváradi Napló 1911. 8. számához; arczképpel és képekkel.) — *Tiszántúl.* 1912 júl. 20. (Finta Sándor kiállítása.) — 1913 aug. 2. (Finta Sándor katholikus lett.) — 1913 aug. 10. (Finta Sándor Nagyváradon marad. Látogatás a műteremben.) — *Ujság.* (Kolozsvár.) 1913 júl. 17. (Finta Sándor szabadulása.) — *Vas. Ujs.* 1911. 95. l. (képekkel).

bb. 31. finta-muzeum turkevén

vid hné/fm/gy/cz Finta Sándor 1966. január 12.

1021

müvelődésügyi kormányzatunk néhány évvel ezelőtt hazahozatta az egyesült államokban elhunyt finta sándor, világhirü szobrászmüvész hagyatékát, amelyet finta még életében szülővárosának, turkevének adományozott. a nagyértékü müalkotásokat - szobrokat, plaketteket, dombormüveket - ideiglenesen a nagykunsági mezőváros finta muzeumának régi épületében helyezték el. az uj év első napjaiban - félmillió forintos költséggel - elkészült a muzeum uj kiállitási csarnoka, amelyben méltó helyet kap a hajdani csikósbojtárból lett világhirü szobrászmüvész hagytéka. az állandó jellegü finta-kiállitás megnyitására a közeljövőben kerül sor./mti/

.-.

fe

9.18/-n

[illegible]. ezzel a gyár jelenlegi termelése kétszeresére, évi 25 millió téglára nő. a létszámot mindössze tíz fővel növelik és megszünik a gyártás idényjellege./mti/

.-.

bb. 33. csillagászattal ismerkedő tsz-tagok

vid tné/fm/gy/cz 1966. január 12.

veszprém megyében a tudományos ismeretterjesztő társulat kebelében három csillagászati szakosztály müködik. várpalotán a bányász müvelődési házban a 35 centiméter átmérőjü tükrös távcső és az egyéb felszerelések segitségével már csaknem tudományos szintü vizsgálatokat tarthatnak a csillagász szakkör tagjai. /folyt. köv./

9,25/km

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Finta Sándor

1966 JAN 12

ESTI HIRLAP

FINTA-MÚZEUM. Az Egyesült Államokban néhány évvel ezelőtt elhunyt Finta Sándor világhírű szobrászművész nagy értékű műalkotásait még életében szülővárosának, Túrkevének adományozta. Eddig a múzeum régi épületében helyezték el a műalkotásokat, de most elkészült a múzeum új kiállítási csarnoka és az állandó jellegű Finta-kiállítás megnyitására a közeljövőben kerül sor.

rika ügyet" azáltal, hogy elkerüli a katonai beavatkozást. Követelte, hogy amennyiben

Finta Sándor, szobrász MDK

A tiszakeszi Finta Sándor Múzeum
új szárnyának méltó helyet kap
a szikszóiból lett világhírű szobrász
hagyatéka.

— : Kulturális hírek 7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jan. 16.

FINTA SÁNDOR, szobrász

Az első világháborúban katona. 1914-ben megsebesült. Az Iparmüv. iskolában berendezett hadikórházban az önkéntes ápolónők között volt Kántor Kata, az iskola növendéke. 1919-ben házasságot kötöt ek. Kivándoroltak Braziliába. Ott megbizást kapott Brazilia őserejét ábrázoló óriási gránitszobor elkészitésére. Rio de Janeiro egyik főterén áll. 34.old.

SZIGETI ISTVÁN: FINTA Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1957.-ÁGOSTON HARASZTHY/ HUNGARY'S SON 1812/CALIFORNIA'SPIONEER 1869, szakállas férfi arc kép szemben, kezében szőlő. Lent: SONOMA-TOKAJ, szőlőmüvelést és szüretet ábrázoló szoportkép, álló tégla, egyoldöntött bronz plakett. /Haraszti honositotta meg a szőlőtermelést Californiában/. 37.old.

SZIGETI ISTVÁN9 Finta Sándor szobrászmüvész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, ~~XXIX~~ Közlemények az éremgyüjtés köréből. XIX.évf.1963. 24.szám. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1957. -SZIGETI ISTVÁN/51 ÉV-1957.I. 16. férfi arckép szemben. H/Talicskát toló görnyedő kubikus balra, a szelvényen: AZ ÉRMÉSZET/MUNKA. Kör 50 mm. ontött bronz/A müvész utolsó alkotása/. 37. old.

SZIGETI ISTVÁN9 Finta Sándor szobrászmüvész érmei és plakettjei 34. old.

AZ ÉREM, ~~XXX~~ Közlemények az éremgyüjtés köréből. XIX. évf. 1963. 24. szám. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

Szül. 1881-ben Turkevén. Megh. Los Angelesben 1958-ban. Csikósbojtár volt, majd Herman Ottó felfedezte tehetséget és Közepisk. ösztöndíjat szerzett neki. Ecseg puszta élményeit "HENDX HERDBOY OF HUNGARY" /Magy. Pásztorfiú/ c. saját rajzaival illusztrált könyvében irta meg. 1932-ben. Elnyerte az Edgar Allan Poe Irod. Társ. díjat 34-old.

SZIGETI ISTVÁN: FINTA Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34. old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
-------- XIX. 1963. 24. sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1913.-ERDŐS RENÉE, női arckép balra. /a művész első menyasszonya/, 180+120 mm. egyold. öntött, bronz. 35. old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plaketjei 34. old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIX. 1965. 24. sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

Erdős renée, a szobrász első menyasszonya SZENTGYÖRGY VÁRA cimü regényét Finta Sándorról irta. 35.old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plaketjei 34.old.

AZ ÉRME, Közlemények az érmegyűjtés köréből.
------- XIX. 1965. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1941.-SPIRIT OF COLUMBIA/Kolumbia szelleme/szobortalapzaton katonasapkás civil férfi, lábhoz támasztott szuronyos puskával, mögötte szárnyas nő, előre mutat. A szelvényen: CIVIL WAR MEMORIAL/OF LOS ANGELES/a polg. háború emlékére/203+100 mm. álló tégla, egy old. öntött, bronz. plakett. 37. old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24. sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

Szülővárosa Turkeve képviselőtestülete 1936-ban Finta müveinek összegyüjtésére és megőrzésére múzeumot létesitett. A hagyaték 35 láda, 1962-ben érkezett Turkevére. Győrffy Lajos muzeumigazgató vette gondozásba. 35.ol

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 54.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből. ------- XIX. 1963. 24.sz. sp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1929.-Lovon ülő huszár MáriaTerézi kori ruhában, kivont karddal. jobbra. Lent: 5 sor irás: COLONEL COMMANDANT MICHAEL DE KOVÁTS/DRILLMASTER OF WASHINGTONS CAVALERY/BORN IN HUNGARY JUNE 12TH 1724/DIED AT CHARLESTON SC USA MAY11th 1779/DULCE ET DECORUM EST PRO LIBERTATE MORI, 240+120 mm. álló tégla. egyold, ont. br. plakett. 1934-től porcelánból is a magyarok közt elterjedv /forma évszám téves/. 36.old.

SZIGETI ISTVÁN: FINTA Sándor szobrászmüvész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1936.-Amerikai Magy, Ref. Egyesület emlékérme. AMRE-HRFA/SI DEUS PRO NOBIS-QUI CONTRA NOS ? fiatal leány kiterjesztett angyalszárnyakkal szemben jobbjában nyitott könyv, baljában lábhoz támasztott hos szú harsona, kétoldalt a háromszögü mezőkkk határain ki vül magyaros ornamentika. Egyold. vert érem, arany 15 mm. ezüst 150 mm. bronz 180 mm. 37.old.

SZIGETI ISTVÁN: FINTA Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, közlemények az éremgyűjtés köréből. -------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SANDOR, szobrász

ÉRMAI, PLAKETTJEI:.-1918.-Sztrájk. Emelvényen szónok, öklét rázó tömeg, felirat nélkül. 120+60 mm. fekvő tégla. vert bronz plakett. Mauthner Lászlónál van egy hadifém 100ú56 mm. plakettH/karcoltszöveg: VILMÁNAK/SZERETETTEL/ FiINTA SÁNDOR51919.IV.10/Kántor Vilma feleségének, Kántor Katának a testvére. 36.old.

SZIGETI ISTVÁN: FINTA Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
-------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

-FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1917.-A kevi talicskás. Meggörnyed hátu munlás tölja kővel rakott talicskáját balra, Lenn a szelvényen: A MÜVÉSZET/MUNKA. Ezt az érmet apja emlékére készitette. 35.old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászmüvész érmei és plaket jei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1917.-Anya és 5 éves kisfia szembenéző arcképei, felirak nélkül. 420+360 mm. fekvő tégla egyold. öntött, bronz plaket /Kerekes józsefné és fia a későbbi Kerekesházy József iró és numizmatikus/. 35.old.

SZIGETI ISTVAN: Finta Sándor szobrászmüvész érmei és plaketjei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

1922-ben New Yorkba mentek Braziliából. Itt ~~xxxxxxxxxx~~ p laketteket készitett Walt Whitmannról, amerika nagy vándorpoétájáról. megalapozta amerikai hirnevét. A newyorki Metropolitan Múz. megvásárolta Hayes püspökről készitett bronz mellszobrát. 35. old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászmüvész érmei és plaketjei 34. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24. sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1918.-ATTILA, tömegjelenet 15 harcoló alakkal, 350+200 mm. Fekvő tégla, egyold. öntött, bronz. 35.old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
-------- XIX. 1965. 24.sz. 4p.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-ERDŐS RENÉE, női arckép, balra. 1913.
/A müvész első menyasszonya/. 52 mm. E
elefántcsont. 35. old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászmüvész érmei
és plakettjei 34. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XIX. 1965. 24. sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

New Yorkben 1932-ben irt nagysikerü könyvét: HERDBOY OF HUNGARY/Magyar pástorfiú/. az Országos Széchenyi Könyvtár, mint "HUNGARICA"-tartja számon. 34.old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

Finta Sándor

Turkevén, 1881 jún. 12-én született; 9 éves korában pórtanulóként az Ecsegi puszta-ra került, hol – egy alkalommal tanól-kozott a természettudós Herman Ottóval, ki humorosan észrevette a fiú képességeit.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 6-7 l. Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

Hermon Otto ajánlására Fintának a közoktatásügyi minisztérium egy $ 80 összegnek megfelelő ösztöndíjat utalt ki, mely lehetővé tette, hogy a fia Nagyváradon tanulhasson.

Alfonz Dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964, - 11 l
Szung. - Americana 7.

Finta Sándor

A nagyváradi reálgimnázium érettségijével Kassára került, hol gépészmérnöki oklevelet nyert. Először a vasutnál nyert alkalmazást, utóbb a tengerhajózásnál.

Alfonz dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. Hung.-Americana, 7. 13 l.

Finta Sándor

A kereskedelmi hajózásnál rövid ideig teljesített szolgálatot és visszatért otthonába, majd aranymívességet tanult s alkotásait névtelenül egy kiállítása is kiállta.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964 14 l.
Hung.-Americana, 7.

Finta Sándor

a korónsebesi görög keleti egyházmegye vezetősége megbízta őt, hogy templomai díszítésére ikonokat készítsen. E munkakörben egy ideig alkalmazást talált.

Lengyel Alfonz: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 15 l. Hung.-Americana.-

Finta Sándor

Olaszországba utazott később, hogy Hildebrandnál tanulhasson, majd Párizsban Rodin-nél folytatta tanulmányait; bátyja, Zádori néven egy-két évvel korábban a francia mesternél dolgozott.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 15 l.

Finta Sándor

1914-ben megnősült, felesége, távoli rokona Finta Eszter. Az 1914-es háború kitörésekor Finta visszatért hazájába, hol katonai szolgálatra bevonult és front szolgálatot teljesitett.

Alfonz Dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 15 l.
Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

Az első világháború befejezte után Nyitra város püspöke megbízta őt egy hősi emlékmű elképzelésével. A mű Krisztust ábrázolja, ki egy elesett katonát emel fel karjaiban.

Alfonz Dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 16 l. Hung. Americana. f.

Finta Sándor

15

Alapos és répiletes tanulmányt folytatott a napfény-bőrszín, napfelkelte-és-nyugta fénybontásával kapcsolatosan.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 22 l.
Hung.-Americana, 4.

Finta Sándor

Később, New Yorkban Lőrci de Gerenday-nak elmagyarázta a fényhatással kapcsolatos technikáját.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 23 l. Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

9

A nyitra-i emlékművet agyag modell után, a mester maga köben dolgozta ki; háborus emlékműveket még Pöstyén-Heves-Mezőtúr, Kecskemét, Ujvidék és Hatvanban alkotott.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 17 l.

Finta Sándor

1919 nyár, második feleségével, Kántor Katalinnal Triesztbe utazott, honnan Brazíliába hajózott. Egyiptomban Magyarországon már ismert mester volt; művei: portré, emlékművek, kisebb szobrok stb.

Alfonz Dengel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 18 l.

Finta Gondor

Brazíliában egy szobor pályázaton vett részt, melynek díját meg is nyerte, gránitból alkotott „Erő" című művével, amely a Rio de Janeiro-i Prominent Club kertjét díszíti.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 19 l. Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

A Rio de Janeiró-i kiállítás kapujánál két szobrát, „Lehel és „Bojtond" c. művét állíthatta fel. Hövethegő alkotása, Petrogolis város, Sacré Coeur templomának stukkó szárnyas oltára.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964 191.
Ilung. - Americana 7.

Finta Sándor

a Rio de Janeiro-i templom sárnyas oltárának hármas beosztásában, a bal-oldali a „Mágusok hódolata", a „középső" egy Raphael-i Madonna, míg a jobb-oldalon a „Pásztorok imádása"-t mutatja be.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 19-20 l.

Finta Sándor

Következő műve a brazíliai Petropolis város székesegyházában, II. Don Pedro emlékére alkotott 12 karyatid, melynek modelljét a székesegyházban készítette el.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 22 l.

Finta Sándor

Hogy megfelelő modellt találjon a brazíliai őserdőbe vonult, egy tőrzs főpapjával barátságot kötött, kitől mellszobrot készített, melyet az 1930-as Brooklyni Muzeumban állítottak ki.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964, 24 p.

Finta Sándor

A New York-i presbiteriánus egyház támogatása és védnöksége mellett a felnőttek számára egy művészeti iskolát vezetett.

Alfonz Lengyel: The art and life of Alexander Finta, Washington, 1964.
Hung.-Americana 7. 25 l.

Finta Sándor.

1928-ban a 42 éves művész feleségével együtt az Egyesült Államokba utazott, hol 1930-ban állampolgárságot nyert. 1928-ban a Columbia-i Egyetem diplomájának birtokosa.

Alfonz dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 25 l.

Finta Sándor

1927 megbízatást nyert, hogy Hayes bíborosról mellszobrot képezzen; a fehér márvány mű a New-York-i Metropolitan Museum of art helyiségében állíttatott fel.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 26 l. Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

1927-ben Holloway Emory, Pulitzer díjas költő alkotott egy domborműves plakettet; utóbb egy Brooklynben lelepleget Whitman plakettet készített.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta. Washington, 1964. 28 l. Hung.-Americana 7.

Finta Gondor

1929-ben a New York-i Építészeti Szövetség tagjának választották meg, egyben a National Academy of Design helyiségeiben rendszeresen mutatta be műveit. ezidőtől fogva.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 30 l.
Hung.-Americana 7.-

Finta Sándor

A Szövetségi Alkotmány megfigyásából Fulton Robert síptelepére egy emléktáblát készített és Grant S. Ulysses-ről egy szobrot.

Alfonz dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 301 Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

További alkotásai: New Yorkban egy domborumű emlék a Washington Irving House részére; a New York-i Health Department számára Prof. William Hallock Park és dr. Anna Williams emlékművei.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 30 l.
Hung-Americana 7.

Finta Sándor

További adatai: a New York-i Szent István elnevezésű magyar templom számára a király kérte; az orvosi Akadémia megbízásából egy bronz emlékmű Dr. Hess E. Alfred tiszteletére.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 30 l.
Illing.-Americana 7.-

További műdei: Wagner Robert szenátor mellszobra, Madloch Imre, mellszobra, mely a Cleveland-i Public Parkban áll, majd a Cleveland-i Nyilvános könyvtárban elhelyezett Petőfi mellszobor.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 32 l. Sting. Americana 7. –

Finta Sándor

További műve: az 1848/49-es magyar szabadságharc százéves évfordulója emlékére alkotott plakett „Liberty welcoming Hungaria" (A Szabadság üdvözli Magyarországot.) A szobor egy anyát ábrázol, ki meztelen gyermekét egy rongyos lepellel igyekszik betakarni.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta., Washington, 1964. 32 l

Finta Sándor

St. Louis, Pittsburgh és Los Angeles városok számára Kossuth emlékműveket alkotott; Education and Pledge (Oktatás és Ígéret) a New York-i 82. sz. Public School-ban állíttatott fel.

Alfonz Dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 32 l.
Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

Jóllehet Archipenko és Brâncuşi nemzedékéhez tartozott, Rodin és Hildebrand, valamint a régi mesterek hagyományaihoz ragaszkodott. New Yorkban 50 portrét valósított meg; majd onnan Kaliforniába költözött.

Alfonz Lengyel. The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 34-38l

Finta Sándor

1939-ben alkotta az Örök Utók cimü müvet, mely eklektikus stilusu csoportot ábrázol; egy ülő anya, ölében egy gyermekkel, egy másikat jobbjával átölel. Egyiptomi, görög valamint renaissance-i hagyományok épszelhetők e csoportban.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 38 l.

Finta Sándor

1939-ben alkotott mű: „A gondolkodó" – mely egy gondolataiban elmerült ógiai típusú asszonyt ábrázol. További művei: a cseresznyefából alkotott „Nimfa és faun", valamint az „Anya".

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 39 l.
Hung.-Americana 7.-

Finta Sándor

A Los Angeles-i polgárháború emlékegyesület megrendelésére megrelósitotta „Kolumbia pelleme" c. müvét; lóhoz tett fegyverrel álló katonát ábrázol, fölötte egy Phrygiai sapkás hitárt pajzsa ongyalt.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 42 l.
Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

Az Amerikai-Magyar Történelmi Társaság megbízásából alkotta meg Kovács Miklós egyedes domborúvá portréját. A portré másolatai találhatók, különböző méretekben: New Yorkban, Budapesten, Washingtonban, Charlestonban.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 46 l.

Finta Sándor

A Cincinnati Társaság megrendelésére Korvátz egyedes lovaspobrról is elhelyezette, mely egyidőpercinta washingtoni Anderson Gallery-ben van kiállítva.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexandre Finta, Washington, 1964 48 l. Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

Horaszthy Ágoston emlékművét 1958-ban leplezték le, Sonomában (Kalifornia), a mű Horaszthyt ábrázolja, amint egy szőlőfürtet vizsgál; a mű első részén láthatunk egy szőlőkertben dolgozó csoportot.

Alfonz Dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 48 l

Finta Sándor

37

Művészetének jellegzetes sajátossága a valóságábrázolás rejtetten, apróléhan kidolgozása, így például, haj, szem, bőrfelületnek élethűsége - a tárgyak tapinthető érzékelése a legfinomabb detailig.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 51 l.
Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

Szómos miniatűrök, kisebb méretű szobrok – elefántcsont és fából – sajnálatosan eltűntek, elvesztek. Díszítőcsontból alkotott 24 db-ból álló faragványait legkisebb munkáinak tekinthetjük.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 51 l.
Hung.-Americana 7.

Finta Sándor

Egyik miniatűr alkotóján régi, runa írást vésett; e műnek „Runa betűk" címet adta: a miniatűrök jellegzetessége a finom, lágy vonalvezetés, valamint a gyengéd ritmusábrázolás.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 51 l.

Finta Sándor

Az Amerikai Magyar Reformatus Szövetség emlékérme a mester egy alkotása; allegorikus mű, körcsatban elhelyezett háromszög, mely a szentháromság elfogadását jelenti.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 52 l.
Szung-Amerikana 7.

Finta Sándor

Fintáné birtokában található a mester faragott ládája, egy Biblia-i alakokkal, és a művész és feleségének életéből merített jelentekkel kidolgozott sikdombormüves alkotás.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 52 l.
Hung-Americana 7.

Finta Sándor

A lóda elülső ötötöm látható „József testvéreivel" c. domborműve, míg a hátsón az „Utolsó Vacsora." A felső részen „Ádám és Éva megkísértése" valamint a „Paradicsomból való kiűzetés."

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 53 l

Finta Sándor

A láda bal oldalán jelenetek Finta Sándor életéből - jobb oldalon pedig a feleségére vonatkozó jelenetek. E domborművekben fejezte ki Finta ihletének kifejező erejét, mesteri technikáját és szellemét.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 54 l

Finta Sándor

A műben közölt fényképreprodukciók:

Lehel, bronz, Finta múzeum, Turkeve
20 l

Botond, bronz, Finta múzeum, Turkeve.

Alfonz Dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 16 l.

Finta Sándor

Hayes bikoros, mészkőmy, New York
vörösönak Szépművészeti Múzeuma 271

Washington Spring, bronz, New York,
17-ik utca.

Alfonz Lengyel: The life and art
of Alexander Finta, Washington, 1964.
/: Hungaria-Americana 7.:/ 191.

Finta Sándor 46

Madách Imre, bronz, Clevelond, Nemzetek parkja,

Faun és nimfa, fa, Finta muzeum, Tuskeve

Alfonz Dengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964. 33, 41 l.

Finta Sándor

Édesanyám, fa, Finta múzeum, Turkeve, 43 l.,
Columbia szelleme, 45 l.;
Kovács Mihály vegénylő ezredes, bronz,
Anderson Galéria, Washington 46 l.
Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964 45 l.

Finta Sándor

Horaszthy Ágoston, bronz, Sonoma, Kalifornia, 49 l.

—

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964.

Finta Sándor

Plaszlikus elkötöszi mellett irodalommal is foglalkozott. Feleségével együtt végezték el a „20th Century Fox Film" vállalatnál forgatott „Notre Dame-i toronyőr" c. film díszletei.

Alfonz Lengyel: The life and art of Alexander Finta, Washington, 1964 341

Finta Sándor, nobrán

A trentoni országháza (New Jersey állam) részére készített Kováts Mihály-emlékplakett 1938-ból; Finta Sándor műve.

Szekeres Miklós: Az ezredes

Népszabadság, Bp. 1979, [illegible]

Népszabadság,

Finta Sándor

és testvére Gergely alkotásaiból

nyilt kiállítárlat Turkevén

Magyar Hirlap 1980/6/17/9

Finta Sándor, [ ]

L.: Zichy M.

Sl. J.: Képzőművészet és iparművészet 379.

Élet és Tudomány, Bp. 1980. márc. 21. XXXV/12.

FINTA SÁNDOR, szobrász

1922-ben New-Yorkban telepedet le. Ott a Numismatic Muzeumban állandó kiállitásban látható Finta érmeiből és plakettjeiből. 35.old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászművész érmei és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

FINTA SÁNDOR, szobrász

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1918.-41 ROHAM ZLJ/PIAVE 1918,
hétfejü sárkánnyal viaskodó honvéd
balra, álló tégla, öntött, bronz.
170+80 mm. egyold. 35.old.

SZIGETI ISTVÁN: Finta Sándor szobrászmüvész érmei
és plakettjei 34.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 24.sz. Bp.

Finta Sándor

állandó kiállítása a Tisze
vei Finta múzeumban.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 22

Finta Sándor professzor.

Amerikában élt. Szüre a turkeve.
Finta szerszámban van.

Barabás Tamás: Kisfilmek
Kosmikója

Nagymaros 1968 IX. n. 40 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Finta Sándor

1968 FEB 3

MAGYAR NEMZET

és a ...
mus és csatlósai ...
háborban.

Szolnok megye politikai, gazdasági és kulturális életének változásairól készül egész estét betöltő dokumentumfilm hazánk felszabadulásának 25. évfordulójára. A film most elkészült első része a túrkevei Finta-testvérek életútjáról számol be: bemutatja Finta Sándor, az Amerikában elhunyt szobrász műveit, Finta Gergely művészi képességeit, és emléket állít Finta Árpádnak, a bátor kommunistának, akit az abonyi kastélyban kínoztak halálra a fehérkülönítményesek.

szük meg.

Ezt a kis zökkenőt máris átugortuk. Ó, bár minden zökkenőt így átugorhatnánk.

A *szomorú számokat is alá kell húzni.* Ha tudatosítjuk, a megoldáshoz is közelebb kerülünk. Itt van például a hatósági munka, mely ugyancsak dicséretes egyébként. 92 ezer határozattal elbírált ügy nem kevés

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1968 AUG 3

Finta Sándor

1021

ÉVFORDULÓ NAPTÁR

10 éve, 1958 augusztus 3-án Los Angelesben halt meg Finta Sándor szobrászművész, festő és író. Csikósbojtár, majd uraságí szolgagyerek volt. Később alkalma nyílt gépésziskola és vasúti tanfolyam elvégzésére. Művészettel komolyan csak 30 éves korában kezdett foglalkozni. Itthon 36 pályázatot nyert. Az első világháború után elkészített néhány hősi emlékművet, de csakhamar kivándorolt Braziliába. Ott első megbízása, Rio de Janeiróban egy nagyméretű köztéri allegorikus gránitszobor sikere után 16 alakos csoportot faragott egy székesegy[illegible] Később New Yorkban telepedett le, ahol hi[illegible] jelivel, karakter- és mellszobraival alapozta meg. Plakettjei és emlékérmei számára New Yorkban állandó jellegű kiállítás létesült és egy mellszobra képviseli művészi rangját a Metropolitan Művészeti Múzeumban is. Írásait folyóiratok közölték. Angol nyelven megjelent két önéletrajzi könyve sikert aratott. Az egyiket magyarul is kiadták. Végrendelete szerint művészi hagyatékát szülővárosa, Turkeve kapta meg, ahol bemutatására múzeumot létesítettek.

po
gy
ze
tő
sé
ta
kü
da
lá
to
m
ta

autó és három repülőgép kereste az eltűnteket... Közben négy nap telt el, a megrekedt kocsi négy utasát szerencséjükre az utolsó pillanatban megtalálta és Marsza-Matruhba szállította egy autó.

ÖZLEKEDÉSI VÁLLALAT

akásokat

Finta Sándor, Finta Studios, 8.West 13-th Street,
New York

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

világos

Finta Sándor

ügyé

Bálint Aladár:

A Finta-eset.

Nyugat. 1913.

aug. 16.

Finta Sándor

A szamosújvári fegyház művésze. — Finta Sándorról. — Jeltelen cikk. Magyar Nemzet, ápr. 16.

1911.

Sz-Sz

(Művészet 1911. 235. l.)

(Ubaj ?)

sitöje, 1911. 1.
Ungarn auf der Leipziger Weltausstellung. Hrs. Paul

Finta Sándor
szobrász

Hilap 1948 I-21 4.l.

1948
70
Mi 1878
948

23
1925

Művészet

Tornádó hazahoz egy régen Amerikában élő magyar szobrászművészt

43 kitüntetést kapott az Ujvilágban Finta Sándor

Huszonhárom év óta él külföldön egy kiváló hazánkfia, *Finta Sándor* szobrászművész, s ez alatt a közel negyed évszázad alatt, amelynek javarészét Amerikában töltötte, *egyik dicsőséget a másik után szerezte a magyarságnak.* Legutóbb például, az elmult őszön az egyik előkelő losangelesi kiállításon, a Festők és Szobrászok Clubjának tárlatán, *megnyerte a kiállítás aranyérmét „Álom" című szobrával* és *elefántcsontból* faragott érmekkel; az *„Art Week"* kiállításon pedig ugyanekkor a kisplasztikai művek első díját kapta meg *„Attila és Leó pápa"* című, *bőlénycsontból* készült művével. Ezekkel a díjakkal együtt Finta Sándor összesen *43 alkalommal kapott kitüntetést, díjat és elismerést* Amerika képzőművészeti döntőbizottságaitól.

Ez a művész, akinek érdekes egyéniségéről *Erdős Renée két regényhőst is mintázott*, most levelet írt s megírja benne, hogy rövidesen hazatér Magyarországra. Érdekes élmény adta ezt az elhatározást a közel 70 éves Finta Sándornak. Amerikai házacskája tetejének felét nyáron *tornádó leszakitotta.*

„Intő jelet látok ebben" — írja — *„s elhatároztam, hogy annyi bolyongás után végre hazatérek és szülőföldemen házacskát vagy öröklakást veszek magamnak. Szeretnék még dolgozni otthon egy keveset."*

Érdekes még, hogy Finta Sándort méltatva, a *„Californiai Magyarság"* című losangelesi lap megírja, hogy az idős művész előadásokat is tartott egy-egy kiállításon, majd cikkét az ujság igy fejezi be: *„Elgondolkodtató, hogy az amerikai művészek zártkörű társasága szűrű egymásutánban tünteti ki azt a magyar művészt, akit saját — nem művész — honfitársai mindig sárral dobáltak meg . . ."*

817. **Himzés,**

vászon alapon, sárga selyemhimzéssel és vert csipkebetéttel ; két oldalán szívidomokkal váltakozó galambok. Felsőmagyarország. — STREIFEN, Baumwolle mit gelber Stickerei aus Seide und Klöppelspitzen-Einsätzen. Zwei Felder mit alternierenden Tauben und herzförmigen Blumen. Oberungarn.

818. **Két himzett sáv,**

fekete alapon, láncöltésü, színes stilizált mustra. Horvát. — Zwei STREIFEN mit bunter Stickerei auf schwarzem Grund. Kroatisch.

819. **Vászonsáv,**

gobelinszövésü selyemszegéllyel : sárga alapon fekete zegzugos mustra. Horvát. — LEINENSTREIFEN mit gobelinartig gewebten Besatz : schwarzes Zackenmuster auf gelbem Fond. Kroatisch.

820. **Kötény,**

fekete vászon, színes pamuthimzéssel, lent középütt két stilizált virágtő, kétoldalt gránátalmák sora. — SCHÜRZE, schwarze Baumwolle mit bunter Wollstickerei.

821. **Kötény,**

fehér vászon, középütt lent színes selyemhimzés : két gránátalmató madárral. Az övön gránátalmainda. — SCHÜRZE, Baumwolle, unten mit Stickerei aus Seide.

822. **Katrinca,**

fekete vászon alapon színekkel élénkített fehér pamuthimzéssel, két sorban stilizált viráginda. — SCHÜRZE, schwarze Baumwolle mit bunt gehöhter weisser Stickerei.

823. **Fejkendő,**

Finta Sándor
nobrás

Banyai Elemér dr:
A szamosujvári fegy-
ház múvészei.
Tolnai Világlapja
1911. 33. sz.

ÓNT

APOSTOL-TÁNYÉR,
külsején KW monogrammal.
Nürnbergi munka, XVI. század.
Ón, átm. 19·5 cm.

KUPA,
fedeles. Rajta IMR betűk.
Salzburgi munka, 1591.
Ón, mag. 22·5 cm.
Gerevich PA, 260. l.

SÓTARTÓ,
háromszögletű, reneszánsz dísszel, ND m
grammal.
Német munka, XVII. század.
Ón, mag. 9 cm.

KULACS,
perecformájúan áttört. Pékcéhé volt.
XVII. század.
Ón, mag. 45 cm.

KUPA,
fedeles, hasábos, vésett.
Német munka, XVII. század.
Ón, mag. 25 cm.

KUPA,
fedeles, MN monogrammal. Rajta virágot
nő vésett képe.
Augsburgi munka, XVII. század.

Finta Sándor

erő

Hőtermagyerő

220-22. l. XXXII. tabla

XXXV. "

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

—

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam szemb
mely a mai veszedelmes külpolitikai hel
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a képv
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes a
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább küz
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazd

Én tehát felveszem a harcot, am
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizm

„Istenért, K

Weygand Bordeauxig a védelmi vonalak pókhálójába vonta Franciaországot

A front Páristól 75 perc autóut!

Newyork, június 9.

(Columbia Rádió) A New-York Times franciaországi haditudósitója szombat este jelenti lapjának: A francia hadsereg ma estétől *Weygand harmadik vonalából* folytatja az ellenállást Hitler tömegoffenzivájával szemben, amelynek célja és iránya:

Le Havre, Paris, Strassburg.

Ha a *három és fél—négy millióra* becsült és nagyobb részében motorizált német haderő a flandriaihoz hasonló eredményt akar kierőszakolni, úgy

a már elfoglalt két hareszerűleg megerősitett védővonalon kivül még nyolc hasonló, tiztizenkét kilométeres hullámokban egymást követő Weygand-állással kell megbirkóznia.

Forges-les Eaux, amelyen a német páncélosok átrobogtak, *103 kilométernyire* van Páristól. *Soissons*, amely *24 órás szakadatlan közelharcok közepette háromszor cserélt gazdát, 89 kilométer a francia fővárostól.* Soissons inkább *történelmi multja* miatt fájdalmas Párisnak, mert erősség-jellege már a XIX. században megszünt és azóta

nem számit az Aisne-kerület kulcsának.

Ezt a városkát Kr. u. 486-tól 1918-ig *hatvankétszer változtatták romhalmazzá* a különböző háboruk. Itt választották királlyá 752-ben Kis Pipint és 978-ban Lothar francia király itt keritette be II. Ottó német császár seregét. 1814 február 14-én Cernicseff orosz tábornok ragadja el a franciáktól és egy hónap mulva

Blücher német és angol hadosztályai itt törik át I. Napoleon frontját.

1919—20-ban a gránáttölcsérek helyén kertváros épült. Most a legujabb Soissons is a multé: a fele porráégett, a másik fele nehéz bombák gázfelhőibe fulladt. A tragikus városkától nyugatnak *41 kilométerre fekszik Compiégne, amely igen fontos vasuti- és országutkereszteződési csomópont.*

A német nyomás merőlegesen délnek, Compiégne felé mutat.

Ez is történelmi város, véráztatta föld 561 óta. 1631-ben, *a mult háboruban csodálatos módon épségben maradt vártornyába* zárattа Richelieu Medici Mária királynét, XIII. Lajos francia király anyját. *Tüzvonalba került Dieppe is, Normandiában a tengerparton,* ahol Navarrai Henrik megegyezett az angolokkal és ahol Tourville hires tengeri győzelmét aratta — *ma 350 éve.*

Poix és Noyon az Oise-kerületben, a hajdani Picardiában, lángban áll.

Aligha kimélte meg a tüzvész Kálvin János szülőházát, amelynek két oldalfalát 1509 óta megőrizték a katolikus franciák. Valószinü, hogy *Hitler a Weygand-védelmi rendszert az összes német erők harcbavetésével,*

szakadatlan tömegrohamokkal akarja felőrölni és átgázolni.

A 140—150 kilométer széles fronton a németek napszakonként a harcikocsik ezreit és ezreit és a hadosztályok végeláthatatlan tömegeit inditják.

Az Aisne déli partjának hidfőállásajért szuronyharcok folynak. A véres birkózások szintere áttekinthetetlen.

Amienstől és *Royestől* délre a németek még ebben a szörnyüséges csatasorozatban is *páratlan önfeláldozással visszanyomták a francia arcvonalat, de két kilométernyire már az Aumale és Noyon között és mögött az utolsó hetekben kiépitett betonfedezékekbe és géppuskafészkekbe ütköztek.*

Igy a harc lélegzetnyi szünet nélkül dul tovább olyan hevességgel, hősiességgel, szivóssággal, amilyenre valóban nincs példa a haditörténelemben!

Sebesültjeiket egymásnak hagyják az előre és hátra hullámzó rohamoszlopok, halottaikat pedig a jó Istenre bizzák. *A veszteségek méreteiről nem lehet tiszta képe sem a francia, sem a német hadvezetőségnek.* De nemcsak a szembenálló és folyton ujabb és ujabb tartalékokkal erősitett hadoszlopok gigantikus csatája folyik itt, hanem *az utolsó emberig vivott küzdelmek dulnak a két front mögött ugy a francia, mint a német mögöttes területeken, ahová a páncélosztagok, motorbiciklis száguldó rajok és rohamcsapatok mélyen behatolnak.*

Ezek a különitmények nem adják meg magukat!

Ugy a németek, mint a franciák *elismerik egymásról,* hogy a mult háborut messze felülmuló halálmegvetéssel küzdenek és csapataik az erőkifejtés emberi idegektől soha nem várt tökélyét produkálják. A *francia harciszellem,* — Weygand csodálatos teljesitménye! — egyenértékü *a német önfeláldozással és vasfegyelemmel!* Tudnivaló, hogy másfélévtizede a legfelsőbb haditanácsban *Weygand* és *Gamelin* merőben *ellenkező* álláspontot foglaltak el: Gamelin a következő háboruban céltudatos *defenzivával* remélte az ellenség számbeli fölényét elvéreztetni. Weygand pedig az *offenziv lendület, a nagyvonalu mozgó- és támadó stratégia* hive maradt mindvégig.

A vitát a politikusok döntötték el.

Gamelin lett a generalisszimusz és Daladier Weygandot, a világháboru egyetlen nagy hadvezérét, aki nem lett tábornagy, Beyruthba rendelte. Most, az ellenség sikerei folytán defenzivába szoritott Weygand,

három hét alatt Amienstől Bordeauxig az erődvonalak pókhálójába vonta Franciaország földjét

és azt reméli, *ha a franciák harckészsége, hite, szivóssága meg nem törik, ugy a németek átütő ereje éppen ugy megbénul, mint az orosz hadseregé a világháboruban. Hötzendorfi Conrád rugalmas, a tulerőt lassan felmorzsoló taktikájával szemben.*

Weygand minden este gépkocsin meglátogatja hadseregparancsnokait.

Párisból az ut a frontra 75 perc...

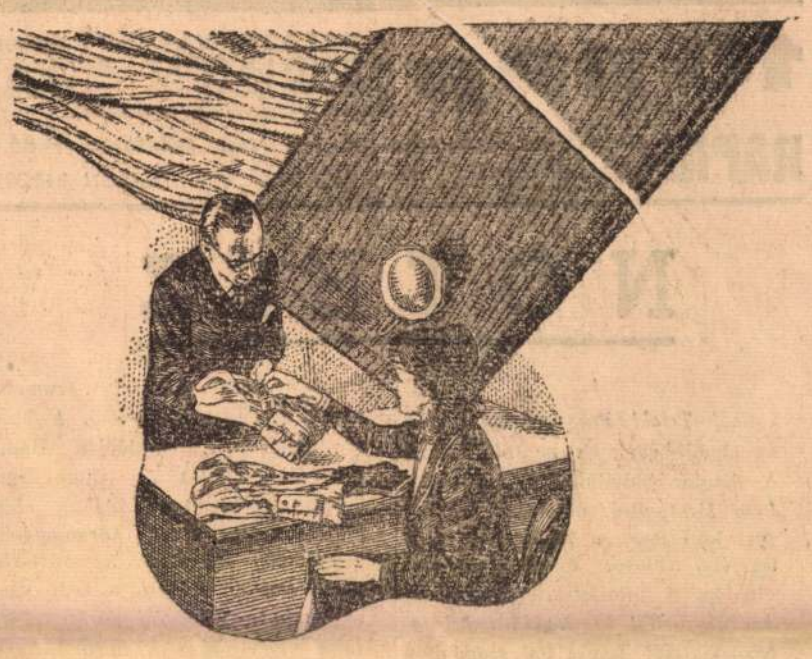

Egy pár pótkézelő miatt

néhány jó háziasszony már sokat bosszankodott. A "Férj Ur" nem akarta többé az inget felvenni, mert annak szine a mosástól már megfakult, s igy eltért az uj kézelő szinétől. Itt csak egy jó tanács segit és pedig az, hogy bevásárlásainál mindig ügyeljen az Indanthren-cimkére. Ha igy tesz, úgy biztos lehet abban, hogy a vásárolt holmi felülmúlhatatlanúl mosható, szintartó, időjárásnak ellentálló.

Indanthren

Az Amerikából hazatérő Hunyady Sándort Gibraltárban őrizetbevették, majd Bordeauxba, internálótáborba irányitották

Vasárnapra virradó éjjel távirati értesités érkezett *Bródy* János dr. gabonabizományos cimére — *Gibraltárból.* A távirat azt a hihetetlennek tünő értesülést közölte, hogy *Hunyady* Sándort, a kiváló irót, aki egy hét előtt indult haza *New-Yorkból* a George *Washington* luxusgőzösön,

Gibraltárban az angol kikötőhatóságok feltartóztatták,

nem engedték továbbutazni és rövid vizsgálat után leszállitották a hajóról, majd

elrendelték az internálását.

A távirat azt is közölte, hogy *Hunyady Sándort Bordeaux*-ba irányitották az ottani internálótáborba. Kiderül a táviratból az internálási határozat oka is: *az angol hatóságok feltünőnek találták*

a ktünő iró utlevelébe nyomott német vizumokat,

közöttük a legujabbat, amely még érvényes volt. Ugylátszik, *Hunyady* Sándor folyatékos nyelvismerete miatt nem tudott *megfelelő magyarázatokat* adni a német vizumok beiktatására, holott, ha csak kissé tud angolul, könnyen igazolhatta volna, hogy *ujságiró hivatása gyakran szólitotta külföldre, igy a német birodalomba is.* A kikötőhatóságok mentségére szól, hogy *Hunyady talán az egyetlen világotjárt iró-hirlapiró, aki*

anyanyelvén kivül egyetlen világnyelvet sem beszél,

ami csak fokozta a zavarát és lehetővé tette az angol hatóság indokolatlan és érthetetlen intézkedését. Hunyadyt még négyhónapos szerződés kötötte az *Esquire* cimü amerikai revülaphoz, melynek *Illés* öccse egyik munkatársa. Hunyady tiz hétig tartózkodott New-Yorkban és bár meghitt, régi, magyar baráti körben töltötte ráérő idejének nagyobb részét, — Molnár Ferenc, Herczeg Géza, Gaál Franciska, Major Henrik és Nádas Sándor társaságában —, olyan

ellenállhatatlan honvágy

fogta el, hogy a kinálkozó nagy anyagi lehetőségekkel sem törődve, vállalva a hadiállapot kockázatát, hajóra szállt és boldogan hazafelé indult. Utolsó Budapestre érkezett levelében megirta, hogy *„számomra halál Amerika, halál a külföld, nem birom sem lélekkel, sem idegekkel...“* Hunyady rokonai és barátai

vasárnap eljártak a külügyminisztériumban,

ahol természetesen nyomban minden intézkedést megtettek a kitünő iró mielőbbi szabadulása érdekében. Igy minden remény megvan arra hogy *legkésőbb e hó végére* Hunyadi Budapestre hazatérjen.

Norvégiában fokozódik a szövetségesek nyomása a német állások ellen

Az Havas Iroda narviki harctéri tudósitója beszámol arról, hogy a szövetségesek nyomása a német állások ellen egyre fokozódik. Szombaton a szövetségesek hegyi tüzérsége heves bombázásba kezdett, sok angol repülőgép pedig tömegesen dobott le bombákat a német védőmüvekre.

Sehol sem okozott nagyobb kárt a zöld ár

Harmadik napja vonul át Budapesten az ugynevezett *„zöld ár“.*

A viztömeg ellepte a dunai szigeteket, Rómaipartot, a budapesti rakpartok alsó szintjét és Csepel mélyebben fekvő részeit.

Vasárnap hajnalban érte el *kulminációs pontját* az áradat és

reggel óta a Duna egész felső szakaszán fokozatosan apad a viz

ugy, hogy *egy-két napon belül ujból normális magasságra csökkent a Duna vize.* A zöld ár az eddigi megfigyelések szerint *sehol sem okozott nagyobb kárt.*

— **József főherceg beszéde a tüzharcosok zászlóavatásán.** Debrecenből jelentik: A Magyar Tüzharcos Szövetség debreceni csoportja vasárnap fényes ünnepség keretében avatta fel uj zászlóját. Az ünnepségen megjelent *József* kir. herceg is, aki beszédében *megalkuvásnélküli hazafiságról, a rang- és osztálykülönbség nélküli összefogásról* beszélt. Utána *Kenessey* alelnök mondott zászlóavató beszédet.

Mickey Rooney

uj, óriási sikere — vigjátékban

(Metro Goldwyn-Mayer film.)

CORSO

Most vásároljon rádiót

KONCERT-NEL

IV. Váci-u. 23. Telefon 181-255.

Villamos háztartási cikkek, gramofonok, lemezek.

TEMPO 1940

Te rohanó, izgalmas, zavaros, érdekes, küzdelmes, fenséges, történelmi év! Te vagy a főszereplője ennek az óriás FOX riportfilmnek. Több történik benned, mint máskor 100 kerek év alatt.

TECHNIKA, REKORDOK, HÁBORÚK, ÁLLAMFŐK, SPORTOK, PLETYKÁK, ÜNNEPEK, NÉPEK, TÁJAK, TRÜKKÖK, MULATSÁGOK, FURCSASÁGOK.

Ma premier! SCALA ½8, ¾10

A MARGITSZIGETI

PICCADILLY,

CSÁRDA

és

TEJCSARNOK

megnyilt

Egész napon át autobuszjáratok, este 10 órától felső-, közép- és alsószigetről hajójáratok.

10 nap A BALATONNÁL P 69-től
A HEGYEK KÖZT P 73-tól
A TÁTRÁBAN P 115-től
Gyorsvonatjeggyel és teljes ellátással
RAPID Hajóút az Aldunára jul. 1-5. Teljes ellátással P. 65.-
UTAZÁSI IRODA V., HARMINCAD-UTCA 2. TELEFON 380-321

NOTESZ

1.

Gróf Teleki Pál miniszterelnök az elmult hét elején *nyaralni ment.* A Sándor-palotából kiköltözött a *Béla király-utra,* amely a Svábhegyet köti össze a Zugligettel és a legszebb villasor diszlik mindkét oldalán. *A miniszterelnök a gróf Andrássy-villát bérelte ki nyári lakásnak.* Gróf Teleki Pál *szombaton már a déli órákban kiment nyári rezidenciájába* és csak hétfőn reggel tér vissza a budai hegyvidék magányából...

* Smart levendula vezet!

2.

Az angol királyi légi flotta *szombati veszteséglistája közli, hogy a Ruhr-vidéket bombázó repülőraj* egyik gépe a németek zárótüzében elpusztult és *pilótája, Sir Arnold Wilson repülőörnagy, az ismert konzervativ képviselő hősi halált halt.* Sir Arnold Wilsor *49 évet élt, másfél évtizede tagja az alsóháznak és Chamberlain baráti köréhez tartozott.* A kormánypárt *Churchill-csoportjával* ellentétben, *németbarátnak* vallotta magát és *pro-Hitler érzelmeinek egészen a mult év szeptemberéig ismételten szóban és irásban is kifejezést adott.* A hatalmas *Times* két befolyásos tulajdonosa, Chamberlain meghitt tanácsadói, *Lord Lothian és Geoffrey Dawson támogatták Sir Arnold Wilson antikommunista és a harmadik Birodalommal megegyezést kereső politikáját,* ehhez az irányhoz tartozott egyébként *Chamberlain legszűkebb környezetéből* Lord Tyrrel, volt párisi nagykövet, Sir Josiah Stamp, Lord Hailsham, Lord Derby és Sir Maurice Hankey. Most az angol pénzügyi és politikai oligarchiának ez a csoportja *teljesen háttérbe szorult és Chamberlainnel együtt népszerűségét és befolyását vesztette.* A fontmilliomos Sir Arnold Wilson az uj háboru első napján *önként* jelentkezett frontszolgálatra és haláláig *hétszer járt bombavető repülőgépén Németország felett, legutóbb résztvett Frankfurt és München bombázásában is...*

* A Semler-cég közismerten kiváló minőségü szöveteiben ma is igen nagy a választék.

3.

Egyik legnagyobb müvésznőnk, aki a most elmult szomoru idényben is több mint százszor játszotta a hires magyar borról elkeresztelt operett főszerepét, *a kies Gugger-hegy lábánál, fővárosunk egyik legszebb, de idáig elhanyagolt pontján kis villát vásárolt, virágos kerttel és gyümölcsössel. A villa helyén most egy kirándulókocsma áll!* Nemcsak a kocsma, de az egész vidék virágzásnak indulna, ha a müvésznő folytatná az üzemet? Micsoda autótábor állna reggeltől-reggelig a Gugger-hegy alatt!

4.

A *Hungária Yacht Klub* elnöke ujra Iklódy-Szabó János lett, aki bejelentette, hogy a Klub ezidén megrendezi a *Balaton Kék szalag versenyét,* amelyen kis és nagy hajók egyaránt indulhatnak. Vasárnap érdekes nevezés érkezett a versenyre: *a kékszalagért Kultsár Istvánné Gordon Éva, — az értelmiségi kormánybiztos felesége — is indul a Gordon-nővérek „Tramontana" nevezetü yachtjával.* A karcsu vitorlást annakidején Hamburgban épitették és Gibraltáron keresztül érkezett az Adriára, ahol *több versenyt nyert, kormányánál — Horthy Miklóssal.* Az Adriáról *néhai Gordon Róbert,* a Déli Vasut, majd a Dunagőzhajózási Társulat vezérigazgatója *hozta fel a hajót a Balatonra,* amelynek ma is *egyik legnagyobb és legszebb vitorlása.* A Notesz mint külön érdekességet jegyzi fel, hogy *a kékszalag versenyben a „Tramontana" Kultsár Istvánné vezetésével és kizárólag női „mannschaft"-tal indul.*

* Utánozhatatlan a Kosztelitz Levendula.

5.

A londoni Caxton Hall anyakönyvi hivatalában a napokban előkelő társaság várakozott. Együtt volt a mátkapár, a tanuk, néhány politikai előkelőség és a kormány képviselője. *Csupán az örömapa hiányzott.* Az ifju pár türelmetlenkedni kezdett s elhatározták, hogy nem várnak tovább, mert különben lekésik az esküvő egyházi szertartását is. Igy tehát a polgári házasságkötés a vőlegény apjának távollétében történt meg. Amikor már éppen távozni készültek az anyakönyvi hivatalból, szágoldó autótaxin *mégis csak megérkezett a lekésett örömapa: Arthur Greenwood, a brit kormány munkáspárti tárcanélküli minisztere,* aki halaszthatatlan hivatali elfoglaltsága miatt nem vehetett részt fia, Frederic Arthur *Greenwood* és Miss Lilian *Grawshey* esküvőjén.

* A budai nyári szórakozóhelyek frontja uj, bájos, szinfoltokkal lesz gazdagabb. E hó 14-én nyilik meg a népszerü „Kis Ludláb" a Bors-utcában. A szivvel-lélekkel megalkotott helyiségnek a Notesz nagy sikert jósol.

6.

Tiz szinházi és müvészeti kisnotesz: 1. *Németh* Antal, a Nemzeti Szinház igazgatója már jobban van és kedden átveszi hivatalát. 2. *Kodály* Zoltán is résztvesz a nyárvégi velencei zenei Biennale-ünnepségeken: uj zenekari müvét fogja vezényelni. Kivüle magyar müvészek közül *Veress* Sándor és *Végh* Sándor szerepelnek. *Ha meglesz a velencei ünnep?* 3. Uj regényen dolgoznak: *Móricz* Zsigmond, *Heltai* Jenő, *Márai* Sándor, *Tamássy* Áron, *Szép* Ernő, *Kassák* Lajos, *Székely* Julia, *Farkas* Imre, *Mécs* László. A 11 uj magyar regény részben őszszel, részben karácsonykor kerül a könyvpiacra. 4. *Weber* Auguszta, Liszt Ferenc utolsó, még életben levő tanitványa most ünnepelte 80-ik születésnapját. 5. *Finta* Sándor, a kalandoséletü amerikai magyar szobrászmüvész, mint *iró* mutatkozott be Amerikában: *„Herdboy of Hungary"* cimmel ifjusági könyvet irt és egyidejüleg *„My Brothers and I"* cimmel kiadta gyermekkori emlékeit, saját illusztrációival. Finta könyve tele van derüs, *nagyváradi* emlékekkel. 6. A Vigszinház margitszigeti „Szép Heléna"-produkciójának *máig sincs Szép Helénája.* 7. A könyvnap egyik sikere *Széchenyi* Zsigmond grófnak „Csui" cimü afrikai régi vadásznaplója volt. A kitünő vadász és iró most készült el *indiai* vadászkönyvével. Két éve Széchenyi Indiában vadászott, mint *a maharádzsák vendége.* „Ez volt *a legnehezebb vadászatom"* —, mondja a gróf a *Notesznek* — „nem a tigrisek, párducok és bantengek miatt, hanem mert még *le sem hurták a lőtt tigris bundáját, máris frakkba kellett öltözni,* hogy leülhessek a maharádzsa vacsora-asztalához..." 8. Berlinben megkezdte munkáját *a világ első melódia-lexikonjának* szerkesztősége. A melódia-lexikon a *zenei plagizálós* végét jelenti, mert a lexikon segitségével pillanatok alatt *rá lehet bizonyitania tolvajro, hogy honnan lopta a melódiát...* 9. Thomas *Mann,* a nagy német költő, New-Yorkban résztvett és beszédet mondott a *Friendship House* felavatásán. A Friendship House a világ minden rendü és rangu emigránsainak kulturális és társadalmi összefogását célozza és egyszersmind állásközvetitő hivatalt is tart fenn a menekültek számára. *10. Szabó* Sándor, a Nemzeti Szinház *Romeoja,* e hó 29-én vezeti oltárhoz *Jalsovszky* Jaddát, aki 19 éves, most érettségizett és — *szinésznő-jelölt.*

* Ujból kaphat a Morisson szörtelenitő.

7.

A csepeli Weiss Manfréd-gyár munkásai kegyelettel adóztak *Zrinyi* Miklós költő és hadvezér magyar szellemének: *megmintázták és és bronzba öntötték Zrinyi képmását!* Kérésükre a Vitézi Rend Zrinyi-csoportja az emlékveretet, amelyen mementóként szót felénk a mondat: „Sors bona, nihil aluid", ajándékul adja és arra kéri elfogadóit, hogy valahányszor a plakettre tekintenek, *jusson eszükbe, hogy Zrinyi Miklós szelleme az ősi magyar földön örökké él.* A kegyelet mindig felemelő érzés, az utódokat mindig meghatja, ha emlékükbe idézik a régi nagyokat. A Weiss Manfréd-gyár munkásai kellő időben is gyakorolják a kegyeletet, amikor a magyar nemzeti összefogásra a legnagyobb szükség van.

* Ujságirónap e hó 28-án, pénteken az Angol-Parkban. Mindnyájunknak el kell menni...

8.

Javában folynak *az évzáró vizsgák,* pirosfülü nebulók, fehérruhás kislányok utolsó harcaikat vivják a tiszta kitünőért. Az elmult héten az apróságok javarésze már túlesett a végső drukkokon, következik az aranyvakáció. Egyelőre egymást érik a vizsga-uzsonnák, amelyek közt a legnagyobb arányut *Csonka* Lászlóék adják a jövő hét szerdáján. *Csonkáék kibérelték a Zsófia-sétahajót és gyermekeik kis barátnőit és barátait, számszerint vagy hatvanat, meginvitáltak szüleikkel együtt uzsonna-hajózásra.* Milyen édes csiripelés lesz a Dunán, — jó mulatást!

Meghivjuk hölgyeinket a Garden partyra készült kalapjaink megtekintésére.
Heller Frigyes
Csányi-utca 12
Szabott árak!

A GÁBOR INTÉZET GYERMEKÜDÜLŐJE A BÜKK-ben (420 m)
Csak 2½ órányira Budapesttől 100 méteres úszómedence. Tó evezésre, horgászásra. Idegen nyelvek Vizsgára előkészités. Hirökura. Budapest, VI., Munkácsy Mihály-utca 21. Telef.: 129-000.

9.

A lillafüredi Palota Szálló uj titkárt kapott! A titkár, *Adamek* Andor, eredetileg a Kassai Hitelbank tisztviselője volt, de a cseh megszállás elől Párisba menekült, ahol artista lett, majd végigtáncolta az egész világot s végül, — mint nevelő — kikötött *His Heiness Travancore Maharajaot Truvandromnál,* vagyis egy hamisitatlan maharadzsa udvarában. *Adamek* később tanulmányutra kisérte a herceget, igy került vissza Európába. *Hét nyelven beszél, hét hangszeren játszik és hétféle sportot üz.*

10.

Ha a párisi lapoknak hinni lehet: *Lupescu Magda* asszony *Déli Franciaországba* érkezett és onnan *Amerikába* készül. Lupescu Magda férjét, Ernest *Urderannt* csak nemrég nevezték ki a vizsgálati fogságban levő ismert romániai milliomos, *Max Ausschnitt zárgondnokává.*

11.

Országváltás a Siesta-szanatóriumban. *Boschán* Miksa vezérigazgató és dr. *Székely* Imre főorvos távoztak a szanatórium éléről. Az uj vezérigazgató dr. vitéz *Fantos* István, osztályvezető főorvos dr. *Hrabovszky* Zoltán.

Az asszony és a multja

Olyan ennek a filmnek a cselekménye, mint egy jó angol vagy amerikai regényé! Berlinben baleset történik, autó üt el egy választékosan öltözött fiatal nőt. Zug a mentők szirénája s mikorra az utca hullámaiból kiemelik s biztos partra teszik a kórházban, kiderül, hogy nem emlékszik semmire. Az esetet rendőri szempontból meglehetősen gyanussá teszi, hogy a lánynál semmiféle iratot nem találtak, kézitáskájában sem volt egyéb, mint egy revolver, melyből egy golyó hiányzott. Vajjon nem szimulálja-e ez a szép fiatal nő az emlékezetvesztést, hogy ne kelljen valami nagyon kinos dologra emlékeznie? A rendőrkapitányság Entrup doktort, a kiváló specialistát hivatja ki a nőhöz. Az orvost éppen eljegyzési lakomára várják, mégpedig a saját eljegyzésére, de az érdekes eset hallatára meglelefonálja, hogy késni fog. A ritka beteg ugyis mint érdekes kóreset, de ugyis, mint különös emberi jelenség felkelti érdeklődését és az ő klinikájára szállittatja. Menyasszonya nehezteléssel fogadja és kijelenti, hogy a házasságban nem tűr ilyen eseteket! Az sem tetszik neki, hogy az orvos maláriavizsgálatokkal foglalkozik és a trópusokra akar utazni. Annál jobban érdeklik Entrup kutatásai az ismeretlen nőt. Csakhamar meggyógyul s kiderül, hogy ért klinikai, orvosi dolgokhoz. Azt persze nem tudja megmondani, hol tanulta, de gyanitják, hogy ápolónő vagy orvos lehetett. Nemsokára az orvos laboratóriumi asszisztense lesz. Ez persze felkelti a menyasszony féltékenységét, egy este azután kitör a botrány. Zeneestélyen a muzsika hallatára idegroham vesz erőt az ismeretlen nőn, homályos emlékek ébrednek fel benne és eszméletlenül esik össze. A menyasszony egyéb titkokat gyanit, titokban felkeresi a névtelen leányt és pénzt ajánl neki, ha elhagyja Entrup laboratóriumát. Erre az orvos mérgében felbontja az eljegyzést. Ugyanezen a napon megjelenik az ismeretlen nőnél egy hegedümüvész és meg akarja zsarolni. Azt állitja, hogy férje! Az asszonynak most minden eszébe jut, az is, hogy ez a züllött muzsikus gyilkolt és rabolt és őt is bűntársnak akarta beránlani. Szakitsuk meg a mese elmondását ennél a filmkockánál, megjegyezvén, hogy közben az orvos és asszisztensnője már szerelmet is vallott egymásnak. A megoldás jó!

A nőt, aki semmire sem emlékszik, Tasnádi Fekete Mária játssza, a film még berlini idejében készült. Sybilla Schmitz a menyasszony, Albrecht Schönhals az orvos. A Décsi és az Átrium játssza a héten.

ŐSZINTE MOZIKRITIKA

Te vagy a dal
Sárdy szépen énekel

Sárdy János, az Opera fiatal tenoristája igazán szépen énekel! (Nem kellene Kiepurát utánoznia azokban az allürökben, amelyekben legkevésbé rokonszenves. A film meséjéről ne beszéljünk, de igenis beszéljünk az uj női főszereplőről, a tündéri szépségü, őzszökellésü és — ugy látjuk — nagyon tehetséges Szabó Kláriról, akinek szintén ez az első filmszerepe. Reméljük, sokszor látjuk még, a kényes és nehezen barátkozó pesti közönségnek nagyon tetszett. Sárdy hangjáért és Szabó Klári kedves, fiatalos szépségéért érdemes megnézni! (Fórum, Scala.)

*** Családi titok**
Raimu!

A nagyszerü Raimu és Françoise Rosay asszony játsszák ennek a nyárra halasztott francia filmnek a főszerepeit. Az ő játékukat még a gyermeteg és átlátszó mese sem tudja lerontani. (Rádius.

A két tökfej
Rosszkor kaptuk

Ha nem volna háboru és nem vereznének tizezrek a nyugati fronton, bizonyára tudnánk nevetni ezen a Stan és Pan-burleszken, de igy nagyon elszomorodunk. Arról van ugyanis szó, hogy 1918-ban a fegyverszünet napján a lövészárokban felejtik Stant. Hiába a sok móka, nekünk a lövészároktól most bizony nincs nevethetnékünk. Jóval a háboru kitörése előtt forgatták ezt a filmet Amerikában... (Royal Apolló.)

— **Vizsgaelőadások.** *Adorjánné M.* Frida balett- és táncintézete vasárnap délelőtt vizsgaelőadást rendezett a *Fővárosi Operettszinházban.* A növendékek, köztük Bokodi Bőzsi és Szegő Tamás szines táncprodukcióit tetszéssel fogadta a közönség. — Vasárnap délután rendezte vizsgaelőadását az *Utasi Táncstudió* ugyancsak a *Fővárosi Operettszinházban.* A növendékek itt is szép technikai tudásról tettek tanuságot. Különösen nagy sikere volt *Fűzessy* Margit kolozsvári táncművésznőnek.

— **Pallay Anna balettrevüje.** Az igazi táncművészetnek volt pazar bemutatója Pallay Annának a Magyar Szinházban vasárnap rendezett balettrevüje. Negyven káprázatosan szép táncot mutattak be. Az előadók közül kiváltak *Solly* Kitty, *Solymos* Erzsi, *Gémes* Gizi, *Leitner* Éva, *Pártos* Zsuzsi, *Haller* Kató, *Blumenthal* Vera, *Szönyi* Éva és a két csöppnyi *Tanos*-gyerek. A matinénak nagy sikere volt.

— **Komáromban** jótékonycélu előadás keretében szerepelnek 15 és 16-án *Medgyaszay* Vilma és *Feld* Mátyás.

Esténként
MORETTI olasz tenorista énekel
Suki Toni muzsikál.
Tánc
CZIEGLERNÉL, I., Krakó-utca 3. szám. Asztalrendelés 152-736. 8-as autobusz

Pódium
a Márkuspark fedett szinházban
(Múzeum-körút 2. sz. Telefon: 330-743)
EZ LETT A PESTÜNK!...
Békeffi László
Kis Manyi, Neményi Lilly, Feleky Kamill, Gárdonyi Lajos, Kökény Ilona, Kováry Gyula, Fekete Pál, Mihályi, Bultykay stb.
Premier: szombaton este 9 órakor!

Elveszett vizslakölyök,
nőstény, szalkásszőrű. Jutalom. Telefon: 188—667. Váci-utca 68.

Molyok ellen NAFTALINT

VENDÉGLŐ ÉS SZÁLLODA FÜRDŐHELYEN nagy gyártelep mellett bérbeadó
Érdeklődés: **Hollós, Pét-fürdő**

Nyugalom, pihenés, üdülés a Svábhegyen
Mátyás király üdülőben!
Remek ellátás, kivánatra diétás konyha, luxus kényelem. **Olcsó árak. Week-end** bejáró vendégek részére is. Mátyás király-ut 7. **Telefon 365-361, 365-362**

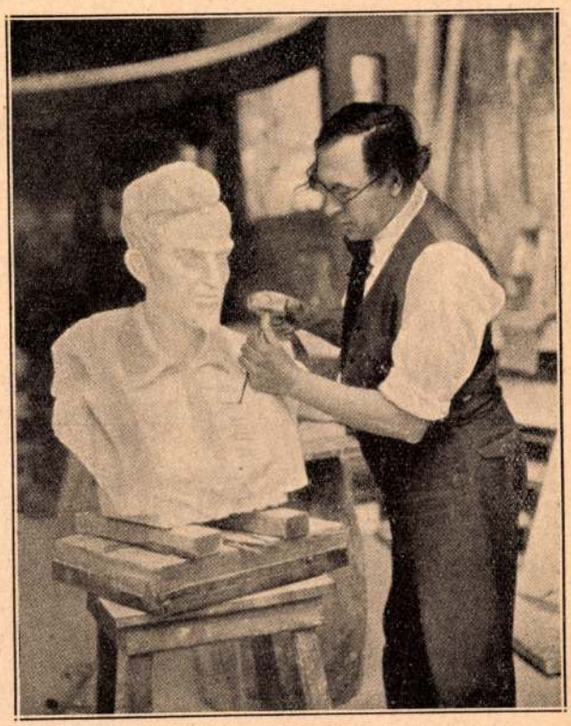

Finta Sándor szobrászművész, aki most Braziliának legnépszerűbb szobrásza

— Egyet se búsulj, kisleány, — vígasztalta Marikát a búzakalász. — Te szíves voltál hozzám, most én hálából segítek megkeresni öcsikéd kalapját.

Odahajolt a szomszéd kalászhoz, súgott neki valamit, az megint tovább súgott a mellette állóknak; egy pillanat alatt hajladozott, susogott az egész búzatábla, mind keresték az elveszett kalapot. Egy perc sem telt bele, már jött a hír, hogy a kalap itt van a búzában, a diófa mellett. Persze, ott a diófánál Szél úrfi és Szél kisasszony addig tépték szegény kis kalapot, míg mindketten elejtették.

Marika megköszönte a búzakalászoknak a segítségüket és már ment is a diófa felé, óvatosan, hogy meg ne lökje a kalászokat és ki ne potyogjanak a szemeik. Benn a diófánál a kalászok szomorúan fogadták, volt kalap, nincs kalap. Igaz, ideesett közéjük, éppen az ürgelyuk mellé, de kiugrott az ürge s bevitte magának a lyukba. Marika tanácstalanul állott az ürgelyuk előtt, mikor egyszerre ott ágaskodott előtte az ismerős bogárka és részvéttel kérdezte:

— Miért búsulsz, kisleány?

Marika elmondta az ő nagy bánatát s a bogárka vígasztalni próbálta:

— Ne búsulj, kisleány, te jó voltál hozzám, én is jó leszek hozzád s kihozom a kalapot.

Azzal csak mászott be az ürgelyukba s hamarosan bújt is elő, a szalagjánál fogva húzta maga után a kalapot. De nem sok öröm volt benne. Marika hálásan köszönte a bogárka jóságát s éppen fel akarta emelni a kalapot, mikor hirtelen elsurrant mellette egy fürjecske, elkapta a kalapot és felrepült vele. Marika ijedten nézett utána. Na, gondolta, szépen vagyunk! Még meg sem került Öcsike kalapja, máris megint elveszett. Hát ahogy nézett felfelé a kalap után, csak látja ám a diófán azt a madárkát, amelyikkel az úton találkozott. Egy szép kis sárgarigó volt. Odacsicsergett Marikának:

— Láttam az egész szerencsétlen esetet. De ne búsulj, te olyan kedves voltál velem, most én hálás leszek és segítek visszaszerezni öcsikéd kalapját.

Huss! — felrepült a rigó, egyenesen a fürjecske után. De a fürjecske pajkos madárka volt, nem akarta visszaadni a kalapot, ugrabugrált, röpdösött a rigó elől, az meg mindenütt a nyomában. Már ott szállongtak a szép, bekerített kert fölött, mikor a rigó elkapta a kalapot, a fürjecske visszakapta s addig kapkodtak, míg egyszerre csak már nem tudták elkapni s a kalap esettesett lefelé, be egyenesen a kertbe, egy muskátliágy közepébe. Marika odaszaladt és bekukucskált a kerítésen. No, gondolta, most már itt a kalap, alig három lépésre, csak az a baj, hogy ő belül, én meg kívül.

Ahogy ott nézdegélt befele, leszállt mellé a kis sárgarigó. Restelkedett nagyon és nem győzött szabadkozni.

— Ne haragudj, kislány, hogy ilyen ügyetlen voltam és leejtettem a kalapot. Szívesen bemennék érte a kertbe is, de mit tagadjam, félek. Éppen a virágágy mellett nyújtózkodik a nagy cirmos cica, nekem régi haragosom s amíg ő ott van, nekem tanácsosabb a kerítésen kívül maradnom.

Marika vígasztalta a kismadarat:

— Nem baj, kedves. Itt van már a kalap közel, majd csak megkerítjük valahogy.

Meghallotta ezt a beszédet az a kis virág, amelyikkel Marika az imént találkozott. Ott állt éppen mellettük és szerényen odaszólt nekik:

— Olyan kedves voltál velem, kislány, most én fogok neked segíteni.

Behajolt a kerítésen és odaszólt a harangvirágnak:

— Kedves pajtás, valahogy gurítsátok a kerítéshez azt a kalapot. Egy nagyon kedves, jó kislánynak tesztek vele szívességet.

A virágok mind szeretik a kedves és jó kislányokat és örömmel segítenek nekik. A harangvirág rögtön odacsilingelt a violáknak, azok továbbadták az üzenetet a szegfűnek, a szegfűk pedig megmondták a muskátliknak. A muskátlik szolgálatkészen fogták levélkarjukkal a kis kalapot és gurították kifelé a szegfűknek, a szegfűk továbbjuttatták a violáknak, a violák pedig kisegítették a harangvirágok közé a kerítéshez. Marikának éppen csak be kellett nyúlnia érte.

Örömmel vette ki Marika öcsikéje kalapját a harangvirágok közül, megköszönte a madárkának, meg a virágoknak a szívességüket és boldogan szaladt vissza anyukához és Öcsikéhez. Mindketten már nagyon várták és nagy örömmel fogadták Marikát és mikor hazamentek, anyuka nagy kanál tejszínhabot tett ügyes kislánya uzsonnakávéjára, Öcsike pedig hálából édes csókot cuppantott testvérkéje kipirult arcára.

Olajosné Vodicska Anny

A szakács úr ábrándozik...

A TÁRSASÁGBÓL

Halló! Csókolom a kezét, Nagyságos Asszonyom! . . . Előljáróba elmondom ezt a sikerült viccet, amelyen most egész Budapest nevet. Kohn csúnyán összeveszett a feleségével és elment a rabbihoz, hogy a továbbiakat illetően tanácsot kérjen tőle.

— Menj csak szépen haza, — mondta neki a rabbi, — és minden jóra fog fordulni . . .

Kohn engedelmeskedett a rabbi tanácsának és hazament. A felesége helyett azonban csak egy cédulát talált a lakásban, amelyre ez volt irva:

— Pukkadj meg, te piszok gazember!... Én hazamentem a mamámhoz és soha többé nem jövök vissza!

Kohn visszarohant a rabbihoz és hálálkodva mondta neki:

— Százhúsz évig élj, bölcs rabbi, végtelen a te nagy bölcsességed! . . .

Társasági hireim a következők: a Kormányzó Ur Őfőméltósága Borhy György felsőházi tagnak a közélet terén szerzett érdemei elismeréseül a II. oszt. magyar érdemkeresztet, iklódi Szabó Andor pénzügyminiszteri h. államtitkárnak pedig a min. főtanácsosi cimet adományozta. — Báró Vojnits Sándorék balatonfüredi villájukban nyaralnak. — Foikusházy Lajos a svábhegyi szanatóriumban üdül. — Collas Tibor báró Angliába utazott.

Az ujjongó öröm és a Mindenható jóságába vetett diadalmas hit hangján számolok be Nagyságos Asszonyomnak arról, hogy dr. Kirchnerné Lányi Piroskát, lapunk munkatársnőjét az Ég gyönyörű szép fiúcskával ajándékozta meg. A szülők örömében és boldogságában együtt érez a M. U. L. szerkesztősége és hatalmas olvasótábora. A Mindenható áldását kérjük az újszülöttre és boldogságban úszó szüleire.

Házassági hireim a következők: ifj. Tarr Antal okl. iparművész Kőbányán feleségül vette Benik Etelka, polg. isk. tanárnő, kedves előfizetőnket. Stetka Lilly kedves előfizetőnket feleségül vette Nagy József dr., Dénes M. Györgyikét feleségül vette Arany Lajos székesf. gyógypedagógiai tanár. — Rimmer Maca, abonyi kedves előfizetőnket eljegyezte Papp Gyula. — Mann Babi, mindszenti kedves előfizetőnk jegyet váltott Novák Józseffel. — Lébenyi Chapó Erzsébet kedves előfizetőnk a dori plébániatemplomban házasságot kötött Skerlanitz Pál, állampénztári tiszttel. — Vargha Dodó kedves előfizetőnk és ifj. Tiessel József a budai krisztinavárosi templomban tartották esküvőjüket. — Tavaszy Ilonka kedves előfizetőnk és Krón István Budapesten házasságot kötött egymással. — Szivből gratulálunk.

Kedves nyaraló előfizetőink közül Fehér Lajosné áll. főnök neje Balatonfenyvesről, Pareisz Józsefné Altenburgból, Chudoba Ernőné Szováta-fürdőről, Bálint Lajosné Riminiből, Futó Lajosné áll. főnök neje és leánykája Jolika Lillafüredről, Lédeczy Józsefné Tarpatakfüredről, nemespanni Rédly Lajosné Veneziából, Szláby Józsefné Kaposvárról, Bikádi Lajosné Lillafüredről, dr. Csetri Lajosné Tordáról, Kreischer Oszkárné Frein a/d Mürzből, Rennhofer Ferencné szfőv. tanitónő Aflenzből, Clementis Bözsi és Szedlár Edit Deutsch-Feistriztből, Novák Anna áll. tanitónő, Balatonfüredről dr. Hofmann Frigyesné Siófokról, dr. Koronczay Józsefné Balatonaligáról, dr. Bartha Miklósné Monostorapátiból, özv. Melly Károlyné és Melly Ilonka Balatonedericsből, dr. Jaksa Ferencné pedig Hévizről küldött kedves üzenetet, amit őszinte köszönettel vettünk és hálásan viszonzunk.

Kedves előfizetőink újabb nyaralásáról a következőkben számolok be: Bors Jenőné Öreglakon, Herrmann Miksáné v. miniszter neje Monosbélen, ifj. Gindl Ödönné Balatonöszödön, özv. Gömöry Józsefné Balatonfüreden, Hábel Pálné főtanácsos neje Hévizfürdőn, Bittenbinder Gyuláné Nógrádverőcén, Láhny Mihályné Siófokon, dr. Orbán Ferencné Pusztafácánkerten, Pálffy Károlyné Budakeszin, Baumann Sándorné Budakeszin, Boczán Sándorné Balatonföldváron, bödei és pápai Hegyi Jánosné Balatonmáriafürdőn, Ifjú Lajosné kir. itélőtáblai biró neje Balatonmáriafürdőn, Livius Ernőné külföldön, K. Makay Irén polg. isk. tanár Kiskunfélegyházán, Szajkó Rózsa tanitónő Budapesten, Ürményi Istvánné Alsóörsön, Szabó Ferencné külföldön, dr. Weninger Jánosné ügyvéd neje külföldön, dr. Sebestyén Sándorné Balatonföldváron; dr. Sükösd Béláné Somsálybányán, Almássy Istvánné min. tanácsos neje Badacsonyban, Balkó Lajosné Sopronban, Barcs Béláné kir. közjegyző neje külföldön, Bernáth Károlyné rk. tanitónő Dunaföldváron, Fehér Lajosné áll. főnök neje Balatonfenyvesen, Garamvölgyi Jenőné Isaszegen, Halbwidl Frigyesné Máriabesnyőn, Kovács Józsefné százados neje Nagyoroszin, özv. Kovács Ödönné jegyző neje Jósvafőn, ifj. Lipovszky Györgyné Jászberényben, Mach Leóné konzuli titkár neje Leányfalun, Mészáros Mihályné Balatonlellén, Meszéna Ferencné Esztergomban, Nyáry Gyuláné őrnagy neje Balatonfüreden, nagyajtai dr. Nyiredy Jenőné Balatonfüreden, Schilbersky Fanny igazgatónő Hévizfürdőn, Vadászy Bertalanné reálgimn. tanár neje Rákosszentmihályon, özv. Zettl Józsefné Szárazdon, özv. Otlik Béláné Egerben, Szlávik Ferencné főgimn. igazgató neje Szovátafürdőn, Grüll Anna tanitónő Peresznyén, Örményi Zoltánné Balatonmáriafürdőn, Tittelbach Ferencné Lovasberényben. Soós Gézáné Balatonkenesén, Kocsis Júlia Siófokon, vitéz Fabényi Edéné tábornok neje Veresegyházán, Pókai Antalné Lussinpiccolo-Cigalében, dr. Riesz Lajosné Rábagyarmaton, Steiner Kálmánné alezredes neje Balatonmáriafürdőn, Vankó Rezsőné igazgató főmérnök neje Csillaghegyen, dr. Kostyál Árpádné Kőröstarcsán, Császár Béláné Velden am Wörtherseeben, Kelemen Pálné Balatonfüreden, dr. Penkala Jánosné kir. táblabiró neje Mátrafüreden, K. Plósz Adrienne külföldön, Schmidt Sándorné m. kir. bányaügyi főtanácsos, igazgató neje Lauranában, farádi Vörös Miklósné százados neje Zircen, Murarik Antalné gimn. tanár neje külföldön, dr. Szálkay Antalné külföldön, Seregély Istvánné m. kir. honvédszázados neje Balatonfenyvesen, Nagy Lajosné őrnagy neje Balatonszabadin, dr. Jakabffy Kálmánné Balatonboglárón, Néger Mihályné főtitkár neje Semmeringen, Scheiring Károlyné gimn. tanár neje Rábagyarmaton, Havas Józsefné polg. isk. igazgató neje Rábagyarmaton, dr. Emődy Sándorné Parádon, Borka Lajosné szv. tanácsos neje Balatonlellén, Soós Dezsőné Sásdon, kónyi Kiss Lászlóné ezredes neje Kónyon, Jámbor Tivadarné Budapesten, Dancs Elemérné Albertfalván, Rácz Andrásné postafőtiszt neje Szobon, özv. Várady Lajosné főv. tanárnő Rábagyarmaton, Balla Bözsike tanitónő Jászberényben, Nérey Ferencné Gárdonyban, dr. Rosznáky Jenőné Radegundban, Áder Anna Kapuváron, Pavlicsek Jánosné Szaván, Knesler Jánosné tanitónő Dunaharasztin, Lenkey Mártonné Kenderesen, Bagossy Béláné külföldön, Falussy Gusztávné ref. lelkész neje Révfülöpön, Gaál Mária postamester Tiszabecsen, Molnár Marinda tanitónő Kecskeméten, Borbély Károlyné isk. igazgató neje Balatonzamárdin, dr. Béldy Béláné Bakonyszentlászlón, özv. Gabriel Nándorné Balatonlellén, dr. Hetzl Henrikné Rácalmáson, Jaszenovits Gézáné Gyulán, Békádi Lajosné Lillafüreden, dr. Polnik Zoltánné Santa Margherita Liguren, Simontsits Soltész Emilné Fonyódon, Rajágh Lajosné Budapesten, dr. Tóth Istvánné kir. itélőtáblai biró neje Gyenesdiáson, Ujj Jolán polg. isk. tanárnő Balatonlellén, Geröly Emma Kőszegen, Erőss Józsefné vm. aljegyző neje Pécsett, Gyulai Erzsébet áll. tanitónő Vásárosdombón, Fábián Nándorné Vácon, Szabó Mária tanitónő Kiskunfélegyházán, Dallmann Ernőné alezredes neje Baján, dr. Tury Sándorné Pörtschachon, dr. Vogel Dénesné Balatonzamárdin, Harány Istvánné Nógrád-Verőcén, Hollner Gabika Apostagon, Horváth Viktória Tirolban, Fekete Imréné Szepezden, Benyik Pálné Balaton-

Linda Sándor

Finta Sándor

lány

élve: Bpest, midőn az anyjával, pl. az édes anyjával (az anyjával) szemben

Cs-erem 57 l.

1924

Navratil Imre

pl.

Finta Sándor

szobrász

Révai XXI. 343. l.

Vigyázz! Vancsy
Finta Sándor
szó is, ahi.
nem arons fentvel
Int is!

Mélyen tisztelt

A Müemlékek Orsz
előadássorozat iránt eddig is ta
van szerencsém arra kérni a mély
a legközelebbi előadásunkra vina
tést nb. lapjának ..... szá
kintettel, dijtalamul közölni mé

Egyuttal szeren
szóló beszámoló ismertetést, ugy
nak az előadást követő legközele
sék.

Kiváló tisztelet

Budapest, 1928.

Finta Sándor

1912

A börtön művésze. — Finta Sándor, a szamosújvári rab. — Jeltelen cikk. Az Ujság, jún. 29.

A rab szobrászművész. — Finta Sándor újabb alkotásai. — Írta Zső. — Budapest, jún. 23.

1912.

(Művészet 1912. 287. l.)

7:

A foglalja el, és

~~ben a közeg~~ (Kázai körül patak

kerekű malmot hajt. A téren túl, hol

az erélyes tornyú templomot és jobbról

a homlokzatán toronnyal, udvarán

épületekkel és hátul díszkerttel. A tem-

tőt kőfal~~kerít~~ vesi körül. A háttér

helyen innen kántóférfiak terülnek el.

Telirata fölül

„LEN".

a vonatkeretnek 10.2: 12.5 m.

618

126/94 № 270.

ESZTERGOM

KÉT RÉGI MADONNA-KÉP A PRÍMÁSI KÉPTÁRBAN

AZ ESZTERGOMI BAZILIKA (Balogh Rudolf felvételei)

Finta Sándor

PN

lép

A MAGYAR NŐK ROTHERMERE-AKCIÓJÁRA RENDEZETT ÉLŐKÉPSOROZATBÓL. Zrínyi Ilona kardot ad II. Rákóczi Ferencnek. Balról jobbra: Dr. ZATHURECZKY MIKLÓSNÉ, BERNOLÁK ERZSIKE, gróf APPONYI MARIKA, lovag SYPNEVSZKY MÁDY, herceg ODESCHALCHI PÁL

FINTA SÁNDOR amerikai magyar szobrász műve a Metropolitan Múzeumban: HAYES newyorki bíboros-érsek

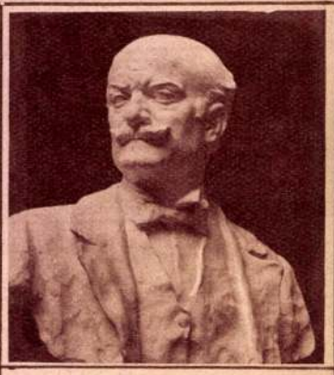

KISFALUDI-STROBL ZSIGMOND: LÁSZLÓ FÜLÖP mellszobra

A MAGYAR NŐK ROTHERMERE-AKCIÓJÁRA RENDEZETT ÉLŐKÉPSOROZATBÓL. Szilágyi Erzsébet. Balról jobbra: VISNYI ISTVÁN, FERENCZY FERENCNÉ, PROKOPP MÁRTA (Harsányi felv.)

SUGÁR ÉS BARNA ÚRISZABÓ-MŰTERMÉNEK (Teréz körút 6) LEGÚJABB DIVATÚ NAPPALI ÉS ESTI RUHÁI (Model: Solthy György, a Király-Színház tagja) (Angelo felv.)

MAGYAR KIRÁLYI FŐKONZULÁTUS
NEW-YORK, N. Y.
ROYAL HUNGARIAN CONSULATE GENERAL
NEW-YORK, N. Y.

MÁSOLAT

New York, 1930. január hó 23-án.

404 szám.

Tárgy: Dr. Procopius Béla
kérelme.

A rendelet száma: 5136/131,
kelte: 1929. december 10.

A magyar királyi Követségnek,

Washington, D.C.

Hivatkozással mult évi december hó 16-án kelt 15859 számu jelentésemre van szerencsém pótlólag jelenteni, hogy Vinta Sándor, akinél fenti ügyet megsürgettem, közölte hogy a kért adatok egy részét már közvetlenül megküldötte Dr. Procopius Bélának és mihelyt a még hiányzó adatokat beszerezheti, azokat szintén közvetlenül fogja megküldeni.

Chika s.k.

m. kir. főkonzul.

Finta Béla

MAGYAR KIRÁLYI FŐKONZULÁTUS
NEW-YORK, N. Y.
ROYAL HUNGARIAN CONSULATE GENERAL
NEW-YORK, N. Y.

MÁSOLAT

New York, 1930. január hó 23-án.

404 szám.

Tárgy: Dr. Frecsolina Béla
kérelme.

A rendelet száma: 83.ö.'131.
Kelte: 1929. december 10.

A magyar Királyi Követségnek,

W a s h i n g t o n, D.C.

Hivatkozással múlt évi december hó 10-én kelt 1929 számú jelentésemre van szerencsém értesíteni, hogy Finta Sándor, ahogyan fentebb megírattam, közölte hogy a kért adatok az részére már korábban megküldötte Dr. Frecsolina Béla és elnézést a meg nem nyert adatokat beszerezheti, amelyet szintén közvetlenül fogja megküldeni.

Chikán s.k.

m. kir. főkonzul.

Finta Sándor

Finta Sándor

laid

Pauline B. Emlékirata-
szám. Budapest, 1914.

NEMZETI
ELŐDÉSI ALAPITVÁNY
ST, IV., EGYETEM-UTCA 6.

Műemlékek Országos Bizottsága tekintetes Elnökségének

Budapest.

IX. Rákos u. 10 sz.

Finta Sándor

New York:

– *Hayes* kardinális márványszobrát a tragikus multú *Finta* Sándor faragta ki; a Metropolitan Museumba helyezték el indián-szobrával együtt.

Tábori Kornél:

Magyar vonatkozású szobrászok a világ városaiban.

Pesti Napló

1938. dec. 25.

218. kép. *Rákóczi Erzsébet sz*

Fint Sándor

irod

Takáts, L. Der Ungar in der Welt. Wien, 1933.

Az Est. 1933, dec. 2.
(A magyar ember a világban.)

És a nagybátyja, aki úgy találta, hogy mostanában sokkal ostobább a hivatalban, bizonyos hidegséggel kezdett vele bánni.

Ennek a nagybácsinak egyébként volt egy leánya, akit a tizennyolcadik születésnapján ünnepiesen bevezettek a társaságba. A new-yorki milliomosoknál szokásos fényűzést fejtették ki ez alkalommal. Francis szintén ott volt a meghivottak között és az ünnepséget megelőző napon felhivatta magához Hefty Burke-t és megparancsolta neki, hogy a névjegyével együtt vigyen néhány szál rózsát a kisasszonynak.

— Okvetlenül rózsát? — kérdezte a boy.

— Nem föltétlenül, — felelte Francis, akit az unokahúga nagyon kevéssé érdekelt, mert nem volt se valami csinos, se kedves.

— Miss Campbell meg volt elégedve az ajándékkal? — kérdezte ekkor Hefty, hogy jelét adja jó memóriájának.

— El volt ragadtatva! — mormogta Taylor és ajkába harapott, nehogy pokolba küldje azt, aki eszébe juttatta ama szerencsétlen emléket. — Eredj és ne maradj soká.

Mikor asztalhoz ültek, Taylort a nagynénje haragosan a szomszéd szobába hivta.

— Mit jelent ez? — lihegte és a szeme szikrázott — maga csúfot űz a leányomból, hogy a tizennyolcadik születésnapjára egy sírkő-modellt küld neki?

Francis szemmelláthatólag nem értette, miről van szó, amire aztán idősb Taylorné megmutatta neki a még dobozában levő művészi tárgyat, aminőt Bertha Campbellnek is küldött, a már ismert eredménnyel. A fiatalember egy pillanatig ennek a különös problémának a megoldásán töprengett.

— Értem már, — mondta végre. — Vagy legalább is azt hiszem, hogy értem. Szabad választást engedtem a boynak, egy ostoba fickónak. Csak nem gondolja, kedves néném, hogy én ilyen határtalan gorombaságot követnék el?

Elmesélte az egész históriát, amely általános derültséget keltett. Még maga az örökké komoly idősb Taylor is hangos nevetésbe tört ki.

Ami az unokaöccsét illeti, az bizony nem nevetett.

És mikor ebédnél Berthának egy csinos barátnője mellé került és a fiatal leány a Berthával való szakítás okát tudakolta, Francis igy felelt:

— Az ok? Csak most kezd derengeni bennem a gondolat, hogy valószínűleg ő is kis mauzóleumot kapott. Azt üzente, hogy megértette!... Tenne nekem egy nagy szívességet? Nagyon kérem, irja meg neki az unokahugomnak küldött ajándékom történetét. Azért kérem, hogy maga irjon, mert az én leveleimet fel sem bontja, — és irja meg neki, hogy a világ legszerencsétlenebb emberévé tett engem. Föltéve, hogy már nincs reményem...

— Van okom hinni, hogy még remélhet, — volt a jószívű barátnő válasza. — Tudja: Bertha ír nekem minden héten és azt hiszem, ő se boldogabb, mint maga.

Tíz nappal később Bertha Campbell az ő „darlingjának" ezt a pár szót küldötte kábelen:

„Még mindég remélhet".

Az irodalom műhelyéből

Három könyv jelent ik meg a legközelebbi napokban, ezekre akarjuk itt röviden felhivni már most az olvasó figyelmét. Jóllehet e könyvek egyike sem olyan, hogy szerzőjük bemutatásra, vagy ajánlásra szorulna. Kettő közülük tiszta szépirodalmi mű, az elbeszélő véna, az irói képzelet alkotása, regény. A harmadik is belletrisztikai formájú, de tartalmában tudományos ismereteket közöl a természetről, a tenger állatvilágáról.

Krudy Gyula legújabb munkája „A vörös postakocsi őszi utazása" címmel fog megjelenni. Folytatása ez annak a regénynek, „A vörös postakocsi"-nak, amely a legnépszerűbb magyar könyvek közé tartozik, a kiadások egész sorát érte el. A folytatás nem úgy értendő, mintha az előző regény nélkül a mostani nem volna önmagában lezárt, teljes egész. De ez az új regény is a fiatal, világvárossá előretörő Budapest légkörében játszik, körülbelül tíz évvel a „Vörös postakocsi" históriája után, s a magyar főváros modern életének jellemző alakjaival és szineivel valóságos frissen festett korrajza.

Balla Ignác a lira embere, ebbeli minőségében éppen az Uj Idők nagy és lelkes közönsége fölötte jól ismeri őt, meleg érzéstől áradó és formailag csiszolt verseivel, amelyek újabban valami titkolt szenvedéllyel szólalnak meg egy mélyhegedű hangján. Az olvasót azonban mégis

A honvéd. Hatvan városának háborús emlékműve. Mintázta Finta Sándor

külön kell figyelmeztetnünk megjelenendő könyvére, nem csupán a szépsége miatt, hanem mert Balla Ignác részéről e könyv valóban bemutatkozás egy újabb oldalról. A könyv ugyanis regény, a címe „Az ő keze". Előre csak annyit mondhatunk róla: bensőséges történet, csupa szív, amely visszhangot fog kelteni mindazoknál, akik szerettek és sokat szenvedtek életükben.

Garády Viktor irásai a természet megragadó szépségeit, érdekességeit népszerűsítik. Garády ért ahoz, hogy költői tollal szóljon a természettudomány körébe vágó témákról. Uj könyve is ily fejezetekből szövődik össze, a kék Adria titkairól vonja szét a hálót. A könyv címe is olyan, ami éppen a mai napokban frappánsul éri, megállítja az olvasót. „És mégis szép ez a világ": ez a könyv címe, amely valósággal himnusza egy természetimádó embernek.

Sajtó alatt vannak és részben még e hónapban megjelennek a következő könyvek:

Szmrecsányi Béla: „Kukó meséje és más elbeszélések."

Herczeg Ferenc: „Tűz a pusztában." Elbeszélések.

Gárdonyi Géza: „Szunyoghy miatyánkja." Regény. II-ik kiadás.

Szomaházy István: „Muzsikáló óra.", Regény.

Ferentzi Magda: „Fehér árnyékok." Regény. II-ik kiadás.

Uj Idők 1917. XXIII. 17. sz.

Leányok a gazdaságban

A jövő generáció egy kis asszony-kontingensének tudása, sorsa és gazdasági boldogulása indul új útjára a fővárosi zuglói gazdasági iskola nagy épületében és környező telkén. Baromfiketrecek és disznóólak mellett hatalmas sík föld és szabad mező s emellett a fővárosnak az iskola telkével közvetlenül összefüggő huszonkét holdnyi, új botanikus kertje, ahol a palántázástól kezdve a faiskolanevelésig és gyümölcsfanyesésig közvetlen tapasztalatból tanulnak meg mindent a leánykák.

Itt és a szabad mezei részen folyik most a legnagyobb munka. Bár a főzés és a háztartás különböző ágazataival való foglalkozás a növendékek egyrészét felváltva most is leköti, a szobában elvégezhető munkák és az elméleti tanítás ideje inkább a tél. Most a szabadban dolgoznak. Mikor kint jártunk, ollóval, háncsal állott egy kis csoport a hosszú léckerítés előtt és a leánykák szorgosan nyesték, kötözték a fiatal körtefákat, odább a szőlővenyigéket. Gömbölyüre hízott kis malacok körül foglalatoskodtak mások, míg a szabad mező felől vidám lárma és szerszámok pengése hangzott át. Tizenöt-tizenhat éves úri leánykák, alig térden alúl érő szoknyácskában, hosszú sorban, nyomogatták be kis lábaikkal egy pásztán végig nehéz ásóikat a földbe. Hajba kötött máslikon, élénkszínű köténykéken csillogott mosolyogva a napsugár. Mások hosszú gereblyével igazították el a rögöt, míg újra mások a kődarabokat, szemetet szedték talyigába.

A magasabb osztályok munkája a palántálás, melegágyazás, veteménynevelés s ez a munka nemcsak a tudást növeli, de egyúttal azoknak a terményeknek nagyrészét is szolgáltatja, amelyekre az iskolának a bentlakók és bentebédelők számára szüksége van. Nagy gondot fordítanak a virágnevelésre, mint amely kertészeti ágnak minálunk is nagy jövője van. A virágtermelés tudásának elsajátítására is kiválóan alkalmas a botanikuskert. Az iskola arra törekszik, hogy végzett növendékei, a tizenhét-tizennyolc éves fiatal leányok ne csak saját gazdaságukat tudják majd vezetni, hanem hogy megállják helyüket beltelkes majorsági üzemekben, zöldség- és virágkertészetben, konzervkészítő vállalatban, kereskedelmi kertészetben, virágkereskedésben, mint munkavezetők, vagy önálló vállalkozók. Ezenkívül pedig sikeresen vállalkozhassanak vezetőtiszti állásokra élelmiszer-kereskedésben, vagy nagy háztartásban, iskolai és kórházi internátusokban, szállodákban, szanatóriumokban, kaszinókban és közös háztartásokban. Valamennyi olyan állás és foglalkozás, mely a fellendülésnek induló gazdasági élet alapján szép megélhetést és úri poziciót ad a nőnek, amellett, hogy a női lénynek megfelelő hivatás. Minthogy pedig a kellő kvalifikáció elsajátítása nem túlnehéz, sem pedig nagy anyagi áldozatokat nem igényel és alapúl négy polgári osztály végzettsége elegendő, a pálya hadiárváknak is kiválóan alkalmas. *Fabinyi Lili*

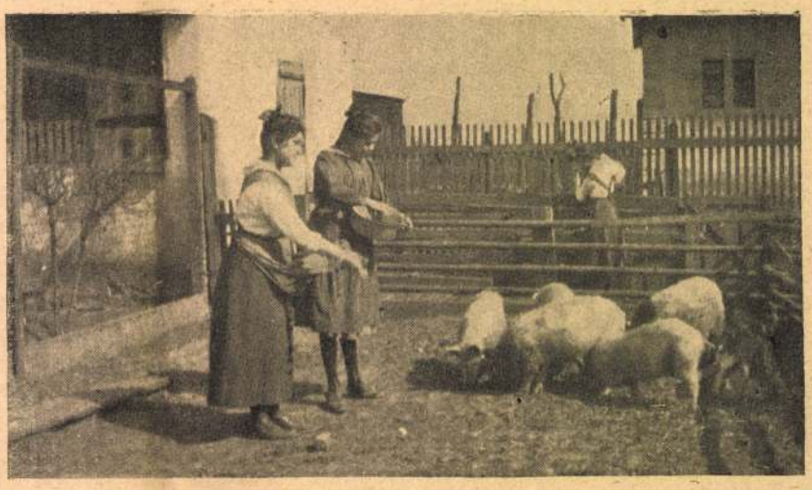

Leányok a gazdaságban. A zuglói fővárosi gazdasági iskola növendékei munkaközben. Fabinyi Lili fényképei

---

Milliók megváltója. *Ladányi* János háborús regénynek nevezi könyvét, amely érdekes olvasmány és szerzője ügyesen forgatja a tollat. De ennél a könyvnél nem az irodalmi célok és szempontok voltak fontosak a szerző számára, hanem valami más, — ami a könyv előszavából világlik ki. Ez az előszó, amelyet *Lengyel* Menyhért írt, így kezdődik: „E könyvet egy 22 éves fiatal ember írta, aki ballábát e rettenetes háború folyamán elvesztette. Amiért e könyvet a nyilvánosság elé kívánja bocsájtani, a legszomorúbb alkalom: a befolyó jövedelemből egy jó műlábra szeretne szert tenni." Ladányi János a háborúban elveszítette a féllábát. Az irodalom talán tud neki, — ha egyebet nem is — egy műlábat adni. A könyv ára 2 korona.

Az új mozi, amire olyan büszkék a túrkeveiek

A túrkevei vicinális zötyögve halad a párás, tavaszi földek között. Póhamarán egy sereg tanyasi asszony veszi birtokába a kupét. Jókedvű beszélgetésükbe hamarosan bekapcsolódom. Ám egyszer csak a legbeszédesebb hirtelen felém fordul: „Kihez tetszik utazni Kevibe?" Meglepődve nézek rá: „Honnét tudja, hogy idegen vagyok?" Kacagva legyint: „Kicsi város a miénk, kérem . . . Ismeri itt egymást mindenki . . ." Később a városban eltöltött néhány nap alatt gyakran gondoltam a tanyasi asszony szavaira. Túrkeve még valóban kicsi város. De volt ennél már kisebb is. S talán éppen akkor, amikor a legtöbbet beszéltek róla. Most viszont – szerény, de figyelemreméltó eredményei s fejlődése ellenére – inkább azt lehetne mondani Túrkevéről, hogy

AZ ELFELEJTETT KISVÁROS

Balettiskolás gyerekek a művelődési ház színpadán

A Finta-múzeumban

TELEVÍZIÓ

HÉTFŐ, ÁPRILIS 15.

9.33: Támadás a király ellen
10.00: Komisz kölykök krónikája
10.30: Ivan Szemjanov három és fél napja. Szovjet játékfilm gyerekeknek
14.28: A Magyar Hirdető műsora
14.40: Sziklai Sándor ökölvívó emlékverseny
15.40: Calle P. svéd burleszk-film
16.50: Lemezalbum. Bajazzók — keresztmetszet
17.45: Mit hoz a tavasz? Gyermekműsor Pozsonyból
18.15. Áprilisi capriccio
19.45: Esti mese
20.00: Tv-híradó
20.20: Az aranykesztyű lovagjai. II.
21.15: Majláth Júlia szerzői estje
kb. 21.55: Tv-híradó — 2. kiadás

SZERDA, ÁPRILIS 17.

17.58: Hírek
18.05: Pályaválasztási tanácsadó
18.25: A világ térképe előtt
18.35: Falusi dolgokról
18.55: Esti mese
19.05: Tanácskozik a Népfront Kongresszus
20.00: Tv-híradó
20.20: Fáklya
21.55: 20 perc jazz
22.15: Tv-híradó — 2. kiadás

CSÜTÖRTÖK, ÁPRILIS 18.

17.58: Hírek
18.05: Kuckó
18.30: Telesport
18.55: Esti mese.
19.05: Tanácskozik a Népfront Kongresszus
20.00: Tv-híradó
20.20: Szépek, de szegények.
kb. 21.50: Parabola
22.15: Tv-híradó — 2. kiadás

PÉNTEK, ÁPRILIS 19.

17.58: Hírek.
18.05: Az orvosi gondolkodás története
18.25: Csináld magad. III.
19.00: Nagy Károly városa: Aachen
19.20: Esti mese
19.30: Tanácskozik a Népfront Kongresszus
20.00: Tv-híradó
20.20: Zenélő órák. Rossini: Sevillai borbély
21.30: Ki tudná elfeledni?
22.15: Tv-híradó — 2. kiadás

SZOMBAT, ÁPRILIS 20.

8.58: A Visztula völgye
9.30: Szépek, de szegények (ism.)
11.00: Delta (ism.)
15.15: Tárgyalás 1592. Rövid játékfilm
16.00: Elektronics. Svéd zenés film
17.15: A Magyar Hirdető műsora
17.25: 100 kérdés — 100 felelet
18.05: Hírek
18.10: Üdülni szép, de hol lehet?
18.40: A tv jelenti
19.25: Cicavízió
19.35: 1 + 2 — Tánczene
20.00: Tv-híradó
20.20: Ketten az úton. Mai történet két részben, a József Attila Színházból, felvételről
kb. 22.25: Tv-híradó — 2. kiadás

VASÁRNAP, ÁPRILIS 21.

8.30: A művészet világából
9.20: Hétmérföldes kamera. (ism.)
9.35: Csak gyerekeknek. Filmösszeállítás
10.20: Mire tanít a természet? Rajzműsor gyerekeknek
15.28: Újdonságok, érdekességek a mezőgazdaságban
15.55: Töltsön egy estét a Fővárosi Operettszínházban
17.00: A Magyar Hirdető műsora
17.10: Nótaszó
17.30: A világ nagy vasútjai. 3.
17.55: Tudósklub. 4.
18.45: Francia riportfilm Mireille Mathieuről
19.05: Tv-híradó
19.25: Ú. Dózsa—Vasas bajnoki labdarúgó-mérkőzés
Közben: Esti mese
21.20: Az aranykesztyű lovagjai. III.
22.00: Sporthírek
22.10: Tv-híradó — 2. kiadás

HÉTFŐ

Carl Gustaf, akin nekünk is kacagni kell . . .

Calle P

Svéd film. Rendezte: Robert Brandt. — Ennek a 70 perces filmbohózatnak, amelynek szövege sincs, Carl Gustaf a főszereplője, a svédek közismert komikusa; hazájában nevének említésére is nevetni kezd mindenki. A film egyébként arról szól, hogy Calle P feltalál egy olyan autót, amelyet összehajtva, zsebbe lehet tenni — így próbálja megoldani a parkolási problémákat ebben a »sokautós« világban.

Majláth Júlia szerzői estje

Szerkesztő: Bánki László. Zenei rendező: Bágya András. Rendező: Kalmár András. Vezényel: Körmendi Vilmos. Közreműködik: Aradszky László, Benkő Péter, Halász Judit, Harangozó Teréz, Majláth Jenő, Mátrai Zsuzsa, Poór Péter, Psota Irén, Szécsi Pál, Sárosi Katalin, Tahi Tóth László, Vass Éva, valamint Dene József, Kishegyi Árpád, Palócz László, a Stúdió 11 és a Pannónia együttes. — A tavalyi Táncdalfesztivál elsődíjas zeneszerzőjének húsz évi zeneszerzői munkásságáról ad áttekintést a műsor.

Majláth Júlia fesztivál-győztes szerzeményeit hallgatja
(Tv-fotó, Lippay Ágnes felv.)

SZERDA

Fáklya

Fent a tetőn, a bál után (Pap Éva, Huszti Péter)
(Tv-fotó, Vörös Ilona felv.)

A Televízió magyar irodalmi folyóirata 1. szám. A tartalomból: 1. Beköszöntő (Darvas József) — 2. Költő-vendégünk: Váci Mihály — 3. Miniatűr . . . Gelléri Andor Endre »Temettünk« c. novellájának tv-változata (Venczel Vera, Tordy Géza) — 4. Meglátogattuk Veres Pétert — 5. József Attila-díj, 1968. Köszöntjük az új kitüntetetteket — 6. Hubay Miklós egyfelvonásosa: A bál után (Pap Éva, Huszti Péter). Riporter: Fábián Gyula, Sipos Tamás. Szerkesztő: Lendvay György. Rendező: Esztergályos Károly. — A mai magyar irodalom tv-folyóirata negyedévenként jelentkezik majd; hírt ad mai hazai irodalmunk jelentősebb alkotásairól, teret nyújt tehetséges pályakezdő íróknak, költőknek is.

CSÜTÖRTÖK

Szépek, de szegények

Magyarul beszélő olasz film. Írta: P. F. Campanile, M. Franciosa, D. Risi. Rendezte: Dino Risi. Főszereplők: Marisa — Marisa Allasio (Halász Judit), Anna-Mária — Lorella de Luca (Venczel Vera), Romolo — Maurizio Arena (Sztankay István), Salvatore — Renato Salvatori (Bodrogi Gyula). — Ez a film sokban hasonlít 4 éve bemutatott ikertestvéréhez, a »Szegények, de szépek« c. filmvígjátékhoz. Nemcsak abban, hogy azonosak a szereplői, hanem a történetben is. Csinos ifjú hölgyek, jóképű fiúk a szereplők, s a szórakoztató, vidám cselekmény nem is szól másról, mint szerelmükről, veszekedéseikről, csalódásukról, örömeikről.

Jelenet a »Szépek, de szegények« című filmből

PÉNTEK

Zenélő órák

Zenei fejtörő. Írta és a játékot vezeti: Forrai Miklós, Kollár Endre, Lukin László. Szerkesztő: Kármán György. Rendező: Horváth Ádám. Közreműködik: László Margit, Melis György, Réti József, Katona Lajos, Divéky Zsuzsa. — A népszerű operák közül most Rossini művére, A szevillai borbélyra kerül sor a vetélkedőben. A kétfelvonásos vígopera csupa ritmus, derű, dallamosság, nemcsak Rossininek, hanem az egész olasz operairodalomnak egyik kiemelkedő darabja. Bár 1816-ban, első előadásán megbukott, utána annál nagyobb lelkesedéssel fogadta a közönség, s azóta is állandóan műsoron van a világ minden operaszínpadán.

SZOMBAT

Ketten az úton

Mai történet két részben. A József Attila Színház előadása, felvételről. Írta: Viktor Rozov. Fordította és rendezte: Benedek Árpád. Főszereplők: Vova — Bodrogi Gyula, Vera — Voith Ági, Apa — Ráday Imre, Anya — Náray Teri, Vászja bácsi — Soós Lajos, Pável martinász — Mádi Szabó Gábor. — Vovát, ezt a jóeszű, de otthon élősködő, s folyton lázadozó fiatalembert szülei Szibériába küldik bácsikájához, hogy az ráncbaszedje. A fiú azonban faképnél hagyja őt, s a bácsi fogadott lánya, Vera kérésére sem tér vissza. A két fiatal gyalog indul Moszkvába. Vándorlásaik során, sok kaland és viszontagság közben érnek felnőtt emberekké, s egymásra is rátalálnak.

Egy jelenet a Rozov-darabból
(MTI-fotó, Tormai Andor felv.)

VASÁRNAP

Tudósklub

4. Az atomenergia. Közreműködik: Pál Lénárd, Lévai András, Vajda Imre, Fényes Imre. Vitavezető: dr. Marx György. Szerkesztő: Sylvester András. Rendező: Fritz László. — Az izgalmas tudományos műsor ezúttal a következő kérdéseket feszegeti: Hogyan él az atom a köztudatban? Mikorra terjed el az atomenergia? Hol várhatók a legközelebbi iparági forradalmak? Megszűnik-e a különbség a természeti kincsekben szegény és gazdag országok között? Milyen követelményeket állít az »atomipar« a munkásokkal, mérnökökkel szemben?

VT TV RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ VIDEOTON

A város kezd iparosodni. Az Autójavító Vállalat ötszáz dolgozót foglalkoztat

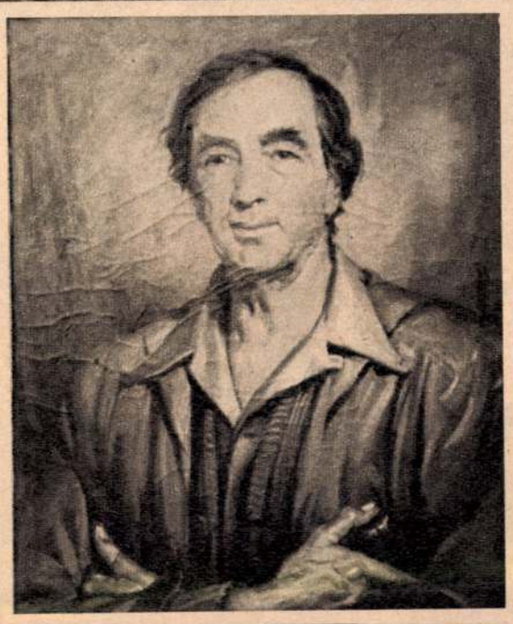

Finta Sándor képmása

A város egyik vezetője, amikor megtudja, mi járatban vagyok, így szól:

— Csak arra kérem, hogy minden szót mérlegelve írjon le Túrkevéről!

Kérdően nézek rá.

— Mert mirólunk egy időben — folytatja —, sokat írtak. Cikkeket is, meg könyveket is. Nem kételkedünk a szerzők jószándékában, de ezeket az írásokat később — a nehéz években —, az emberek a fejünkhöz vagdosták: emlékezzetek csak, mondogatták, ekkor meg ekkor, ezt meg ezt ígérték! Hol marad a sok ígéret beváltása? Megcsináltuk az ország első termelőszövetkezeti városát, aztán sehol semmi.

— Tudom, emlékszem, magam is írtam akkoriban riportot Túrkevéről.

1951 kora tavaszán történt az itteni földindulás. A sajtó Túrkevére irányította a közvélemény figyelmét, s mitagadás, az őszinte lelkesedés hangjába megalapozatlan ígérgetések is keveredtek. Amikor aztán a bajok kezdődtek, a keviek úgy érezték, hogy magukra maradtak. Többen csalódottan néztek más munka után. De a többség mindig — még 1956-ban is —, hű maradt a közös gazdálkodás eszméjéhez. Pedig a termelőszövetkezet akkor még csak keret, lehetőség volt, az elhintett mag gyümölcse majdnem húsz év után, ezekben az években kezd beérni.

A város első és mindmáig legnagyobb szövetkezete a Vörös Csillag. Vezetői — Szurcsik István elnök és Domány Gyula párttitkár — az elért eredményekről csak szerényen szólnak:

— Az idei zárszámadáskor 22 300 forint volt az egy főre jutó átlagkereset — mondják. Majd hozzáteszik: — Lehet, hogy ez az összeg az ország kedvezőbb területein dolgozó szövetkezeti gazdáknak nem sokat mond, de itt, a kevi földön mindenesetre jelentős eredmény. Kivált, ha azt is megmondjuk, hogy voltak olyan évek, amikor ennek az összegnek a felét sem tudtuk előteremteni.

Kicsit önkritikusan jegyzik meg: abban, hogy Túrkeve iparilag nem fejlődött a kívánt mértékben, a termelőszövetkezet vezetői is ludasak, mert attól tartottak, hogy elmegy tőlük a munkaerő.

Most viszont ugyanezek a tszvezetők büszkén emlegetik a város legjelentősebb ipari üzemét, az ötszáz dolgozót foglalkoztató autójavító vállalatot, melyet az egykori gépállomás helyén létesítettek. Sok szó esik a különös nevű TÖVÁLL-ról (a tsz-ek önálló közös vállalkozásáról) is. Ezt annak idején főleg az építkezések meggyorsítására hívták életre, de később alaposan kibővült a szerepe: ma már fűzfafeldolgozással, baromfikeltetéssel, kötélfonással is foglalkozik, s több száz embernek ad rendszeres munkát.

Hát a városkép hogyan alakult?

— Túrkeve még csak most kezd az ég felé törni — mondják tréfálkozva a helybeliek, arra a két, emeletes lakóházra célozva — a legelsőkre a városban! —, amelyek nemrég épültek.

De a legbüszkébbek a Széchenyi utcán álló négymillió forintos költséggel épült, impozáns filmszínházra. Négy éve készült el, de az emberek máig is ezt említik elsőnek az idegen előtt.

Pedig akad Túrkevén a mozin kívül is mutogatni való. Például a Herceg László-féle hatalmas úriházból átalakított tanyai diákotthon. Nyolcvanhárom kis lakója van, s valamennyien olyan gyerekek, akik eddig a távoli tanyákról nyolc-tíz kilométert gyalogoltak az iskolába. De ennél is jelentősebb az oktatás színvonalának emelkedése, s ennek kihatása a tanyasi tanulókra. Egy példa: a 65/66-os tanévben még öt nyolcadikos gyerek közül csupán egy tanult tovább, a 66/67-es tanévben pedig már tizenhárom gyerekből csak ketten nem jelentkeztek továbbtanulásra.

Túrkevéről írván nem lehet szó nélkül hagyni a híres Finta-múzeumot, amelynek anyagát — a helytörténeti tárgyak mellett —, a két világhírű Finta testvér, Sándor és Gergely hagyatéka alkotja. Mindketten szobrászok voltak, Gergely Párizsban, Rodin mellett tanult, Sándor, az őstehetség, gyerekkorában az ecsegi legelőn bojtárkodott, itt fedezte fel Hermann Ottó, akinek kezdeményezésére Nagyváradra került.

Sorolni lehetne még e kis város eredményeit, de eszembe jut a figyelmeztetés: minden szót mérlegelve írjak le Túrkevéről!

Ezért ide írom befejezésül legfőbb gondjukat: az utak, s az utcák tűrhetetlen állapotát. Nagy a sár, a keleti- és nyugati Újváros járművel szinte megközelíthetetlen. A tennivaló akkora, hogy meghaladja a város erejét. Nem ők kérik, az újságíró mondja: az ország első termelőszövetkezeti városa megérdemelné a segítséget. Hiszen — amint látjuk —, eddig sem tétlenkedett...

Ari Kálmán

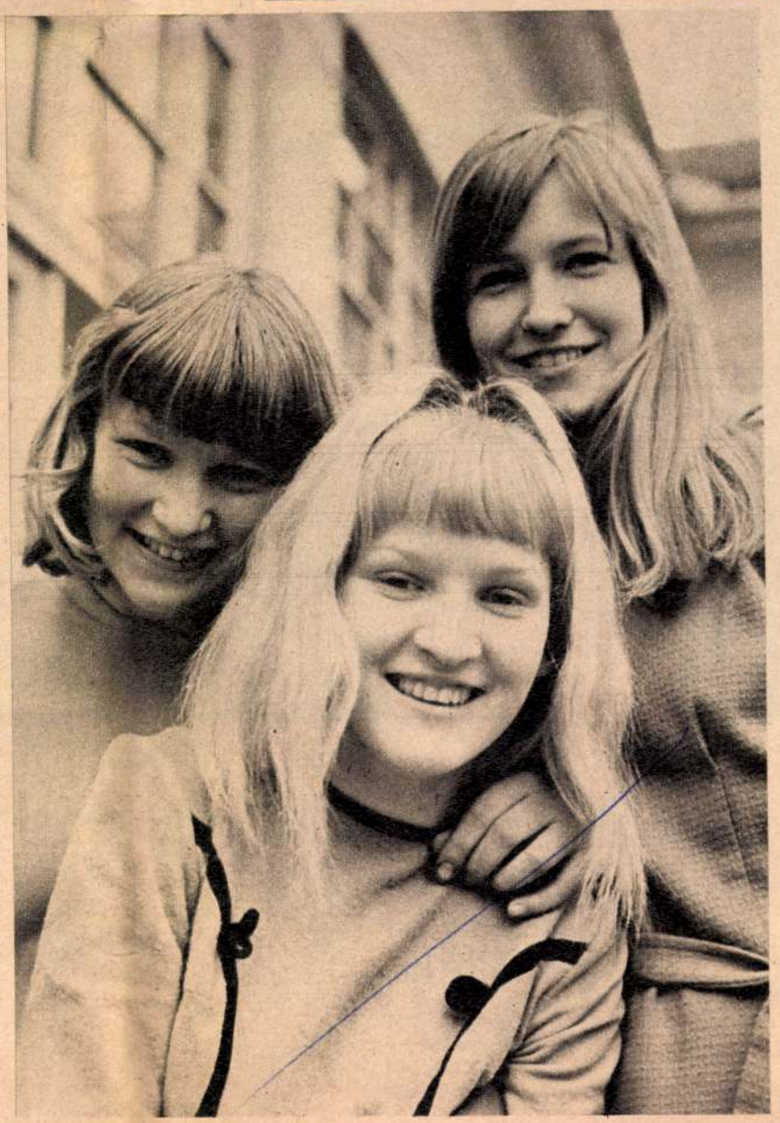

Három nővér a tanyai diákotthonból: Nagy Ibolya, Nagy Teri és Nagy Margit. Szüleik a póhamarai tanyán laknak

KÉPES ÚJSÁG

HÚSVÉTI JÁTÉK

(MTI Foto Fehérváry Ferenc felv.)

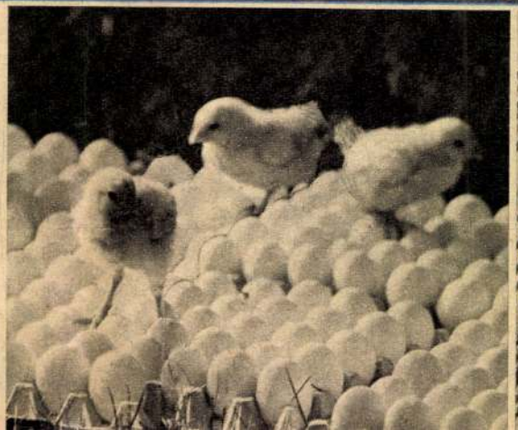

Finta Sándor M.D.K.

A kunok földjén Turkevén született 1881-ben egyszerü földmives szülőktől. Az elemi iskolája után csikósbojtár, majd később szolgagyerek lesz egy jogakadémiai tanárnál, hogy tanulhasson a közeli középiskolában. Kassán gépésziskolába jár; Budapesten vasuti tiszti tanfolyamot végez és csak harminc éves korában tud komolyan foglalkozni a szobrászattal. Párizsban Rodin mütermében dolgozik három évig és harminchat emlékmü pályázatot nyer el. 1923-ban Amerikában telepedik le és az amerikai szobrászat egyik vezető egyénisége lesz. Őstehetsége irodalmi müködésén is megnyilvánul. Számos folyóiratban és kiadványban jelennek meg az irásai, amelyek közül különösen kitünik a Herdboy of Hungary.

Magyar album. Szerk. Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 65.p.

mdk

Finta Sándor szobrászművész

ezikosbol lett kőszobrászművész

értékes szobrait alkotásait végrendelete szerint szülővárosának Turkevére szállították Amerikából.

Mozaik: Érdekes gyűjtemény

Népszava 90. évf 183. sz 1962. aug. 7.

Finta Sándor 6 M.D.K.

festőművész, szobrász, iró. Szül. Turkeve, 1881. jun.12. Meghalt 1958-ban. 1923-ban vándorolt ki Amerikába, a munkatársa volt a 20th Century Fox Film Corporation-nak (Beverly Hills, California). Cime a következő volt: 2823 S.Hobart Blvd, Los Angeles 18., Calif.

vö. Who's who in America, 1952-1953, 1956-1957.

Finta Sándor szobrász

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 AUG 1.

NÉPSZABADSÁG

— *FINTA SÁNDOR, Amerikában elhunyt magyar szobrászművész hagyatéka — amely 1963-ban érkezett meg a művész szülővárosába, Túrkevére — önálló múzeumot kap a kunsági városban.*

Finta Sándor szobrára

1021

bb. 60. muzeumoi kap a turkevei finta-hagyaték

vid hné/zs/gy/cz 1966. augusztus 6.

finta sándor szobrászművész a nagykunság amerikai földrészre szakadt fia, végrendeletében szülővárosára, turkevére hagyta gyüjteményét. a hagyaték 1963-ban érkezett meg az egyesült államokból a kunsági városba, s akkor ideiglenesen a városi muzeum termeiben helyezték el. a művész hagyatéka: hamarosan uj, végleges otthonba költözik. önálló , állandó jellegü kiállitási épületet kap. a félmillió forintba kerülő épület elkészült s most már csak berendezése van hátra. a gyüjtemény egyébként nemcsak finta sándornak, hanem testvérének, gergelynek, sőt nagyszámu tanitványának alkotásait is tartalmazza./mti/

.-.

gbb. 57. tatabánya-alsó és komárom között befejezték a vasuti pálya korszerüsitését

vid/hné/e ki cz 1966. augusztus 6.

szombaton átfutott az első szerelvény a tatabánya-alsó és komárom állomások között korszerüsitett vasuti pályán. a korszerüsitéssel kettős feladatot oldottak meg. hosszu, hézagmentes sineket fektettek le, ugyanakkor a nemzetközi szabványoknak megfelelően kiszélesitették a sinpárok közötti vágányközt. ez lehetővé teszi terjedelmesebb rakományok szállitását és a sebesség gyorsitását. /mti/

Finta Sándor M.D.K.

Kiállítás műveiből emlékkiállítás

Turkeve, 1962.

Csengeryné Nagy Suzanna: A MNG az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp.1965

165. l.

Finta Sándor, szobrász MDK

Az Amerikában elhunyt magyar szobrászművész hagyatéka [— 1963-ban érkezett meg szülővárosába —] önálló múzeumot kap Túrkevén.

— : Hír — 10.

NÉPSZABADSÁG, 1966. aug. 7.

Finta Sándor

Az amerikai Munkácsy-ek kiállítását rendező bizottság tagja.

PH. 929.V.30.

Finta Sàndor

Az amerikai Munkácsy-ek kiállítását rendező bizottság tagja.

M. 929. V. 30.

Finta László zohony
Szolnoknegyei népfap 1958 febr. 28.–
5 oldal.–

Finta Sándor

Amerikában élő magyar művészek York Art Guild megalakulásával a kiállítást rendező bizottság tagja.

M.929.V.26.

Finta Sándor

festőművész

1881 Turkevén szül., 1960-ban Amerikában halt meg. 1913-ban Párizs van Rodin műtermében dolg. Az I. világháború után Rio de Janeiróban, majd 1923-ban N.Y.-ban telepedett le. Monumentális festm. portré- fa és szobrparagr. készült.

Hazatért a Turkevei fiúz. évzi. 1919-ben letette a harados úti műv. telepe.

Harados úti műveinek kiállítása a Tat. Ösmeállo Gap Erzsébet, Elischer Brigitte.

Mp. 1965

15.

Finta Sándor (lírem.)

Bp. Kamnerer Ernő 1919. Wozz, 74, 1 x
17,5 cm. J.j.: Finta 1919. M.N. 6.
Ltm: 5443.

Százados uti művénlap kiállítás
kat. ismertet. Csap Erzsébet, Elischer
Brigitta Bp. 1965.

Finta Sándor

Sztrájk. (1918.) Broms, 55 x 98 mm.

Szerepelt a kiállitáson.

Munkásélet. Kiállitás. Legujabbkori Történeti Múzeum. Kat. bev. Kiss Sándor. Bp. 1959., 48 l., ill.

(9. l.

Finta Sándor, [szobrász festő :] MDh

„A napokban nyílt meg Törökevén a város Amerikába szakadt, nemrég elhúnyt művészpárnak, Finta Sándornak a hazaérkezett munkáiból rendezett emlékkiállítás."

Artner Tivadar: Múzeumi kultúránk fejlődése 8. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. okt. 18.

M.D.4

Finta Sándor
szobrász

Ifjeger rabszolgák dala" c. plakettje
" Kossuth szobrai mind lleveland ban
készültek. — Túrkevén emlékkiállítása,
nyílt az ösvegye által ajándékozott anyagból.

Fodor Mihály: A túrkevei Finta Emlékkiállítás
Járkemsag, 1952. december - 172 lap

Fintor Sándor

szobrász

1917-ben készíti a „Kevi kalicskás" című plakettjét. „Szovács az üllőnél" c. műve az 1918-ban „Szrájk" c. kisplakettje, „Erő" c. szobra, „Bakonalat és Lehelt ábrázoló műve. Petőfi-mártványszobra Cleveland-ban van elhelyezve.

Fodor Mihály: A kisfevei Fintor Emlékkiállítás

Jászkunság, 1962. december - 171 lap

Finta Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOKMEGYEI NÉPLAP

1962 AUG 7

1021

A Finta-örökség Túrkevén

Finta Sándor, a Turkevéből az Egyesült Államokba szakadt szobrászművész néhány éve bekövetkezett halála előtt szeretett szülővárosára hagyta nagyértékű művészi munkáit, levelezését, kéziratait. Hosszas huzavona után a művészi anyag a napokban megérkezett a túrkevei múzeumba. A szobrokat, a rajzokat, a különböző faragásokat dr. Győrffy Lajos, a múzeum vezetője vette át a Nemzeti Galéria szakbizottságának jelenlétében. A gyűjtemény 150 szoborból, mintegy 800 levélből és kéziratból, valamint 400—500 rajzból áll.

Dr. Győrffy elmondotta, hogy különösen a fa-szobrok és a kisplasztikák, az elefántcsont- és bölénycsont-faragványok képviselnek nagy művészi értéket.

A filmhíradó munkatársai tegnap felvették a kicsomagolás egyes mozzanatait és Finta Sándor legszebb alkotásait.

ozott

Szolnok városrende

Az üzleti negyedben nem zavarja majd egymást a személy- és áruforgalom; a vásárolni kívánó zavartalanul gyönyörködhet a kirakatokban, az ott bemutatottakból kényelmesen választhat.

A Szolnokon áthaladó 4. számú főközlekedési út már napjainkban is zsúfolt; forgalmában időnként úgynevezett dugók keletkeznek. Ez az útvonal

mai állapotában legfeljebb még öt évig

használható. Ezért a városi tanács műszaki osztályának szakemberei már korábban úgy döntöttek, hogy a Budapest felől érkező járműveket elterelik a Beloiannisz útról. Legcélszerűbb megoldásnak a Dobó István utca folytatásának kialakítása kínálkozott a révkapitányság irányába. Onnan a járművek a Koltói Anna és a Táncsics utcán hajthatnak majd a Tisza-híd felé.

Legsikerültebbnek Kiss Albert — a BUVÁTI mérnöke — pályázatát találta

Finta Sándor

Egy gazdag életmű hagyatéka

Finta Sándor, magyar szobrászművész és író hagyatéka — mintegy 150 szobor, félezer rajz és 800 kézirat — Los Angelesből megérkezett a túrkevei múzeumba.

A kalandos életű alkotó Túrkevén született 1881-ben, s 1958. augusztusában halt meg Los Angelesben. Apja, aki kubikos volt, kilenc éves korában elvitte Ecseg pusztára nagybátyjához, az öreg Finta Miklóshoz, Túrkeve város számadó gulyásához. A tehetséges fiút tizenkétéves csikósbojtár korában Herman Ottó fedezte fel és középiskolai ösztöndíjat szerzett a részére. Géplakatos volt, amikor 1903-ban, huga becsületének védelmében összeütközésbe került a törvénnyel. Tizenkétévi fegyházra ítélték, s a börtönben kezdett szobrászkodni.

Az első világháborúban katona volt, 1914 telén az uzsoki harcokban megsebesült és az iparművészeti iskolában berendezett hadikórházba került. Az önkéntes ápolónők között volt Kántor Kata, az iskola növendéke. A sebesült és ápolója között szerelem szövődött, melyet 1919-ben házasságkötés követett. Egy évvel később, közös elhatározással kivándoroltak Brazíliába. Finta bámulatosan rövid idő alatt megbirkózott az idegen környezettel és a nyelvvel; itt készítette óriási, az „Erő" című gránitszobrot, amely ma Rio de Janeiro egyik terén áll. Brazíliai kalandjait a *Secret of the great monkey* című könyvében írta meg, mely 1938-ban jelent meg angol nyelven. A Forrás Nyomdai Kiadó Vállalat Budapesten, kihasználva a háborús viszonyokat, *A nagy majom titka* címmel 1942-ben, a szerző engedélye nélkül magyarra fordíttatta és kiadta.

A trópusi klíma nem tett jót az egészségének, ezért 1922-ben New Yorkba telepedett. Itt plakettet készített Walt Whitmannról, és ezzel végképp megalapozta hírnevét. Amerika legelőkelőbb művészeti múzeuma, a New York-i Metropolitan, megvásárolta *Hayes* püspökről készített bronz mellszobrát. A Numismatic Museumban pedig állandó kiállítás látható Finta érmeiből és plakettjeiből.

Finta Sándor tulajdonképpen szobrász volt, de tehetségesen forgatta a tollat is.

Az Ecsegpusztán átélt ifjúkori élményeit a *„Herdboy of Hungary"* (Magyar pásztorfiú) című, saját rajzaival illusztrált könyvében írta meg. A könyvet New York egyik legelőkelőbb kiadócége, Harper adta ki 1932-ben, s olyan sikere volt, hogy megnyerte vele az Edgar Poe Irodalmi Társaság díját. A könyv néhány fejezetét New York állam iskolai tankönyveibe is bevették. (Az Országos Széchenyi Könyvtár mint „Hungaricat" tartja számon.)

A túrkevei, Finta Sándorról elnevezett múzeum állandó kiállítást rendez a művész alkotásaiból, amelyeket végrendeletében szülővárosának adományozott.

SZIGETI ISTVÁN

Élő Irodalom 1962 augt. 11.

VESZTER éjszakán

ideg december
tendőben, ami-
ozott, korán be-
kart lemaradni
mely ki akarta
selni az embe-
mint azt vala-
Az ember nem
lent kibír!"

úzott egymástól

ítját. Ott két
kiakasztott új-
„Betöltendő ál-
akad valami

három feketébe
tt. Márton már
megütötte fülét
úgy tett, mint-
p plakátját be-

ik fiatalember-
eglógott.

..
szökött meg...
Iondtam neked:
k úgyis egy a

skos!... Te bé-
yodról van szó?
gy a doboz ne
rajta...

egy új dobost.
alkalmas... A

ott az elkesere-

át — egy tizenhatoddal elkésve. De aztán megváltozott a dolog.

— Tessék hagyni: majd én intek magának — mondta a fiú. — Kezdünk!

Erőteljes dobütéssel támasztva alá akaratát, ő billentette meg a fejét, nézett a prímásra, kacsintott a zenészekre, rázta meg fürtjeit, lökött egy ajaksaroknyi mosolyt a zongoristának — vette át a vezénylést. Olyan különös ritmusba futtatta át a dalt, hogy a prímásnak leesett az álla. A fiú tökéletesen parancsolt a zenekarnak. Miközben a nagydobon leütött egy tizenhatodot, a cintányéron egy másik tizenhatodot, galoppban nekieresztette a dalt, s mint gyeplővel vágtató gamásnis lovakat hajtotta a zenészeket.

Egyre változatosabb, szilajabb lett a ritmus. Isten tudja, miről volt itt szó: dalról, egyébről?

A prímás tekintete a fiú kezére, arcára tapadt, leste a jeleket, a másnak alig észrevehetőket, az ajkak szélén megjelenő apró, nagy, nagyobb mosolyt, a fej egy bátorító vagy leintő billenését, az előre lendülő hajfürtöket, amikkel már egy időben rándult a vonó. És fakadtak mindebből a gyönyör staccatói, a nagydob vad sóhaja, a csellló mély búgása, a zongora felső billentyűinek rajongó nevetése.

A végén Márton fölemelte kezét, szigorúan körülnézett. Mind a négy zenész megállt. A fiú lecsapott, ráborult a dobra és a zenekar is, mintha együtt zuhant volna le, nagyot nyögött és — elhallgatott.

— Hol tanult? — kérdezte az izgalomtól majdnem lihegő prímás.

Márton a vállát vonogatta. Mit felelhetett volna?

— Mondja meg! Nem áruljuk el...

Márton továbra is a vállát vonogatta.

— Sok nótát tud?

NÉPSZAVA
1962 AUG 12
1021

„UTOLÉRHETETLEN MŰVÉSZE A BICSKÁNAK...”

Tengerentúli hagyaték a túrkevei múzeumban

FORRÓ A MEZŐ, a gémeskút vékony árnyékába húzódtak a csikók, s a kisbojtár. Freccsen a faforgács a legénykére körül, a vásárfiát próbálgatja: bicskája betűt formál a fadarabból. Mire a delelőről lejjebb száll a nap, katonás rendben szavakká alakulnak a faragványok a szikkadt fűvön és mire karámba hajtják ősszel a lovakat, a kisbojtár megtanulta a betűvetést...

A következő nyáron fehérszakállas öreg út érkezik a vidékre; a madárvonulást tanulmányozza. A kisfiú el-elszökik a csikók mellől, s lassan a tudóshoz szegődik — madártojást gyűjt lepkére vadászik vele. Ujjai nyomán nem pereg le a hímpor a pilleszárnyról, nem törik összse kezében a vékony héjú tojás — könnyű kezére, szép faragásaira, értelmességére felfigyel az idős férfi. Herman Ottó.

S A BOJTÁRGYEREK felcseréli az ostort a bicskával, vésővel. Évek telnek el, Rio de Janeiro főterére óriási gránitszobrot emelnek. A szobrász neve hallatára — Alexander Finta — a kivándorló magyarok nem sejtik a honfitársat, Finta Sándort.

Pedig az Alföldön, Ecsegpusztán, Túrkeve mellett őrizte a ménest — tizéves volt akkor. A tizenegy testvér közül öten szerették a szépet, játék közben alakká formálták az agyaggyurmát. Különösen Gergelynek ment ez a munka — évekkel később Rodin mellett leste el a műhelytitkokat. Ketten sírkőfaragó és kőszobrász mesterséget tanultak, Sándor, a bojtár is előbb három más szakmát sajátított el. Később Gergely alkotásai felébresztették benne a szunnyadó művészt, s messzire szakadva, idegen nép életének, szokásainak tolmácsolója.

S most, néhány hete, megérkezett tengerentúlról az életmű; harmincöt ládába csomagolta a szobrász özvegye. A férfi utolsó kívánsága volt, hogy alkotásai szülővárosába, a túrkevei múzeumba kerüljenek. A gazdag hagyatékot a múzeum igazgatója, dr. Győrffy Lajos rendezi, aki maga is jól ismerte Finta Sándort.

FEKETÉRE OXIDÁLÓDOTT bronzplaketten éneklő négerek, fejük körül a rabszolga-dal kottája. A modellek Tennessee állam néger egyetemének öt tanára; az Amerikában élő 26 milliós nép öt típusát mintázta meg róluk a szobrász... Indián férfi fából faragott feje... Női portré... és a Rio de Janeiro-i »Erő« szobor kicsinyített mása.

AZ ŐSMAGYAROK történetéből is merít a művész: Botond és Lehel erőteljes figurái bronzba öntve... »Csárdás« című kompozíció... Fázó, kalapját szemére húzó, subába burkolt juhász gipszalakja a tanyai életet idézi... Plakett a kivándorló magyarokról, s elefántcsont finomságú faragvány Bartók Béla arcképével...

A művész nevét menye és két iskolás unokája viseli a városban. A legfiatalabb öcs, Sámuel is él.

Napsütötte kertben, torzók kőtörmelékek között siremléken dolgozik az idős férfi — még Sándor kezdte el a munkát. A három fivér, Sándor, Gergely és Sámuel sziklába vésett alakja — kezükben kalapács — formálódik ki a hatalmas tömbből. Idegenben fekszik Sándor, magyar földben Gergely, Sámuel még él, de a közös emlékkőnek — Sándor kívánsága szerint — itt kell állnia!

FINTA SÁNDOR mondását dr. Győrffy Lajos idézi: »A cowboy kitűnően bánik a revolverrel, ügyesen verekszik, de a magyar bojtárgyerek utolérhetetlen művésze a bicskának...«

AZ ÉLETMŰ ezt igazolja!

Légrády Eszter

SZENZÁCIÓ !...

MÁR **8** MUNKANAP ALATT KITISZTITJUK

MOST BEHOZOTT

FELSŐRUHÁIT

BALLON ÉS VÁSZONRUHA

tisztítás, festés **12** munkanap

RUHATISZTÍTÓ KSZ

fiókok BUDAPESTEN mindenütt

Expressz tisztítás (csak szárazon) **3** nap

Magyarul beszélő szovjet film
A Karlovy Vary-i fesztivál díjnyertes alkotása

Főszerepben:
ALEKSZEJ BATALOV

10 éven alul nem ajánlott

Bemutató: augusztus 16.

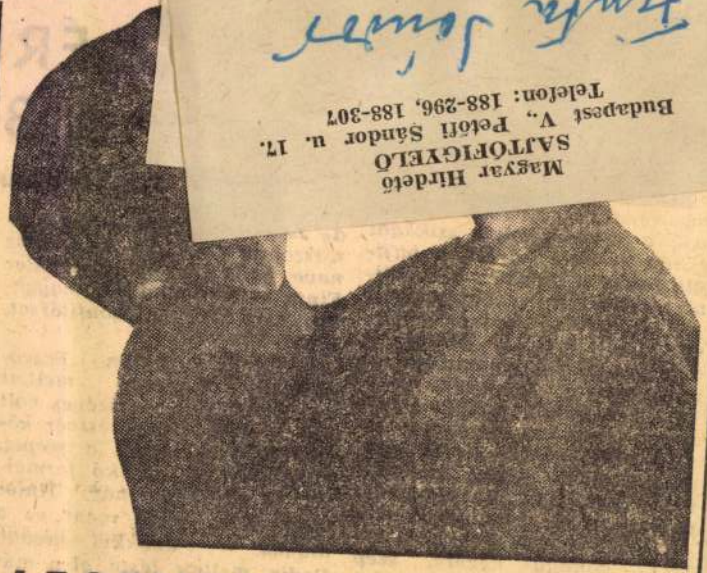

LEGENDA A VONATON

Magyar film *Széles változatban is*

BEMUTATÓ: AUGUSZTUS 16

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mike

Finta Sándor szobrász

Lampatika megérkezett Amerikából a Jankovics múzeumba.

Kép mellékelve

Finta Sándor-lampatéka
Népszava 90. évf. 197 sz. 1962 aug 21-én

Finta Sándor
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP
1966 AUG 14

1021

A túrkevei világvándor

A „Californiai Magyarság" cikke Finta Sándorról

Túrkeve hírneves fiáról, az Amerikában élt és néhány évvel ezelőtt elhalt világhírű szobrászművészről, Finta Sándorról emlékezik az alábbi cikk a „Californiai Magyarság" című lapban.

„Finta Sándor, az Alföld egyik kis városában, Túrkevén született. Ott élte gyermekkorát, ott járt iskolába — nyílteszű gyerek volt, messze fölötte az osztály átlaga felett. Egy napon intelligenciája, korát meghaladó tudása folytán unatkozva, tanítója pipaszárára, amellyel simogatni szokta bajuszát, szakállát, egy kanálnyi tintát csöppentett. Ezt megismételte mindahányszor a rektor a pipáját hátratartotta. A tanító így saját kezével feketére festette ősz bajuszát, szakállát. A csíny kiderült, megtorlást követelt és kicsapták az iskolából.

Sándorból édesapja nadrágos embert akart nevelni. A kicsapás következtében nem tanulhatott, kenyeret kellett keresnie, mesterséget kellett választania. Már nagy fiú, lévén kilenc éves, édesapja feltette a kérdést:

— Mi akarsz lenni fiam, csizmadia, vagy csikósbojtár?

— *Csikósbojtár leszek én, édesapám* — felelte a fiú.

Nem tétováztak soká. — Édesapja másnap elvitte Sándort Ecsegre nagybátyjához, Finta Miklós számadó gulyáshoz, hogy fiából embert neveljen.

Sándor ott bojtárkodott, amikor egy nyáron Herman Ottó, a kiváló természettudós a madarak tanulmányozására Ecsegre került. Itt a tudóst a kis bojtár kalauzolta. Gyűjtötte neki a madártojásokat, gyíkokat, növényeket. Neki magának is volt már értékes gyűjteménye. Herman Ottónak feltűnt a gyerek intelligenciája, tudása és mint mondotta:

— Egy ilyen tehetség nem veszhet el a társadalom számára a pusztában.

Ösztöndíjat szerzett számára, hogy tovább tanulhasson. Így került vissza Sándor a középiskolába.

Finta Sándor, Herman Ottó minden reményét, várakozását valóra váltotta. Nagy ember lett belőle. Nemcsak kiváló szobrász. Mint a régi görög és renaissance mesterei ő is egyforma tehetséggel forgatta a ceruzát, ecsetet, tollat. Számtalan iconostasion bizonyítja az erdélyi templomokban festői tehetségét.

Finta Sándor mint művész bejárta a félvilágot. Világvárosokban élt, alkotásai ott hirdetik nevét. De az ő szemében a világ központja, a legnagyobb „világváros" Túrkeve maradt. Csak arról beszélt, szíve oda vágyott. Minden reménye az volt, hogy egy napon oda vonul vissza.

Finta Sándor a világvándor — aki sehol sem érezte magát otthon és mindig Túrkevére vágyott — mint egy üstökös ragyogott felettünk, a végén megtalálta méltó helyét. Túrkevéről indult el és alkotásaiban oda tért vissza. A magyar Művelődésügyi Minisztérium Túrkevén felállította nagy fia számára a Finta Múzeumot, ott hirdetik alkotásai művészi nagyságát.

Finta Sándor halálának augusztus 3-án volt nyolc éves évfordulója. Emlékezünk mi is magyar testvérünkre. Sohase feledkezett meg magyarságáról, közöttünk élt, értünk magyarokért dolgozott. Testvérek, legyünk büszkék egy kiváló magyarra, aki bár távol élt hazájától, elnyerte hazája elismerését."

Így ír a lap Túrkeve nagy fiáról. Nem csupán az odaáti, sokkal inkább az itthoni magyarság büszkeségére is.

Dr. Győrffy Lajos

...ban Csáki István, a Központi Bizottság tagja, a megyei pártbizottság első titkára, Karcagon Czinege Lajos, a Politikai Bizottság póttagja, honvédelmi miniszter, Jászladányban Nyíri Béla, a megyei tanács vb elnökhelyettese, Jászapátiban Fodor Mihály, a megyei tanács vb-elnöke, Jászjákóhalmán Nagy Lajos őrnagy, Cibakházán Gál Gyula a marxista-leninista esti egyetem igazgatója, Öcsödön Túróczi Ferencné, a nőtanács megyei titkára, Kisújszálláson Nánási László országgyűlési képviselő, Törökszentmiklóson Bihari Lajos országgyűlési képviselő lesz az alkotmány ünnepi gyűlés, illetve nagygyűlés előadója.

Silagi

rán tovább folyt... ez év június ... szakot követett... anya feljelentés... letartóztatták, a... te bűnösségét. ... járásbíróság ... szabadságvesztés... közügyektől ... tásra ítélte.

Az ügyész fellebbezési óvást jelentett be a büntetés súlyosbítása végett.

Szakítás — rágalmazással

(Tudósítónktól)

B. J. kengyeli lakos hosszabb időn keresztül udvarolt egy leánynak, akivel el is jegyezték egymást tavaly karácsonykor. A jegyesség azonban ez évben a nyár elején megszakadt. A szakítás után a volt vőlegény hosszú levelet írt menyasszonyának, amelyben megvádolta őt, hogy nős férfiakkal foglalkozik, soha sem volt becsületes.

A leány feljelentette a hoppon maradt vőlegényt, rágalmazás miatt. A bíróság jogerősen ezer forint pénzbüntetésre ítélte a férfit, aki a tárgyaláson belátta, hogy a szakításnak nem éppen a legszerencsésebb módját választotta.

Tanácstagi fogadóórák

Augusztus 17-én (szerda): Jankó Károly (75) 17—19, Beloiannisz u. 54.

Augusztus 18-án (csütörtök): Kovács István, (4), 18—20. I. ker. pártház. Ko-

...vid... Ann... tum... Nag... k cí... t ve... ipba... i. A... humor kedvelőinek szóra... kozást nyújt a Gusztáv... henceg és a Gusztáv prak... tikus című két rövidfilm... a gyerekeknek pedig a... Dörmike és Tapsika című... szovjet és A hármas című... román rajzfilm.

— A TISZAFÜREDI járás közös gazdaságainak vezetői szerdán Tiszafüreden beszélik meg a mezőgazdaság őszi teendőit. Bevezető előadást tart dr. Erdélyi Ferenc, a járási tanács vb elnökhelyettese.

— A KISKŐRÖSI vasútállomáson tolatás közben egy szerelvény elütötte Szentgyörgyi György 4... éves MÁV alkalmazottat, aki a helyszínen meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy a balesetet a szerencsétlenül járt MÁV dolgozó figyelmetlensége okozta.

Rendőrségi közlemény

Ideiglenes forgalomkorlá... tozás Szolnokon. — Hétfő... a városon halad át a Nem... zetközi Kemping és Karaván Szövetség több szá... lakókocsit vontató személy... gépkocsija. A forgalom zá... vartalansága ...

1021

Finta Sándor

Magyarország szellemi kincsesházai

Ecsegpusztától a világhírig

A túrkevei múzeum földszintes épülete éppen csak annyiban különbözik a szomszédos házaktól, hogy a homlokzata díszesebbre sikerült, s a hagyományos alföldi építőanyag, a vályog helyett, téglából épült. A múzeum udvarán azonban 1965 óta a környezettől elütő, csupa ablak falú kiállító épület áll, amelyben két testvér, *Finta Sándor* és *Finta Gergely*, művésznevén Zádori Oszkár szobrait mutatják be az idevetődő látogatóknak. Bizony, a kevieken kívül Magyarországon nem sokan ismerik ezeket a szobrokat, hiszen Túrkeve egyébként nem idegenforgalmi látványosság, s csak azok jönnek el ide a múzeumba, akik valamit már hallottak az itt őrzött remekművekről. A múzeum igazgatója, *dr. Győrfy Lajos* személyesen is ismerte a művész testvérpárt. Gergely itthon, Túrkevén halt meg, Sándor azonban messzi idegenben. Az ő végrendelete alapján alapították szülővárosukban ezt a családi múzeumot.

Sándor, az idősebb testvér élete regénybe illik. Csak kevesen tudják, ki is volt tulajdonképpen, s hogy jutott el a túrkevei parasztfiú a New York-i Metropolitan Múzeum nagyságai közé.

Találkozás Herman Ottóval

1881. június 22-én született Túrkevén. Gyerekkorában a nyarakat nagybátyja mellett töltötte, aki ménesgazda volt Ecsegpusztán. A kis Sándor nagyapja, az utolsó kunsági „betyár", a millenniumi pásztorkiállításon főzte a kunsági birkapörköltet, idézve a régi pásztorélet szokásait. Itt a pusztán ismerkedett meg a természettel, a virágokkal, növényekkel, lovával, Betyárral, akit később egyik írásában meg is örökít, s az öreg bikával, Kormossal. Tizenkét éves, amikor az egyik nyáron az Ecsegpusztán gyűjtő világhírű magyar természettudós, *Herman Ottó* famulusának szegődik. A tudóst meglepi a kisfiú nyílteszűsége, bontakozó tehetsége, s ráveszi nagybátyját, engedje el felsőbb iskolába. Finta Sándor Kassán végzi el a felső ipariskolát, s utána az államvasutak szolgálatába kerül. De nem tagadja meg a pusztához szokott virtuskodó, kissé zabolátlan természetét, „hajtja a vére", s ilyen bővérű virtuskodásnak köszönheti, hogy egyik alkalommal kis híján zátonyra futott az élete.

Szobrok kenyérgalacsinból

Gyilkossági kísérlet! Ezt még az sem menti, hogy a becsületét féltő fiatalember szenvedélye ragadta el. Börtönbe kerül. Az ítélet súlyos: nyolcévi fegyház. Szeren-

hetségét, igyekszik megbízásait is ehhez szabni. Tulajdonképpen itt, a börtönben kezdi szobrászi pályafutását. Először kenyérgalacsinból gyúrja szobrait, de a börtönigaz-

Szombaton nyílvání-
nagykőszége
Atomerőmű
„Pi" raktában

dozását. A művészkedő fogoly híre nem marad meg a fogház falai között. Hamarosan eljut a fővárosba is, s nemsokára egymást váltják a kíváncsi látogatók, újságírók, írók, befolyásos emberek, akiknek közbenjárására Finta Sándort büntetése letöltése előtt amnesztiában részesítik.

Az egyik leghatásosabb pártfogója, a kor divatos írónője, *Erdős René* biztatására Pestre költözik, s hozzákezd a rendszeres művészeti munkához. A háború azonban, mint mindent, ezt az eltökéltséget is durván félbeszakítja, behívják katonának, s rövid katonáskodás után sebesülten térhet csak vissza a fővárosba. A sebesülteket az Iparművészeti Főiskolán egy szükségkórházban ápolják, itt ismerkedik meg Finta Sándor második feleségével, a szolnoki születésű *Kántor Katával*, aki békeidőben az Iparművészeti Főiskola hallgatója volt, s textilfestő iparművésznek készült. A polgári forradalom, majd a Tanácsköztársaság idején még egyszer felcsillan Finta Sándor előtt a lehetőség, hogy itthon teljesítheti ki művészetét. Nagy hatású plakettet készít, a Sztrájk címűt, amely az egyik népbiztosság hivatalos emblémája lett volna, ám felhasználására már nem kerülhetett sor, a világ második proletárállama megbukott.

A brazil szabadságszobor

1920-ban az olaszországi Genovában annyi más társával együtt Finta Sándor is hajóra szállt feleségével, hogy áthajózzon az újvilágba. Mi kergette el szülőföldjéről a művészt? A félelem, a menekülés ösztöne munkálkodott benne, vagy csupán egy új kaland lehetősége vonzotta? A menekülésre is meg lehetett az oka, nem érezhette magát biztonságban a fehérterror dúlta Magyarországon, hiszen egyik öccsét, aki a túrkevei direktórium tagja volt, a terrorlegények az abonyi Vigyázó-kastélyban végezték ki, s az ő Tanácsköztársaság alatt kifejtett művészi munkájáról is tudtak. Először Rio de Janeiro, Brazília akkori fővárosa nyújtott a menekülőknek otthont.

A brazil kormány pályázatot hirdetett egy olyan szobor elkészítésére, amely kellőképpen kifejezi a brazil nép szabadságvágyát. A pályázatot az ismeretlenségből feltűnő magyar Finta Sándor nyerte. Erő című óriási gránitszobra ma is a brazil szabadságszobor, s Rio de Janeiro egyik főterén áll. A meginduló művészi karrier az Egyesült Államok mecénásainak figyelmét is Finta Sándorra irányítja. Hamarosan áttelepül New Yorkba, ahol valóban szédületes iramban indul meg a művészi és az anyagi karrier útján. Nemcsak szobrokat, plaketteket készít, de angol nyelven könyveket is ír. Brazíliai kalandjait örökíti meg az egyik fantasztikus, kalandos regényében, A nagy majom titkában, amelyet ötmilliós példányszámban adtak ki. Gyerekkori emlékei egy másik híres könyvének témája, amelyet saját rajzaival illusztrált. Címe az Ecsegi kisbojtár. A könyv sikerére jellemző, hogy egy időben New York állam elemi iskoláinak egyik osztályában ez a könyv volt a hivatalos angol nyelvű olvasókönyv. Hayes bíboros némi túlzással a közé a négy könyv közé sorolja az Ecsegi kisbojtárt, amelyet, szerinte, a biblián kívül érdemes elolvasni. Finta Sándor életéből nem hiányoznak a közéleti sikerek sem. New York állam díszpolgára, majd életének utolsó esztendejében a Los Angeles-i művészeti akadémia igazgatója. Pályázatot pályázatra nyert. Számos műve megtalálható az amerikai nagy köz- és magángyűjteményekben. *Hayes* bíborost ábrázoló mellszobrát a New York-i Metropolitan Múzeum vásárolta meg. A híres érmegyűjteményben, a Numismatic Múzeumban pedig ma is állandó kiállítás látható érmeiből és plakettjeiből.

A Los Angeles-i világkiállítás főkapuját díszítő két hatalmas gránitszobor is Finta Sándor alkotása. Az egyik Botondot ábrázolja, a másik Lehel vezért. Életének utolsó néhány esztendejében nagy vállalkozásba kezd. Meg akarja írni Attila hun király eposzát, s a munka részben el is készül, ám irodalmi jelentőségénél sokkal nagyobb azoknak a csontfaragásoknak a művészi értéke, amelyeket illusztrációnak készített az eposzhoz.

1958. augusztus 3-án halt meg Los Angelesben. Végrendeletében művészi hagyatékát szülővárosának, Túrkevének ajándékozta, azzal a kikötéssel, hogy létesítsenek a városban egy múzeumot a Finta testvérek műveinek bemutatására.

Hazatalált remekművek

A sok millió forint értékű művészi hagyatékot a magyar állam hazahozatta, s Túrkevén felépült az az új múzeum, amely otthont ad a két Finta testvér műveinek. Finta Sándor zseniális őstehetség volt. Az őstehetség minden erényével és buktatójával. Hiányzott belőle az az önkontroll, amely minden tanult művész sajátja, ezért néhány munkája meglepő naivitásról, felkészületlenségről árulkodik, de legjobb művei méltán sorakoznak a század nagy szobrászi alkotásai mellé. Különösen faszobrai lenyűgözően szépek, csodálatra méltóan nagyszerűek. Az Anyám című mahagóni szobra az édesanya emlékének egyik legszebb megörökítése a magyar képzőművészetben. Finta Sándor egész művészetében felhasználta a népi pásztorfaragás hagyományait. Már világhírű, befutott szobrász, de saját bevallása szerint az utolsó simítást minden művén azzal a fanyelű bugylibicskával végezte, amit innen, hazájából vitt magával, amikor a világ meghódítására indult.

A túrkevei Finta Múzeum állandó kiállítása maradandó emléket állít Finta Sándor és Gergely művészetének. De e művészet értékét hirdetik azok a szobrai is, amelyek a messzi világ valamely pontján szolgálják az emberek gyönyörködtetését.

A művész mindig arra vágyott, hogy hazatérjen, s itthon fejezze be életét, hogy teste a túrkevei Galuska-temetőben pihenjen. Életének utolsó hónapjaiban síremlékének tervén dolgozott. Ám sem a síremlék, sem ez a vágya nem válhatott valóra, csak művei térhettek haza a szülőházába, amelynek hírét gyarapította a világban Finta Sándor művészete is.

Rideg Gábor

1970 MÁRC 29

NÉPSZAVA
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

GERGELY MIKLÓS:

A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, MÁRCIUS 29.

HÚSVÉT

A Nap kel 5 óra 31 perckor, nyugszik 18 óra 9 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI:

Időnként felszakadozó felhőzet, szórványosan előforduló kisebb eső, havas eső, havazás. Az élénk, helyenként erős északi szél csak lassan mérséklődik. Hideg idő. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap plusz 4, plusz 9 fok között. — A Duna vízállása Budapestnél 570 cm.

A nap kérdése:

— Holnap estére már a sonkának is kölnivíz-illata lesz?

Jó reggelt!

Olvasom a Népszavában, hogy hiánycikk az esőkabát. Az eső már valamilyen módon, közvetlenül vagy közvetve, gyakran szerepelt az irodalomban (pl. Esőisten siratja Mexikót, Párizsi eső, Eső, az utóbbiból még filmet is csináltak), de az esőkabát — tudtommal — még sohasem szerepelt az irodalomban, legfeljebb a krimikben fordul elő, hogy a bűntett elkövetője esőkabátot visel, ebben az esetben valószínűleg azért üldözik, hogy megkérdezzék tőle, hol vette az esőkabátot, de lehet, hogy az esőkabát most már be fog vonulni a magasabb szintű irodalomba is, amint Proust regényt írt „Az eltűnt idő nyomában" címmel, valaki talán regényt ír majd az eltűnt esőkabátról is, s a szerelem után sóvárgó költők szerelem helyett esőkabát után sóvárognak majd a verseikben, amely nehezebben érhető el, mint a szerelem, hiszen a szerelem — különösen ilyenkor tavasszal — nem hiánycikk, a klasszikus formákat kedvelő költők pedig Jupiter Pluviushoz, a mitológiai esőügyintéző istenhez írnak majd verset.

Kérve, hogy ha nincs esőtóga, legalább ne legyen eső se.

Külföldi egyetemisták ünnepsége

Bensőséges ünnepségen emlékeztek meg szombaton a fővárosban tanuló külföldi ösztöndíjas egyetemisták hazánk felszabadulásának 25. évfordulójáról.

Vasár

ÚJABB MŰVÉSZI ALKOTÁSOK KÖZTERÜLETEIN

Emlékművet állíttat a főváros ságharcban részt vett nemzetközi nak. A háromalakos bronzszobrot rium szomszédságában levő kis tér lékművet kap Madách Imre is. A s sziti majd. Elkészült a Szilágyi Erzs vénye is, melyet még az idén felá bet fasorban. Az idei tervben szer emlék elhelyezése, így Karinthy és Csortos Gyuláé. Az Országos Györgyöt ábrázoló dombormű és emléktábla kerül a tábornok egykori lakóházának falára és emléktáblával jelölik meg Blaha Lujza lakóházát is.

— A HVDSZ Bihari János népitánc-együttese hazaérkezett Franciaországból, ahol a Valence-ban rendezett magyar kulturális napok záróünnepségein vett részt nagy sikerrel.

Lottó-jutalomsorsolás hétfőn

A Sportfogadási és Lotó Igazgatóság március 30-án rendezi a lottó havi jutalomsorsolását. A húzáson a 12. játékhét szelvényei vesznek részt. A lottósorsolások áprilisi menetrendje pedig 3-án Balassagyarmat, 10-én Debrecen, 17-én Sarkad, 24-én pedig Herend.

Szóvá tesszük

— Kérek egy tortalapot.
— Már elfogyott.
— Lesz később?
— Ma már nem kapunk.

A kérdés-felelet nagyjából azonos volt, csupán a válaszadás színhelyében tapasztalhattak dús változatosságot a húsvéti vásárlástól elcsigázott háziasszonyok, akik a tölteléknek szánt hozzávalóval cekkerükben kitartóan járták az üzleteket piskótáért.

Keveset rendeltek a boltokban? Nem számítottak a nagy érdeklődésre? Elakadt a szállítmány? Hogy a hagyományos válaszok közül ezúttal melvikhez lesz szerencsénk, e'őre nem tudni. Erről már csak ünnepek után szerezhetünk tudomást, mikor cikkünket olvasva magyarázatot kapunk az illetékesektől. (s.)

Új üdülőtelep

A tokaji és a rakamazi községi tanácsok összefogásával új hétvégi telepet alakítanak ki Tokajnál a Tisza-parton, a nemzetközi autóskemping mellett.

— A Magyar Higiénikusok Társasága szombaton áldozott közegészségügyünk nagy úttörője, Fodor József és Fenyvessy Béla professzor emlékének. Ez alkalomból dr Berencsi György professzornak Fodor József emlékérmet, dr. Habán Györgynek, az OKI főigazgató-helyettesének Fenyvessy Béla emlékérmet nyújtottak át.

— A Művelődésügyi Minisztérium 50 000 forint jutalomban részesítette a Magyar Néphadsereg Vörös Csillag Érdemrenddel kitüntetett Művészegyüttesét „Ének a felszabadulásról" című jubileumi műsoráért. A nagy sikerű ünnepi műsor szólistái: Falvay Klára, Németh Zsuzsa, Molnár Miklós és Kristóf Tibor, a karnagy Görgei György Liszt-díjas fesztiválját. A fesztivál rendező bizottsága által jóváhagyott program szerint a versenyen népitáncegyüttesek, zenekarok, szólisták és énekkarok szerepelnek. 24 egyetem és főiskola művészeti csoportja mintegy kilencszáz szereplője lép színpadra.

— A magyar—lengyel barátság ápolásán munkálkodó dunaújvárosi lengyel klub 36 tagja szombaton egyhetes kirándulásra Lengyelországba utazott. Felkeresik Krakkót és környékét, valamint Bem apó szülővárosát, Tarnowot is.

A leggyorsabb telex

Az egyik elektronikus berendezéseket gyártó japán cég új, rendkívül gyorsan dolgozó telexgépet szerkesztett. A gép egy perc alatt 150, egyenként 132 n-es sort ír le.

APRILIS 1-ÉN INDUL A SZOT TÜZELŐAKCIÓ

A SZOT a Belkereskedelmi Minisztériummal egyetértésben az idén is megszervezte a dolgozók kedvezményes tüzelőakcióját, amely április 1-én indul. Az idén is változatlanul 600 és 900 forintos utalványokat bocsátanak ki. Egy-egy dolgozó több utalványt is kaphat. A nyugdíjasok utalványának értéke 600 forint.

Rendelet a sátortáborozásra

A Komárom megyei tanács rendeletben szabályozza a sátortáborozást. Eszerint kizárólag kempingben vagy más sátortáborban, illetve magántulajdonban levő telken engedélyezik a táborozást. A beépített telkeken egyszerre csak két, a beépítetlen telken pedig három sátrat lehet felállítani.

Százezer forint a szép magyar nyelv érdekében

Dr. Hajdu Gyula nyugalmazott egyetemi tanár, Pécs díszpolgára, a Sopianae aranyérem tulajdonosa, hazánk felszabadulásának negyedszázados évfordulója alkalmából és a város iránti ragaszkodása jeléül százezer forintot ajánlott fel a magyar nyelv szépségének ápolására és a retorikakészség fejlesztésére.

EGÉSZSÉGESEN FEJLŐDNEK A SZÖVETKEZETEK

Befejeződtek az általános fogyasztási és értékesítési szövetkezetek megyei szövetségeinek küldöttgyűlései. Az utolsó ilyen tanácskozást szombaton tartották Tatán, amelynek munkájában részt vett dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter. Dr. Dimény Imre felszólalásában hangsúlyozta, hogy rendkívűl eredményes volt a szövetkezeti mozgalommal kapcsolatos mintegy másfél éves vita. Sok kérdés tisztázódott, sok fontos elvi állásfoglalás történt. Bebizonyosodott, hogy a szövetkezetek megyei szövetségei jól el tudják látni azokat az újszerű feladatokat, amelyek részben a gazdaságirányítás új rendjéből, részben pedig magából a fejlődésből adódnak. Megállapította, hogy a SZÖVOSZ nagyon alkalmas arra, hogy megfelelően képviselje mind az általános fogyasztási és értékesítő, mind pedig a takarék- és lakásszövetkezetek ügyét.

Jegesmedvék vándorlása

Norvég tudósok 1965 óta figyelik a jegesmedvék vándorlását. A Spitzbergákon kábító puskával „lelőttek" több mint száz jegesmedvét, az elkábított medvéket megjelölték és szabadon engedték. Két ilyen megjelölt jegesmedvét már elfogtak Grönland délnyugati részén, ahová állítólag úszó jégtáblán jutottak el.

Nemzetközi autóstalálkozó

Az idei Savaria rendezvénysorozat egyik kiemelkedő eseménye a március 28—29—30-i nemzetközi autóstalálkozó. A Magyar Autóklub Vas megyei szervezetének vendégeit szombaton Szombathelyen és Kőszegen ünnepélyesen fogadták.

Halálos végű összejövetel

Connecticut állam egyik kis városkájában egy fiatal jegyespárt és két teenager barátjukat holtan találták egy lakásban, ahol előző este összejövetelt tartottak. A fiatalokat puskával lőtték le. A rendőrség még nem talált magyarázatot a gyilkosságra.

Fehér tevecsikó az állatkertben

Az állatkert tevepárjának nagy szenzációként fehér tevecsikója született. A ritkaságszámba menő kis kétpúpú jövevény hossza máris eléri az egy métert, magassága mintegy nyolcvan centiméter.

MÁRCIUS 29

FRIVALDSZKY JÁNOS
zoológus, akadémikus, tőle származik a hazai madárvilág első összefoglalása, 75 esztendeje halt meg.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ
költő, író, a Nyugat első generációjának kiemelkedő alakja 85 éve született.

POLLÁK ANTAL
mérnök — aki Virág Józsefel együtt feltalálta a róluk elnevezett gyorstávírót — 105. esztendeje született.

REJTŐ JENŐ
(P. Howard) író születésének 65. évfordulója.

DANKÓ PISTA
nótaszerző 67 esztendeje halt meg.

R. F. SCOTT
angol sarkkutató halálának 58. évfordulója.

FRANKEL LEÓ,
a nemzetközi és a magyar munkásmozgalom kiemelkedő egyénisége 74 esztendeje halt meg.

WILHELM LIEBKNECHT
német munkásvezér és szocialista író születésének 144. évfordulója.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Finta Sándor

1966 DEC. 11

Finta Sándor szobrai a túrkevei múzeumban

A Nagykunság jeles szülötte, a túrkevei származású Finta Sándor, Amerikában élt kiváló szobrászművész alkotásait szülővárosára, illetőleg a túrkevei múzeumra hagyományozta. A nagy értékű ajándékot művelődésügyi kormányzatunk hazaszállíttatta. A szobrokat, domborműveket azonban a múzeum régi helyiségeiben nem tudták elhelyezni, ezért egy új kiállítási csarnokot építettek. Már megkezdték a Finta-hagyaték rendezését és a művészi alkotásokat rövidesen állandó kiállításon láthatják az érdeklődők.

---

ne mondja el senkinek, ne ve-

uj szakasz

Miután *Wilson* brit miniszterel
több miniszterét is elküldte
egyezségre jusson a fajüldöző Sm
gül december 2-án és 3-án szeme
zott *Ian Smith-szel* egy, a Földk
brit csatahajó fedélzetén. Ezzel
pen *megszegte a nemzetközöss*
adott ünnepélyes kötelezettségvá
nem találkozik a London által t
felségárulónak bélyegzett fajüldö
vel, aki tavaly novemberben eg
rálta a fehértelepes-rezsim „fü
londoni kormány nem törődött
addig nem egyezkedik, amíg Sali

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1960. DEC. 1

ESTI HÍRLAP

Finta Sándor

Hagyatékrendezés. A túrkevei származású Finta Sándor, Amerikában élt világhírű szobrászművész alkotásait a túrkevei múzeumra hagyományozta. Az értékes ajándékot művelődésügyi kormányzatunk hazaszállíttatta, s a város új kiállítási csarnokot építtetett. Most rendezik a hagyatékot, és rövidesen megnyílik az állandó kiállítás.

rika-centrikus atlanti poli-
kához elképzelhetetlen a
visszatérés; 2. a Párizs—
Bonn tengely megkopott; 3.
Anglia — megcsappant vi-
lághatalmi tekintélye miatt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Finta Sándor
SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1986 DEC 22
1021

Készül a kiállítás

Lapunkban is nagyon sokszor foglalkoztunk már a túrkevei szobrász testvérpár, Finta Sándor és Gergely hagyatékának sorsával.

Finta Sándor, az Amerikában világhírűvé lett, kitűnő szobrász műveit végrendeletében szülővárosának adományozta, azzal a feltétellel, ha saját és öccse, Gergely műveiből a város múzeumában állandó kiállítást rendeznek.

A nagy művész hagyatéka 1958-ban érkezett meg Los Angeles-ből Túrkevére, és most végre a megvalósulás küszöbére érkezett a Finta-testvérek állandó kiállítása. Ősszel, meglehetősen hosszadalmas huza-vona után az építők átadták a korszerű kiállítási épületet.

A végleges kiállítást a forgatókönyv szerint úgy tervezik, hogy a Finta Múzeum régi épületének egyik sarokszobájában a régi ecseg-pusztai vízi és pásztor életet elevenítik meg, míg a következő teremben és az üvegezett átvezető folyosón a Finta családra vonatkozó dokumentumokat, az új kiállítási épület nagytermének egyik részében a Rodin tanítvány Finta Gergely, a másik részében pedig Finta Sándor életművét mutatják majd be.

A kiállítás hivatalos és ünnepélyes megnyitását tavaszra tervezik.

— rg —

Munkában a kiállítás rendezője

— MA DÉLUTÁN 17.30 h-kor a városi tanács nagytermében ülést tart a Hazafias Népfront városi bizottsága. Az 1967. évi választásokkal kapcsolatos mozgalmi feladatokról Agócs Mátyás, városi titkár beszél a résztvevőknek, míg Rácz Gyula, a népfront városi elnöke az 1966. évi munkát értékeli.

— *VASÁRNAP helyett szombaton játsszák azokat a futballmérkőzéseket, amelyek az e heti totó-műsorban szerepelnek. Ezért a totó-árusítás a szokottnál korábban, pénteken fejeződik be.*

— „A MUNKÁSOTTHON homlokára" címmel hat előadásból álló sorozatot szervezett a munkásszállásokon a Ságvári Endre művelődési ház. Az előadássorozatokban irodalmi, történelmi és a különböző művészeti ágakkal foglalkozó előadások szerepelnek.

— HOWARD J. Ricketts londoni lakos úgy véli, hogy nyomára jutott egy értékes kincsnek a tenger mélyén. A floridai partok közelében rábukkant egy elsüllyedt spanyol hajóra, amelyben állítólag mesebeli értékű türkizek, gyöngyök és rengeteg arany van. A hajó 250 évvel ezelőtt süllyedt el belsejében mintegy 42—56 millió dollár értékű drágakővel és aranynyal. A hajótörésben akkor több mint ezer ember vesztette életét. A kincs egy részét azonban mentőcsónakon próbálták elszállítani. A mentőcsónak is

sorban a Dunántúlon tovább felé havazás, havaseső. — Élénk, helyenként erős északnyugati szél. A hőmérséklet tovább csökken. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet mínusz egy—plusz négy fok között.

— FEGYVERNEK—Örményes vasútállomás dolgozói jelentős munkasikereket értek el, kocsimegrakásban és árutovábbításban. Novemberben 580 kocsit raktak meg, 13 846 tonna áruval. A kocsitartózkodási tervet 133 százalékra teljesítették.

— **FILMVETÍTÉSSEL illusztrált szakmai továbbképző előadásokat tartanak a Középtiszavidéki Vízügyi Igazgatóság technikusai, gátőrei, segédőrei részére ezekben a napokban a vízügy szakaszmérnökségein. A résztvevőket az ár- és belvízvédelemmel kapcsolatos technikai feladatok megoldására készítik fel.**

földművesszövetkezet-déglátóipari egységei. Több mint hét millió forintot forgalmaztak eddig, s ebből a saját termelésű áru két és fél millió forint értékű volt.

— A SZOLNOKI Bajcsy-Zsilinszky úti iskola úttörőtanácsa és csapatvezetősége ma délután fenyőfa ünnepélyt rendez az iskolában, melyre nemcsak a tanárokat és a diákokat, hanem a szülőket is meghívták.

Karácsony előtt

Közeledik a karácsony, mely egyaránt öröm felnőtteknek és gyermekeknek. — Ám hogy valóban örömteljes legyen az ünnep, ezért a tűzoltóság kéréssel fordul a szülőkhöz. A fenyőfa díszítését úgy végezzék, hogy a gyertyák és a csillagszórók tüzet ne okozhassanak, mint az elmúlt években nem egyszer.

A szülők ne bízzák gyermekeikre a fenyőfa kivilágítását. Ne hagyják felügyelet nélkül őket. A gyufát zárják el gyermekeik elől.

I. fokú tűzrendészeti hatóság

Mai műsor

RÁDIÓ • TV • MOZI • SZÍNHÁZ

Finta

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sándor

NÉPAKARAT

1956 FEB 7

610

A TÚRKEVEI MÚZEUMNAK AJÁNLOTTA FEL ALKOTASAIT FINTA SÁNDOR AMERIKÁBAN ÉLŐ HÍRES SZOBRÁSZMŰVÉSZ

Finta Sándor szobrászművész a század elején vándorolt ki Amerikába. Dr. Győrfi Lajos, a Túrkevei Helytörténeti és Néprajzi Múzeum igazgatója régóta levelez a túrkevei származású Finta Sándorral. A szobrászművész többek között arról ír, hogy haza kíván térni szülővárosába s a nemzetközi kiállításokon 49 aranyérmet nyert szobrait a túrkevei múzeumnak szándékozik felajánlani. A tanács foglalkozott a 78 éves művész kívánságával. A legutóbbi tanácsülés határozata alapján a Helytörténeti és Néprajzi Múzeumot Finta Sándorról nevezik el. Dr. Győrfi Lajos kapcsolatba lépett a Nemzeti Galériával és más illetékes szervekkel, hogy a mester nagyértékű alkotásainak hazahozatalát mielőbb elősegítse

■ A moszkvai Művész ■ Országos közgyűjteményekben

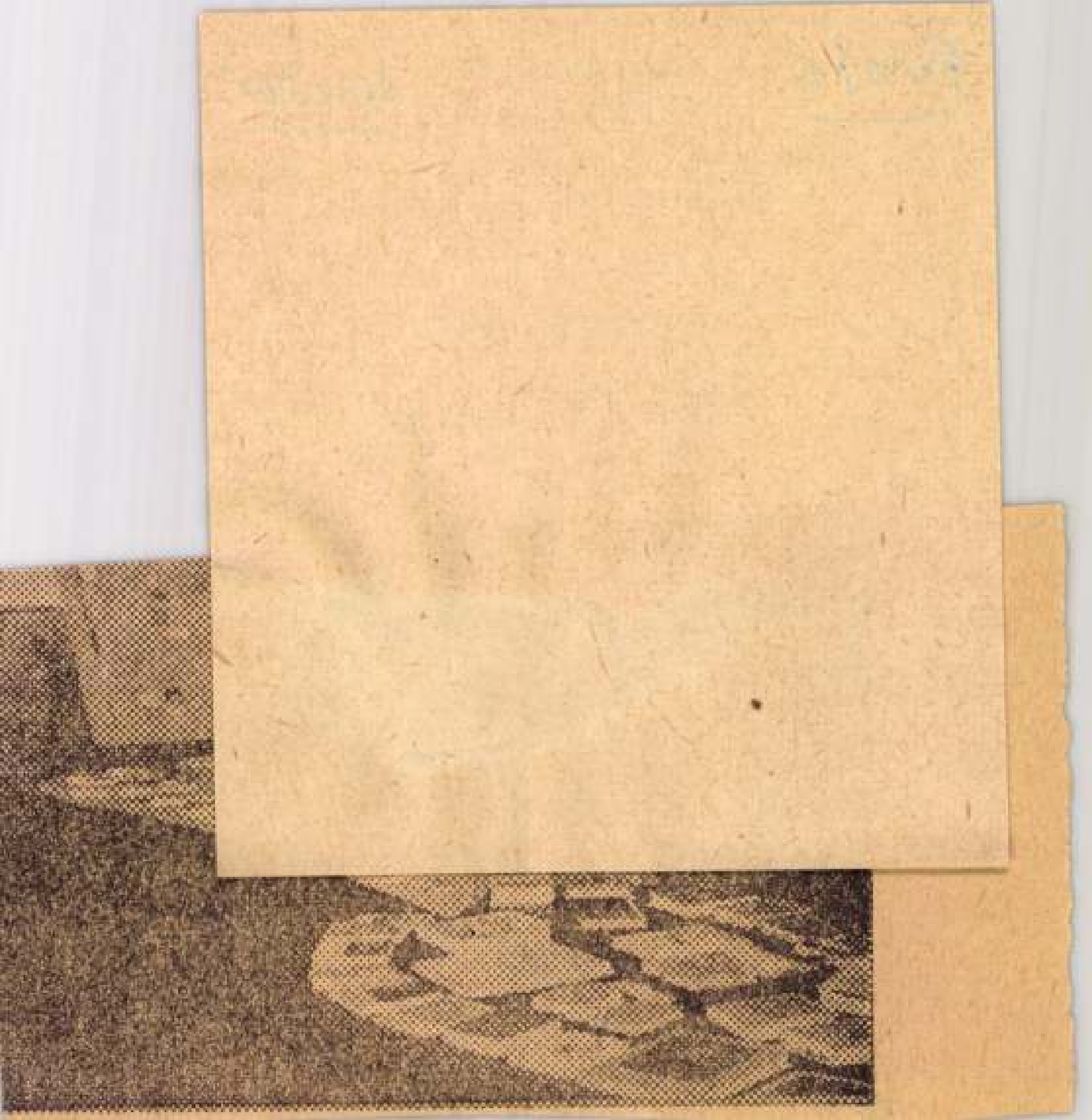

-1- dr. D. K.

FINTA Sándor szobrász

1881. jún. 12.-én született Térkevén

Los Angelesben halt meg 1958. augusz-

tusában.

Apja kubikos volt.

12 éves korában csikósbojtárként

dolgozott, amikor Ilosvay állít fel.

tedette és kőrösiskolai ösztöndíjat

szerzett számára

Magyar Nemzet 1962. julius 26. 4. l. /.

M.D.K.

FINTA Sándor szobrász

az Ecsegi-pusztán átélt ifjúkori élmények „Heardboy of Hungary" (magyar pásztorfiú) c. saját rajzaival illusztrált könyvben írta meg 1932-ben és elnyerte az E.A. Poe Irodalmi Társ. díját

Magyar Nemzet 1962. julius 26. 4. l.

/.

 ee. D. K.

FINTA Sándor szobrász

1920-ban kivándorolt Brasiliába
megbízást kapott a Brasilia
őserejét jelképesen ábrázoló gránit-
szobor elkészítésére. A szobor ma
is Rio de Janeiro egyik terén.

Magyar Nemzet 1962. julius 26. 4. l. /.

M. D. K.

FINTA Sándor szobrász

Brasíliai élményeit a „Secret of the Great Monkey" c. könyvében írta meg, magyarul 1942-ben adták ki „A nagy majom titka" címen.

/.

Magyar Nemzet 1962. július 26. 4. l.

 M.D.K.

FINTA Sándor szobrász

1922-től New Yorkban élt.

III plakettet készített Walt Whitmanról.

A Numismatic Museum állandó kiállítást rendezett érmeiből és plakettjeiből

Magyar Nemzet 1982. julius 26. 4. l.

r. D. K.

FINTA Sándor szobrász

végrendelt úgy intézkedett,
hogy művei Magyarországra
kerüljenek.
A hagyaték 35 nagy ládába
csomagolva jul. 9-én érkezett
Hamburgba

Magyar Nemzet 1962. julius 26. 4. l. /.

K. D. K

FINTA Sándor szobrász

Magyarékát Párkaváre szállították
ahol véglegesen elhelyezést nyernek
a múzeumban

Finta Sándor bagyaréka Magyar-
országon

Magyar Nemzet 1962. julius 26. 4. l.

le. D. U.

FINTA Sándor (Zádori, szobrász) más: Szepes

1881 – 1957. 8

dr. Kammerer Ernő archívum (1919.)

A M. N. Galéria évkönyvei I/a r.

Bp. 1959. 130-131.

M.D.K.

Finta Sándor
szobrász

1958. aug. 3án meghalt és művészi hagyatékát Magyarországra vissza hívták. — Angain (repr.)

Művészeti életünk.
Művészet 1960. október — 42 lap.

MDK

Finta Sándor, éremmüvész

elöbb Braziliában, majd New Yorkban
elökelö szerepet játszik.

Dr.Procopius Béla: A Magyar Emlékéremés Plakettmüvészet. MI.1934 125-127.l.

M.D.K.

Fruta Sándor
nőnős

Munkáról.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 29.
Dutka Mária: Munkáselőt a képzőművészet tükrében
8 l.

MDK

Finta Sándor, festő. [illegible]

Anya gyermekével.

Brunt György Cég. Sk. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. aukció. –

Skat · 331. l.

Finta Sándor festőművész

M.D.K.

Los Angelesben 78 éves korában halt meg a törökvei szarmaráni művész.

Magyar Nemzet, 1959 július 3.
Napló

4 l.

Finta Sándor, szobrász

MDH

Az Egyesült Államokban elhunyt szobrászművész hamvait Törökvén helyezték el.

—: Kis híradó 2.

ESTI HIRLAP 1966. jún. 15.

Finta Sándor

S.M.: A Finta Sándor - hagyaték Türkevén - Magyar Hírek, 1967. máj. 20.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

79. l.

Finta Sándor szobrász

Ezem művészettel foglalkozok.
12 éve halt meg

Nagyrava 1970 VIII. 2

Finta Sándor

Finta Sándor, Finta Gergely szobrászművészek kiállítása. Túrkeve, Múzeum. - Ism: -rideg-, Szolnok Megyei Néplap, 1967.ápr.25.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970.1.sz. 68-107. l./

90. l.

Finta Sándor, [ ]

MDK

herepel a Vörös helyi Ifi Kollégium Kiállításán.

— : O Art 70

8.

EST/ HIRLAP, Bp. 1970. márc. 26.

Finta Sándor

Az Épszakamerikai Egyesült Államokban fejtett ki szobrászati tevékenységet.

Gerevich T.: Monumenti Artistici Ungheresi all'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-252.

141.

Finta Sándor

A Finta testvérek állandó tárlata /Turkeve, Múzeum./
- Ism: Háry György, Szabad Föld, 1967.máj.21.

MTA 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.ért. 1970.1.sz. 68-107. l./
98.l.

Fiuta Sándor, szobrász MDK

Lapkori tűkerei erős. Nár gyermekkorában fel-
tűnt szobrász-tehetsége. 1920-ban Amerikába vándorolt, ott szobrász lett. 1958-ban halt meg.
Végrendeletében műveit Türkeve városának
hagyta. A hagyaték azóta megérkezett.

— (jelzőhely – szöveg –) 2.

ST! HIRLAP, Bp. 1962. aug. 25.

Finta Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962

HÉTFŐI HIREK

22

FINTA SÁNDOR, az amerikában elhúnyt kiváló szobrászművész hagyatékát vasárnap állították ki a turkevei múzeumban. A magát mindig magyarnak valló művész, mint ismeretes, szülővárosára hagyta szobrainak jó részét. A küldemény nemrégiben érkezett meg az Egyesült Államokból.

MDK

Finta Sándor, szobrász

Az USA-ban elhunyt szobrászművész Türkevének adományozta műveit.

Most elkészült a türkevei múzeum kiállítási darabokkal, s rövidesen megnyílik a Finta-múzeum.

— : Hír

6.

ESTI HIRLAP 1966. jan. 12.

Finta Sándor

Amerikába szakadt magyar szobrász minden fanatikát régi budi bicskájával fejezett be.

A budi (Ridig Gábor)
(Szarvas körkép)

Magyar Hírlap, 1968 augusztus 18 4. l.

bölje az oktatásból s a gyermek tudásának és ismereteinek köréből. Modern pedagógusok a gyermek eszét és természettudományos műveltségét féltik a tündérmesétől. Ők igazságokat akarnak tanítani, nem hazugságokat s méltóvá akarják tenni magukat a Madách keserű paródiájára, aki a falanszter-jelenetben üveg alatt, mint kuriózumot mutattatja be az utolsó rózsát s elmondatja a tudóssal, hogy a dajkák a magasabb egyenletekről és a mér-

FINTA SÁNDOR. ÖREG RAB.

tanról beszélnek a gyermekeknek. A modern pedagógusok előtt kétségkívül ez az ideál lebeg. Mint a már annyiszor csődöt mondott racionalizmus rendőrei, minden csavargótól meg akarják tisztítani a gyermek lelkét. Nem kell se fantázia, se csoda, se érzés, se vágy, se szórakozások, se teljesülések, nem kell az életnek seminő igazi lelki szenzációja, nem kell a mese, mely a természeten kívül Istent is ösmer, mely a bilincs mellett szárnyakat, a kényszer mellett önkényt, a muszáj mellett lehetőségeket is lát az életben. Amit ezredévek tradiciója fentartott és folyton tovább adott, amin annyi nagy szellem lelkesedett és tanult, azt a tanár bácsik egy gőgös gesztussal elintézik. Sőt mi több, ők maguk írnak újat helyettük. Racionalista meséket, amelyeket nem lehet megcáfolni, nem azért, mert igazak, hanem azért, mert nem érdemes őket megcáfolni, mert nem is fontos, hogy igazak-e vagy sem, mert egyáltalában nem érdemes őket elolvasni, mert olyanok mint a papirospálmák, teljesen józanok és racionálisak, mindenki meg tudja őket csodálni, de nem érdemes, amíg vannak igazi pálmák, amelyeket senki sem tud megcsinálni, sőt amelyeket senki sem tud megfejteni, s mégis szépek, mégis élők, mégis csodálatosak.

Meseország is szépséges, élő és csudálatos. És épen ezért tökéletesen igaz. Megmutatja az életnek mind a két oldalát a «muszájt» és a «lehetőséget». Ezért van tele csodával. Amíg az ember minden törvényt föl nem fedez, amíg tehát vannak olyan lehetőségek, amelyeket nem tud, addig a csoda tudományosan is lehetséges. Ez azonban tulajdonkép annyit jelent, hogy a csoda örökké lehetséges. Először is az, amit természeti törvénynek szoktunk nevezni, minden igazi filozófus és tudós beösmerése szerint nem annyira törvény, mint inkább magyarázat, vagyis mi törvénynek nevezzük az olyan magyarázatot, amely a jelenség összes ismétlődéseinél alkalmazható. Garanciáink e törvényekre nézve nem véglegesek, mert különben nem volna lehetséges, hogy e törvények időnkint megváltozzanak. Ámde a világtörténelem száz meg száz példával illusztrálja, hogy ezek a törvények igenis változnak, ami tulajdonképen annyit jelent, hogy nem törvények, csakis magyarázatok. Egy ilyen magyarázatban való hitnek nincs merőben tudományos alapja s nem utolsó komikum rejlik abban, hogy az úgynevezett tudományos igazságok sokkal hamarabb változnak, mint azok az állítólag «hazug» mesék. Büchner Kraft und Stoffja harminc vagy negyven év alatt elavult, a Hófehérke és a Hamupipőke ellenben háromszáz év mulva sem fog elavulni, mert már háromszáz évvel ezelőtt sem volt új.

A magyarázatokban való vakhit azonban a gyermeknek is, a felnőttnek is elveszi minden fogékonyságát az élet rendkívülisége, frissesége és csudálatossága iránt s ez a racionalizmusnak hervasztó és pusztító hatása.

aggodalom, hogy nem érik benne aratásunk. Akkor nem tud az ember az íróasztal fölött megmaradni. Hiába gubbaszkodik, hiába fogja, szorítja görcsös megmarkolással a tollat; hívja, csalogatja az élet. Utólszor hívja, aztán sebes rohanással eltünik. Az ember akkor, mihelyt szabadulhat, sietve szalad a szabad természetbe, ahol talán épen a tavaszt kikeltő lilás párák rezegnek a vörhenyes barna árnyékok fölött, vagy már az érett nyárnak az illata érzik. Az ember megmámorosodik tőle s csak élni szeretne a földből a földnek. S ha akkor lát valahol piros pruszlikos, kék rokolyás leányt a fekete hantok közt, vagy a sárgálló buzatáblában, hát annyira felzaklatódik az ember, hogy énekelni, kurjantani szeretne. Így van, öcsémuram. A harmincas években, akkor van ennek ideje s többé el sem múlik. Mert hát kell az embernek a föld. Hacsak pár ölnyi kis kert is, de föld az kell. És nem él egészen tökéletes, egészen virágbafejlő emberéletet, aki nem él a földdel. Úgy hozzátartozik az élethez, mint az asszony. Lemondani róla lehet, de nagy áldozattal és csak nagy, szent muszájból. Aki csak szegénységből kénytelen róla lemondani, örök időkig tökéletlen, félember marad.

Így tudott a földről beszélni.

Végre aztán az ő ábrándjára is rámosolygott, rábólintott az Isten. Juttatott szegénynek földet, házat. Úgy örökségben juttatta rá. Pici, egy holdas szőllő volt a föld. A filoxera óta ugyan nyugalomban volt s csak a cimet viselte tovább, de mindegy: azért föld volt, életet termő föld.

Az öreggel azon időben nem lehetett beszélni. A boldogság, a tervezgetés, a készülődés szótlanná tette. Folyton csak önmagával, befelé beszélgetett.

Először a kis nádfödeles házat hozatta rendbe. Két szoba volt benne, konyha meg kamra. Berendezte lakásnak. De csak az első szobát. Elég volt ez az egy is és nem is volt többre való butora.

Hogy végre elkészült és beleköltözhetett, annyira ünnep volt benne, hogy ünneplőbe öltözött s úgy üldögélt, járdogált, nézdegélt a házban. Annyira boldogan s annyira tetszésbe feledkezetten, hogy vacsorára sem éhezett meg. Hosszú sok éve ez volt az első este, hogy elmaradt a törzsasztaltól, ahol vacsorázni szokott. Amikor másnap hivatalba ment, különös gond foglalkoztatta. Szerette volna valahogy közhirré tenni, hogy az éjszaka már a maga földjén aludt s hogy első tekintete a maga virágján, fáján gyönyörködött. Elképzelte előre, hogyan állít be a hivatalba.

— Gratuláljanak uraim, gratuláljanak! — fog szólani s mindakét kezét odatárja eléjük, hogy megszoríthassák, megrázhassák.

FINTA SÁNDOR. LIBATÖMÉS.

Ámde, hogy odaért, valami szemérmes hallgatás ömlött rá s szótlanul, szinte lehorgasztott fővel ült asztalához. De ott aztán majdnem remegve várta, hogy valaki csak megszólítja, megkérdezi, hogy érzi magát a maga földjén, a maga házában.

Étkezni, úgy gondolta, megmarad a régi vendéglőben. Otthon nem volt senkije. A takarítást egy öreg szomszédasszony vállalta. De így nem volt jól. Semmiképen sem volt jól. Minden, ami nem az, aminek lenni kell, beteg. És minden, ami beteg, nemcsak maga szenved, hanem másra is átadja betegségét, szenvedését. A ház kéményén füstnek kell kiszállnia. Ezüstös, fátyolosan finom füstnek, amely úgy fölgomolyog az ég kékségé felé, mintha füstölőből tömjénillattal tisztelegnének neki.

A konyha lelke, élete pedig a tűz. Tűz nélkül beteg a konyha, beteg a ház, beteg az otthon.

Elhatározta tehát, hogy otthon főzet. Nagynehezen szerzett is főzőedényt, főzőasszonyt, szóval minden szükségeset. Sok gondja volt vele, de meglett. Micsoda ünnep volt aztán az első ebéd! A vacsora is! Másnap is még valóságos áhitattal ült a maga asztalánál. De magában ült s egy hét mulva már észre is vette. Hiába szállt föl konyhájáról a füst, hiába pattogott tűzhelyén a tűz, butyborékolt az étel, sistergett a zsír, a ház nem elevenedett meg.

A kertben is hiába nyiltak a virágok. Minek nyiltak? Kinek nyiltak? Érett a gyümölcs. Nézegette s gyönyörködött benne, de örülni neki, ahogyan az első almának örülni kell, nem tudott. Nem. Ahhoz gyerek kell, aki már alig várja, hogy a már régen rámosolygó, pirosodó alma kötényéjébe hulljon. A háznak nem is a konyha, a tűz a lelke, hanem az asszony és a gyerek.

És ekkor az öreg asszonyról, gyerekről kezdett ábrándozni. Hogy pedig magánosságán segítsen, odarendelte asztalához gazdaasszonyát, hogy legalább ketten üljenek a terített asztalnál és szóval, beszélgetéssel füszerezzék az ételt. Aztán megszokta, megszerette. Kezdte magához hasonlítgatni s a hasonlítás végén mindig meg volt elégedve. Az ifjúságon bizony már ő is túl volt, de neki épen így volt jó. Végre is elvette hites feleségének.

És most feszes a lépése, villanós a tekintete. Hangja is keményebb, zengőbb. Nem mesélés, multról emlékezés ábrándozik benne, a jövőbe merészkedés, a jövőt formálni akarás zeng szavában. Az asszony pénzecskéjével a szomszéd szőllőt is meg fogják venni, aztán meg is újítják mindakettőt, mert ők még szüretelni is akarnak. Most a gólyát várják. Mert a földből erőnek erejével is kisarjad, kihajt az élet.

GONDOLATOK

Az elmebeli erőt csodáljuk az emberekben, néha irigyeljük. Az erkölcsi fenség látványa büszkévé tesz fajunkra, buzdít és fölemel.

*

Ifjúságunk képzetei, óhajai, fogalmai hamar feledésbe mennek, de az erkölcsi benyomások mélyen bevésődnek a lélekbe s jellemalkotó erővé gyülnek benne.

Alexander.

FINTA SÁNDOR

RÁSPOLY

A szerencse nagyon szeszélyes kisasszony, de azért az ő logikátlanságára is el lehet mondani, hogy «van benne rendszer». Millión és millión rohannak utána, udvarolnak neki beteges kitartással, de ő fittyet hány mindanynyinak s addig-addig keres valami képzeletizgató érdekességet, amíg a szamosujvári fegyház egyik vasrostélyos ablaka mögött megtalálja, ahol aztán hirborostyánból fon koszorút egy rab lüktető halántékára.

A fegyház egyik lajstromszáma, a névnélküli fegyenc, ime így nyeri idő előtt vissza a nevét, melytől az igazságszolgáltatás kemény karja fosztotta volt meg annakidején — 1904-ben.

Finta Sándor, a szamosujvári fegyház lakója, akiről itt most szó esik, harminc esztendős, jólmegtermett kunivadék. Egy olyan néptörzs kései leszármazottja, amelynek csapongó fantáziáját évszázados csavargások edzették meg és tették ragyogóan szinessé. Az apja földmunkás volt, hanem a nagybátyja szivesen farigcsál bugylibicskával most is. A gyerek felcseperedik, lakatosinas lesz, azután ipariskolai növendék s több évi hányattatás után a gyilkosság súlyos bűnébe keveredik. Egy asszonyt öl meg, aki állítólag a leánytestvére kerítője volt. A börtön hallgatag magányában — kénytelen-kelletlen — foglalkozni kezd magával, kitör belőle a nagybátyja farigcsáló, alakot formáló szenvedelme s egy bronzlemezből ajtózárra való díszt csinál. Gyönyörködik a kész munkában, miközben kanyargó fantáziája a plasztika problémáihoz vezeti s egy nagyobb bronzdarabból — egészen primitiv eszközökkel — most már egy reliefet vés ki, amelynek a Talicskás cimet adja, amilyent odahaza annyiszor látott. Uhlyarik Albin pedig, a börtönigazgató, aki nemesveretű, intelligens ember, fölismeri a rab nagy tehetségét, agyagot ad neki s mindenképpen a kezére jár, hogy a ki-kipattanó elmeszikra el ne aludjék.

És Finta munkához lát. Azzal a szenvedelemmel, amit csak a csendriasztás utáni vágy s a napi élet gondtalansága ébreszthet föl az emberi agyban. Közben olvasgat, tanul, elsajátítja a francia nyelvet. Ha két év mulva kikerül, minden lehetősége meg van rá, hogy a művé-

FINTA SÁNDOR ARCKÉPE.

szetéhez szükséges magasabb műveltségre szert tegyen.

Máris megállapíthatjuk — bármily különösen hangozzék is — hogy a bebörtönzés volt a Finta Sándor szerencséje. Mert olyan ember létére, aki egészen rendezetlen körülmények között élő családból származik, valószinűleg apró csavargásokra váltotta volna föl az életét, és ha véletlenül tudatára ébredt volna is művésztalentumának, semmi esetre se lett volna módja, hogy azt formában öntse ki. A megélhetés gondja, a napról-napra folytatódó és halálig tartó küzdelem, melyre a gyomor kényszerít, nem engedett volna neki időt se hogy bronzmadarakkal *babráljon*, agyaggal *játszék*, mikor még igazán nem volt biztos, hogy valaha is kenyeret adnak a munkájáért. — Hogy Finta rabbá lett, ez a tény szorította őt arra, hogy megszabadult cigányos életének rabja lenni.

Az igazgató most már műtermet rendezett be a számára, ahol azóta egymásután alkotja szobrait, és féldomborműveit. És ami munkáiban első sorban meglep, az a nagyszerű kompozició és érzéseinek biztos és föltétlen kifejezni tudása. Technikája, persze, még kezdetleges, tapogatódzó, olykor naiv, viszont az imént említett tulajdonságok olyan kvalitásai, amelyek a legfontosabb kitevői az igazi művészetnek. De ha munkáit nézzük, szinte úgy gondoljuk, hogy ez a technika neki megfelelő, sőt az ő esetében jó is, mert gondolatait, viharzó fantáziája szülötteit és főleg érzületeit, számítóbb, megkötöttebb, egyszóval akadémikusabb technikával aligha tudná jobban formába rögzíteni. Sőt tán rovására menne a nagy okoskodás. Egyébként a technikai tudást Finta szorgalommal megszerezheti és meg is fogja szerezni, amennyiben szüksége lesz rá és amint alkalma nyilik — másszóval, amint börtöne nyilik.

Kompozicióbeli készsége elsősorban féldomborműveiben nyilatkozik meg. Enemű dolgai közül egyik-másik szinte klasszikus erejű, például az Evangeliumtartó, amely két kisebb raliefből áll, s amelyet mi is bemutatunk. Meglehet egy-kettő ezek közül a korai renaissance nagymestereinek utánérzése, de a klasszikusokat igazán, megértőn szeretni nem bűn, de erény, ahogy pedig Finta, a sivár négy fal között hallgató fegyenc, pusztán nagyszerű művészösztönére támaszkodva, kivette belőlük művészetüknek legjavát: az hivatottságának megható dokumentuma. Másik e körbe vágó kompozíciója a «Sirbatétel» II., amely egyes részeinek az elgondolásában szintén meglepő. Egyéb reliefjei többnyire olyan impressziónak megnyilatkozásai, melyeket a börtön, a rabállapot juttatott neki. Ezek közül való a «Rabság».

Merészröptű fantáziájának legpregnánsabb megrögzítését mutatja ez a relief. Két rab áll leláncolva, nehéz béklyókba verve. Előttük a Halál, az Élet gyertyája fölé nyomja a kezét, de vigyáz, nem oltja ki egészen; úgy, hogy a gyertya fekete, szállongó korommal teli súlyos füsttel tovább ég... A «Bünhődésben» egy bűnös van agyagba gyúrva, akit lófarkához kötözve vonszol a komor «végrehajtó», aki hátra, az elitéltre néz, csak azt figyeli és nem veszi észre, hogy közbe a lova ártatlanokat is legázol. Ártatlanokat! Az elitélt hozzátartozóit...

Az «Itélet» című féldomborművön az elitélt birái előtt áll. A biróság fölött lebeg az Igazság istennője, és ott állnak a Szabadság, a Hóhér és a Halál. Várnak... A relief második csoportjában már a «végrehajtást» látjuk s a harmadikban, amint a bűnös testét koporsóba teszik, lelkét pedig egy védőangyal veszi pártfogásába. Körüskörül az itélet nyomán keletkezett nagy gyász: jajongó sirók, vonagló arcok. A hozzátartozók, akiket szét-

kergetnek. A relief legalján az agyongázolt bűnösök, akik fölött a világ napirendre tér.

A Társadalom, amelyet néhány alak kifejezőn képvisel — elfordul a rettentő jelenettől...

Ez a kompozició, nem tulzunk nagyon, de tízrészre elosztva, külön-külön is hatalmas feladat lehetne egy kisebb kaliberű gondolkodónak.

A gondolatok tömegeinek rakásrahordása, amit Finta a reliefjében végez, s ahogy azokat összefoglalja és kerekegészként adja, az szinte szédületes.

Szobrai közül gyönyörű érzéssel csinálta meg a «Krisztus és Pilátus»-t. A «Libatömője», melyet szintén közlünk naiv technikájú, de végtelenül kifejező. Hátborzongató és megrendítő a «Lidércnyomás.» Ezt egy anyagyilkos rabtársáról mintázta, aki azt álmodja, hogy anyja, akinek a fejét levágta, ezt a levágott főt az ágya fölé tartja s a vér az arcába csurog. A rab arcjátéka, kifejezése borzalmas, megrendítő.

Rodin erejére emlékeztet az «Öreg rab» mellszobra, (szintén közöljük), melyet egy 82 éves rabtársáról mintázott. Ennek már a technikája is fejlett, a sikokat oly nagyszerűen veszi észre és olyan biztonsággal, oly összefoglalóan oldja meg, ami nem képzett szobrásznál szinte érthetetlen. De épen mert érthetetlen, mert köznapi tehetségekhez alakult szemünknek szokatlan és mert bebizonyította, hogy mégis megcsinálta azt, ami majdnem hihetetlen: azért nagyarányú őstehetség Finta Sándor.

Még tanulnia kell... Ő fogja érezni: menynyit. Csak vigyázni kell rá, ha kikerül, mint az iszapból kiemelt kristályserlegre, amelyet minden külhatás könnyen kettérepeszt, nehogy a közöny vagy az újrakezdődő életküzdelem visszalökje megint a sárba, amelyből a művészet tiszta szárnyán sikerült mostanig kiemelkednie.

FINTA SÁNDOR. EVANGÉLIUMTARTÓ.

FINTA Sándor rabbi

1938., Trenton, New Jersey, USA

Készítette: SIPOS CSABA

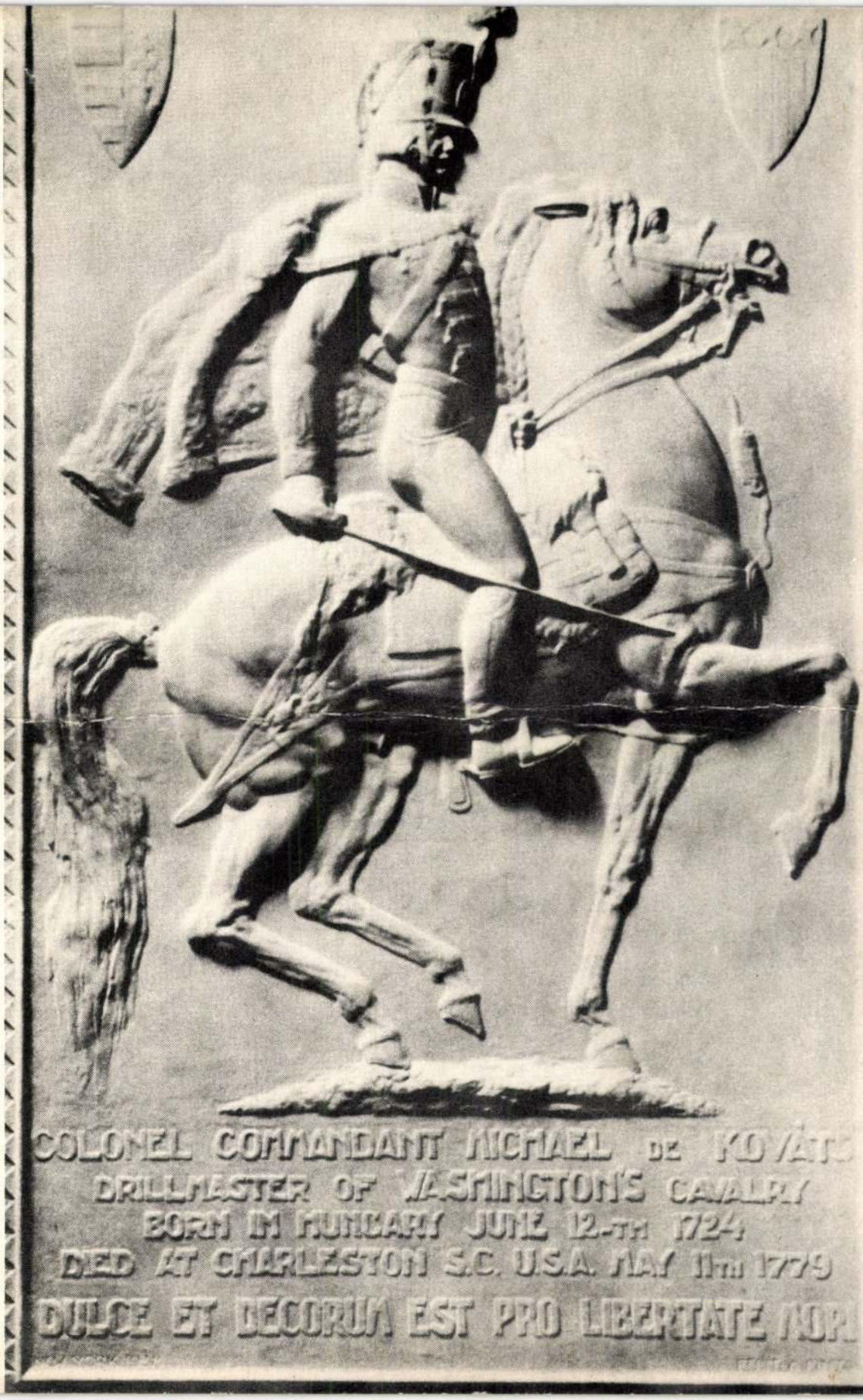
COLONEL COMMANDANT MICHAEL DE KOVATS
DRILLMASTER OF WASHINGTON'S CAVALRY
BORN IN HUNGARY JUNE 12-TH 1724
DIED AT CHARLESTON S.C. U.S.A. MAY 11TH 1779
DULCE ET DECORUM EST PRO LIBERTATE MORI

re vásárolható bútor utalványokat, javaslatokat tettek a kiutalandó lakásokra stb. A lakbért — a házfelügyelőkkel együtt — ők szedték össze és fizették be az államosított bankba — a VI. kerületben az Andrássy úti MOKTÁR-fiókba. A párt és a tanács ellenőrzést gyakorolt a bizalmi férfiak munkája felett, hogy vissza ne éljenek széles jogkörükkel. Erre szükség is volt, mert kiderült, hogy az április elejei házbizalmi választásokon az osztályellenség is befurakodott a bizalmiak testületébe. Ezért még április 16-án tanácsi határozat született a Terézvárosban, amely „a megejtett összes házbizalmi választásokat érvénytelennek jelenti ki. E hó 18-ig minden ház lakói tartoznak új bizalmit választani..."[4]

A kerületi — így a VI. kerületi — tanács döntő szerepet játszott a termelési és elosztási, valamint a kulturális és a szociális kérdésekben; az államosított nagyüzemek természetesen közvetlenül az illetékes népbiztosságok alá tartoztak. A nem jelentéktelen kisipari termelés — az iparengedélyek kiadása, áruhitelek és bérkölcsönök folyósítása — azonban, hasonlóképpen (s különösen május után, amikor a fővárosban az élelmezési kérdések mind súlyosabbá váltak) a 100 négyszögölnél nagyobb zöldterületeken a mezőgazdasági és állattenyésztési termelés feltételeinek megteremtése a kerületi tanácsokhoz tartozott. A Terézvárosban a tanácsnak tíz elárusító bódéja volt és júniusban — az Élelmezési Diktatúra országos bevezetése után — rendeletekben írta elő, hogy a zöldterületek termékfeleslegét, mind az egyéni termelőkét, mind a szövetkezetekét, a tanács vásárolja fel és árusítja kizárólagos joggal. A VI. kerületi tanács 1919. július 14-i ülésén is a lakosság ellátása volt az egyik főkérdés, ahol *Hinorányi József* tanácstag kijelentette, hogy „falun ipari cikkekre van szükség és nem pénzre."[5] Ez az Országos Proletár Árucsere éppen kibontakozó kísérletének támogatása volt, amit az időhiány és a termelés elmaradottsága már nem engedett kibontakozni.

A tanács szociális tevékenységének egyik fő területe a lakáselosztás volt. E téren előnyben voltak a vöröskatonák családjai. Eközben gondoskodni kellett az erőszakos foglalások felszámolásáról, hogy a valóban jogosultak juthassanak a lakásokhoz. A szociális gondoskodás másik nagy területe a gyermekfoglalkoztatás volt: ingyen fürdő, napközi ellátás, nyaraltatás, gyermekvédelem stb.

A kulturális kérdésekben ugyancsak jelentős kezdeményezések születtek. Az Operaházban és a Zeneakadémián a munkások számára számos előadást tartottak. Áprilistól kezdve *Bartók, Dohnányi*, a *Waldbauer-Kerpely* vonósnégyes, sőt a Budapestre látogató *Huberman Bronislaw* adott többek között hangversenyeket. Az operettszínházat gyermekszínpaddá alakították át. Képzőművészeti kiállítások egész sorát rendezték, pl. *Vaszary Jánosét* az Ernst Múzeumban.[6]

A helyi párt-, állami- és tanácsszervek tehát a Terézvárosban is hatalmas erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a dolgozó néptömegeket mind anyagilag, mind pedig kulturálisan felemeljék, emberi körülmények közé helyezzék. A Tanácsköztársaság 133 napja azonban nagyon rövid és válságokkal terhes időszak volt ahhoz, hogy mindez megvalósulhasson. A szociális és kulturális politikát mind kényszerűbben váltotta fel a honvédelem katonai feladata, s a VI. kerület ebből a küzdelemből is kivette a részét.

Március 25-én jelent meg a forradalmi kormányzótanács rendelete a Vörös Hadsereg létrehozásáról. Március 29-én tartották az első fővárosi toborzóünnepélyt az Operaházban, s a hadsereg nagyobb felvonulásai, díszszemléi nagyrészt ugyancsak a kerület főútján, az Andrássy úton (Népköztársaság útján) folytak le. Ilyen volt az április 6-i toborzó felvonulás, amely a Milleneumi emlékműnél zárult, ahol *Bajor Gizi, Beregi Oszkár, Paulay Erzsi, Fedák Sári* szavaltak és kórus mutatta be *Zerkovitz Béla* toborzódalát.[7] Még nagyobb jelentőségű volt a román királyi hadsereg április 16-i támadása és a gyári ezredek felállítására vonatkozó rendelet után, április 23-án ugyanott lefolyt díszszemle, amelyen a Tanácsköztársaság vezetői — *Kun Béla, Szamuelyi Tibor, Garbai Sándor* és mások előtt — 15 000 frontra induló gyári munkás vonult fel.[8] Itt kell megemlíteni az ugyancsak a VI. kerületben lévő Marx—Lenin-házban csoportosuló nemzetközi pártszekciók tevékenységét is. Az I. nemzetközi ezred — amely főleg volt orosz és ukrán hadifoglyokból állott — a szovjet kormány, *Csicserin* külügyi népbiztos felhívására már március végén 1500 vöröskatonával állt

4. U. o., IV. 16. 11. old.
5 Párttörténeti Intézet Archívuma 600 f. 3/14. 59—60. old.
6 Népuralom, 1919. III. 21. 15. old.; Világ, IV. 10. 5. old.; Új Idők, VI. 20. 20. old.; Magyarország, IV. 9. 7. old.
7 Erdekes Újság, 1919. IV. 10.
8 Vörös Katona, 1919. IV. 24. 3. old.

készen a Tanácsköztársaság megvédésére. Hamarosan megalakult a második nemzetközi ezred is, főleg német és osztrák internacionalisták részvételével.

Természetesen maga a VI. kerület lakosságá — mindenekelőtt munkássága — is résztvett ezekben a honvédelmi megmozdulásokban. A román támadás után, április 20-án a VI. kerületben 11 helyen rendeztek toborzógyűléseket; a toborzóirodák a pártszervezetek helyiségeiben voltak. Júniusra már 10 toborzóiroda működött a kerületben. Ekkor döntöttek úgy — a többi tanácshoz hasonlóan —, hogy a tanácstagok fele kimegy a frontra. A kerület — főleg angyalföldi — gyáraiból áprilisban három zászlóalj munkáskatona csatlakazott a román intervenciósok ellen felvonuló Vörös Hadsereghez, ami az összes — tizennyolc — zászlóalj egyhatod részét képviselte.[9]

Politikai, de — mint következményei mutatták — nagymértékben honvédelmi jelentőségű volt az a hatalmas tömegmegmozdulás, amelyre május elsején az Andrássy (Népköztársaság) úton került sor. Ez a Magyarországon első szabad május 1-i tömegtüntetés — a maga 600 000-es felvonulójával — eldöntötte, hogy a Tanácsköztársaság szembefordul az imperialista — román és cseh-szlovák — intervencóival. A gyönyörűen — vörös zászlókkal, szobrokkal, jelszavas táblákkal, festményekkel — feldíszített Andrássy-úton menetelő százezrek a tanácshatalomra szavaztak, s a már Szolnoknál álló román királyi hadsereggel szemben kimutatták a magyar dolgozó nép valódi akaratát. Ez a tömegdemonstráció kisebbségbe szorította a kormányzótanács jobboldali megadásra hajlamos tagjait, és a Budapesti Munkás- és Katonatanácsra támaszkodva elrendelte a már ismeretes toborzást és az intervenció visszaszorítását.

Nem szabad elfelejteni a magyar tanácshatalom gondjait — amelyeket korábban elsősorban mint élelmezési nehézségeket láttunk —, amelyekhez a belső ellenforradalmi megmozdulások is csatlakoztak. Az ezidőben Kalocsa környékén kitört ellenforradalmi lázadást a kormány leverte, de június 24-én már Budapesten is kitört egy — a ludovikások által megindított — ellenforradalmi felkelés. Ennek a Terézvárosban kettős következménye volt. A Hungária-körúti Engels-laktanyában ellenforradalmi megmozdulás kezdődött, amelyet azonban egyetlen ember, *Tar Elemér*, a VI. kerületi munkástanács tagja „vert le", felvilágosítván a katonákat, hogy nem katonai gyakorlatról, hanem ellenforradalomról van szó. Ezzel a tettével „az Engels-laktanyában 44 (ellen) forradalmi tisztet toppolt le".[10] Még jellemzőbb volt azonban a kerület forradalmi beállítottságára amit *Vágó Béla* népbiztos írt le. „Az ellenforradalom kitörésekor a Váci útra siettem. Nem volt riadó, ... a munkászászlóaljakat nem lehetett értesíteni. A gyárak dolgozói mégis összesereglettek és rövid tanácskozás után fegyvert fogtak. Az összes gyárakban már felfegyverkezve találtam a munkászászlóaljakat ..."[11] A ludovikások elleni harcban résztvett a VI. kerületi tanácstag, Gallai (Goldberger) József is,[12] ő vezette az első támadást.

A belső ellenforradalom tehát csődöt mondott, a külső imperialista túlerő azonban győzött a Magyar Tanácsköztársaság felett. A Clemenceau-jegyzék ígérete ellenére a román hadsereg tovább támadt, s július végén újra átkeltek a Tiszán. Augusztus 1-én lemondott a tanácskormány. Ezen a napon érkeztek az ellenforradalmi román királyi csapatok a VI. kerületbe — a Nyugati pályaudvarra.

Tolnai György

A leghívebben mindhalálig

Kétszáz évvel ezelőtt, 1779. május 11-én esett el az észak-amerikai polgári forradalom és függetlenségi háború magyar résztvevői közül a legmagasab rendfokozatot és beosztást elért *Kováts Mihály*. A születő Egyesült Államokért vívott küzdelmekben való részvétele és hősi halála máig elevenen él az Újvilág közvéleményében. Mások mellett elsődlegesen *Póka-Pivny Aladár* (1881—1976) publikációi nyomán szülőföldje közvéleménye előtt sem ismeretlen életpályája. Póka-Pivny Aladár öt évtizedes kutatásából származó óriási tudományos hagyatéka ma már árnyaltabb kép megfestésére is módot nyújt. Ennek alapján kívánja ez az írás feleleveníteni Kováts Mihály életét.

Kováts Mihály származását és ifjúkorát még ma is csak hézagosan ismerjük. Szülőhelyét Karcagújszállásban, a mai Karcagban jelölte meg, ezek szerint privilégizált

9 A Terézváros munkásmozgalma. i. m. 68. old.
10 Párttörténeti Intézet Archívuma. Id. hely, 45. old.
11 Vörös Újság, 1919. VI. 27.
12 Magyar Ifjúság, 1959. III. 21. 8. old.

nagykun család sarja volt. Életkoráról közvetlenül sohasem nyilatkozott, de a különböző források adatainak egybevetésével az a legvalószínűbb, hogy 1724 augusztusában született. Vallására nézve azt mondta, hogy „református kálvinista". Fennmaradt kézírásai, az azokból megnyilatkozó latin tudása alapján jogos az a feltevés, hogy elvégezte a karcagi református gimnáziumot.

Feltételezhetjük, hogy már fiatalon a katonai hivatás mellett döntött. Egyes adatok szerint 1740-től közhuszárként, majd őrmesterként szolgált a 4. huszárezredben. E kötelékből az osztrák örökösödési háború első felében ismeretlen körülmények között a szembenálló franciákhoz került, ott szolgálatot vállalt, és 1745-ben kornétásként (zászlósként) tért vissza. Hadbírósági eljárást folytattak le ellene és 1746 elején átadták a magyarországi toborzó parancsnokságnak. Még ebben az évben — ugyancsak kornétásként — a jász-kún szabad huszárezredben tűnt fel, de hamarosan nyoma veszett.

Kováts Mihály később azt állította, hogy 1746-ban ezrede feloszlatása miatt elbocsátották a Habsburg-szolgálatból, majd szökött szolgáját üldözve Sziléziában porosz fogságba esett és katonai szolgálatra kényszerítették. Ezt az állítását azonban a kutatások jelenlegi állásánál semmi sem támasztja alá. *Halmágyi István* göttingai naplóbejegyzése szerint inkább az tételezhető fel, hogy többszáz társához hasonlóan ismét a francia hadseregbe állt, mivel 1752-ben mint szolgálaton kívüli francia hadnagy volt úton, hogy a poroszokhoz álljon.

Poroszországi pályafutása a források tükrében meglehetősen világosan áll előttünk. 1752. szeptember 23-tól kornétásként *Székely Mihály* ezredes 1. huszárezredében szolgált, s a hétéves háború első, 1756-os hadjáratát követően, 1757. február 2-án másodhadnaggyá léptették elő. A további harcokban is vitézül küzdött, és az 1757. szeptember 17-i gothai csatában súlyosan megsebesült. Az ezredparancsnokságot átvevő *F. W. A. von Kleist* ezredes 1759. július 15-i jelentése szerint önálló parancsnoki jogkörhöz jutott és ismét előléptették: „Mintegy 80 lóból álló osztályt alakítottam. ... Ezredemből Kováts hadnagyra bíztam a parancsnokságot."

Szabadcsapatával még sikeresebben folytatta a Habsburg-seregek elleni hadműveleteket, és 1760 elején már kapitányként szólnak Kovács Mihályról a források. Akkor azonban méltatlan feladatokkal bízta meg a porosz hadvezetés, ahogyan Kleist ezredes 1760. január 26-i jelentése kérdésként megfogalmazza: „Elküldhetem-e Kováts kapitányt Nordheim, Heiligenstadt, Mühlhausen és Eichsfeld körzetébe, ... hogy anyagi segélyforrásokat hozzon?" A Közép- és Dél-Németországban elrendelt hadisarcbehajtáshoz túszszedési feladatok párosultak. Ezek végrehajtásával kapcsolatban Kováts Mihály kedvetlenségére utal Kleist ezredes 1760. március 1-i jelentése: „Ha Kováts kapitány megbizatását ügyesebben teljesítette volna, úgy még többet tehettem volna", ti. a hadisarcok beszedésének területén. Bizonyára azért törekedett Kováts Mihály az újonnan létrehozott 1. szabad huszárezredbe, ahol *II. (Nagy) Frigyes* 1760. március 27-i hatállyal — kapitányként — a 2. osztály parancsnokává nevezte ki.

Új beosztásában is hasonló feladatokat kellett ellátnia, ám továbbra is vonakodott a hadisarc- és túszszedés embertelen feladataitól. Bizonyára ezért maradt az 1760. november 30-i ranglista szerint „betegen" Magdeburgban és ezért kérte a porosz uralkodótól, hogy korábbi sebesüléseire és betegségére való tekintettel fürdőkúrát vehessen Szászországban. Később azt állította, hogy a kúra nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket és kénytelen volt obsitját kérni. A források ezzel szemben — prózai módon — csupán arról szólnak, hogy 1761. március 12-én Kováts Mihály elszökött a porosz szolgálatból.

Lengyelországba távozásánál ismét rejtélyes eseményekkel állunk szemben. Vezető szász államférfiak ajánlólevelével érkezett Varsóba és azok alapján útlevelet és a francia udvarhoz szóló ajánlólevelet kapott. Ezt követően Dél-Lengyelországban heteken át jelentős politikusok, többek közt a trónörökös vendége volt. Talán általa kívánt a franciapárti lengyel nemesség kapcsolatba lépni a Versailles-i udvarral. Ugyanakkor a bécsi udvar már 1760 dereka óta figyeltette, és a magyar határ átlépése esetére elrendelte letartóztatását. Ő pedig — lengyel irataival, jelentős útimálhával és készpénzzel — mit sem sejtve, Magyarországba érkezett.

1761. május 11-én Késmárkon vették őrizetbe, majd Bécsbe vitték, ahol felség- és hazaárulási perbe fogták. Kihallgatása során egyáltalán nem tagadta kilétét, s részletes felvilágosításokat adott 1752 óta teljesített porosz katonai szolgálatáról. A korábbiakkal kapcsolatban azonban többször is ellentmondásba keveredett. Végülis hosszas politikai megfontolások után *Mária Terézia* 1762. május 10-i döntésével visszaadta szabadságát, sőt — további rejtélyként — 1763. január 31-én úgy döntött, hogy magyar huszárőrnagyi kegydíjat állapít meg számára. Kováts Mihály már fogsága idején úgy

nyilatkozott, hogy feleségül kívánja venni *Szinyei Merse Franciskát*, s az eküvőre hamarosan sor is került. Az ifjú pár Eperjesen telepedett le, de házasságuk rövid életűnek bizonyult.

Eperjesen 1765-ben tevőleges részt vállalt az orosz nyomás alatti királyválasztással elégedetlen és felkelésre készülő lengyel nemesek toborzásában. Ezért Kassán jelölték ki tartózkodási helyét, de ő kérvényezéssel elérte, hogy Budán telepedhetett le. További rejtélyes momentuma életének, hogy 1772-ben református létére római zarándoklat — és eközben lipcsei kintlevőségének behajtása — céljából kért és kapott útlevelet, majd pedig két évre nyoma veszett. Korábbi és későbbi lengyel kapcsolatai alapján feltételezzük, hogy távollétének okát a lengyel nemesek bari konföderációjában kell keresnünk. 1775 végén ugyan visszatért Pestre, de nem sokáig maradt itthon. 1776 októberében jelentette a budai hadparancsnokság, hogy Kováts Mihály engedély nélkül külföldre távozott. Erről az útjáról maradtak fenn forrrások, így tudjuk, hogy engedély nélkül viselt magyar huszárőrnagyi öltözékben Itálián át a franciaországi Bordeaux-ba igyekezett.

1777. január 13-án Bordeaux-ban keltezte *Benjamin Franklin*hoz (1706—1790), az Egyesült Tartományok franciaországi követéhez intézett latin nyelvű sorait, amelyben felajánlotta szolgálatait, mint írja: „Semmit annyira hevesen nem óhajtok, mint innen hamar útrakelni, hogy készséggel életre-halálra odakötődjem, ahol a legnagyobb hadiszükség megkívánja." Amerikai útjának híre eljutott szülőföldjére is. A budai hadparancsnokság 1778. január 9-i jelentésében ez áll: „A már 1776-ban innen engedély nélkül eltávozott Kováts nyugalmazott őrnagy nem tért vissza és hírek szerint Bordeaux francia kikötőbe távozott, onnan azonban továbbment Amerikába és ugyanott az Egyesült Tartományoknál hadiszolgálatot vállalt."

Azt még mindig nem tudjuk, hogy végülis mikor hajózott át Kováts Mihály Amerikába, de 1777 végén már bizonyosan ott volt. *Gróf Kazimierz Pulaski* (1748—1779) brigadéros, lovassági főparancsnok *George Washington* (1732—1799) tábornokhoz, a Kontinentális Hadsereg fővezéréhez intézett 1778. január 9-i levele tanúsítja, hogy Kováts Mihály már a harcoló csapatoknál tartózkodott: „Kováts ezredes nagyérdemű férfiú és a kiképzőmester hivatalát látja el. Ő a kiválasztásra méltó tiszt és képességeinek teljes ismeretében kérem, hogy Excellentiád őt alkalmazza." Ehhez Washington már 1778. január 14-én hozzájárult: „Minthogy oly sokat hallottam már Kováts úr jelleméről és képességeiről, nincs kifogásom az ellen, hogy néhány hónapra kiképzőmesteri minőségben alkalmaztassék."

Amikor Pulaski lemondott korábbi beosztásáról és kérte légiója megalakulásának engedélyezését, 1778. március 19-i levelében ismét így írt: „Alárendeltemnek egy tapasztalt tisztet ajánlanék, Kovátsnak hívják. Előzőleg ... szabadcsapat-vezér volt porosz szolgálatban." A II. Kontinentális Kongresszus Kováts Mihály ezredesi és a Pulaski-légió lovassági parancsnoki kinevezését — Washington ajánlására — 1778. április 18-án hagyta jóvá. A toborzás és a kiképzés feladatait követően Kováts Mihály 1778 júniustól Pennsylvaniaban vett részt a harcokban. A téli hónapokban New Jersey állam határait védte alakulatával. 1779 februárjában Dél-Carolinába rendelték, majd kisebb csatározások után Charleston felmentésére vonult.

Itt a Pulaski-légió bátran megtámadta a túlerőben lévő angolokat és az egyenlőtlen küzdelemben több társával együtt 1779. május 11-én Kováts Mihály is hősi halált halt. Egy ifjú kortársa így örökítette meg ezt az eseményt: „Pulaski május 11-én érkezett meg Charlestonba. ... Rögtön megtámadta a briteket, ... számos személyes összecsapása akadt az ellenséggel, s mindig ő volt a győztes. A parancsnoklásban utána következő Kováts ezredes nem volt ily szerencsés. Miután az ellenséggel bátran szembeszállt, súlyosan megsebesült, a visszavonuláskor az úton leesett a lováról. Az angolok ott temették el, ahol elesett ... Nagyérdemű és nagyon tapasztalt magyar születésű katona volt, aki mint huszártiszt Nagy Frigyes alatt szolgált." Kováts Mihály hősi halálának híre szülőházájába is hamar megérkezett, s a holttá nyilvánítási eljárást követően, 1779. november 12-én, törölték a kegydíjasok névsorából.

Ha Kováts Mihály életének számos részlete még ma is homályos, fényesen ragyog a késői utódok előtt az a tette, hogy a haladás oldalára állva, a születő észak-amerikai polgári államért küzdő európai önkéntesekhez csatlakozott. Hősi halálával tanúsította, mennyire komolyan gondolta szolgálatának felajánlásakor, hogy „a leghívebben egészen a Kegyelmes Egyesült Kongresszus szabadságának szentelem magam". Nevét örökre beírta az amerikai és a magyar hadtörténelembe, emlékének méltó őrzése így megtisztelő kötelességünk.

Dr. Zachar József

Nyisztor Z.). – ÚE 1978/4. 1979/35. – uo. 1979/38. 1979/356. (Fáber Gy.). J.). – Híd 1982/6. (-sk-). Filippi I.).

Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun -): jogász, költő. * *Tan.*: * *Lh.*: 1945-: Ausztria, *Karr.*: Chicagóban utazá- 1961-: az Amerikai Ma- osztályának titkára, Világszövetség elnöke, az Országos Szövetsége tár- ÁA. * *Díj*: Árpád-ara- * *Áln.*: Soproni Bálint. * Magyarok Vasárnapja, Chi- Alliance Friendship.

ködben. V. (Chicago, *Ha a vége jó, minden* 1954). – *Juliska.* Operett. – 3. *Pipacsok.* Operett. *Ősatya.* Operett. (bem.

- MTK 4-5. - ÚHung Szív 1987/22. (Szathmáry

Pest-Pilis-Solt-Kiskun -ró. * *Tan.*: Hunfalvy Iskola; 1953-: Film- NSZK, elektromérnöki Ausztria, majd NSZK. * mérnökként dolgo- A Német-Magyar -: a Volt Magyar Poli- -nek főtitkára, a Né- (Frankfurt am Main) munkatársa. * *Tag*: Hazánk, Katolikus Ma- Könyvtár, Kró- Deutschland Magazin,

- MTK 4-5. - MTK (a.g.). - Szív 1987/22. 1988/1. (Füzér J.).

vészet (Movie – Stage – -művészeti tájékoztató, kis 1957. dec. – 1958., Kostya Sándor. *Kiadó*: Baráti Köre, Magyar * *Rovatai*: Magyar Rá- Magyar Színház -adások: Humor; Fim-

színházak műsora. * *Főbb szerzői*: Juhász József, Sallak Endre.

Finkelstein Arnold Dávid: közíró. * *Lh.*: Izrael.
M: *Fénysugár a borzalmak éjszakájában.* Kortörténet. (Tel Aviv, 1958).

Finta Imre: költő. * *Lh.*: Kanada.
M: 1. *A hosszú élet titka.* (Toronto, 1972). – 2. *The Golden Age.* (Downsvien, 1976). – 3. *Így éreztem.* V. (Toronto, 1978).

Finta Sándor (Túrkeve, Jász-Nagykun-Szolnok vm., 1881. jún. 12. - Los Angeles, 1958. aug. 3.): szobrászművész, író. * *Lh.*: 1920-: Brazília, 1923-: USA. * *Publ.*: Az Ember, Bethlen Naptár.
M: 1. *Hardboy of Hungary. The True Story of Mocskos.* R. J. Eatonnel. (New York-London, 1932., New York, 1933; m.-ang. Washington, 1940). – 2. *The Secret of the Great Monkey.* R. (New York, 1938; m. Bp. 1944). – 3. *My Brothers and I. R.* (New York, 1940).
I: Gulyás. – Bölöny. – Könnyű. – Vasváry. – Alfonz Lengyel: The Life and Art Alexander Finta. (Washington, 1964). – ÚTük 1981/32. (Harsányi Z.).

Fiók Albert (Nagykároly, Szatmár vm., 1891. márc. 15. - Pittsburgh, 1953. júl. 28.): nyomdász, újságíró. * *Tan.*: Bp.; Berlin. * *Lh.*: 1921-: USA. * *Karr.*: Az Expert Printing Company (Pittsburgh) alapítója és tulajdonosa, az Amerikai Magyar Református Egyesület alelnöke, a Bethlen Otthon elnöke, 1925-41: a Magyarság (Pittsburgh) szerk.-je, az Amerikai Magyar Reformátusok Lapja kiadója.
I: Gulyás. – HN. – Vasváry. – Jubileumi. – Aranyalbum. – BNaptár 1954.

Fischer Imre (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1906. okt. 14. - Auschwitz, 1944?): esztéta. * *Tan.*: 1941: Univ. de Paris I. Sorbonne, dr. * *Lh.*: 1926-: Franciao. * *Publ.*: Revue Française.
M: 1. *L'Esthétique de Marcel Proust.* (Paris, 1933). – 2. *La théorie du symbole littéraire et Marcel Proust.* Dissz. (uo. 1941. [2. bőv. kiad. Le Symbole Littéraire, essai sur la signification du symbole chez Wagner, Baudelaire, Mallarmé, Bergson et Marcel Proust címmel] uo. 1941?).
I: Krit 1986/7. (Bajomi Lázár E.).

Fischer Jehuda: újságíró. * *Lh.*: Izrael. * *Karr.*: A Hét Tükre munkatársa.

Fischer, Julius → Gömöri Gyula

Fischer, Julius Verlag: Gömöri Gyula könyvkiadó vállalata. * *Alak.*: 1920-as évek, Bécs. * *Magyar nyelvű könyvsorozatai* (klasszikus írások): Dosztojevszkij: A főinkvizitor (ford.: Sima Elemér, 1922), M. Gorkij: A kispolgár (ford.: Pallós Margit, 1922), R. Tagore: Nacionalizmus (ford.: Barta Sándor, 1922); (Marx-könyvtár): Marx-Engels filozófiai és politikai fejlődése. (Leválváltásuk 1. sorozata. Bevez. és jegyz. Bolgár Elek, 1922).
I: Cenzúra.

Fischer Katalin: újságíró, író. * *Lh.*: Izrael. * *Karr.*: A SZER munkatársa.
M: *Pierot, a szerelem és a világ.* Meser. (Párizs, 1984).

Fischer Sámuel (Liptószentmiklós, Liptó vm., 1859. dec. 24. - Berlin, 1934. okt. 5.): könyvkiadó. * *Lh.*: Németo. * *Karr.*: 1886: Berlinben megalapította a Samuel Fischer Verlagot, amely 1922: részvénytársasággá alakult át. Többek között Ibsen, Zola, Hauptmann, Bahr, Hofmanstahl, Th. Mann, H. Hesse és G. B. Shaw műveit adta ki. 1894: a Die Neue Rundschau alapítója.
I: Bölöny. – MZSL. – DLL. – Peter de Mendelssohn: S. Fischer und sein Verlag. (Frankfurt, 1970).

Fischer Viktor (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1938. dec. 1. -): középisk. tanár, cserkészvezető. * *Tan.*: 1971: City College (New York), matematika B.S. és M.A. * *Lh.*: 194?: Németo., majd USA. * *Karr.*: 1960-62: a Kopjafa szerk.-je, a Cserkész Szövetség külügyi vezető tisztje. * *Tag*: ÁA.
I: Bölöny. – MTK 13. – Hung.A.3.

Fischer-Graz Vilmos (Csáktornya, Zala vm., 1846. ápr. 18. - Graz, 1932. máj. 30.): költő, író, kritikus. * *Lh.*: Ausztria. * *Karr.*: 1901-22: a stájer tartományi könyvtár igazgatója.
M: 1. *Eine Sommernachtstragödie.* Elb. (1872). – 2. *Bunte Bilder.* Elb. (Bremen, 1874, 1891). – 3. *Du sollst nicht stehlen.* Elb. (uo. 1874). – 4. *Der König Braucht Geld.* Vígj. (1877). – 5. *Atlantis.* V. (Leipzig, 1880;

FINTA SÁndor szobrász

MEIL I.Bp.,1990

FINTA SÁNDOR

repr. Plakett, "Anyánk" és "Kováts Mihály emlékmüve"

a turkevei Finta muzeumról és a családról

Harsányi Zoltán: A Finták regénye
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/32.sz.26.o.

IFJ.FINTA SÁNDOR

emlitve

a turkevei Finta muzeumról és a családról

Harsányi Zoltán: A Finták regénye
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/32.sz.26.o.

Főbb témakörei:

L

M

F

B

K

L

T

FINTA Sándor szobrai

Földrajzi Múzeumi Tanulmányok
10 (1991)

sby-i egyetem falán

hrey Gilbert's expedition, first Europe-
oems about the „new found land" of
perished after leaving here August
ated by Hungarian Alumni Associati-
ffalo, N. Y. 1983.
EMLÉKEZÉSÜL. Budai Parmenius
Magyarország), Sir Humphrey Gilbert
krónikása, az első európai, aki verse-
Amerika „újonnan talált földjéről",
miután elhagyta ezt a helyet, 1583.
Állította a Magyar Öregdiákok Szö-
etésben), Buffalo, New York (állam),

l: Balázs Dénes: Parmenius István
Fundlandon. Földr. Múz. Tan. 1.,
izs Dénes: Budai Parmenius István,
dós utazó Amerikában. Földr. Múz.
p. 3–8. (az emléktábla fényképe
30. oldalán).

-1904)
Argentína térképezője

ése: márványba vésett sírfelirat
urna előtt).
ntinában, Buenos Aires elővárosá-
n, a Katonai Akadémia (Colegio
(nem látogatható).
: 1910 körül.
ntin Katonai Akadémia (Colegio

volul: 8 – VI – 1822 ✞6 – IX –
ETZ, coronel argentino y primer
Militar, general húngaro y coman-
ansilvania.
1822. VI. 8. †1904. IX. 6. CZETZ
ezredes és a Katonai Főiskola
gyar tábornok és az erdélyi hadse-
e.

Irodalom, forrás: Balázs Dénes: Argentina, Uruguay. Útikönyv. Bp., 1988. pp. 82–83; Dr. Theész János (Buenos Aires) levélbeli közlései, fényképei (a Magyar Földrajzi Múzeum archivumában).

2. emlékhely

Az emlék megnevezése: emléktábla az argentinai Magyar Hősök Falán.

Hol található? Buenos Aires Chacarita városrészében, a Cementerio Aleman (Német temető) magas kőkerítésének falán, Asbóth Sándor emléktáblája mellett.

A felavatás időpontja: 1990. okt. 6.

Az emléktábla létrehozója: az argentinai magyar közösség.

Az emléktábla felirata spanyolul: En memoria de Juan Fernando Czetz, general húngaro y coronel argentino, 8. VI. 1822. – 6. IX. 1904. 1848–49 vallente general en la patriotica guerra del ejercito húngaro. En la Argentina: 1865. agrimensor e ingeniero militar, 1865. coronel y organizador del arma de zapadores, 1870–74. primer director del Colegio Militar de la Nación, 1884. organizador y primer director de la Academia Militar, 1884–95. jefe de la sección IV. ingenieros militares del EMGE que dio origen al Instituto Geografico Militar, 1886. organizador de la Escuela de Ingenieria Militar. Con su vida dio ejemplo a futuras generaciones. Homenaje de la colectividad húngara en la Argentina.

Magyar *fordítása:* Czetz János Ferdinánd emlékére, magyar tábornok és argentin ezredes, 1822. VI. 8. – 1904. IX. 6. – 1848–49. bátor tábornok a magyar hadsereg hazafias háborújában, Argentínában: 1865. földmérő és katonai mérnök, 1865. ezredes, az árkász fegyvernem megszervezője, 1870–74. a Katonai Főiskola első igazgatója, 1884. a Hadi Akadémia megszervezője és első igazgatója, 1884–95. az EMGE (Estado Mayor General del Ejercito = Vezérkari Főnökség) IV. katonai mérnöki osztályának főnöke, amelyből a Katonai Térképészeti Intézet létesült, 1886. a Katonai Mérnöki Iskola megszervezője. Életével jó példát adott a jövő nemzedékeinek. Az Argentinai Magyar Közösség tiszteletadása.

Forrás: Dr. Theész János levélbeli közlései (Magyar Földrajzi Múzeum archivuma).

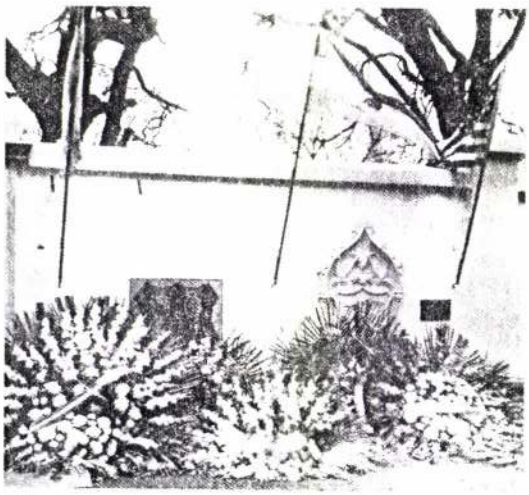

Czetz János (balra) és Asbóth Sándor (jobbra) emléktáblája az argentínai Magyar Hősök Falán (Buenos Aires)

Fenichel Sámuel (1868–1893)
zoológiai gyűjtő, Új-Guinea kutatója

Az emlék megnevezése: emléktábla arcképes bronzplakettel, Bíró Lajosra való emlékezéssel együtt. A bővebb leírást lásd Bírónál. Fenichel születési éve vitatott, az emléktáblán 1867 áll.

Haraszthy Ágoston (1812–1869)
amerikai utazó, a kaliforniai szőlőkultúra úttörője

Az emlék megnevezése: domborműves bronztábla

Hol található? Kaliforniában (USA), Sonoma városka mellett, a „Buena Vista Winery, Haraszthy Cellars" borpincészet bejáratánál.

Létrehozója: Az amerikai magyarok adományaiból állíttatta az Amerikai Magyar Szövetség, különösen a San Diego-i osztály szorgalmazására. A dombormű alkotója Finta Sándor szobrászművész (1881–1958). A domborműről Tóth István szobrász két gipszmásolatot készített.

A felavatás időpontja: Finta Sándor halála (1958. aug. 3.) miatt a tervezett ünnepélyes leleplezés elmaradt.

A dombormű felirata: AGOSTON HARASZTHY, Hungary's son, California's pioneer, 1812–1869. – A dombormű felső részén Haraszthy alakja látható derékig, kezében egy nagy szőlőfürt, alatta a szőlőművelés fázisai a növény telepítésétől a szüretig.

Irodalom: Balázs Dénes: Haraszthy hagyományok Kaliforniában. Földr. Múz. Tan. 1., 1985. p. 62. (az emléktábla fényképével). – Sztáray Zoltán: Haraszthy Ágoston munkássága Kaliforniában. Földr.Múz. Tan. 7., 1989. pp. 29–34. – Könnyű László: Finta Sándor szobrász néprajzi és amerikai vonatkozásai. Előadás Szegeden a Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson, 1991.

Hell Miksa (1720–1792)
Sajnovics János (1733–1785)
jezsuita matematikus, csillagász, az első magyar tudományos expedíció résztvevői

Az emlék megnevezése: 21 x 30 cm méretű vörösréz tábla gőzölt bükkfakeretben, magyar, norvég, angol és lapp feliratral.

FINTA Sándor

EGY NAGY MAGYAR EMLÉKEZETE

Támasszuk fel Finta Sándort

TISZAI LAJOS

Harmincöt éve költözött be *Finta Sándor* szobrászművész, író, atyai barátom a Los Angeles meletti inglewoodi temetőbe, végső nyugvóhelyére.

E sorok többszörösen is ellentmondásosak. A halottak már nem költöznek, az örökre megpihent testnek a túlélők adják meg a tisztességet. De én Finta Sándort olyan nagyakaratú embernek ismertem meg, aki képzeletemben még a halálában is alakító részese sorsának. Ezt akarom kifejezni a stiláris képzavarnak tűnő meghatározással.

Finta Sándorral sohasem találkoztam. Amikor kéredzkedtem, hogy fiúi barátja lehessek, testi valóságában már nem élt. De nálam volt egy jó negyven perces hangszalag, amelyben az életéről beszélt. Kalandos úton jutott el hozzám. A művész — nem sokkal halála előtt — valamelyik amerikai—magyar rádióállomásnak nyilatkozott. Hangja éles volt és erős. Minden mondata olyan, mint egy szobor gránittalapzata, amelyre a szépséget, de a pokolba néző gonoszságot is rá lehetett volna tenni. Igazságokat mondott. Élete olyan szakaszában sorjázta el a múló évtizedekben kristályosodott gondolatait, hogy intelmeknek fogtam fel. Úgy éreztem, hozzám beszél. Egy intelmére szószerint emlékszem: **„Minden kárhozatban az üdvösséget kell keresnünk, úgy kell élnünk, hogy hasznosak legyünk. A legnagyobb bűn, amelyet az ember önmaga ellen elkövethet, a haszontalanság."**

Kétkedésekkel teli, haszontalan éveket éltem meg azidőben, jóval 1956 után is. A tengerentúli magyar szobrásztól leírhatatlan kapaszkodót nyertem.

Megfogalmazódott lelkemben a furcsa tudatosság: Finta Sándor nekem jó barátom a halála után is.

A barátok mindig segítenek egymásnak. Indíttatva éreztem magam. Azidőben épült, bizony csigalassúsággal a túrkevei kiállítócsarnok, a Finta Múzeum épületegyüttesének meghatározó része.

Ne gondoljon senki külön rosszakaratra, az 1960-as évek elején a humoristák fő céltáblája az építőipar volt. Sok munkájuk akadt, Lucahétre módján készültek a házak, gyárak — csak nem a közmondás szerinti pontossággal — s amennyire lehetett — a különböző rádió- és sajtópublikációkban szorgalmaztam, épüljön már fel végre a Finta Múzeum, hiszen a művész hagyatékát — végakaratának megfelelően — özvegye, *Kántor Kata* már hazajuttatta Túrkevére.

Finta Sándor különben már az 1930-as években szorgalmazta, hogy maga és művésztestvérei alkotásainak befogadására alapítson a város múzeumot.

„Kincs van a kevi agyagban, minden kisplasztikám sokszorosítási jogáról lemondok szülővárosom javára." — írta egyik levelében.

Az akkor még testi valóságában is létező kevi polihisztor, tényleg atyai barátom, *dr. Győrffy Lajos* kezembe adta „Alexander" Finta könyvét, a **Herdboy of Hungary**-t. (A könyv magyar fordításban **Kisbojtár** címmel jelent meg. A szerk. megj.) Az angol nyelvű könyv néhány amerikai államban egyidőben kötelező olvasmány volt. Másik jelentős munkája, amely 1940 májusában Los Angelesben jelent meg **Fivéreim és én** szintén az Egyesült Államok Közoktatási Tanácsa elé került, s ezt is kötelező olvasmánnyá tették.

Mi indította Finta Sándort, az akkor már világszerte ismert szobrászművészt, hogy Ecsegpusztáról, az ottani pásztorokról, Mocskosról, a vad bikáról, a kevi környezetbe helyezett regényes családi kapcsolatairól írjon? A két világháború között neves költő- és írónővel, *Erdős Renée*-vel folytatott levelezéséből kapunk erre egyértelmű magyarázatot. A második generációs amerikai magyar gyerekek ezidőben már szinte csak angol nyelvű könyveket olvastak. Finta angol olvasmányaik közé „becsempészte" az óhazáról szóló, romantikus, de mindenképpen irodalmi igényű, erős kötődést sugalló regényeit. Belátta, az amerikai magyar gyerekek számára létkérdés, hogy jól megtanuljanak angolul — de közben a régi hazájuktól, apáik földjéről is olvassanak, attól se szakadjanak el.

Anyám

Minden bizonnyal a keserűség is motiválhatta, hogy túlontúl is „szépre" sikerültek ezek a könyvek. Finta Sándort nem kényeztette el szülőhazája. De nem a keserűséget írta le, hanem az illúzióit.

Jellemző, ahogy az első, talán csak képletes arculcsapását így magyarázza a Fivéreim és én című, említett könyvében:

„Szegény jó anyám sokszor elmondogatta, hogy mikor én igen kis emberke voltam — talán olyan háromnapos — hogyan kaptam az első arculverést. Apámtól jött az. A keresztelési szertartás alatt ugyanis észrevette, hogy mélyen alszom. Nem törődtem én a kerek világon semmivel, mégcsak az a bizonyos tasli fel nem ébresztett. Fiam — mondta — tartsd a szemedet mindig nyitva, ha valami fontos dolog történik veled.

Fintával itthon sok fontos dolog történt, többnyire rossz...

1900-ban Kassán a felső ipariskolában gépész képesítést nyert, amely kovács, lakatos, kútcsináló, harangütő, kéz- és bronzmíves iparok „önálló űzésére" is lehetőséget nyújtott — de a vasutastiszti iskola elvégzése után — a MÁV-nál helyezkedett el, Abonyban és Dunakeszi-Alagon teljesített szolgálatot. Ez utóbbi helyen érte a hír, hogy leánytestvéreit Nagyváradon bizonyos Szabóné „erkölcstelenségek elkövetésére kényszerítette". Nagyváradra utazott és hirtelen haragjában — állítólag: a korabeli újságok szerint agyonütötte a kerítőnőt. Más források szerint csak megverte. Tény: a szamosújvári börtönben raboskodott, ahol kenyérgalacsinból szobrokat formált. *Uhlyarik Albin*, a börtön parancsnoka fedezte fel az istenáldotta tehetséget és egy fásfészerben műtermet rendezett be számára. Ebben — ahogy később következtetni lehet *Brüll Adélon* keresztül szerepe volt *Ady Endrének* is, de főleg Erdős Renée-nek, akihez halálig szoros kapcsolat fűzte a szobrászművészt.

1913-ban szabadult a börtönből, Franciaországba akart menni, de a törvények nem engedték. Behívták katonának, megsebesült. Leszerelték, zsánerszobrokat mintázott, majd hősi emlékműveket készített. (Pöstyén, Kecskemét, Hatvan...) A háború alatt arról álmodozott, hogy két szobrásztestvérével, a francia rabságban lévő Gergellyel és Sámuellel közös műtermet rendeznek be a fővárosban. Ez később meg is valósult, de megint történt valami rettenetes...

Testvére, *Finta Árpád*, aki útbiztos volt, régi szociáldemokrata, 1919 augusztusában börtönbe került. A Tanácsköztársaság alatt a megyei dikertárium tagja volt. Mindössze két évi börtönbüntetésre ítélték elsőfokon, de az újabb tárgyalásig rabságban tartották. 1920. áprilisában a szolnoki cellából terroristák — válaszul *Szamuely Tibor* vérengzéseire — tizennyolc társával együtt elhurcolták és Abonyban bírósági ítélet nélkül barbárul kivégezték.

Finta Sándor csak 1929-ben tért vissza Amerikából — látogatóba — hazájába. Ekkor már világhírű szobrász. Az amerikai magyarok javaslataival neves politikusokat keresett fel, sokatmondó interjúkat adott különböző lapoknak. Ezek lényege: **demokratikus irányú legyen itthon a társadalom fejlődése, a gyermekeket, ifjakat úgy kell oktatni, nevelni, hogy reprezentálni tudják a világ előtt a nemzet szellemi erejét, a magyar produktumokat népszerűsíteni kell szerte a nagyvilágban.**

Máig ható gondolatok, akkoron Finta megelőzte itthon a korát. Kissé csalódottan tért vissza a tengerentúlra.

Rio de Janeiro, New York, majd Los Angeles voltak sikereinek állomásai. Hatvanéves, amikor a Kisbojtár 12. kiadását ünnepli. De nincs sok ideje önmagára. Ahogy irodalmi munkásságával az amerikai gyerekek, fiatalok figyelmét igyekszik felhívni hazánkra, szobrászatával az amerikai és a magyar nép közös emlékeinek állít monumenteket. Tehetsége, tekintélye minden kaput megnyit. Bekerül alkotásaival — Munkácsy Mihály mellé — a New York-i Metropolitan Múzeumba is. Az amerikai függetlenségi háború magyar hőséről *Kováts Mihály* ezredesről több szobrot, domborművet, plakettet készít. Egy-egy jelentős tárlaton 30—40 alkotása is szerepel. Tagja lesz a **Költők Akadémiájának**, alelnöke a **Szépművészeti Akadémiának**.

Utolsó évei különösen termékenyek, bár szíve már „rakoncátlankodik". A baj nagyobb, mint gondolná: „Egy hónappal ezelőtt volt egy szív — attakom, az első életemben..." — írja haza fiának 1957. június 15-én. Porig súlyja, amikor szinte válaszlevélként megkapta a gyászjelentést fia váratlan haláláról. **„Elcsendesedtem"** — jegyzi fel. Ennek ellenére dolgozik, elkészíti élete utolsó domborművét. A téma központi gondolata most is az amerikai és a magyar nép kapcsolata: *Haraszthy Ágostont* mintázza meg, a neves, magyar származású kertészt, aki meghonosította az Újvilágban a „tokajit".

Síremlék

1958. augusztus 3-án szíve végképp felmondta a szolgálatot.

A haza mindmáig mostoha Finta Sándorhoz. Szerény rádiójátékkal próbáltam őrizni emlékét. Nem sok sikerrel. *Egri Mária* és *Kaposvári Gyula* a Finták munkásságát bemutató helyi kiadványban ugyan felbecsülhetetlen értékű szolgálatot tettek a dokumentálásban, de mindez nem kapott országos publikációt. Művészeti szakkönyveink, lexikonjaink csak 8—10-szeres közlésekben említik — országmentő erőfeszítéseiről sehol egy szó sincs.

Hálátlanok vagyunk mindmáig Finta Sándorhoz, — és értéktévesztők.

Botond

Kántor Kata

APRÓHIRDETÉSEK

Az apróhirdetés szövegét hirdető ügyfeleink állítják össze.
Az abban foglaltakért anyagi illetve jogi felelősséget nem vállalunk. A jeligés hirdetésekre a választ Szolnok, Kossuth L. út 11. szám alatt várjuk. Postafiók: 5001 Szolnok, 228.

INGATLAN

ELADÓ Tiszajenő központjában építési telek. Vízóra a telken. Érd.: munkaidőben a 76/341-593-as telefonon.

ADOK Kassai úti, I. emeleti, 2 szobás, gázos lakást, veszek 2 szobás, gázos, kertes házat a belvárosban. Jelige: „Értékegyeztetés-89"

ELADNÁM szolnoki, 2 szobás, tehermentes öröklakásom. Érd.: a helyszínen, a megjelenés napján, 14-19 óráig. Bányai Kornél u. 2. ép. II/12.

BESENYSZÖGÖN 2 szobás, fürdőszobás, zárt kertes családi ház eladó melléképületekkel. Részfizetéssel is megoldható. Érd.: Jászladányi út 6/a.

ELADÓ 3 szobás, ebédlős, gázközponti fűtéses, összkomfortos új családi ház. Tószeg, Ady E. út 2/a.

SZOLNOK, Liget út 28. sz. alatti építési telek, építési engedéllyel eladó. Érd.: Zagyvarékas, Egység u. 33.

TISZAFÖLDVÁR, Petőfi út 2. sz. alatt 553 négyszögöl építésre alkalmas telek emésztővel sürgősen eladó. Érd.: Tiszaföldvár, Toldi F. út 60.

KERTES ház eladó. Érd.: egész héten, egész nap, Szolnok, Bartók Béla út 22.

VÁSÁROLNÉK egyszobás lakást a Mikszáth úton. Jelige: „Erkélyes előnyben-86"

SÜRGŐSEN vennék önkormányzati lakást. Csak belvárosit, gázfűtésest. Jelige: „Készpénzért cserelakással-163"

VÁSÁROLOK kis lakást készpénzért, elsősorban a Csokonai úton. Jelige: „Tetőtér is lehet-116"

Ingatlanközvetítés

FÓLING IRODA

Szolnok
József A. út 80.
Tel./fax: 56/373-773

LAKÁSOKAT, CSALÁDI HÁZAKAT

KERESÜNK
készpénzes ügyfeleink részére

3 szobás, fürdőszobás, kertes családi ház sürgősen eladó. Irányár: 640.000 Ft. Tiszapüspöki, Bajcsy u. 2.

SZOLNOK belvárosában keresek min. 2 szobás, gázos, kertes házat 1,4 millió Ft-ig. Nagy kapubejárat nem szükséges. Jelige: „Áchim, Városmajor út környéke-109"

KUNHEGYESEN 3 szobás, gázos, telefonos, kertes ház eladó pincével, garázzsal. Szolnoki csere érdekel. Tel.: 326-306 vagy „Sürgős-271" jelige.

ELADÓ Abonyban, a Ceglédi úton, 2 szobás családi ház, 800 négyszögöl telekkel, főút mellett. Szolnoki egyszobás lakást, illetve hobbit beszámítok. Jelige: „Vállalkozás-33"

TISZAPÜSPÖKIBEN 270 négyszögöl építési telek eladó. Érd.: 372-114

VÁSÁROLOK egyszobás vagy másfél szobás lakást a Pozsonyi vagy Szántó körúton. Jelige: „Kis lakás-165"

54 négyzetméteres, 1+2 félszobás lakás eladó a Botár úton. Tel.: 371-743, esti órákban.

KERTÉSZ úton (Holt-Tisza-part) 714 négyzetméter építési telek eladó. Lakáscsere is érdekel. Érd.: 342-423

SZOLNOKON félkész, tetőteres családi ház, zöldövezetben eladó. Érd.: Bíróénál Szolnok, Bajcsy-Zs. út 10. IX/35.

ELADÓ a Várkonyi téren, kétszobás, gázos, vízórás, felújított lakás. Érd.: 56/343-042, 15-17 óra között.

LAKÁSCSERE

ELCSERÉLNÉM 64 négyzetméteres, önkormányzati, 2,5 szobás, József Attila úti lakásomat, kis 1,5 szobásra, esetleg garzonlakásra. Tel.: 343-399

37 négyzetméteres, Ispán krt-i öröklakásomat nagyobbra cserélném. Tel.: 56/370-877

140 négyzetméteres, budapesti családi házam kisebb szolnokira cserélném, érékegyeztetéssel. Tel.: 56/370-877

ELCSERÉLNÉM Csokonai úti, gázos, II. emeleti lakásom + Holt-Tiszához közeli zártkertet, Csokonai út környéki, gázos családi házra. Tel.: 378-824

OROSZ Gy. út 7. VIII/32. sz. alatti 3 szoba + ebédlős, OTP-s lakást kertes lakásra elcserélem, vidékre is. Érd.: bármikor a fenti címen.

ELCSERÉLNÉM belvárosi, 85 négyzetméteres, 3 szobás, új társasházi lakásomat, jó állapotban lévő 20-30 éve épült belvárosi családi házra, Szolnokon. Jelige: „Minimum 100 négyszögöl-240"

ELCSERÉLNÉM kis tanyára, Pest megyébe, faluközelbe, családi házamat. 1200 négyszögöl kert, ipari áram, víz, ásott kút, gáz a kapu előtt. Érd.: 5430 Tiszaföldvár, Óvirághegy III. út 25. Ózdi Pál.

3 szobás, összkomfortos, gázos lakásom, vidéki, gázos, kertes házra cserélem, vagy szolnoki 1 szobásra. Minden megoldás érdekel. Kerepesiné 5000 Szolnok, Malom u. 6. III/13.

ELCSERÉLNÉM kis kertes családi házamat 1,5-2 szobás, gázos lakásra, III. emeletig. Érd.: de. 9-14 óráig, hét végén egész nap a Kender út 1. sz. alatt. (Csallóközből nyílik).

ELCSERÉLNÉM Vasvári Pál úti 1,5 szobás, gázos, erkélyes, 54 négyzetméteres lakásom, kis 1,5 szobás, gázosra, vagy eladnám. Jelige: „Őszi csere-57"

A ZAGYVA-parti tízemeletesben lévő önkormányzati lakást cserélek családi házra, Szolnok, Rákóczi térségébe. Jelige: „Sima csere-270"

SZOLNOKI garázsra cserélném nagykörűi, Tisza-parti, 300 négyszögöles telkemet, melyen fúrott kút, betongarázs, szerszámoskamra van, szőlő és gyümölcsfák. Érd.: 373-979

JÁRMŰ

6 éves Fiat 125-ös és 5 sebességes versenykerékpár eladó. Rákóczifalva, Vasvári P. út 38/a.

ELADÓ 2 db zárható dobozzal felszerelt utánfutó. Érd.: 56/376-149

50 köbcentis Suzuki berúgós kismotor, 2 éves (6000 km) 20.000 Ft-ért eladó. Érd.: Szabadkai Ferenc 5008 Szolnok, Kilián u. 1. III/2.

ELADÓ Pannónia meghajtású, 16 sebességes Robi típusú kistraktor, 1 t. pótkocsival (irányár 50 ezer Ft), vagy műanyag, ill. alumínium motorcsónaktestre cserélhető. Érd.: Béki Sándor 5137 Jászkisér, Kölcsey u. 9.

ÚJ, extra méretű rokkantkocsit cserélnénk jó állapotban lévő Wartburg személygépkocsira. Jelige: „Segítség-272"

TERRA kistraktor járókerékkel, ekével, alternatív kaszával, rotációs kapával és kiegészítő szerelékeivel eladó. Érd.: Karádi Károly, Jászberény, Komáromi u. 20.

ÁRON alul, sürgősen eladó 250 ETZ motorkerékpár, 5 éves, kitűnő állapotban, 2 év műszakival. Érd.: 378-147, 8-18 óráig.

ZUK zárt kocsiszekrényű eladó. Kunszentmárton, Alkotmány út 19/a.

MEGVÉTELRE keresek 1500-as Ladát vagy Trabantot, 10 éves korig. Tel.: 374-286

RENAULT 20 TS '84-es évjáratú, szervokormánnyal, gyári extrákkal, központi zárral, ezüstmetál színben, 2. tulajdonostól, megkímélt állapotban, sürgősen eladó. Érd.: 421-177

ELADÓ BX 19 TRD 1988-as piros színű Citroen. Érd.: 424-890

BASTEI típusú lakókocsik, friss műszakival, sürgősen, áron alul eladók. Érd.: 56/344-605, munkaidőben, Vígh Sándornál.

350-es JAWA motorkerékpár, kitűnő állapotban, olcsón eladó. Érd.: este a 370-500-as telefonon.

ÁLLÁST KERES

FRANCIA-történelem szakos tanár, középiskolai állást keres. Ezenkívül tanítást és korrepetálást vállal. Jelige: „Gyakorlott-62"

KÉT fiatalasszony másodállást keres. Minden megoldás érdekel. Magányos, idős ember gondozását is. Jelige: „Segítsünk egymáson-269"

4 vagy 8 órás munkát keresek Karcagon. Eladó, gyors-gépíró, titkárnő, ügyintéző. Jelige: „Megbízható és szorgalmas-241"

33 éves, közgazdasági szakközépiskolai végzettségű hölgy állást keres. Házvezetőnői és bejárónői munkát is vállalok. Jelige: „Nagyon igényes és precíz-99"

35 éves, független nő, jogosítvánnyal, gépkocsival munkát vállal. Minden megoldás érdekel. Tel.: 56/376-968, 18 óra után.

ÁLLAT

HELYHIÁNY miatt gazdát keres 1 db 8 hónapos, fajtiszta német juhászkutya és 1 db 15 hónapos magyar vizsla 3.000 Ft-ért. Érd.: 341-029, 17 óra után, hét végén egész nap.

AUGUSZTUS elején született rottweiler kiskutya előjegyezhető. Tel.: 370-360, 16 órától.

NAGYON szép, törzskönyvezett, 12 hetes tarka spániel kan kiskutya oltva, tetoválva eladó, vagy takarmányra cserélhető. Szolnok, Kertész út 59/a.

2 db 300 kg-os üszőborjú eladó. Érd.: Rákóczifalva, Dózsa Gy. út 19. sz. alatt, 17 óra után.

ADÁS-VÉTEL

GÁZTŰZHELY palackkal együtt eladó. Érd.: Szolnok, Dobó István út 20. Nagy Bálint.

ELADÓ benzinmotoros vízszivattyú (120 l/p), nagy nyomású villanymotoros permetező, rotációs kapához gumikerekek és 23 kg-os PB-gázpalackok. Rákóczifalva, Vasvári P. út 38/a.

CSEMPÉK, PADLÓLAPOK kedvező áron. TERRAKOTTA BT. Szolnok, Alma u. (Martfűi út) Nyitva: 14-19 óráig, szombat, vasárnap 8-14 óráig.

NÉMET gyártmányú, Flex típusú, 840 W-os ütvefúrógép eladó. Tel.: 56/341-077, este.

ELADÓ 1 db 3 hónapos, Elekta színes tv, 1 db jó állapotú férfikerékpár, 26-os. Érd.: Bányai László, Szolnok, József A. u. 52-54. fsz. 8.

ELADÓ használt gyermekbútor (6000 Ft), íróasztal székkel (1500 Ft), 2 db fotel (5000 Ft). Érd.: 56/420-630

6125 Robotron villanyírógép felújítva eladó. Jelige: „Háromféves-39"

VENNÉK használt 1-4 osztályos német tankönyvet. Jelige: „Érte megyek-90"

BAUMIT VAKOLATOK gyári áron a TERRAKOTTÁNÁL! Szolnok, Alma u. (Martfűi út) Nyitva: 14-19 óráig, szombat, vasárnap 8-14 óráig.

ELADNÉK vagy 10-es betonacél vasra cserélnék 60 db beton falazóblokkot és 3 db beton áthidalót. Érd.: 372-098

ELADÓ sötétbarna kombinált szekrénysor ágyneműtartóval és háromszárnyas tükörrel. Érd.: 350-310

KERESEM megvételre a Kutya című folyóirat 1986-87-88-89-90-es számait, valamint moszkvai őrkutya-tulajdonosokat, kapcsolatfelvétel céljából. Gulyás Zsolt, Tószeg, Kossuth tér 8/a. Tel.: 56/372-098

3 tonnás emelő (béka), valamint CPM computer mátrix nyomtatóval, színes monitorral eladó. Érd.: 59/352-478

VEGYES tüzelésű rézbojler (komplett) és 200 L-es olajoshordó (csappal) eladó. Szolnok, Bajnok u. 13.

ELADÓ kétszemélyes fotelágy és 1,5 méteres datolyapálma. Szolnok, Malom u. 20. V/22.

SÜRGŐSEN eladó jó állapotban lévő Sterimob gőzborotva. Szolnok, Karinthy u. 108. Autóbrill műhelyben 8-18 óráig, minden nap.

ALIG használt új Beko (Casio 109 SR típusú, elektronikus pénztárgép olcsón eladó, vállalkozás megszűnése miatt. Érd.: Rákóczifalva, Jókai út 11/a., 17 óra után.

JÓ állapotban lévő Kombi gyermekágy és gyermekszekrénysor sürgősen, olcsón eladó. Érd.: 17 óra után, 379-729

ELADÓ felnőtt strand-kajak. Irányár: 15.000 Ft. Érd.: Szolnok, Ispán krt. 3. III/5., naponta 18-19 óra között.

ELADÓ 1 db parabola szett S-4000 típusú, 56 csatornás, távirányítású beltérivel, stb. 1,1 db Sharp fej, 120 cm-es tükör. Új, garanciális, 23.000 Ft. Érd.: Kóczián Éva, Szolnok, Pozsonyi út 2. Tel.: 56/377-606

JÓ állapotban lévő Camping típusú kerékpár eladó. Érd.: a 341-587-es telefonon, 19 óra után.

HASZNÁLT villanykályhákat értékesítünk. Érd.: Árnyas Óvoda, (Szolnok, Temető út 13.) Tel.: 371-462

KEVESET használt étkezőbútor eladó, sötétbarna színben (asztal + 4 kárpitozott szék), 28.000 Ft-ért, vagy hasonló értékű Trabantra cserélhető. Érd.: Kóczián Éva, Szolnok, Pozsonyi u. 65. Tel.: 56/377-606

ALAP-lábazatba való beton- és téglatörmelék ingyen elvihető. (Fél és egész téglák is vannak benne.) Érd.: 341-022, Kerekes Krisztina.

MAGAS áron veszek 1945 előtti, jó állapotú könyvet, szentképet, képeslapot, okiratot. Hívásra házhoz megyek. Jelige: „Gyűjtő-2000-59"

GYÁSZHÍREK

Igaz mély fájdalommal tudatjuk, hogy

DUSA ISTVÁNNÉ

Kovács Irén

nagy betegség és szenvedés után életének 56. évében 1993. aug. 3-án elhunyt.
Testét 1993. aug. 6-án du. 15.30-kor temetjük a szolnoki Kőrösi úti ravatalozóban megtartott gyászszertartás után a református temetőben.

Dusa István
és a gyászoló család

PANORÁMÁS, mély babakocsi és fél évet használt sportkocsi olcsón eladó. Jelige: „Megegyezünk-246"

FÖLÖSLEGESSÉ vált 2 ajtós szekrényét, vagy más egyéb dolgait szívesen elfogadom, esetleg keveset tudnék érte fizetni. Kis jövedelmű, gyermekét egyedül nevelő anyuka. Jelige: „Nagy gyermekes anyuka-131"

220 V-os körfűrész (cirkula) eladó. Érd.: este 18 óra után, Szolnok, Örkény u. 10. Tel.: 343-854

KÉRÜNK 1 db 2 ajtós, polcos, zárható, világos színű szekrényt ajándékozni a megadott címre. Vöröskereszt Idősek Klubja, Szabó Istvánné, Szolnok, Kossuth L. út 12. II/2. Tel.: 420-852

PATTOGATNI való kukorica kis tételben eladó. Tel.: 376-247

ELEKTROMOS láncfűrész, új, 1400 W-os, 40 cm-es vágólappal eladó. Érd.: 373-979

SZOLGÁLTATÁS

ANGOL nyelvtanítást és fordítást vállalok. Jelige: „Felsőfokú nyelvvizsgával-62"

KÉT szorgalmas fiatalasszony tavaszi-őszi, festés utáni vagy mindennapos takarítást, egyéb házimunkát vállalna. Jelige: „Megbízhatóság-249"

VÁLLALOK gépelést, háztartási munkát, 16 óra után, jövedelemkiegészítés céljából. Jelige: „Diszkréció-11"

ANGOL korrepetálást, pótvizsgára felkészítést vállalok. Tel.: minden nap de. 12 óráig, 370-500

ALBÉRLET

SZÁNTÓ krt-on, összkomfortos, bútorozott, 1 szobás lakás 2-3 diáknak vagy dolgozó lánynak kiadó. Érd.: 68/381-624. Jelige: „Belváros-76"

BUDAPEST XI. kerületi összkomfortos lakásban szoba kiadó, egyetemista fiatalnak, tulajdonos ottlakása nélkül. Válaszborítékért tájékoztatom. Tasi József 5122 Jászdózsa, Szent Imre u. 21.

2 szobás, összkomfortos lakás, bútorozatlanul kiadó. Parabolás, vízórás, gázkonvektoros. Hasonlót keresek Szolnokon a Skála környékén. Debreczeni Anikó 5435 Martfű, Ifjúság u. 3. IV/11.

54 négyzetméteres, szolnoki lakás albérletbe kiadó szeptembertől. 7500 Ft + rezsi. Valamint 200 kg-os hízó parabolaantennára cserélhető. Érd.: Szentannai Ferenc 5001 Szolnok, Pf.: 8308. Palotási Ág.

VÁLLALKOZÓK! 4 szobás, telefonos lakás irodának vagy egyéb tevékenység céljából, hosszabb időre kiadó. Szajol, Mátyás kir. u. 14. vagy telefon: 39.

TÖRÖKSZENTMIKLÓSI, Fáylakótelepi lakás igényesnek kiadó. Jelige: „Lehetőség '93. augusztus-34"

KIADÓ Szolnokon a piacnál, 1,5 szobás, gázfűtéses, bútorozott, összkomfortos lakás. Érd.: 371-219

SZOBA-konyha albérlet kiadó. Szolnok, Tószegi út 31. és 33.

BÚTOROZOTT szoba fürdőszoba-használattal, gyermektelen házaspárnak vagy két vidéki diáklánynak kiadó. Jelige: „Városközpont-49"

KÜLÖN bejáratú, bútorozott szoba-konyha, gyermektelen házaspárnak vagy két diáklánynak kiadó. Szolnok, Áchim út 4/a.

VEGYES

KÜLÖNLEGESSÉGEK, újdonságok, tartós smink (kozmetikai tetoválás), szemöldök és száj vonalának tetszés szerinti módosítása svájci diplomával (kosmetikfachsshule) és módszerrel, 2 éves garanciával. Ránckép ződést megelőző és a már kialakuló ráncok speciális kezelése világhírű hatóanyagokkal. Tinédzserkori bőrelváltozásos panaszok díjmentes konzultációja - szükséges eseteknél orvosi közreműködéssel - és hatékony, szakszerű kezelése. Szőrszálak végleges eltávolítása garanciával. Fájdalommentes fülcimpalyukasztás a legújabb amerikai (USA) fülbevalókkal, kívánság szerint, Gombás Ferencné mesterleveles, ezüstgyűrűvel kitüntetett kozmetikus szalonjában. Szolnok, Baross G. út 58/a. (Jólét ABC-nél). Tel.: 372-533

ABÁDSZALÓKON 3-4 fő részére szoba kiadó nyaralásra, augusztus 8-tól. Érd.: Molnár István 5421 Abádszalók, Madách u. 30.

HETI 1-2 alkalomra szobát bérelnék. Ajánlatokat „Diszkréció-12" jeligére kérem a kiadóba.

KÉREK kölcsön 900.000 Ft-ot. Részletekről személyesen, sürgős! Jelige: „Fedezet van-64"

KÉRNÉK 300.000 Ft-ot. Visszafizetés ideje és a kamat megegyezés szerint. Jelige: „Megbízhat bennünk-248"

KÉRNÉK 50.000 Ft-ot 10 hónapra. A kamat megegyezés szerint. Sürgős, aki tud, kérem segítsen! Előre is köszönöm bizalmát. Jelige: „Próba szerencse-44"

ÜZLETHELYISÉG a 442-es főút mellett, Rákóczifalván kiadó vagy eladó. Ugyanitt lágyfagylaltgép eladó. Kovácsné, Rákóczifalva, Petőfi u. 13.

GARÁZST bérelnék sürgősen a Széchenyin, hosszabb távra, elsősorban a Botár I. (volt Molnár A.) út közelében. Ajánlatokat a 420-339-es telefonon várom.

HÁROM hete indult termékforgalmazói hálózatunkba vállalkozó szellemű fiatalokat keresünk. Jelentkezés személyesen, hétköznap 13-17 óráig, London Bt. Szolnok, Madách u. 39. Tel.: 374-624

HÁZASSÁG

28/158/51 érettségizett lány, szeretne megismerkedni független, vagy elvált fiatalemberrel, 32-33 éves korig, házasság céljából. Jelige: „Oázis-56"

73/178/63 nyugdíjas férfi társat keres, dolgos hölgy személyében. Jelige: „Találkozás-120"

KÉT elvált barát, 40 évesek, saját lakással, szeretnének házasságot kötni. Két barátnő előny. Jelige: „Így könnyebb!-85"

KERESEM társamnak 180 cm fölötti és 53-57 év közötti, nem dohányzó, nem italozó és rendezett körülmények között élő, független férfi ismeretségét. Jelige: „Többit megbeszéljük-117"

27/170/65 egyedül élő, megbízható férfi partnernőt keres a szabadidő, hétvége kellemes eltöltéséhez. Minden lehetséges. Jelige: „Több, mint kaland-116"

HA egyedül élsz, társra, szerelemre, szeretetre vágysz, írj egy 27 éves férfinak! Telefonszámos leveleket várok. Jelige: „Minden lehetséges-247"

FÜGGETLEN, középkorú nő, társát keresi, nem dohányzó, tiszta, egészséges életvitelű, értelmes férfi személyében. Jelige: „Optimista-62"

„KI tudja, vissza jön talán még a hosszú, forró nyár." Ebben a reményben várja leveled egy első fiatalságán túl lévő (a második előtt álló) 26/160 lány. Jelige: „Fény és árnyék-63"

KERESEM párom egy 30-40 év közötti, független hölgy személyében, aki tartós kapcsolatot szeretne egy 41 éves 178/80 magányos férfival. Jelige: „Ismerj meg-84"

JÁSZKUN KRÓNIKA

Ingyenes lakossági apróhirdetési szelvény

Kérem, hogy az alábbi hirdetésem a JÁSZKUN KRÓNIKÁBAN megjelenjen: szöveg (max 20 szóig)

Jelige: . . . . . .

Név, cím: . . . . . .

Telefon: . . . . . .

aláírás

*** Ha jeligét közöl, azt ne számítsa be a szövegbe, de minden esetben kérjük, jelölje nevét és címét, hogy a hozzánk érkező válaszleveleit eljutassuk Önhöz, mivel vidéki olvasóinknak postán küldjük el, szolnoki olvasóink pedig nevük és címük közlése után a kiadónkban vehetik át.**
NYOMTATOTT NAGY BETŰVEL KÉRJÜK KITÖLTENI!

A magyar címer a történelemben

Az új alkotmány előkészítése során neves szakemberekből álló tudományos albizottság alakult, hogy véleményével, tanácsaival alátámassza nemzeti jelképeink, így államcímerünk törvényes rendezését.

1988-ban emlékeztünk meg első királyunk, Szent István halálának 950. évfordulójáról. Ebből az alkalomból a világ magyarsága nemcsak a nagy királyra, hanem nemzeti jelvényeinkre is emlékezett. Így került előtérbe a szent korona, a magyar címer és nemzeti zászló, és felmerült annak a gondolata, hogy időszerű lenne visszatérni ősi nemzeti jelképeinkhez.

Nem soroljuk ugyan nemzeti jelvényeink közé, de elöljáróban szólni kell első hadi jelképünkről, a *turulmadárról,* amiről az elmúlt évtizedekben nem sokat hallottunk. A nyelvészek a karul szóval hozták kapcsolatba, és a karvallyal azonosítják. A történészek azonban inkább hajlanak arra, hogy valójában ázsiai vadászsólyom volt. Semmiképpen sem saskeselyű, ahogy az emlékműveken látjuk.

Anonymus szerint Álmos teherben lévő anyjának, Emesének álmában isteni látomása volt turulmadár képében, amely mintegy rászállva teherbe ejtette. Egyszersmind úgy tetszett Emesének, hogy méhéből forrás fakad és ágyékából dicső királyok származnak. Innen az Álmos elnevezés és az Árpád-ház eredetmondája.

Kézai Simon szerint Attilától Géza vezérig a koronás fejű turul volt a magyar hadi jelvény (ezzel Kézai a saját korát vetítette viszsza). A Képes Krónikában többször láthatjuk, időben először Attila pajzsán, majd a hadi zászlókon. Az erdélyi magyarok 1321 óta sasos zászló alatt vonultak hadba. Erdély címerében is benne van az erdélyi magyarságot jelképező turul sasmadár.

A turul tovább élt más jelképekben, majd 1883-ban Turul lett a címe a Heraldikai és Genealógiai Társaság tudományos folyóiratának. Ez 1950-ig igen magas színvonalú értekezéseket közölt a címertan és a családtörténet területéről. Az ötvenes éveket azonban, a társasággal együtt, nem élte túl. A folyóirat hiányát ma is érezzük, felújítására törekszünk.

A turult *még nem* számítjuk nemzeti jelvényeink közé úgy, mint a koronázási jelvényeket, a magyar államcímert és a nemzeti zászlót.

Koronázási jelvényeink Európa egyik legépebben megmaradt, középkori együttese. Ez a megkülönböztetett szakrális tiszteletnek köszönhető, amellyel az egész nemzet a koronát és a többi jelvényt, a jogart, a palástot, az országalmát és a kardot körülvette. A koronázási jelvények a magyar történelemben különös jelentőségre tettek szert. A közvélemény csak akkor tekintette érvényesnek a koronázást, legitimnek az uralkodót, ha a hagyományosan használt jelvényeket állította az államiság középpontjába. E jelvényeket ugyanis az államalapító Szent István örökségének tartották és tartják.

1. Ősmagyar turulábrázolás egy rakamazi sírlelet hajfonatdíszén

2. Pajzsra emelt, támaszték nélküli kettős kereszt IV. Béla (1235–1270) pecsétjén

3. A magyar Anjou-uralkodók címere

4. Hármas halmon álló kettős kereszt I. (Nagy) Lajos (1342–1382) pecsétjén

3

Mintegy 800 éve, hogy történelmi címerünk egyik alkotóeleme, a *kettős kereszt* megjelent III. Béla király (1172–1196) pénzein. Ez Krisztus keresztjét idézi, ősi szimbolikája már a középkorban fokozatosan háttérbe szorult, és a középkor végén már úgy vélték, hogy Szent István király pápai adományként kapta. Ebből fejlődhetett ki az ország feletti hatalomra utaló szimbolika. A kettős kereszt III. Béla idején már nem az egyház, hanem az állam, a birodalom jelképe volt. III. Béla királyról tudjuk, hogy Bizáncban nevelkedett. Később már vőjelöltté, a birodalom örökösévé lépett elő, de hazatért és magyar király lett. A kettős kereszt az ő pénzein jelenik meg először, 1190 körül. Ezzel a magyar függetlenséget hangsúlyozta: nem a Bizáncnak való alárendeltséget, hanem a magyar államhatalom egyenjogúságát. És el is fordult a császárvárostól: Róma felé tájékozódott. A magyar kettős kereszt az Anjou-uralkodókon keresztül eljutott Nápolyba, innen Franciaországba. Így elmondhatjuk, hogy hazánk ajándékozta meg Európát a kettős kereszttel. Ez azóta igen sok világi, megyei, városi, tartományi címeren is feltűnt. Eredetileg a kettős kereszt lebegett, talpazata nem volt. Ezt láthatjuk III. Béla érmén, II. András pénzein és IV. Béla függő pecsétjén.

A *hármashalom* az Anjouk idejében jelent meg. Eredetileg a kereszt három lábon állott, ebből lett a három halom. Nagy Lajos pecsétjén, címerein, érméin a há-

1

2

4

KÜLDJÖN EGY KÉPET ÉS EGY TÖRTÉNETET!

Küldjön egy képet és egy történetet! címmel hirdettük meg új pályázatunkat. Célunk az, hogy olvasóink segítségével bemutassuk a történelmi Magyarország területén kívül található magyar vonatkozású emlékeket. Érdeklődéssel várjuk a pályamunkákat, 1-2 gépelt oldal terjedelemben. A megjelent írásokért 500,- forint értékű könyvjutalmat küldünk.

GÖRGEY HÁZA KLAGENFURTBAN

Görgey Artúr, az 1848–49-es magyar szabadságharc sokat vitatott alakja – aki a nemzeti hadsereg fővezére volt –, a világosi fegyverletétel után az orosz cár kívánságára kegyelemben részesült, és mint ismeretes, Karintiába száműzték. A karintiai Országos Levéltár naptári bejegyzése szerint 1849. szeptember 10-én érkezett Klagenfurtba, francia felesége, egy császárhű vezérkari tiszt, gróf Andrássy őrnagy (Haynau hadsegéde), és egy orvos kíséretében. Több helybéli lakásváltoztatás után a közeli Viktring nevű helységbe költözött, ahol felesége örökségéből 1857 januárjában megvásárolta az úgynevezett „Schlosser-házat". Ezt a viktringiek ma „Görgey-Stöckl"-nek nevezik.

A ház északi oldalánál elvezető keskeny utat Görgeywegnek nevezte el 1974-ben a klagenfurti városi tanács, miután Viktringet közigazgatásilag a városhoz csatolták. A városszenátusi figyelem mindenesetre méltó elismerést jelent, és igazolása annak, hogy a volt magyar fővezér 1867-ig tartó itteni száműzetése a helytörténet egyik kiemelkedő eseményének számított. (A ház jelenleg egy kereskedő tulajdona.)

SOÓS TIHAMÉR
KLAGENFURT

KOSSUTH PITTSBURGHBEN

Közel 300 ezer New York-i várta Kossuth Lajos megérkezését 1851. december 6-án. Kossuth héthónapos amerikai útja alkalmával rengeteg nagyvárost meglátogatott. Pittsburghben 1852. január 22–31. között tartózkodott. A belvárosi St. Charles Hotelban szállt meg, amelynek környékét ezrek vették körül, és hallgatták a balkonról hozzájuk intézett beszédét.

Széchkay György, a Pittsburghben élő magyar költő 1930-ban javasolta, hogy állítsanak fel az esemény helyén egy Kossuth-emléktáblát. Tervét a háború akadályozta meg. A háború után Szécskay a magyar klubokkal, egyházakkal és egyéni támogatókkal karöltve végül is elérte célját. A bronz emléktáblát Finta Sándor, Magyarországon született híres szobrász készítette, és 1949. október 1-jén helyezték el ünnepélyes keretek között a Fourth és Wood utca sarkán álló hotel falán.

SUZANNE YOUNGMAYER
MONROEVILLE, USA

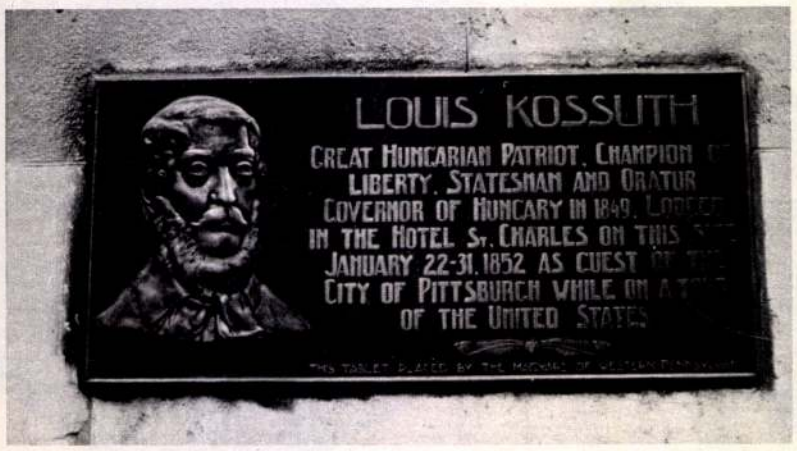

Levél az olvasóhoz

Kedves Olvasónk!

Szeretnénk megosztani önnel terveinket, elképzeléseinket. Megvalósításuk csak az ön egyetértő közreműködésével lehetséges.

A címlap szövegében apró, de lényeges változásról olvashat: a Magyar Hírek ára 25 Ft. Hónapok óta folyamatosan beszámoltunk a hazai áremelkedésekről. E növekedések bennünket is jócskán sújtottak – hogy csak a papír árát és a nyomdai számlákat említsük –, miközben a lapunk kiadását segítő állami támogatás lényegesen csökkent. Ilyen körülmények között népszerűségünk növekedése – amelyet a statisztika igazol – különös probléma elé állította a szerkesztőséget: minden új eladott példány a veszteséget növelte, annak ellenére, hogy elégedett hirdetőinknek köszönhetően hirdetési bevételeink ugyancsak látványosan növekedtek. Ezért határoztuk el az áremelést, és a terjesztési rendszer felülvizsgálatát. Ami az előfizetőket illeti: a külföldi ár ezentúl 19 dollár, illetve ennek megfelelő más valuta egy évre, légipostai küldés mellett pedig 29 dollár. Mindez azonban az érvényben lévő előfizetéseket nem érinti, az új előfizetésekre, illetve a megújításokra vonatkozik. Azoknak, akik előfizetők és angol nyelven is kívánnak Magyarországról olvasni, díjtalanul megküldjük a Hungarian Digest című igen nívós folyóiratot (amely a Magyar Hírek legérdekesebb cikkeiből is válogatást ad).

Lényeges-e a mostani árnövekedés? Igen is, meg nem is. Lényeges, ha a korábbi, igen alacsony árat nézzük, kevésbé az, ha más lapok árával vetjük egybe az újat. Kivételesen engedtessék meg egy kis önhittség: a mai világban alig 80 dollárcent (postaköltséggel együtt!) nem sok egy olyan színes magazinért, mint a Magyar Hírek, amely jelenleg 32 országban a magyarság elismert, megbecsült, keresett lapja.

A múlt örökségeként – mert évtizeddel előbb számlálatlanul ment a Magyar Hírek ingyen a különböző címekre – néhány országban még vannak olyan olvasóink, akik ma is díjmentesen kapják a lapot. Őket most arra kérjük, őrizzék meg hűségüket a Magyar Hírekhez, csatlakozzanak előfizetőink táborához. (Lapunk ingyenes küldésére nem lesz módunk a továbbiakban.)

Természetesen mindent elkövetünk, hogy mi is kifejezzük ragaszkodásunkat a régi és az új előfizetőkhöz. A megjelenést évente 24-ben rögzítettük – minden lapszámhoz szabadidő-mellékletet nyújtva. Ez még vékonyka, de tervezzük, hogy ha erőnk engedi, még az idén növeljük a Magyar Hírek terjedelmét. Rovatok, témakörök várnak bővítésre, így a postarovat (merthogy egyre több érdekes és izgalmas levelet kapunk), az irodalmi rovat. Jó lenne még többet írni a magyar valóságról, a gazdasági élet újdonságairól, a magyar tájakról, és szeretnénk növelni a szép fotók számát.

Új kiadónk, a Magyar Világ, gondosan kézbe vette a terjesztés szervezését. Gyakran kaptunk panaszokat, hogy például a postán lassan érkezett a Magyar Hírek, volt, hogy kettőt is tettek egy csomagba, máskor pedig csak egyet, de szakadtat – és még sorolhatók a különböző problémák.

Kérjük szépen önt, ha bármilyen rendellenességet tapasztal a lap érkezése körül, írja meg. Segít ezzel magán, segít nekünk, és segít olvasótársainak szerte a világban. Azt szeretnénk ugyanis elérni, hogy egyszer és mindenkorra számúzzük a fogyatékosságokat.

Itt mondjuk el, hogy az idei Kincses Kalendárium nyomtatása során – váratlan géphiba következtében – nem készült el valamennyi példány. A hiba kijavítása megtörtént, és a kalendáriumot hamarosan megkapják azok az előfizetőink, akik eddig esetleg még nem jutottak hozzá. Elnézésüket kérjük, remélve, hogy a gazdag tartalom némi kárpótlást nyújt a késedelemért.

Végezetül hadd ismételjük meg a kérést olvasóinkhoz: őrizzék meg régi, kipróbált ragaszkodásukat a Magyar Hírekhez!

Tisztelettel:
a Magyar Hírek szerkesztősége

A Magyar Hírek előfizetője kívánok lenni.

Megrendelem a lapot normál postai, légipostai küldéssel (megfelelő aláhúzandó). Az előfizetési díjat csekken átutalom az MNB 204-88426 számlára. Amerikai és kanadai előfizetőink ottani vezérképviseletünkre is küldhetik az előfizetést.
Cím: Magyar Hírek
C/O Leslie J. Dus. P. O. Box 26244 Cleveland, OH 44126.

Megrendelő neve: _____

Címe: _____

_____

_____

_____

MDK

Finta Sándorné

Bartók I.: Magyar női karrierek Amerikában. Uj Magyarság 1938. szept. 4. 9-10.l.

Fintáné Kántor Kata

Batik-kép

Ernyey Gyula: Tiffanytól Moholy-Nagyig.

Művészet, 1978. október - / 38.oldal.

Fintáné Kaántor Katica

A Finta házaspár 1920-ban tá-
vozott Magyarországról. Fintáné
Kaántor Katica belső stúdiót vezetett
New-Yorkban.

Ernyei Gyula: Tiffanytól Moholy Nagyig.
Művészet, 1978. október - 38. lap.

Finta Zoltánné

Szegő

Kőr Lamulmayfej

c. rajza

repr.

Műveszeti Szalon

(Kolozsvár) 1929. IV.

évf. 7. sz., 15. l.

VE ZÉRKÉPVISELŐJE

Saját tőke

Affiliált intézetei: Torda-a
pénztár r.-t. Tordán, Als
Bank és Takarékpénztár
megyei Takarékpénztár
Sz.-Kereszturon, Szászrége
Szászrégenben és Népba

Áruraktárai a vasut mellett.

Minden banküglyletet

Zongora
készitő és hangoló

JOAN
GÖTZL

P. MIHAI VITEAZUL 32.

Finta Zoltánné

szobrász

az 1926/27. tanévben a Kolozsvári képzőművészeti iskola másodévi növendéke volt.

Művészeti halott

(Kolozsvár) 1927. I. ctf. 9. sz. 12. l. (Művészi – növendékek kiállítása.)

V. Fintha Dénes

rajzoló

több műve repr

az alatti műben

ugyan működőknek

latok

Váradi Barnya

I – II k.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
ínykép		17/47 cm.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Fintha István

EGYETEMI ÉLET
Debrecen

1969 NOV 18

1021

Fintha István (ATF) műve

A DEBRECENI EG

DIÁKO

Nagy Tibor KIS

Fintor Lajos

díszletfestő

Kőszính. Ékítőmázas festés

Erdőmindszent 1904/5, Egl.

ANDREAS F I N T S C H , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 2 365.- Herr ANDREAS F I N T S C H
Felvétel ideje: 1821. 23. Aug.
Hová vették fel: Otschagh, /Acsád ?/. 161.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve. 16. Győr, 1974

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Fiók László, grafikus

1984 MÁJ 29

MAGYAR HÍRLAP

1021

Fiók László rajzai

tudom — többre képes. Ezt szeretném a saját érdekünkben alaposan kihasználni, kiaknázni. Ismétlem: mindannyiunk javára. Ezt tartom egészséges szemléletnek. Mert tudja, Örkény írja az egyik egyperceségben valahogy így: Ha sok paprikát egymásba fűzünk, abból lesz a paprikakoszorú...

Vödrös Attila

Környezetvédelem

Információs rendszer

Környezetminőséget értékelő információs rendszert dolgoznak ki Komárom megyében azzal a céllal, hogy csökkentsék a környezeti károkat. A rendszer és az ehhez tartozó adattár elkészítésére a nemrég alakult Komárom megyei környezet- és természetvédelmi gazdasági társulás

FIÓK Lánlo

dául az *Indiana Jones és a végzet temploma* kigúnyolása. De nem. Rá kell jönnünk, mégis csak egy jellegtelen, olcsó trükkökkel operáló, meglehetősen közepes kalandfilmet látunk, amely a műfaj klasszikus szabályai szerint próbál bonyolódni.

Hollós László

BÉKÉS ÉG
Szovjet film

Polgári és egyenruhás repülők között játszódik a cselekmény, tábornokok és tervezők alakítják a főhősöket; egy olyan új rakétaelhárító repülőgép tökéletesítéséről van szó, amely megfelelő választ adna különböző imperialista mesterkedésekre. Szándékosan használtam ezt a hajdan olyannyira elkoptatott, minden árnyaltságot (és sokszor a realitásérzéket is) nélkülöző jelzős kifejezést, mert a film egészében éppen ilyen árnyalatlan és erőltetett. Bár néhány

műizgalmat gerjesztő jelenet található benne, mégis érdektelen. Mindezt *egy* ember, úgy látszik, nem tudta összehozni, a filmnek *két* rendezője is akadt, Vlagyimir Gorpenko és Iszaak Smaruk. Javukra leginkább azt tudom írni, hogy egy kifejezetten szépséges és jól is játszó színésznőt (Ljudmilla Jarosenko) választottak a női főszerepre, egy rokonszenves megjelenésű és tehetséges színészt (Emmanuil Vitorgan) a férfi főszerepre és egy bájos kislány is jelen van a vásznon. A film legfőbb erénye, hogy rövid, nyolcvan perc alatt már be is fejeződik. **Barabás Tamás**

NŐK, FÉRFIAK

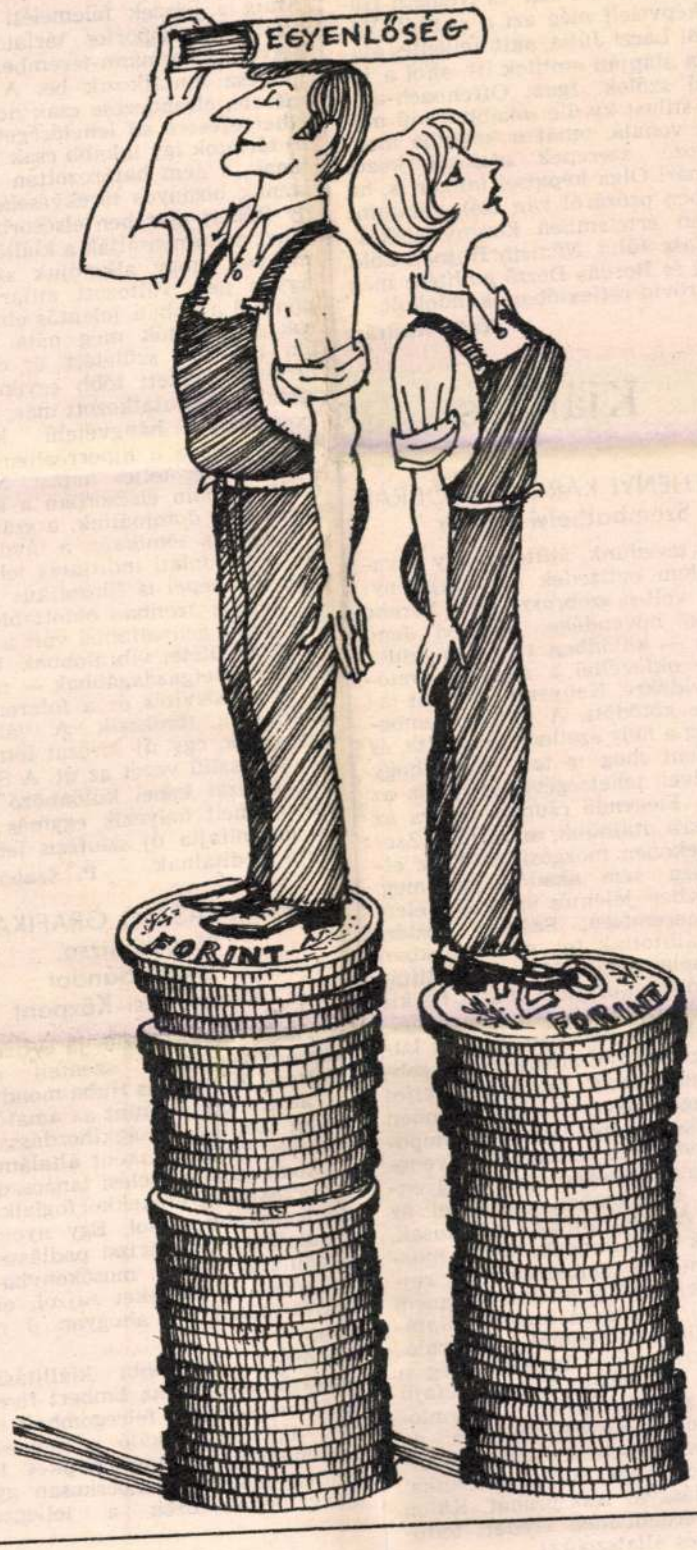

Folyóirat

SZÉPHALOM
A Kazinczy Ferenc Társaság évkönyve

Széphalom neve fogalom a magyar irodalmat ismerők és szeretők körében. Itt élt, innen szervezte a zsendülő irodalmi életet negyedszázadon keresztül Kazinczy. Volt ezen a címen folyóiratunk is. Kettő. (Szegeden, majd Miskolcon.) Bízvást hiszszük, hogy most új fogalommal, illetve periodikával gazdagodik ez a név: az Abaúj és Zemplén írástudóit, a közművelődést szolgáló értelmiségieit tömörítő Kazinczy Ferenc Társaság (első) évkönyvével. Hagyományt folytat és teremt ezzel maga a társaság is. A névadóról, a régió történelméről, néprajzáról, művelődéstörténetéről írott tanulmányok még a szakembereknek is tudnak újat mondani. Ízelítőül Homonnayné Jób Klára A *zempléni szabad művelődés tartalmi és szervezeti kérdései* című tanulmányát emelném ki. Nemcsak azért, mert (ismét) divatba jöttek a népfőiskolák (s azok kutatása). Igen sok megszívlelendő (gyakorlati és elméleti) tanulságot kínál a ma népművelőjének is az a mód és lelkesedés, amellyel a háború után kultúrát és tudományt „vittek ki" a faluba. Ezek a sárospataki diákok és tanáraik, majd a mozgalomhoz csatlakozó más értelmiségiek legalább olyan fontosnak tartották a falu (népéletének, kultúrájának, hagyományainak, szokásainak, néprajzának, gazdasági-társadalmi szerkezetének stb.) megismerését is, mint magát az ismeretterjesztést. Comenius pedagógiáját követték ebben is: tanítva tanultak, gyarapítva gyarapodtak. **Horpácsi Sándor**

Hanglemez

MAI MAGYAR SZERZŐK MŰVEI

A „kortárs zene" hallgatottsága, befogadókörének növekedése vagy megcsappanása állandóan napirenden levő téma. A probléma taglalása meghaladná kereteinket, itt csupán arra van módunk, hogy a „befogadókra" gondolva felhívjuk a figyelmet arra a lemezre, mely egyetlen szólóhangszer, a fagott „közreműködésével" valóságos kis antológiáját adja a hazai modern zene három évtizedes fejlődésének, eredményeinek. Janota Gábor (a zongorán kívül harmóniumon, csembalón, fadobon, cintányéron is játszó Kocsis Zoltán társaságában) hét zeneszerző alkotását szólaltatja meg. Egyik sem hosszabb 13 percnél, mégis jól felismerhető bennük a korszakos stílusváltás, kirajzolódnak általuk azok a bátor lépések, melyeket — a konzervativizmus köréből kilépve — a fiatalabb, vagy a középnemzedékhez tartozó komponisták egy csoportja az általános európai zenéhez közelítés útján megtett. Bozay Attila (*Episodi* Op. 2.) még az átmeneti évek egyikében, 1959-ben keletkezett, Kalmár László (*Monologo 7/a.*) szólódarabja 1983-ban. A két dátum közöttiek, Petrovics Emil (*Passacaglia in Blues*), Dubrovay László (*Cinque Pezzi*), Sári József (*Meditazione*), Vidovszky László (*Szólódarab obligát kísérettel*) és Sári László (*The Echoing Green*) alkotása.

Janota Gábor a „fagottjára szabott' művekben legjobb szólistaerényeit, magasrendű hangszerkultúráját csillogtatja: nagyszerűen alkalmazkodik feladataihoz. A lemezt azok figyelmébe ajánljuk, akik felül tudnak emelkedni az „eleve elutasítás" elvén, s megpróbálják befogadni, meg is érteni az intellektuális fogantatású, imitt-amott talán még extrémül ható zenedarabokat. (*Hungaroton*) **Albert István**

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes:
GYURKÓ LÁSZLÓ, KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR

Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT**, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361
Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir) Budapest V., József nádor tér 1. — 1900 —, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 120.— Ft, fél évre 240.— Ft, 1 évre 480.— Ft.

87.0144 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomó. Felelős vezető: **Szlávik András** vezérigazgató. Meg nem rendelt fénykép, kéziratokért a szerkesztőség nem felelősséget.

lis gondolkozás e nagy formátumú kövülete — csak éppen fiatalabb. A szó biológiai, de társadalmi értelmében is. Nem kívánja megváltoztatni a világ folyását, csak szeretne — nagyon szeretne — bekerülni a hatalom és vagyon sáncai közé. Liberális, sőt uram bocsá' radikális nézetei — amelyekkel előszeretettel botránkoztatja meg a gróf urakat — azon nyomban konzervatív gondolatokká szelídülnek, mihelyt „birtokon belül" érzi magát.

A történet, bár a századforduló magyar világába, gondolkozásmódjába ágyazódik, ma is élvezhető és tanulságos — lehetne, ha az előadás érvényesülni engedné a darab iróniáját. Finoman idézőjelbe tenné mindazt, ami mellett a jó szemű néző már 1912-ben megsejthette az idézőjelet. Sajnos a rendező, Szabó József, csak a második rész második felében — az eredeti tagolás szerinti harmadik felvonásban — tudta felszabadítani ezt az iróniát az áldrámai felhangok súlya alól. Kár. Mert ettől kezdve felpezsdül, jó az előadás. Igaz, a címszereplő, Fazekas István az első pillanatban rátalál az ironikus hangra, s következetesen kiaknázza a darab ezen rétegében rejlő lehetőségeket, de hát egyedül — nem megy . . .

Csík István

A PÁRIZSI ÉLET
Népszínház

A cím akár Offenbach életművének nagy részét együtt takarhatná. A Népszínház operatársulata most a Meilhac—Halévy irónáros ilyen című librettójára írt énekes komédiáját mutatta be, amely szabályos kergetőzős vígjáték, jellegzetes nyelvöltéssel a felső tízezer irányába. Nagyszerű muzsikával, amelynek néhány számát közönségünk ismeri. (A zenét Németh Amadé szűkítette kamaraméretre, a csaknem mindenütt tisztán játszó zenekart László Endre vezényelte.)

Kertész László üdítően játékosnak rendezte az előadást, sok jó ideával, tréfával, drámai értelemben pergő ritmusban. A tréfák logikájára nem mindenütt vigyázott. A rajzolt pályaudvar aranyos háttér az első részhez (Makai Péter m. v.), de viccből sem indokolt a homlokzatot látnunk, ha egyszer benne vagyunk. A „befuló" fél mozdonyon is nevettünk, viszont sem egész, sem fél mozdonyból nem szállnak ki utasok — tréfából sem.

Pompás mezzójától és lényétől idegen szerepben operai szintű éneklést hallunk Bihari Tóth Zsuzsától. A jórészt szólistákból tevődő kis énekkar mellett Jánosi Péter és Németh Gábor képviseli még ezt a szintet. Valamint Laczi Júlia, akit kellemes alakítása alapján említek itt, ahol a játékról szólok. Igazi Offenbach-alakot, -stílust kívüle inkább a mű második vonala, tehát a kevésbé meghatározó szerepek alakítói közül Szatmári Olga képvisel (akkor is, ha esetében prózáról van szó), valamint minden értelemben kicsiny alakjában Sass Júlia. Németh Hajnal, Zöld Ildikó és Bordás Dezső említése még ilyen rövid reflexióban is indokolt.

Rajk András

Kiállítás

MAJTHÉNYI KÁROLY SZOBRAI
Szombathelyi Képtár

Aligha tévedünk, állítva, hogy a vasi tájakon évtizedek óta Majthényi Károly volt a szobrász. Sidló Ferenc főiskolai növendéke, Kerényi Jenő barátja — különben 1914-ben született! — oklevéllel a zsebében vetődött e vidékre. Kenyeret, munkát talált, ide kötődött. A föld, az emberek, meg a hely szelleme formálta, és ő mindent meg is tett azért, hogy eszközeivel, tehetségével szolgálja az „ügyet". Elegendő csupán azokra az energiákra utalnunk, amelyeket Zsenye érdekében mozgósított. Száz elfoglaltsága sem akadályozta meg, hogy közben jelentős szobrászi életművet teremtsen. Számos köztéri szobrát állították fel, múzeumokban őrzik kisplasztikáit. Mostani kiállítása ez utóbbi műfajban mutat be kis gyűjteményt, a teljesség igénye nélkül. Áttekintve munkásságát, jól látható, hogy néhány arasznyi kis szobraiban adja igazi önmagát. Teljes biztonsággal, sikerrel e küzdelemben tud felülkerekedni. Legtöbb kompozíciója keményen leszögezett egyenesekre, függőlegesekre épül, kiegyensúlyozott tömegekben rakja fel az anyagot. Alakjai zártak, statikusak, gesztusaik tartózkodóak. Nem a mozdulat, nem is a tömbszerű fejek rejtik a kifejtendő gondolatot, hanem az eleven, tapintásra ingerlő mintázás, a hullámzó felületek, a vibrálóan töredezett fény testesíti meg a szobrászi értékeket. Több műfajú szobrász, aki portréiban a hasonlóság; vonzó, magányos „hőseiben" az egyéni sors; többelemes kompozícióiban a közösségi tudat plasztikai megformálásával tesz próbát. Külön figyelmet érdemelnek eredeti felfogású, kedves állatszobrai.

Salamon Nándor

VÁRADY RÓBERT FESTMÉNYEI
Fészek Művészklub

Amíg a Fészek félemeleti galériája általában csoportos tárlatoknak ad helyet, a Hermann-teremben egy-egy művész mutatkozik be. A helyiség mérete, elrendezése csak néhány mű elhelyezésére ad lehetőséget, az itteni tárlatok így inkább csak felvillantanak, s nem határozottan körvonalaznak bizonyos törekvéseket. Várady Róbert esetében elsősorban azt a tényt dokumentálják a kiállított festmények, hogy alkotójuk szemlélete ugyan nem változott, stiláris szempontból azonban jelentős elmozdulások figyelhetők meg nála. Várady, aki 1950-ben született, és csoportos tárlatok mellett több egyéni kiállítással is bemutatkozott már, pályáját expresszív hangvételű képekkel kezdte, majd a hiperrealizmus gyakorolt rá erőteljes hatást. Nagyméretű vásznain elsősorban a kék szín árnyalatai domináltak, a száraz előadásmód, a tömörség, a távolságtartás, a gondolati indíttatás jellemezte őket. Új képei is filozofikus jellegűek, hangja azonban oldottabbá, egyben pedig árnyaltabbá vált a korábbinál. Felületei vibrálóbbak, kompozíciói részletgazdagabbak — mintegy az expresszivitás és a fotorealizmus társítására törekszik. A váltáshoz, úgy tűnik, egy új sorozat létrehozásán keresztül vezet az út. A Századvég sorozat képei különböző kultúrák elemeit helyezik egymás mellé, és valamifajta új szintézis lehetőségéről meditálnak.

P. Szabó Ernő

FIÓK LÁSZLÓ GRAFIKÁI
Nagykanizsa, Hevesi Sándor Művelődési Központ

A fiatal Fiók László jó évtizede a képzőművészetnek szenteli életét. Mestere, Bálványos Huba mondta róla, hogy „úgy él, mint az amatőrök". Pedig alaptag. Újságkihordással keresi kenyerét, időnként általános iskolában tanít, nevelési tanácsadóban túl érzékeny gyerekekkel foglalkozik; de leginkább rajzol. Egy nyolcadik kerületi bérház párizsi padlásszobák hangulatát idéző mosókonyha-műtermében. Embereket rajzol, emberekről beszél — ahogyan ő maga vallja.

Előttem legutóbbi kiállításának plakátja, melyen az Embert formáló óriás csecsemőing félregombolt szárnya alól kikandikáló s nevetséges törpenadrág, parányi csipkés terítőn egyensúlyozó, mocskosan gyűrt újsághogbogó. Ezek a jellegzetes Fiók-szimbólumok minden alkotáson. Az agyagcserép földjéből kézszirmú virág nő, s tövében törpe zászló áll. Nem lengedez, „csak" van; bármilyen parányi is, léte elvitathatatlan. Csüggedő, szárnyaszegett karok lógnak, mint az üres, gügye forma tartói, az elfusizott keresztre feszítés mártírjainak emléket állítva. S ezen emlékmű talapzata a csipkés „szószék", lukas, merevvé vasalt motívumai a semmiben lebegnek.

Fiók László vegyes technikával dolgozik. Anyagokat, kinőtt vagy elnyűtt ruhadarabok hiteles mását nyomtatja papírra. De ezek nem nyomatok, hanem egyedi rajzok, a sajátos jelképrendszert szülő, s — paradox módon — *harmonikus* egységgé formált-festett rajzok.

A nagykanizsai kiállítás negyedik önálló bemutatkozása az alkotónak. Egy éve a Salgótarjánban rendezett kiállítás jó, mi több, értő fogadtatásra talált.

Tölgyesi Katalin

Film

SÁRGA HAJ ÉS AZ ARANYERŐD
Amerikai–spanyol film

Matt Cimber korábbi, *Átverés* című álkrimijével egyszer már alaposan átverte a hazai nézőket. Ezt most újra megteszi. Filmjének kezdő képsorai még szatírát, vidám westernparódiát sejtetnek. Aztán hirtelen változik a műfaj, s „beindul" az indiánok legendás aranykincséért folyó ádáz és szokványos hajsza. Kegyetlen mexikói katonák, még kegyetlenebb banditák, valamint két, apacsok között nevelkedett fehér ember, a bájos nő létére hatalmas pofonokat osztogató Sárga Haj és a céllövésben járatos, szüntelenül vigyorgó Pecos vetélkedik a Tulipánok aranyáért. Az aranyért, amelyet az ősi törzs kissé szadista, istenüknek emberáldozatot bemutató tagjai oly féltve őriznek.

Nézzük, nézzük Cimber filmjét, s egy darabig még gyanakszunk: talán mégsem kalandfilm ez, hanem inkább valami Spielberg-paródia, pél-

Majthényi Károly: Lovak

Várady Róbert: A bálvány bukása

Fiók László kiállításának plakátja

1587

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT

FIÓK László

KÉPCSINÁLÓ

KIÁLLÍTÁSA

január 20-tól
1994
február 5-ig

Megnyitja: BARTA DAISY

január 20-án csütörtökön

18^{00}-kor

kedd-töl szombatig 10-18^{h} között tart nyitva

a kiállítóterem cime: Bp. IX. ker. Mester utca 5.

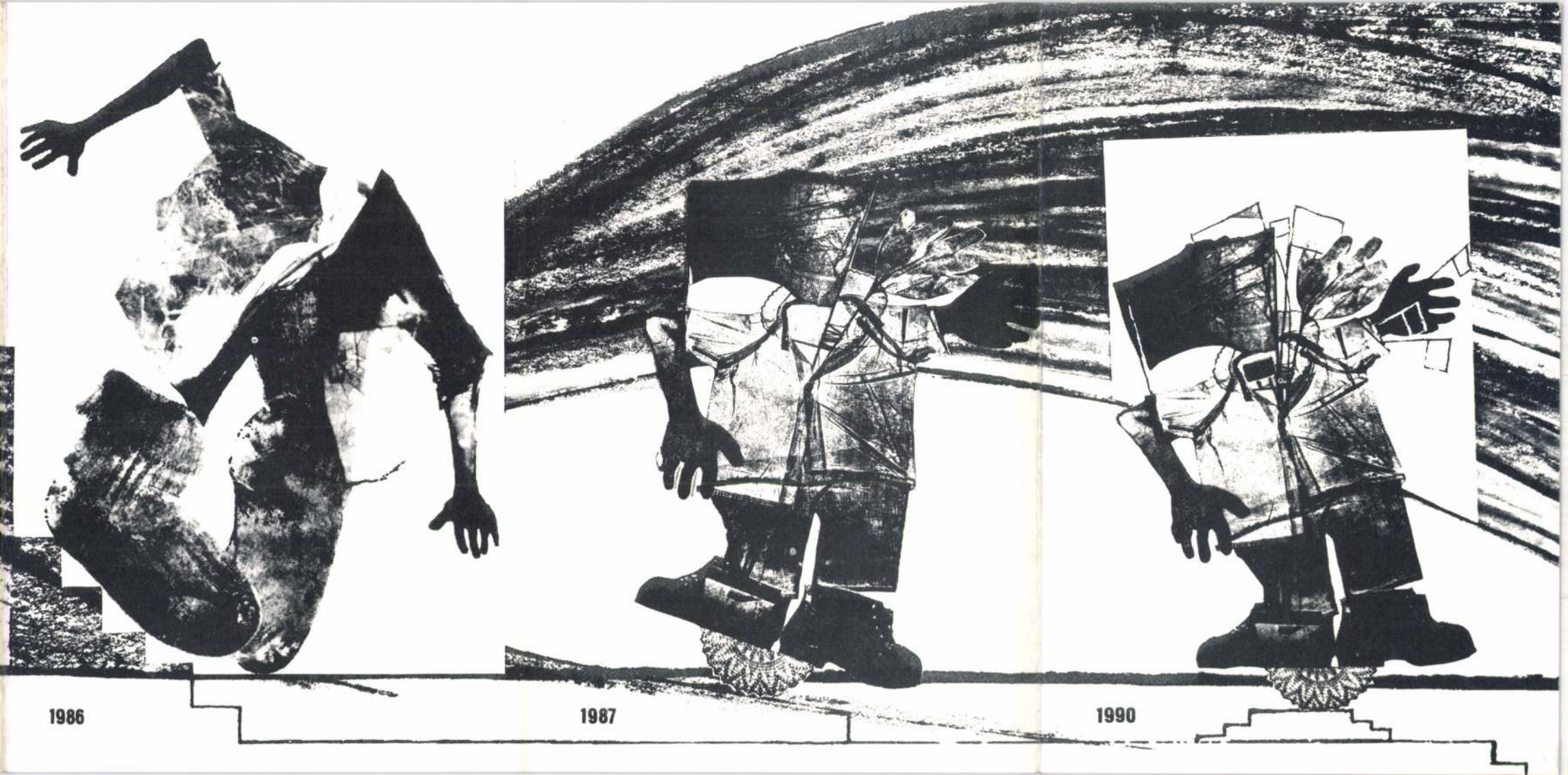

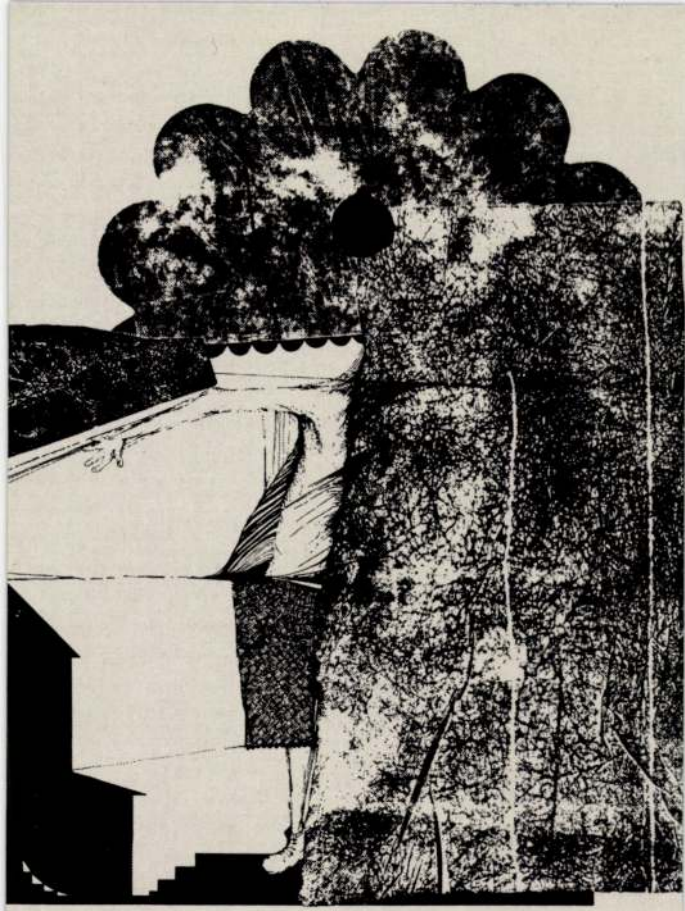

Fiok

1994

Fiola –

tószám:
ntéző:
gy:

FIÓK LÁSZLÓ

Mibe kerül a festészet az ezredfordulón?

A galériák nem tudják az alkotók megélhetését garantálni – A művészek az időben vagy egy igazi mecénásban bíznak

A rendszerváltás előtt a művészetet a három T határozta meg: a tűrt, a tiltott, és a támogatott. Azóta minden megváltozott, a három P korában élünk, vagyis: pénz, pénz, pénz. Vajon milyen lehetőségei vannak a kétezredik évben a művészeknek, mennyibe kerül megjelenni a közönség előtt? A kérdés nemcsak anyagilag, hanem morálisan is befolyásolhatja az alkotómunkát.

A VII. kerületben a Madách Imre úton egymás közelében több kortárs galéria működik. Kisebb művészeti csomópont alakult itt ki, az Éri Galéria 1991-ben kezdte működését. A tulajdonos *Éri Gyöngyi*, a Magyar Művészeti Galériák Egyesületének elnöke. Az egyesület 1990-ben alakult a kortárs galériák érdekeinek védelmére. Felkészíti a tulajdonosokat, hogyan lehet a közönséggel kapcsolatot létesíteni, külföldi kapcsolatokat szerezni. Az egyesület tagjait megpróbálja külföldi képzőművészeti vásárokra bejuttatni, amelyek csak néhány napig tartanak, de a részvétel – a művek szállítása, a biztosítás, a művész utaztatása – millióba kerül. Külföldön a más országokban rendezett kiállításokat az állam támogatja.

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Kiállításra készülnek az Éri Galériában

Állami kontroll nélkül

Magángalériák 1990-től alakultak újra, azóta szűnt meg az állami kontroll. Ma a piac kialakítása a cél. Egy-egy kiállításuk szervezése és fenntartása havonta legalább kétszázötvenezer forintba kerül. A költséget a galériák állják. Fontos vásárlók a bankok, a cégek, de kizárólag rájuk nem lehet építeni a művészek megélhetését.

Az államnak jobban kellene segítenie a művészetet – mondja Éri Gyöngyi. Az Éri Galéria nem tudja eltartani a művészeit. Évente három-négy kép eladása még nem jelenti azt, hogy ebből a művész megél. Amennyiben a galéria nem tudja az alkotók megélhetését garantálni, nem köthet olyan megállapodást, hogy máshol ne értékesítsék a képeiket.

A művész ekkor a műterméből fog eladni. A jelenleg hatályos törvény kimondja, hogy a műtermi eladás forgalmi adómentességet élvez. Amikor a művész galériába viszi a képét, ötszázalékos szerzői jogdíjat, illetve huszonöt százalékos áruforgalmi adót kell a kép árára tennie. A vevő ezért inkább közvetlenül a művésztől vásárol.

A kortárs magángalériák mellett nyilvános szereplésre a fővárosban egyedül az évente megrendezett ART Budapest művészeti vásár ad lehetőséget, amelyet legutóbb márciusban rendeztek meg a vásárközpontban. A kiállítási lehetőségekről *Nyitrai Márta Zsuzsanna* értékesítési vezető elmondta, a vásárra bárki jelentkezhet, a képeiket azonban szakmai zsűri értékeli.

Karát segíti a művészetet

Egyéni művészek és művészcsoportok is bérelhetnek standot a kiállításon. Három négyzetméter falfelület ára negyvennyolcezer forint, míg kilenc négyzetméteré száznegyvenhétezer forint volt márciusban. Az 1999-es rendezvényen hetvenhét belföldi és hét külföldi galéria, egyéni művész bérelt standot. A vásár veszteséges, ezért olyan szakkiállítások bevételéből kell támogatni, mint a Karát, vagy a Szépség és Egészség.

Nagyon komoly anyagi gondokkal küzdenek a művészek, a cél sokszor már nem is a megélhetés, hanem a munka folytatásához szükséges összeg előteremtése.

Például a fiatal képzőművész generációhoz tartozó *Radák Eszter* a Képzőművészeti Főiskolán és a Bécsi Képzőművészeti Akadémián végzett. Elbeszéléséből kiderült, hogy ösztöndíjakból és alkalmi munkákból tartja el magát, sok pályatársához hasonlóan. Népszerű munka a fiatal művészek körében a csecsemőfelügyelet. A pénzre pedig szükség van, Radák olajképeinek az anyagköltsége havi hatvan-hetvenezer forint. Természetesen az olajtechnikánál vannak költségesebb eljárások is. A Műcsarnok Áthallás című kiállításán *Nagy Kriszta* öt nyomtatott képe kilencszázezer forintba került. A költségeket saját pénzéből, barátok segítségével és a Műcsarnok hozzájárulásával tudta kifizetni.

A nyolcadik kerületi Kévés Galériában nyílt meg *Fajó János* legújabb tárlata. Anyagköltsége hatalmas, ha sikerül eladnia egy festményt, még a – külföldön és itthon egyaránt – jó nevű művész is a festéshez szükséges anyagokba fekteti a bevételt. Kiállítását a galéria támogatta, egyéni tárlatot magánerőből szinte lehetetlen szervezni – mondja –, a galériatulajdonosok pedig a saját pénzükkel játszanak.

Zuglói műtermében alkot Fajó János, ahol ugyanaz a rend és összhang fogadja a látogatót, ami a képein is megjelenik.

– A halottak nem festenek – mondja a művész –, ezért időben kell felismerni a fiatal tehetségeket és támogatni. A gondok nem a kiállításoknál kezdődnek; nincs pénz már a művészeti iskolák előkészítőire sem, amelyeknek havi költsége a tizenöt-húszezer forintot is elérheti. A művészeti iskolákban végzett fiatalok légüres térben mozognak, mert nagyon kevés a lehetőség. A klasszikus művekkel, antik műtárgyakkal foglalkozó galériáknak van pénzük, ők azonban nem tartják etikai kötelességüknek, hogy a fiatalokat támogassák. Ösztöndíjat alapíthatnának például; ötven-hatvanezer forint ugyanis sokat segítene egy pályakezdő művésznek. És ez nem jótékonykodás, hanem kötelességük volna.

Józsefvárosban dolgozik *Fiók László* képzőművész, műterme hosszú lépcsősorok leküzdése után közelíthető meg, bejáratánál hófehér szobor fogadja a látogatót. Kitárt karral a lépcsőház korlátján áll a mélység peremén, a művész ugyanígy szárnyalna, ha tehetné. Utoljára 1999 májusában állította ki a munkáit. A festéshez szükséges pénzt sokszor alkalmi fizikai munkával kereste meg.

Nehéz a megmutatkozás

– Egyszer az utolsó pillanatban lemondták a kiállításom – emlékszik vissza –, mert nem növeltem a kiállítóterem hírnevét: nem tudtam felvonultatni a sajtót és egy neves művészettörténészt. Az elmúlt tíz évben megszűntek azok a kiállítótermek, amelyek állami vagy önkormányzati kézben voltak, ami megmaradt, azokra a művészek társultak. Néhány kerületben alakítottak egy-egy művészeti egyesületet, és ők pályázhatnak olyan támogatásért, amelyből a helyiséget fenntarthatják. Például a XI. kerületben a Karinthy Szalon, vagy az Art 9, a ferencvárosi művészek egyesülete. Ezek a kiállítótermek a művészeti egyesületek érdekszférájába tartoznak, kívülről elég nehéz bejutni. A magángalériákban pedig elsősorban ismeretségeken keresztül lehet érvényesülni, itt a festményekre bizományi szerződést kötnek. A művész árához hozzáteszik a galéria hasznát. Ennek értéke kiállítóterenként változik. Lehet harminc, de akár száz százalék is.

Fiók László régen kétévente rendezett tárlatot, ma már erre nem lát lehetőséget. Megpróbál létrehozni egy csoportot maga körül, akiknek megmutathatja a festményeit, de ez nem pótolhatja a kiállításokat.

A kortárs művészek helyzete nem változik addig, amíg nem alakul ki az a vásárló középréteg, amely képes eltartani a galériákat. A tőkével rendelkezők inkább biztos üzletekbe fektetik a pénzüket, Markó Károly vagy Kondor Béla festményeibe. A holtak nem festenek, hagyatékuk ezért felbecsülhetetlen a gyűjtők számára.

A kortárs művészek az időben vagy egy igazi mecénásban bízhatnak.

Rumpler György

Fiók László

kiállítása

a Ferencvárosi

Pincegalériában

" nem időszerű...

De ez van!"

címmel

1998. február **6**-tól március **9**-ig

Bp.IX.ker. Mester u.5.

10-18 óráig tart nyitva

vasárnap és hétfőn zárva

A

kiállítást **megnyitja**

Bálványos Huba

grafikus művész

Zenei asszociációkat

adnak elő

Bálványos Judit

és Barátai

1998. február **6**-án

18.30 kezdettel

A kiállítás támogatói:

Ferencvárosi Önkormányzat
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Fiolv Rózsa

Kiállító művészek:

Alexa Ferenc
Ábrahám Rafael
Baky Péter
Bencs Gábor
Berecz András
Csákvári Nagy Lajos
Decsi Ilona
Fiók László
Gulácsy-Horváth Zsolt
Heritesz Gábor
Iványi Katalin
Jánosházi Ágnes
Kaubek Péter
Kelemen Kristóf
Kéri Imre
Király Vilmos
Kiss Zoltán László
Kovács Tamás László
Kőhegyi Gyula
Laluk György
Magyar Gábor
Marosi Ilona
Olajos György
Pató Károly
Paulikovics Iván
Pásztor Gábor
Serényi H. Zsigmond
Tundó Klára
Vásárhelyi Antal
Zemlényi Csaba

A Ferencvárosi Önkormányzat,
az Art9 Ferencvárosi Képzőművészek Egyesülete
és az Art9 Stúdió Kollektív Műterme

tisztelettel meghívja Önt az

KÖZÖS KIÁLLÍTÁSÁRA

a Ferencvárosi Pincegalériába
(Budapest IX. Mester u.5.)

2000. szeptember 11-én, hétfőn du. 5 órára

A kiállítást megnyitja:

PÁL TIBOR
alpolgármester

Megtekinthető: 2000. szeptember 30-ig
naponta 10-18 óráig
Vasárnap, hétfőn zárva

FERENCVÁROSI
P
PINCEGALÉRIA

Szeretettel vár: Rafi

Heves megyei nap
1998. JÚNIUS 27., SZOMBAT

KÉPEK ÉS KERÁMIÁK

Kiállítás az Egri Galériában

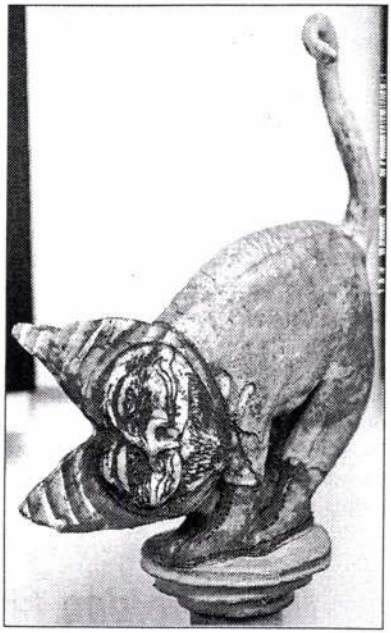

Csütörtökön kiállítás nyílt az Érsek utcában működő Egri Galériában: Fiók László 44 éves budapesti képzőművész állította ki legjobb képeit, mellette pedig Vertel Andrea győri keramikusművész kis szobrocskái kaptak helyet, melyek Ecuadortól kezdve az Egyesült Államokig nagyon népszerűek. A két művész gondolatvilága harmonizál egymással, hiszen mindkettőjüknek Bálványos Huba grafikusművész volt a tanáruk. A képek és kerámiák naponta 10–18 óráig láthatók egészen július 22-ig. FOTÓ: GÁL GÁBOR

FIOLA, Johann, rozsnyói tanárnegédet

J. F., Hafnergesell, 4 éves lánya megkaft. (1811, 10811)

Preßburger Zeitung
(Zentrum)

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 F./94

Név: Fiola Augustinus

Foglalkozás: Kőműveslmester (Steinmeister)

Szárm. hely:

Hitfelekezet: Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1751 N.18

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

MDK

Fiora Margit

Párisban dolgozik

Pérely. Magyar rajzolók külföldön. 1930. 150.l.

MDK

Fiora Margit

Pérely 142 l.

MDK

Fiera Margit

Egyik alapító tagaj a Könyv- és Reklámművészek Társaságának. Bemutatkozó kiállításuk 1930. ápr. 12-17-én volt az Iparművészeti Muzeumban.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT.

LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp.1961.

18-66.l.

47.l. v.ö. 16 és 17. jegyzet.

MDK

Fiora Margit

Rosner,K: Ungarske kunstnextresnitt i det tyvende arhundre. Oslo, 1935.

MDK

Fiora Margit

reklámgrafikai munkák

Rosner K: A milanói Triennale. Magy. Iparművészet. 1933. 94 l.

Fiora Margit,festő,grafikus

A Könyv és Rekámművészek Társasága alapító tagja.Kiállításuk az Iparmű v.Műz-ban 1930,ápr. 47.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz.Évkönyve.II.1960.Budap est, 1961.Franklin Nyomda

MDK

Fiora Margit

Pérely 142.1.

MDK

Fiora Margit

Rajz, repr.

Pérely 1o6.1.

MDK

Fiera Margit, graf.

Benedek Elek: Az én könyvem. részére rajz.

1o7.1. Repr.

Pérely. /1o/Hungária-nyomda/ 1o7.1.

Fiera Margit,graf. MDK

hosszabb idö óta Párisban él, csak régebbi fametszeteit ismerjük. Ezekben is teljes mértékben kifejezésre jut az"Ot jellemzö szubtilis , de azért mégis határozott kifejezömódja.

?: ? /fametszetek/.
Magyar Iparmüvészet. 1930. 242 - 246.l.

MDK

Fiora Margit

Reinecke Fuchs "Csili-Csali-Csalavari"c. magyar kiadv. illusztrálása.

Cikk: A nemzetközi Goethe-kiállitás magyar résztvevői.

Magyar Grafika 1932. 5-6.sz. 59.l.

Fiora, Fischer Margit

Fiora, Fischer Margit (1903–): festő és grafikus. A II. világháború alatt Párizsban az ellenállási mozgalom grafikusa volt. Az utóbbi 20 évben Aix-en-Provence-ban él, ahol dekoratív színhatású tájképeket és monumentális kompozíciókat fest.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim
Bp. Corvina 1977.

MDK

Fiora Margit könyvművész

A könyvművészek közül nagy tetszést aratott a lipcsei kiállitáson.

Naményi Ernő: Könyvművészet.

Nyugat, 1928.ápr.1. 544.l.

MDK

Fiora Margit

prospektus-diszek az Agance Havas részére.

Naményix cikke. Magyar Iparművészet, 1930, 41-42 l.

M D K

Fiora Margit

Szignet Rosner Károly "Reklámot minden vonalon" c. cikkéhez, repr.

Hevesy Iván: A Magyar Könyv-és Reklámművészek első kiáll. Reklámélet 1930. 4.sz. kép 8. l.

MDK

Fiora Margit, festő

Radnóti M: A Livre d'Art világkiáll. Literatura.
VI.évf. 1931, 5.sz. 165 l.

Fiora MDK

Gyakorlati Gazdalexikon, plakát

~~HxGxxWxlkxxxxx~~

Beethoven, plakát

Plakátmüvészet

Országos Magyar Tárlat

az Uj Müvészházban, 1929.

Fiora

MDK

Szine-Java, plakát

Plakátmüvészet
Országos Magyar Tárlat
az Uj Müvészházban, 1929.

MDK

Fiora Margit

Szignetjei a könyv és reklámkiállitason.

Rosner Károly: Reklámot minden vonalon.

Reklámélet, 1930. 4.sz. 15.l.

* **III. Richárd.** Ma este a Nemzeti Szinházban III. Richárd előadásán Odry Árpád jólismert és sokszor méltatott alakitása köré a szinház néhány uj szereplőt illesztett. Igy elsősorban Fáy Szerénát, aki Jászai Mari elárvult szerepét vette át. Fáy Szeréna egyénisége azonban sokkal inkább illett a yorki hercegnő alakjához, amelyet a művészi produkció minden maradéka nélkül személyesitett meg. Viszont talán a szinház helyesebben tette volna, ha nem rá bizza ezt a szerepcserét, ellenben meghagyva őt régi szerepében, Margit királynéra keresett volna egy uj szereplőt. Gömöry Vilma alakitása, Halmi Margit szépzengésü yorki hercegnője érdekességei voltak az előadásnak, amelynek természetesen női szereplői közül Márkus Emilia áll a középpontban nagyszerü Lady Annájával. Néhány uj szereplő akadt a férfiak között is, akik között Forgács Clara hercege érdekes. Lehotay Árpád, ez a kitünő fiatal színész ma este is bebizonyitotta, hogy a jelentéktelen szerepek is jó kezekben érdekessé és jelentőssé válnak, amiben része volt annak a körülménynek is, hogy szereplőtársai gyengesége kiemelte érdemen. Az előadás elég folyamatosan és gördülékenyen szólaltatta meg Shakespeare drámáját.

* **Berky Lili a Belvárosiban.** *Berky* Lili, ez a kitünő, zengő magyar beszédü, puritán müvésznő, akit az utóbbi években oly érdemtelenül mellőztek, mint értesülünk, a jövő szezonra a *Belvárosi Szinházhoz* szerződött. Berky Lili csak egynéhány nagyobb szerepet kapott az utolsó évek folyamán, de valamennyiben meleg sikert aratott és a közönség a szeretet minden jelével tüntetett mellette. Uj szerződése azt jelenti, hogy az operettről, amelyhez jelentős sikerek füzik, végképpen áttér a prózai müfajra.

* **Zene Tagore verseire.** *Rómából* jelentik: Szombaton nagy zenei délutánt rendeztek a *Villa Medici*-ben, amelyen Franciaország nagykövete és a müvészeti világ reprezentánsai voltak jelen. Modern francia zeneszerzők müveit mutatták be, akik közül Widor, Debussy, Fauré, Ravel, Busser a kiesebbek. Louis *Fourestier* Rabindranath *Tagorának*, a világhirü, Budapesten is járt hindu bölcsnek négy versét zenésitette meg, amelyeknek nagy sikerük volt az exkluziv zenei délutánon.

* **Biarritz királynője.** A Belvárosi Szinház következő ujdonsága az eredeti tervtől eltérően nem *Hatvany* Lili Az első... cimü szinműve lesz. Erre csak a jövő szezonban kerül sor. Nemsokára megkezdik az előkészületeket az uj darabra, amely francia vigjáték lesz. A szerzője *Hennequin*, a nemrégen elhunyt, Budapesten is jól ismert iró, akinek különösen *Veber*-rel társszerzőségben irt vigjátékait játszották Budapesten. Ez a darab Párisban is csak az iró halála után került bemutatásra. A népszerü iró posthumus darabjának a cime: *Biarritz királynője.*

* **Titkos Ilona — Ázsiában.** Vége felé jár a szezon, nemsokára nyaralni mennek a primadonnák. *Titkos* Ilona, a Magyar Szinház müvésznője, aki ebben a szezonban szinte megszakitás nélkül játszott és játszik egészen e hónap 30-áig, *junius elején* hosszabb külföldi utra indul. *Konstantinápolyba* utazik és onnan tovább Kis-Ázsiába és Ázsiába.

* **A bécsi operettegyüttes vendégjátéka.** *Dreimäderlhaus*, magyarul *Három a kisleány* került szinre vasárnap este a *Király Szinházban.* A bécsieknek ez az előadásuk is szép sikert aratott. Elsősorban *Wirl* Erik érdeméből, ki ezuttal is különösen kulturált énekével és szép hangjával kapta meg a közönséget. Kedves volt azonban rajta kivül a bécsiek örökifju primadonnája, *Kartousch* Lujza is, valamint az erős humoru *Glawatsch* Ferenc. A közönség lelkes elismeréssel adózott a szinészeknek, majdnem minden énekszámuk után, ugy hogy azok majdnem valamennyit meg is ismételték.

* **Hat óra huszonöt.** Holnap reggel hat óra huszonöt perckor érkezik Budapestre Francis *Salabert*, a legnagyobb párisi zenemükiadó és gramofon-gyáros. A Pestre érkező notabilitásokat, különösen, ha azok szinházzal állnak összefüggésben, *hivatalos fogadtatás* szokta várni. Azok a notabilitások azonban — kiméletesebb időben szoktak érkezni. Ugy értesülünk azonban, hogy Salabert-t *a hajnali időpont ellenére is*, a müvészeti élet és a szinház funkcionáriusai fogadják. Erre pedig valószinüleg maga Salabert sem mer reflektálni...

* **Elmarad a Budai Szinkör szombati előadása.** A Budai Szinkörben a Király Szinház hirdetett vendégjátékot. *A szombat esti előadás* elmarad, mert a zenekarnak eznap a Városiban van elfoglaltsága. Egyébként csak vasárnapokonkint lesz egy ideig előadás Budán.

* **Városi Szinház.** *Albert* Erzsi volt ma este a *Carmen* cimszereplője. A rendkivül nehéz szerepben is figyelemreméltót tudott produkálni. Ugy énekéért, mint játékáért megérdemli az elismerést. A közönség, amely zsufolásig megtöltötte a szinházat, tomboló lelkesedéssel ünnepelte minden szám után a müvésznőt.

* **Táncmatiné.** Pompásan sikerült vizsgaelőadáson mutatták be tehetségüket és tudásukat tegnap *Adorjánné* M. Frida növendékei. Nagy örömmel és élvezettel néztük végig a tökéletes plasztikus és ritmikus gyakorlatokat, a csoportos táncprodukciókat, a zenés táncjeleneteket s az egyéb táncoknak revüszerüen elvonuló sorozatát, a klasszikus táncoktól, egészen a legmodernebb szalontáncokig. Egyenesen bámulatraméltók az egyes produkciók. Különösen, amit a kis, alig 3—4 éves gyermekek teljesitenek. A nagy ritmusérzék, mozdulataik tökéletessége még felnőtteknél is bámulatba ejtene. Dicséret illeti meg nemes és értékes munkájáért az intézetet és dicséret jár a közel százfőnyi szereplő gárda minden egyes tagjának, akik közül különösen a kis *Löwy* Lilly énekes-táncos jelenetében, *Szabó* Boriska suszterinas táncában ért el sikereket, *Krupieci Bauer* Sári pillangótánca tökéletes mozdulataival és finom technikájával, továbbá *Kaufmann* Juci Saloméja teljes kidolgozottságával még az ilyen magas müvészi szinvonalu vizsgaelőadásból is kiemelkedett.

* **Orbók Attila La cometa-ja Milanóban.** A *Corriere della Sera* május 7-iki száma a *Corriere Teatralo* rovatban **r. s.** jelzéssel egyhasábos cikkben emlékezik meg *Orbók* Attila *La cometa* cimü vigjátékának bemutató előadásáról, mely május 6-án volt a milanói *Teatro Manzoni*-ban s mely annak idején a budapesti Renaissance-szinházban *A tünemény* cimmel igen jelentős sikert aratott. Az olasz kritika kimeritően és gondosan ismerteti a darab tartalmát, kiemeli annak *izlésesen* komikus voltát. Szerinte különösen az első felvonás van mesterien megcsinálva. Az, ahogy a darab hősnője és az uralkodó szerelmének költött hire keletkezik, mely a hősnő karrierjének alapja, szakavatott kézre vall s az első felvonás különben is tele van finom megfigyelésekkel, ahogy a helyzetek kialakulása is izlésesen komikus és mindvégig derült. Az első felvonás után a közönség azzal adta jelét tetszésének, hogy a szereplőket négyszer a függöny elé hivta. A második felvonás nem tudott osztatlan tetszést aratni, mig az utolsó felvonás megint erős tapssal zárult. Az előadás a *Corrirere* kritikája szerint igen jó volt. Tele szinnel és stilussal. A hölgyszereplők közül a kritikus különösen megdicséri *Vergani* és *Donadoni* kisasszonyokat, a férfiak közül *Lupit, Cimarat, Marinit* és *Berozit. Orbók* vigjátékát a *Manzoni-szinház* tegnap megismételte. A darab Dario *Nicodemi*, a világhirü olasz drámairó pompás forditásában került szinre.

* **Diákkisasszonyok mükedvelői előadása.** Nagysikerü mükedvelői előadást rendezett a váciutcai Gizella királyné-gimnázium szombaton este a Vasuti és Hajózási Klub nagytermében. Diszes, előkelő közönség jelent meg az előadásra, melyet *Spinner* Klára VIII. a. osztálybeli diákkisasszony magasszárnyalásu prológusa vezetett be. A prológusnak olyan sikere volt, hogy a szerzőnek többször kellett a közönség előtt megjelennie. Ezután az intézet növendékei a *Himfy dalait* adták elő, a két főszerepben *Krudy* Máriával és *Márkus* Margit VII. osztálybeli növendékkel. A pompásan sikerült diákelőadás rendezéséért *Raksányi* Mária tanárnőt illeti teljes elismerés.

A szinházak és kabarék hirei.

* **Az ezüst kazetta,** Galsworthy világhirü szinműve e héten még kedden és pénteken szerepel a Vigszinház játékrendjén.

Oroszország

Alfred Neumann világhirü drámája 8 képben.
Rendező: Karlheinz Mantin.

Főszereplők:

I. Pál cár — — — — — — — — Csortos Gyula
Alexej cárevics — — — — — Törzs Jenő
Pahlen gróf, kancellár — — — Odry Árpád
Ostermann bárónő — — — — Simonyi Mária

Bemutató: szombat, május 14.
A bemutatóig minden este:

Csókról-csókra

Magyar Szinház.

A világbajnok

Zilahy Lajos bohózata a Vigszinházban

Szombaton kerül bemutatóra a Vigszinházban Zilahy Lajos uj bohózata: A világbajnok. A szereposztás a következő:

Ágnes — — — — — — — — Gaál Franciska
Miklós — — — — — — — Lukács Pál
Sumiczky — — — — — — Góth Sándor
Etel — — — — — — — — Gazsi Mariska
Boronkay — — — — — — Rajnai Gábor
Berky István — — — — — Kürti József
Ági — — — — — — — — Simon Gizi
Titkár — — — — — — — Béla Miklós
Weiszbrunn — — — — — Gárdonyi Lajos
Seregély — — — — — — Somló István
Gergely — — — — — — Mály Gerő
Lenke, szobalány — — — — Dinnyéssy Juliska
Rózsi, szobalány — — — — Horváth Ica
A hitelező — — — — — — Makláry Zoltán
Csapatkapitány — — — — Dózsa István
Csuttay — — — — — — — Bárdi Ödön

Biller Irén és Csortos Gyula négy utolsó fellépése az Andrássy-uti Szinház hires müsorában!

A hires müsor már csak négyszer kerül bemutatóra. Csütörtökön lesz az ötvenedik és pénteken az utolsó előadás. Ekkor bucsuzik az Andrássy-uti Szinház közönségétől Biller Irén és Csortos Gyula, akik ebben a szinházban is felejthetetlen sikert arattak. Szombaton szenzációs premier!

PAPAGAJ Erzsébet-körut 33

Igazgató: **Oláh Gyárfás Mihály**

Minden este 10 órától 1 óráig a szenzációs **májusi müsor!**

Érczkövy László és Vigh Miklós „Te vagy az oka Samu“ cimü **Harmath Imre** szkeccsben

Paula & Harry Ronné modern táncospár, a londoni Empire tagjai

Les Costas akrobat. táncospár | **3 Reiloc's** mod. gladiátorok

Ma 5 órakor zárva

és még 15 remek szám!

Hangversenyek.

* **Huberman Bronislaw** VI. hegedüestje május 13-án. Minden előjegyzett jegy a mai napon kiváltandó. (Harmonia).

* **A Fodor-zeneiskola** III. nyilvános hangversenye május 11-én. (Z. ½8. Rózsavölgyi).

KEDDI SZINHÁZI ELŐADÁSOK

M. kir. Operaház: Lakmé (Pataky Kálmán vendégfellépésével, B. bérlet 28. sz., 7).

Nemzeti Szinház: Te csak pipálj, Ladányi (7).

A Nemzeti Szinház Kamaraszinháza: A diktátor. (½8).

Vigszinház: Az ezüstkazetta. (½8).

Magyar Szinház: Csókról-csókra. (½8).

Király-Szinház: Dreimäderlhaus (a bécsi operettegyüttes vendégjátéka, ½8).

Városi Szinház: A Don kozák-kórus hangversenye. (½8).

Fővárosi Operettszinház: A zebra. (9).

Belvárosi Szinház: Az ügyvéd és a férje. (8).

Andrássy-uti Szinház: Az utolsó lord (Biller Irén, Csortos Gyula); Magyar Páva; Rajta-rajta; Szegény Hannibál; A singapuri keselyű; Vaszary Piroska uj magánjelenete; Eggert Márta énekel; Radó magánszáma. (½9).

Teréz-körúti Szinpad: A bécsi Wiesenthal-kabaré vendégjátéka (½9).

Royal-Orfeum: Világvárosi varieté-müsor. Power táncoló, vivó, katonai és akrobata mutatványokat produkáló elefántjai; A két Dewers; Miss Arizona miniatür revüje; Fritchie; Lya Broadway; Rott Sándor, a Kis Komédia igazgató-művészének vendégszereplése egy nagyszerü bohózatban; Dénes Oszkár; Sárossy Mihály. (8).

Kis Komédia: Három a kéró; Das blonde Paradies; Steinhardt; Türk; The 2 Iwani's; M. & A. Gemerys. (½9).

A mozik mai müsora:

CAPITOL: Terike (Földes Imre szinmüvének szkeccsváltozata 4 film és 3 szinpadi részben). Vágyak (vigj. 7 felv.). Előadások hétk.: ½6, ½8, ½10, vas.: ½4, ½6, ½8, ½10. Vasárnap d. e. ½11 órai kezdettel vidám gyermekelőadás.

CORVIN (Tel.: J. 389—88 és J. 395—84): Az ördög leánya (dráma 8 felv., főSz.: Mae Bush és Pat O'Malley). Vágyak (filmreg. 8 felv., főSz.: May Mc. Avoy és Louise Fazenda). Előadások hétk.: ½6, ½8, ½10, vas.: ½4, ½6, ½8, ½10.

CORSO (Váci-u. 9. Tel.: T. 263—99): Páris bolondja (7 felv., főSz.: Belle Benneth). Néptélet (6 felv., főSz.: Buck Jones). Ne autózz éhgyomorra (burleszk 2 felv.). Magyar és Fox-hiradó. Hétk.: ½6, ½8, ½10, vas.: 4, ¾6, ½8, ½10.

DÉCSI-MOZI (Teréz-körut 28.): Buster Keaton: Isten hozta (vigjátékattrakció). Clara Bow: Szerelem Párisban. Előadások hétk.: 4, 6, 8, 10, vas.: ¾4, 5, ¾7, ½9, 10.

ELIT-MOZGÓ (Lipót-körut 16.): Jó pénz nem rossz (egy gazdag örökség története 7 felv., főSz.: Reginald Denny). Plumitas, a tolvajok királya (vigj. 6 felv., főSz.: Rimsky Nicolas). Hiradók Előadások: 5, ¼8, ½10.

ELDORADÓ (Népszinház-u. 31.): Hotel Clarmont titka (főSz.: Monte Blue, Dorothy Devore). A villámlovas (barvurfilm 7 felv., főSz.: Ken Maynard) A sasfiuk (3 fej.). Előadások hétk.: ½5, 7, ½10, vasárnap 3 órától folytatólag

FORUM-FILMSZINHÁZ: Nyomorultak (Hugo Victor örökbecsü reg. 2 részben, 16 felv. Mindkét rész egy előadásban. Főszz.: Sandra Milowanoff és Gabriel Gabrio). Hiradók. Előadások hétk.: 5, ¼8, ½10.

KAMARA (Tel.: J. 440—27): Az ördög leánya (dráma 8 felv., főSz.: Mae Bush és Pat O'Malley). Vágyak (filmreg. 8 felv., főSz.: May Mc. Avoy és Louise Fazenda). Előadások hétk.: ½5, ¼7, 8, 10, vas.: ¼4, 5, ¾7, ½9, 10

OMNIA: Nyomorultak (Hugo Victor örökbecsü regénye filmen, 2 részben, 16 felv. Mindkét rész egy előadásban. Főszz.: Sandra Milowanoff és Gabriel Gabrio). Hiradók. Előadások hétk.: 5, ¼8, ½10, vas.: ½4, ½6, ½8, ½10.

ORION (Tel.: J. 450—01): Az ördög leánya (dráma 8 felv., főSz.: Mae Bush és Pat O'Malley) Vágyak (filmreg. 8 felv., főSz.: May Mc. Avoy és Louise Fazenda). Előadások hétk.: ½6, ½8, ½10, vas.: ½4, ½6, ½8, ½10.

OLYMPIA (Tel.: J. 129—47): Aki a pofonokat kapja (egy bohóc tragédiája 8 fejezetben). A midinett (egy varróleány karrierje 7 felv.). Pompadour nyakéke (Grand guignol detektivtörténet 6 fej.). Előadások: 5, ½8, 10.

PALACE-FILMSZINHÁZ: A beduin táncosnő (8 felv., főSz.: Norma Talmadge és Josef Schildkraut). Zoro-Huru: A patagoniai alkirály (vigj. 7 felv.). Hiradók. Előadások hétk.: ½6, ¾8, 10, vas.: ½4, ½6, ½8, 10.

RADIUS (v. Renaissance): A három jómadár (vigj. 8 felv., főSz.: Livio Pavanelli, Paul Heidemann, Elga Brink). Lángfergeteg (am. dráma, főSz.: Betty Compson). Hiradók. Előadások hétk.: ½6, ½8, ½10, vas.: ½4, ½6, ½8, ½10.

ROYAL-APOLLÓ: Páris bolondja (Gaston Leroux „The Lilly“ c. szinmüvének filmváltozata 7 fej.). Népitélet (vadnyugati történet 6 fej.). Ne autózz éhgyomorra! (Burleszk 2 felv.). Előadások hétk.: 5, ¼8, ½10, vas.: 4, 6, 8, 10.

UFA: Jocaste (Anatole France filmregénye). Lesz maga juszt is az enyém! (Harmath Imre filmszkeccse. Főszz.: Szokolay Olly, Sziklay József, Radó Sándor, Dezsőffi László) Eisemann Mihály eredeti zeneszámai minden előadásban, a szerző személyes közreműködésével! Előadások hétk.: ½6, ½8, ½10, vas.: ¾4, ¾6, 8, 10.

URÁNIA (Tel.: J. 460—45 és J. 460—46): Isten hozta! (vigj. 7 felv., főSz.: Buster Keaton). A négyes fogat (modern tanácsok fiatal házasok részére 8 felv.) Hiradók. Előadások hétk: 5, ¼8, ½10, vas.: ½4, ½6, ½8, ½10.

TUDOMÁNY — IRODALOM

(-) **Fiora Margit grafikamüvészete.** A *Magyar Grafika* áprilisi számát a könyvkészités és a könyvmüvészet ismertetésének, főként pedig Fiora Margit müvészi munkálkodása méltatásának szenteli. A magyar könyvkiadás modern és izléses typográfia és külső kiállitás tekintetében nagyot fejlődött a háborut követő hanyatlás periódusa óta. A magyar olvasóközönség olyan kényessé és kritikussá is vált ezen a téren, akár a német vagy az angol. Az a két kiadóvállalat, amely Fiora Margit grafikai müvészetének imponáló kibontakozására alkalmat adott, Kner Izidor gyomai könyvnyomtató és a Pantheon Irodalmi Intézet mindig élöljárt a kiadványok gondos és artisztikus kiállitásában. A Regény Mestereinek nagy univerzalitása, motivumgazdagsága olyan szép, nehéz és sokágu feladat elé állitotta a fiatal müvésznőt, hogy ki kellett fejtenie felfogásának, stilusérzékének, leleményének egész bőségét és hajlékonyságát. A mesekönyvek pedig (Benedek Elek, Első könyvem, Csili-Csali-Csalavári) ezer finom, humoros, igazán gyermeklélekhez szabott, ötletet, figurát csaltak elő talentumából. Ennek sokoldalusságát jellemzi, hogy hangos hatásra szánt plakátjai éppen olyan eredetiek és sikerültek, mint a mesekönyvek intim, bájos rajzai. A *Magyar Grafika* ezen számának kitünő, ólommetszetü fedőlapja is Fiora Margit terve szerint készült.

(-) **A Magyar Tudományos Akadémia** I. osztályában ma délután mutatta be Csengery János dr. egyetemi tanár „Pindaros“-nak, a legnagyobb görög lirikusnak magyar forditását.

Belvárosi Szinház Minden este **Az ügyvéd és a férje**

Prof. Wiesenthal
bécsi kabarétársulatának vendégjátéka
Charlotte Waldow • Armin Berg • Manny Ziener
és teljes társulatuk
zsufolt házak előtt a Terézköruti Szinpadon!
Kezdete fél 9 órakor **Rendes helyárak!** Telefon 265—54

Forum A legnagyobb francia filmsiker! **ATLANTIS**
PIERRE BENOIT világhirü regénye **csütörtöktől**

Leányok vigyázzatok (A lélek kalózai) | **DÉCSI MOZI** csütörtökön | **Miss Nobody** A csibész kisasszony

A ZEBRA
a legmulatságosabb francia bohózat
Rátkai—Kabos—Sarkadi
FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ
A legdrágább hely 4 pengő

A legötletesebb vigjáték **A reklámfeleség** Főszereplő: Lee Parry **Corvin Szinház**
A legmerészebb filmtéma **Leányok vigyázzatok!** Rudolf Klein Rogge és Mary Kid **Kamara**
Premier csütörtökön!

RADIUS CSÜTÖRTÖKI **A KIS GENTLEMAN** JEAN FOREST **Sheriff az ördögök között** FRED THOMSON

— **Makacs székrekedés,** vastagbél-katarus, vértolódás, puffadás, aranyeres csomók, csipőfájás eseteinél a természetes „Ferenc József" keserüviz, reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve, rendkivül becses háziszer. Klinikai megfigyelések tanusága szerint a **Ferenc József-viz** még ingerlékenybelü betegeknél is fájdalom nélkül hat. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

Külföldi árutőzsdék

Az Ujság külön kábelszolgálata
(Zárójelben az előző napi jegyzések.)

GABONA ÉS TERMÉNY

Chicago, május 9. **A buzapiac kedvezőtlen időjárási hirekre tovább szilárdult. Zárlatig 1½—2 centtel drágultak az árfolyamok.**

A tengeripiac eleinte lanyha volt. Később azonban szintén megszilárdult.

Chicagó, május 9. Terménytőzsdezárlat. **Buza májusra 144, juliusra 137⅝, szeptemberre 134¾. Tengeri májusra 80, juliusra 84½, szeptemberre 88⅛. Zab májusra 48¾, juliusra 49½, szeptemberre 46⅜. Rozs májusra 110⅝, juliusra 108⅜, szeptemberre 100¼.**

Liverpool, május 9. Terménytőzsdezárlat. **Buza májusra 11 sh 1 d, juliusra 10 sh 10¼ d, októberre 10 sh 6¼ d.**

Newyork, május 9. Terménytőzsdezárlat. **Buza 2. sz. redwinter 156¾, 2. sz. hardwinter 161, 1. sz. Northern Manitoba 173⅜. Rozs western II. 123⅛. Takarmányárpa 97¾. Tengeri mixed durum western II. 94½. Buzaliszt first spring clear 675—700.**

ZSIR

Chicago, május 9. **Májusra 12.25, juliusra 12.35, szeptemberre 12.57½.**

GYAPOT

Liverpool, május 9. Gyapotzárlat. **Északamerikai Middling loko 8.85, májusra 8.35, juniusra 8.37, juliusra 8.44, augusztusra 8.45, szeptemberre 8.47, októberre 8.50, novemberre 8.51, decemberre 8.55, januárra (1928) 8.56, februárra 8.57, márciusra 8.61, áprilisra 8.61, májusra 8.62.**

Egyiptomi Sakellarydis good fair loko 16.20, májusra 15.30, juliusra 15.47, októberre 15.67, novemberre 15.70 penny per libra.

— **Brassován ügyészt kedden temetik.** Egyedül, minden hozzája tartozó nélkül élt Budapesten *Brassován* Julián dr. királyi ügyész, a budapesti ügyészség egyik közszeretetben állott tagja, aki a sajtóosztályban is müködött. Csöndes, halkszavu, pontos tisztviselő volt, a kötelességteljesités mintaképe. *Temesvári származásu ember,* aki a román megszálláskor *ott hagyta Temesvárt,* ami igazán tiszteletreméltó, hazafias vonás volt az ő esetében, mert ha ott marad, magasabb pozició lett volna jutalma. A kiváló tudásu, nagyon megbecsült ügyész tüdőbajt kapott, amely vasárnap hajnalban végzett a 42 éves, látszólag erőteljes szervezetü férfiuval. *Kedden délután 4 órakor temetik a kerepesi temető halottasházából* a görög keleti egyház szertartása szerint. Kartársai és nagyszámu tisztelői meg fogják neki adni azt a tiszteletet, amelyet *életével kiérdemelt* önmagának és amely *halálával annál fájdalmasabban nyilvánul meg.*

— **Halálozás.** Medvei Béla dr., a fővárosszerte ismert orvos hatvankét éves korában hosszas, fájdalmas betegségben meghalt. Halála, amely széles körökben kelt őszinte részvétet, leányát, dr. Fillenz Károlyné dr. Medvei Máriát, az Ujság kölcsönkönyvtárának kitünő vezetőjét mély gyászba döntötte.

A rákoskeresztúri uj izraelita temetőben vasárnap délelőtt helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett özv. Schmidek Márkusnét. Az egyházi szertartás után Hevesi Simon dr. főrabbi tartott megható beszédet. A megboldogultat, kiben Schmidek Géza, a Hungária Hirlapnyomda Részvénytársaság igazgatója édesanyját gyászolja, a gyászoló családon kivül nagyszámu tisztelői kisérték utolsó utjára.

Juhász Imrét, Pest vármegye monorI járásának tűzrendészeti felügyelőjét vasárnap helyezték örök nyugalomra Monor községben. A temetésen Pest vármegye képviseletében résztvett Csilléry Zoltán dr. vármegyei tiszteletbeli főjegyző, Dabasi Ödön vármegyei tűzrendészeti felügyelő, Cherrier Péter dr., Teszáry László, Gyenes Zoltán, Balla Miklós szolgabirák, Boross Imre vármegyei tűzoltószövetségi titkár és a járási tűzoltótestületek, valamint nagyszámu közönség. Az elhunyt harminc éven át volt önzetlen lelkes munkása a tűzoltóügynek s ezirányu munkája nagy közbecsülést váltott ki. Ezt mutatja az is, hogy több mint háromezer ember kisérte el utolsó utjára.

Az őszinte részvét nagy megnyilvánulása mellett temették vasárnap a kerepesi-temetőben az élete virágában elhunyt Hegedűs Icukát, a Margit-zárda kereskedelmi iskolájának növendékét, Hegedüs Sándor igazgatónak, az államrendőrség központi anyagintézete vezetőjének leányát. A temetési szertartást Marczell Mihály dr. pápai kamarás, a Szent Imre Kollégium igazgatója végezte papi segédlettel. A fehér virágokkal és koszorukkal elborított ravatalnál Gács János tanulmányi felügyelő mondott megható bucsuztatót. A Szent Imrés énekkar Koudela Géza karnagy vezetésével gyászdalokat énekelt.

Prágából jelentik, hogy tegnap délelőtt rövid szenvedés után Prágában hetvenegy éves korában elhunyt Janoschik János dr., a prágai Károly-egyetem volt tanára.

— **A Korányi-klinika diétarendszere Pöstyén-fürdőn.** A Korányi-klinikának kitünő eredménnyel kipróbált különleges diétarendszerét Soós dr. egyetemi magántanár felügyelete alatt bevezették a pöstyéni Thermina Palace-szállóban. E rendszer a diététikai kivánalmakon kivül azzal is számol, hogy a páciens izletes, neki kivánatos étkezést nyerjen. Végtelenül fontos az uj étrendi szisztéma köszvényesek és cukorbajosok részére, de csuznál is, ha az pl. vese-, gyomor-, vagy bélbántalommal kapcsolatos.

— **Budapest legöregebb asszonya 107 éves.** A vélelten különös játéka, hogy a 107 éves asszony a Dandár-utcában lakik, a közismert Meinl kávébehozatali cég központi telepének közelében. A 107 éves öregasszony frissen és jókedvüen elmeséli, hogy naponta vacsorára csak hamisitatlan, tiszta babkávét iszik, ez a titka magas korának. Cselekedjék hasonlókép és vásárolja Meinl kitünő pörkéltkávé keverékeit.

— **Szezonkezdet Franzensbadban.** Május elsején hangversenyekkel egybekötve megkezdődött a nyári idény és a szálló- és gyógyháztulajdonosok költséget nem kimélve, a közönség minden modern igényének megfelelnek. A tisztaság, az ózondus, pormentes levegő, sétányai, nemkülönben közismert iszap-, szénsavasfürdői, felülmulhatatlan keserüsóforrásai mind elősegitik a gyógyulást. Eredményesen kezelik az összes női betegségeket, szivbajt, reumát, anyagcseremegbetegedéseket és minden lábbadozó kimerült idegzete megerősödik.

Juan Carlos,
a spanyol király harmadszülött fia. Állitólag 17 éves korában — most 14 éves — őt kiáltják ki trónörökösnek, mert két idősebb bátyja beteg s nem vehetik át a spanyol trónt.

FŐVÁROS

Panaszok a rohanó autók, a rendetlen biciklizők és a még mindig hiányzó pengőtaxamérők miatt

A főváros közigazgatási bizottságának hétfő délelőtti ülésén a beigért lakásfelszabaditással kapcsolatban *Györki* Imre azt inditványozta, kérjék fel a polgármestert egy minden tekintetben megfelelő *lakbérszabályzat sürgős elkészitésére.* Az uj lakbérszabályzat legyen különös tekintettel a mai rossz gazdasági viszonyokra, továbbá a nehéz kereseti és munkaalkalmaknak megfelelően a házbérfizetés módjára, a felmondási módra és a költözködés kérdésére. Ezt nem szabad az utolsó pillanatra hagyni, mert katasztrófa következhetik be. Inditványozta továbbá, irjon fel a közigazgatási bizottság az igazságügyminiszterhez a lakbérügyekre vonatkozó perrendtartási rendelkezések megfelelő módositása érdekében. *Csilléry* András és *Lázár* Ferenc helyeslése után *Ripka* főpolgármester, majd *Sipőcz* polgármester megjegyezte, hogy a tanács már foglalkozik a lakbérszabályzat elkészitésével, aminek időre való összeállitása az adminisztráció legfőbb feladata.

Lázár Ferenc dr. arról panaszkodott, hogy értesülése szerint *a Tabán ujjáépitésére vonatkozó nagyszabásu tervet el akarják gáncsolni. Ripka* főpolgármester kereken megcáfolta azt s kijelentette, hogy a kormány kész a legmelegebben pártolni a Tabán ujjáépitését célzó tervet. *Sipőcz* polgármester pedig azt jegyezte meg, hogy a tanács *a legbehatóbban foglalkozik* a tabáni épitkezés gondolatával.

A főkapitányi jelentéshez *Csilléry* András szólt és a mindinkább elszaporodó *forgalmi baleseteket* tette szóvá. Különösen sok baleset okozói *a száguldó kerékpárosok,* akik semmiféle szabályt nem tartanak be. Sürgős rendszabályokat sürgetett, elsősorban pedig a bicikli-kölcsönzők megrendszabályozását. Kifogásolta, hogy *a hivatásos sofőröket már az első hiba esetében a hajtási engedély megvonásával büntetik,* holott ez legtöbbször családokat dönt nyomorba. Másképp kell őket megbüntetni. Különösen legyen szigoru a rendőrség *az amatőr-sofőrökkel szemben,* mert ők csinálják a legtöbb bajt.

Platthy György dr. után *Györky* Imre dr. azt fejtegette, hogy az utcai baleseteknek sokszor a gyalogjárók az okozói. *A járókelőket is rendszabályozni kell. Gál* Jenő dr. sürgős intézkedést kért, hogy a vámvonalon tul lévő fővárosi üdülőtelepekre, villákba, vagy temetőkbe haladó bérkocsik *a vámon tul ne kérhessenek dupla tarifát. Lázár* Ferenc dr. *a pengő-taxamérők felszerelését sürgette.*

Folkusházy alpolgármester közölte, hogy a taxamérő-gyárhoz a főváros szigoru sürgetést intézett és ha ennek eredménye nem lesz, akkor más módon intézkedik.

Marinovich Jenő dr. főkapitány válaszában megigérte, hogy *a kerékpáros közlekedésről sürgősen rendeletet fog kibocsátani.* A kerékpárosokat a rendőrség megrendszabályozza és *gyermekeknek, suhancoknak nem engedi meg a biciklizést.* A kerékpárokat lajstromozni fogják, hogy a kihágókat könnyebben lehessen felelősségre vonni. A rendőrség azt is mérlegeli, nem kellene-e a sofőrvizsgák mintájára valami könnyebbfajta vizsgát rendszeresiteni a *kerékpárosok részére* is, amelyen legalább azt kellene igazolniok, mennyire vannak tisztában a közlekedési szabályokkal. A motorbicikliközlekedéssel is foglalkoznak és a gyalogjárók kioktatását is szeretnék megvalósitani. Főhiba azonban az, hogy mindössze csak hatvan közlekedési rendőr van, holott legalább kétszáz kellene. Reméli, hogy rövidesen itt is javulás lesz.

A királyi ügyészség jelentésének ismertetése után Gál Jenő dr. kifogásolta a fogolyszállitás mai rendjét és a vizsgálati foglyokkal való bánásmódot.

A tisztifőorvosi jelentés tudomásulvétele után a tanfelügyelő, az árvaszék és a tisztiügyészség szokásos jelentései következtek, majd a pénzügyigazgató jelentésére került a sor. Ehhez *Hann* Arnold szólt hozzá.

(Huszonötéves a serésközvágóhid.) A Budapesti Hentésipartestület és a „Sertésközvágóhid" Melléktermékeket Értékesitő Szövetkezet *Bittner* János elnöklésével vasárnap délután diszközgyülés keretében ünnepelte meg a budapesti sertésközvágóhid huszonötesztendős fennállásának fordulóját. Bittner János méltatta a jubileum jelentőségét. Megemlékezett elsősorban Darányi Ignác volt földmivelésügyi miniszterről és mindazokról, akiknek érdemük volt a közvágóhid létesitése körül. Bittner után *Vajna* Ede közélelmezési tanácsnok, *Pasteiner* Alfonz, *Dembitz* Gyula, *Vargha* József, *Bisztráczky* József, *Leszlauer* Gyula, *Mihályik* István, *Tóth* István és *Vidák* János mondottak beszédet.

(Szüntessék meg a halálsorompókat.) Az Erzsébet királyné-ut és környéke ház- és telektulajdonosainak érdekeltsége vasárnap értekezletet tartott, melyen a kerület képviselője, a különböző felekezetek lelkészei, valamint a Városliget mögötti terület vezetőegyéniségei *Varga* László müszaki főtanácsossal a városrendezési szakértővel beható tárgyalást folytattak e vidék fejlesztése érdekében. Az értekezlet elhatározta, hogy *a halálsorompók eltávolitása,* az Andrássy-utnak az Erzsébet királyné-ut felé való meghosszabbitása, valamint az utak rendbehozása és a közlekedés javitása érdekében nagyarányu mozgalmat indit.

(A FANSz közgyülése.) A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének tisztviselőosztálya vasárnap délelőtt tartotta meg ezévi rendes közgyülését az ujvárosháza közgyülési termében. *Wurmb* Elemér dr. elnök megnyitó szavai után *Budó* Jusztin dr. főtitkár terjesztette elő részletes jelentését a szövetség mult évi müködéséről. Ezután *Groszmann* Béla számtanácsos-ellenőr ismertette a mult évi zárszámadást és az ezévi költségvetést, amit a közgyülés elfogadott. A közgyülés ezután Wurmb Elemér elnök nevére 14.000 pengő tőkével gyógyüdültetési célokra alapitványt létesitett. A közgyülés még *Barczen* Gyula nyug. tanácsnokot, a szövetség volt alelnökét, tiszteletbeli tagjává választotta meg. Végül háromtagu számvizsgáló-bizottságot választott.

Egyesületi hirek

○ **Az igazságügyi tisztviselők országos nagygyülését októberre halasztották.** Az Igazságügyi Segédhivatali Tisztviselők Országos Egyesületének szombati választmányi ülése a juniusra tervezett országos kongresszus összehivását októberre halasztotta, hogy akkor már az eddigi sérelmek tárgyalásán kivül, a szeptemberre kilátásba helyezett illetményrendezés esetleges hibáit is napirendre tüzhesse. A választmány tagjaiból tiztagu szervezőbizottság alakult azzal a felhatalmazással, hogy önmagát az egyesület tagjai sorából korlátlan számban kiegészitheti. A más tárcákhoz tartozó segédhivatali tisztviselők közül, az alapszabályok értelmében, csak azok kaphatnak meghivást, akik az egyesületnek pártoló tagjai.

○ **A számvevőségi tisztviselők gyülése.** A Számvevőségi Tisztviselők Országos Egyesülete vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg Budapesten a vármegyeháza disztermében évi rendes közgyülését. A közgyülés igen népes volt, különösen a vidéki tagok jelentek meg nagy számban. Strausz István dr. a m. kir. állami legfőbb állami számvevőszék ny. elnöke, országgyülési képviselő elnöki megnyitójában kiemelte a számvevőségi tisztviselők értékes munkásságát, valamint az ország javára kifejtett nagy hordcrejü tevékenységét és annak a reményének adott kifejezést, hogy a helyzetjavitás és a sérelmek orvoslása iránti intézkedések nem késhetnek sokáig. Az elnöki megnyitó után Marczinka János dr. miniszteri számvevőségi tanácsos ismertette az egyesület 1926. évi működését.

Javornitzky Jenő dr. miniszteri számvevőségi főtanácsos a köztisztviselők nehéz helyzetéről és a helyzetjavitás szükségességéről, továbbá a számvevőségi tisztviselők különleges sérelmeiről és kivánságairól beszélt. Biró Géza hatásos beszédben vázolta az egyesület jövő feladatait és az egyesület működésénél követendő irányelvekről beszélt. Perényi György számvevőségi tanácsos (Debrecen) azt inditványozta, hogy az egyesület a legközelebbi közgyülését Debrecenben tartsa meg. Gyiraszin László dr. számvevőségi igazgató, alelnök és többek tárgyilagos hozzászólása után a gyülés végül elfogadta azokat az inditványokat, amelyek az általános helyzetjavitás, a különleges sérelmek orvoslása, valamint a számvevőségi testület erkölcsi és anyagi színvonalának emelése, továbbá az államgazdaság kedvezőbb vitelére és hatályosabb ellenőrzésére és a számviteli reformra vonatkozóan nyujtottak be, majd az elnöki záró szó után a nemzeti imádság eléneklésével zárult be a nyugodt mederben folyt közgyülés.

○ **A Királyi Magyar Természettudományi Társulat** növénytani szakosztálya május hó 12-én, csütörtökön délután hat órakor a tudományegyetem élettani intézetének termében (VIII., Eszterházy-utca 9) 303-ik ülését tartja, melynek tárgysorozata: 1. Doby G.: „Az Egyesült Államok felső mezőgazdasági oktatásügyi és kisérletügyi intézményei" (vetitett képekkel). 2. Husz B.: „Növénytani intézmények az Egyesült Államokban".

○ **A Petőfi-Társaság ünnepe.** Szegedről jelentik, hogy az ötvenéves Petőfi-Társaság Szegeden jubiláris vándorgyülést tartott. Az ünnepi ülést a magyar Hiszekegy nyitotta meg, amelyet a Szegedi Dalárda énekelt. Somogyi Szilveszter polgármester a város nevében üdvözölte az illusztris vendégeket. Szalay József dr., a Dugonics-Társaság elnöke, köszöntötte Szeged első irodalmi társasága nevében a petőfistákat. Báró Szentkereszthyné Nyegre Rózsi Petőfi-költeményeket szavalt, majd Medgyaszay Vilma Csomák karnagy zongorakisérete mellett Petőfi-dalokat énekelt. Juhász Gyula saját versét mutatta be. Vargha Imre, a budapesti Városi Szinház tagja, Petőfi-dalokat adott elő Györkössy Endre ujabb verseiből olvasott fel néhányat. Az ünnepség a Himnusz hangjaival ért véget. Utána a vendégek tiszteletére a Kass-szállóban társasvacsora volt.

○ **Előadás a Mérnökegyletben.** Hétfőn, május hó 9-én este ½7 órakor a Magyar Mérnök- és Épitész Egylet müés középitési szakosztályai ülést tartanak. Tárgy: Padányi Gulyás Jenő épitészmérnök előadása: A háboru előtti évek épitőművészetének tanulságai. — Szombaton, május hó 14-én este 6 órakor a Magyar Mérnök- és Épitész Egylet bányászati és kohászati, valamint gépészeti, gyáripari és elektrotechnikai szakosztályainak együttes ülése: Tárgy: Jakóby László előadása: Az öntödei béresés alapelvei.

Csodás és olcsó az angol **REDIO** fényező posztó

○ **A Magyar Postamesterek és Postamesteri Alkalmazottak Országos Nyugdijegyesülete** vasárnap tartotta 58-ik évi rendes közgyülését a Központi Katolikus Kör diszterében. A gyülést Kovács Lajos gyomai főpostamester nyitotta meg, majd Wagner Richard ügyvezető elnök vázolta az évi eredményeket. A tárgysorozat kimeritése után a közgyülés megválasztotta uj tisztikarát. Kovács Lajost diszelnökké Wagner Richárd ügyvezető elnököt pedig elnökké választották meg. Alelnökökké a kar bizalma Mezey János békési és Bédy Mihály tolnai postamestereket választotta meg. A választások megejtése után leleplezték Kovács Lajos volt elnök és elődjének, néhai Horváth János elnöknek arcképét. A közgyülés után a Metropol-szálló különterében diszebéd volt.

SZINHÁZ—ZENE

A legtisztább viz

Szederkényi Anna háromfelvonásos mesejátékának bemutatója.

Rövid idő alatt a szinházi közönség másodszor találkozik *Szederkényi* Anna ér[illegible] Pár hete a *Városi Szinházban* adták elő *La [illegible] magica* cimü egyfelvonásosát, most fiatal szinészek becsvágyának eredményeként szinre került *A legtisztább viz.* Mig azonban a Laterna magicánál, amely zenés mimodráma volt, a sikerben osztoznia kellett *Kósa* György kiváló muzsikustehetségével, *A legtisztább viz* teljesen az irót nyujtja. Szinesen fogó, meleg és kifejező tollal irta a darabot Szederkényi Anna, amely hangjával és formájával alaposan különbözik a szinházak napi szükségleteit jelentő könnyed csinálmányoktól s amelynek, bár nem ugynevezett ártatlan témához nyul, tiszta levegője és felemelő hatása van. A darab bemutatója vasárnap délután volt a *Belvárosi Szinházban,* ami szokatlan idő premierszempontból. Magyarázata ennek viszont az, hogy az előadás a *Budapesti Szinész-Szövetség* égisze alatt történt a szövetség jóléti alapja javára.

A legtisztább viz mesetónusra hangolt szimbolikus játék. Alakjai, ugy amint megjelennek és beszélnek, csak a képzelet birodalmában élhetnek de ami megvillan mögöttük, s amire rámutatnak, az a valóságos élet. Jeleneteinek szépsége liriszus szépség, atmoszférája azonban mindvégig drámai fütöttségü. Szederkényi Anna legtöbb irása ujabban a nő és az anyaság viszonyának problémáján fordul. E probléma változata mostani darabja is, ahol a nőnek bibliai neve van, Magdolnának hivják, de ez a Magdolna a mai nő, az idegasszony, akinél az óvatlan pillanatok felébrezik az érzéki lázadást. Csábitó képeket, a bábájos varázslónő ingerlését követve, Magdolna éjszakai csókvásárra lopózkodik s amikor visszatér, holtan találja gyermekét, szemében a végtelen sirás utolsó könnycseppjével. Ez a könnycsepp a legtisztább viz, amire szüksége van a varázslónőnek ahhoz a kenőcshöz, amellyel az asszonyi démoniságot örökszéppé kendőzhesse. A holt gyermek azonban csak kezdete annak a kálváriának, amelyen Magdolna megindul, hogy aztán maga mögött hagyva a testi és lelki megszégyenülést, salakmentesen eljuthasson oda és ahhoz, ami számára az élet egyetlen értelmét jelenti: a hites férfit és az anyai szeretetben való felemelkedést. Amig ideér, az a kehely, amelyet kezében tart, csordultig telik a legtisztább vizzel: asszonyi szenvedésének patakjával.

Az előadást, a szinészek munkáját teljes dicséret illeti. A fiatal rendező, *Keleti* Márton a darab stilusát sikerrel tudta éreztetni a szinpadon. Magdolnát az utóbbi időben ritkán foglalkoztatott *Füzess* Anna játszotta, szerepének egész érzelmi skáláját pompásan ütve meg. Szép volt, gyengéd, majd heroikusan szenvedő és meginditó. *Somody* Pál bensőséges eszközökkel formálta meg a hites férfit, a «női rontás» szellemét, a varázslónőt fölényes intelligenciával adta *Szabados* Piroska és a többiek is, *Pallos* János (a bolond Krajnák), *Kertész* Gábor (a sziv lovagja), *Páris* Ila (hamupipőke), *Kende* Paula (dajka) és a kis *Forgács* Annuska gondosan és jól oldották meg feladatukat. A darab néhány jeleneténél halk és finom zene szól, melyet *Kozma* József szerzett. A közönség, amely a szinház nézőterét megtöltötte, a szerzőt és szereplőket sokszor kitapsolta. A bemutatónak meleg és megérdemelt sikere volt.

(n.)

* **Magyar zongoramüvésznő sikere Olaszországban.** *Zech* Aglaia bárónő, a kitünő magyar zongoramüvésznő, aki évek óta állandóan külföldön szerez dicsőséget a magyar zenekulturának, most fejezte be olaszországi hangversenykörutját, amelynek minden egyes állomása ujabb sikert szerzett számára. A közönség mindenütt lelkesen ünnepelte, a sajtó pedig teljes elismeréssel méltatja kiváló képességeit.

* **Este-reggel** cimen uj dalt szerzett *Boros* Ármin saját versére. A nagybányai *Horthy* Béla orsz. képviselőnek ajánlott dal a szerző saját kiadásában jelent meg.

* **Reinhardt huszonharmadikán Pestre jön.** Megirtuk, hogy Pesten fog vendégszerepelni a dortmundi szinház társulata, amely a *Mirakel*-t játssza. E hó 23-án Pestre jön maga *Reinhardt* is, hogy a játékot előkészitse

Fiora Margit

Kerámiái

ród

Magyar Grafika

1927. 374 l.

Fiora Margit

vőd

Elek Artur:

Az ujabb magyar grafikai művészet.

Magyar Művészet

1937.

228 l.

MDK

Fiora Margit

Báli meghivó, repr.

Magyar Grafika 1927. 11-12. sz.

Aneguria

Fiora Margit

cred

A M. Könyv és Reklámművészek Társasága bemutatkozó kiállításának katalógusa. Bp. 1930. 34, 54. l.

Fiora Margit

graphus

Lási

a

Környebarátok

Lapja. 1927-28.

91. l.

Fiora Margit

Ankét szakmánk legfontosabb kérdéseiről

Ha figyelemmel kísérjük az angol, főként azonban a nálunk olvasottabb német nyomdai és grafikai szakirodalmat, meglepődve állapíthatjuk meg annak rendkívüli sokoldalúságát. Ezt a sokoldalúságot nem abban látjuk kikristályosodni, hogy a német szakmai irodalomban külön folyóiratokkal szerepelnek a könyvnyomtatás, a litográfia, offset, a tömöntés, a kémigráfia stb., hogy külön lapjaik vannak a korrektoroknak, a gépmestereknek, a rotációs gépek körül foglalatoskodóknak s hogy tucatjával jelennek meg évenkint a szebbnél szebb, tartalmasnál tartalmasabb szakkönyvek a grafikai szakma minden ágazatának technikai kérdéseiről és hogy mindezek megkoronázásául a művészeti folyóiratok sokasága jelenik meg angol és német nyelven, amelyek a képzőművészet, iparművészet, műipar, fametszés, gyakorlati grafika és a reklámművészet stb. népszerűsítésével nagyban hozzájárulnak a gyakorlati nyomdászok ismeretkörének hathatós bővítéséhez.

Hangsúlyozzuk, nem erre a sokoldalú évfolyamának tartalomjegyzékében alig találkozunk egy-egy szakíró nevével többször, mint 3—4-szer, ami világosan amellett tanuskodik, hogy német szaktársaink soraiban nagyon sok a szakíró-ember, aki, ha ritkábban is, de szívesen áll rendelkezésére a szaklapoknak és szívesen vesz részt az ilymódon való oktató-munkában.

Ezzel szembeállítva a magyar viszonyokat, csak sajnálattal állapíthatjuk meg, hogy egyedüli szaklapunk, a *Magyar Grafika* hasábjain is mindunatlan, számról számra ugyanazokkal a szakírónevekkel találkozunk. Ez részben ugyan azt is bizonyítja, hogy a mi szakíróink nagyon termékeny emberek, akik mindig találnak tárgykört, amelynek fejtegetését sokszorosítóipari közérdekből szükségesnek és fontosnak találják és amelynek feldolgozásában örömüket is lelik. Sajnos, azonban ez a helyzet a szakirodalom szempontjából a lehető legkedvezőtlenebb, mert úgyszólván lehetetlenné ezenfelül azonban tucatjával akadnak olyan szaktársak is, akik szakírói készségük ellenére — itt nem nyilvánítható okokból — sem hajlandók a tudásukból leszűrhető következtetéseket papírra vetni és a szakirodalomban közreadni.

Ez pedig mindenképpen baj, mert szakirodalmat néhány ember ambíciójából fejleszteni nem lehet. Elengedhetetlenül szükséges, hogy mindenki, aki az átlagnál magasabb szakműveltséggel rendelkezik, tapasztalatairól néha a nyilvánosságnak is beszámoljon. *Ezt parancsolja a kollegialitás is,* de leginkább *a szakma egyetemes érdeke.*

Mindnyájan nagyon jól tudjuk, hogy olyan univerzális tudású szakember, aki a sokszorosító szakma minden ágában tökéletesen otthonos volna, még Németországban sem igen akad, annál kevésbé nálunk. De a mi kisded magyar nyomdászcsaládunkban igen sokan vannak, akik szakmánk egyes ágazataiban valóságos speciálisták és még többen akadnak olyanok, akik az átlagnál jóval többet tudnak és min-

324.2
Ker
Magyar Grafika
1927.11-12-n

E kérdések a következők:

1. Milyennek látja a nyomdaipar fejlődését szakszempontból?

2. Milyen jövőt jósol az offsettechnikának?

3. Milyen jelentőséget tulajdonít a mélynyomtatásnak?

4. Mi a véleménye az akcidenszedésben felmerült újabb irányokról?

A felhívott 180 szakember közül — elég kevesen — 41-en küldték be véleményüket, amelyeket kérdésenkint csoportosítva alább közlünk.

Előljáróban és kapcsolatban a bevezetésben mondottakkal, azonban rá kell mutatnunk arra a körülményre, hogy e válaszok is igazolják ama felfogásunkat, miszerint egyetlen tárgykörről is hihetetlenül sok szempontból lehetséges véleményt adni. Ha végigolvassuk e véleményeket, látjuk csak igazán, hogy majdnem minden választadó más és más szemszögből nézve írta meg véleményét, aszerint, ahogy a feladott kérdés közelebbről vagy távolabbról érdekli.

Ezt látva, önként tolul tollunk hegyére a kérdés, milyen csodálatosan sokoldalúvá válna a magyar szakiro-

Fiora Margit: Exlibris
Fába metszette: Kner Albert

dr. Bródy László, a Hungária nyomda igazgatója, Budapest, — *dr. Czakó Elemér,* a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda főigazgatója, — *Csuvara Ferenc* gépmester, Hornyánszky V. rt., — *Deutsch Dávid,* a Világosság nyomda rt. igazgatója, — *Dukai Károly* mesterszedő, tanfolyami szakoktató, Világosság nyomda rt., — *Freund Jenő,* a Világosság nyomda rt. igazgatója, — *Fröhlich Samu,* gépmester-szakíró, Világosság rt., — *Geyer Raoul* szakíró, Páris, — *Havas Mór,* a Globus nyomda rt. igazgatója, — *Herzog Salamon* korrektor, a M. G. főmunkatársa, — *Hubert Adolf* művezető, Biró Miklós nyomda, — *Illyésy István* gépmester, szakíró, Világosság rt., — *Janovits Ferenc* nyomdaigazgató, — *Juhász Béla,* Szentes, — *Kner Imre* nyomdatulajdonos, szakíró, Gyoma, — *Korinek F. József,* szakíró, Prága, — *Krizsó Kalmán,* az Almanchul Tipografilor szerkesztő-kiadója és a Magyar Grafika kolozsvári fiókkiadóhivatalának vezetője, — *Laupál Antal* gépmester, szakíró, Kosice-Kassa, — *Lengyel Sándor* nyomdatulajdonos, szakíró, Cluj-Kolozsvár, — *Lengyel Vilmos,* a Thália-Kultúra rt. igazgatója, — *Markovits Kálmán,* a Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesülete igazgatója, — *Müller Sándor* művezető, a budapesti sokszorosító szakirányú tanonciskola szakoktatója, — *Neufeld Dezső* nyomdatulajdonos, — *Novák László,* szakíró, a Grafikai Művészetek Könyvtára szerkesztője és kiadója, — *Prüner Arnold* mesterszedő,

Fiora Margit

Fiora Margit: Exlibris. (1927.)

Magyar Iparművészet
1930. 259. l kép

B./ ÉSZTÉTIKA.

VI. tanfolyam: Kollokviumi e

VII. " : Előkészités s
Esztétika-tör

C./ MÜVÉSZETTÖRTÉNET.

VIII./ tanfolyam: Kollokviumi

IX. " : Előkészités

Az egyes tanfolyamokon az e
megbeszélik az egyetemen előadott,
tanfolyamok során történik a kötel
tárgyalása, technikai tanácsok adá
közlése. Müvészettörténetből a sze

A tanfolyamok hallgatói az
jegyzeteket 50% engedménnyel vehet

Előadó tanárok: Bolgár Ágne
Gyula egyet. tanársegéd, Kenyeres
tanársegéd és Dr. Tóth Lajos egyet

Tandij: A heti 1 órás tanf
2 órás tanfolyamoknál havi 8 peng
havi 12 pengő.

Tanitási idő: október 20-t

Jelentkezés és az órák megl
Dr. Tóth Lajos egyetemi tanárdegé
zött az Esztétikai Gyüjteményben.

Beiratási díj tanfolyamon

Fiora Margit

Fiora Margit

Ligneti

Magyar Grafika

1929. 105. l. [ligneti

IR. UDV. KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET, BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 14

Csuvara Ferenc:

A mélynyomtatás szintén még a fejlődés stádiumában van és ha tovább fejlődik, még nagy jelentősége lesz a nyomdaiparban.

Deutsch Dávid:

A mélynyomás nálunk jelenleg még gyermekcipőben járkál, de amint gyermekcipőt rendszerint felnőtt-cipővel szoktunk felcserélni, úgy itt is megvan a jogos remény arra, hogy az egyre finomuló technika mellett a mélynyomás is ledobja gyermekcipőit és hétmérföldes csizmalépésekkel fog győzelmesen a jövendőbe berobogni.

Fekete Géza:

A mélynyomtatás is kívül esik érdeklődési körünkön; nem közelíthetjük meg annyira, hogy gyakorlati megbeszélést folytathassunk róla.

Freund Jenő:

A mélynyomtatás jelentősége ma már vitathatatlan. Véleményem szerint azonban technikailag még nem érte el azt a fokot, amely az általános elterjedést lehetővé tenné.

Fröhlich Samu:

Ellentétben az offsetnyomással, a mélynyomtatásnak a jövőben igen nagy szerepet jósolhatunk. Tekintve, hogy a szemléltető ujság, folyóirat, prospektus stb. az egész világon mind nagyobb tért hódít, a jövő ujságját el sem lehet képzelni mélynyomású képek nélkül. A legutóbbi időkben láthattunk igen szép három-, sőt négyszínnyomású mélynyomásokat is, melyek minden igényt kielégíthetnek.

Havas Mór:

A mélynyomás illusztrációs nyomtatványoknál nagy szerepet játszik már most és folyton tökéletesíteni fogják. Csak az kár, hogy ott, ahol illusztrációt szöveggel együtt kell nyomni, a szöveg nem tökéletes. Az auto-eljárásnál mindenesetre tökéletesebbnek tartom.

Herzog Salamon:

Szakemberek véleménye alapján mondhatom, hogy a mélynyomtatás az, amely *megálljt*-t kiált az offseteljárásnak. De akinek alkalma van a többszínű mélynyomtatványokban gyönyörködni, mint nekem is volt erre módom, az szép jövőt *jósol* a mélynyomtatásnak, mert fejlődőképes.

Illyésy István:

A mélynyomás, mely ezelőtt alig kultivált ágazata volt a sokszorosító iparnak, ma, Mertens újítása révén igen jelentős szerepre emelkedett. És méltán. A hajdani rézkarc, rész- vagy acélmetszet és az ezen családhoz tartozó egyéb mélynyomású eljárások végtelen hosszadalmas és pepecselő munkálatait, a fotomechanika igénybevételével készült forma és a rotációs-rendszerű mélynyomógép váltották fel. E ténnyel az eddig csaknem kizárólag művészi célokat szolgáló mélynyomás kilépett exkluzív légköréből s a mindennapi életszükséglet kielégítésének szolgálatába állt. Fő jellemvonása, hogy nagy produktivitása mellett, megfelelő munkanemben, — mint illusztrált lapok, képeskönyvek és árjegyzékek — tökéletes szépet állít elő. Ha ez újítás a többszínű képek nyomására is berendezkedik, akkor eléri fejlődésének csúcspontját és a szépen illusztrált tömegmunkák előállításánál mindenkor vezetőszerepre hivatott.

Janovits Ferenc:

A mélynyomtatás technikájának a végeredménye a legszebb és legtökéletesebb, amit az utolsó időkben a sokszorosítóiparban felmutatni lehet. Ezt elsősorban az illusztrálásra értem, bár láttam egy telefónkönyv részletét is, amely mélynyomással készült s meglepő azon a vékony papiroson a tisztaság, a festékezés egyenlősége s mindenekfölött a festék kellemesen tompa és mégis mély fekete bársonyossága, ami épp ennek az eljárásnak a sajátossága. De egy kis hiba van, ott, ahol kép és tipográfiai betű egymás mellé kerül. A mélynyomású kép a heliogravür hatását adja, annak puhaságával, bársonyosságával; emellett a merev alakban, éles határvonalakkal rajzolt betűk szembeszökő ellentétet mutatnak, különösen, ha a szövegben sok a fehér folt a kép zárt, tömör tónusaival szemben, valahogy itt hiányzik az összhang. Ha a mélynyomtató eljárásnál az előkészítés munkáját elfogadható rövid időre redukálni, olcsóbbá és így a hétköznap számára is hasznosíthatóvá tudják tenni, bizonyára erre a kérdésre is rá fognak térni. Azonban attól tartok, hogy ez még hosszú időbe fog telni. Pedig e kérdés mögött sok olyan lehetőség szunnyad, amit a sokszorosítóipar egyetlen ágával sem lehet olyan tökéletesen életrehozni, mint a mélynyomtatással. Erősen hiszem, hogy a mélynyomtatással fog eljutni a sokszorosító művészet az új renesszánszhoz.

Fedőlap — *Fiora Margit munkája*

Magyar Grafika
1927. 11–12. sz.
499.
kép

Korinek F. József:

A modern mélynyomtatás — amelynek lényegét annak idején a vele kísérletező műintézetek évekig titokban tartották — a legújabb időkben olyan szokatlanul nagy lépésekkel haladt a tökéletesedés és gyors termelési lehetőségek felé, mely haladás páratlan a grafikai szakmában. Általában áll az, hogy a mélynyomtatás a legideálisabb illusztrációs eljárás és ahol eddig klisényomtatást nagy mértékben kultiváltak, ott a mélynyomtatást előnyben részesítik. A napjainkbeli mélynyomtatással végre elértük azt, hogy a „kép valóban élethű" és a leggyorsabban állítható elő, pl. még rotációs nyomtatásban is. A mélynyomtatás fotografikus pontossággal sokszorosít természethű mélységekkel és világos részletekkel, de ezenfelül a vonalas rajzok, sőt betűk sokszorosítására is alkalmas, úgyhogy az idő nincs messze, amikor az illusztrált lapok és az egyéb képes nyomtatványok (pl. árjegyzékek, katalógusok, árusinták, finom propaganda- és reklámnyomtatványok), túlnyomó részben ezzel az eljárással fognak sokszorosíttatni. Az eljárás különben ma már aránylag kisebb áldozatokkal is bevezethető a korral haladni szerető műintézetek által. Súlyosan esik latba a mélynyomtatás jövőjének méltatásánál az a körülmény, hogy silányabb papíron is ugyanolyan szépen és kifogástalan tónusokkal dolgozik, mint a drágább fajtákon, ami szédületes lehetőségeket nyit meg a képzőművészeteknek — ezeknek az elsőrendű népnevelő és ízlésnemesítő tényezőknek — a legszélesebb néprétegekben való népszerűsítésére.

Krizsó Kálmán:

A mélynyomtatásos rendszer a képes folyóiratok előállítása révén rendkívül fontos tömegízlést nevelő eszköz s mint ilyennek nagy jelentősége s jövője van.

Laupál Antal:

A mélynyomtatásnak úgy technikai, mint művészi szempontból fölötte nagyobb jelentősége van, dacára annak, hogy technikailag nem olyan mesterkélt. Itt már az alapelvi megoldásból fakad egy bizonyos művészi jelleg. A mélynyomtatás különben egy olyan technikai átalakuláson megy keresztül, hogy tényleg és joggal lehet beszélni arról, hogy a mélynyomtatás alapelvében rejlő művészi jelleg alatt a további kifejlődésnek a lehetőségei megvannak, ámbár azt a fokot sohasem fogja elérni, amellyel például egy rézkarc, rézmetszet, acélmetszet vagy az ezekhez közel álló heliogramok vagy mezzotinta rendelkezik.

A rotációs mélynyomtatás különben is a legszorosabb összeköttetésben van a mélynyomtatással, mivel a természeténél fogva csak az illusztrált lapok nyomtatására szorítkozik, tehát olyan dolgokra, amelyeknek az alapjuk anyagi szempontból meg van vetve és így lehetővé válik a mélynyomtatás technikai berendezkedésével járó nagy anyagi befektetésnek a gyümölcsöztetése.

Lengyel Sándor:

Sokkal kedvezőbb ítéletet mondhatok a mélynyomásról. Itt a gép olcsó, a festékezés a legszerencsésebb megoldású és kiadós, színe bársonyosan puha. Ezt a mélységet és világos tónust semmiféle más festékkel, semmiféle más eljárással ki nem hozhatják. A betű vonalrajzai kidomborodnak élesen a papír síkjából. Egy és ugyan-

Kner Albert: Könyvdísz. Fametszet.

azon képen el tud olvadni, mint a lányka szive, simulékony tud lenni, mint a bársony, halvány, mint a rózsaszirom; de ha kell, ugyanott markánsan, élesen kidomborodik, mint egy haragvó Herkules, hogy megrendül a lelked bele. Épp ezért a műkincsek reprodukálására, képeskönyvek, levelezőlapok, képes folyóiratok nyomására kiválóan alkalmas. Ott lesz a gyerek pufók kacsói között, a szerelmes lány szíve fölött, a férfi íróasztalán s az öreg imára kulcsolt kezében. Ez az a „Messiás", amelyet az összes sokszorosítóiparban igazinak mondhatunk, a „Heuréka", a megtalált.

Lengyel Vilmos:

A tökéletes képnyomás, egyedül a mélynyomás technikájával érhető el. Az általános elterjedést meggátolja a súlyos rézhengerek kopirozása és maratása, ami házon kívül nehezen eszközölhető, saját külön berendezkedés pedig óriási költséget jelent. Mindaddig úgyszólván facipőkben jár ez a technikai nyomási ág, míg a mérnökök abbeli munkája eredménnyel nem jár, hogy az offset-lemezekhez hasonlóan, könnyen kezelhető és egyszerűen gépbe zárható vékony lemezeken legyen a nyomólemez előállítható.

Markovits Kálmán:

A mélynyomó-eljárásnak is az a hibája a mi viszonyainkban való alkalmazhatása tekintetében, hogy csak nagyobb példányszám elkészítésénél rentabilis. Ez a nagyobb példányszám természetesen csak hazai fogalmakat fedően nagy. Anglia, Németország, Amerika stb. nagy államok kiterjedt nyelvterületén a mi nagy példányszámaink egyáltalában nem tekintetnek ilyeneknek, így tehát ezekben az államokban a mélynyomás mindjobban terjed. A mélynyomás igen szép reprodukciókat eredményez és ezáltal alkalmas arra, hogy elterjedjen, habár e téren, be kell vallanunk, idehaza még nem értük el a tökéletes eredménynyujtás fokát. A mélynyomási eljárás azonban említett karakterisztikus tulajdonsága miatt nem igen tud Magyarországon elterjedni, mindaddig, míg alkalmassá nem válik oly példányszámok elkészíthetésére is, amelyek nálunk az átlagpéldányszámokat teszik.

Müller Sándor:

Nagy és értékes jelentőséget tulajdonítok a mélynyomtatásnak. A nyomdászat jövője, különösen illusztrált lapoknál. Ebben a kérdésben azonban a döntőszerep a kémigráfusoké, akik ezideig húzódoznak attól, hogy a szükséges berendezésekkel bővítsék ki üzemüket. Ha lesz több hengert előállító üzemünk, akkor a mélynyomás jelentőségét érezni lehet majd nálunk is. Gazdaságosabb és szebb is, mint az offset. Persze ha képzett egyének végzik a szükséges munkát.

Prüner Arnold:

A mélynyomtatás a könyvnyomdai illusztrációnyomást sok tekintetben túlszárnyalta. Főként nagy példányszámú képes nyomtatványoknál rentábilis. Hátránya — és az elterjedésének legfőbb akadálya, — hogy berendezése nagy invesztálást és magas üzemköltséget igényel.

Rasofszky Árpád:

A mélynyomtatás magyar vonatkozásban csupán a most is meglevő lapmellékletek kiállításában jöhet egyelőre számításba. Maga a technika egy új rendelőkört igényel, melyet nevelni kellene. Piacot kellene teremteni például képeslapoknak, műmellékleteknek, képes albumoknak stb.

Amíg ezekre tőke nem jelentkezik és kitartó propaganda nem áll rendelkezésre, addig jelentőségteljesen erről a kérdésről írni nem is lehet.

Schopp János:

A mélynyomtatás az illusztrált szépirodalmi folyóiratok előállításánál máris jelentős helyet kényszerített ki magának nálunk is s azt hiszem, ezt nemcsak teljesen uralni fogja a jövőben is, hanem újabb hasonló vállalkozások létrehozására szolgál serkentőül. Sőt más területeken, mint kevés szövegű illusztrált, jelentős példányszámú árjegyzékek és hasonlók előállításánál fog valószínű jelentőségre szert tenni. Mindezekre nagy nehézséget jelent a formák előállításának körülményessége, költséges volta s a hozzá való munkaerő és fölszerelés hiánya.

840. szám

BÁLI MEGHÍVÓ
DIÓSY ANTAL EREDETI RAJZA UTÁN

NYOMTATTA KNER IZIDOR KÖNYVNYOMDÁJA,
GYOMÁN

Meghívó

A Hódmezővásárhelyi Kereskedők Köre
1927. évi február hó 27-én, a kör összes helyiségeiben,
saját pénztára javára, zártkörű

JELMEZBÁLT

rendez, melyre címzett urat és kedves családját
tisztelettel meghívja a Rendezőség

Kezdete este kilenc órakor
Éjfélkor farsangi bálkirálynő-választás

Belépődíj személyenként 4 pengő, álarcosoknak 2 pengő
Felülfizetéseket köszönettel fogadunk
és hírlapilag nyugtázunk

A zenét Vajda Marci zenekara szolgáltatja

A meghívó belépésnél felmutatandó

834. szám

BÁLI MEGHÍVÓ
FIORA MARGIT EREDETI RAJZA UTÁN

NYOMTATTA KNER IZIDOR KÖNYVNYOMDÁJA,
GYOMÁN

Magyar Grafika
1927. 11–12 sz.
Sz. kép melléklet

Kner Izidor (?)

Fiora Margit

vid

Rosner Ungarske

18, 19, 62. l.

Kunstnertresnitt i det tyvende århundre.

Oslo 1935

KÖNYV, FOLYÓIRAT ÉS
HIRLAPTERJESZTŐ VÁLLALAT
SZÉKESFEHÉRVÁR,
BOLDOGASSZONY-TÉR 19.

T.

Europa

lapterjesztő

Budapest

Visegrádi u. 36.

1927. vezet vett a lipcsei
nagy könyvművészeti
kiállitáson

1932. a nagy Goethe-ki-
állitáson

1931. a párizsi könyv-
művészeti kiállitáson

1933. vezet vett a milá-
noi triennalen

1930. a M. Könyv és
Reklámművészek bi-
zottsagának kiállitásán
propaganda nyomtat-
ványok, plakátok, csomag-
olások, könyvboritók
és könyvek.

Bizottsági és
Munkaszervezési
tag

Fiora Margit

Plakátokkal vett
részt 1929. az Uj
Művészház ord. m.
tárlatán és 1930.
könyvcím lapokkal és
reklám grafikákkal
a M. Könyv- és Rek-
lámművészek Társ.
bemutatkozó kiállí-
tásán az Uparm. Múz-
ban.
Párisban él
és beküldi itt a katalógus-
ban

Fiora Margit
grafikus

lásd

[Nádai Pál]: Fiora Margit művészete.
Magyar Grafika 1927

118 — 121. l. 140—143
144. l.
145. l. ~~Szépfalvi~~ szamos Szépfalvi
147 — 151. l.

Fiórai Margit

grafikus

szül. E: [illegible]

Warkonyi

a M. Bibl.
Tars. Erk.

19. l.

II. 1929-30

1931

Fiora Margit

emlé - Hermann Ein-
ner A. Nádai : A

l. Nam reklám é.n.

II. 64. l.

III. 32. l.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

.178/1939 szám.

III.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága t.Elnökségének,

Hivatalból.
szolgálati ügyben.

Budapest

Fiora Margit
grafikus

vagy

Vamos E

491-1.

korép és kisipar.
mű ipar.

Lukács Gy:

Magyarok a kultúrát
1929

256
378.16.

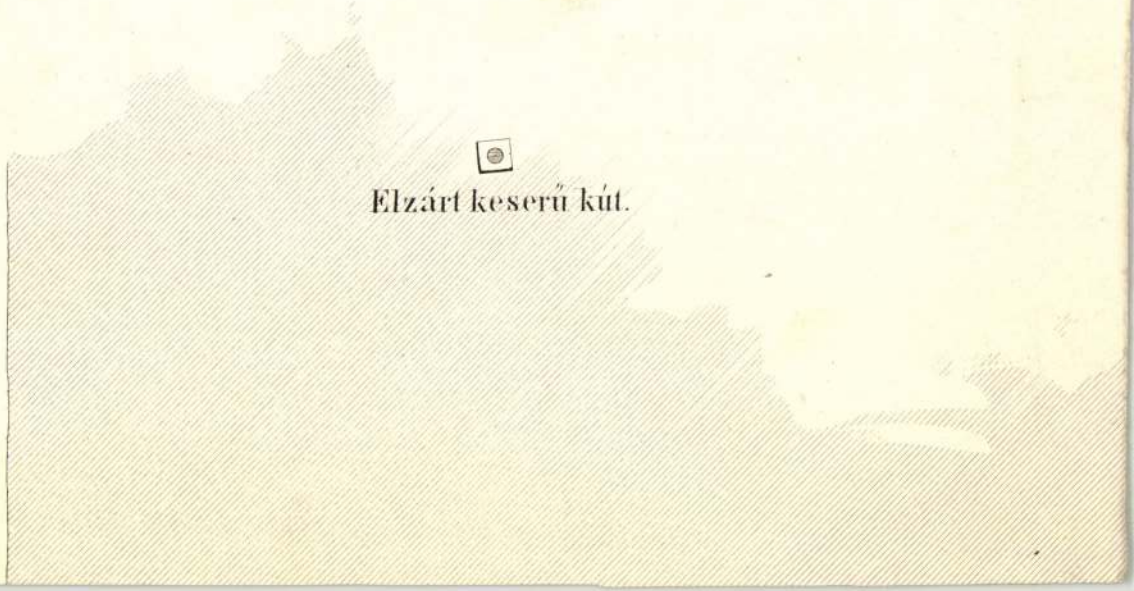

Fiora Margit

fametsző

erő

Rosner Károly A fametszet Magyarországon a huszadik században. Magyar Iparművészet

1929. 47 l.

Képpel

Rosner. Der Holzschnitt. (Stuttgart) 1929.

HIVATLAN VENDÉGEK.

Zolingtöreole

Posters and

Publicity

(London) 1929.

(a The Studio c.

lap reklámgraf.

cak.)

Ferrain Artur

Alsacien 1915. 352 tiefe.

Fiora Margit

rød Tracsnittet i bagsiden i det tyvende århundrede.

V. Rosner De Grafiske Fag

257.l. 260.l. kæppel

(København) 1921

okt. 1.

Fiora Margit

l.

106, 107

Pirch 150 l.

Vépertal

[illegible]. Nyári napfoltok Kiev. kerüc

1930

Fiore allegro

Preis 150 ₰

Fiora Margit

Ered

Rosner Der Holzschnitt

képekkel

in Ungarn im 20. Jht

Der Holzschnitt

(Stuttgart) 1929

Jan. No 42.

Sonderheft „Ungarn"

Fiora Margit

Träsnittet i Ungern i tjugonde århundradet

med Rooner) Nordisk

416 s. hippel.

Boktryckare konst

(Stockholm) 1929 utv. 4.

Fiora Margit

Honvabb ideje Párizsban él.

FIORA MARGIT:
Csoda (fametszet) 651

Rosner Károly

A magyar fametszet a XX. században.
Erdélyi Helikon

1930. okt. 651 l
655 l

Nap, de szemünk bele nem tekinthet.

És mily szép, akár egy ragyogó őszi napsugár, mely jóleső őszinteséggel világít bele a már-már télies tájba, az ő *Életphilosophiája*, melyben az elvirult kikeletre tekintve sóhajt:

Az enyém is elvirult már!
Pályám vége közelit:
Hol a gigászi örök vár
S chaoszában elmerit,
Mint egy cseppet az óceán,
Mint egy sohajtást az orkán.

Légyen álom, légyen bíró.
Bátran megyek elébe,
Mint egy elfáradt utazó
A vadon enyhelyébe;
Mert ha bíró: nem furdal vád,
Mert ha álom: nyugalmat ád!

Hogyha azt kérdeznék tőlem, hogy Horatius vagy Berzsenyi áll-e közelebb lelkemhez, melyik tud engem jobban vonzani és lekötni, minden habozás nélkül azt felelném, hogy Berzsenyi. Horatius ugyan

Fiora Margit

A hosszabb idő óta Párisban élő Fiora Margit régebbi fametszeteit ismerjük csak, azonban ezekben is teljes mértékben kifejezésre jut az őt jellemző szubtilis, de azért mégis határozott kifejezőmódja.

Rosner Károly. A magyar fametszet két évtizede. Magyar Iparművészet 1930. 243. l.

Harangily Jenő: Fametszet-illusztráció La-Fontaine-hoz — Holzschnittillustration zu einem La-Fontaine-Mär. Woodcut-illustration to a La Fontaine

hy Jenő: Fametszet-illusztráció La-Fontain-meséhez.
chnittillustration zu einem La-Fontain-Märchen. —
ıt-illustration to a La Fontain Tale.

Aristotele Fioravante
Bolognai mester

Műtárgy feltárói itt-tartózkodását (XV.sz) inkább
feltevésekkel lehet kapcsolatba hozni, mint konkrét
művek készítésével - Mátyás király udvarában

Gerevich L.:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

290.old.

M.D.K.

Fiorati, Giacomo, olasz kőfaragó mester

Quadri József egri püspöki kőműves mester vejeként, mint kőfaragó működik Alsózsolcon (1753) – majdnem 1759-ben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó.

325 old.
+ 385. "

Aristotele Fioravante

2

Uvaló eredetiségi igényű volt, szerepét a Zsigmond-kori eredetiség továbbfolytatásában látta, bár az várfalakat koronázó gerendavázas folyosó szerkezete (Fachwerk) az épületnyugat-európai építészet idézi

Gerevich L.: Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II. Bp. Főv. Tanács 1973

290. old

FIERAVANTE vagy FIORAVANTE, Aristotele, DEGLI UBERTI, másképpen Bartolomeo da BOLOGNA. Kiváló hidraulikus, polgári és hadi épitész volt a XV. sz. végén. Bolognában, Cento-ban és Venezia-ban veszélyes állapotban lévő tornyokat javitott /kiegyenesitett?/. majd hidraulikus munkákat végzett Lombardiában. 1465-ban Corvin Mátyás Magyarországba hivta, ahol hét hónapot töltött, majd visszatért Itáliába. 1475-ban a cár Oroszországba hivta, ~~helyreállitotta a Kremlfalait~~ hatalmas katedrálisokat tervezett, ágyukat és harangokat öntött, kijavitotta a Kreml falait, résztvett három Novgorod, ~~elleni hadjáratban~~ Kazán és Tver elleni hadjáratban mint a tüzérség parancsnoka. További sorsa ismeretlen./Promis, IV.; Vasari; Lo Gatto: Gli artisti italiani in Russia, Il Genio Italiano all'estero./

Maggiorotti, 434.

M. Á. K.

FIORAVANTI, Aristotele építész

Olasz, Mátyás hívja Magyarországra 6 hónapot tölt Budán, a régi-híű budai váremelő szerkezetet konstruálja

Gerő Lajos: A budai vár helyreállítása Bp. 1957. 202. l. 210. l.

MDK

Aristotele Fioravante /A da Bologna/

városi épitész

nevével kezdödik azon olasz épitészek sora, kik Mátyás király hivására jöttek Budára. A,mester kétszer fordult meg hazánkban. Ugylátszik 1458-ban és 1467-ben. /Szülövárosának egyik krónikája szerint nálunk két hidat épitett elsö ittidözése ideje alatt.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek.

Bp.1935. 39.l.

Aristotile Fioravanti, bolognai építész

Mátyás király meghívására 1467-ben jött Magyarországra, s bár az írásos adatok csak mint várépítőt említik, feltételező, hogy Mátyás király egyéb magyarországi építkezéseiben is részt vett. 1473-ban hagyta el Budát, s innét a király ajánló levelével Moszkvába utazott, ahol az Uszpenszkij-székesegyházat építette.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp.1966. Corvina

114. old.

FIORAVANTI K. D. Ü.

FIORAVANTE, Aristotele hadimérnök

Nábyás Bolognaból hívta be dolgozni

budai vár, Visi-rondella, vésemelő

szerkeset Clementi Camicia társaságban

Ugyő: Magyarországi várépítészet 1955.

264.

167.

M.D.K.

Fioravante

olasz várépítőt Mátyás király hívatta udvarába Bolognából, és III. Iván cárnak is ő körvéleti az olasz hadi technikusokat.

Dr. Lechner Jenő: Renaissance építési emlékek Szamosújvárott

Építőipar - Építőművészet, Bp.1916.évf. 52.sz.
312.old.

Aristotile Fioravanti,

M.D.K.

bolognai építész
(1415 körül - 1485 körül)

1468-ban félévig tartózkodott Magyarországon, egyes vélemények szerint 1475-ben újra járt itt, budépítésével és a budai vár erődítésével foglalkozott, feltehető, hogy innen ment Oroszországba, ahol 1475-től 1479-ig dolgozott.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás királyudvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 481 old.
+ 495-497. "

Le. D. K.

FIORAVANTI, Aristotele építész

1467-ben 6 hónapig Buda ostromát irányította, feltehető, hogy ő volt díszes verető építésze

1475-ben deszkaházba ment

Ybrió László: A budai vár helyreállítása Tp. 1951. 106. l.

M.D.K.

Fiorovqnte, Aristotele

nem

tekintetbe jöhet, mint a budai palota épitésze

rövid és tul korai budai tartózkodása miatt.

Gerevich László: A budai vár feltárása, Bp.1966.

301.l.

Fioravanti Aris-
totele

vő

Szalokay Jenő:
Atti dell'Istituto di
Architettura Militare
Italiana. Hadtört
Közl. 1934. 298-l.

Fioravante Aristotele, olasz építész és hadimérnök
a törökök elleni hadi művek építése céljából
hívták Magyarországra.

(: Pótlólag az I. k. 512 ik lapjának szövegéhez és
arcvonalához :)

Arch. Rol.: 1923–26. 197 l.

Beltrami: Aristotele da Bologna. 1912. p. 106–7.

Balogh J.: Néhány adat Fiorenze és Neuh. kmet. kapcs.
tört. her a renaiss. korban

Tenesvar II 181

Fioravanti Aristotele MDK
bolognai épitész

Mátyás könyvtárának valószinü mestere.

13.o.

Fraknói Vilmos - Fógel József é Gulyás Pál - - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp. 1927. 172 l- 30 k.

M. D. K.

FIORAVANTE, Aristotele Lajos

Hat hónapot töltött Budán

A bolognai Biblioteca Comunale egy okmánya „architetto del Castello di Buda"-ként emlegeti

Gerő: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.

332.

M.D.K.

Aristotile Fioravanti, építész

1467-ben dolgozott Budán Mátyás király udvarában, midőn hozzhívták ment, arol az Uspenije templomát épitette.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl. 1965. Bd.IV. Die Kunst der Renaissance, 936 old.

612.old.

Fioravanti, Aristotele, épitész MDK

Mátyás király épitésze Oroszországba utazik s létrehozza orosz mesterekkel együtt a hagymakupolás templomok stilusát.

Vita Balogh Jolán: Az esztergomi Bakócz-kápolna c. doktori értekezéséről.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 59-68.
63.o.((Kardos Tibor opponensi véleményében)

Fioravanté

bolognai épitész

1467-ben hivják Budára.

38.o.

Fraknói Vilmos - Fógel József -Gulyás Pál -
Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás
király budai könyvtára. Bp. 1927. 172.l.

Aristoteles Fioravante építész M.D.K.

1458 ban hidarat épitett Magyarországon.
1467 ben ismét Mátyásnak dolgozó.

K. Divald: Old Hungarian Arl. London 1931,
170, 171.

Fioravante, Aristotele

lásd életrajzát

Huszár Lajos:
Olasz pénz hamisítására szolgáló öntőminta a XV. század végéről.
Numizm. Közl.
1937-38. 94-96.l.

Római ajtó V. 145.

~~Fiesole, Andrea~~ da

Fioravanti, Aristotele

mint lád

vrő

Pulszky Ferenc: Két
Kőcéptari ólan művén
magyarországi viszonyai-
ról. Andrea da Fiesole
et Aristotele Fioravanti.
Fővárosi Lapok 1874.
224. Bz.

~~Baisfapürdö Tx. 173~~

Beöthy Zsolt: A művészetek története. Új-kor. Budapest, 1912. III. 403. l. — *Berzeviczy Albert:* Beatrix királyné. Budapest, 1908. 280. l. — *Burckhardt:* Geschichte der Renaissance in Italien. Stuttgart, 1891. 17. l. — *Csánki Dezső:* I. Mátyás udvara. *Századok.* 1883. 565. l. — *Czobor Béla dr. és Szalay Imre:* Magyarország történeti emlékei az ezredéves országos kiállításon. Budapest—Bécs, 1903. II. 294. l. — *Divald Kornél:* A régi Buda és Pest művészete Zsigmond és Mátyás király s a Jagellók korában. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1901. 376, 377, 378. l. — *U. az:* Művészettörténeti korrajzok. Budapest, 1901. II. 145. l. — *U. az:* Budapest művészete a török hódoltság előtt. (Művészeti Könyvtár.) Budapest, é. n. 139, 140. l. — *Fraknói Vilmos:* A Hunyadiak és a Jagellók kora. 1440—1526. (Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története. Budapest, 1896. IV. k.) 579. l. — *Hauszmann Alajos:* A kir. vár építésének története. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1900. 222. l. — *U. az:* A magyar királyi vár. Budapest, 1912. 12. l. — *Ilg, Albert:* Kunstgeschichtliche Charakterbilder aus Österreich-Ungarn. Wien, 1893. 131. l. — *Márki Sándor dr.:* A magyar térképírás multja és jelene. *Földrajzi Közlemények.* 1896. 292. l. — *U. az:* Mátyás király emlékkönyv. Budapest, 1902. 262. l. — *Mihalik József:* Magyarország vidéki műkincsei. *Magyar Műkincsek.* Budapest, 1901. III. 13. l. — *Osztrák-magyar monarchia írásban és képben.* Magyarország III-ik kötete. Budapest, 1893. 93. l. — *U. az:* Magyarország IV-ik kötete. Budapest, 1896. 151. l. — *Pasteiner Gyula:* Az építészet I. Mátyás király alatt. *Budapesti Szemle.* 1893. 73. k. 11—13. l. — *Pulszky Ferencz:* Két középkori olasz művész magyarországi viszonyairól. *A Kisfaludy-Társaság Évlapjai.* Ujf. X. k. Budapest, 1875. 162. l. (Ugyanaz: *Fővárosi Lapok.* 1874. 224. sz.) — *Pulszky Károly:* A magyarhoni sodronyzománczos kelyhek. *Arch. Ért.* 1880. 21. l. — *Salamon Ferencz:* Budapest története. II. 503. l. III. 267. l.

Fiorentinus, Joannes, l. *Firenzei János.*

Fioravanti:

Aristotele

l.

Hor Bp min.
78. l. embelice
1938

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Horváth H.:

Budai kőfaragók és kőfaragóházak. 1935

104. l

U.a. Rinascimento in Ungheria. Roma 1939

59. l

Fioravante, Aristotele

Horvátországi, ker. kerületének

155. l. 156. l.

Kny a M. kir. emlékeiről
II. k. kötet
1940

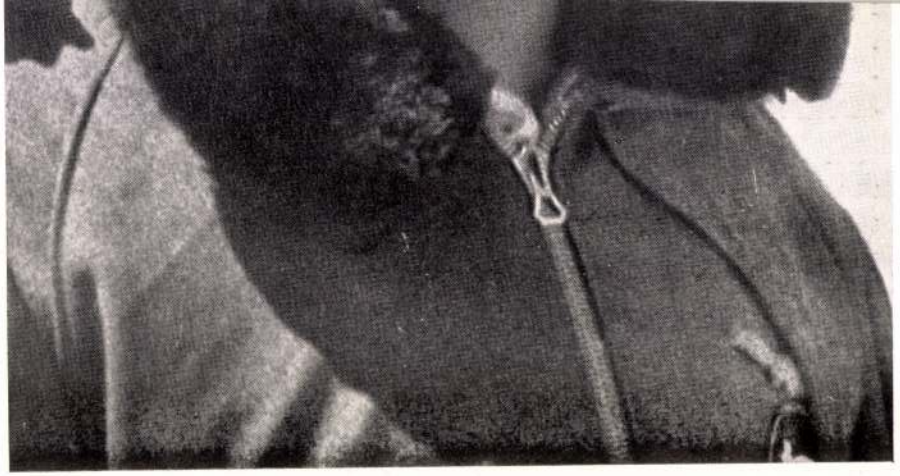

Il conte GALEAZZO CIANO
Fautore della Giustizia per l'Ungheria

Fioravante

Apaczai Csere János könyvtárban

raktári szám: X. 27

erő
=

Habernaus.

szabadban

építés kezdete
lassan – ne

Kp: Építőmest.

Igyekszik vm Évik

1912

190. l

5. Az okiratra kelő bélyeg;

6. Minő bélyeggel láttatott e

A Muzeumok és Könyvtára

/Budapest, VIII. Fő

Láttam és igazolom:

Fioravante Aristotele
(di)

olasz építész, művész,
érmes és bronzöntő.
* 1415 körül
† 1485 v. 1486.

vrd
" Kat. Lex
II. k. Bp 1931.
122. l.

Utasítás a „Magyarországi műemlékek idényl. bizottsága" tervezetét illetőleg.

a.a. IX/4. 1872

Fiorvante

l.

Lechner Jenő dr.

Renaissance épü-
letei emlékei Szamos-
ujvárott. Bp. 1917
95. l.

Fioravanti, Aristotele

Mátyás fentiből 1467-ben kezdte építtetni a budai kir. palotát.

Szinnyei

Szekfű Mátyás II. 227. l.

ker. cikkére

1940

Vasárnap
16
Kat. Fő Rézlsz F.

Ó-görög Jún. 3G. Pünk. vas.

Hétfő
17
Kat. Rainer hv.

Ó-görög Jún. 4. Pünk. hétfő

Kedd
18
Kat. Efrém ea.

Szerda
19
Kat. Gyár. és Pro.

Csütörtök
20
Kat. Szilvér p.

Holdtölte 8 ó 2 p.

Péntek
21
Kat. Gonzága Al.

de. 11 óra

Szombat
22
Kat. Paulin pk.

Kr. 16. S. Selakh-Lekha 2. P.

Rajnitz Ferenc
Sándor u. 4.

Fioravanti Aristotele

l

Maggiagna

Loreto, L.A.

266 l

Gli architetti militari italiani in Ungheria e specialmente ad Agria

Roma 1930

Ex: Walsh J
Hadtörténelmi

1930 266-68

~~Szegedi áll. polg. fiúiskola IX. 86~~

Fioravanti Aristotele

vrè

e

Maggiorotti, Leone Andrea di Banfi Florio. Le fortificazioni di Budapest e gli architetti militari italiani. Roma, 1934.

Fioravanti

Aristotele.

mit. Bolognéban
1415 és 1520 közt
meghalt Moszkban
(Moszkva?) 1486 körül

dupl.

Maggiorotti - Banfi

Buda-Pest

49.l.

La fortificazioni di Buda e di Pest e gli architetti militari italiani. Roma, c. n.

ÚRMUTATÓ,

talpas, hatszögletű, áttört tornyos felső résszel, zománcos szárral.
Olasz munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 33 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap. VI., 1885., 273. l. — Gerevich PA, 259. l.

ÚRMUTATÓ,

talpas, tornyos, hengeres üveg-középrésszel, kétoldalt egy-egy kis alak.
Olasz munka, XV. század.
Réz, mag. 62 cm.

A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.

Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

ÚRMUTATÓ,

talpa hatkarélyos, teste hengeres üveg, mellette domború alakok, felül torony.
Olasz munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 67. cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

EREKLYETARTÓ,

talpas, felső része öttornyos gótikus vár.
Német munka, XV. sz. (Hamisítvány?)
Réz, mag. 30 cm.

Máté Gy.

EURÓPA EGYIK LEGNAGYOBB MAI ÁSATÁSA — A BUDAI VÁRBAN

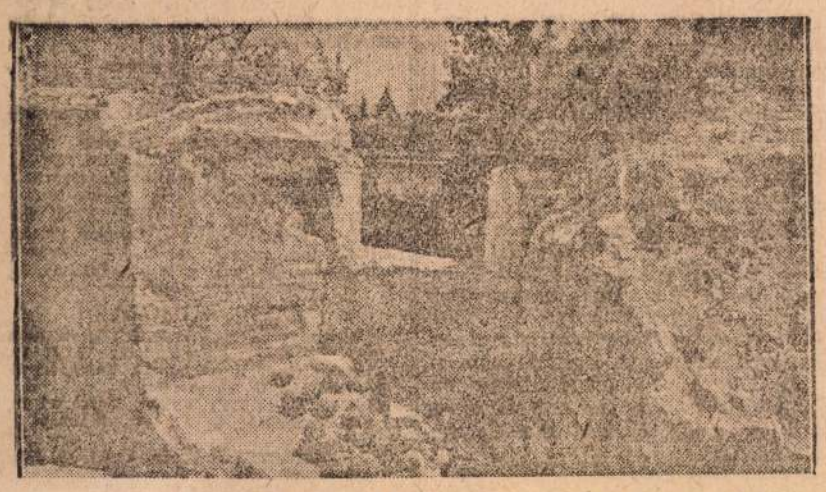

Agyúállás a nagy rondellában. Felette állott Erzsébet királyné Habsburg-palotabeli „magyar háza".

„A pokol tornácán is vannak jó kövek" — ezt mondják. A budai Vár szörnyű tűzhalálánál is bukkantak elő ilyen „jó kövek": régen elmult korok nagyszerű emlékei. Könyvtárnyi krónikát és egykori útleírást igazolnak ezek a leletek: *a középkorban csodálatos palota, erőditmény káprázlatta itt* a látogatót.

A gyarmatosító Habsburgok el akarták temetni a régi dicsőségnek még az emlékét is. Felrobbantották, fallal palástolták el a hősi multat, a bécsi Burgnak amolyan fiókintézetét emelték föléje. Függetlenségi harcaink építészeti emlékeire műsziklákat, édeskés szobrokat, árkádokat építettek, s magas fallal kerítették el legnagyobb ellenségüktől, a magyar néptől. Építésvállalkozójuk, Hauszmann Frigyes pengőforintban számolva is milliókat keresett a dolgon. Azt hitték, ezzel örökre ott alszik majd az ízléstelen cirádák, mosolygó angyalkák, hideg márványtermek alatt a hősi mult.

Művük 1945-ben rombadőlt. Az új dicsőség korszaka kibontja most az üszkös falak, feldúlt dombok alól harcos hagyományaink emlékét. Hazánkban eddig soha nem ismert méretekben folynak most az ásatások a Várban.

★

A Tabán felé néző enyhe lejtőn, a Ferenc József császár által odahordatott földhányások alól kerültek ki a Vár déli védőbástyáinak maradványai. Ezek a részek viszonylag újak, 1500 után épültek. A köralakú rondellát magas fal vette körül lőrésekkel: a Várhegy itt a legkeskenyebb, itt kellett gondoskodni a legbiztosabb védelemről. A kerek bástyán keresztül hatalmas felvonóhidon lehetett bejutni a Várba. Ez a rész 1686-ban pusztult el, amikor Lotharingiai Károly elfoglalta a törököt. A friss ásások között ezrével hevernek most is itt a török és osztrák ágyúgolyók — egy részüket itt öntötték a Várban — egész vasheggyé gyültek össze. A XVIII. században aztán már senki nem törődött a romokkal, míg végre betemették. Most eredeti formájában állítják helyre.

A Viziváros felé eső oldalon a belövések nyomán tűntek elő a Habsburg-kastély alól

IV. Béla, Zsigmond, Mátyás várának nagyszerű építészeti emlékei.

A Vár legmélyén megszenesedett faoszlopokat, venyigefal-maradványokat is találtak — talán *a legrégibb favárból* valók, amely nem tudott dacolni a tatárok égő nyilaival. IV Béla építtette azután a tatárjárás után a hegyen az első nagy sziklavárat. Hatalmas, pontosan faragott kockakövei már előtűntek a föld alól. Itt állott a Csonkatorony, a vár leghatalmasabb bástyája, amelyet a századok folyamán legtöbbször börtönnek használtak. Csontvázak kerülnek elő földje alól: fiatal, 20—24 éves férfiak földi maradványai. Nemcsak a múló idő tette tönkre csontjaikat, felismerhető rajtuk a kegyetlen bánásmód, elégtelen táplálkozás nyoma még ma is.

Odébb méltóságteljesen emelkedik az Anjou-korabeli palota cirádáitól most már megtisztított nagy saroktorony: az *István-torony*. Nagy Lajos király korában építették. Keresztboltozatos ívei előbukkantak már. Falait lőrések szakítják meg. Mellette tűnt elő a Habsburg-palota romjai alól a középkori *buzogánytorony*. Mintegy 15 méter magas, hengeralakú, karcsú építmény, olyan korban építették, mikor a tűzharcot még nem ismerték, nem kellett hát félteni a tornyot az ágyúgolyóktól. A dunai oldalon, a földhányások alatt találták meg a legjobban megmaradt építészeti emléket, a gyönyörű, *boltozatos, kőcsipkés-ablakú kápolnát*. Befalazott részeit lebontják, eredeti alakjában állítják ezt is helyre.

A Vár erőteljes fejlődésnek Zsigmond idejében indult. 1417-ben itt járt Camaduli Ambrus olasz pap. Zsigmondhoz intézett leveléből érzékelhetjük az építmény nagyszerűségét. *„Fogadja Felséged határtalan hálám kifejezését* — írta —, *hogy mielőtt Pannóniából távoznám, részeltettél a legszebb és legnagyszerűbb látványban. A legnagyobb bámulattal és álmélkodással szemléltük az általad épített palotát. Annyi a csodálnivaló részlet, hogy nem tudnánk, melyiken kezdjük. Az épület olyan erős és nagyszerű, hogy nem véljük, hogy a földön ennél nagyobb lenne található. Mindamellett egyes részei oly jól és csinosan összeillenek, hogy a benyomás kelleme nem hágy kívánnivalót. Alig hisszük, hogy a perzsa király palotája, melyről annyit írtak, ehhez volna hasonlítható."* Nagy kőkapuk, falrészek hirdetik most itt ennek az építő kornak emlékét.

Zsigmond meghalt, mielőtt művét befejezhette volna. Még szebbek azok a leletek, amelyek Mátyás uralkodásának idejéből valók. Az erős központi hatalom megalkotásán munkálkodó nagy király

óriásivá fejlesztette budai várát.

A legnagyszerűbb építészek, művészek sereglettek a fővárosba, hogy minél szebbé és erősebbé tegyék palotáját. Előbukkant díszudvarának közepén most találták meg annak a bronzveretes díszkútnak részeit, amelynek alkotója, minden jel szerint, a nagy olasz mester, Verocchio köréből származik. Az ásatások a művészet dús virágzásáról beszélnek: már Zsigmond korától jártak ide úttörő olasz mesterek, mint Masolino, Benedetto da Maiano, Giovanni Dalmato. Épen maradt freskórészletek, gazdagon festett oszlopok kerülnek elő nap-nap után a földből.

Egy XV. századból származó, gótikus, leánykát ábrázoló szoborfejet a napokban találták meg. A hihetetlenül finom, nagy művészetbeségére valló arcot alig sértették meg a viharos századok. Zsigmond, vagy Mátyás pompás kastélyát díszíthette. Mátyás különösen kedvelte a pompát. *„Palotákat építtetett* — írja róla Bonfini krónikás —, *amelyek fényűzésben nem maradtak el a rómaiaktól. Ezekben tágas ebédlők, csarnokok, s a legpompásabb szobák. Mindenütt aranyozott és különböző ábrázolatokkal díszített rekeszes mennyezetek. Ablak- és ajtófelek jeles faragványokkal, a kandallók tetejét négyesfogatú lovakkal és más római szobrokkal van díszítve."* „Aranyalma palotája" — így nevezte később a kastélyt a török Evlia Cselebi. Mindezt eddig csak leírásokból ismertük. Most megtalálták a nagy fogadóterem padlójának aranylemezzel bevont kőkockáit. Fala, mennyezete hatalmas freskókkal volt boritva, ablaküvegét a legnagyobb mesterek szinezték. Itt fogadta Mátyás idegen uralkodók követeit. Kastélya udvarát renaissance mesterek hatalmas bronzszobrai díszítették, itt állott a három Hunyadi, Zsigmond Pallas Athene szobra. Jónéhány töredék előkerült most a föld alól, a legszebbek azonban nincsenek meg. A források szerint a javát a török hódítók összecsomagolták, hogy Konstantinápolyba vigyék hajón. De a Duna nem engedte elvinni nemzeti kincsünket. A hajók valahol Nagytéténynél elsüllyedtek, ott pihennek ma is a mélyben, a nagy folyó hordaléka alatt, szobrostúl, várva, hogy a kutatók rájuktalálianak.

Mintegy *3000 ládányi kisebb lelet* került elő már eddig is a földből. Tömérdek cserép. Drága kínai, spanyol, kisázsiai, rajnamelléki áru, bizonyítékául Zsigmond, Mátyás, II. Ulászló nagy hatósugarú kereskedelmi kapcsolatainak. Fél év alatt szedték össze a földből a virágdíszes, zöld szeladonmázas kínai váza darabjait, a legszebb Magyarországon lévő kínai porcelánedényt állítják össze belőle. Az első egyszerű üvegtárgyak, amelyeket IV Béla idejéből találtak, továbbá Beatrix királyné cimeres pohara, színes kályhadarabok Mátyás arcképével és hollós jelvényével, tarka arab táblák, török korsók sorakoznak megszámlálhatatlan sokaságban a restaurátorok asztalán, napról napra nagyobb tömegben. Sokezer pénzdarab került elő, arany, ezüst, bronz, történelmünk különféle szakaszaiból, még hamis pénz is akad jócskán.

Koppan az ásó: nyílhegy, majd kopja bukkan elő. Kis mozsárágyú rejtőzködik századok óta egy kő alatt. A várudvarról festéktégelyek kerülnek elő, ritka, régóta nem használt festék fajták maradványaival. Tömérdek kést találnak, villát eddig egyet sem: abban az időben késsel ettek az emberek. Fúró, véső, kalapács bukkan ki a törmelék közül: itt a Várban voltak a kézművesműhelyek. Szerszámok, akárcsak a malak, de kézzel kovácsolták őket, bennük van mesterük művészete. Fazekasok, majolikakészítők, ötvösök, festők dolgoztak itt, egyszerű használati tárgyaik mutatják első iparosaink életmódját. Csontfésűt találnak, szinte összeérnek fogai, mint a mi sűrűfésűnkké. Furcsa vasdarab négy szeggel: a korcsolya őse ez, a jégsarok, melyet a cipő sarkára illesztettek és csúszkáltak vele a jégen mint most a gyerekek.

Három teljesen épen maradt nagy terem: keskeny lépcső vezet ide, vastag falazata, elkülönítettsége kincstárra utal. Odébb Mátyás idejéből ólomcsöves, rézcsapos vízvezetékmaradványokra leltek. Úgy gondolják, Aristotele Fiorantane, híres olasz építész tervezhette, aki Mátyás udvarából Moszkvába került azután és felépítette ott a csodálatos Uszpenszkij-székesegyházat.

Az ostrom fedte fel *a palota mellett épült városrész gótikus emlékeit*. Elfalazott középkori házmaradványok bukkantak elő a sebesült úri lakokban. Az Országház-utca 9, a Fortuna-utca 10, a Szentháromság-utca 2, és sok más ház leletei feltárják most a középkori magyar építészet régen elfelejtett, vagy csak leírásokból ismert példáit. Gótikus ablakkeretek, erkélyívek, boltozatok, fülkék kerülnek elő nagyszámban a feltárás során. A napokban találták meg, éppen a régészek „vezérkarának" házában, a jövendő várműzeum pincéjében a XVII. századbeli börtönt. Hosszú létrán kell lemászni a verembe — valaha egyszerűen ledobták ide a rabot. Két méter széles, három méter hosszú az egész, ajtaja, ablaka nincs, egy kőpadka minden berendezése, és egy töldlepte kis csésze a napi élelemnek. A falon még jól látszanak a foglyok rovásai, ahogy számolták a nehezen pergő napokat. A padka fölött akasztófát ábrázoló kezdetleges rajz: valaki utolsó útjára készülődött itt. Dermesztő hideg van. Percekre sem jó itt lenni.

Kint meleg van, tűz a nap. Mégis fáradhatatlanul dolgozik a lapát, a csákány, mossák, tisztogatják óvatosan az újonnan előbukkanó tárgyakat, osztályozzák, értékelik őket. Ma Európa egyik legnagyobb ásatása ez, megfeszített erővel folyik a munka, hogy mielőbb felszínre hozza nemzeti értékeinket és felmérhetetlen értékű leleteivel tanítsa népünket, gazdagítsa történelemtudományunkat.

Máté György

Beszélgetés Karlovy Varyban Csirkov és Rajzman elvtársakkal a filmgyártás kérdéseiről

A karlovyvary-i nemzetközi filmfesztivál nemcsak mint filmverseny jelentős. Ugyanakkor nagyarányú nemzetközi tapasztalatcsere, amelynek hatása lemérhető a mi nemzeti filmgyártásunk fejlődésén.

Az idén már mint régi ismerőst üdvözölhettük Borisz Csirkovot, a világhírű filmszínészt, a Makszim-filmek főszereplőjét.

Borisz Csirkov Lenin-alakításáról

— *Hol hagytuk abba a tavalyelőtti beszélgetést?* — kérdi nevetve Csirkov elvtárs, amikor letelepszünk a filmklub egyik asztalához. — *A jövő terveiről volt szó akkor* — válaszol saját maga azonnal. — *Hát akkor fogjunk hozzá a terv ellenőrzéséhez.* Arcán megjelenik a kisfiús, vidám mosoly, amely úgy belopta magát a filmlátogatók milliónak szívébe. — *Legutóbbi filmszerepeim: a „Donyeci bányász" öreg bányásza és az „Aranycsillag lovagja"-ban van egy nem nagy, de annál izgalmasabb szerepem: a területi bizottság titkárát játszom. Azért jelentős ez a szerep, mert ez a titkár az új pártvezető típusa, olyan vezető, aki főfeladatát abban látja, hogy munkatársai alkotói készségét élessze fel és alkotó munkájukat segítse. Olyan vezető, aki már szinte pedagógus, szeretett tanítója az általa vezetett dolgozóknak. Filmszereplésem mellett a Puszkin Színház tagja vagyok, két szín-darabban játszottam. Az egyik egy ukrán klasszikus darab, Ivan Franko: „Az ellopott boldogság", a másik „A batumi sztrájk" című színdarab. Ebben kis, de annál fontosabb szerepet, Lenin szerepét alakítottam.*

— Mit jelentett Csirkov elvtárs számára ez az alakítás?

— *A fő nehézség Lenin szerepénél, amely minden színész számára fennáll az, hogy Lenin külső megjelenését, hangját, beszédmodorát az emberek ismerik, hiszen nincsen lakás, ahol ne függjön Lenin-portré és erre a színésznek állandóan gondolnia kell. Mozdulataiban, mozgásában is vissza kell adnia Lenint és ábrázolnia kell azt az erőt, amely Leninből áradt, azt a lángoló egyéniséget, az emberek forró szeretetét, amely Leninre annyira jellemző. Eddig is ábrázoltak vezéreket, de a népen kívül, felül és távol a néptől. Lenin a legzseniálisabb n é p i vezető, aki fülével, szájával, szemével benne él a népben és odavezett, ahová a nép menni akar. Aki együtt megy a néppel, s mégis előtte jár az első sorban.*

— *A színésznek új kifejezési formákat kell találnia. Megmutatnia a figyelő embert, aki minden idegszálával azon csüng, akivel beszél, aki szinte kiveszi az emberből azt, amit az mondani akar. Ezt a roppant erdeklődést nagyon céltudatos gesztusokkal kell ábrázolni, olyanokkal, amelyek utalnak arra, hogyan kell Lenin gondolatait megérteni és meg is valósítani.*

— *Úgy érzem, amit elmondottam, igaz. Ezek az alkotó feladatok állnak a Lenint ábrázoló művész előtt. A „többi" — tehetség és felfogás dolga.*

— *Egyébként* — teszi hozzá szerényen — *azt hiszem, Scsukin alakítása volt, s marad is talán a legjobb Lenin-megformálás.*

— Mi a véleménye az eddig látott filmek alapján a magyar filmszínészekről? — kérdezzük.

— *A „Felszabadult föld"-ben különösen a két főszereplő, Szirtes Ádám és Mészáros Ági játéka marad számomra emlékezetes. Néhány színésznél hibának látom, hogy kicsit „anyagnak" tekintik magukat a rendező kezében és sokszor passzívak. A szovjet színészek aktivabban résztvesznek az alakításban, inkább számolnak azzal, hogy az élet sokoldalú, sokféle módon visszaadható. A rendező sokszor más elképzelést javasol és azután mégis elfogadja a színész javaslatát. A színész és rendező közötti vita a kifejezési formában van, hiszen amit ábrázolnak, az mondanivalójában tipikus és haladó. Az alakító, megvitató folyamatot úgy helyes tekinteni, hogy a rendező a front egész szakaszának parancsnoka és a színész, akinek ismernie kell a teljes „hadműveletet", maga is parancsnoka a saját területének. A Makszim-filmben sokat tárgyaltunk magáról Makszim alakjáról a forgatókönyv-írás közben is és a színészi tanácsokat megfogadta az író és a rendező. A Parhomenko-film végén van egy jelenet, amelyikben Parhomenko egy dalt énekel. Ez eredetileg nem is volt benne a forgatókönyvben, ezt én javasoltam és a rendező elfogadta.*

A való életet úgy kell ábrázolni, hogy a legkisebb részlet is az igazságot adja

A beszélgetésbe bekapcsolódik *Rajzman* elvtárs, a többszörös Sztálin-díjas filmrendező, akitől megkérdezzük, hogyan vélekedik rendezőink munkájáról, milyen hibákat észlelt, milyen tanácsokat ad.

— *Erre a kérdésre egész előadásban lehetne válaszolni* — mondja Rajzmann elvtárs. — *Mi tetszik a magyar filmeken? Alapvető és jelentős kérdéseket választanak témaként. Ez a legszebb és leghehezebb út. A szovjet film tapasztalata is az, hogy a mai témáknál voltak a legnagyobb eredmények és meg kell mondani, hogy a legnagyobb kudarcok is. Nemcsak ábrázolni kell a mai élet kérdéseit, de meg kell találni azt az anyagot, amelyben a jövő fejlődés jelei is megmutatkoznak. Meg kell találni olyan jellemző tényezők ábrázolását, amelyek meghatározzák a szocialista építés fejlődését: ez a művész feladata. A látott magyar filmekben ezek megtalálhatók. Más kérdés, hogy milyen fokon. A magyar filmgyártásnak el kell szakadnia a ma még kétségtelenül meglévő publicisztikától. Ezt a forgatókönyv-íróknak, a film dramaturgiának kell megoldaniok. Receptet adni természetesen nem lehet. A magyar rendezők mesterségbeli tudása igen komoly, de nagyobb figyelmet kell fordítaniok a szöveg mögött folyó történésre, akkor érnek el még mélyebb hatást. A való életet úgy kell ábrázolni, hogy a legkisebb részlet is az igazságot adja. Nagyon fontos a környezet, az a háttér, amelyben a történet épül. A magyar filmekben a legnagyobb hiba ennek a háttérnek a szervezetlensége. A tömegjelenetekben sokszor nem a nép jelenik meg, hanem statisztákat látunk, akik valamilyen okból mozognak, hadonásznak. Az ilyesmi veszélyezteti az egész film hitelét. Ami a színészeket illeti, a magatartás, a szem, a külső felkelti a bizalmat. De azt hiszem, hogy a színészkiválasztás nem elég gondos. Ez pedig igen fontos és felelősségteljes része a rendező munkájának.*

— Hogyan alakul ki a jó színész-együttes?

— *Nem lehet, receptet adni itt sem. Minden rendezőnek ki kell alakítania saját stílusát. A színész ne lássa csak a saját elszigetelt feladatát a szerep megformálásánál, hanem ismerje a feladat egészét is és a teljes darabban a saját szerepének helyét. Fontos a próbák kérdése. Az egész együttessel meg szoktam beszélni a feladatot és ezen belül minden egyes színésszel a saját munkáját. Az asztali próbákon, az előtt megbeszéléseken kívül néhány nagyon jellemző jelenetet felbontok és részletesen kielemezem a színészekkel. Azután hagyom, hogy a színészek saját maguk dolgozzák fel odahaza a szerepüket. A próbákon azt ellenőrzöm, hogy a színészek fejlődtek-e, megértették-e feladataikat. A próbákat arra használom fel, hogy egyes jeleneteket kidolgozzak, ilyenkor nem vagyok ellene a színészi rögtönzéseknek. Ezek a rögtönzések a próbákon segítik a színészt abban, hogy beleélje magát a szerepébe. A film alkotásának első harmadában több próbára is szükség van, később a színész játéka az átélés folytán már felszabadultabbá válik. Ha a színész alaposan ismert szerepének jellemét, akkor merhet újat alkotni, rögtönözni. Ezt hagyni kell, mert a színész számára ez az alkotás öröme. Hangsúlyozom azonban, hogy ez a rögtönzés nem terjedhet ki a szövegre, azon nem szabad változtatni. A háttérnek azért tulajdonítok olyan nagy szerepet, mert ezáltal válik igazzá a környezet és az segíti az előtérben játszó színész munkáját. Ha például egy tömegjelenetben a színész tömeghez szónokol s a tömeg minden renkcióját beállítja a rendező, akkor fennáll a veszély, hogy a színész elveszíti kapcsolatát a tömeggel, amelyhez beszél és amelynek vissza kell hatnia őreá is. A rendezőnek ezért minden esetben ki kell elemeznie a jelenet tartalmát, minden mozzanatát a tömegnek is, azt is, hogy mit akar a színész elérni beszédével és hogy hogyan kell azt a tömegnek fogadnia. „A kormány tagja" című filmben megkíseréltem, hogy amikor a hősnő a Szovjetek Legfelső Tanácsában beszél, a jelenetet előbb ne próbáljam el, mert azt akartam: a tömeg frissen reagáljon. Ezzel a módszerrel igen értékes anyagot gyűjtöttem és meglepő eredményeket értem el.*

A „Különös házasság" sikere

Pénteken mutatták be a fesztiválon a „Különös házasság"-ot.

Szemjonov elvtárs, a Szovjetunió filmügyi miniszterhelyettese, a következőket mondotta a magyar színesfilmről:

— *Igen érdekes alkotásnak, sikerült filmnek tartom. Szinkronizálva bemutatjuk a Szovjetunióban is. Jelentősége, hogy bár régmult történetről szóló irodalmi alkotást dolgoz fel, ez semmivel sem csökkenti időszerű politika mondanivalóját: a klerikális reakció leleplezését.*

Rajzman elvtárs kiemelte, hogy a „Különös házasság" amellett, hogy politikailag helyesen fogja meg a fontos kérdést, igen jól visszaadja a magyar levegőt.

Hendrych elvtárs, a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Vezetőségének tagja, hangsúlyozta, hogy a „Különös házasság" bemutatása nagyon hasznos lesz Csehszlovákiában is. A film drámai történet, cselekménye igen élénk. A klasszikus hagyományok helyes feldolgozásával, művészi eszközökkel leplezi le a klerikális reakciót.

Sadoul, a híres francia filmkritikus a következőket mondotta:

— Az ellenséges jobboldali kampány Cannesban nagy vihart kavart a „Különös házasság" körül. A film nagyon érdekes. Franciaország Voltaire és Dreyfuss országa. Voltaire harcos igazságérzete, Dreyfuss ártatlan üldöztetése ez a két elem találkozott ebben a filmben is. Az a jogi mesterkedés, amit az egyház vezetett a perben, hasonló, amit a Dreyfuss per idején csináltak. A film nagyon lendületes és hűségesen visszaadja a regényt. Az emelőszerkezetes ágyjelenet azonban, úgy érzem, primitív és ez bizonyos mértékben rontja a film hatását. A per megmutatása viszont igen jó és hihető.

Szántó Miklós.

ESEMÉNYEK KÉPEKBEN

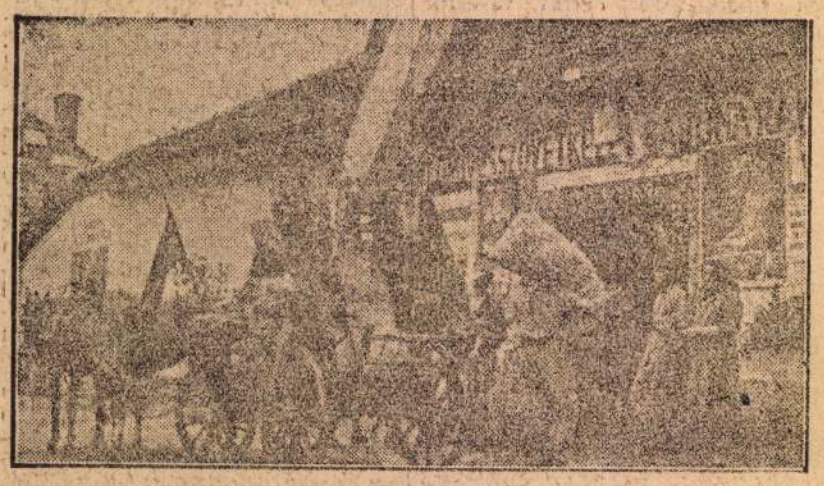

Pilisen is megkezdődött a gabonabeadás. A dolgozó parasztok gyorsan teljesítik államunk iránti kötelezettségüket. A termelőcsoport után elsőnek Gáll Pálné 4 holdas és Sédró János 2 holdas dolgozó parasztok vittek gabonát a szövetkezeti raktárba.

Aki korán végezte a másodvetést, máris neki fogghat a növényápolásnak. A rendkívül kedvező időjárás gyorsan növeli a másodvetésű növényeket, érdemes másodszor is vetni. Nincs utána beadási kötelezettség. Bokros István 14 holdas monori középparaszt már másodvetésű „száznapos" kukoricája ekekapálását végzi.

Népköztársaságunk elismerése és megbecsülése jeléül 110, a termelésben élenjáró művezetőt tüntetett ki. Jobban Jenőné, a Magyar Adócsőgyár kiváló művezetője mosolygva, boldogan veszi át a nagygyűlésen Zsofinyecz elvtárstól a Magyar Munkaérdemrend ezüstfokozatát és az ezzel járó 3000 forint pénzjutalmat.

A Ganz Vagongyár dolgozóinak 79 százaléka tett munkafelajánlást az alkotmány ünnepére. Az acélöntödében Cselovszki Ferenc sztahánovista formázó vállalta, hogy selejtje nem emelkedik 0.5 százalék fölé. Selejtje azóta állandóan 0.5 százalék alatt van. Jelenleg szeptember közepi tervét teljesíti.

A csillebérci Úttörővárosban sok szórakozás és játék közben, vidáman telnek a napok. Képünkön a pajtások egyik vidéki csoportja „nagymosással" készül az újabb nagy eseményre, a városlátogatásra.

Nehezen győzött a Bp. Dózsa az Esti Kupa labdarúgótorna első mérkőzésén

Bp. Dózsa—Vörös Lobogó 2:1 (1:0)

Szombaton este a latorcautcai sporttelepen ünnepélyesen megkezdődött az Esti Kupa labdarúgótorna. Az előmérkőzésen a Dózsa ifjúsági együttese *4:3 (3:1)* arányban győzött a Vörös Lobogó fiataljai ellen. Ezután felvonultak az Esti Kupában részvevő csapatok játékosai, majd *Tapolczay* Jenő elvtárs, az OTSB elnökhelyettese mondott rövid megnyitó beszédet.

Ötvenkét fényszóró ontott nappali fényt a pályára, amikor a torna első mérkőzésének részvevői, a *Dózsa* és a *Vörös Lobogó* csapatai a pályára léptek. Az első félidőben a Vörös Lobogó meglepetésszerűen jól játszott, de a csatárok a kínálkozó gólhelyzeteket nem tudták értékesíteni. A 29. percben viszont a Dózsa kihasználta a lehetőséget és Szusza a hálóba rúgta a labdát. *1:0 a Dózsa javára.* A 40. percben a Vörös Lobogó kiegyenlíthetett volna, de a megadott 11-es büntetőrúgást Henni kivédte. Szünet után is inkább a Vörös Lobogó támadott — újra eredménytelenül. S ugyanúgy, mint az első félidőben, a *Dózsa a 29. percben Szusza révén újabb gólhoz jutott. 2:0.* A Vörös Lobogó végre a 44. percben szépített az eredményen. Így a Dózsa *2:1 (1:0)* arányban győzött az első Esti Kupa-mérkőzésen. A mérkőzés meglehetősen alacsony színvonalú volt. A Vörös Lobogó határozottabb csatársorral sokkal jobb eredményt érhetett volna el.

Az Esti Kupa labdarúgótorna második mérkőzésére *ma este fél 9 kor kerül sor a Bp. Honvéd és a Gy. Vasas között.*

Versenyekkel és bemutatókkal ünneplik ma a szovjet sportolók a testnevelés napját

A *Pravda* beszámol azokról a versenyekről és sportünnepségekről, amelyeket ma a szovjet testnevelés és sport napja alkalmából rendeznek. Ezen a napon Moszkva stadionjaiban különböző sportversenyeket, a parkokban pedig bemutatókat tartanak. A *Moszkva-folyón* rendezik meg a szakszervezeti evezősbajnokságot. A *Gorkij-park* „sportvárosában" a moszkvai kerület válogatott atlétáinak részvételével lesz verseny, a park többi részén pedig atléták, tornászok és vívók bemutatóival ünneplik a sportnapot. A *Szokolnyiki-* és az *Izmajlovszki-parkban* tömegversenyeket rendeznek. A *Dinamo* központi stadionjában az összszövetségi főiskolai sportverseny részvevői tartanak ünnepélyes sportparádét a sportnap alkalmából.

Az OTSB távirata a szovjet sport ünnepe alkalmából

A szovjet testnevelés és sport vasárnapi ünnepe alkalmából az Országos Testnevelési és Sportbizottság üdvözlő táviratot küldött a Szovjetunió minisztertanácsa mellett működő Összszövetségi Testnevelési és Sportbizottságnak *„Sportéletünk fejlesztésében* — mondja többek között a távirat — *felhasználjuk a szovjet testnevelést és sportmozgalom gazdag, értékes tapasztalatait."*

Moszkvában lesz a női sakkvilágbajnokjelölttek versenye, Stockholmban a férfi világbajnokság középdöntője

Az elmult napokban tartották meg Velencében a Nemzetközi Sakk Szövetség idei kongresszusát, amelyen 25 ország — közöttük a Szovjetunió, Magyarország, Csehszlovákia, Románia — küldöttei jelentek meg. Magyarországot *Asztalos* Lajos dr. és *Fülöp* Sándor, a Szovjetuniót *Posztnyikov* és *Kotov* képviselte.

A kongresszus több fontos kérdéssel foglalkozott.

Ujra szabályozták a nemzetközi nagymesteri cím elnyerésének feltételeit.

Így, nemzetközi nagymesteri címet kaphat az a sakkozó, aki az első helyet (vagy 4 éven belül kétszer a második helyet) olyan versenyen szerzi meg, ahol a résztvevőknek legalább 80 százaléka nemzetközi mester, s ebből 30 százalék nagymester. A kongresszuson Karel *Opocensky* tett jelentést a Botvinnik—Bronstein párosmérkőzésről, majd a szovjet küldöttek átvették azt a művészi oklevelet, amelyet a Nemzetközi Sakk Szövetség adományozott Botvinnik világbajnok számára.

A kongresszus meghatározta, több érdekes nemzetközi sakkverseny időpontját és színhelyét. Így a nemzetek csapatversenyét 1952-ben *Helsinkiben,* az olimpiai játékok után tartják meg.

A női világbajnokjelöltek versenyének megrendezését a Szovjetunió vállalta, míg a férfivilágbajnokság középdöntője 1952-ben Stockholmban lesz.

A kongresszus befejezése előtt a Csehszlovák Sakkszövetség küldötte javasolta, hogy — miként az elmúlt évben — intézzenek békefelhívást a világ valamennyi sakkozójához. A küldöttek egyhangúan hozzájárultak ehhez és hatalmas tapssal fogadták, amikor a svéd Folke *Rogard* bejelentette a békefelhívás elkészítését és szétküldését.

Szerdán Budapestre érkezik a Francia Munkás Sportszövetség kerékpáros válogatottja

A Szakszervezetek Országos Tanácsa meghívására július 25-én, szerdán reggel Budapestre érkezik a *Francia Munkás Sportszövetség* (FSGT) kerékpáros válogatott csapata. A francia—magyar szakszervezeti nemzetközi kerékpáros pályaversenyekre *július 28-án és 29-én, szombaton és vasárnap este 7 órakor* kerül sor a Millenáris-sporttelepen.

Befőzési cukrot kapnak a dolgozók és minden 12 éven aluli gyermek

A nyári befőzéshez a dolgozók részére a rendes jegyes és szabadcukorellátás mellett a belkereskedelmi minisztérium befőzési cukrot biztosított. Befőzési cukorkiutalásban részesül minden 12 éven aluli gyermek is. A dolgozók a befőzési cukrot az augusztusi pótjegyekre az alábbi mennyiségben, a következő szelvényekre kapják:

földalatti bányász, nehéz testi munkás, kiemelt szellemi dolgozók részére kiadott „A"-jelű 211—212—213. és „B"-jelű 311—312—313-as számú pótjegyek 52-es szelvényére 1.50 kiló;

fizikai és szellemi dolgozók részére kiadott „A"-jelű 214—215., „B"-jelű 314—315. számú pótjegyek 52-es szelvényére 1 kg, valamint a nehéztestimunkások részére kiadott „C"-jelű 23-as számú cukorpótjegy 111-es szelvényére 1.50 kg és a dolgozók részére kiadott „C"-jelű 21-es számú cukorpótjegy 107-es szelvényére 1 kg, a 12 éven aluli gyermekek részére „A"-jelű 219-es számú, „B"-jelű 319-es számú, mosdószappan pótjegy 71-es, „C"-jelű 1-es számú cukorjegy 101-es szelvényére fél kg cukor adható ki, a kristálycukor 12 forintos, a kockacukor, vagy porcukor 13.60 forintos kilónkénti kereskedelmi áron.

Az érvényesített szelvényeket Budapesten az állami, a szövetkezeti és az erre kijelölt magánkiskereskedelmi boltok július 26-tól augusztus 26-ig váltják be.

Vidéken a kiadás kezdetét a helyi tanácsok közlik.

— A Budapesti Városi Tanács közli, hogy a július 23-tól 29-ig terjedő héten a húsáru-jegyek VII. 23—29. húsés hentesáruszelvényei érvényesek.

A RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

HETFŐ:

KOSSUTH-RÁDIÓ:

5.00: Falurádió. — **5.30:** Hírek. Lapszemle — **5.40:** Mihály—Devecseri: Védd a békét, ifjúság! Hangl. — **5.55:** Vasárnapi sporteredmények. — **6.00:** Verbunkosok, csárdások népdalok. — **6.45** Hírek. — **7.05:** Hangszerszólók. — **7.20:** Szeligowski: Lublini lakodalom. Hangl. — **7.45:** Lapszemle. Műsorismertetés. — **8.05:** Operarészletek. Hanglemezek. — **11.30:** Gogolj művei: Az orr. Elbeszélés. — **12.00** Hírek. Hangos Ujság. — **12.30:** A Honvéd Petőfi Politikai Tisztképző Intézet zenekara játszik. — **14.10:** Úttörőhíradó. — **14.25:** Zenekari muzsika — **15.30:** Szovjet hegedű-művek — **15.50:** Műsorismertetés. — **15.55:** Keringők, polkák. — **16.20:** Iskolarádió — **17.00:** Hírek — **17.10:** Ifjúsági rádió — **17.40:** Dalolj velünk! — **18.00** A néphadsereg hiradója — **18.30:** Bartók—Szigeti: Magyar népi dallamok. Hangl. — **19.00:** Tánczene — **20.00:** Hangos Ujság. — **20.40:** Versenyben az ország kenyeréért. — **20.45:** A Vasas Központi Népi együttes énekkara énekel. — **21.00:** Sérelem. Szurov szinművének rádióváltozata — **22.00:** Hírek. Sport — **22.25:** Magyar kamarazene. Bartók-, Kodály- és Weiner-művek. — **23.10:** A lengyel rádió szórakoztató műsora. — **24.00:** Hírek.

PETŐFI-RÁDIÓ:

5.30: Hanglemezek — **5.50:** MHK-negyedóra. — **6.05:** Üzemi lapok szemléje. — **6.50** Beszélő atlasz: Mongólia — **7.35:** Operettrészletek. — **8.15:** Heti zenés kalendárium — **9.00:** Hangszerszólók — **9.20:** Iskolások rádiója. Orosz nyelvlecke. — **10.00:** Hírek — **10.10:** A Fővárosi Népi zenekar játszik — **11.00:** Óvodások műsora — **11.20:** Mozart: Serenata notturna. Hangl. — **15.00:** Hanglemezek. — **15.40:** Gorbatov-elbeszélés — **16.10:** Trubadur-dalok, tárcazólók — **16.30:** Szórakoztató zene — **17.10:** A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborúja. Magyarország felszabadítása Előadás. — **17.30:** Hírek — **17.40:** Magyar dalok — **18.15:** A győzelem hat feltétele Sztálin elv árs „Uj feladatok a gazdasági építőmunkában" c. beszédéből — **18.40:** Filmzene — **19.15:** Sportnegyedóra — **19.30:** Falurádió — **19.45:** Egy falu — egy nóta. — **20.05:** Verdi: Vonósnégyes. Hangl. — **21.30:** A Rádió népi zenekara játszik. — **22.20:** Tánczene.

Időjárás

LASSÚ MELEGEDÉS

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás ma estig: Mérséklődő északnyugati, északi, majd északkeleti szél. Kisebb felhőátvonulások, néhány helyen kisebb eső lehet. Erős, és szakadó lehűlés. A nappali hőmérséklet kissé emelkedik.

SZINHÁZAK VASÁRNAPI ÉS HÉTFŐI MŰSORA

Margitszigeti Szabadtéri Szinpad: vasárnap: Cigánybáró (8), hétfő: Nincs előadás. — **Állatkerti Szabadtéri Szinpad:** vasárnap: Nincs előadás, hétfő: Don Carlos (8). — **Károlyi-kert:** vasárnap, hétfő: Nincs előadás. — **Vidám Park Nyári Szinpad:** vasárnap: 50 fok humor (6, 8). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Művészet a technikában (4, 8).

MOZIK MŰSORA

DEMOKRATIKUS NÉMETORSZÁG: **SZIKRA** (prol.) 5, 7, 9, **Felszabadulás** f5, f7, f9, **Táncsics** (Csepel) n4, f6, h8, **Tátra** (Pesterzsébet) h4, 6, n9 (kertmozi).
TENGERI KARVALY: **VÖRÖS CSILLAG** f5, h7, 9, **Szabadság** 4, n7, f9, **Munkás** 3, n6, f8.
ELSŐ BOXKESZTYŰ: **Forum** 4, n7, f9, **Május 1.** 4, n7, f9.
MÁGNÁS MISKA: **Dózsa** f5, h7, 9.
A SZEVILLAI BORBÉLY: **Duna** f5, h7, 9, **Royal** (Kispest) 4, 6, n9, **Brigád** (P.-lőrinc) f4, f6, h8.
BAJAZZÓK: **Korzó** (Újpest) 4, n7, f9, **Kossuth** f5, h, 9, **Bethlen** 4, n7, f9, **Kossuth** (R.-mihály) n4, f6, h8, **Forum** (Sashalom) h4, 6, n9.
A TEXTILIPAR HARCA A MINŐSÉGÉRT: Kisérőfilm a Vörös Csillag-moziban.
GYORSVÁGÁS: Kisérőfilm a **Forum**-moziban.
JÓ MUNKÁNK JUTALMA: Kisérőfilm a **Duna**-moziban.
CSODÁLATOS HARANGOCSKÁK: Kisérőfilm az **Ady**-moziban.
Harcban a holnapért: 1. 1951. Május 1 (színes film), 2. Bányászok, 3. Kezünkbe vettük a béke ügyét, 4. Feledhetetlen találkozás: **Savoy** 4, n7, f9, **Béke** (R.-palota) f4, f6, f8.
Orosz csemópont: **Ady** f4, h, 8.
Volpone: Urcocsa (prol.) f4, h6, 8, **Bástya II.** 1, 3, 5, 7, 9.
Tizenötéves kapitány: **Stúdió** 4, n7, f9.
Ludas Matyi: **Pátria** h4, 6, n9, **Jókai** (Rákoshegy) n4, f6, h8.
Gazdag menyasszony: **József Attila** 4, n7, f9.
Magános ház: **Tinódi** 4, n7, f9.
Halló Moszkva: **Elit** n5, f7, h9.
Kösziv: **Zugló** n5, f7, h9, **Árpád** (Soroksár) f4, h6, 8.
Expressz-szerelem: **Gloria** 4, n7, f9.
Csapda: **Kultúr** 4, n7, f9 (kertmozi), **Hazám** 4, n7, f9, **Vesta** 10, 12, 2, 4, 6, 8.
Janika: **Bodográf** 4, n7, f9.
Szembesítés: **Tátra** 4, n7, f9, **Attila** (B.-fok) 4, n7, f9 (kertmozi).
Erdőgyakadék: **Otthon** f4, h6, 8.
A trubadur: **Éva** 4, n7, f9, **Kossuth** (Cinkota) f4, h6, 8.
Fiúk a rács mögött: **Admirális** 4, n7, f9, **Phönix** 11, 1, 3, 5, 7, 9, **Csaba** (R.-csaba) n4, f6, h8, **Szabadság** (P.-imre) 4, 6, n9.
Csókos huszárok: **Alkotás** n5, f7, h9.
Muszorgszkij: **Ipoly** 4, n7, f9.
Van házájuk: **Roxy** f11, f1, f3, f5, f7, f9.
Távol Moszkvától: **Petőfi** h4, 6, n9, **Petőfi** (N.-tétény) f4, h6, 8, **Ujvilág** (R.-keresztúr) f4, h6, 8.
Titkos küldetés: **Ujlaki** 4, n7, f9.
Muzsika szárnyán: **Olympia** 4, n7, f9.
Napnyalok és éjszakák: **Óbuda** n5, f7, h9, **Szabadság** (Cs.-liget) 4, 6, n9.
Bárttitkár: **Világosság** (P.-erzs.) n4, f6, h8.
Nátor emberek: **Árpád** f4, h6, 8, **Corvin** (P.-erzs.) f4, h6, 8.
A határon: **Rákóczi** (Csepel) h4, 6, n9 (kertmozi).
Májusban történt: **Sziget** (Csepel) n4, f6, h8, **Terv** (P.-úthely) h4, 6, n9.
Felszabadult föld: **Wekerle** (Kispest) h4, h6, 8.
A Benthin-család: **Szabadság** (Újpest) 4, n7, f9.
Szürke fény: **Tündér** (Újpest) h4, 6, n9.
Verseny a tengeren: **József Attila** (R.-palota) 4, n7, f9.
Namunlpőke: **Jókai** (B.-tétény) n4, f6, h8.
Zankovszkij: **Kultúra** (P.-hidegkút) h4, 6, n9.
Becsület és dicsőség: **Szigethy** (Albertfalva) h4, 6, n9.
Első start: **Csillag** (Cs.-hegy) 4, n7, f9.
Az új tanító: **Szabadság** (B.-liget) n4, f6, h8.
HIRADÓ: 1. Magyar híradó, 2. A Szovjetunió ma, 3. Egészségünk védelmében, 4. Tegnap és ma, 5. Uj művészet, 6. Sibajnok. Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

MATINÉMŰSOR MA D. E. 10 ÓRAKOR:
SZIKRA: Első boxkesztyű.
FORUM: Bajazzók.
SZABADSÁG: Kösziv.
TINÓDI: Mágnás Miska.
BODOGRÁF: Fiúk a rács mögött.
ADMIRÁLI: Farkasvér.
ALKOTÁS: Ural.
SASHALOM: Bajazzók.

Szombaton mutatkozik be a Szlovák Állami Népi Együttes

A jövő héten Magyarországra érkezik a Szlovák Állami Népi Együttes. A százhatvantagú ének-, zene- és tánckar bemutatkozó előadása szombaton este 8-kor lesz a Margitszigeti Szabadtéri Szinpadon. Másnap vasárnap a Csajkovszkij Szabadtéri Szinpadon, augusztus 4-én az Állatkerti Szabadtéri Szinpadon lépnek fel.

A MARGITSZIGETI SPORTUSZODÁBAN mintegy 4000 néző előtt kezdődött el a Bp. Bástya két napig tartó úszóversenye. A szombati eredmények közül kiemelkedik Temes Judit teljesítménye, aki Magyarország 200 m-es női hátúszóbajnokságában 2:48.9 mp-es idővel győzött és egy héten belül másodszor is legyőzte Novák Ilonkát (2:56.2). A 200 m-es férfigyorsúszást Garai (2:16.4), a 200 m női mellúszást Killermann (2:55.4) nyerte.

KÉT VIZILABDABAJNOKI MÉRKŐZÉST játszottak szombat este a Sportuszodában. A Bp. Vasas 3:2 (1:1) arányban győzött a Bp. Kinizsi ellen, s ezzel a bajnokság első fordulójának győztese lett. A másik mérkőzésen a Bp. Lokomotiv 5:3 (3:1) arányban legyőzte a Bp. Honvéd csapatát.

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártja központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII., Blaha Lujza-tér 3. Tel.: *341—100, *142—220. Terjeszti a Posta Központi Hirlapirodája, Budapest, V., József-tér 1—3. Tel.: 180—850. Vidéken a helyi hirlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. Előfizetés: Üzemi tel.: 189—644, 189—653, 189—607. Egyéni tel.: 189—786, 189—766, 189—787. Expedíció telefon: 330—552.
Előfizetési díj: havi 11 Ft.
SZIKRA Lapnyomda.

Fioravanti, Aristotele, bolognai

Muz. és Kvt.

épitész

VIII. 223.

Fioravanti, Aristotele

vrid
Michel 998.1

L'histoire de l'art.
VIII/B. Paris 1929

~~Könyvtár, vidéki, feladatai~~ III. 58.

Fioravanti, Aristotele

vrá
2

Mysklenó

17.l –

A m. kép Iroó

1906

Fioravante, Aristotele

Lrod

Palrenmagyarország-ra

1942

6-l.

	zat	kiadás	zat
	korona		
Heti Értesítő	42000 —	41997 93	45000 —
	5000 —	5000 —	5000 —

9. A *főtitkár* bejelenti, hogy *Ödönfi* László okl. mérnök tagtársunk írásban bejelentette, hogy a közgyűlésen a *Magyar Műszaki Akadémia* létesítésére vonatkozó javaslatát meg fogja ismételni, és *Mentő-tanfolyam, Tűzoltó-tanfolyam* és *Nyugdíj-intézet* létesítésére javaslatokat fog előterjeszteni. — A műszaki akadémiára vonatkozó javaslattal a mult évi közgyűlés határozatából a választmány már foglalkozott volt, s azt határozta, hogy a közgyűlésnek a javaslat fölött a napirendre térést fogja javasolni. Ennélfogva, minthogy ezen indítványnyal úgy a közgyűlés, mint a választmány kimerítően foglalkozott volt, ez további tárgyalást nem igényelhet. A mentő- és tűzoltó-tanfolyamra, valamint a nyugdíj-intézetre vonatkozó indítványok a közgyűlésnek be fognak jelentetni azzal, hogy azokat tárgyalás végett a választmánynak adja ki. Az Egyesület minden tagjának alkalma és módja van Egyesületünk hivatásos céljának megfelelő mozgalmakat vagy intézmények létesítését kezdeményezni, indítványai jóváhagyás végett a választmányhoz, sőt esetleg a közgyűléshez is kerülhetnek, ezen előzetes alapos megtárgyalás nélkül a közgyűlés javaslatok fölött érdemileg nem határozhat.

Scholtz Gyula a nyugdíjintézetnek valamilyen formában való létesítését megokoltnak és kívánatosnak tartja. *Hieronymi* Károly megjegyzi, hogy az Egyesület kebelében ily intézet nem létesíthető, mert nyugdíjat csak intézetek alkalmazottai élvezhetnek. Szó lehet azonban betegség elleni és aggkori biztosításról, ami önkéntes hozzájárulás alapján, esetleg szövetkezeti formában volna létesíthető. A maga részéről ezt az indítványt sem pártolhatja, azonban ha a közgyűlés azt a vele való további foglalkozásra érdemesnek találná, megtárgyalása

Fioravante, Aristotele

Irod
2

Pataki Vidor dr, Az egri vár élete. Eger, 1934. 12. l.

Fioravanti, Aristotele

l.

Péter I. 176. l.

cs
et,
ve
itt
je-
ta
mi
ze-

ill-

sé-
te.
en
szt
in-
ve

mányos munkához szükséges anyagokat.

ifj. Maurer Gyula (1912, Szeged, róm. kat.), okl. mérnök a Smith Jeremiás-alapítványból nyert 4000 pengő ösztöndíjjal március 18-tól szeptember 4-ig volt úton, amely alatt az Egyesült Államok jelentősebb vízépítési munkálatait tanulmányozta. New Yorkban a kikötő újabb építményeit tanulmányozta és az ottani mérnökegyletben tett látogatást, amelynek nagy könyvtárában szaktudományi szempontból igen értékes irodalmat talált. Washingtonban az illetékes minisztériumokat kereste fel, ahol ajánlóleveleket kapott a különböző kirendeltségekhez és építésvezetőségekhez. Innen először a Tennessee völgyébe ment és egy hónapon keresztül részletesen tanulmányozta a Tennessee Valley Authority munkáját (árvédelem, folyószabályozás, duzzasztó- és völgyzárógátak stb.). Ezután több hónapot töltött a Mississippi völgyében, ahol a folyószabályozás és árvédelmi munkálatok vezetésével megbízott hadimérnököktől nyert alapos tájékoztatást az itt folyó munkálatokra és ezzel kapcsolatban nem egy olyan problémára nézve, amely hazai viszonyainkkal is szoros kapcsolatban van. Behatóan tanulmányozta még a Mississippi nagy mellékfolyóit, az Ohiot, a Tiszával erősen rokontermészetű Missourit és néhány kisebb folyót, majd néhány

Fioravanti Aristotele

~ rod

Petermagnův

Verecke t.k. 50.l.

TÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
28	29	30	31
p. János	Auguszta	Kerény	Laetare

Fioravanti Aristotele

und

Petrarca, C.:

336 l.

Die Renaissancekunst
in Siebenbürgen.

Neue wes. Gesichtspunkte
u. Umwertungsversuche

Südostdeutsche
Forschungen

1939

Fioravanti Aristotele

Portrait

Rassay M:

2. l.

1946

ek

nprimé

KÖZPENZÜGYI ... 1946 ... 9. VIII/C BUDAPEST

rottsága

Budapest

Szapes Endre u. 10

Fioravanti, Aristotele

bolognai ejusdem

XV. n.

vrő

Budinis

155. l.

dupl

ronát fog fizetni. Sziveskedjék

e nyilatkozni.

hiteléül:

Ennek az iránynak a megerősödését jelentette Aristotele Fioravante magyarországi tartózkodása is, kit már maga Mátyás hívott az országba, hol 1467-ben hat hónapot töltött (január—június). Nagyon valószínű, hogy Mátyás Fioravantéra, ki Francesco Sforza kedvelt építésze volt, milánói kapcsolatai révén lett figyelmes.

A 60-as évek élénken meginduló kulturális kapcsolataival ellentétben, melyek újabb bizonyságot szolgáltatnak arra nézve, hogy a magyarországi renaissance kialakulásában a döntő szerep a király egyéniségének és nem olasz feleségének jutott, a 70-es évek olaszországi összeköttetéseinek történetében Miláno Ferrarával, Firenzével és Velencével szemben meglehetősen háttérbe szorult. Legalább is adat erre vonatkozólag nem maradt fenn. A 80-as években azonban a milánói kultúráramlat újabb erős hatást gyakorolt Mátyás udvarára. A két fejedelmi székhely közötti kapcsolat

— Malipiero: Annali Veneti. (Arch. Stor. Ital. VII. 1843. p. 713.) — Nagy I.: Magyarország családai. XI—XII. 210. l. — Békési Emil: Magyar írók Mátyás korából. Kath. Szemle. 1902. 46. l.

Balogh Milano 11. l.

Fioravante, Aristotele

Dupl

herceg számára.[35]

A hosszú ideig húzódó tárgyalások nem egyszer adtak alkalmat arra, hogy a két udvar művészi pompával kiállított fényes követségek által egymás szemét elkápráztassa. Bianca Maria megkérésére küldött kö-

[33] Dipl. Eml. Mátyás korából. III. 40. l. Utasítás a Magyarországba induló követ, Maffeo da Treviglio számára, mely bár a kiskorú Giangaleazzo (I. tábla 4. kép) nevében történt, tényleg Lodovico politikájának megnyilatkozása.

[34] E házasságra vonatkozólag v. ö. Schönherr Gy.: Hunyadi Corvin János. 1894. A. C.: Il corredo nuziale di Bianca Maria Sforza. Arch. Stor. Lomb. Ser. I. Anno II. 1875. Felice Calvinak Bianca Mariaról írt monografiáját (Miláno, 1888.) nem volt módomban látni.

[35] V. ö. a hozomány és házassági szerződésre vonatkozó okmányokat. Dipl. Eml. Mátyás korából. III. 356., 360. l. Dumont, J.: Corps universel diplomatique du droit des gens. T. III. P. II. 1726. p. 174. No. XCIX. Az eljegyzési ünnepélyekre vonatkozólag B. Corio leírását (Storia di Milano ed. 1857. vol. III. p. 423.) a névtelen Cronichetta di Lodi feljegyzését (Malaguzzi-Valeri: Il castello di Milano 1894. p. 442—443.), azonkívül Eleonora ferrarai hercegnének Beatrixhez intézett levelét. (Dipl. Eml. Mátyás korából. III. 372. l.)

Fioravante Aristotele

elevrazat
megitta Ferenc:

Archiginasio -
c. olm. folyóirat-
ban.

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ
A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVESBOLTJA,
ZENEMŰ- ÉS KEGYTÁRGYOSZTÁLYA
Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. szám. — Telefon: 186-496.

Utánvétel: — *pengő* — *fill. Azaz:*

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő Mienkelek Orszagos
Tekintetes
Igazgaja
irnőnek
írnak
Budapest.
U. posta Hajnal Sobe u. 10.
Megye

Imprimés
Könyvek.
Bücher

Fioravanti

l.

Gerübrai

210 l.

'a Tirse

Aristotale Fioravanti

Itáliai építőmester, Mátyás szolgálatában állt

Zsolnay László: Ünnep és hétköznap a középkori Budán Bp.1969.

85.o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Fioravanti, Aristotele

architetto bolognese

XV. n

vol
2

14-15,

Budinis. 155. l.

Degl

Fioravante Aristotele

1467

Cantos: 2 egt

Palaeotherion minus V. 31.

Fiorvanti, Aristotele

vrd
2

Berenson, Beatrix
Nicolini
Pop 1908.296 l

52-52

~~Alsóneudi lelet VII. 21.~~

Fioravante Aristotele

róa

Crobor-halay

II. 294. l.

Mint ezelőtt az 1896 évi czredáros m. kiáll. iskola II. o. 1902-3

Sz-Sz

VI. Vegyes 53
VII. Metszetek, kőnyomatok és egyéb nyomtatványok 56
VIII. Festmények és rajzok 64
IX. Könyvművészet 66
X. Alt Rudolf pest-budai látképei 72

"Pátria"-nyomda R.-T., Budapest — 351932
Kiadásért felel: Dr. Layer K. Felelős vezető: Magyary I.

Fioravanti, Aristotele

bolognai kadimiernök

l.

Buda és Pest erö-

ditmenyei 1686.

(a lexikon ennyafaba

becsatolt cikke

Banfi Florionak

108, 110, 113, 120, 122, 128. l

Fioravanti Aristotele

l. Gerò Bvai

103. l.
106. l.

Olivo

210

Fioravante, Aristotele

MAGYAR MUVESZET
1932, 291.

Horváth H

A közép kori,
Pest-Budának
helytanon
maradt vulcáni

dupl

Kuzsanna

szt. tanuló.

Fiorovanti Aristotele

1467–1476

rod 2

S. a m. térképírás mértéke és iskolája

Magyar Földrajzi Közl.

1896

2921.

Sz-dr

~~[illegible]~~

Római csonthajtű VI. 261

másmellé való kapcsolásával nagy és fényes úri l
készíthessünk, hanem csak úgy, hogy ha ezeket g
resen átalakítjuk és kellő térbőségről, megfelelő
belső közlekedésekről, nagyobb kényelemről gond
dunk, úgy képzelhetetlen, hogy kis városból elszi

Szerencsés Mihály.

Szerencsés Mihály

A szinházi I. utcáról

Pesten, 1893 évi Jan. hó

52-5

Kerítésemre

. nagy alapossággal s minden tényező mérlegelésével
kesztett városrendezési tanulmány *Budapest jövője*
alatt mult év november havában jelent meg.
lielőtt székes-fővárosunk rendezésére vonatkozó javas-
mat megtenném, *Budapest székes-fővárosnak össz-*
t óhajtom leírni; melyet mint *jövőt* képzeletemben
alkottam.
udapest területén ritka szerencsével csoportosítvák
ermészeti előnyök. *Síkság* és *hegyvidék* a nagy s
lmas Duna folyam partjain. Gyönyörű az a kép, melyet
una-partja tár elénk; csak céltudatos munka kell
kép hatását úgy fokozhatjuk, hogy az Európa hír-
s, szép városainak panorámáját mind felülmúlja-
esen kell a természet-adta szépségeket a városépítés
eletével kiemelni, sőt fokozni. Fel kell hagynunk
l, a most már helyén nem lévő, régi szokással, mely
városnak egyenkinti és külön követelményeivel szá-
hanem valósítsuk meg *minden* ízében és *minden* e
szolgáló eszközzel a két városnak az 1875-iki
ényhozástól kimondott *egyesítését*. Erre egyik fő
öz: a Dunának mentől sűrűbb áthidalása, tehát az
dó *közlekedés* létesítése az egységes város kivánal-
ak szempontjából. A Duna folyamát a legintenzi-
en fel kell használni a *lokális forgalom* kifejlesz-
e. A vízi járóművéket egészítse ki a mindkét parton
gsurranó városi vasút. Mert a két parti út nem
dhat többé városi *határút*, hanem *sugár-utakká*
k, ha azokat úttestek, hídak szelik át; ha feléjük

Fioravante Aristotele

vrod a)

Jblképrzom ek kerim-
on

318.l.

Kulian Cy

Leop. a kulian

1929

Fioravante, Aristotele

olasz építész

L.

Szundry - kutatványi

572. l.

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

640. Apotheozis 1848/9-re.

egymással kuzd

A háttérben honvéd- és osz
~~mával~~ az előtérben ~~egy~~ úton ~~s~~ roskadoz
~~a sziklákon~~ szárnyas Genius áll fején r
ruval, melyet a nemzeti szinü lobogó és
szövétneket kiöltö angyal Magyarország
zése „1848" és „1849." ~~A függöny két szár~~

Bádoglemez , méretei 68.5
Az 1848/9-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8

I a sziklákon:

904:U.5.

640

Fierovante, Aristoteles

laisd

Riedl Frigyes

A magyar vőd-fővámyai

Bp. 1896. 65. l.

kirakatában, ha ugyan ezt eddig m

Budapest, 1915 október havában

Franklin-Társula

mérnök, öntő és bronz-

Fioravanté, Aristotele, olasz építész. A XV. század közepén Bolognában élt, s községi építész volt. A rendkívül sokoldalú művész híre hazájának határait messze túlszárnyalta, elannyira, hogy Hunyadi Mátyás király figyelmét is felkeltette maga iránt, kinek kívánságára Bologna tanácsa 1467-ben Budára küldötte. F. félévig (jan.—jún.) időzött Magyarországon. Mátyás erődítményeket akart vele építtetni, arról azonban, hogy ez alkalommal mit dolgozott nálunk, nincsenek adatok. Egy bolognai krónika szerint már 1458-ban is járt Magyarországon, amikor két hídat épített. 1475-ben III. Iván orosz czár hívására Oroszországba ment s Moszkvában ő építette a Mária mennybemeneteléről nevezett templomot; majd a moszkvai pénzverde igazgatója lett, s mellesleg ágyú- és harangöntéssel foglalkozott. 1479-ben visszatért Bolognába.

szül. 1415 Bolognában mh. 1485–v. 86 Moszkvában.

Fioravanti Aristotile

bolognai építész 1467 táján jött Budára.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2581

M.D.K.

Aristotele Fioravante, festő, miniátor

Nevét említi a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, á hivatkozik arra, hogy Mátyás király megbízására 1467-ben Budára érkezett.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós.
Ed.: Pannónia, 183. old.

Fioravante, Aristotile

és Andrea da Fiesole magyarországi kapcsolatairól Pulszky Ferenc irt cikket a Fővárosi Lapokban /Két középkori olasz müvész magyarországi viszonyairól cimmel/

Pogányné Balás Edit: Pulszky Ferenc. - Müvtört.Ért. 1969. 3. sz., p. 201-202.

MDK

Fierovante, Aristoteles

bolognai építész

a Mátyás kori beszámolók említik

Dékány: Magy. zen.

Radnainé Szőrédi Ilona:
Magyar művészet emlékei

18

Aristotile Fioravante M.D.K.

épített

halálán 1467 ben hívta az országba,
ahol 1473 ig dolgozott.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 428

Fieravante, Aristotele építész M.N.K.

1467-ben hivatta udvarához Mátyás Bolognából.

1473-ban elhagyta a budai udvart.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 627.1.

A Vixx Kultura Világa Kp. 1963.

M.D.K.

Aristotile Fioravante.épitész

Mátyás király 1467-ben Bolognából behivta.Erőditési, d e más munkákat is vállalt.1473-ban ment el.428.o.

Kampis Antal: A képzőmüvészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőmüvészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

Fioravante

Mátyás budai építkezésein a díszítésben vesz részt

Gerő László: A budai várpalota rövid építéstörténete
MTA II. Tár-Tört. Tud. Ort. Közl. II. köt. 1. sz (1951) 56. l.

F

M·DK

Aristotele Fioravante épitett

1458 ban 2 hidat épít Magyarországon
1467 " ismét Magyarországon dolgozik
egy félévem keresztül
1475-79 között Moszkva

A művészet története. Szerk: Beöthy Zsolt III.
Bp 1912 403

Fioravanti, Aristotele MDK

épitész

1467-68-ban Magyarországbandolgozott. Dunán két hidat épitett.

13.o.

Egy bolognai kézirat Budavára épitészének cimezi.

14.o.

Fraknói Vilmos - Fögel József - Gulyás Pál - - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp. 1927. 172 l. 30 k.

K. D. R.

FIORAVANTI, Aristotele

Budán dolgozik.

Magyar építészet. Bp. 1954. 17. l.

MDK

Aristotele Fioravante bolognai
— hadimérnök

Mátyás magyarországi birtoka

Balogh Jolán: A magyar renaissance építészet
1600.

Fioravanti, Aristotele

MDK

építész

korának más mestereivel együtt ő is dolgozott

Mátyás udvarában.

22.o.

Fraknói Vilmos - Fügel József - Gulyás Pál -
Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás
király budai könyvtára. Bp. 1927. 172.l.

K.D.K.

FIORDUANTE

Ilsenó Lóránó: A bedai vár helyőrsége. Budapest 1957. 148. l.

148.

M.D.K.

FIORAVANTE, Aristotele építész
Bolognából
mintegy évtizedet töltött Magyarországon
Mátyás udvarában.
Madarász András

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 136.l.

M.D.K.

Aristoteles Fioravante, festő

Mint Mátyás király miniátorát említi:

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyirbátori temploma. Bp. 1943. dissz. 20. old.

MDK

Aristotele Fioravante

Mátyás királyáltal meghivott olasz müvész

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek.
Bp.1935. 104.l.

Fioravanti, Aristotele MDK

Olasz művész.

Mátyás ~~XX~~ király számára dolgozott.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

17.l.

Aristotile Fioravante

Mátyás 1467-ben hívatta udvarába Bolognából. Forrásai csak ~~csak~~ erődítési munkáit említik, de kaphatott műszerészi feladatokat is 1473-ban, valószínűleg Mátyás ajánlásával Moszkvába utazott, itt az Uszpenszkij templomot építette fel.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvek/

90. l.

magna

Fioravanti, Aristotele

1467 jan.-júniusban
Magyarországon volt
és Mátyás m. király meg-
bízásából egy dunai hi-
dat épített és a király
engedelyével saját neve
alatt ~~[illegible]~~ érmeket
vert.

Fioravanti, Aristotele

1467. ben bizonyos szerelmet építőmester vezetett Bologniából Budára levelek.

csak Fraknói - Egyetem - Hoffman

Bibliotheca Corvina

Szabó Ker. Lőrinc könyve 1927

13 (38. Q. 22, 89. l.

(Hoffmann Edith:

A Corvin - codex et minieri diste.)

Fiorovanti

KÖZHASZ...

— **A Kisfaludy-társaság szeptember utolsó** napján tartotta első ülését a szünidők után. Pulszky Ferencz olvasott föl értekezést „Két középkori olasz művész Magyarországban“ czim alatt, s ez értekezéssel folytatta egy korábbi felolvasását az Olaszország és Magyarország közti művészi összeköttetésről. Most Marco Ferucciről szólt, kinek szoborművei Pistojában most is láthatók. E művész 1517-ben egy nagyobbszerü siremléket készitett Bakacs Tamás bibornoknak, ki három év előtt hunyt el; továbbá egy diszes viztartó medenczét a magyar király számára. A másik művész Fiorovanti, kit V. László magyar király hidak épitésére hivott be az országba. Némely adatok szerint e művész Mátyás király alatt is volt Magyarországban. — Ezután Toldy Ferencz olvasta föl Csalomjainak forditásában Horátiusnak ama költői episztoláját, melyben Moecénás meghivására felel. Tóth Kálmán egy fiatal szerb-költőtől Popovits Dömétől mutatott be forditásban, és két eredeti forditás-

Ny. 636 cl.
cod. 2

zéseiket az egyesület január hó 26-iki fölolvasó-
télyén olvasták föl.

A régészeti tárgyak megmentése és a múzeum
ámára való megszerzése végett az egyesület kérésére
városi és megyei hatóság rendeletet bocsátottak
hogy ásatni csak előzetes engedély mellett
abad, a talált tárgyakról pedig jelentést kell tenni
be kell azokat szolgáltatni.

A Múzeumok és Könyvtárak Országos
főfelügyelőségének 1911. évi január hó 28-án
rtott üléséből

Jelen voltak: Fraknói Vilmos orsz. főfelügyelő,
zalay Imre h. orsz. főfelügyelő, Mihalik Jozsef
őadó, Fejérpataky László, Horváth Géza, Hültl
ezső, Kremer József, Pósta Béla, Radisics Jenő,
emayer Vilibald orsz. felügyelők és Winkler Elemér
felügyelőségi titkár.

1. Előadó ismerteti az 1911. évi állami költség-
tés többleteit s javasolja, hogy a bélyegjövedék
orona többletből 1000 korona a régészeti

DRÁST Bánk-bán tragikus történetének első
k Toldi Miklós jeles cselekedeteiről és baj-
Toldi-trilógiája megírásához.

evők is akadnak. Így például ISTVÁNFI PÁL
püspök, RÁSKAI GÁSPÁR nógrádi főispán és
nyörűségére dolgozzák át magyar versekben
történeteket.

lső magyar drámai kisérletek. Ezeknek leg-
olódik; sajnos, a formailag is előkelő szín-
töredékek kerültek elő. SZTÁRAI MIHÁLYNAK
házasságáról» czímű darabjai, valamint KARÁDI
lassi Mennyhárt árúltatásáról», bár játszották
nyiratok; czéljuk az író vallási vagy politikai

rodalma egészben véve protestáns jellegű.
onszenvvel fogadott hitújítás előtt a katho-
védelmezője akadt szemben a tömegesen
d vége felé kezd a magyar katholikus egyház
tva új erőre kapni. Katholikus részről az első
LÓS pozsonyi prépost, később pécsi püspök,
és vitairataival méltó megkezdője a magyar

jelent meg, továbbá BETHE ANDRÁS,
aki mesterének magyarországi növénylajstro
(Németújvár 1583. és Antwerpen 1584.) s
füveskönyvet. Orvostudományi íróink közt
tűnik ki a szerencsétlen véget ért JESZENS
hírneves medikus, SPILLENBERGER SÁMUEL.
belbecscsel bíró munkát bírunk, FRANKO
vét (1588).

A szépirodalom e korbeli emléke
irodalmi termelés tekintélyes voltáról. Pedig
csak romjai a hajdani gazdagságnak. A nép
megsemmisítette őket a vallási vakbuzgó
hirdetőinek rideg fanatizmusa, amely ki a
minden a földi élet örömeit czélzó gondola
az Istenről elterelhette a szellemet. Ezer sz
mentette egy főúri, de a nép virágos nye
BÁLINT virágénekeit, amelyek legalább sejte
élt ének. Semmivel sem lehet jobban jell
költeményeinek történetével. A termékeny kö
költeményei is voltak s ezek két századon át
maga sem merte közrebocsátani; ha egy ko
tartja a kéziratot, a népdalok sorsára jutnak

Fioravante Aristotele.

vrád. 2. osh J. A Lešo-go-
lius et a renaus
un uno.

Bal XV – XVI. mův

II. 561. l.

M. Mudlodéstnt

II. 1930

Batthyány u 19 SE
* Felsögalla *

T.k.

T.

Europa Lapterjesztő R.T.

~~FELSÖGALLA~~

Budapest.

VI Visegrádi u. 36.

Fioravante, Aristotele da

l.

amer V:Q m

Bröreptöst 1937

115. l.

hlô klagen, *sô* sagen, *êt* (ahd. *egidx*), *têlîn* (mhd. *taeedinaen*) *ê*

swalawa) Schwalben, in Burghalle sogar *schwalm*; derselbe Fall ist mit älterem *â* eingetreten in *âbr* (mhd. *uover*), *stibel* (mhd. *stival*), nur in S.-Regen heisst es: *âwer, stiwel.*

W ist auch im Nösnischen wie sonst ausgefallen in *sæster* Schwester, *tæschen* zwischen, *håntrek* Handwerk, *mettoch* Mittwoch; dazu führen wir noch an den O. N. *Ludestref* Ludwigsdorf. Das lautlich interessante Wort *brænge* (nd. ndl. *wringen*) ringen ist ebenfalls erhalten. Altem *wraso*, Rasen entspricht gewöhnlich die Form *wu*ᵉ*semt*, nur in Mettersdorf heisst es *roism.*

In Tekendorf geht die stimmhafte Spirans nach *s* und *z* wie in mehreren Burzenländer Gemeinden in die stimmlose labiale Tenuis über *spach* schwach, *spu*ᵉ*rz* schwarz, *spêr* schwer, *zpê* zwei, *spelef* zwölf, *zpenge* zwingen.

4. Die gutturale Spirans *ch (h)*. Germanisches *h* hat sich wie im übrigen S.-S. in der Regel anlautend vor Vokalen erhalten. Fortgefallen ist dasselbe in den mit *her* zusammengesetzten Adverbien: *eræn, eraus, eru*ᵉ*f* herab. Das Personalpronomen der dritten Person erscheint in der ndd. Form *hie, hê* er.

Inlautendes ursprüngliches *h* ist zwischen Vokalen oft fortgefallen: *schlô* (ahd. *slahan*), *sæ* sehen, *geschæ* geschehen, *zê* (ahd. *zâhi*), *zî* (ahd. *zeha*). In der Verbalflexion geht *h* in die gutturale Media über: *sôgn* sahen, *geschôgn* geschahen, *zugn* zogen, während im sonstigen S.-S. in diesem Falle die stimmhafte gutturale Spirans

Fioravante Aristotele

bolognai építész

Borda D.:

Reneszánszkori ünnepélyek Budán

Tormulmanyok Bp.

multjából

X. 18. l.

1943

TANULMÁNY
KERESTÓK KÁROLY

TANULMÁNY
KERNSTOK KÁROLY RA

Fioravanti

Aristotele

epitesi

Budinis c

XXI. l. 44-45,

153-l.

Gli artisti

italiani

in Ungheria

Roma 1936

[illegible] [illegible] [illegible]

= 130 Kr. 50 Pfennig

September 8[illegible]

Heinrich [illegible] o.K.

Fiorentini
Aristotele
e
Carrara
1921. I. 35. P.

LUGLIO 1939/XVII

NUOVA SERIE ANNO II N° 7

Munkaközpont (Centro Nazionale del Lavoro) 609
Elena Ruzicska: Film documentari italiani a Budapest..... 610
CRONACHE LETTERARIE
f. n.: Traduzioni 611
RASSEGNA ECONOMICA
Michele Futó: L'irrigazione della Pianura..... 613
LIBRI 614

Fregi di ORLANDO SÁRKÁNY

I manoscritti non si restituiscono

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE «MATTIA CORVINO» EDITRICE

Responsabile per la redazione e l'edizione:

Dott. LADISLAO PÁLINKÁS

Tipografia Franklin, Budapest

1455. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, berak
Kommode, Nussholz, mit Intarsia

1456. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, bera
Nussholz, mit Frauenbildnisse in

1457. EBÉDLŐBUTOR, diófa, faragott
karosszék. Olasz. — Speisezimmerga
sechs Stühle, zwei Armstühle. Ita

1458. IRÓASZTAL, diófa, berakott dis
Intarsia. Italienisch, A. XIX. Jh.

1459. IRÓASZTAL, diófa, berakott diszit
— Schreibtisch, Nussholz, mit I
Louis XVI.

1460. BUTORKÉSZLET, egy kanapé és
kárpitozással. Olasz, XIX. sz. — G
Intarsia, grünem Stoffüberzug. Ital

1461. KANAPÉ ÉS HAT SZÉK, diófa, ha
— Kanapee und sechs Stühle, N
Italienisch, XVIII. Jh.

1462. NYOLCSZÖGŰ ASZTAL, diófa, her
holz, mit triposförmigem Fuss. Ital

szkárpitozással. Olasz. — Zwei Armstühle, Nussholz, mit

arokkstilus. — Zwei Stühle, Nussholz. Barockstil.

l. Barokkstilus. — Zwei Stühle, Nussholz, mit rotem Rips-

disszel és piros damasztkárpitozással. Barokkstilus. — Zwei
erei und roter Damasttapezierung. Barockstil.

yozott fa, piros damasztkárpitozással. Francia, Louis XVI.
zt, vergoldet, mit roter Damasttapezierung. Französisch,

nyozott fa, virágos brokátkárpitozással és párnával. Louis
olzschnitzerei vergoldet, mit geblumtem Brokat tapaziert.

iófa, aranyozott négy flamingóalaku lábbal. XIX. sz. —
, vergoldet, mit vier flamingoförmige Füsse. XIX. Jh.

rfa, berakott diszitéssel. Olasz. — Kleiner Salontisch,
h.

faragással és brokát kárpitozással. Velence, XVIII. sz. —
okoschnitzerei und Brokattapezierung. Venedig, XVIII. Jh.

Fioravante,

Aristotele

läsd

Dívald Magyninvenelsi

179. l.

1927

BUC
19 XII 2010
Ta 67 Ta

Fioravante, Aristotele

bolognai építő

l.

E. G. I. 325 l

e del Corpus Domini in Assisi.

Fioravante

ród

Foerkepmuvet

A m. ép. műv. rövid
tört. m. műemlékei
írta
Hoednemet 1929
148. l

Fioravante, Aristotele

d.

Fabriczy Kornél

Kisebb dolgozatai

Bp. 1915. 8. l.

Soproni múzeum VIII. 257.

Fioravanti Aristoteles

bolognai építész

írta

Fraknói Vilmos

Hunyadi Mátyás

király. 1440–1490.

Magy. Tört. Életr.

Bp. 1890. 255. l.

ada Vácon 5897

Fioravanti, Aristotele

Prod 2

Gentili Giuseppe
Lettere a
Aristotele
1932
34.l

AEG UNIO

MAGYAR VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, V., RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS-TÉR 5

Fioravanti, Aristotele

l. Gerendrepaihelyz

vier T: 6 régi
u. műveinek
europai
helyzete
1924

22. l.

développement depuis plus d'une année nous
aurons besoin de ce crédit pour faciliter
nos opérations commerciales.

Nous avons eu l'honneur de vous adresser
il n'y a pas longtemps la circulaire ~~relative~~
relative à la maison de commerce que nous avons
établie dans cette ville.

Fioravanti, Aristotele

bolognai építész

vrod. von der

Gestling Kunst.

Sonderabdr. aus „Ungarische Jahrbücher" Bd. V. H. 2. Berlin 1925

162.l.

~~Gyulai agyagiparosok tanfolyama~~

~~VIII. 131.~~

Fioravanti Aristotele

László

Gerő László

A budai vár helyreállítása.

Bp. 1957.

103, 106-l.

Fioravanti Aristotele

epitéz

1467. Budán

Gerőbvár

41, 103, 106
210

A budai vár
helyreállítása

1951

Fioravanti, Aristotele

---

erod

Flekler Budapest

---

als Kostüm 36. P.

k. a. R. 1933

Fioravante, Aristotele

bolognai építész, Mátyás
Király hívta Budára

vő.

Horváth Henrik dr.

A középkori Pest-Budának helyszínen maradt emlékei. Magyar Művészet 1932. 291. l.

tisztelettel kérjük,
elismerést szerezni l
váltásával támogatni
egy ily kőrajz soroza
haladja a jelen, álta

Fiorawante Aristotele

írná

Horváth Henrik dr.

Buda a Középkor-
ban. Bp. 1932
61. l.

llás

esegyház helyreállításánál
é.

alatt (215/1915/916) feltün-
. fiúnak fakat 2 kulccsal
fil.

Fioravante

1967-ben
vród Budapest
Budapesti könyvtár

Hoff Belveder

132.l. 1925 Bd 8.

Der künstlerische
Schmuck der
Corvin-Codices

5897

40.214. — K. M. E. Ny.

Fioravanti, Aristotele

vrai
2

A. de la biblio
thèque
du roi

Flevery Matthias

J. l. corvu
Paris
1923

vegyes

1.69
2 köt. 8r=

Schönherr

David von

Gesammelte Schriften

herausgegeben von Dr. Michael Mayr

+ Beyd. Kunstwichtliches

Fioravanti, Aristotele

zród

Hekler Ung. kst
gesch

86 l.

Berlin
1937

va nézve, tojásdad medaillonban.
sza kipödrött s leberetvált ála körül
k lehajtott gallérja széles, nyak-
mellénye szétáll s atillája ~~szétall~~
kép alatt:

TH"

ei a vonalkeretnek 3.3 : 2.8 cm

83.

Fioravanti Aristotele.

bolognai
1467

irod

a) ím
Hektor Mellor.

107. l. 1934

Gallienus brouspeuze VIII. 225.

Fioravante Aristotele

l -

Florvalbendixi Kof

39. l -

condotte in Ungheria insieme all'Aldobrandini. Quadro a olio su tela, eseguito nel 1605.

Casimiro Romano, p. 56; Forcella, v. I, p. 50, n. 110; Banfi, G. Fr. Aldobrandini in Ungheria, in « Hadtörténelmi Közlemények », v. XL, pp. 11 (con riproduzione).

Palazzo Sacchetti.

Bassorilievo con l'insegna dell'Ordine del Drago. — Nell'atrio del palazzo lo stemma dei marchesi Sacchetti, scolpito in pietra, comprende un drago attorcigliato intorno allo scudo, insegna dell'ordine cavalleresco ungherese detto del Drago, di cui un ascendente di questa famiglia fu decorato da Re Sigismondo. Opera del secolo XVI.

Gentile comunicazione dell'Eccellenza il Marchese Don Giovanni Battista Sacchetti.

Palazzo Doria-Pamfili.

Residenza del card. Dionisio Szécsi, arcivescovo di Esztergom. — La fabbrica del palazzo fu cominciata dal card. Niccolò Acciapacci, ma, sospesa nel 1447, venne continuata dal card. Szécsi che, stando al Cardella, « col proprio contante diede compimento al sontuoso palazzo ». Nel 1489 il card. Santoro vi fece costruire la corte circondata da portici quindi nel 1690 Don Camillo Pamfili ne fece abbellire la parte situata sul Corso e costruire la facciata dall'architetto Gabriele Valvassori.

Ciacconius, v. II, col. 913; Cardella, v. III, p. 86; Luigi Cállari, I palazzi di Roma e le case d'importanza storica e artistica (Roma 1932), p. 351; Banfi, in « Italia e Ungheria », v. X, p. 278.

Università Gregoriana.

Dipinto ritraente il card. Pietro Pázmány, primate d'Ungheria. — Busto riguardante di tre quarti a sinistra con l'iscrizione « Petrus Card. Pazmany Soc. Jesu ».

Eseguito da artista sconosciuto del '600, su modello del ritratto stampato nell'opera « Propositiones Theologicae, auspiciis Em.mi Principis Petri Card. Pázmány... defensa a Georgio Pohroncio Szelepcsény » (Roma 1634).

Lodovico Vayer jun., Pázmány Péter ikonografiája (Iconografia di P. Pázmány), in « Századok », v. LXIX (Budapest 1935, pp. 311-2, fig. XI.

Vigna in Via Flaminia.

Iscrizione ricordante l'espugnazione di Buda, Eger, Székesfehérvár, Eszék e Belgrád. — « Sulla Via Flaminia fuori di Porta del Popolo, ai lati del portone di una Vigna », il Forcella nota due lapidi.

negriva Fiorentino, Francesco

A destra:

DEVICTA BVDA EXVLTANS ET THRACE FVGATO
HVNC TYBERIS FLVCTVS EXTVLIT VSQUE SVOS
DIE VI NOVEM. MDCLXXXVI.

A sinistra:

AGRIA. ET. ESSECHIVM. REGALIS. VINCITVR. ALBA
BELGRADVM. CAPTVM. EST. O. TYBRI. QVID. FACIES?
LAETITIAE. IAM. PARCE. TVAE. DEMERGIMVR. OMNES
SI. QVOTIES. TVRCAS. VINCIMVS. IPSE. REDIS.

Le iscrizioni si riferiscono all'inondazione del Tevere del 1686, data dell'espugnazione di Buda, nonchè a quelle degli anni seguenti, avvenute contemporaneamente alle espugnazioni di Eger (Agria), Eszék (Essechium), Székesfehérvár (Alba Regalis) e Belgrado.

Forcella, v. XIII, p. 222, num. 468. Leone Andrea Maggiorotti e Florio Banfi, Le fortificazioni di Buda e di Pest (Roma 1934), p. 75.

Rotonda

Pinacoteca.

Dipinto ritraente Lodovico II, re d'Ungheria. — Quadro ad olio su tela, simile a quello conservato negli Uffizi, con la scritta: « Ludovicus rex Hungariae et Bohemiae ». È del secolo XVI.

Stefano P. Kápolnai, II Lajos király arcképe (Ritratto di re Lodovico II), in « Századok », v. III (Pest 1869), pp. 200-1.

San Gemignano

Chiesa di S. Agostino.

Dipinto con B. Margherita d'Ungheria. — Ancora del primo altare a destra, rappresentante la Madonna col Divin Bambino; il sesto dei sette riquadri della predella reca in mezza figura la Beata in atto di ricevere le stimmate da un Serafino, con la scritta: « S. MARGARITA D'VNGARIA ». Tavola dipinta a tempera da Pier Francesco Fiorentino, nel 1494.

Brogi, p. 498, ricorda semplicementel'immagine di « S. Margherita d'Ungheria », mentre Umberto Gnoli mi comunica gentilmente che « la pittura mostra il momento in cui ella ricevette le stimmate da un Serafino ».

Chiesa di S. Domenico.

Iscrizione relativa a Ladislao V re d'Ungheria, con lo stemma di Francesco Useppi, cavaliere dell'Ordine del Drago. — Demolita fra i secoli

Banfi - Ricordi

Fiorentino Pier Francesco

l.

Jajray János

Árpádkori szent Margit hétszerű arculata. Bp. 1943

XII. fabl. - Keresd ki a hozzávaló lapszámot a könyvben

1583 sz.

ter Gyula mint

Budapest

Budapest, 191 XII 5

Kovács Géza úr a

javára

megbizásából

koronát

összeget külön levélbeli értesités mellett

számláj a javára könyveljük.

„HERMES"

Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság

Dorottya-utcai főkpénztár

PÉNZTÁRI-OSZTÁLYA

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁR

35. - Pier Francesco Fiorentino: B. Margherita d'Ungheria.
(San Gimignano: S. Agostino).

Fiorentino, Pier Francesco

Bandi Ricordi 27 tavole

Fiorentino, Pier Fran-
cesco. olasz festő. 1494. San
Gemignanoban a szent
~~Cirsa di S. Agostinoban~~ Augoston templomban
festette Apáthházi Szt Mar-
git templom képét.

Banfi - Ricordi.
258. l. XXVII. t. —
Fajczay J.

MDK

Fischerhüsen festő

Ígyszólí tengeri táj Luxhafen mellett a képét

A Vern. Museum megvett.

MDK-A-I-1/646.

Alberto Fiorentino

11 DK

Clemente Fiorentino mühelyében
Ippolito d'Este udvarában
dolgozott

Balogh Jolán: A magyar renaissance
epitheton 16.o.

MDK

~~xx~~ Fiorentino Alberto és Stagio,kőfaragók

Olasz kőfaragók Estei Hyppolit érsek udvarában.

A magyarországi müvészet története I. 286.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

MDK

Fiorentino Ciemente, kőfaragó

Mühelyével együtt Estei Hyppolit érsek udvarához tartozott.

magyarországi müvészet története I. 286.l.
est, 1961. II. kiadás.

MDK

Fiorentino Stagio és Alberto kőfaragók

Olasz mesterek Estei Hyppolit érsek udvarában.

A magyarországi müvészet története I. 286.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

MDK

Fiorentinus, Joannes, kőfaragó

Esztergomban élt 1506-25. között.

A magyarországi müvészet története I. 305.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

MDK

Fiorentinus, Johannes, kőfaragó

Gerevich L.: Johannes Fiorentinus und die Pannonische Renaissance/Acta Historiae Artium, 1959. 309-338./

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 369. l.

MDK

Fiorentinus, Joannes, kőfaragó

A Bakócz-mühellyel kapcsolatban van, valószinü, a kápolna egyes részeit ő faragta. Müvei Ráckevén, Felsőelefánton, Menyőn, Csatkán és Gneznón is előfordulnak. Müvei az érett renaissance-t képviselik.

A magyarországi müvészet története I. 298.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Florentinus Johannes mester

1515-ben készítette Forgách Gergely síremlékét.

H. Takács Mária szerk.: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

2851

311

Johannes Fiorentius MDK

1506-1525 között Esztergomban ~~xxxx~~ tartózkodott

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.139.l.

Johannes Fiorentinus holtán – H.D.K.
16 sz.

Szárnos sisemlős horhasó vele kapcsolat-
ba: Szentléleki Miklós Csatkán 1516.
(repr. 312).
Sisemlős a ráckevei tplomban 1525
repr. 312
Ezek a legkésőbbi Magyarországi munkái

Gerevich L.: Johannes Fiorentinus und
die pannonische Renaissance. Acta Historiae
Artium. 1959 VI. 313

Johannes Fiorentinus M.D.K.

holtrán

It ráckevei fplom kapujának kereke
(repr. 313)

Sirenléc a budai dominikanus fplomból. 1570 (repr: 314).

Bernardo Monelli sirenléze. (1496)
Vármuseum. repr: 317.

Gerevich L: Johannes Fiorentinus und die pannonische Renaissance. Acta Historiae Artium 1959 VI. 313

Johannes Fiorentinus M.D.K.

hobrán

Egy ismeretlen siremlére. Buda, Vármuseum. repr.: 321.

Gerevich L.: Johannes Fiorentinus und die pannonische Renaissance. Acta Historiae Artium. 1959 VI. 317

M.D.K.

Johannes Nica Florentinus

budai legnaivabb nevét egy 1507-ben, Kassai János asztalosmesternél Egerben történt vásárlással kapcsolatban említi a szerző

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó

95. old.
+ 344. n

Fiorentinus , Joannes MDK

kőfaragó /XVI sz. eleje/

Közvetlen kapcsolatban állt a Bakócz műhellyel, valószinü, hogy a kápolna egyes részleteit ő faragta

Magy.Műv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 276.o.

M. D K.

FIORENTINUS, Johannes kőtörő

Feltehető, hogy tagja esetleg vezetője a Bakócz-kápolna kőtörő munkát végző műhelyének.

Dercsényi Dezső – Lobmayer Kálmán: Esztergom
Bp. 1956. 77.

Johannes Fiorentinus

faragott kapuja a nényői templomban közeli rokona az esztergomi Bakocz kápolnának.

Radocsay Dénes: Magyarországi reneszánsz művészet, Bp. 1959. TIT József A. szabadegyetemének előadásai 34.

megszám

Fiorentinus, Johannes

Magyar Művészet

1934 (133) 135, 136. kéttel

Balázs J.:

A renaiss. építészet és szobrászat Erdélyben

62

Fiorentinus, Johannes

firenzei szobrász

Menyő. XVI. sz.

vrod = alapr J.: Néhány adat a keresztelő kápolna és a remaiss. korban

BJ Firenze 204. l.

AÉ. 1923. 26.

204. l.

ler (Goes után.

Rooden Closterben 1482-ben"

hol a pázsitos földre terí-
ik a meghalt Krisztus, kit
a szt. Jánostól támogatott,
; balján a szolgák egyike,
kedett jobb térdére; lábai-
összekulcsolt kezeit. Kissé
nak, a kik közűl egy, a
ét szöget vesz el; egy a
gy meglepetve nézi a tete-
Közelükben töviskorona
tek. A háttérben pedig, a
t körül, három repülő és
be. Az égbolt felhős.

Lelt. sz. 4325. — Becsértéke
hagyománya 1907 novem-
elre és az átvétel jóváhagyá-
16 lelt. számnál. — Bejelen-
913).

ok a Szépművészeti Múzeum
után: Krisztus siratása.
ozó egyéb adatok és pedig:
). pag. 52. Nº 907). *Roger*
. Ölgemälde im schwarzen
afzimmer);
9. pag. 10. Nº 125). *Roger*
. Ölgemälde, im schwarzen
5 breit (Schlafzimmer);
(1894–912. Nº III:10).
siratása;
65–912. Nº II:10). *Hugo*
a. Réz, 33·7:25 cm.

III
927 (4325)
975 (63)
10 (2006)

Fiorentinus Johannes

Magyar Múzeum

~~1927 296~~ 1933.

23, 24. f.

Balogh J:

A renaissance-épületei Magyarországon

~~1944. III. 12.~~

525/1904 Adatok a magyarországi mint (utifonás)

Denatek rozsonyi tanár
örökje II. 32

Firenzei János

(Johannes Florentinus)

magyar gotikus
templom firenzei stí-
lusú vörösmárvány
(reneszánsz) kapuja,
melyet Janti Esztergomban
faragott.

Balogh Jolán:

Erdély barátaró
munkálkodói -
Pásztortűz 1940.
570. l.

elentőségre az Árpád-ház kihalta
ház királyaink nem gazdagitották,
bazilikáját. Jelentőségét inkább
nyire csak oldalági rokonságban
s egyik jelentős bizonyitékának
nt István bazilikájában tették fe-
már kialakult a királykoronázás
azt ismerték el törvényes király-
ek a Szentkoronát Szent István
te. Jellemző e szempontból I.
alkalommal 1301-ben Esztergom-
gyházban 1309-ben koronázzák
ett meg a kétszeri koronázással,
k jelenlétében, legtöbb ellenfelé-
10. augusztus 20-án harmadszor
a került Szentkoronával Székes-

H: id. m., CCXXX. tábla, 2. kép. V. ö.
területén lelt románkori feszületek és
osztályozása. (Az O. M. Régészeti és
ott előadás.)
A székesfehérvári bazilika feltárása,

ronázások története (Budapest, é. n.),
ra, Budapest, 1941, 38—39. l., ahol rá-
tőségével már a Képes Krónika miniá-
az már a XIV. század folyamán ki-

Fiorentinus, Johannes
(Firenzei János,
l.
Bauer V: a m.)
Bierképtár 1937
125. l.
126. l.
137. l.

Wurzelauslautendes *m* ist fortgefallen in den Verben *nd.* *nie*

A. Die Dentalen.

1. Germanische Tenuis *t*. Als durchgehende Regel für das Nösnische, wie für das sonstige S.-S. gilt, dass germ. ndd. *t* überall nach hochdeutscher Weise verschoben wird, mit Ausnahme der neutralen Formen des Pronomens und Adjektivs, ferner des Wortes *täschen* zwischen. Diese auch für das Mittelfränkische geltende Fundamentalregel ist in sämtlichen sächsischen Ortsdialekten im Nordosten Siebenbürgens strenge eingehalten und schon aus diesem Grunde sind alle Versuche, für die deutschen Ansiedler des Nösner Gaues eine süd-ostfränkische oder gar hochdeutsche Herkunft anzunehmen, von vorn herein abzuweisen.

Epithetisches *t* findet sich auch im Nösnischen wie sonst ziemlich häufig. Zu den von J. Wolff (K. B. IV, pag. 4 ff.) aufgezählten Fällen erwähnen wir noch: *tôfelt* Tafel, *tælpelt* Tölpel (S.-Regen), *ebnt* Ebene, *turnt* (S.-Regen), *schwêst* Schweiss, *rôst* Honigwabe (mhd. *râz*), *wuesmt* (mhd. *wase*) Rasen; in S.-Regen

Firenzei János

l.

J.

Biró Erdmüvészete 1941

78. l.

Firenzei János

Menyő, XVI. r.

írod az 4.: AZ

Csabardélyi reneszánsz

művészet

1934

Felelős kiadó: Csabai István.

20.812. K. M. Egyetemi Nyomda, Múzeum-körút 6. (F.: Czakó Elemér dr.)

Olasz hatás a kezdetnél. Hunyadi-reliefek. János mester. Kendy-reliefek. Diószegi Péter. Érmek. Népies elemek. Magyar és szász sírok. Lászai sírja Rómában. Izabella-szarkofág. Korai szász emlékek. Nicolai Illés. Késői szász emlékek 44

Festészet.

Alárendelt szerepe. Metszetek felhasználása. Olaszos csoport. Provinciális emlékek. Feladatok a XVII. századi festészet felkutatása körül 65

Iparművészet.

Magyar ornamentika. Ötvösség. Különbség a szász és magyar ötvösművészet között. Az erdélyi zománc 73

Az erdélyi lélek, a Báthori-reneszánsz és a principátus stílus.

Politikai helyzet. Báthori-reneszánsz. A principátus stílus. Erdély szellemi egysége. Történelmi tragikuma. Törekvés a haladásra. A barokk előli elzárkózás. Folytonos fejlődés a XIX. századig. Erdélyi reneszánsz és a XX. század 79

Florentinus, Johannes

Csabai László: Lajos tanulmányok a m. renaissance-ról

Képmüvészet

1941. 29. l.

Firenzei János
szobrász XVI. sz.

írta

Csányi Károly

Az olasz művészet
hatása a magyar
művészetre

M M E Kozl

1913. 308. l.

R ISK

Firenzei János

Lajd

Arch. Ert. 1913.

81. l.

Divald K.: tárgyak az oltárok a Felvidéken. Válasz Wenczler Hugónak

Kapott Eszterglom város tanácsától, hogy az obudai kiscelli

Midőn Weber Budára érkezik, már országszerte elismert, neves mester volt, kinek a müködése bizonyosan kiterjeszkedett a Dunántul és a felvidék nagyobb városaira. Fennmaradt budai alkotásai közül szinte főmüvének kell tartanunk a Szent Flórián kápolna belső dekorációját. Valószinünek látszik, hogy nemcsupán az oltárokat diszitő szobrokat készitette el, de az ő szellemében fogant az a keret is, melyben azok elhelyezést nyertek. Ugy hogy ez a müve az egyetlen összes budai alkotásai közül, amely teljesen az ő szellemét tükrözi vissza, hol szinte süritve nyujtja mindazt, amire alkotó müvészete képes. A többi budai templomok belső kiképzésénél osztozkodnia kellett más budai szobrászokkal is s ez az összbenyomás egységének a rovására ment. A budai Szent Anna templom Szent Kereszt és Xaveri Szent Ferenc oltárainak plasztikai diszét Eberhardtal együtt kivitelezte.[245]) A szobrok, sajnos, nem tehetnek már stiluskritikai vallomástételt, mivel kiselejtezték s helyükre értéktelen, silány gipszöntvények kerültek, melyek már hatalmas méretüknél fogva sem illenek az oltár adott keretei közé. De mindaz, amit az oltárok

Firenzei Tanár

olaszra fordítja

Menyő

vod.

Divald Magyarországi

185. l.

1927

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Ferenczi Janos

nobrain XVI. n

laird

Fögel József dr

II Lajos udvartartása

1516-1526. Bp. 1917

83. l

IV.Költ

9.

/1/A Bizottság a
készit, s azt jóváhagyá
sitása végett minden év
Tanácshoz.

/2/A költségszám
hoz felterjeszteni.

/3/Kiszállásokra
re kell a Tanácstól en

lo

A jelen rendelet

Budapest, 1944.é

Firenzei János

Forbáth a pécsi tanítóképző-intézet

lásd ~~4. füzet~~

Arch. Ért. 1918–1919

54. l.

A Szentháromság-utca régi képe, *Lehoczky*
Schulek Frigyes
Építési napló
A Vár öreg házai között, *Rihmer Pál*
A budavári helyőrségi templom tornya, *dr.*
A budai Vár, *Lehoczky György*
Egy vitézi telek épületei, *Rácz György*
A kalotaszegi múzeum és kultúrház, *Padányi*
Szamosujvári részlet, *Pfannl Egon* rajza
A budavári Horthy Miklós bástyasétány tervp
A mult és közelmult magyar városépítése (2),
Budapest telekviszonyai és a keretes beépíté

Felelős kiadó
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest I
Szerkesztőségi órák: hétf
Előfizetés: tagoknak évi 3 P, r

Florentinus Joannes

Menyői templom

erő

Forum

1934. 298 l.

Pest

Europa Film Könyv-
kereskedő és Könyvkiadó R-T

Budapest
VI. Rothermere utca 72-III 2

Florentinus

Codex unicus

laisd Fraknói - Fogel -
Gulyás - Hoffmann

Bibliotheca Corvina

64. l.

M. kir. budai
kotáre

1927

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Florentinus, Johannes

St: Gäflingen u. die Nachbarvölker

64, 69 l. E. u.

91984-903.

/4

A tiszteletek Országos Bizottságának mult évi 683 sz. felterjesztése kapcsán kiadom.

Budapest 1904 január hó 19en

A minister megbízásábo

Lippott

osztálytanácsos.

Fiorentinus Johannes

Nobrip

L.

Gyanthon Erdélymúzeum

20 l.

kg. Tóth Endre

1936

BESTELLS

Der Unterzeichnete bestellt hiermit ein Exempla
der gelehrten Welt, Abteilung »Forschungsinsti
Gesellschaften«

durch die Buchhandlung von .....

vom Verlag selbst.

Datum: .....

Name des Bestellers: .....

Wohnort und Straße: .....

Florentinus Johannes 1575-

Elefántszentjános

l. P: a MOB

Igyekezetraptárának 1. egyéle

306-h.

Forster G: kenyv

vizsgálatai

I.K. 1905

~~Notizie degli Scavi V. 50~~

Firenzei János

~~vad~~
v

Hampel József:
Joannes Florentinus. Arch. Esz.
1887. 90-91. l.

Firenzei János

vrt

Hampel József:
Firenzei János
lengyel és magyar-
országi műveiher.
Arch. Ért. 1893.
255–257. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Firenzei Janos

(Johannes Florentinus)

1.

Heklerlieg

Festgeset. 93.1.
94.1.

Berlin
1927

Tekintetes Kir. Járásbíróság!

Grünberger Béla örökösei budapesti
vef. kereskedő cég felperesnek – Szentiványi
Gyula alperes elleni 76 Kor. és jár.
ir. ügyében felperes cég az ide hiteles
másolatban csatolt kézjegyzési jegyző-
könyv szerint alperes Szentiványi
Gyula ellen végrehajtást kérte,
amelynek folyamán jegyzőkönyv szerint
1–5 tétel számok alatt
128 Korona összegben különböző
ruházatok vétettek zár alá, amelyek
az én tulajdonomat képezik és jelenleg az ő tulajdonomat képezik

Fiorentinus Johannes

(Firenzei János)

laud

A.

Hektorbalgatott kisebb dolgozatai

366-l - 1942.

tserk. és iskt. láng N.

~~Gecse Dániel - fele alap~~

~~VIII. 149~~

Florentinus

Joannes

trad

A. de la bibliothèque de

Flevery Matthias

11. l Corvée

Paris

1923

Fireurei Jānos

vegyes

f. 92

1 köt. 4r

Schmidt,

Dr. Emil

Die prähistorischen Kupfergeräthe
Nordamerikas

1. — 42. ll., 3 képes tábla.

Különnyomat.

Fiorentinus Joannes

1.

Korompay lu:

Középkori
eredetű ref. templomok és
templ erődök.
kny. M. Ref. Tanl-ok
c. műből
1942

26.1-

Schinke János.

Derékon alól, kis
tartja. Rövid haja b
ja összevegyült, szen
az aranyérdemkeresz
nek galléria álló, kér
dość szokorra van köt
betűkkel felirva ezt o
Olajfestmény, v
Özv. Schinke

266/95.

Fiorentinus Johannes

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 299 (Az AE. uj kötete)

1933. 23, 24

Balogh cikk

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokons

Budapest, IV. Bástya-utca

Igen tisztelt Szakos

Kedves E

A Baross szövetség 197. sz. vísel
tályének emelése céljából a nemzetközi
bíró s itt Budapesten (Gödöllőn) augus
Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat
sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszon
miért is tagjaink szives áldozatkészségét k

Tekintettel erre a nemes célra, a
gyen szives a mellékelt csekk-lap felhasz
tehetségének megfelelő kegyes adományát

Midön még szives áldozatkészsége

Fiorentino, Giovanni

(Firenzei János)

l. ~~inkább L: A~~

Pálfrenmagyarország-ra

1942

12. l.

Budapest, 192 3 május 23

zentiványi Gyula urnak

-Budapest

lismertük becses számláját

hó 24. -i értékkel a pénztárunk-

Teljes tisztelettel

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Fioraventius Johannes

und

Petranu, C:

Die Renaissance-Kunst Siebenbürgens. Neue Ges. Gesichtspunkte u. Umwertungsversuche

(319, 336. C.

Südostdeutsche Forschungen

1939

Firenzei János

(Joannes Florentinus)

Menyő 1575.

Sz. Sz.

más évszámmal

Petrichevich

Kilián várnegye monographiája.

I. K. Bp. 1901. 615. l.

di Francesco.

Szüdi Königsegen

Szentbetlen Szy. Kápolna

Szlany

Erzsébet int Kenyhed. K. IV. 127. apró T.

Bratró
Sopronvár
N. Jobu
Gyula Jobáv
Kolozsvár K III 67. Nin ov. W. ref. 1.
Kolozsmon. cfy K VII Jurcy refl. K IX.
Mecsy Vés.
Bestence
Kijeb Tor. K. IV. 127.

Kepstvanbes
Badacsy K VII 110
Sihonay
Arbanay Zda
Rej
VIII Sátika
Szisliget
Sümeg Kyz
Zala
Sopron Vesp
Gyöngy Vás
Sopron
Vás

B.

Nádalat
Nyitra
Benyó Szecy.
Tornyk
Budaházy Szecy
Szécsény Szecy Kyz
Cseke Nyitra
Kajinecy Nyitra

Firenzei János

olasz nyelvű
XVII. sz.

e.

Riedl Frigyes

A magy. vsd. főirányai
Bp. 1896. 104. l.

Müemlékek nagyfelügy

637/1914 sz. a. Nett'ativatra vo
tem, hogy egyházan
öszszeen gyűlve
ebből mottanáig
Dr Lux műépítés
radig irásbeli f
korona fizettün
kettőszer kora
Groh tanár'ur
sével elkészül, a
zalkőa a munka

Firenzei János

(Joannes Fiorentinus, Florentinus.)

olasz kőfaragó

L.

Szendrey-Szentiványi

512. l.

ül.

48. Ereklyemuzeum.

rdulban ül.
~~néz~~ Jobbkezét, melylyel a piros bársony-
melynek második és negyedik ujján gyűrűt
a fürtözött, szemöldöke fekete, szeme kék.
csipke disziti. A nyakába vetett zsinóron
. Kék kendőjét ~~pedig~~ leeresztve tartja. Jobbra

cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95. No. 30).
-iki 14895 sz. leirat alapján (159/96).

330
1180 a)

Firenzei (Florentinus)

Jairus (Johannes)

kőfaragó

l.

Vernei - Kronberger

Emil Magyar kőfa-

kori szemléletek

Bp. 1939 74. l.

54. l.

Salmon, G. Ignatius

274

Firenzei János

Ehrenberg: Firenzei János magyar- és lengyelországi munkái.
Arch. Ért. 1893.
250–257. l.
ábrával.

S1 – S2

308. 2 SZÍNES REZMETSZET GIORI
1. PÁRIS ITÉLETE.
2. A SZABIN NŐK ELRABLÁSA.
Mindegyik metszet mérete: 38 × 49

Ismeretlen müvész, 19. század.

309. NŐI KÉPMÁS.
Miniatür. 5.5 × 4 cm.

Ismeretlen müvész, 19. század.

310. V. FERDINÁND OSZTR. CSÁSZ
Fa. 12.5 × 11 cm.

II. PORCELL

311. KÁVÉS KÉSZLET, porcellán, két
hat csésze aljjal tartozik hozzá. Elbo
312. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kinai n
313. KÉT DISZTÁL, japán porcellán, jel
Átm. 33 cm.
314. NAGY DISZTÁL, japán porcellán.
Átm. 46 cm.

Firenzei János

l.

Divald Kornél

A sárospataki vár.

Bp. 1902. 33 l.

u. ill. irodalom

51-52

36.547. — K.

Exp. 19

K. Lerer
1943. VIII. 17.

Firenzei János

tudommal a Bakócz-kápolna oltárát Ferrucci Andrea készítette. Az épület mesterére ismeretlen. Hogy Gerevich milyen alapon tulajdonítja neki a kápolna megrendelőjét, nem tudom.

László

Ger Erd 1561.

Dupl

Mathon - Ap

448

Florentinus Joannes

(Pótlás az I. K. 512. lapjai közé irodalmához)

Arch. Ért. 1923–26. 204. l.

Balogh Jolán cikke

Thoma-Museum II. 234.

Fiorentinus, Johannes

und

Petrarca

319-l.

Étude

Fiorentinus Joannes

laid okv.

Balogh Erdélyi res.

I. 211, 212, 213. l.

dupl

27 -08	-8	-8	-8	-08	-70
B					
32 -20	-20	-20	-20	-20	1.—
D			G	D 11½	
27 -25	-25	-25	27a 1.20	28 2.—	2.95

7.45

FIORENTINUS, *Joannes*, olasz szobrász. Firenzéből a XVI. sz. elején jött Magyarországba. *F.* készítette a menyói templom renaissance részleteit. 1515-től Esztergomban Bakócz Tamás érseknél dolgozott. Utóbb a gneseni érsek hivására Lengyelországba távozott.

Ezt a cikket az Ev. lexikonból Gombosi kihagyta

tehát nem citálandó

Gombosi, Budapest, VIII. 19.

hát

ést. Nagyobb mennyiségű ruháért
házhoz szállitom.
zécsi gőzmosódában 15 évig voltam
es szakképzettséggel birok.
igyekezetemmel törekedni fogok nb.
érem Nagyságos Asszonyom szives

kiváló tisztelettel

GREFF ANNA.

pest.

Firenzei János

laid
2

Arch. Ert 1887.
90-91. l.

Hampel
cikk

Firenzei János
nováv

lásd
Giovanni de
Firenze

Az idevágó anyag áttendő Giovanni de Firenze alá.

Az szen pázlaszol

van szerencsém b

A munkálatok fo

lását legközelebb be

Budapest, 1903. de

1516-1530.

Florentinus, Joannes

1517

Contoni jayz

Flórenczi J á n o s, olasz kőfaragó, l. *Firenzei J.*

Firenzei János
olasz kőfaragó

Firenzei János

írod.

Hampel József.

Firenzei János levél- és magyarország-utazása.

Arch. Ért. 1893.

255–257. l.

dupl

E tanulmányúton nemcsak az Alpok peremének sajátos rétegsorozatát ismerhette meg a jugoszláv határtól a bécsi medencéig, hanem a részletes bejárásokkal áttekintő hegyszerkezeti képet is kapott, valamint számos módszertani szempontból fontos új gondolattal bővíthette tudását. Május havát ismét Bécsben töltötte, ahol az egyetemi földtani intézetben F. E. Suess és L. Kober professzorok, a Geologische Bundesanstaltban pedig L. Waagen főgeológus vezetésével a bécsi medencére vonatkozó geológiai irodalmat ismerte meg, különös tekintettel a földolajkutatásokra. Eziránnyú tanulmányait nagyban elősegítette, hogy a legtekintélyesebb szakemberekkel, közöttük Abel professzorral lehetett tudományos érintkezésben és hogy irodalmi tanulmányait a legkiválóbb szakemberek vezetése alatt tartott alkalmi szakkirándulásokkal támaszthatta alá.

Fiorentinus, Joannes

l. Firenzei János

L.

Szendrey-Szentiványi

512-l

48. Ereklyemuz.

a félrevont függönyön innen

trák-lovas és gyalogcsapatok ~~kiszdenek egy~~ és
ó ~~honvédtiszt~~ és egy a zászlótartó ~~vezetett~~. jobbról
ózsa~~kunmunmal~~ és jobbjában ~~sedig~~ babérkoszo-
a két honvéd fölé tart, ~~balról pedig~~ a
czimerére könyökön és zokog. ~~A szikla~~ jel-
~~nyat félrevontak~~.

: 52,5 cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95. No. 94).
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

által veretett honvédtiszet ábrázol,
míg

mi alatt

(74)

400

Firenzei János

vagy

Hampel József =

Joannes Florentinus. Arch. Est

1887. 90-91. P.

Hampel

állította az egyetem felvidéki ingatlanainak leltárjegyzékét, amelyet a perben „Inventaire et superficie des immeubles litigieux de l'Université de Budapest" címen külön mellékletként használtak fel. Az egyetemi pernek a hágai nemzetközi bíróság előtti befejezése után jelentést készített „Az egyetemi épületek telekkönyvi helyzete", továbbá „A Studiorum Commissio kialakulása és az egyetemi birtokok kezelésének történeti adalékai" címmel. Az elmaradt haszon és az egyes ténykérdésekkel kapcsolatban az alsófokú bíróságnál (a magyar-csehszolák dönőbíróságnál) újrainduló pernek előkészítő munkásságában a tanév végéig állandóan résztvett. E mellett folytatta büntetőjogi működését is. A büntetőjogi szeminárium könyvtárosa volt, közreműködött a „Büntetőjogi tanulmányok" című Angyal Emlékkönyv szerkesztésében és társszerkesztője volt a Grill-féle Kis Törvénytár 4. kötetének („A magyar bűnvádi perrendtartás szabályai"). Szerkesztette továbbá az Angyal-Szeminárium kiadványainak sorozatát is. Az egyetem büntető jurisdictiójára vonatkozólag levéltári kutatásokat folytatott és dolgozott „Közgazdasági kémkedés" című tanulmányán. „A római büntetőjog főjellemvonásai" címen előadást tartott az egyetemi római jogi szemináriumban. A Magyar Jogi

Fiorentinus, Joannes

a menyő templom
keresztelő kutja 1515-
ből. Jelenleg a
váradi múzeumban

Petri Ubó

Szilágy vármegye
monographiája
I. k. Zilah, 1901.
615. l.

dupl

Sz. Sz
más czímmel
lapban
vélhető

Vegas

h. 38

Röt. 8°

Pigorini,

Terramare Emiliane

(Estratto dal Bullettino di Paletnologia
Italiana

Fiorentini János

Kőpapír

MENYIŐ

Inl.

Joannes Florentinus

Sz-Sz

Burzytag Kinore: A menyői keresztkút és a renaissance Irlágymegyében. Századok, XX–1886, 888–889l. 890, 892, 893, ~~894, 895~~ 894, 895l.

Firenzei János *(Joannes Fiorentinus, Florentinus)*, olasz kőfaragó. A XV. század második felében Firenzében született. Életrajzi adatai ismeretlenek, s csakis fennmaradt és jelzett művei nyújtanak reá vonatkozólag némi tájékozást. A kőfaragást valószínűleg szülővárosában tanulta, honnan a XVI. század első tizedében hazánkba jött. A renaissance kezdete óta az olasz művészetnek hazánkba való áramlása úgyszólván állandó s tekintélyes azon mesterek száma, akik Magyarországon kerestek munkásságuk kifejtésére teret és mecaenásokat. Egy-egy tehetségesebb olasz művész betelepülése rendszerint valamelyik humanistánk nevével hozható kapcsolatba, s minden jel arra mutat, hogy F. is ezen az úton került Magyarországba. Ez az ismeretlen humanistánk az esztergomi érseki, vagy a nagyváradi püspöki udvarban keresendő, mert szinte kétségtelen, hogy F.-t megérkezése után e főpapi udvarok valamelyikében foglalkoztatták. A régibb adat Nagyvárad mellett szól, ahol talán Thurzó Zsigmond püspök adott néki megbízásokat, kiről tudjuk, hogy renaissance stílben sokat építtetett. Nem lehetetlen azonban, hogy ide Esztergomból jött, ahova később ismét visszatért.

litáson. (Matlekovits Sándor: Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye. Budapest, 1898. V. k.) 615. l. — *Divald Kornél:* A sárospataki vár. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1902. 294. l. — *U. az:* Budapest művészete a török hódoltság előtt. (Művészeti Könyvtár.) Budapest, é. n. 155. l. — *Divéky Adorján dr.* Magyarország szerepe a lengyel renaissanceban. *Arch. Ért.* 1910. 4. l. — *Ehrenberg H. és Hpl. (Hampel József):* F. J. magyar és lengyelországi művei. *Arch. Ért.* 1893. 250—257. l. (képekkel). — *Fraknói Vilmos:* A Hunyadiak és a Jagellók kora. 1440—1526. (Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története. Budapest, 1896. IV. k.) 629. l. — *Gerecze Péter dr.:* A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. 227, 849. h. — *Gohl Ödön:* A nagyváradi püspökség egyházi emlékeinek statisztikája. *Arch. Ért.* 1897. 374. l. — *Komáromy András;* Hová lettek szent László váradi székesegyházának műkincsei? *Századok.* 1902. 408, 411. l. — *Márki Sándor dr.:* Dósa György. Budapest, 1913. 369. l. — *Művészet.* 1902. 399. l. — *Petri Mór:* Szilágy vármegye monographiája. 1905. — *Szabó László:* A Hunt-Paznan nemzetségbeli Forgách-család története. Budapest, 1910. — *Szendrei János dr.:* Erdély műkincsei. *Magyar Műkincsek.* Budapest, 1901. III. 64. l.

Firenzei János

Nagyváradi tartózkodása alkalmával 1514—1515-ben Désházy István esztergomi várnagy, a későbbi váradi prépost a művészt Menyőre (Szilágy megye) hívta, hogy az ottani csúcsíves stílű templom számára egyetmást készíttessen vele. E korai renaissance emlékek közül máig fennmaradt a templom kapuja, egy oltár töredéke, egy ostyatartó fülke s a keresztelő kút. Valamennyi vörös márványból készült és János mester műve, aki a keresztelő kúton a következőképen örökítette meg nevét:

IOANNES · FIORENTINVS · ME FECIT.

A keresztelő kút jelenleg a nagyváradi Ipolyi-múzeumban van.

Désházy István halála után, 1515-ben János mester visszatért Esztergomba, ahol Bakócz Tamás érsek számára dolgozott. Ez időtájt készülhetett Forgách Gergely emléktáblája, amelyet eredetileg a pálosok elefánti (Nyitra megye) templomának sírboltjában helyeztek el és amely utóbb a gombai (Somogy megye) Forgách-kastélyba került.

F. az esztergomi érseki udvarban ismerkedett meg Laski János gneseni érsekkel, a kinek hívására Lengyelországba ment. Az érsek hat márványemléket rendelt meg nála, amelyek közül három csaknem egészen épen napjainkig fennmaradt. Ezek Laski János, Boryszevski Roža és Grusczynski János gneseni érsekek síremlékei, amelyek közül az elsőn a művész nevét is feljegyezte. A síremlékek nem alakosak, hanem levél- és gyümölcskoszorúkkal, szalagokkal, czímerekkel és feliratos táblákkal ékesített vörösmárvány lapok. Drzewicki Mátyás gneseni érsek síremléke 1535-ből, melyet szintén F.-nek tulajdonítanak, bár tagadhatatlanul az ő hatása alatt készült, valószínűleg más művész kezének munkája.

Arch. Ért. 1887. 91. l. (Joannes Fiorentinus.) — 1911. 279. l. — *Beöthy Zsolt:* A művészetek története. Új-kor. Budapest, 1912. III. 418. l. — *Bunyitay Vincze:* A menyői keresztkút és a renaissance Szilágymegyében. *Századok.* 1886. 886—895. l. (képpel). — *U. az:* Szilágymegye középkori műemlékei. Budapest, 1887. 27—34. l. s e mű bírálatában: *Arch. Ért.* 1888. 268. l. — *U. az:* A váradi püspökség tört. III. k. — *U. az:* A gyulafehérvári székésegyház későbbi részei s egy magyar humanista. Budapest, 1893. 24. l. — *Czobor Béla dr.:* Egyházi emlékek a történelmi kiál-

Fiorentinus Johannes

valószínűleg vésőtvett a Bakócz-kápolna kőtarajó műhelyben. Fűrűve a menyői templom kapuja melletti Deákfy István mohbirásából faragott 1514-ben. Esztergomi műhelyben exportmunkákat s folyatott műve, de távolabb helyeken fordulnak elő, mint Ráckeve, Felsőelefánt, Menyő, Ipolyság, 1 db

Bal XV–XVI. sz. vége

II. 576. l. 580. l.

M. Nováki

II. 1930

1506–1525-ig Esztergomban van műhelye

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Firczer János

Bakócz-kápolna
mestere. Esztergom
táji Nagyváradon talál-
ta, ahol Thurzó Szig-
mond püspök foglal-
koztatta. Erdélyben a
Gerendi T. erdélyi u. épít.
15.6. l. vízlátz-
mester
Deshary István megbí-
zásából esztergomi vörös-
márványból új ajtókeretet
tabernákulumot és keresztelő
kutat faragott (1514-1515)
ennek pedig lengyelországi
pelé vette utját és Gnesen-
ben has síremléket készített.

Erdély
1940

Firenzei János

szobrász

Forgács-féle szem-
lék, Elefánt
(Nyitva van)

Jul

~~Felkenyér lelet VIII. 206 – 208~~

Florentinus Joannes

alatt körli az

R. J. lexikon

Florentinus J. nál

itt eltemet-

lásd ott!

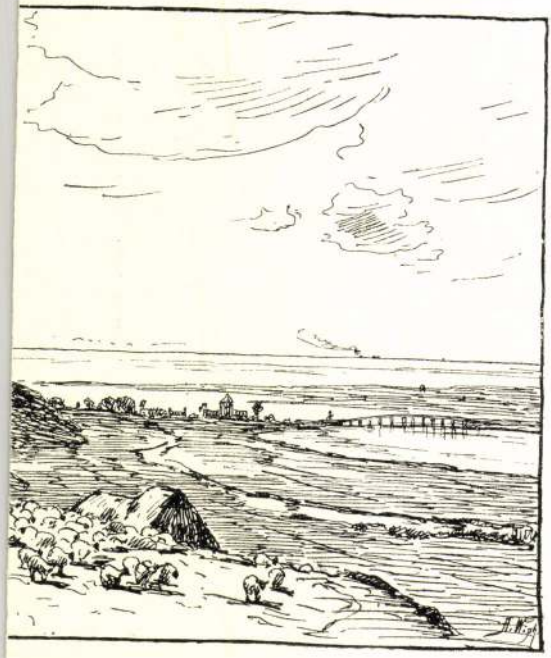

d Shoreham. Sussex.

Fiorentinus, Joannes (Firenzei János) volt kőfaragó. 1574. 70 a 115. a nagyvár. (Szilágyi) gótikus templom korai reneszánsz részleteit faragta ~~[illegible]~~ erdélyi vörösmárványból. Ezek közül fennmaradt a templom kapuja, egy oltár díszdoboze, egy ostyatartó fülke és a keresztelőkút, melyen nevét is ígyvéte fel IOANNES. FIORENTINUS. ME FECIT. A keresztelőkút a nagyváradi múzeumba került. Utóbb a gyulai ciszterci templom Lengyelország-ba távozott.

1576-25: Szekszárdon [illegible] a Bakócz-kápolnát [illegible]

† Dezsényi Miklós [illegible]

F. ~~minden~~ czéh mukái
Zenthléleky miklos
sírköve a Csatkai vk.
templomban (1876), a
ráckevei gör. kel.
templomban Nicolaus rác nemes sírköve (Cirillbetüs)
(1526.)

T Forgách Gergely sírköve 1515 a Fehér-
elefántjáról templomból a gombai Forgách kastély kertjébe került

Fiorentinis poemas

Kőfaragó

1. Balogh Endely renaissance

Az

I k. 64, 86, 211–214 l.

378. l.

Kolozsvár

1943

STUCK. A sphynx

Firenzei Zanó

Laid oben

Leffler B: = a nyár bátori ref. tipl

Arch. Ért 1915.

274. l.

bóven ir róla

nemzetgazdászok már sokat elmélkedtek: az európai nemzetek közösségét. Az új francia művészet egyszersmind *európai művészet*. Ez a tény magában foglalja kiállításunk kulturális jelentőségét.

Hazai képzőművészetünk, költészetünk, drámai- és zeneirodalmunk mindig az európaiság felé törekedett. Ezt a színvonalat nemcsak elérte, de fajilag differenciált eredményeivel számos esetben gazdagította is. Mai feltörekvő képzőművészeinemzedékünk mostoha viszonyok közepette, súlyos megpróbáltatások árán is tartja ezt a színvonalat, ami méltán tölthet el reménnyel és ébreszt büszkeséget sziveinkben.

Nem várt, gazdag anyagot sikerült kiállításunkra összegyüjtenünk. A mai francia képzőművészeti termelésnek csaknem valamennyi válfaja — az építészetet kivéve, — képviselve van. Az *Association Française d'Expansion et d'Échanges Artistiques* kitünő igazgatójának, *Robert Brussel* úrnak, főérdeme van ebben. A legnagyobb megértéssel és előzékenységgel volt segítségünkre kezdettől fogva, miért is fogadja sokoldalú fáradozásáért e helyütt is hálánk és köszönetünk kifejezését.

Rózsaffy Dezső.

Fiorentinus

Joannes

l. Firenzei János

M.D.K.

Fircsa Béla ?

tervét 400 K-ért meg-
vásárolták a Gellértszálló bu-
torzatára kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1915. XXXVI. évf.

jan. 27. sz. 6. old. +
febr. 17. " 4. "

M.D.K.

Fircsa Béla,

bulletervét megvásárolták az Orsz. Iparművészeti Társulat rendezésében a Gellért-fürdő berendezésére kiírt pályázaton.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1915.39.évf. 5.a.

28.a

Firbás Oszkár

festőművész, Agárdi Gábor rajztanára volt.

Magyar Hirlap 1974/13/4

Johannes Florentinus

„Hyspanus Sarab spanyol vándorpásztor keresztelő sírköve a budavári domonkos kolostortemplomból" (145. kép)

fotó a 311. oldalon

Gerevich L.: Budapest ~~[illegible]~~ művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II.

Bp. Fővárosi Tanács 1973

Johannes Florentinus 1

A mester bevésett nevét a lengyel Laski János érsek gnieznói síremlékéről ismerjük, aki 1517-ben tett testamentuma szerint két sírkövet rendelt meg a mester esztergomi műhelyében.

Gerevich L.:Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

309.old

Johannes Florentinus 2

Másfél év alatt létrejött síremlékei mutatják, hogy valóságos nagy műhely élén állott és sírtáblákat gyártotta a sírkövekre. Ehhez Budán és Pesten alighe volt ilyen nagy terjedő vállalkozás, mint a Barátok Tamás által oltalmazott Esztergomban.

Gerevich L.: Budapest müvészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története 4. Bp. Főv. Tanács 1973 309. old.

FIORENTINUS, Iohannes

Forgách-siremléke

LŐVEI Pál: Középkori síremlékeink megrendelői köre.
= Pavilon, 4. 1990 12.p.

Fiori jelzéssel:

„Női képmás" Vászonfestmény 56 x 37,5 cm

J. l. j.: Friori (?)

Kikiáltási ár: 4000 Ft

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Af Firleás Margit

1919

Ki tud róla?

zenvre, melyet a vizsgálat
állandóan kitüntetni méltóztattak.
elen összeköttetés meg is szent,
fog maradni az a szeretet, hűséges
tisztelet az ő céljai és fela-
ló törekvésben szüz és ebben-
dre terjedhető folyamán át- ha
várni kérem mérben is, de ö-
eani.

t Bizottságot és méltóságos El-
fogadják szivem mélyéből fakadó
om erzelmeinek kifejezését.
vit 20.

Borstenyule

Róbert Úr, a Mecsnek osz.
ettesének s. a. T.

Tirbás Margit

1914/15 – 1918/19

Ferkèpzomfoisk vk

81. l.

BAJMÓC vára ~~(Nyitra m.)~~, mely állítólag már a honfoglalás idejében is állt, királyi vár volt. Vencel király Csák Máténak adományozta, kinek

O Fircia Béla

Univerzita 1975. 144

Euzberi Kopouya, ~~[illegible]~~ bronzkoi V. 33.

MŰVÉSZET

Tisztelet a szülőföldnek

Külföldön élő magyar származású művészek tárlata

Immár második alkalommal nyílt a Műcsarnokban seregszemle a külföldön élő magyar származású művészek alkotásaiból. A nagyszabású kiállításra 23 európai és tengerentúli országból 287 művész jelentkezett, mintegy ötszáz műtárgyával, zömében festők, egyharmaduk szobrász, fotóművész és építész. Vannak köztük a képzőművészet határmezsgyéjén álló, kísérleti műszerekkel alkotó művészek. Ilyen a video-performance-szal dolgozó Kuchta Klára vagy a Zürichben élő Balla Péter, aki Metamorphozis címmel állandóan cserélődő fánystruktúrákat mutat be programozott vetítőlemezzel úgy, hogy a látogató a terembe lépve árnyékával és a saját maga vetítette képekkel változtatja a fényjelenségek mozgását. Így részese, kiváltója és formálója a művészi élménynek.

A közönség árnyalt, sokoldalú képet kap a külföldön élő magyar művészek tevékenységéről, érzékelheti, hogy mi foglalkoztatja a határainktól távol élő alkotókat, akik többen a világ művészeti arculatát is formálták, mint köztük Vasarely vagy Schöffer Miklós. A külföldi kultúrák gyümölcsöző kölcsönhatásait mutatja a reprezentatív kiállítás, amely három generáció munkásságából ad ízelítőt. A műveket az alkotók maguk válogatták, maguk határozták meg, mit tartanak fontosnak munkásságukban, mit akarnak a szülőhazában élőknek bemutatni. Így egymás mellé került a világban szétszórtan élő sok művész alkotása, különböző stílusirányzatok széles skáláján. Az ismert és eddig itthon még nem ismert alkotók a jelen művészetének pillanatképét villantják fel. Semmilyen irányzat nincs túlsúlyban, a hiperrealizmus éppoly fontos szerepet játszik, mint a legelvontabb absztrakció, de a pop-art, concept-art és más törekvéseknek éppúgy akad képviselője, mint a naiv művészetnek.

Jólesik üdvözölni a második világháború előtti törekvések sikeres hazai képviselőit, és meglepődve tanulmányozhatjuk, hogy mennyire hűek maradtak önmagukhoz utolsó alkotásaikban is, mint Beck András, A. Borbereky Kovács Zoltán, Szalay Lajos, Jankovics József. Egyes magyar művészeknek már a nemzetközi lexikonokban szereplő művei is láthatók a kiállításon, mint Pierre Székelynek, Kepes Györgynek, Bartha Lajosnak, Amerigo Tot-nak, Etienne Vágónak, Pierre Vágónak.

A kiállítás legöregebb mestere, a kilencvennyolc éves Orbán Dezső, a ma már itthon is klasszikussá vált Nyolcak csoportjának tagja. Zúzmarás idő című 1975-ben készült munkája fődrészeken túli rokonságban áll Bartha László balatoni rianásos tájképeivel.

Sok művész stílusát már az idegen környezet formálta, mint a Venezuelában élő Fircsa László monumentális indián tárgyú képeit. Az USA-ban élő Faragó Miklós 1982-es Tisztelet a szülőföldnek című képét viszont Szász Endre ifjonti szürreális stílusa ihlette, a felhőkarcolókon átkódlő Magyarországot tejjel-mézzel folyó Kánaánként ábrázolja nosztalgikus látomásával. Egy-egy utazás emléke vagy a távolban élők nosztalgiája is megjelenik műveiken, mint például a Rómában élő Dallos Marinka tihanyi levendulásokat idéző képén. Különleges élmény Rapaics Richárd mélyértelmű szimbolikájú Attila-gobelinje a kontinenseket szétszaggató nyíllal. Igen nagy a fotóművészek aránya, és meglepően sok a külföldön munkálkodó építőművész, akikről eddig keveset tudtunk.

Nemzeti kötelességünk számon tartani és időnként számba venni a magyar tehetségek kibontakoztatását, alkotómunkájuk eredményét seregszemléken bemutatni.

BRESTYÁNSZKY ILONA

Gellért Hugó: Bartók Béla (1892-ben született Budapesten, tanulmányait New Yorkban végezte, 1915 óta él külföldön.)

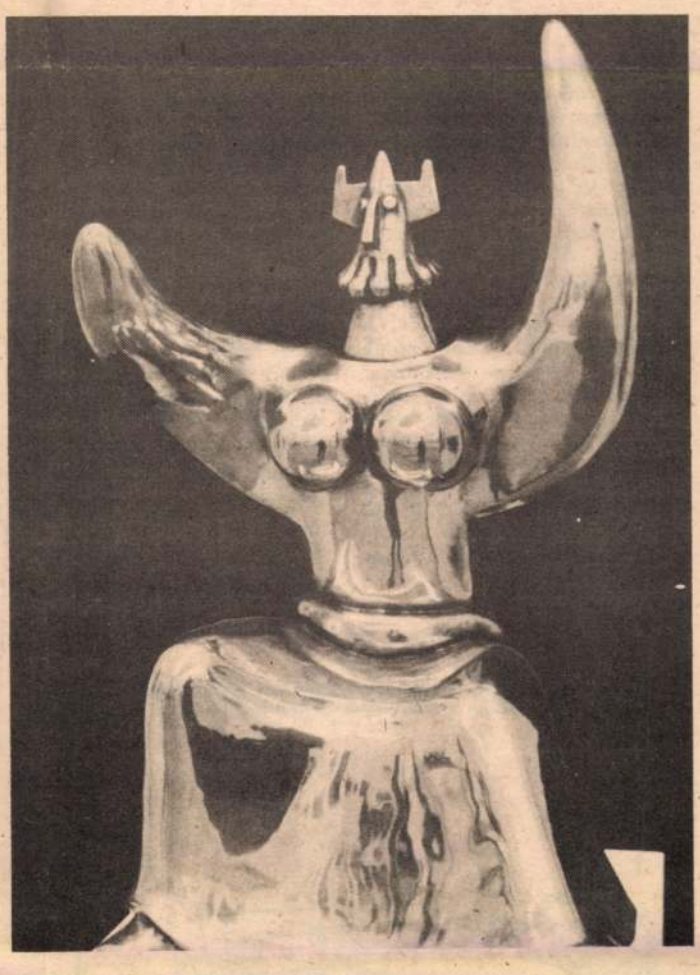

Jakovits József: Mózes (1909-ben született Budapesten, 1965 óta él New Yorkban.)

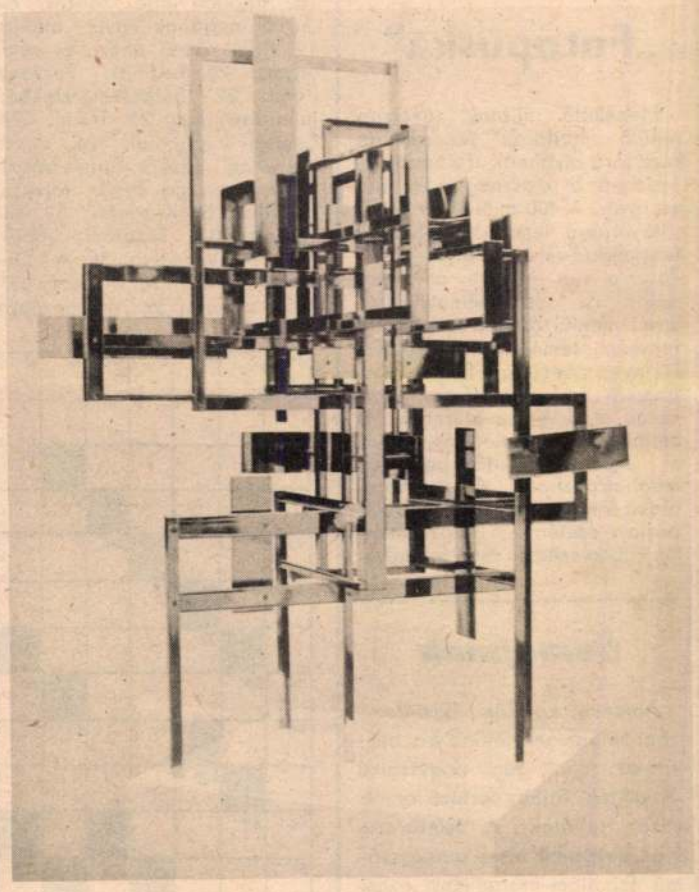

Schöffer Miklós: Mobil (1912-ben született Kalocsán, 1936 óta él Franciaországban, Kalocsán 1980-ban nyitották meg a Schöffer-múzeumot a művész ajándékaiból, Budapesten pedig 1982 őszén volt kiállítása a Műcsarnokban.)

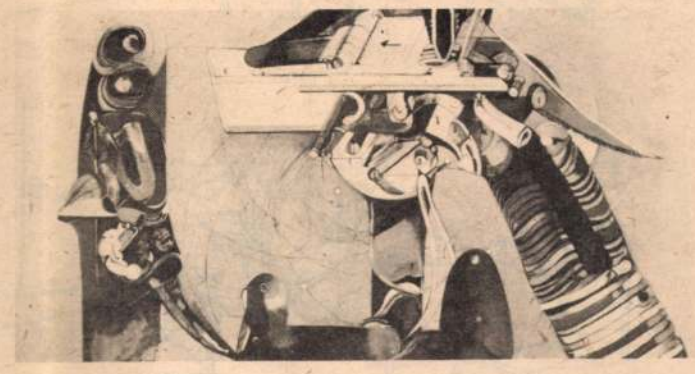

Nemes Endre: Kompozíció (1909-ben született Pécsváradon, 1927 óta él külföldön, jelenleg Svédországban. 1982-ben retrospektív kiállítása volt a Magyar Nemzeti Galériában.)

MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN MAGAZIN

Optikai áramkörök

Graham Bell 1880-ban vitt át emberi hangot fény segítségével, s készülékét „fotofon"-nak nevezte el. A nevét viselő mammutcég szakemberei nemrég indították be a világ első fénnyel működő telefonhálózatát. Bell membránra erősített tükröt, napfényt és szeléncellát használt, utódai száloptikát, mikrolézereket és fotodiódákat. A húsz éve folyó fejlesztés során kidolgozták a minél kisebb fényenergiát elnyelő üvegszálakat, amelyek törésmutatója a keresztmetszet mentén változik: a szilárd mikrolézereket, amelyek az elektromágneses jelet fényimpulzusokká alakítják: erősítőket, amelyek a csillapodott jelet regenerálják, s mindezt mikrométerekben. A fénykábel legjobb változata 3 milliárd jelet visz át másodpercenként, s ezzel a leggyorsabb információtovábbítást teszi lehetővé. A szakemberek remélik, hogy az „optikai áramkörök" az elektronika egyéb területeire — elsősorban a számítógép-technikába — is hamarosan bevonulnak.

Ausztrália jelképei

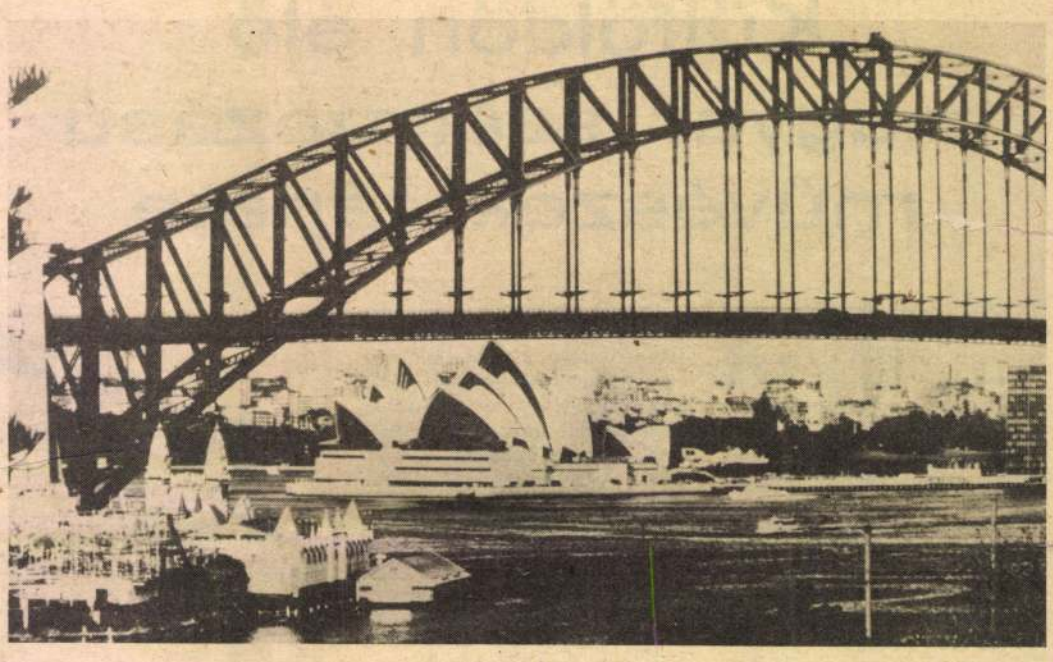

A Harbour Bridge, alatta az operaház

Cook kapitány partraszállása, 1770 óta több mint 210 év telt el, és az egykori angol gyarmatra — a hetven évig volt fegyenctelepre — az első civil telepesek körülbelül 150 éve érkeztek. A bevándorlás azóta is tart: eleinte csak Angliából, később más európai országokból sokan vándoroltak ki Ausztráliába, s miközben lezajlott egy majdnem kaliforniai arányú aranyláz, az indonéz szigetvilágból is folyamatosan érkeztek betelepülők.

Az európai nagyságú országnak jelenleg 14 millió lakosa van. Ebből Sydneyben 2,7 millióan és Melbourneben is nagyjából ugyanennyien élnek. Viszonylag sűrűn lakott az ország több tízezer kilométer hosszú és 150—200 kilométer széles tengerparti sávja, a földrész belseje pedig voltaképpen néptelen sivatag.

Ausztráliában az emberek zöme családi házakban él, emiatt a városok roppant nagy kiterjedésűek, például Sydney 80 kilométeres hosszúságban és 48 kilométer szélességben terül el a Csendes-óceántól nyíló két nagy és sok-sok kis öböl partjain. (Sydney területe 3840 négyzetkilométer, miközben az alig kevesebb lakosú Budapesté mindössze 526.)

Ausztráliának a kengurun és a koalamackón kívül újabban két nagy jelképe lett. A Sydney északi és déli felét összekötő Harbour Bridge eddig is sok képeslapon szerepelt. Ez a hat autósávot és két vasúti pályát átvezető híd önmagában is hatalmas és érdekes építmény. A hídon vámot szednek: minden autósnak, aki északról délre tart, vámot kell fizetnie. Visszafelé nem kell fizetni — előre megfizettetik a visszautat is —, így csak a híd egyik végén van szükség fizetőhelyre. Bár a vámnál a hatpályás utat tizenkét sávosra szélesítették, a reggeli-esti csúcsforgalomban a vámfizetés torlódást okoz.

Megfelelő pontról nézve a híd alatt egy sokkaréjú épület tűnik fel — mint a város újabb jelképe. Ez az 1973-ban megnyílt egyedülálló kinézésű operaház, amelyben 1550 személyes drámai színház, 420 fős zeneterem és egy kisterem is van.

A leggyorsabb számítógép

A legnagyobb japán cég, a Fujitsu műszaki szakemberei tudományos célokra új, szupergyors számítógépet dolgoztak ki és készítettek elő gyártásra. A FACOM VP—200 típusú Norbur Yamaguki, a cég képviselője szerint a világ leggyorsabb számítógépe. A tudományos adatfeldogozásokban az eddigi „gyorsasági rekordot" az amerikai számítógépek tartották. A FACOM VP—200 azonban náluk is gyorsabb: egy másodperc alatt ötmillió számítási műveletet tud elvégezni, míg az amerikai gyártmányú számítógépek például a Cray Research cég X—MP típusú gépe, vagy a Control Data Cyber 205 típusú gépe másodpercenként legfeljebb négymillió számítási műveletet végez el.

Az új japán számítógép nagyon sokféle feladat megoldására alkalmas: elemzi a meteorológiai, biotechnikai adatokat, az atomkutatás adatait, feldolgozza és értékeli a mesterséges bolygók kutatási eredményeit, elemzi az épületek és a hidak szerkezetét és „szimulálni" tudja a szociális vagy gazdasági struktúrákat, vagyis elő tudja állítani azok modelljét. A FACOM VP—200 például 30 óra alatt ki tudja dolgozni az áramló plazma szimulációját, míg például az M—200 típusú univerzális nagy számítógépnek ehhez 1500 órára van szüksége. Az új gyorsszámítógép rövidesen a piacra kerül. Ára 3,1 milliárd yen lesz, de bérbe is vehető havi 69 millió yenért.

Időmérő telefon

Telefonálás közben könnyen megfeledkezik az ember az időről, s ez olykor pénzbe kerül. Ennek megelőzésére olyan időmérőt készítettek amerikai szakemberek, amelyet a telefonkészülékre lehet szerelni.

A hét karikatúrája

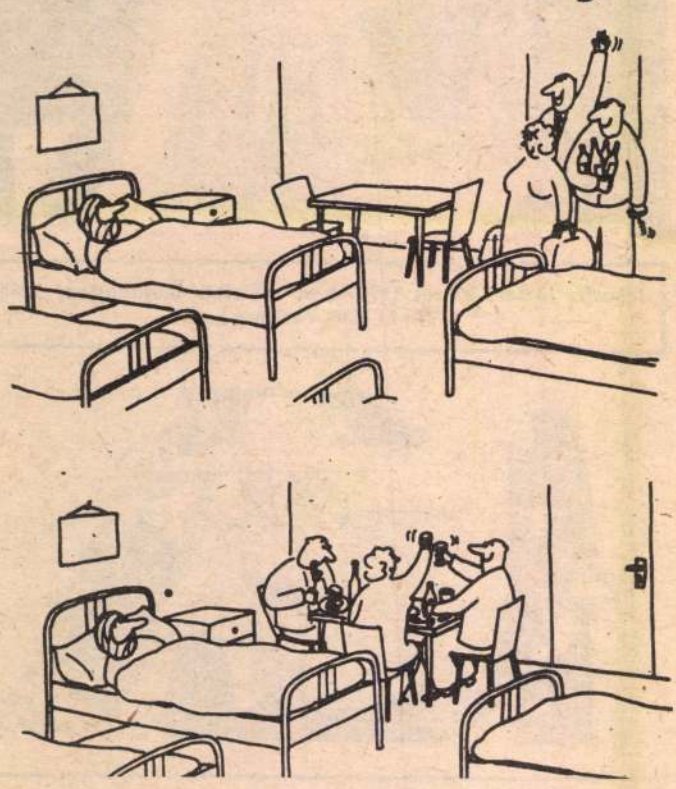

Szöveg nélkül

Jól érzi magát

– Hol dolgozik a férje?

– A sörgyárban. Már három hónapja.

– És hogy tetszik ott neki?

– Nem tudom, azóta nem jött haza.

„Fotopuska"

Menekülő állatok, gyorsan repülő madarak lencsevégre kapására alkalmas „fotopuskát" készített a krasznogorszki műszergyár. A 400 milliméter gyújtótávolságú lencsével felszerelt fényképezőgép szabályos puskatusra van erősítve, az exponálás az elsütőbillentyű (ravasz) meghúzásával történik. A fénykép témája a keresővel könnyen „becélozható". A teleobjektív új megoldással pillanatok alatt élesre állítható. A beépített megvilágításmérővel az exponálási idő pontosan meghatározható. A puskatus alakú támasz még hosszabb expozíció esetén is berázásmentes kép készítését teszi lehetővé.

Ősmajmok

Amerikai kutatók Egyiptomban különleges lelőhelyre bukkantak, ahol igen nagyszámú és sokféle fajhoz tartozó csontvázat találtak. A leletanyag legérdekesebb része a nagyszámú ősmajom-maradvány, ezeknek kora 36—25 millió év között változik. Ezek segítségével tisztázni lehetett egyes részleteket a főemlősök kialakulásának kezdeti szakaszát illetően.

LIS

Rejtvényünk megfejtésével Li nagyobb és legünnepeltebb zo goratechnika megalapítója négy

Vízszintes: 1. Szerepformálás. 9. A „Csongor és Tünde" egyik ördögfiókája. **15. Liszt Ferenc zongorára és zenekarra írt kései táncfantáziája.** 17. Egyik termelési ághoz tartozó. 18. Madách Imre „Mózes" című drámájának egyik alakja. 19. Régi római pénz- és súlyegység. 20. Telt. 21. Becézett Ilona. 22. Szóösszetételekben jelentése: egy. 23. Tromf. 24. Csillag – angolul. 26. „...és holdvilág" (Szerb Antal írása). 27. Az energia egyik forrása. 28. Illat. 29. Kezdete. 31. Hivatkozik. 32. Balatoni üdülőhely. 33. Vérpálya. 34. A Duna mellékvize. 36. Kalibere. 37. Ritka női név. 39. Az Operaház

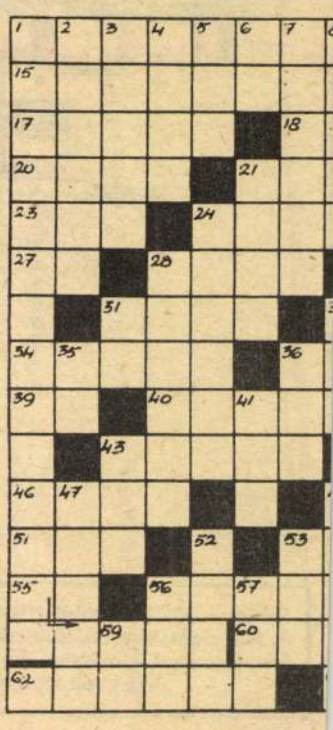

90. **Carreno de Miranda, Jucin** (1614—1683):

HÖLGY MELLKÉPE. Olajfestmény, vászon. 90—78 cm. — PORTRÄT EINER DAME. Öl auf Leinwand.

91. **Cauder, M.:**

IFJUSÁG. Pasztell. 55—40 cm. Jelezve alul balra: Cauder M. — JUGEND. Pastell. Bezeichnet links unten: Cauder M.

92. **Cremonai festő,** XVI. század:

KRISZTUS A KERESZTEN. Olajfestmény, vászon. 33—44 cm. — Cremonesischer Maler, XVI. Jahrh. CHRISTUS AM KREUZE. Öl auf Leinwand.

93. **Dombrowski, S.** (XIX. század):

NAPLEMENTE A TÓNÁL. Olajfestmény, vászon. 60—80 cm. Jelezve alul balra: S von Dombrowski 99. — SONNENUNTERGANG. Öl auf Leinwand. Bezeichnet links unten: S von Dombrowski 99.

94. **Decker, Johann Stefan** (1784—1844):

KÉT FIATAL HÖLGY ARCKÉPE. Akvarell. 280—24 cm. Jelezve alul balra: Decker 835. — PORTRÄT ZWEIER JUNGEN DAMEN. Aquarell. Bezeichnet links unten: Decker 835.

95. **Diepenbeck, Abraham van** (1596—1675):

ÁMOR. Olajfestmény, vászon. 63—48 cm. — AMOR. Öl auf Leinwand.

96. **Dou, Gerard** (1613—1675):

Fényes László
festő és grafikus

Fircsa László festömüvész és grafikus.
Szül.Párisban,1904 dec.24.rom.kat.
1919-ben a budapesti Iparmüv.Iskola növendéke.
1920-21-ben Falus Eleknél butorrajzoló.
1922-ben a Szépmüv.Föiskolán Glatz Oszkár növendéke/arcképek-aktok/
1923-1925 Londonban dolgozik,ahol a " Sphere" és "Tatler"ujságnak szines illustratiokat készitett.
1926-ben Brüsselben egy áruház hirdetési osztályán,mint rajzoló.
1927-1940 Párisban az " Erwin and Wasey and Co."amerikai hirdetési vállalat müvészeti igazgatója,/plakát tervezés ~~stb.~~/ és grafika/ Camel-,Ford-,Chrysler auto-,Hoover-porszivó plakátreklámok.
Azonkivül Philips rádio plakátjai.
1941-1948. Portrait és tájkép olajfestmények,litographia,rézkarc, divatrajzolás/Album de Figaro és Femina,Páris-,Christian Science Monitor Boston-,Ladis Home Journal,New-York./

1948-tavaszán Budapesten divattervezéssel foglalkozott

(Ekkor dolgozik most a müvész.)

Fábry Oszkár müvészettörténész
1948. márc. 20.

megírva Fircsa László

grafikus

kb. 20 év óta Francia-
országban él. 1948-
márc. közepén látoga-
tóba haza jött. Oda-
kint nőtlen, francia
nőt vett el. Fő-ig pla-
kátrajzolással foglal-
kozott.

Bárczy Oszkár
közlése, ki
megígérte, hogy rö-
videsen élőrajzát
beküldi.
1948 márc. 10.

MEGHÍVÓ

A MAGYAR ELŐÁZSIAI TÁRSASÁG

FELOLVASÓ-ÜLÉSÉRE

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM TANÁCSTERMÉBEN
(VIII, MÚZEUM-KRT 14) 1947 ÁPRILIS HÓ 26-ÁN,
SZOMBATON DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

TÁRGYSOROZAT:

Dr Aistleitner József:

A RASZ-SAMRA SZÖVEGEK VALLÁSTÖRTÉNETI JELENTŐSÉGE

Dr Dobrovits Aladár:

ADATOK A MUNKA ÉRTÉKELÉSÉHEZ
AZ EGYIPTOMI TÁRSADALOMBAN

HOZZÁSZÓLÁSOKAT SZÍVESEN VESZÜNK

AZ ÜLÉS ELŐTT, 1/2 5 ÓRAKOR VÁLASZTMÁNYI ÜLÉST TARTUNK,
MELYRE TAGJAINK PONTOS MEGJELENÉSÉT KÉRJÜK

ELNÖKSÉG

Hungária Rt. Bp.

Firca László

autotervező

1920

Évinek 1930.83.l.

Zsigmond Király dénára VIII. 124

O Fire Ferdinánd

Körmös

1721-22.

Emlékkönyv

Schuller Jné

450. 451. l.

-621
62

MDK

Fircsa László

a 350 pengös díjat nyerte el pályamüvével.

FTR plakátpályázata.- Magy. Ip.Müv. 1927.222.1.

Fireman és Faragó

"Dalok Ős-Budavárából" származó versekhez hat rajzot készitett a két müvész illusztrációként: "A müezzin dala", "Luigi dala", "Namunah dala" , "Le coucher de la mariée" és "A fakir dala" cimmel.
Repr.-ók.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 7.
VII. évf. 23. sz. 391-392. lap.

MDK

Firemann Gyula

Tussrajz

Szent György czéh 1o. műv. szkc. 1912. febr.
73 l.

M.D.K.

Firemann Gyula

Magyar születésü new-yorki müvész a New-York Herald rajzolója "A kinai szinházban", "A kancellár" és a "Vádló" cimekkel készitett rajzokat, amelyekről repr.-kat mutat be a lap Justus József: "A kinai szinház" c. beszámolójának keretében.
Justus József a "Szinház" c. folyóirat new-yorki leveleżője.

Szinház, Bp. 19o4. juni. 12. II. évf. 24. sz. 398-399-400. lap

M.D.K.

Firemann Gyula

"Justus József a Szinház és Élet amerikai levelezője" cimmel készitett rajzot a művész a lap munkatársáról.

Szinház és Élet, Bp. 1904. juli. 31. II.évf. 31. sz. 57. lap

M.D.K.

Fireman Gyula

"Mária Dorottya" és "Orleansi Fülöp" képeihez készitett keretrajzokat.

Magyar Salon, Bp. 1896 aug. hó. 25. kötet belső cimlapján.

M.D.K.

Fireman Gyula

Iksz: "Cigányélet" c. beszámolója az Ujságiró kongresszuson megjelentekről és ennek illusztrálására készitett a müvész rajzokat a jelenlévőkről: Rajz:Rákosi Jenőről és "sakkozó ujságirók" cimmel.
Festmény: Fráter Imre, Weisz Jenő, és Barna Izidor-ról. Rajz: Makai Emilről, "a fakir" és "Rákosi Viktor" cimmel. "Berényi László", és "A "Sándor" cimmel, valamint "Sziklay János" cimmel rajzok, illetve portrék a nevezettekről.
Magyar Salon, Bp. 1896. aug. hó. 25. kötet 909-943. lap

M.D.K.

Fireman Gyula

Az Ujságiró kongresszuson megjelentekről ir Iksz sign.-val a lap munkatársa és a beszámoló illusztrációjára készit rajzokat a megjelentekről a müvész; valamint festményeket. "Gonda Dezső", "Gerő Ödön" és "Lendvai Sándor" cimmel festmény- repr.-ók.

Magyar Salon, Bp. 1896. aug. hó. 25. kötet 909-943. lap

M.D.K.

Fireman Gyula

Rákosi Viktor: "A munkácsi ünnepek" c. beszámolóját-az ezeréves jubileumról- illusztrálta a müvész: "A munkácsi főkapitány", "A rendező főispán", "Vendég Lengyelországból, "Vereckei paraszt", "Idill az ünnep közben", "A vereckei emlék" és "Ünnepre sietők" cimmel és egy festmény: "A beszkidi emlék leleplezése."
Repr.-ók.

Rajza a halott Edmond Goncourt-ról. Repr.

Magyar Salon, Bp. 1896. aug. hó. 25. kötet
975-984. lap
1071. "

M.D.K.

Fireman Gyula

"Magyar születésü, newyorki müvész", aki "Az ujságirók kongresszusa alkalmából rajzokat készitett a magyar és a külföldről ideutazó ujságirókról". Lyka Károly: "Európa pennája" cimmel ir a kongresszusról.
A beszámoló illusztrálására készitett rajzok: két rajz, két angol ujságirónőről. "Rákosi Jenő", "Strausz Adolf rendező", "Szatmári Mór", "Sziklay János", "Lendvai Sándor" Rajz az egyik párisi ujságoróról, egy másik rajz Rákosi Jenőről és a müvész önarcképe. Magyar Salon, Bp. 1896. julius hó. 25. kötet, 674-698. lap

Firemann Gyula

"Tarokkparti az Otthon-Körben" c. képét bemutatja a lap.
Repr.
A magyar müvész a New-York World illusztrátora,-közli a lap.

Otthon, Bp. 1896. május hó
177. lap

Fireman Gyula

A lap "Fireman" cimmel ir a fiatal müvészről: a Newyork-World első rajzolójáról, „akit a millenáris nevezetességek mellett, a honvágy is haza hozott, lévén ő nyiregyházi születésü, s amellett, hogy lo éves kora óta tartózkodik Amerikában, nem felejtett el magyarul." Elismeréssel emlékezik meg "müvészi becsü rajzai"-ról, melyeket a lap jelen száma mutat be.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 21.
VII. évf. 25. sz. 421-423, 429, és 436. lap.

Fireman Gyula

C. Asahina és Kotaro Mochizuki arcképét készitette, valamint önarcképét is a lap számára.
Három repr.

A HÉT, Bp. 1896. juli. 5.
VII. évf. 27. sz. II. kötet. 476. 479. lap

Fireman Gyula

A Sajtó kongresszuson résztvevő Hugh Gilsean-Reid arcképét rajzolta le a lap cimlapja számára. Ezenkivül még hét rajzot készitett a kongresszus résztvevőiről.
Repr.-ók.

A 429. lapon négy rajza szerepel "Tipusok a Sajtó kongresszusról" cimmel. Repr.-ók.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 21.
VII. évf. 25. sz. 421-423. lap.

A munkácsi vár alján. Fireman Gyula rajza.

hercegnő mellett a *haute-marque* és a tizenhárom próbás gentleman után az *escroque*, a szélhámos, a hamiskártyás. Érdekes özvegyek tarkítják a társaságot. Férjük többnyire *nemzeti martir* vagy *tábornok* volt. Mintha csak istenben boldogult Csiky Gergely Szederváry Kamillájánál jártak volna iskolába.

A magyar fürdőhelyek közt nem szabad elfeledni Bártfát, a hol tavaly királyné ő felsége is töltött pár hetet. Különösen a huszas évek végétől a negyvenes évek elejéig volt rendkívül divatos fürdőhely Bártfa, úgy hogy a ki előkelő volt, az mind Bártfára ment, mint a hogy ma Ostendébe, Helgolandba divatos utazni.

A magyar és lengyel főurak káprázatos pompát fejtettek ki, és olyan fogatokat lehetett látni ott, a melyek ezreket értek. Bártfáért már akkoriban sokat áldozott a sárosmegyei előkelőség és a Péchyek, Szinnyey-Mersek, Bánók, gróf Dessewffyek, Bujanovichok, Hedryek, báró Ghylányiak, Semseyek mind ott építtettek nyaralókat. Lavotta, a zseniális muzsikus is megfordult egy Anna-bálon Bártfán és itt egy *Báli emlék* című darabot szerzett, a melynél még ma sincs szebb táncegyveleg egész zeneirodalmunkban.

A régi fénynek, dáridónak vége van már Bártfán, de a mult kártyázó, búsuló, tivornyázó gavallérjai helyett egész Európából jönnek gyógyulást kereső vendégek, a kiknek száma két-három ezerre is emelkedik minden nyáron.

Fürdőkről, speciálisan Bártfáról emlékezve, érdekes szólni Krinicáról, mely már Galiciában fekszik, az új-szandeci kerületben, nem messze a Tarnow-Leluchowi vasútvonaltól. Bártfától kocsin mintegy tíz mértföldnyire van és két út is vezet oda. Az egyik Gribowon át visz, azon a szoroson keresztül, a melyen 1849 nyarán a muszkák bejöttek, de lehet Dukla felé is menni, a Poprád völgyén át. Ezt az utat, a régibb időkben, jó lovakkal hét óra alatt tették meg a sárosi urak.

A krinicai fürdőt nagyon kedveli a lengyel arisztokrácia, a mi speciálisan nemzeti jelleget kölcsönöz neki. Itt láthatók azok a sugár, átlátszón fehér arcu lengyel asszonyok, a kik eljönnek a régi *udvarházakból*, hol a töredezett kerítésre ráborul a fagyalfa és a nagy, bozótos kertekben suttog az ezüstszínü rezgőnyárfa levele. Azok a forró vérü, gondtalan, álmodozó, lelkesülni és szeretni egyformán tudó asszonyok, a kiknek a tipusát olyan pompásan festi Sacher-Masoch a *Holdas éj* című novellájának Olgájában — és ide jönnek mulatni azok az élvezni, mulatni vágyó, gyakran eladósodott, de mindig szeretetre méltó lengyel gavallérok, az ő nagy nemzeti erényeikkel és hibáikkal.

De ott vannak a Potockyak, a Sapiehák, Badéniak, Goluchovskyak, Lanckorowskyak, Sorguskok is mind, a kik ősiségüket meg a Jagello királyokon is túl viszik, és a kik az ősi név mellé még az ősi vagyont is megtartották. Hazafias föladatnak tartják a lengyel fürdő emelését és minden lengyel főúr tölt Krinicán pár hetet.

A mi a modern fürdőéletet általában illeti, hogy úgy mondjuk, folytatása a városinak. Fényes toilettek, összejövetelek, estélyek, — az utcai sétát a közelebb és távolabbi kirándulások pótolják.

Nagyobb családok egész villákat bérelnek — mint teszik például Tátra-Füreden gróf Karácsonyi Aladárék, Zichy Károlyék és még néhány főúr — és otthon főzetnek, tökéletesen kedvük szerint berendezkedve.

Ez nálunk azonban még nem vált általános szokássá, mint Ausztriában, részben azért is, mert a magyar embernek nem igen van türelme három-négy hónapot egy helyben tölteni. Így nem honosult meg a *table d'hote*-rendszer se, és mindenki egyedül, vagy apró koteriákban megy ebédelni. A kotériák és klikkszellem átalában nagyon virágzik a magyar fürdőhelyeken, minden liberális áramlat ellenére és a régi ivású dzsentri asszony akárhogy el van is adósodva, aggodalmasan kerüli, hogy leányát ne tüntesse ki egy művelt pénzes ifjú, a ki véletlenül nem a *múzeum háta mögött*, de tán odább a Lipótvárosban pillantotta meg a napvilágot...

Ez a kaszt- és klikkszellem gyengéje hazai remek fürdőhelyeinknek, és ez az oka, hogy akárhány vagyonos, művelt család a wörthi tó mellé, a Salzkammergutba vagy Tirolba viszi pénzét, a hol nem nézik azonnal a sétányon, hogy hány águ korona van a keszkenőjébe varrva . . . . . B—g.

Uj Idők 1896. II.

A jó isten vidéke.

— Munkácstól Beszkidig. —

Vaszilje, a mi derék rutén kocsisunk, bizonyára észre vette, hogy az utazás az ő fatengelyü szekerén nem esik jól a fővárosból idecseppent csontjainknak és azért, meg hogy a kínszenvedést feledtesse velünk, az egész úton, Voloctól a verecki szorosig, jól tartott egészséges észjárásra valló bölcselkedésével. Vaszilje magyarul beszélt. Az igaz, hogy néhai Szarvas Gábor kifogásolta volna a magyarságát, hanem nekünk jól esett, sokkal jobban, mint az utazás az ő szekerén. A szerpentinut legmagasabb pontján mondott valamit, a mi igazán följegyzésre méltó és erősen simított magyarsággal körülbelül így hangzik:

— Ez itt a jó isten vidéke. Kívüle nem volt eddig rá gondja senkinek. Szegény emberek lakják, a kik nagyon örülnek, ha mindennap kijut az árpakenyérből. A mi jó föld, az az uraké, a mi szikla, az mindenkié és senkié. Még a madár is az urakhoz csatlakozik és kerüli a senkiék területét. Mert a madár is csak annak dalol, a ki kenyeret ad neki.

S valóban, a napfényes erdei tájékon végig csörtetve, feltünt nekem, hogy nem hallok sehol sem madárdalt. Hova lettek a jó isten vidékén a szárnyas trubadúrok? Csak nem nyelte el az a néhány kalitka formáju úrilak és kastély a hegyek csúcsain? A Vaszilje édesapja és nagyapja még ismerte őket, ő maga is emlékezett rá, hogy kicsiny gyermek korában *evett* az erdei madarak húsából. Akkor történt ez utoljára, mikor az oroszok átkeltek a határon és elindultak a véres útra, a melynek végállomása Világos volt. Tán megijedtek a *Bozse cár*-dallamtól, vagy pedig mind megette őket akkor az éhes orosz? Az utóbbit hiszem el inkább, mert azóta sem hangzott fel a jó isten vidékén az orosz himnusz, sőt inkább folyton hódít a magyar szó. Élő tanuság mellette a Vaszilje magyarsága, a messze vidékről ide sereglett rutén nép lelkes éljenzése, meg a két papjának a beszéde, a melylyel a magyar kormány képviselőjét üdvözölte.

Különösen az egyik lelkész, a voloci, beszélt a magyarok szíve szerint, de azonfelül kiéreztük szavaiból, hogy a saját szíve szerint is. *Faukovich* Antalnak hívják és én azt hiszem, ez a név érdemes arra, hogy emlékezetünkbe véssük. A magyarokkal együtt jövő orosz nép — úgy mondá, — ezer éven át, mint jó és balsorsban egyenlően részes honfitársak küzdenek a mindkettőjüknek édes magyar haza fentartásáért, és most ezer év múlva is

Alakok a Verhoviniából.

Zsidó cigányok.

még mindig mint édes testvérek példás egyetértésben és békességben élnek a vereckei szoros által jelölt Kárpátok lábainál. E leleplezendő emlékkő pedig hirdetője lesz a magyar nemzet hű szövetségesének, a magyarországi orosz nép őszinte hazafiúi érzületének is. — Ez a határszéli Cicero rövid néhány mondással egész programmot adott, valóságos *politikai* szónoklatot mondott, a miniszter pedig mit tehetett egyebet ilyen szerencsés körülmények között, minthogy hálaimát mondott a jó isten vidékének e kimagasló pontján, hogy olyan hű és magyarbarát érzésre talált. Nem is csipkedési hajlam, hanem inkább őszinte elismerés volt tehát abban, a mit egy jelenlevő ellenzéki képviselő a két beszéd meghallgatása után mondott:

— A pap úgy beszélt, mint egy miniszter, a miniszter pedig úgy, mint egy pap!

A beszkidi határemlék.

S ha ezek után mégegyszer megnépesülnek a vereckei erdők, biztosra vehetjük, hogy a szárnyas trubadúrok nem a *Bozse cár,* hanem a *Hazádnak rendületlenül* melódiáját fogják énekelni . . .

*

Kissé a végén kezdtem, de nem árt az összefüggésnek. Mert a vezérlő fonalat megtaláltuk már Munkács városában, a hol olyan magyar a hangulat, hogy tán Szegeden vagy Debrecenben sem lehet különb. Ha egyébre sem lett volna jó a millénium, már csak azért is megérdemli a vele járó fáradtságot, hogy megismertük ellenségeinket és jóbarátainkat. Munkácson, rajta túl és az egész *jó isten vidékén* velünk, magyarokkal érez a nép. Egy ökölnyi csemete, egy tiz éves fiú fejtette ki legjobban ezt az általános érzést, mikor az iskola nevében üdvözölte a kormány képviselőjét:

— Csak viseletünk más, de mi mindnyájan magyarok vagyunk.

Valószínü, hogy nem értette meg, mit mond, hogy csak betanították erre a röpke igére, de milyen derék és hazafias lehet az a *tanítói és lelkészi kar*, a melynek vezetése mellett ilyen mondások kelnek a nép gyermekeinek ajkairól.

A Zrinyi Ilona dicsőségének színhelye, a munkácsi vár ma nem a magyar szabadság védőbástyája, de mégis sokkal több: egy hivogató, csalogató szózat, a mely a határvidéken lakó, idegen ajku népet egyre közelebb hozza a magyar nemzet érzéséhez; egy hatalmas ujj, a mely arra felé mutat, a hol kézszorításra vár a magyar nemzet jobbja. A rutén nép megfogta ezt a kezet és nem bocsátja többé el. Hiába csábítják a Kárpátok túlsó oldaláról, hiába küldözgeti ezentúl titkos emisszárusait a moszkvai pánszláv komité: ez a darab föld, a jó isten vidéke, elveszett az orosz agitáció számára.

Csak aztán tegyünk mi is valamit e szegény népért. Adjunk neki nemcsak nyelvet és érzést, hanem jobb és kevésbbé kemény kenyeret is. Ne mondja többé a szegény és becsületes Vaszilje:

A vereckei bíró.

— A mi jó föld, az az uraké, a mi szikla, az mindenkié és senkié. Még a madár is az urakhoz csatlakozik és kerüli a senkinek területét. Mert a madár is csak annak dalol, a ki neki kenyeret ad.

*

A munkácsi vár alatt elterülő sikon a *vereckei biróval* találkoztam. Rögtön ráismertem hasonmása után, a mely kiállítás Falujában viaszban készítve látható. Büszkén lobogtatta a magyar zászlót reggeli nyolctól délutáni kettőig, és dehogy engedte volna ki kezéből a zászlórudat. Pedig forrón sütött fejére a nap, csábítóan szólott a muzsika és hivogatta, csalogatta a megcsapolt pálinkás, meg sereshordók egész sokasága. A faluja népe evett, ivott és táncolt, ő meg se mozdult arról a helyről, a hova a rendezők állították. S meglátszott vonásain a büszke tudat, hogy ő most a faluját istennek tetsző irányban vezeti. Mikor pedig a három ágyúlövés a vár fokáról jelezte, hogy megkezdődik a dombtetőn felállított lombsátorban a hálaadó isteni tisztelet, a melynél *Firczák* püspök celebrált, mintha megmozdultak volna ajkai. Lehet, hogy oroszul imádkozott, de érzése bizonyára magyar volt . . .

A nagy mezőn tolongott a Verhovinából és a Beszkidek aljáról idesereglett nép. Csodálatos változatossága a fajoknak és a tipusoknak. A civilizáció még nem végezte rajtuk nivelláló munkáját és mindenütt kirítt az ősember eredetisége. Láttam olyant is, a mit eddig még soha, láttam *zsidó cigányt*. Egy egész bandát, a mely Holubinából eljött. A primás vörhenyes szakála és élesen markirozott szláv arcéle eszembe juttatta egy történetíró állítását, hogy a lengyel zsidó nem keletről származik, hanem szláv eredetü. Valóban ilyenek lehettek a régi kazárok, a kik a nyolcadik században, valamelyik fejedelmük parancsára áttértek a zsidó hitre. Leszálltak a lóról, a degeneráció kegyetlen törvénye az oroszlánokból macskát csinált, de a pislogó tekintetben van még azért valami a régi tűzből. Macskahunyorgatás — mondja a felületes szemlélő, de azért még sem lett a hajdani kazárivadékból talpnyaló, hízelgő eb. Ravasz, furfangos, sőt tán alattomos is, de szolgalelkűséget nem ismer. Nagy munkába kerül majd, ha őket közelebb akarjuk hozni a civilizációhoz, hisz' egész hitvallásuk nem egyéb a zűrzavaros tradició roncsainál és foszlányainál, a mely úgy ragadt húsokba, mint a kullancs, — hanem azért mégis érdemes volna megkísérleni velük szemben a civilizáló munkát!

Egy kisorosz parasztokból álló csoport oldalt állva nézte az ugrándozó, ficánkoló és látszólag bőrébe nem férő prímást. Valami kimondhatlan lenézés és megvetés volt a tekintetében. Így nézheti a tiszta vérü beduin az elfajult és eredeti hivatásától eltérő arab földmívelőt. Pedig az arcél mind a kettőnél ugyanaz, nem különben a vér, a mely ereikben folyik. A gubás férfiak szinte Holubinából jöttek, de nem vegyültek el a többiek közzé. Nem érintkeznek a többi hegylakóval, csak egymást között házasodnak, sőt még a vallásuk is egészen más; rideg és aszkéta életmódot szab rájuk, nem engedi, hogy a mások főztjéből egyenek, a mások italából csillapítsák szomjukat. A rutén nép különös dolgokat regél róluk: hogy a régi skopcoknak, az öncsonkítóknak utódai és még most is titkon embereket áldoznak sötét pogány bálványuknak. Bizonyos, hogy ez csak ráfogás, de az is tény, hogy ennél a fajnál sokkal nehezebb dolga lesz a civilizációnak.

*

Még csak a két emlékről akarunk szólni, a melyet július huszadikán a magyarok bejövetelének felállítottak. Az egyik *emléktábla* a vereckei szoros legszűkebb pontján egy bizarr alakú sziklatömbnek a völgyre néző oldalán. Rajta ez a felírás domború betűkkel: *Az ezer év emlékére.* Közepén az ország címere nemzeti színekben, balról *896 Árpád*, jobbról *1896. I. Ferenc József* felírással. A címer alatt félkörben: *Isten áldd meg a hazát,* — A másik, a melyet a beszkidi csúcson felállítottak, egy gránit-obeliszk, négy oldalán a következő felírásokkal:

Középen: A honfoglalás emlékére Magyarország ezeréves fennállásának országos ünneplése alkalmából 1896-ik évben.

A másik oldalán: Lónyay Sándor főispán, Jobszty Gyula alispán közrehatása, Káldy Gyula kir. főmérnök müvezetése mellett emelte a vármegye közönsége.

A harmadik oldalán: I. Ferenc József királyunk dicsőséges uralkodása és Bánffy Dezső báró miniszterelnöksége alatt.

Végül az *előrészen* Korody Sándornak következő verse: Honfi, e bércormon szived hevesebben dobogjon, jelzi, hogy ősi honod drága határa ez itt. Itt hangzott egykor riadó csatakürtje Lehelnek, nagy Rákóczynk itt hullatá bucsukönnyeit. Szent kegyelet tüze gyúl itt minden csipkebokorban. Oldozd meg sarúid, szent hely ez itt, a hol állsz. 1896.

Edmond de Goncourt.

... Mikor pedig a leleplezési ünnep véget ért, örömujjongva vette körül a messziről összesereglett nép az obeliszket és folytonosan éljenezte Magyarországot. Egyszerre csak elnémult a zaj — áhitatos csend; néhány fővárosi író, megkapatva a pillanat fenségétől, rákezdte a szózatot. S a következő percben száz meg száz hang énekelte velük együtt, ki szöveggel, ki pedig csak a melodiáját. Odaátról a galiciai bércek visszhangja is beleszólott és az erdők mélye zúgva adta meg a kiséretet.

A mint pedig elnémult a hazafias dal, felülkerekedett a jókedv. A népnek táncra hajlott a kedve és a maga módja szerint ivott áldomást a nap emlékére. Tréfa, kacagás hangzott mindenfelől és nem utolsók voltak a rendnek őrei, jóvérü magyar fiúk, a kik levetvén rövid időre a szigoru fegyelem békóit, a rutén és lengyel pórnépet oktatták a magyar táncra. Hanem a legkimagaslóbb pontja a mulató kedvnek mégis csak az volt, mikor vezetőjük, egy fiatal és hővérü csendőrhadnagy egyszerre csak elkiáltotta magát:

— Csendőrök! Állítsátok fel a népet... négyesre!

IGRIC.

Az alcsuthi kézfogó.

Alig egy évvel ezelőtt szomoru hír jött József királyi herceg nyugodalmas alcsuthi otthonából A hercegi család egyik legféltettebb kincse, László királyi herceg végzetes balesetéről szólt az a hír s akkor az egész ország részvéttel fordult a mély bánattal sujtott család felé. Most megint Alcsuth felé fordul minden tekintet, de ezúttal örömmel teljesen, mert az alcsuthi virágos kastélyban ünnep esett, a melyen szíves buzdulással veszen részt az egész ország.

József királyi herceg leányának, Mária Dorottyának kézfogóját ünnnepelték mult csütörtökön egy francia fejedelmi dinasztia sarjával, orleansi Fülöp herceggel.

Ennek a hire őszinte örömöt keltett mindenfelé. Hisz' a kedves menyasszonyról oly sok szívmelegséget sugárzó, kedves apróságot tud az ország, hogy az ő megvonult, poétikus életefolyásának ez a kivételes ünnepnapja a szeretet visszhangját keltette mindenütt. Mária Dorottyát úgy ismerik mint az alcsuthi és fiumei virágoskertek hercegasszonyát, a ki magyar dalért, magyar költőért épp oly meleg szívvel tud lelkesedni, mint a mennyire különben kerüli a zajos világot, a fényes udvari ünnepségeket. Azt is tudják róla, hogy legkedvesebb kedvtöltése a művészet, hogy fest és rajzol, hogy buzgalommal míveli a zenét és fölötte szereti az irodalmat, Országszerte ismerik ezeket az apróságokat és ismerik gyöngéd, meleg kedélyét, mely meghatóan nyilatkozott a maga egyszerü bánatában a kis László királyi herceg halálakor.

Vőlegénye, Fülöp orleánsi herceg, a párisi gróf fia, s mint ilyen a francia royalista párt trónörökös-jelöltje. A hercegről hat év előtt sokat beszéltek az ujságok egy merész és impulzív természetét jellemző tette révén. Fülöp hercegnek, mint egy bukott francia dinasztia tagjának, törvény tiltja a francia határ átlépését s ő is, mint rokonai, a külföldön kénytelen élni, számüzetésben. Mikor 1890-ben Fülöp herceg nagykorúvá lett, Lausanneból Párisba ment, a törvény tilalmának ellenére, s be akart állni közkatonának

XXI-fogás az Otthon-ban.

ott volt a kert. Lekiabáltak utánnuk s ők visszafeleltek.

— Itt vagyunk.

— Nem jöttök fel?

— Mindjárt.

— Nem fáztok?

— Nem.

Mikor egészen csend lett, újra a leány kezdett el beszélni.

— Maga nem lát soha semmi olyant, a mire más azt hiszi, hogy nincs?

A férfi szomorúan maga elé nézett s nem tudta, hogy mit kezdjen ezzel a leánynyal.

— Nem — mondta — én ilyest sohase látok. Ez a világ nekem ismeretlen. Ott csupa egészséges, erős ember van, a kik ha megfogják az asszony kezét, vezetni bírják, reggeltől estig dolgoznak, kenyeret keresnek s ha néha megfog engem is valami ébrenalvásféle, ennek a nemzedéknek a folytatását látom, csupa szép egészséges, erős gyermeket, olyanokat, a kik majd elbírják a munkát, széles, izmos vállal emelik az életet, nem félnek semmitől, erősek, bátrak...

A leány kipirult s erősen megszorította a férfi kezét. A szűz lelkébe egyszerre belecsapott valami az anyából, lelkesedni kezdett s képzeletében rajzolgatni kezdte azt a gyermeket, a ki majd az övé lesz.

— Igen, erős, széles vállu, bátor...

Hosszasan elnézett a Duna felett messze a sötétségbe s míg a férfi beszélt, néha közbeszóllott, csak úgy suttogva, hogy ne zavarja a hangot:

— Már látom, látom...

Asszonytábor Budavár ostroma alatt 1849-ben.

A magyar nők minden időben kivették részüket a haza sorsából, most a fényből és a ragyogásból, egykor pedig a halálos veszedelemből, meg a nehéz küzdelemből. Hogy elmúltak a tündérszépségű napok, a mikor Mátyás templomába vitték a szent koronát, eszembe jut az az idő, a melyről jó anyám úgy beszélt nekem, mint a ki maga is részt vett a harcban, a mely Mátyás templomának visszanyeréseért folyt. Eszembe jut az *asszonytábor*, a mely 1849 május havában a pesti *Kálvárián* ütötte fel sátrait és erről akarok egyetmást elmondani.

Kemény tél volt az 1848—49-iki, különösen kemény Buda és Pest lakosságára, a mely Windischgrätz herceg diktátorságát nyögte. A felszabadító honvédek csak május harmadikán jelentek meg a Gellérthegyen, a hol Görgey főhadiszállása volt és részben onnan, részben a Naphegyről intézték támadásaikat Buda vára ellen. A békés és védtelen Pest lakossága irtózatos napokat élt ezalatt, Hentzi szünet nélkül bombáztatta a várost, úgy hogy az alig épült és fejlődésnek induló szép Dunasor rövid pár nap alatt romhalmaz volt csupán.

Gyülevész horvát katonák jártak be a házakba és mindenféle rablott portékát kínálgattak. Egyízben bementek egy előkelő úrnő, *Kandó* Józsefné konyhájába és ott a nőcselédeknek bársonydarabokat, selyemkendőket ajánlottak potom olcsó áron. Véletlenül kijött az úrnő is és egy vad martalóc elébe állva, rendkívül finom, törökös mintázatu kendőt kínált az neki megvételre.

Uj Idők 1896. II. 26 sz.

Firemann Gyula

semmi önállóságot, így kell nekem támaszkodni, így . . .

— Mitől fél?

— Semmitől, de ebben a semmiben benne van minden. Mondok magának egy nagyon nevetségeset, de ne kacagjon ki érte. Tavaly az állatkertben egyszerre csak látom, hogy zagyván, ostobán kering körülöttem az egész nagy publikum, senki se találja a kijárást, a férfiak jajveszékelnek, némelyik akkora volt, mint Góliát és úgy siránkozott, mint egy asszony, a gyermekek ordítanak, a sok menekülő egymást tépi, tapossa, s az egészből néha csak annyit hallottam, hogy: a leopárd, a leopárd! kiszabadult egy bestia s menekülnek előle eszeveszetten. Nem mentem egy lépést sem. Hol az az állat. A napernyőmmel elverem magamtól . . . Lássa, így vagyok azzal a veszedelemmel, a mit ismerek . . . De ha csak sejtelmeim vannak, ha a nélkül, hogy látnék, csak úgy képzelek valamit, sokszor valami fehéret, a mi a levegőben lebeg, máskor sötét, mozdulatlan, rémítő feketeséget, akkor azt hiszem, hogy mindjárt végem. Még egy utolsót se tudok imádkozni, ennyit se tudok mondani: Istenem, hanem behunyom a szemem, megáll a szívem és vége mindennek . . . Nem érzi, mintha valami különös szagok úsznának a levegőben? . . .

— Nem, nem, semmit.

— Lássa, néha engem ilyesmi is gyötör. Most is... Mintha közelebb jött volna a temető, vagy a Duna hozná magával... Ezt figyelje meg, lehetetlen, hogy ne érezzen valamit. A levegő nem üres, tele van gomolygó sűrűséggel, a mi vagy magában egy testben marad, vagy eloszlik és elborít mindent, mint valami végtelen köpenyeg. Így nem olyan veszedelmes, csak valami hangulatba ringat, eltölt félelemmel, borzongással, a másik azonban test, megfoghatatlan, rejtelmes, ráijeszt az emberre, ha látom, mindig erősen a szívembe nyilalik... Ez fog megölni.

— Bolondság, gyerünk vissza.

— Nem bolondság. Nekem mindig ilyesmivel van tele a fejem s ha bolondság volna, akkor bolond lennék én is. Pedig nem vagyok az, csak egy kicsit gyönge, egy kicsit beteges, mióta a mama meghalt, mindig... Mi jön ott?

— Hol, fiam?

— A Dunán, nem látja?

— Nem, semmitse látok.

— Furcsa. Igen, most már egész tisztán látom. Egy kis hajó, valami benzines kis szerszám lehet vitorlával. Hogy hajlong, ott bizonyosan nagyobb a szél.

— Merre?

— Lefelé.

A férfi belemeresztette szemeit a sötétségbe s azután szomorúan nézett a leányra.

— Nincs ott semmi, fiam...

— Lehet, nem is mondom bizonyosra, talán csak úgy érzem. — Ő is elszomorodott s a mint most már visszafelé mentek, valósággal hozzátapadt az erős emberhez.

— Soha se tudom bizonyosan, hogy mi igaz abból, a mit látok. Én esküdni mernék arra, hogy minden valóság, de ha mások azt mondják, hogy nem az, hát azoknak is van valami igazuk. — Emlékszik, az elébb egyszerre nagy csend lett az asztal mellett.

— Igen, és?...

— No, az nem volt közönséges csend. Láttam a mamát... Más talán nem látta, de megérezte mindenki, hogy ott van, azért elhallgattak... ott volt, higyje el...

A parton egy nagy kő hevert. A férfi odavezette a leányt s leültette. Maga is melléje ült s mert érezte, hogy hideg a keze, melengetni igyekezett a kis fázós kezeket a maga tenyerei között.

Az első fordulónál már

Firenzei festő 17. y.

„Isabel fiatalkora" o.v. 69x51 cm

Restaurált. Védett.

Kikiáltási ár: 25000 ft.

BÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

Trieszrei festő 15 sz. közepe MDK

halott cardinalist ábrázoló pestrőrélelét
áthelyezték a trieszrei Sta Croce Museo
dell' Opera-jából a katedrális jobb-
oldali falára
(repr)

Pigler, Portraying of the dead
Acta Historiae Artium IV Tom., 1956. 1-2. sz. 3.o.

Firenzei festő 17. sz.

„Alexandriai Szent Katalin"

o.v. 70 x 57 cm (Restaurált) Véckh.

kikiáltási ár: 40000 ft.

BÁV 53.Képaukció Bp.1980.december

firenzei Albert festő

Filippino Lippi követője talán az esztergomi palota falképeit festette ami 1500 tájáról származik,közöttük szerepel a négy erény alakja is.

Erények képe az esztergomi palota egyik szobájából,1500 körül./repr./

Radocsay Dénes:Magyarországi reneszánsz müvészet Bp.1959.TIT József A. szabadegyetemének előadasai

34.

firenzei Albert festő MDK

Az esztergomi palota freskóinak valószinüleg ő a festője.

26.old.

Erények képe az esztergomi palota egyik szobájának/ő-ből. 1500. körül. /Repr./.

27.o. 16. kép.

Radocsay Dénes: Magyarországi reneszánsz művészet. Bp. 1959.

Alberto da Firenze festő M.D.K

IV. n. az esztergomi palota reneszánsz termének freskóit valószínűleg ő festette

Genth. levele 1959 I 30

M.D.K.

Firenzei János kőfaragómester

A mennyei kerubelőtetet mestere.

A művészet története: szerk: Beöthy Zsolt II.

Bp. 1912 418.

M.D.K.

Firenzei János, szobrász

készítette a sárospataki vár Perényi várnyának ajtókereteit.

Divald K.: A sárospataki vár.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1902. 36. köt. 294-296. old.

MDK

Firenzei János, szobrász
1515-ban az Olaszországból visszatérő Laski primás az Esztergomban dolgozó szobrásztól hat síremléket rendelt meg, amelyek közül négy a mai napig fennmaradt Gnienznoban /Gnesenben/.

Jan Dabrowsky: A krakkoi és a magyar renesszánsz kapcsolatai.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 34. l.

Firenzei János, szobrász

M.D.K.

nemyói keresztelőkútján és
szentsépháján kívül dolgozott. Eszter-
gomban is (1515) és a Felvidéken,
Elefántiban az ő műve Forgách
érsek sírcsiszolása. Párt Lengyelországban is, Gnesoban, ahol sírcsiszolá-
kat faragott.

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyírbátori temploma.
Bp. 1943. dissz. 29. old.

Firenzei János olasz mester

Laski János gnézeni érsek a lateráni zsinatról visszatérésén 1515 őszén több napig időzik Bakóczinál, ekkor Firenzei Jánostól 7 nápolyi márványsírem lévet rendelt meg.

Radocsay Dénes: A poganvatolai (Goganvatolea) festett famennyezet keltezése és szerzője. MTA II. Tan.-tört. Tud. Ost. közl. II. köt. 1. sz. (1951) 62. l.

M.D.K.

Firenzei János, szobrász

ról úgy emlékezik meg a szerző, mint aki a szilágysági Menyőn állított emléket a reneszánsz művészetnek (márvány keresztelőkút és szentséghás)

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyirbátori temploma. Bp. 1943. dissz. 21. és 25.old.

Firenzei János, robrán

M.D.K.

XVI. sz. végén Horánkban működő olasz művész faragta Menyő körsép templomának ajtaját.

Csányi Károly: Az olasz művészek hatása a magyar művészekre

A Magyar Mérnök-és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1913. 47. köt. 308. old.

Firenzei János

volan könyvtáros, l.

Fiorentinus Joannes.

Adatpalás megnevezés

Firenzei János, szobrász MDK

Négy siremléke a mai napig megmaradt Gnieznóban (Gnesenben) a közül a hat közül, amelyeket 1515-ben az Olaszországból hazatérő Laski primás nála Esztergomban rendelt.

Jan Dabrowski (Ford. Dévéky Adorján), A krakkói és magyar reneszánsz kapcsolatai.
Müv. Ért. 1956. V évf. 1. sz. 31-36.
34.o.

MD K

Lorenzo da Firenze

olasz müvész

a XVI.sz.-ban vezetö szerepet töltött be Budán

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragóelek.
Bp.1935. 106.l.

MDK

Firenzei Lörinc,mester

ugylásteszik inkább gyakorlati feladatokat végzett.

XVI.sz. eleje.

Horváth Henrik:Budai köfaragók és köfaragójelek.
Bp.1935.

FIRER J; G.

aranymüves mester aki Puchmayer János Mihálynál szabadult fel 1752-ben Budán.

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 226. 1

megírva

Firenzei Kristóf

(Christof von Florenz)

pénzverőmester

Magyarországon állandóan megtelepedett s a város vagyonos polgárai közé tartozott, kinek a nagy piacon ház volt.

Ennek a Kárát fia, Fülöp 1472-ben a Flecht-családnak adta el, amely azt utóbb protestáns iskola és más céljaira engedte át.

Seivert, Gusztáv

Die Stadt Hermannstadt. Hermannstadt 1859.

22. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

.....

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

~~Demagio, Miklós~~

Firenzei Kristóf

(Christof von Florenz)

olasz pénzverők

1456-ban Oswald

polgármester megbízta

pénzeket a magyarbe-

ni pénzverde veretése,

mert ~~durfte~~ ohne ihr Wissen

Niemand Gold oder

Silber scheiden.

Mint lád

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Seivert, Gustav

Die Stadt Her-

mannstadt.

Hermannstadt

1859. 18. l.

Indokon kívül vesztett ellen-
tétkihirdetett arany és ezüst
érvét érvénytelenek.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

NÉPSZABADSÁG

BUDA PEST

2001. MÁRCIUS 22., CSÜTÖRTÖK

Bemutatták az Erzsébet tér terveit

A Belváros két fontos pontján jelentős változások várhatók: újjáépül a Gresham, kulturális központ lesz a gödör helyén

A Gresham-palota fogadóterének rajza

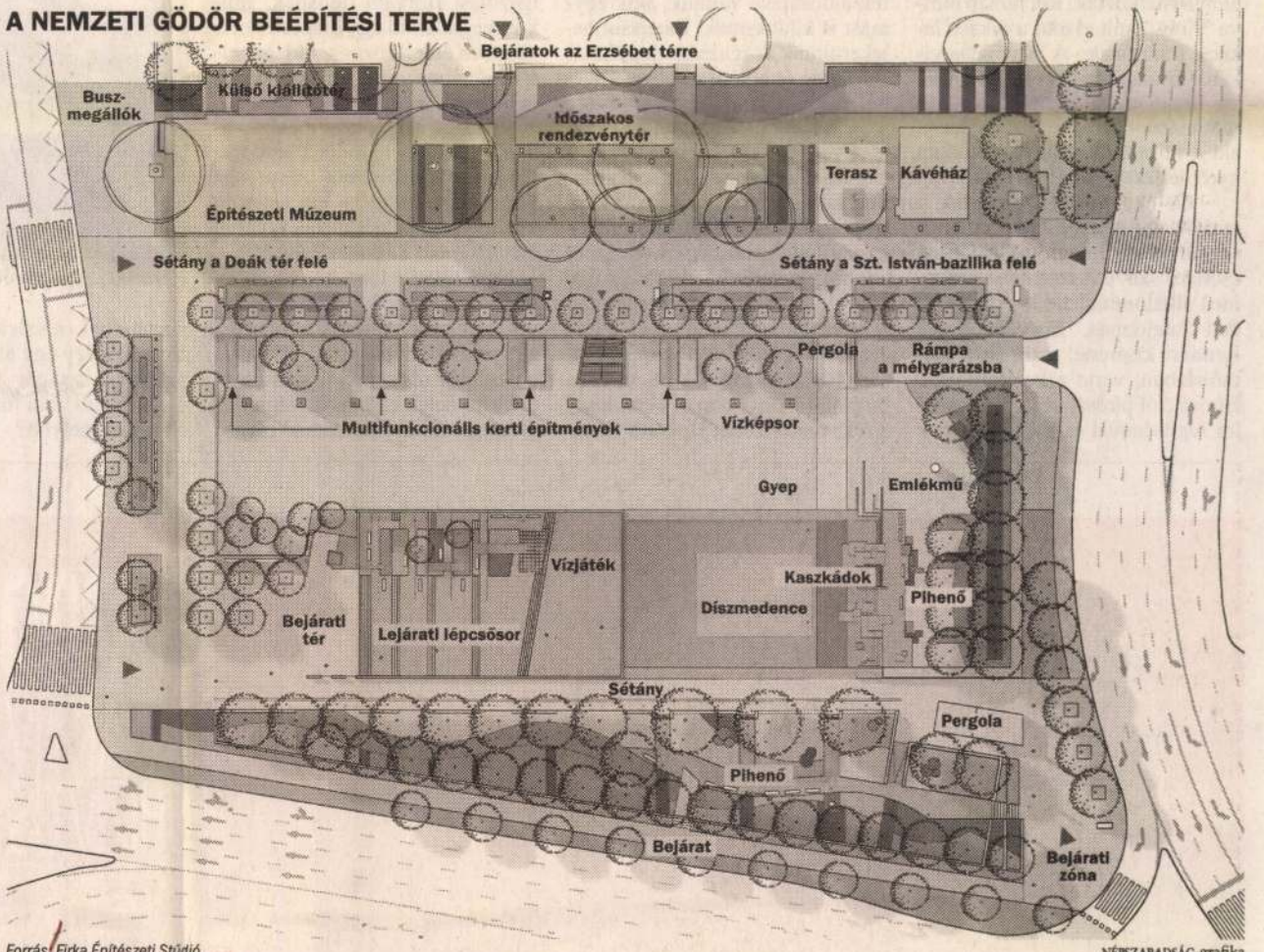

Forrás: Firka Építészeti Stúdió

NÉPSZABADSÁG-grafika

Két hét múlva megkezdődik, és jövő őszre befejeződik a Gresham-palota újjáépítése és luxusszállóvá alakítása. Az építkezés fővállalkozói pályázatát a CFE Hungary Építőipari Kft. nyerte, jelentették be tegnap. A beruházás teljes költsége összesen 26 milliárd forint. A Főváros Tervtanács ülésén bemutatták az Erzsébet téri park és kulturális központ terveit, amelyek alapján egy hét múlva kiírják a közbeszerzési pályázatot.

A tervek szerint 2002 őszétől fogad vendégeket Európa legelegánsabb luxusszállodája a Gresham-palota műemléki épületében, a Four Seasons Hotel Gresham Palace Budapest. A felújításra és a szállodai kialakításra kiírt pályázatra hat, jobbnál jobb ajánlat érkezett, ezért nehéz volt a döntés – mondta *Fejér W. Béla,* a beruházó, a Gresco Rt. elnök-vezérigazgatója a kivitelezői szerződés, valamint a finanszírozási hitel aláírása alkalmából rendezett tegnapi sajtótájékoztatón. A nyertes kiválasztásánál a kivitelezői költség mellett a minőség volt a legfontosabb szempont. A beruházónak meg kellett találnia azt a céget, amelyik a legmegbízhatóbban vállalja a palota eredeti szépségének visszaállítását és a luxusszálló kialakítását. A választás, hónapokig tartó tárgyalássorozat után, a CFE Hungary Építőipari Kft.-re esett – jelentette be a vezérigazgató. A cég legkésőbb két hét múlva megkezdi az építkezést, és ígéretük – valamint a szerződés – szerint jövő őszre átadják a százhetvenkilenc szobás szállodát, a Fours Seasons Hotels nemzetközi szállodalánc legújabb tagját.

A beruházás költségét százmillió euróra (26 milliárd forint) becsülik, ennek 45 százalékát a beruházó állja, a többit pedig – 58 millió eurót – banki hitelből biztosítják. Utóbbit a CIB Közép-európai Nemzetközi Bank Rt., valamint annak anyavállalata, az olasz Banca Commercial Italiana vállalta – jelentette be *Zdeborsky György,* a CIB vezérigazgatója. A finanszírozáshoz más pénzintézetek jelentkezését is várják, a hitel azonban a szerződés aláírásától fokozatosan a beruházó rendelkezésére áll.

Az 1907-ben épült palota műemléki munkálatai keretében helyre kell állítani a szobrot, a homlokzatot, a fémdekorációkat, az ólomüveg ablakokat, a tetőt, a kerámiaborítást, a mozaikokat és a stukkókat. A vendég- és fürdőszobák a világ legjobb szállodáinak minőségével vetekednek majd, az egész szállodát luxus színvonalúnak alakítják ki. A tulajdonos-beruházó célja, hogy az épületet eredeti szépségében építse újjá.

Az aláírási ceremóniával egy időben bemutatták egy másik nagyszabású fővárosi beruházás, az Erzsébet térre tervezett park és kulturális központ terveit a Fővárosi Tervtanács tegnapi ülésén. *Schneller István,* Budapest főépítésze elmondta: a tervezőcsoportot, a Firka Stúdiót országos tervpályázaton választották ki tavaly. A beruházó a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma. A főépítész lapunkkal közölte: reméli, hogy a beruházásra az V. kerület napokon belül megadja az engedélyt. A közbeszerzési eljárást az építésre várhatóan március végén írják ki. A téren a felszín rendezését tavasszal kezdik, a föld felszíne alatti területek munkálatainak kezdési időpontja azonban még bizonytalan.

A tervtanács ülésén a Firka Stúdió munkatársai elmondták: az Erzsébet téren rendhagyó épület készül. A területen a meghatározó elem a növényzet, illetve egy majdan kialakítandó medence lesz. Tulajdonképpen tetőkertről van szó – hangzott el. A tér „főbejárata" a Deák tér felőli oldalon lesz, két hangsúlyos eleme pedig a Bazilikához vezető, illetve a buszpályaudvar mögött lévő sétány lesz. Kétméternyi talajréteg alatt kétszintes zenetermet és egy konferenciatermet alakítanak ki. A pinceszinten 134 férőhelyes parkolót építenek, amely a József Attila utca felől lesz megközelíthető.

A tér közepén egy 13-szor 17 méteres medencét alakítanak ki: a kulturális központ előcsarnoka felett. A Bajcsy-Zsilinszky út felőli részen fasort és pihenőteret alakítanak ki, és kerékpárutat építenek a Duna, illetve a Deák tér irányába. A Bajcsy-Zsilinszky-szobrot az eredeti helyére állítják vissza. A kerületi szabályozási terv szigorú feltételeket szabott: a tér szintjén csak minimális felépítményt helyezhettek el, és a meglévő közlekedési kapcsolatokat is biztosítani kellett.

N. H. E.–S. G.

A jog nem szolgálja az igazságot?

Utcára kerülhet egy fiatal család, holott kifizettek lakásukért kétmillió-hatszázharmincnyolcezer forintot. Ezt a pénzt ugyan vissza kellene kapniuk, de erre semmi reményük. Ráadásul az a veszély is fenyegette őket, hogy 758 929 forintot és annak 20 százalékos kamatát is elő kell teremteniük. Ez utóbbi összeg törlesztését a napokban függesztette fel a Legfelsőbb Bíróság. Véglegesen még nem dőlt el, hogy Takács László és családja kénytelen-e elhagyni újpesti otthonát.

A történet 1996-ban kezdődött. *Horváth Ilona* adásvételi szerződést kötött *Virág Zsolttal.* Ennek értelmében a férfi kétmillió forintért megvásárolt egy lakást az újpesti Hajló utcában. A szerződés hitelességéről közjegyző előtt nyilatkoztak. Két hónap múlva Virág Zsolt eladta a lakást Takács Lászlónak. A Kazincbarcikáról Budapestre került fiatalember gyanútlanul költözött be új otthonába. Vele tartott élettársa, aki a közelmúltban hozta világra gyermeküket.

– Öt éve pokol az életünk – mondja nem meglepő ingerültséggel az egyébként visszafogott, csöndes szavú fiatalember. – Számos alkalommal zaklatott az eredeti tulajdonos, Horváth Ilona. Rendőri kísérettel ordibált a lépcsőházban, verte a bejárati ajtót. Bíróságról bíróságra járok. Szüleim segítségével és komoly terhek vállalásával teremtettük elő a pénzt. Mi nem vagyunk milliomosok. Nekünk az is gond, hogy gyermekünknek megvegyük a legszükségesebb dolgokat: ruhácskát, élelmet, pelenkát. Meggondolatlan és ügyeskedő emberek áldozatává váltunk, akik egymást is kijátszották. Ráadásul belekerültünk az igazságszolgáltatás furcsa és érthetetlen szövevényébe, amely pókhálóként fon körül.

A fiatalember szavait ügyvédje, *Gyarmati Mátyás* egészíti ki.

– Nyugodtan nevezhetem szakmai különlegességnek, akár képtelenségnek is a lakás és a hozzákapcsolódó perek történetét. Létezik egy jogerős ítélet, amely egy év nyolc hónapi, fölfüggesztett börtönbüntetést szabott ki Virág Zsoltra jelentős kárt okozó csalásért. Ezt azért rótták ki rá, mivel a bíróság bizonyítottnak látta, hogy a férfi nem fizetett Horváth Ilonának a lakásért, de eladta Takács Lászlónak. Később egy másik, polgári peres eljárásban született ítélet Takács Lászlót jogtalan tulajdonosnak minősítette, és Horváth Ilonát visszahelyezte a tulajdonba. Takácsék hajléktalanná válhatnak, és nagy a veszélye, hogy pénzüket sem látják viszont soha, hiszen időközben Virág Zsolt eltűnt. Állítólag Amerikába utazott.

Mutatom az emlegetett adásvételi szerződést és a névaláírás hitelesítéséről készült közjegyzői igazolást Horváth Ilonának, amikor megtalálom egy kispesti porta végében emelt rozoga, hideg melléképületben, ahol néhány hónapja húzódik meg.

– Azt a szerződést félelmemben írtam alá – mondja a saját történetét meglehetősen zavarosan visszaidéző hölgy. – Így akartam kikényszeríteni a lakásból korábbi élettársamat, Záhonyi Zsoltot.

Nem titkolhatom, hogy a módszert meglehetősen furcsának és veszélyesnek tartom, de nem ez az utolsó meglepetés. Hosszú, borzalmas részletektől sem mentes történetet hallgatok végig. A mesében sűrűn fölbukkanó pikáns magánéleti részletek igazolják, hogy a hölgy egy életre kiható lépések sokaságát sem fontolta meg. Válása után furcsa kapcsolatát sem, amelyhez – szavai szerint – annak ellenére is ragaszkodott, hogy társa gyakran bántalmazta, agresszivitásával üldözte.

Nem látják a jövőt FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

– Az igaz, hogy kaptam a férfitól 900 ezer forintot, amiről aláírtam egy papírt – ismeri el végül, de azonnal hozzáteszi: – Soha nem gondoltam, hogy ezt vissza kell adnom.

Néma csönd ül közénk a kérdés hallatán: miért hiszi, hogy felelőtlenül írhat alá milliós tételeket?

– Ez a nő összevissza éli az életét – jut eszembe Takács László keserű megjegyzése. – A tárgyalások anyagaiból is kiolvasható, hogy soha nem gondolja végig, kinek mekkora kárt okozhat tetteivel. Bocsánat a kifejezésért, de ha igaz, amit állít, a hülyesége miatt vált kisemmizetté. Most meg minket is ez fenyeget.

Amikor mindezt visszaidézem, Horváth Ilona nem tiltakozik:

– Valóban hülye voltam. Elromlott az életem. Véletlenül találkoztam Virág Zsolttal. Ugyanott lakott. Tapétázott a lakásban. Így ismertem meg. Kértem, hogy keressen vevőt a lakásra. Falból írtuk a szerződést. Falból mentünk el a közjegyzőhöz is. Hiába áll a papíron, én egy fillért sem kaptam Virág Zsolttól. Becsapott. Rávezette nevét a tulajdoni lapra, és továbbadta a lakást. Fölmarkolta pénzt. Én itt maradtam csórón. Ráadásul munkanélkülivé váltam. Gondolja, ha valóban megkapom a pénzt, hajléktalanszállóra megyek? Aztán már azt sem tudtam kifizetni. Ki is raktak. Ha nem fogadnak be ezek az ismerőseim, az ég alatt rohadnék.

Horváth Ilona a bíróságon is szerződés után kötött minden újabb szerződés jogtalan, hiszen a törvénytelen állapot nem konzerválható. Erre alapozva kötelezte a másodfokú bíróság Takács Lászlót, hogy „a perbeli lakást családtagjaitól és ingóságaitól kiürítve hagyja el, és bocsássa a felperes rendelkezésére". Továbbá kötelezte még a pórul járt fiatalembert, hogy a lakásban eltöltött idő fejében, annak használatáért fizessen ki 758 929 forintot és annak 20 százalékos kamatát.

– Mindezek tetejébe, amikor az ítélet után eltelt tizenöt nap, a bíróság azonnal utasította a végrehajtót, hogy szerezzen érvényt a végzésnek – tájékoztat a gyors fejleményekről Gyarmati Mátyás ügyvéd. Sőt ugyanilyen sebességgel intézkedtek a tulajdoni lap átírásáról is, holott tudták, hogy felülvizsgálati kérelmet adtunk be a Legfelsőbb Bíróságra. Az, hogy az utolsó tárgyalás után Virág Zsolttól nem vonták be útlevelét, és ő eltűnt Amerikába, senkit nem érdekel. Nem véletlen, hogy megszökött, mert most már nem csupán Horváth Ilona követeli rajta a lakást, hanem vissza kellene adnia ügyfelem, Takács László pénzét is. Ez pedig a kamataival együtt ma már hárommillió forint.

A kispesti kulipintyóban zűrös történeteit mesélő Horváth Ilona nemes egyszerűséggel fogalmazza meg végső igényét.

Takácsék hajléktalanná válhatnak, és nagy a veszélye,

Vraga

Firbiger Pál

Kőfaragó

Kismarton

1726-

Csatkai Magyar

művészet -

1927. 293. l.

Fürlinger, Mihály

1682

labd Nobráz

Füerlinger Michael

alatt

Fürlinger a

helyes

Méltóságos

Dr Szentiványi Gyula úr

főnök

Budapest

Lágymányosi u. 1.

MDK
MDK

Firlinger Pál, kőfaragó
1726

a kismartoni tanács-jegyzőkönyvek kutak, s más kisebbrangu munkákkal kapcsolatban említik.

Dr.Csatkai Endre:
Magyar festők művei a kismartoni művészettörténeti kiállitáson.
Magyar Művészet. 1927. 293.l.

M. D. K

FIRLINGER Pál kőfaragó

1726. Kismartonban szerepel

Agghány: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
I. 194. l.

Firlinger Pál

Magyar Művészet, 1927

293-298.o.
Csatkai Endre: Mazar Pastöle művei a kismartoni művészettörténeti kiállításon.

MDK

Fürlinger Károly
nyomdász, pakiró

Térképtervezés a magyar állam nyomdász
történelmére. Magyarázó szöveget is a tervező
írta hozzá. A millenium alkalmából kiadja
a Könyvnyomdászok szakköre.

— A magyar állam nyomdász-történelmi
térképe

Grafikai Szemle 1896 évf 2 sz. 24 l.

M.D.K.

Firnbach,festő

A művészek a múlt sz.elején,hogy megéljenek rajzleckéket is adtak,vagy rajztanárok lettek. Így ő is Pest-Budán. 278.o. 31.jegyz.

Lengyel Imre: Wilh.Egger pinxit 1825. A Lilla arckép festőjéről 257.o.

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve. 1965.Debrecen,1966
Alföldi Nyomda. Debrecen

Firmbach Mátra

Jelö

A Mátrát

1921 146

Paár Lajos, múzeumi szolga IX. 93.

Fürnbach

Lieb I. 121.
II. 16.

T. 5189.

án látjuk a vár romjait. Tövében
l. Az előtérben balra fák képez-

. 7.6 : 11.1 cm.

.

Fürbach

l.

LykaMagymű1300-50
122,156

6.

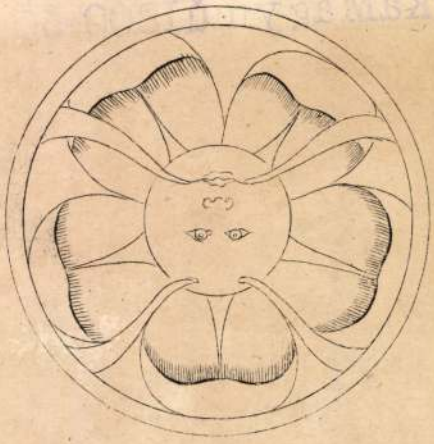

6.

Pag. 192.

megvan

~~Brettner Oszvald~~

Firschinger Albert

pozsonyi aczmester

1778-ban

vagy

Kemény Sándor

Hepele Menyhért

1716 – 1794. Pozsony

1915. 19. l.

MOK

Firtinger Károly
nyomdász pakiró 1847–1903

Vilagot járt nyomdász. Lelkes munkásvezér, részese az 1870. évi áresztabályrendeletek elleni mozgalomnak. Agitátori munkásságát 1871-ben büntetőjogi perbe fogják. Miskolcra adatik a nyomdászok ünnepélyes vezére. 1881 januárban a nyomdászok szociálpolitikai vezére a Typographia szervezője, pakiró.

1 ÷ Firtinger Károly.

Grafikai Szemle 1903. 4 z. 53 sk.

7

MOK

Firtinger Károly

nyomdáj zakiró

Statisztikája az 1894 évi magyarországi szaklap kiállításról

Firtinger Károly: Szaklap-kiállításunkról
Grafikai Szemle 1894 évf. 8 sz. 129-130 l

Firtinger Károly
nyomdász pakuri

MDK.

Nyomdaláblának barackodás közben egy 1707
évből Marosvásárhelyről való nyomtatványra
akadt, de sem a nyomdász, sem nyomda neve
nincs feltüntetve rajta.
Egen nyomtatványban II Rákóczi Ferenc gyü-
leire hívja össze a rendeket - de hol nyom-
ták - nem lehetett kideríteni
V.

Vitzenedekpatak.
Orszlikai Szemle 1892. 4 z. 58

MDK

Firtinger Károly

Czakó E: Az Ipm Muz. exlibr. kiáll. kat. 1903.

69 l.

Firtinger Károly
nyomdász pakíró

MDK

idéji munkájában Szinnyei József kimutatásai melyeknek a mai lapok száma (1848-49) 86 ot tett ki, 1850-ben 9"re esett. Az abszolutizmus elnyomólag hatott a nyomdára is.

Firtinger Károly: Kis régibb fővárosi nyomda. Grafikai Szemle 1892 4 sz 570.

Firtinger Károly
nyomdász, grafikus

WDK

Kiadatlan:
A magyar állam nyomdatörténeti térképe.
Tervezte és megj. szöveggel ellátta:
Firtinger Károly

Kiadatlan rovata.
Grafikai Szemle 1908 2. gy. 43 o.

MDK

Firtinger Lipót ács

Gold Samu, fényképészműterem

Belv., Károly-u. 1.

1866. Homokkerat, metszet, alapr.

MDK-A-Π-1/2185.

MDK

Firtinger Lipót ács

Licskó János, fényképészműterem

Józsefv., Kerepesi-u. 66./1510. Hohenstumpf-lár

1865. - Homolovat (favárus), alapr.

MDK-A-17-1/1758.

MDK

Firtinger Lipót és

fiúárvaház, háztulajdonos

Józsefv., Üllői-u. 58. Josephinum

1866. ——

MDK-A-II-1/2229.

MDK

Firtinger Lipót ács

Mosch Károly T. cm. zárt üvegvitt vesude
Pereiv, Königsg. 97/810. Gehe der 2 Herzog.
1865. 2 Glasulahut, mehrt, alaqv., helgrimr.

MUK-A-II-1/1833.

magyar

Firtinger Lipót

tervezte a budapesti Rákóczi úti tót-templomot 1863-ban. Közelebbi adatokat nem tud róla. A templom stílusa romantikus, gotizáló román- és iszlám stílus. Mintha a tervező Ludwig Förster Dohány utcai templomának stílusát vette volna mintaképül. Az 1890-eseverben a templom köré háromemeletes bérházat építettek.

Győry Aranka: Evangelikus templomművészet Budapesten. Bpest 1935. 73–78.l.

dák,
itá-
10-
Pes-
yomda
ek
kor-
csak
l,a
rdul
még
a ve-
-30-as
teljes
ly
van-
g a

Firtinger

l. VU. 1863. 353, 354. l.
(Kp.: A perti ev. czyhas könyv
kelethercze s a tót gyülekezet
az templomnak)

Lykanémzromantika

222. l.

~~1846. III/1~~

329,559

Kemeny L. — Gymesy K.

Evangelikus templo-
szok.

Bp.

MINAPLO
HIRLAPIRODA
CEGLÉD, Kossuth tér 2.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere utca 12. III. 2.

Firtkó József

fazobrász segéd.

szül. 1886. Esti tanf.

mintázás

Évtársnak 1903/4

43. l.

VON

JOHANNES VON ALL

MIT 113 ABBILDUNGEN

IM INSEL-VERLAG /

JOSEPH F I R T L I N G , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 319.- Herr JOSEPH F I R T L I N G
Felvétel ideje: 1814. 17. July.
Hová vették fel: Ketskemet, /Kecskemét/. 160.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

TETTEK ÉS TERVEK

A háborúban hangsúlyozott értelmet kap az a megállapitás, hogy a legparányibb tett és cselekedet is többet ér, mint a legszebb szólamok. Kállay Miklós miniszterelnök és kormánya eddigi munkája valóban minden vonatkozásban a tettek körül csoportosult. Hasznos és időszerű tehát az a kiadvány, amely „Tettek és tervek" cím alatt a Kállay-kormány félesztendős munkásságának és politikájának eredményeit foglalja össze. 120 oldal terjedelmű ez a munka és valóban csak így összefoglalva tudunk teljes áttekintést kapni arról a hatalmas munkáról, amelyet a kormány alig félesztendős munkássága alatt végzett. „A háború kellős közepén — mint a kiadvány bevezetése is megállapitja — a belső megújhodásért végzett munka nem akadt meg. A legnagyobb erőfeszítéssel folyt az országépités a nemzeti élet minden vonalán". „Tettek és tervek" című könyv több mint 70 oldala a tetteket és eredményeket sorolja fel és csak a kisebb, második rész foglalkozik a legközelebbi jövő programjával; a tervekkel, amelyek azonban nem távolbanéző, ködös elképzelések, hanem az 1943. évi költségvetésben már anyagiakkal is alátámasztott és konkrét megvalósulás előtt áll, részben már a megvalósulás alatt álló programok.

*

Az összefoglaló kiadvány első része sorra veszi állami életünk és politikánk különböző megnyilvánulásait, kezdve a külpolitikán, amelyről megállapitja, hogy a Kállay-kormány a hagyományos magyar és ugyanakkor európai szellemű külpolitikát követte, amelyhez hiven a legszorosabb együttműködést folytatta a szövetséges baráti államokkal, elsősorban a tengelyhatalmakkal.

A továbbiakban az általános gazdaságpolitikai eredményekről számol be a munka, majd a közellátás és árpolitika terén tett intézkedéseket ismerteti. Hatalmas fejezetet foglal el „A magyar gazdáért és mezőgazdaságért" cimet viselő rész, amelyből kitünik egyebek között, hogy például a házhelyakció során a folyó esztendőben 63 községben 5097 házhely létesült, a délvidéki területeken pedig 6500 új házhely alakítás van folyamatban. Maguk ezek a számok is mutatják, hogy a kormány minden vonatkozásban a szociális kérdések megoldását elsőrendűnek tartja politikájának folytatásánál. De kitűnik ez más tárca körébe tartozó intézkedésekből, illetve a Kállay-kormány félesztendős munkájának eredményéből is. A kereskedelem és közlekedés, valamint az ipar terén végrehajtott intézkedések termelésünk folytonosságának fenntartását, de másrészt az alkalmazottak szociális megfelelő helyzetének biztositását és fejlesztését igyekeztek szolgálni. Hatalmas eredmények szerepelnek szociális vonatkozásban a belügyi igazgatás kebelén belül. Érdekes ebben a vonatkozásban is néhány számadat, amelyek közül elsősorban a gyermekgondozásra vonatkozó adatokat emlitjük meg. Ezek között szerepel, hogy állami támogatás mellett a folyó esztendőben a Gyermekvédő Liga 15.900, a főváros 8600 gyermek nyaraltatásáról gondoskodott. A fővárosban és vidéken 1450 nyári napközi otthont állitottak fel, amelyekben 112.000 gyermeket helyeztek el. A Zöldkeresztes gyermekétkeztetési akció keretében 45.000 gyermek részesült étkeztetésben. A Zöldkeresztes cukorakció 7200 métermázsa ingyen cukrot osztott ki, a tejakció részére pedig 1.840.000 pengő államsegélyt utalt ki a kormány. A cukor és tejáldásait 28.000 anya, 97.000 hat éven aluli és 97.000 hat éven felüli gyermek élvezte. Ingyen szappant 36.000 csecsemő részére osztottak ki, összesen 53.000 darabot. Ezek a kiragadott számok élénk bizonyságai annak, hogy a magyar kormány szociális politikájában milyen rendkivüli helyet foglal el a gyermek- és családvédelem. Hatalmas eredményeket mutat fel a magyar kultúrpolitika is.

A könyvben a második rész, mint már emlitettük, a legközelebbi jövendő programját ismerteti. Ez a program változatlanul egyrészt a termelés folytonosságának biztositása, az ország háborús erőfeszitéseinek alátámasztása és a szociális helyzet további megjavitásának jegyében készült el.

A pengő vásárlóereje tőlünk függ

— mondja Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter

Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter a sajtó számára nyilatkozatot adott gazdasági arcvonalunk feladatairól.

— Megelégedéssel állapithatom meg — mondotta —, hogy

népünk nagy többsége derekasan állja meg helyét a gazdasági arcvonalon is,

de szóvá kell tennem, hogy még mindig akadnak soraink ban, akik részint tájékozatlanságból, részint pedig önző haszonlesésből kivonják magukat gazdasági kötelességeik teljesitése alól.

— Az áruhiány következtében most természetesen nem vásárolhatunk annyi árucikket, mint azelőtt. Ezt alaposan kihasználja a suttogó ellenséges propaganda, mert úgy véli, hogy

ezen keresztül bizalmatlanságot ébresztheti a kormány gazdaságpolitikájával szemben, megbonthatja nemzeti egységünket és aláásnázhatja lelki ellenállóképességünket.

A rosszindulatú hirverés megértő fegyvertársakra talál itthoni spekulánsaikban. Igy keletkezik az ellenséges hirverés és a belső spekuláció közös aknamunkája nyomán a zugforgalom, a feketepiac, melyen keresztül

meg akarják bolygatni háborús készletgazdálkodásunkat.

Aki nem látja át ezeket a mesterkedéseket, az akaratlanul is segédkezet nyujt külső ellenségeinknek és belső spekulánsainknak azzal, hogy vásárol a feketepiacon.

— A szélesebb néprétegek ma nagyobb pénzmennyiség felett rendelkeznek.

A háborús áruhiánnyal szemben tehát ma nagyobb vásárlóerő áll,

— de nem vásárolhatunk több árut, mint amennyi van, de ennek oka — ismétlem — az áruhiány és nem a pénz.

— A Magyar Nemzeti Bank kimutatásai szerint

ma több bankjegy forog, mint békében,

de figyelembe kell vennünk, hogy országunk területe és népessége azóta jelentős mértékben gyarapodott, emelkedett termelésünk és foglalkoztatottságunk. Ennek az intenzivebb gazdálkodásnak lebonyolitásához sokkal több fizetési eszközre van szükség.

— Lehetne ugyan a forgalomban levő pénzmennyiséget talán egynegyedével vagy egyharmadával csökkenteni, *ha a nagyközönség egy része nem tezaurálná a kezén levő vásárlóerőt, hanem azt eljuttatná a takarékpénztárakon és bankokon keresztül a nemzetgazdaság vérkeringésébe.* Igy azonban

pénzünk egy része nem végzi el a szükséges gazdasági feladatát

és e meddő bankjegyek helyébe másokat kell kibocsájtanunk. A pénztakarékosságon kivül

az anyagtakarékosság parancsoló szempontjainak is eleget kell tenni,

ha biztositani kivánjuk az egyensúlyi helyzetet a háború tartamára a pénz és az áru között.

— Ha vége lesz a háborunak — fejtette ki a pénzügyminiszter — és termelésünk ismét nagymértékben a polgári fogyasztás részére fog dolgozni,

meg fog szűnni a mai áruhiány.

Addig azonban, míg ez bekövetkezik,

takarékoskodnunk kell a pengővel.

Ehhez természetesen fegyelmezett gazdasági magatartás kell, mert *csak igy védhetjük meg a pengőt ama támadásoktól, melyek a pénzoldalról, az áruoldalról és a lelkioldalról érhetik.* A gazdasági értékeket pénzzel mérjük fel, *ellenségeink épen ezért ebbe az értékmérőbe vetett bizalmunkat akarják megingatni.* Ez a küzdelem titokban, négyszemközt folyik le, tehát

mindenkit fel kell világositanunk, miről is van szó.

Arról van szó, hogy

a pengő értéke kizárólag tőlünk függ,

s mi megfeszitett munkánktól és lemondásunktól, valamint a győzelembe vetett megingathatatlan hitünktől.

Beiratkozások a szegedi egyetemen

SZEGED, december 24.

A Horthy Miklós Tudományegyetemen az 1942/43. tanévben a II. félévi előadások 1943. évi február hó 3-án kezdődnek, a rendes beiratkozások pedig 1943. évi január hó 18. napjától február 1. napjáig tartanak.

A felvétel, illetve beiratkozási engedély iránti kérvények 1943. évi január hó 10-ig, a tandíjkedvezményben való részesités iránti kérvények pedig január hó 18-ig nyujthatók be az illetékes dékáni hivatalban. (MTI)

Cimadományozások a honvédségnél

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Kormányzó Úr Őfőméltósága 1942. évi december 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával vitéz Vásárhelyi Andor nyugállományu vezérőrnagynak az altábornagyi rendfokozatot, dr. Frank Richárd nyugállományú orvos-vezérőrnagynak az orvos-altábornagyi rendfokozat, nemes kutnai és eörvistyei Zelenka Aladár, Szentistvány József, nemes Czeglédy Elemér és vitéz Takács Géza nyugállományu ezredeseknek a vezérőrnagyi rendfokozat, Szöllősy János nyugállományu hadbíróezredesnek pedig a hadbíró-vezérőrnagyi rendfokozat címét adományozta.

Elzárták a határt India és Burma között

TOKIÓ, december 24.

Mint a Domei Iroda jelenti Kantonból, odaérkezett értesülések szerint

Wavell tábornok elrendelte az India és Burma közötti határ lezárását.

Magánszemélyeknek, tekintet nélkül nemzetiségükre,

megtiltották a határ átlépését.

A rendelet megszegőit súlyos büntetéssel sujtják, esetleg hadbiróság elé állitják (MTI)

Csangkaisek felesége az amerikai segitség ügyében utazott Amerikába

STOKHOLM, dec. 24.

Csiangkaisek feleségének északamerikai útjával kapcsolatosan a legkülönbözőbb találgatások indultak meg. Amerikai körökben kétségtelennek mondják, hogy a tábornagy feleségének *nem lehet más célja, mint új és sürgős felszólitás, hogy az amerikai kormány hatályossá tegye Kina megsegitését.* A kinaiak azt mondják, hogy London és Washington erősen elhanyagolják kinai szövetségesüket.

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újesztendőt kíván

Németh és Társa
Nemzetközi Szállitmányozási Vállalat
BUDAPEST—UJVIDÉK

Boldog Karácsonyt kiván az
ORION RADIO

MOGYORÓSSY
Hangszergyár, Budapest, Rákóczi-út 71.

Marnitz
VIII, József-krt 37. Szolnok, Kossuth-tér 1., Szeged: Széchenyi-tér 2. Gyöngyös: Kossuth-u. 3. Mohács: Szent István-u. 19.

Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-út 10.
Tel.: *113—619.
32 éves cég

A közellátás új esztendeje

Irta: Hegedüs István

A konyha dolgai, beszerzési gondjai eddig csaknem teljes egészükben a háziasszonyok problémái voltak. A háború — mint sok minden egyebet — ezt a természetes beosztást is felborította és ma férfitársaságban is lépten-nyomon a közelebbi és távolabbi közellátási gondokról folyik az eszmecsere. A férfiak, a férjek és az apák megtanulták, megismerték, sőt méltányolják is azokat a problémákat, amelyek fölött azelőtt kézlegyintéssel tértek napirendre és amelyeket eddig átengedtek asszonyaiknak. Fordult a világ: a mindennapi kenyér mindannyiunkat foglalkoztató üggyé szélesedett.

*

Évfordulóhoz közeledünk. Mit hoz az új esztendő belpolitikában, külpolitikában, közellátásban, a mindennapi élet apró és nagy változásaiban? Ha ezeket a kérdéseket kezdjük boncolgatni, ha megpróbáljuk az eshetőségek latolgatását, *újra csak a közellátási kérdésekhez, a mindennapi kenyér problémájához kanyarodunk vissza.* Nem lebecsülése ez a nagy világmérkőzésnek, nem lekicsinylése a világnézetek gigantikus harcának, hanem a legtermészetesebb velejárója az emberi természetnek.

Két hónappal ezlőtt a közellátási kérdések irányítását új miniszter vette át a Széchenyi-rakparti központban.

Uj miniszter jött, és első intézkedése az volt, hogy *leszállította a kenyér fejadagját, újabb beszolgáltatási kötelezettséget rendelt el, megszorította a burgonyaforgalmat és néhány nap mulva életbelépteti a húsjegyeket.*

Valóban nem lehet azt mondani, hogy *Szász* Lajos mindent megtett a miniszternek általában kijáró népszerűség elmélyítésére és hogy intézkedéseivel szemben megkísérelte a rokonszenv és elragadtatás kialakítását, de még csak azt a fáradságot sem vette, hogy megpróbálja elviselhetőbbé, rokonszenvesebbé és kedvesebbé tenni rendelkezéseinek súlyát.

*

És mégis! A magyar közvélemény, a fogyasztók és a termelők legszélesebb rétegei egyik napról a másikra megérezték, hogy az új miniszter szakított a régi begyökeresedett szokásokkal, *új szellemet, új légkört hozott magával.* Mi ez az új szellem és új légkör? *A nyers őszinteség. Szász* Lajos első megnyilatkozása a sajtón keresztül történt. Bejelentette a kenyérfejadag csökkentését és az eddig engedélyezett készletek egy részének újabb kötelző beszolgáltatását. Nem kertelt, nem keresett mentségeket, nem magyarázta, hogy másképpen is lehetne, nem szépített és nem hallgatott el semmit. *Elővette ceruzáját és mintegy emberöltőn keresztül már a pénzügyminisztériumban is tette, számolt.* Kétszer kettő az négy és ezt az igazságot sem jó szóval, sem szép hasonlatokkal, sem szemforgató kedveskedéssel nem lehet megváltoztatni. *A készletek nem engednek 16 dekánál több kenyeret naponta, tehát 16 dekát eszünk.* A helyzettel, a készlettel szemben vitatkozni nem lehet és ezt a miniszter sem próbálta meg.

Persze, könnyű azt mondani, hogy ez a legegyszerűbb módja a közellátásnak: ha nincs, akkor kevesebbet adunk. A miniszter azonban nem mentegette a helyzetet. *Nagykorú nemzettel csak felnőttek módján lehet beszélni.* A világmérkőzésben a magyar honvéd is ott áll a Don partján és a belső frontot nem szabad lebecsülni azzal, hogy szónoki ügyeskedéssel és indokolatlan optimizmussal félrevezetjük. *Szász Lajos az őszinteség tükrét tartotta a nemzet elé* és a nemzet nem rettent meg a tükörtől, de meglátta benne a való helyzetet.

*

Az igazságot nem lehet elkendőzni. Ma már mindenki tisztában van az országban azzal, hogy *összébb kell szorítani az igényeket,* ezt követeli a becsület, a jövő, a hősi erőfeszítés, a nemzet nagy próbatétele. A miniszter eddig már többször is elénk vetítette azt a különbséget, amely apró és nagy gondokban a messzi fronton küzdő honvédség és az itthoniak között fennáll. Az áldozatot a külső és a belső front között még csak összehasonlítani sem lehet. *Áldozatot azok hoznak, akik odakünn érettünk küzdenek.* A nemzet nemcsak hisz a közellátási miniszternek, de követi is. Nem volnánk azonban magyarok, ha kivételek nem akadnának köztünk. Jó, hogy vannak ezek a kivételek. Jók arra, hogy *mindenki lássa, hogyan nem szabad manapság viselkedni.*

Folyik a feketepiac elleni küzdelem. Az eredmény még nem végleges, nem is lehet az. *De a közellátás biztonságát nemcsak a feketék veszélyeztetik,* hanem azok is, akik még mindig nem akarják megérteni az idők szavát, akik nem hajlandók elismerni a belső front kötelességeit és akik — szerencsére mind kevesebben — a komoly, őszinte szóból sem akarnak tanulni. Az ellenséges golyó rendszertelenül és mellékszempontokra való tekintet nélkül éri véreinket a külső fronton. Belül még mindig akadnak néhányan, akik azt hiszik, hogy reájuk nem vonatkoznak bizonyos intézkedések, lelkiismeretlenség, összeköttetés és egyéb körülmények mentesítik őket, hogy maradéktalanul kivegyék részüket *nem az áldozatvállalásból, hanem a kötelességteljesítésből.*

*

Karácsony ünnepén és az új esztendő fordulóján a józan magyar közvéleménynek, a kötelességét becsülettel, odaadással és áldozatvállalással végző magyarságnak egy kérése van a közellátási miniszterhez. Ez a kérés az, hogy *mindazokkal szemben, akik nem akarnak tudomást venni a történelmi eseményekkel terhes időkről, érvényesüljön a minister legteljesebb szigora.* Bízunk abban, hogy ez a szigor érvényesülni is fog. Ha kell — és reméljük minél ritkábban kell, — a karhatalom ne legyen tekintettel sem szegényre, sem gazdagra, sem köznépre, sem főrangúra, mert *ma csak küzdő, a jobb és szebb jövőért harcoló magyarok lehetnek ebben az országban,* akiknek egyformán kell részesülniök jóban és rosszban.

Fegazus-film

Fényes Alice Moricz-filmje:
Szép csillag
Partnere: Páger Antal
Holnap! FÓRUM

Visszaadta iparengedélyét

az utolsó céhbeli magyar szűrszabó

Kondoros, december hó.

Meghalt egy tisztes ipar, ráterítették a szemfedőt. *Firtos* Gábor, a híres debreceni szűrszabók utolsó maradéka *levette kapujáról a cégért.* Összepakolta elkopott szerszámait és eljött ide Kondorosra a fiához, hogy kipihenje nyolcvan évének sok ragyogó napját és nyugalomban leélje azt, ami még ezután következik.

Nyugalomba vonult Firtos Gábor, az utolsó magyar szűrszabó.

Mert *nem kell már a cifra szűr senkinek.*

A debreceni lapokban szürke hír jelent meg a közelmultban „Iparengedélyét visszaadta" cím alatt: *„Firtos Gábor Szent Anna-utca 12. szám alatti lakos bejelentette a polgármesteri hivatalnak, hogy iparát nem kívánja folytatni, ezért iparengedélyéről lemond".* A szükszavú hír elveszett a hétköznapi események apróbetűs beszámolói között és talán nagyon is kevésen vették észre. Pedig

Firtos Gábornak keserű könnycsurgatásába került ez a hír,

hiszen egész életének nekrológját írták meg az újságok.

— Hajjaj, *nem kölletik már a szűr senkinek* — mondja *Firtos* Gábor bácsi. — Egy-két csikós viseli még a Hajdúságon, meg néhány urasági kocsis. *De ők sem vesznek újat, ha a régi lekopott róluk.*

Köpönyeget, gumipalástot vesznek föl, mintha az jobban föstene rajtuk.

Aztán meg nem is olyan pászentos az egyik sem.

— Mikor kezdte a szűrszabást?

— Régen, *hatvannyolc évvel ezelőtt.* Tizenkét éves koromban már inas voltam. *Az első szűrt, — cifravirágosat, címereset, — elsőéves inas koromban csináltam meg.* Volt benne pár hiba, szabás és cifrázás és miegymás. Nem sok dícséretet kaptam érte. De hiszen gyerek munka volt az, korai kezdés.

A divat nélkül való öltözés

Az első szűrt kegyelettel őrzi az almáriomban. Széthajtogatja, mint a patyolatot. Molyrágástól tarka az öreg szűr, virágai meghalványultak. A hátára díszített magyar címer is hasonlóképpen megfakult. Csak a formák látszanak már.

Firtos Gábor bácsin erőt vesz a könnyezés.

— Látja, öcsém, itt a balujjának hajtókáján van az a paszomán, amit szabálytalanul cikkcakkosra vágtam.

Ezért kikaptam a mestertől.

Hiszen első munka volt. Különben meg volt elégedve. *Jónás* Bálintnál kezdtem, a Csap-utcában, Debrecenben. Tizenkét segéddel dolgozott. Ott is szabadultam föl az inaskodás alól.

— Kik viselték a szűrt?

— Ne tessen azt hinni, hogy az alsóbb népek csupán. Igaz,

a pásztorembernek a szabad ég viszontagságai alatt muszáj volt a szűr, hozzája tartozott.

De azért viselték ám mások is, a módosabbak, gazdák, meg urak. *Nándor Tóbiás nagytiszteletű úrnak is kedves ruhája volt.* Nálam rendelte és csináltam neki olyan címeres-feketecakos ünneplőt, hogy mindenki megnézte Debrecenben, ha a nagytiszteletű úr végigment a Nagytemplom-utcán.

Elgondolkodik, azután folytatja:

— Szép viselet volt ez, kérem. És ami fő: *magyaros.* Ez a divat nélkül való öltözés, amit nem háborított meg az idő. Nem tudta megváltoztatni, csak amikor jöttek a nyugati divatok, a feledés homályába fullasztotta bele. Megölte egyszerűen, csendesen...

Az aranypataki szűrposztó-mosó

A világhírű magyar szűr születéséről beszél a nyugalombament öreg szűrszabó:

— Gácson volt a gyártója a híres szűrpasztónak.

Tíz család, a szűrcsapók, csinálták a hófehér posztót.

Annak azonban, hogy a gácsi szűrposztó olyan hófehér, nagy titka volt: az Aranypatak.

— A kisulykolt posztótáblákat ott mosták hótisztára. Az Aranypatakban. *Nem kölletett ennek a vizébe tenni semmiféle lúgot, vagy sólisztet.* Csak dörgölni benne. Olyan tiszta volt a víz, hogy még a homok és az iszap sem zavarta meg a színét. Ebben kölletett kimosni a posztót, mielőtt a mester ollója munkába vette volna.

— Hanem aztán

a háború előtt, tizenkettőben, kiszáradt az Aranypatak.

Nem volt hova mennünk, ahol hótisztára moshattuk volna a posztót. Mert *a szappanos víz, az nem ért semmit.* Az nem vitte ki a posztóból a született mocskot. És

ahogy az Aranypatak kiszáradt, kezdett utolsót vonaglani a szűrszabóipar.

A háború elején már megéreztük a haldoklást. Most pedig nekem, az utolsónak is, le kellett vennem a cégért, öcsém.

— Élni lehetett ebből?

— Ha ügyeskezű volt a mester,

vagyont kereshetett a szűrből.

Persze, csak némely vidéken. Például Borsódban és Hajdúföldön nagy árat fizettek egy-egy remekbekészült példányért. *Zemplénben azonban már csutkát sem adtak érte.* Ott már a ködmön vala a nemzeti viselet.

Tiszapolgárin viselték a legdíszesebbet, a címeres szűrt.

A hátára, mint papi palástra a keresztet, rászabták a magyar címert, az ujjait és szélét, meg a galléját pedig díszcakkokkal rakták ki.

Cifraszűr és a szerelem

— Mi volt az értéke a szűrnek? — kérdezem Gábor bácsit.

— Melyik micsodás. Hanem a becsülete, az nagy volt.

Még hitelt is lehetett rá kapni:

ahogy a nóta is mondja:

„Kocsmárosné, aggyik bort hitelbe,
Itthagyom a cifraszűröm érte,
Ha ki nem váltom holnap estére,
Lökje fel a csárda tetejére."

— Még a szerelem is édesebb volt, ha a legény cifraszűrben szerethette a leányt:

„Cifraszűröm szemtanuja,
Hányszor voltál a vállamra
Borulva..."

— És mi az oka, hogy meghalt ez az ipar?

— A divat, meg a gép.

A divat beléje beszéltea z emberekbe, hogy az a szép, ami ujdonság.

Pedig nem. Aztán meg, öcsém, akik tudják, hogy mégis szép a cifraszűr-viselet, példának okából az uraságok, azok kötelességgé tették a kocsisoknak a szűrhordást. De azt a szűrt már gépek mossák, szabják és varrják. *Abbul már kihalt a lélek és a szív.* Nem is tekint rája senki áhítatal. Csakúgy, mint a bögatyára, azt mondják rá, hogy: — Paraszt...

Firtos Gábor bácsi visszarakja az első molyette alkotást, amely az egész emlékezés alatt ott feküdt az ölében, az almáriomba. Gondosan elrendezi, bezárja, óvja. Mintha talizmán volna ez a szűr. Fejében és szívében tartója a jobb napoknak és tisztultabb életnek.

— *A jobb napoknak és a tisztultabb életnek.* — Igy mondja Firtos Gábor bácsi is

BÖKÉNY PAL

H. M.-Cserépy-film

Egy szív megáll
Nagy István, Lehotay, Uray, Kiss Manyi, Halmay, Pethes Ferenc, Pálóczy
Rendezte: Kalmár László. Zene: Buday Dénes
Holnap: SCALA

Firtos Jolán

szül. Szászvároson 1896
ápr. 5. unitárius.
6 felsőb. leánypolg.
1916/17. I. – elsőéves mű-
vésznő – Glatz O.
1916/17. II. – elsőéves n. o.

Heidelbergi városi múzeum

III. 159–160.

Firtos Jolán

1914/15 – 1916/17

Ferkèpzomfoisk vk

82.l.

MDK

Firtosi József Dezső

Imádkozó, of.

N.rajztanárok o.egyesü,ete kiáll. N.Szal. 1922.máju

13. 1.

Firtos vára

Firtos várának romjai szintén egy nagy hegy tetején állanak, mert a székelység többnyire hegytetőre építkezett — kevés kivétellel — lévén a hegy maga bizonyos faja a védelmi erősségnek s Firtos vára valamikor *legnagyobb fellegvára volt a Székelyföldnek*, eredete azonban annyira régi, hogy történetileg nincsen alátámasztva s nagyon kevés adat áll a kutatók rendelkezésére. A hagyomány szerint a várat szorgoskezű *tündérek építették*, még akkor, amikor a föld területét víz borította és nevét Firtosról, a jó tündérek királynőjéről kapta...

A gyönyörű helyen álló várat — ahonnan messze földekre ellehetett látni — *valószínűleg honszerzőink építették* s multjáról éppen ezért van olyan kevés adatunk. Tény azonban az, hogy ez a vár is védelmi berendezésül szolgált a Székelyföldet oly gyakran fenyegető ellenséggel szemben. Falaiból, melyek ma is részben fennállanak, nagyságára is lehet következtetni.

Tekintélyes, hatalmas épület volt a vár, legnagyobb hossza 130 lépés, szélessége pedig 110 lépés a fennmaradt adatok nyomán. A vár alatti nagy, kerek üreget a vár kútjának tartják s a körülötte lévő szántókat pedig „játszóhelynek" nevezi a nép, a hagyomány szerint ugyanis ezeken a szántókon tartották a várbeliek fegyverjátékaikat és hadgyakorlataikat.

A nép képzelete szerint a romok alatti hegy belsejében ma is kecses, szép ifjú tündérek élnek s innen csak éjjel jönnek fel a holdfényben. A hegy egyik oldalán pedig zöld bokrokkal [illegible]

L-a-i Ö. vagy a Székely-földön. Napvarp 1942. aug. 2.

képződmény látható, mely egy *felkintá-rozott ló* alakját mutatja. *Firtos lovának hívják* és a vidék időjósaként szerepel, mert ha Firtos lova fehéres színt kap, akkor jó idő várható, ha pedig elsötétül, akkor tartós esőre van kilátás...

2 Anna		molaus ig keleti ius 13 por fóa.
Hétfő 27 Pantaleon	☽ Holdtölte 20 ó. 14 p.	testáns Olga rög kat. telemon Görög keleti Július 14 Aquila
Kedd 28 Ince p.		Protestáns Ince Görög kat. Nikánor Görög keleti Július 15 Quirik
Szerda 29 Márta sz.		Protestáns Márta Görög kat. Kallinik Görög keleti Július 16 Atenogén
Csütörtök 30 Judit vt.		Protestáns Judit Görög kat. Szila Görög keleti Július 17 Marina
Péntek 31 L. Sz. Ignác	**Július**	Protestáns Oszkár Görög kat. Eudocim Görög keleti Július 18 Emilián vt.
Szombat 1 V. Péter	Nap kelte 4 ó 36 p. — Nyugta 19 ó. 36 p. 31. hét 1942 **AUGUSZTUS** 31 nap	Protestáns Vasas Péter Görög kat. Sz. † körm. Görög keleti Július 19 Diusz

Firtosvár

(Udvarhelymegye)

írta

Ferenczi Sándor:

Firtosvár aranyérmelete.
Odorheiu, 1934. 8-r.
16 l.

1831-ben került napfényre.

Vorwort

Die „Bonner Blätter" erscheinen nach längerer Pause wieder als Mitteilungen der Deutschen Akademischen Auslandsstelle. Sie sollen ein Verbindungsglied sein zwischen den ausländischen Studierenden und Akademikern und ihrer alten Alma mater auch nach ihrem Fortgang aus Bonn, sie sollen die Beziehungen aufrechterhalten und weiterpflegen. Der erste Teil der Hefte enthält kurze, allgemeinverständliche und interessierende Beiträge von Bonner Universitätsprofessoren als Grüße an ihre früheren Schüler aus dem Ausland. Eine Zusammenstellung über die Lehrfächer an der Bonner Universität vermittelt einen Ueberblick über alle Studiengebiete. Der zweite Teil berichtet über die Arbeit der Akademischen Auslandsstelle und bringt eine Blütenlese aus Briefen, die unsere Freunde uns schrieben. Eine Aufsatzreihe — Als Austauschstudent — Als Austauschlehrer — Als Austauschprofessor in Bonn — beschließt diesen Teil. Im dritten Abschnitt kommt der Deutsch-Ausländische Club zu Wort mit

Firtos vár.

Ferenczi Sándor dr:

Firtos vár arany
ékemlékei. Odorheiu,
1934. 16 l.

4.

Fürtös vára

Udvarhelyszék

l.

Gaál I. 78. l.

Firtosvár

Ferenczi Sándor

Firtosvár aranyérem-lelete.

Odorheiu

1934.

Firtosvára (nyom)

Korond határában

Kovári Erdélyerdő.

45. l.

334. I. József neje(~~Wilhelmina~~ Mária Amália

Vállon alól, balra fordul, a
göndör hajának kontyába gyöngyfüzért f
visel, ruhája kivágott, vállra vetett

Márványdomborű, tojásdad al
A régiségtártól.
Átvétetett 303/88 B). 19. sz.

904: V. 3.

Firtosvára

l.

Szabóárpép

375. l.

Firtos vár

Orbán B. I. 127 l.

Königstein

588, 589 l.

Fürtösvárallyai ref.

templom

Kepi rep.

Malmagyarország II.

68.l.

beta vulgaris var rapa

bakarnaty repa

Fivtosi József Dénő

1922. máj. MROE

Imádkozó, olajt. 8000.–

Kiállítási szállonban

Wosinszky Mór arcképe Paczka F
tól V. 188.

Fistoni József dr.

vezérőrnagy

élete

halva 1922

Italia V. 260.

HARGITA NÉPE 92 XI. 27

Firtosváralja

A tündérregékkel övezett Firtos tömbjéből eredő és a Nyikó vizébe jobb oldalról ömlő Konyha pataka „völgyfejében már fenn a Firtos déli alján fekszik büszkén Firtos-Váralja, unitárius székelyek által lakott falucska" — írja Orbán Balázs. Ősi településű falu, amely az unitárizmusnak e vidéken a XVI. század második felében történt meggyökeresedésekor már, s ezt követően a XVI—XVII. század fordulója tájáig, mint filia, az énlaki anyaegyházközséghez tartozott.

„Firtosváralja neve már a XV. század derekától ismeretes" a Pálfalva és Váralja közötti határviszályról szóló oklevelekben, 1459-ben Waralyfalw, Warhallafalva, Varhallijafalva változatban fordul elő. A XIX. századtól megkülönböztetésül más hasonló nevű helységektől Firtosváraljának, s mai román nevén Firtuşunak nevezik.

A XVI. századi falu lakosságáról keveset tudunk. Orbán Balázs régi családtörténeti kutatásra hivatkozva írja, hogy János Zsigmond 1568-ban rugonfalvi Benedekfi Istvánnak itt jószágot adományoz. A Szék 25 dénáros adójának összeírásakor 1567-ben Warallján két kapuszámot vesznek fel. A XVI. századvégi peres iratokban több, a lófők rendjébe tartozó személyt (Bálintok, Gergelyek, Kelemenek, Székelyek) és jobbágyot (Antal, Sebestyén) említenek meg.

A falu lakosságának pontos lélekszáma az 1786—87. évi első hivatalos népszámlálás adataiból ismeretes: 48 lakóházban 43 család 226 tagja élt. 108 férfi és 117 nő. A férfi nembeliek megoszlása: pap 1, paraszt 31, polgár és paraszt örököse 26, zsellér 17, egyéb 6, fiúsarjadék 1—12 éves 18 és 13—17 éves 9, összesen 27. Orbán Balázs a falu népesedési adatát nem közli, de a korabeli 1869-es népszámlálás már 306 lelket állapít meg. A következő hat évtized alatt ez a szám szinte állandósul, 1900-ban is 307, aminek egyharmada — 101 — gyermek, s a 60 éven felüli öregek száma csak egytized: 31 személy; az 1930. évi népszámlálás még 303 lelket vesz fel, de sajnos az eltelt fél évszázad utolsó évtizedeinek nyomasztó kényszere miatt a hajdani, a „Firtos déli alján büszkén fekvő" Váralja népességének a száma jóval a kétszáz alá zsugorodott. A falu vészesen elöregedett.

Faluról falura

Firtosváralja népe is évszázadok alatt, miként az egész vidék, fokozatosan végig járta az egymást váltó földművelési rendszerek útját. A kezdeti parlagoló gazdálkodást felváltó és hosszú ideig tartó kétfordulós határhasználat még a XIX. század első felében is gyakorlatban volt. A hármashatárra történt áttérés ideje nem ismeretes. A 20,1 százaléknyi erdőség tette lehetővé, hogy a talaj köves volta miatti gyengébb hozamú gabonatermelést még a két világháború közötti időben is faedények: cseber, kád, vizes kértya (dézsa) és szekérlajtorja készítésével s kereskedésével pótolhatták.

Váralja régi „sendely fedél alatt borna fából rakott" temploma az 1801-ben készített ingatlanleltár szerint a mennyezet egyik kazettájának szövegéből kitűnően „1701-ben építtetett".

Az iskoláztatás történetére vonatkozóan az 1730-tól írt jegyzőkönyvek majd mindenik évről tájékoztatnak, hangsúlyozzák szükségességét, de a XVIII. század vége feléig vajmi kevés eredménnyel, különösen, ami a lányok taníttatását illeti. Az oktatást itt is jórészt a tanítóhiány nehezítette, s a század végéig a lelkészre hárult. 1790-től javul a helyzet, a falu végzéséből „a Magzatok tanittatása helyéül (...) tisztességes Ház, Classis építtetett", s 1801-ben emellé „egy Leánkák tanulására szükséges Hajlékot is építtetni" szándékoznak, s a tanításra magukra kirótt fizetéssel a kántort alkalmazzák. Négy évtized múlva, 1843-ban, a krónikaíró Szedresi Sigmond feljegyzése szerint „ez évben folyt Gyrás Szék végzéséből porontsoltatott Ujabb Oskola Ház építtése." A század második felétől aztán a falu szellemi életének irányítását a kántortanítók végezték, s köztük a század fordulója táján legkiemelkedőbb volt a Firtosi rezedák szerzője/írója: József János.

Dr. MOLNÁR ISTVÁN

ONAL

FA

lerakatnál

der.
RESA

der
ESA

95763221

képzelhető jót és hosszú életet kívánnak: leányai, fia, veje, két unokája Tibike és Levente — Csíkszeredából. (5264)

BOGA GÁBORNÉNAK — Csíkszentimrére, névnapjára jó egészséget és még hosszú életet kíván fia, menye, unokái: Rózsika, Zsófika, Gergely, unokaveje Balázs, két dédunokája Tibike és Levente. (5264)

FORINTOT vásárolnék nagyobb mennyiségben. Telefon 0958—11867, a nap bármelyik órájában. (5254)

VÁSÁROLNÉK forintot. Ajánlatot a 0958—20218-as telefonon, délután. (5258)

ELADÓ garázs Csíkszeredában. Érdeklődni dé.után, a 13589-es telefonon. (x)

Szívünk mély fájdalmával, de a jó Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a drága jó feleség, pótolhatatlan édesanya, testvér, rokon és jóbarát,

KOLUMBÁN KÁROLYNÉ
szül. Tánczos Veronika

szerető szíve életének 48., házasságának 27. évében 1992. november 26-án hirtelen megszűnt dobogni. Drága halottunk temetése november 28-án délelőtt 10 órakor lesz a családi háztól a csíkszentkirályi temetőbe. Emléke legyen áldott, pihenése csendes a drága anyaföldben. Jelen értesítést gyászjelentőnek is szántuk. Bánatos férje, Károly és leánya Piroska. (5310)

Mély megrendüléssel vettük tudomásul kolléganőnk,

KOLUMBÁN VERONIKA

hirtelen halálát. Őszinte részvétünket és együttérzésünket fejezzük ki a gyászoló családnak. A Csíkszentkirályi Fogyasztási Szövetkezet munkaközösége. (5304)

dobogni. Temetése 1992. november 27-én délelőtt 10 órakor lesz a gyimesfelsőloki Farkasok pataka 296 szám alatti gyászháztól a helyi római katolikus temetőbe. Drága emlékét kegyelettel megőrizzük szívünkben. Pihenése legyen csendes a drága anyaföld ölében. A gyászoló család. (5290)

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy a drága jó férj, édesapa, nagytata, rokon és jóbarát,

MOINA RADU
ny. ezredes

szerető szíve életének 59., boldog házasságának 40. évében 1992. november 25-én hirtelen megszűnt dobogni. Drága halottunkat november 28-án délután 2 órakor helyezzük örök nyugalomra a csíkszeredai új temetőbe. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes. Bánatos felesége Margareta, leányai: Camelia, Mirela, valamint vejei és unokái. — Csíkszereda.

A Xerox Magyarország és
a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
szeretettel meghívja Önt a

Digitális képek optimális méretben

című pályázat díjnyertes képeiből rendezett kiállításra.

1997. október 9-10., Buda Square Irodaház aulacsarnoka (Budapest, III., Lajos u. 48-66.)
megnyitó: 1997. október 9. (csütörtök) 11 óra
A kiállított képek a Stúdió Galériában (Bp., V., Képíró u. 6.) is megtekinthetők 1997. október 11-én 10-18 óráig.

A kiállítással egyidőben kerül sor a

A VILÁG SZÍNEI

című bemutatóra, ahol

a XEROX színes berendezései működés közben láthatók.

A sokoldalú alkalmazások megtekintése mellett lehetőség nyílik a kiállított képek másolatainak megvásárlására is.

BÉFLEX 3M

Támogató:
Béflex a 3M Scotchprint™ felhatalmazott alkalmazója

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
szeretettel meghívja Önt az új Stúdió-tagok
kiállítására

1996. május 8-án 17 órára a
DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

Megnyílik
SZOBOSZLAI JÁNOS
művészettörténész 9 perces akciójával.

A kiállítást rendezte:
PROSEK ZOLTÁN

Megtekinthető: 1996. május 8-tól május 26-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

DUNA GALÉRIA

FIATAL MŰVÉSZEK STÚDIÓJA 1996 % 5

Bakos Gábor,
Borbély Béla,
Ted Bos,
Brunet Andrea,
Cseke Szilárd,
Dinea László,
El-Hassan Róza,
Ernszt András,
Gyenis Tibor,
Hecker Péter,
Horváth Judit,
Káldi Kata,
Kámán Gyöngyi,
Kiss Péter,
Lakner Antal,
Losonczy István,
Madácsy István,
Mátis Rita,
Nemes Nikolett,
Németh Hajnal,
Németh Ilona,
Somody Péter,
Szabó Dezső,
Szegedy-Maszák Zoltán,
Szelley Lellé,
Vogl Filemon

Firtsa László

A MFTR plakát pályázatán
350 pengős díjat kapott

Uj Nemzedék, 1927 X. 18.

FIS

a VIGADÓ GALÉRIA és

a FIATAL IPARMŰVÉSZEK STÚDIÓJA

tisztelettel meghívja Önt

1998. június 18-án, csütörtökön 18 órára

Álom

című kiállítására

Megnyitja FELEDY BALÁZS művészeti író,
közreműködik KOVÁCS BÁLINT oboaművész

Megtekinthető: 1998.június 18-tól július 5-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18-óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Alapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Nemzeti Kulturális Alap

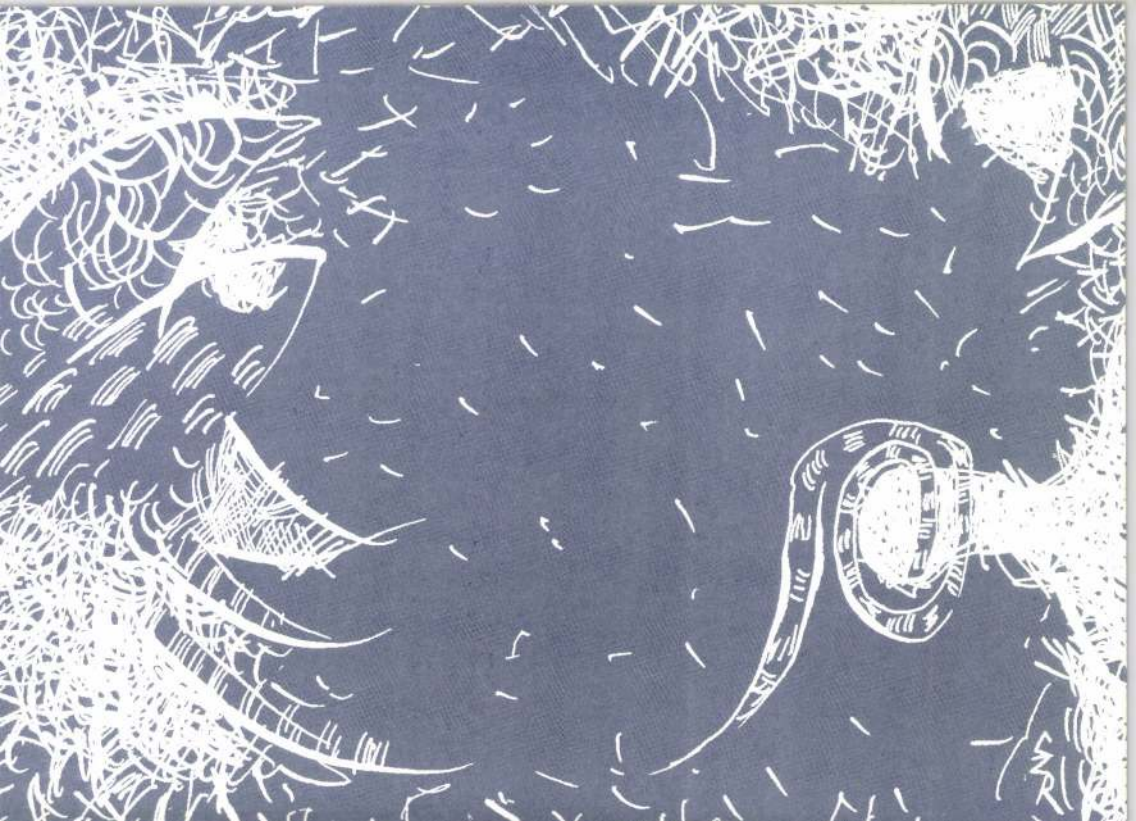

Gallery by Night '96

Korszellem
Zeitgeist
a/b

A Stúdió Galéria és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója a Tavaszi Fesztivál keretében, és annak támogatásával idén is megrendezi a „Gallery by Night" című kiállítássorozatot. A korábbi évekhez hasonlóan most márciusban is 10 napon keresztül minden este 10 órakor megnyílik a Stúdió Galéria, és minden alkalommal más és más, arra az egy estére készült kiállítást, performanszot vagy valami meghatározhatatlan műfajú egyszeri eseményt nézhet végig a közönség. Folytatva az előző évek hagyományát, a program összeállításának metódusába idén is belevittünk egy olyan tényezőt, ami szándékaink szerint erre a néhány egymást követő éjszakára kitágítja a Stúdió Galéria kissé szűkös és talán enyhén belterjes képzőművészeti közegét és teret enged a kortárs kultúra más irányú megnyilvánulásainak is. Ezért arra gondoltunk, hogy idén a „Gallery by Night" ne csak a képzőművészeké legyen, hanem a fiatal festők vagy szobrászok kortárs magyar írókkal együttműködve, közös munkával, közösen alkotva hozzák létre egy-egy este történését.

A „Gallery by Night" azzal, hogy szerkezetéből adódóan meglehetősen speciális módon, az aktualitás erejével kezeli az időt, különösen alkalmas arra, hogy formai megkötöttségek nélkül a jelen folyamatait helyezze a középpontba, a jelen pillanatait ragadja meg. Ezeken az estéken a jelenlét felfokozott módon egyedi és megismételhetetlen. A látogató a 10 egymást követő estén számos alkotó munkája nyomán képet kap arról, hogy ebben az időcikkelyben milyen esztétikai, formai elemek segítségével kísérlik meg a művészek az aktuális helyzetet, művészi identitásukat definiálni. A rendezvénynek nem az a célja, hogy műtárgyakat mutasson be a nyilvánosság előtt vagy követendő értékrendeket állítson fel, hanem az, hogy a művészeti élet folyamatának egy olyan megnyilvánulási pontja legyen, amely az adott időszak meghatározó szellemi dinamikájáról szól. Az itt megnyilvánuló művészi szándékok esztétikai hátterét a közvetlenség és megközelíthetőség adja, az, amit a jelenről jelenidőben közölni tud és akar. Az a döntésünk, hogy ezúttal két művészeti ág – az irodalom és a képzőművészet – alkotóinak konfrontációja és kooperációja legyen az eseménysorozat kerete, ennek a gondolatnak a tudatos vállalását fejezi ki. A „zeitgeist"-ról, a jelenbe zárt korszellemről mindenki csak annyit tud, amennyit közvetíteni képes másoknak.

Bencsik Barnabás Weber Imre

A kiállításokról további részletek a

BalkoN **márciusi számában**

Fiatal Művészek Stúdiója

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
Studio of Young Artists Association
1077 Budapest, Rottenbiller u. 35. T./Fax: 36 1 342 5380 T.: 36 1 267 0866

Stúdió Galéria • Studio Gallery
1053 Budapest, Képíró u. 6. T./Fax: 266 6502, T.: 36 1 267 2033
e-mail: studiog@dial.isys.hu

Stúdió Galéria

Gallery by Night 1996

Éjszakai kiállítások, megnyitók minden este 22 órakor

Korszellem / Zeitgeist a/b
Kortárs képzőművészek és kortárs írók a Galériában

március 15. péntek	Eperjesi Ágnes	Szijj Ferenc
március 16. szombat	Várnagy Tibor	Tandori Dezső
március 17. vasárnap	Roskó Gábor	Kornis Mihály
március 18. hétfő	Szegedy-Maszák Zoltán, Peternák Miklós	Faragó Ferenc, Ficsku Pál, Peer Krisztián, Péterfy Gergely
március 19. kedd	Gál András, Ocztos István	Fülöp Zsuzsa, Kemény István, Bartis Attila, Térey János
március 20. szerda	Szacsva y Pál	Németh Gábor
március 21. csütörtök	Radák Eszter	Kukorelly Endre
március 22. péntek	Nemes Csaba, Veress Zsolt	Kőrösi Zoltán
március 23. szombat	Sárközy Antal, Sárközy Róbert	Ficsku Pál
március 24. vasárnap	Kámán Gyöngyi	Podmaniczky Szilárd

A Budapest Tavaszi Fesztivál támogatásával

Fisch Gyuláné iparmüvész

A müvész arcképét és két -általa készitett- bábfigurát bemutat a lap.
Az egyik Rivels-t, a hires bohócot ábrázolja, a másik egy karakter babát. Készit bábfigurákat ismert szinészekről, szinésznőkről, zeneszerzőkről.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. márc. 21. X. évf. 13. sz. 14-15. lap.

Fisch István

magyar pórmorgósu művész, Gal. du Haut Pavé 3 qu. Montebello, Paris.

International Directory of Arts I. Berlin 1965/66 8 közlésc alapján

A Fisch J.

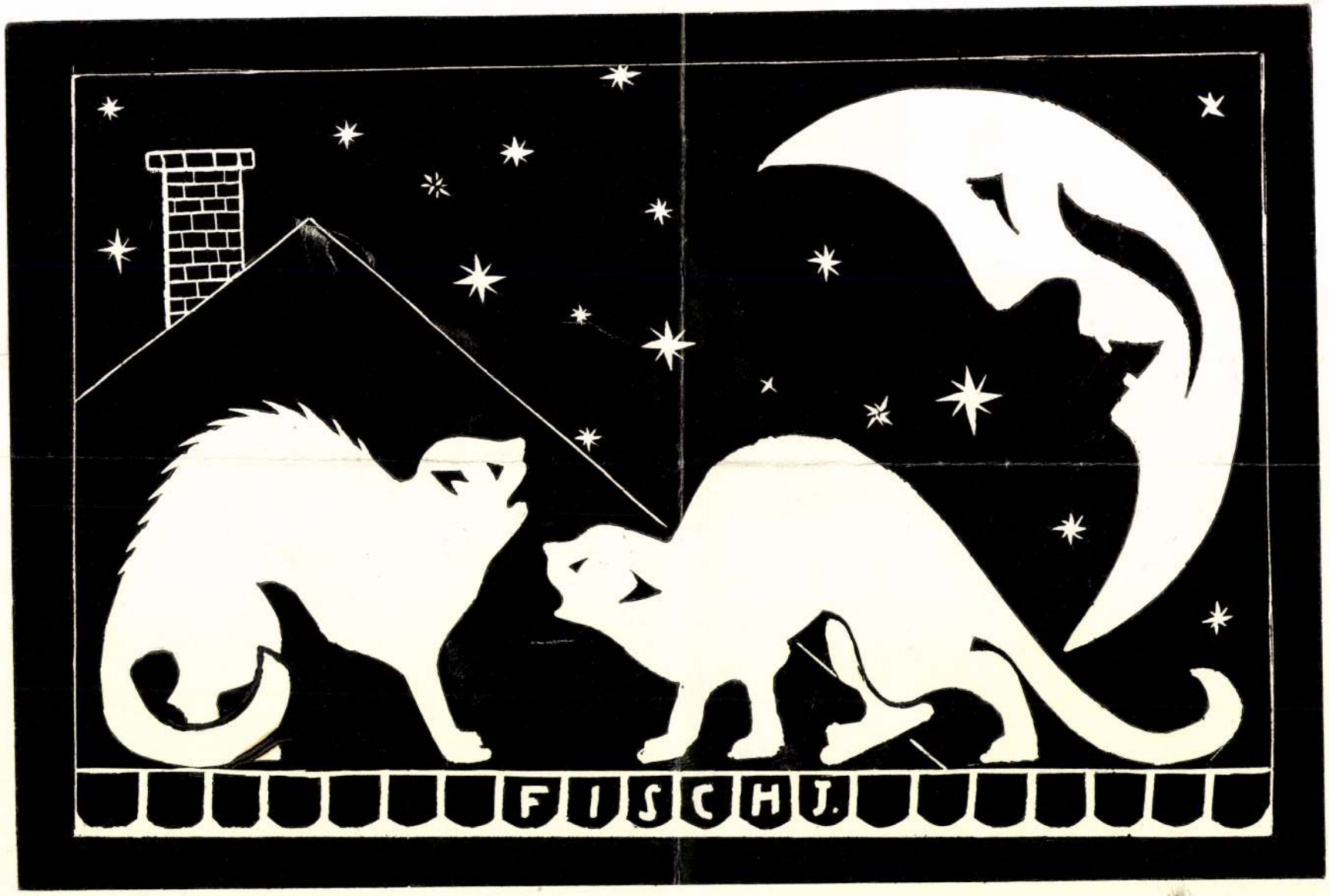
FISCH J.

Fisch Olga M.D.K.

festőművész, pedagógus. Szül. Bp.1901.jan.29.
1939-től Ecuadorban él. Cime: 260 Avenida Colon,
Quito Ecuador.

vö. Who's who in World Jewry.

Fisch Anhalzer Olga M.D.K.

Budapesten született és Düsseldorfban végezte az Akadémiát. Több országban állitott ki nagy sikerrel. Ecuadorban telepedett le utazásai után és az ottani népi müvészet annyira megkapja, hogy 1942-ben Folklore nevü studiót és azzal kapcsolatos szőnyegszövő mütermet alapit. Terveivel és szőnyegeivel rövid idő alatt nagy és nemzetközi nevet szerez magának és ma a legelsők közé számit. Müveit megtaláljuk a newyorki Museum of Modern Art, a San Francisco-i Museum of Legion, a United Nations főépületében és egyebütt.

Magyar album. Szerk. Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 74.p.

m. DK.

Fisch József
nyomdász

munkája az ötödik díjat nyerte
ebben: a 237. lapon.

Wankó Vilmos: Az évkönyv belső ill.-
lapjára hirdetett pályázat

Grafikai Szemle 1929 füz 6-7 p 227 l.

Fisch Hanna festő

Kiállít a felújított Ernst Múzeum termében.

– : A hét végi kulturális programokból

9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 7.

MDK

Fischbach J.,festőm.

353. Oroszlánok. Rajz.

A Magy.Akv. és Pasztelfestők Egyesülete.
Műcsarnok. - XIII. terem.
Kat. 39.l. évsz.?

FISCHBECH JÓZSEF, diák-festő

Vörös Ferenc a sárvári Entzbruder Dezső ált.Iskola rajztanára volt.-1966-ban az Iparmüv,Múz.országos gyermekrajz-kiállitásán 5 tanitványa szerepelt.sikerrel. Jordanics Erzsébet,Fischbech József,Demeter Vilmos, VIII.Molnár Veronika VII.és Vörös Livia IV.oszt.tanulók 602.old

KASZADOS ISTVÁN: Vasi művészportrék.- Bemutatjuk Vörös Ferencet 600.old

VASI SZEMLE. XXI.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

FISCHBECH JÓZSEF, diák-festő

Vörös Ferenc festő-pedagógusnak sárvári Entzbruder Dezső Ált.Iskola rajztanára volt.-Az 1967-es prágai gyermekrajz-világkiállitáson 8 tanitványa szerepelt.-Udvardi Erzsébet,Tangl János,Remete Vilmos,Jordanics Erzsébet,Fischbech József VIII.Gál Sándor,Godó Katalin VI. és Vörös Livia IV./Vörös Ferenc kisleánya/ osztályos tanulók. 602.old Udvardi Katalin

NAGYADOS ISTVÁN: Vasi művészportrék.-Bemutatjuk Vörös Ferencet 600.old

VASI SZEMLE, XXIX.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

Fischbein Franciska

Pesten

3000 sz. Pamlag vaikos gyűjt.

III. Tárgyjegyzék az 1846.évi Iparmükiállitáshoz Pesten.

Molnár László: Reformkori hiszések és kézimunkák az Iparművészeti Múzeumban. 83.c.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múz.Evkönyve.VIII.1965.Múzeumi Ismertterjesztő Közp. Budapest.1966

MDK

Fischauf Fenő

karoszék bőrmunkája

Műbarátok Köre Interieur kiáll. 1904. ápr.

6 l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II./94 l.

Név: Fischbach August

Foglalkozás: könyvkötő

Szárm. hely: Pest

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot: nős

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1839 III. 22

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Tischbech

Rudolfnak szőlőnnegy diszpolgársága 4000 forintjára készült Budapestre. Annyira becsülték a díszes kötött pergamenből álló oklevelet, amely Tischbech budai könyvkötő munkája volt. A díszes Walzel könyvnyomdában készült.

Bogyiczky Emil: Diszpolgárok és díszpolgárnők.

Budapest VII. évf. 3. sz. 1969 márc. 33. l.

FISCBACH, August Tanulmány

Müvtört.Ért. 1989 1-4

(302) Nützliche Anwendung des ungar. Asphaltes mit Bezug auf die Pest-Ofner Asphaltunternehmung des Hrn. Constantin Kastner
PZ 1846. okt. 18. — 325. sz. 1733.
(303) Stand der Ofen-Pester Kettenbrücke
PZ 1846. okt. 25. — 329. sz. 1754.
(304) Bauwesen in Ungarn
PZ 1846. okt. 29. — 331. sz. 1763.
(305) Gebrauch der russischen Schornsteine
PZ 1846. nov. 19., 20. — 343., 344. sz. 1827, 1831.
(306) Bauprozedur in Pest und Ofen.
PZ 1846. nov. 26., 27. — 347, 348. sz. 1845, 1851.
(307) Vor Kurzem hatten wir Gelegenheit . . . (August) Fischbach budai könyvkötő mesterről
S 1846. dec. 23. — 102. sz. 1631—1632.
(308) Technische Ansichten über die Wiederherstellung des abgebrannten deutschen Theaters in Pest
S 1847. febr. 20. — 15. sz. 236—237.
(309) Kettenbrüken-Bau
S 1847. febr. 20. — 15. sz. 237—238.
(310) Etwas über das Josephs-Denkmal
PH 1847. febr. 20. — 8. sz. 29.
(311) Errichtung des Josephdenkmals
PZ 1847. febr. 25. — 398. sz. 2119.
(312) Mittheilungen über den gegenwärtigen Stand des Kettenbrückenbaues.
PZ 1847. márc. 7. — 404. sz. 2153—2154.
(313) Der Ofner Tunnelbau und die in der k. Freistadt Ofen noch zu bewirkenden Verschönerungen
PZ 1847. márc. 14. — 408. sz. 2180.
(314) Einiges den Wiederaufbau des Pester st. Theaters betreffend
PZ 1847. márc. 16. — 409. sz. 2187.
(315) Ueber die neuen Auffahrten in die Festung Ofen
PH 1847. máj. 1. — 19. sz. 73—74.
(316) Während bei der Pest-Ofner Kettenbrüke . . .
PZ 1847. jún. 15. — 459. sz. 2474.
(317) Bei Gelegenheit eines Ausfluges nach Palota . . .
PZ 1847. jún. 22. — 463. sz. 2495.
(318) Bemerkungen über den Pest-Ofner Kettenbrückenbau
PZ 1847. okt. 17. — 530. sz. 2861—2862.
(319) Die Königl. Josephs—Industrieschule
PZ 1847. nov. 11. — 544. sz. 1941.
(320) Stand des Pesth-Ofner Kettenbrükenbaues
PH 1848. ápr. 14. — 15. sz. 57.
(321) Forschritte der Neubauten in Ofen
PH 1848. máj. 14. — 18. sz. 69—70.
(322) Fortschritt des Kettenbrücken baues
Der Telegraph, 1848. júl. 6. — 10—11.
(323) Kettenbrückenbau
PZ 1848. júl. 20. — 726. sz. 3813.
(324) Kettenbrückenbau
S 1848. aug. 2. — 62. sz. 248.
(325) Kettenbrückenbau
PZ 1848. aug. 2. — 737. sz. 3858.

megvan

Fischbach ágost
díszkönyvkötő

Der Ungar 1843. nov. 18.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmár

Fischbach ágost
könyvkötő"

Der Ungar 1843. dec. 2.
(Beschau-Zeugniss)

Kalmár

in dem Kirchspiele Schötmar zu einem „Friedensvereine“ zusammen getreten, welcher sich die Aufgabe gestellt hat: „Privatzwistigkeiten auf dem Wege des Vergleiches zu schlichten.“

*** Der bekannte Violin-Virtuose Ernst hat dem Könige von Hannover kürzlich Patent und Titel eines Konzertmeisters, die er im vorigen Jahre erhalten hatte, aus unbekannten Gründen zurükgeschikt.

*** Die „Dorfzeitung“ sagt: Unserer verehrlichen Zeitungsschwester, der gerühmten „Augsburger Allgemeinen Zeitung“, wünschen wir mit allen ihren Lesern zum Neujahr einen großen Kasten voll Komma, an denen es ihr leider gänzlich fehlt.

*** Ein Schweizer Professor, Hiselly mit Namen, hat jüngst wieder einmal haarscharf bewiesen, daß an der Sage von Tell mit seinem Aepfelschuß kein wahres Wort ist. — Wenn man die heutige Schweizerfreiheit ansieht, kann man nicht daran zweifeln.

Lokal-Zeitung.

Lokalbemerker. (Der Pesther Marktplaz.) Der Pesther, noch immer sogenannte neue, Marktplaz ist berühmt, wohl aber nicht so sehr wegen seiner Pracht, als seiner Größe, denn er mißt 100 Klafter in der Länge u. 93 in der Breite und hat daher einen Flächenraum von circa 9300 Quadratklaftern. Schön mag dieser Plaz im Ganzen genommen sein, aber prächtig kann man ihn nicht nennen, es sei denn, daß seine Regelmäßigkeit (er bildet ein länglichtes Vierek) ihn zu diesem Prädikat qualifizirte. Der Plaz hat wohl einige schöne Bürger- und Wohnhäuser, woran er besonders in neuester Zeit zugenommen; aber er zählt noch einige niedrige und unansehnliche Gebäude und hat kein einziges, das ein wahres pallastähnliches Aussehen hätte, um dem Plaz ein großartiges, imposantes Ansehen zu ertheilen. — Der Pesther Marktplaz wurde in den 80ger Jahren des vorigen Jahrhunderts, also etwa vor 60 Jahren, von dem unsterblichen Kaiser Joseph angelegt, und Diejenigen, welche hier Häuser bauten, erhielten, je nach der Höhe ihrer Häuser, einen mehrjährigen Nachlaß der Grundsteuer. Es wäre zu wünschen, daß man gegenwärtig eben so die Baulust ermuntern möge, denn die Bauten stehen jezt mit der verhältnißmäßig so hohen Miethe in keinem Einklange, und auf den besten Plätzen unserer Stadt und Vorstädte befinden sich noch viele öde oder schlecht gebaute Stellen, während dort der Miethzins so hoch stehet. Um wieder auf den Marktplaz zurükzukommen, so hat er sich zwar seit seiner Gründung, die Häuser anbelangend, um Vieles verschönert, aber der Boden ist fast noch immer in so rohem Zustande, wie im vorigen Jahrhundert. Blos dritthalb Seiten sind für Fußgeher trottoirt; die übrigen anderthalbe Seiten bleiben aus unbegreiflichen Ursachen mit spizen Steinen gepflastert und gereichen den Fußgehern zur wahren Qual. Von den Trottoirs aus beginnt ein schlechtes Pflaster, das an allen vier Seiten etwa sieben Klafter weit in den Plaz hinein geht, u. von dem es immer heißt, daß es besser wäre, wenn gar keins wäre. Die ungeheure Mitte des Plazes ist ganz ungepflastert und dient zugleich als ein Reservoir für unendliche Staubmassen. Diesen großen Raum, der die ganze Umgegend reichlich mit Staub versieht, zu pflastern, und gut zu pflastern würde allerdings außerororderdentliche Kosten verursachen, die man nicht so leicht bestreiten könnte. Aber wir hätten einen Vorschlag, der alle Beachtung verdiente. Der Plaz nämlich müßte gut geschottert und dann dort, wo das Seitenpflaster (das natürlich auch verbessert werden müßte) aufhört, mit einer nur für Fußgeher offenen hölzerne Barriere umgeben werden, damit die Wagen nicht quer über und durch den Plaz fahren, und so die Staubmassen aufwühlen können. Die Wagen könnten wohl seitwärts auf dem Pflaster fahren, und es hat nichts auf sich, wenn sie um einige Minuten später an ihr Ziel kämen, wenn nur der Plaz und seine Umgebung dadurch von dem lästigen Staub befreit blieben. Zur Marktzeit könnten die Barrieren mehr geöffnet werden, damit die Hütten (falls man dieses Uebel von diesem Plaz nicht entfernen wollte) aufgestellt werden könnten. — Noch mehr Wünsche hätten wir für diesen Plaz, aus dem noch viel gemacht werden könnte, aber wir sind nicht so kühn, sie alle auszusprechen. Daß die Mitte mit einem Nationaldenkmal, einer Fontaine, oder einem grandiosen Bauwerke geziert würde, daß die noch unansehnlichen Häuser durch Palläste ersezt würden, daß des Nachts eine brillante Gasbeleuchtung den großen Raum mit Tageshelle erfülle u. s. w. wären die wesentlichsten dieser Wünsche; mögen sie nicht zu den frommen gerechnet werden! Schließlich bemerken wir noch ein Kurjosum dieses Plazes. Die Zahl der Häuser steigt mit Eins auf jeder Seite. So zählt die Uirmenyi-Seite 3, die Stainlein-Seite 4, die Marokaner-Seite 5 und die Czirakyi-Seite 6 Häuser. Uebrigens zählt man daselbst im Ganzen, mit den auf den Plaz schauenden Ekhäusern der benachbarten Straßen, 21 Häuser, und zwar 4 mit drei Stöken, 13 mit zwei Stöken u. 4 mit einem Stok. Ein einziges ist noch mit Schindeln eingedekt.

Industrie-Wegweiser. (Buchbinderei.) Die Buchbinderarbeit hat in neuester Zeit bedeutende Fortschritte gemacht, u. es werden uns vom Auslande Einbände zugeführt, deren Ausführung schon an Kunst gränzen. Allein auch bei uns regt sich dieser Industriezweig in vorzüglichem Grade, und wir machen vorerst einen Mann namhaft, dessen Arbeiten sich durch Geschmak, Eleganz und Solidität besonders auszeichnen. Es ist dies Hr. August Fischbach, bürg. Buchbindermeister in Ofen (Festung, dem Rathhause gegenüber), der sich bereits einen ehrenvollen Ruf durch seine Erzeugnisse erworben, und der durch sein wahrhaftes Buchbinder-Meisterstük in der lezten ungar. Gewerbeausstellung die allgemeine Aufmerksamkeit erregte. Daß er von dem löblichen Verein keinen ausgezeichneten Preis erhielt, mag bei der Ein- und Umsicht der Preisrichter wohl nur aus Versehen geschehen sein, denn Herr Fischbach hat mit dieser seiner trefflichen Arbeit selbst in der Residenz sich ehrenvolle Anerkennung erworben, wie nachstehendes Zeugniß zur Genüge darthut: „Beschau-Zeugniß. Vom Mittel der bürg. Buchbinder in der k. k. Haupt- und Residenzstadt Wien wird hiermit bestätiget, daß der bürgl. Buchbindermeister, Herr August Fischbach, aus Ofen, an die hiesige Buchbinder-Innung das Gesuch stellte, über eine von ihm verfertigte Buchbinderarbeit, beste-

Fischbach Ofen

hend aus einem Folioband in dunkelblauen Marokquin gebunden, mit dem Titel: „Denkmäler der Architektur“, unser Urtheil abzugeben; demzufolge wurde von den Vorstehern, den Herren Schaumeistern und dem Ausschuß, in Gegenwart des Herrn Magistratsraths und Innung-Kommissärs, die Beschau vorgenommen, und dabei einstimmig erklärt, daß diese Buchbinderarbeit nicht nur mit allem Fleiß und Genauigkeit verfertigt ist, sondern selbst in der Residenzstadt als ein Meisterstük angenommen werden darf. — Der Wahrheit gemäß von den Herren Schaumeistern bestätigt, und mit dem Innungssiegel versehen. — Wien, den 21. November 1843. Mathias Schultes. m. p., Magistratsrath u. Innungs-Kommissär.“ (Folgen noch sechs Unterschriften.) — Man glaubt somit, daß in der Folge den für die Industrie-Ausstellung eingesandten Gegenständen, mehr Aufmerksamkeit u. sorgfältigere Prüfung gewidmet werden dürfte.

— (Ungarischer Champagner.) Vom ausländischen Champagner werden wir uns wohl auch bald gänzlich emanzipiren. Man verfertigt bereits im Vaterlande aus ungarischen Trauben ein Getränke, das oft geübte Kenner von dem besten französischen nicht unterscheiden können. Wir wissen, was man in Preßburg in diesem Artikel leistet; aber auch in Pesth wird vortrefflicher Champagner verfertigt, u. wir machen auf Hrn. Karl Graner (nächst dem Neugebäude, im Majthenischen Hause, Nro. 230) aufmerksam, der einen Champagner verfertigt, der alle Eigenschaften des französischen besizt. Er moussirt, hat Aroma, Geist, Süße und jene angenehme Leichtigkeit, die den Champagner so beliebt machen. Bei dem herannahenden Karneval können wir dieses gute Erzeugniß mit vollem Rechte empfehlen. Gar viele werden es für ausländische Waare halten, und welcher Unterschied im Preise! Die äußere Adjustirung ist überdies täuschend der französischen nachgebildet.

— (Kunstblumen.) Bei dem herannahenden Karneval, wo wieder Blumen-Bouquets Hauptgegenstände der Toilette ausmachen werden, können wir wiederholt die Arbeiten der Frau Louise Moser, Blumenfabrikantin „zur Flora“ (Herrengasse, Nro. 446), empfehlen, welche die geschmakvollsten, elegantesten und neuesten Blumen nach den lezten Pariser u. Wiener Modellen verfertigt, und zu den billigsten Preisen anbietet. Ihre Firma ist bekannt und bewährt, und bedarf der weitern Anpreisung nicht.

Lokalnotizen. Die Schiffbrüke wurde in der Nacht vom 4. auf den 5. Jan. ausgehoben. Die Kälte hat sich eingestellt und die Donau treibt ziemlich viel Eis.

— Die Dampfschiffe machten am 2. d. M. ihre lezte Fahrt abwärts von Preßburg nach Pesth. So lange mögen sie wohl noch nie gefahren sein als in diesem Winter.

— Heute Sonnabend ist große Musikprobe im Redoutensaale.

— Morgen findet der erste Ball dieses Karnevals, zum Besten des wohlthätigen Frauenvereins in den Redoutensälen statt.

Abfertigung. Ein gewisser Jos. Janothyekh Ritter von Adlerstein, von dem wir einige unbedeutende Lokalnotizen aufgenommen, erlaubte sich einen Schmähartikel gegen uns in den Wiener „Wanderer“ deshalb einzusenden, weil wir in eines seiner Referate, wo er von Hrn. Wilds Vortrag des Liedes: „die Post“ sprach, das Wörtchen „trefflich“ einschalteten. Vor dem Publikum, das damals im Konzerte anwesend war, brauchen wir uns nicht zu vertheidigen, da es weiß, daß Hr. Wild das Lied so trefflich sang, daß er, wie jener „Ritter“ selbst eingesteht, zwei Mal gerufen wurde. Für Andere aber können wir die Erläuterung geben, daß der edle „Ritter“, ein früherer notorischer Lobhudler Wilds, dem er sogar eines seiner Meisterwerke dediziren wollte, wegen einer Kleinigkeit von 10 Gulden ganz umgestimmt wurde. Der Hr. Ritter hatte Unverschämtheit genug, uns von dieser 10 Guldengeschichte in Kenntniß zu sezen, was uns veranlaßte, bei der Aufnahme seiner Berichte über Wild, dem er Rache schwor, ein wachsames Auge zu haben, und uns, über Alles selbst zu überzeugen, bevor wir das druken ließen, was er uns einsandte. — Dies zur nähern Kenntniß des Hrn. Ritter Janothyekh. Wir wünschen nur, daß der Hr. Redakteur des „Wanderers“ mit diesem saubern Korrespondenten nicht ähnliche Erfahrungen machen möge, wie sie unser achtbare Kollege, der Redakteur des „Pesther Tageblattes“ und wir selbst schon gemacht haben. Einem gewissen schmuzigen Winkelblatte aber, würden wir zu der Acquisition dieses Ritters von der traurigen Gestalt gratuliren. Gleich und Gleich gesellt sich ja stets gerne. Red. d. Spiegels.

Entgegnung auf die im „Pesther Tageblatt“, Nr., 1 enthaltene Notiz, das Marquardt'sche Dampfboot betreffend. Eine notorische Dampf-Größe, ein Hr. K. nämlich, zitirt in der erwähnten Notiz einen kleinen Artikel aus der „Wiener Zeitung“ vom 28. Dezember v. J., worin gesagt wird, daß das Marquardtsche Dampfboot die Streke von Pesth bis Altofen in 27 Minuten zurüklegte, und findet es für gut, diesen Ausspruch zu bekriteln und in ein zweifehaftes Licht zu sezen. Ohne mit diesem Dampf-Ritter auf dem Felde der Polemik eine Lanze brechen zu wollen, finde ich mich nur genöthigt, seine Behauptung für eben so gehässig als lügenhaft zu erklären und mache ihn aufmerksam, sich in der Folge „glaubwürdigere Zeugen“ zu wählen, bevor er sich in einer ihm fremden Angelegenheit zum Richter aufwirft u. eine Sache zu bemängeln sucht, von der er entweder schlecht oder gar nicht unterrichtet ist. Zur Verständigung diene jedoch, daß die Probefahrt des oben angeführten Dampfbootes, von Pesth nach Altofen, in der That nicht mehr und nicht weniger als 27 Minuten dauerte, was ich auch nach einer etwaigen Replique auf diese Zeilen, durch die Zeugenschaft mehrerer hohen Standespersonen bekräftigen werde. Girtzy,

Miteigenthümer des obigen Dampfbotes.

Beilage: „Handlungszeitung“, Nro. 1.

Halbjähriger Preis 4 fl., postfrei 5 fl. — Prachtausgabe 5 fl. und postfrei 6 fl. C. M. — Man pränumerirt im Redaktionsbüreau zu Ofen (Fischerstadt, Nro. 81, nächst der Schiffbrüke), in den Kunsthandlungen, der H. H. C. Miller, J. Wagner und Treichlinger, u. in F. G. Weißenbergs Papierhandl. (Servittenplaz) in Pesth, u. bei allen k. k. Postämtern.

Ofen, gedrukt in der königl. ungar. Universitäts-Buchdrukerei.

negative

Fischbach Frigyes

litogr.

l.

„Pekárdizitó"

5. l.

Fischbach

Ltáb II. 53
IV. 112

Fischbach Frigyes

A magyar házi ipar díszítményei. Kiadja a M. Nemzeti Museum. Szöveget írta dr. Pulszky Károly. A chromolitografiai táblákat készítette Fenti. Bpest 1878. (40 tábla, rövid magyarázó szöveggel, magyar, német és francia nyelven.)

írott

Czobor Béla dr.: Kalauz Jankó Arnold régi és újabb munkamrés-gyűjteményének kiállításához. Nagyvárad, 1886. 8. l.

A nemzeti nevelés c. fordítás

Mari folyóiratba
Fröchbach F. rajz
ban több munka
jelent meg.

U. o. 8, l.

BUDAPEST
1905-JUL-9 N3

Fischbach Frigyes

az alabbi munkák a chromolitografiai táblák szines rajzát készítette fentiek.

Ugyloltom nem magyar, noch 1866-1871 megjelent díszmű tárgyu, de külföldi ornamentumokat, sőt más művei Becsben és Németországban jelentek meg.

Pulszky Károly dr.

A magyar házipar díszítményei Acta Nova Musei Nationalis Hungarici. Tomus II. Bp. 1878. 40 szines litografalt táblával

Ismeretlen festő.
A XVII. századból.

570. ~~Férfi képe.~~ Batthányi Kris

1 cl 575

Ba
for

Egész alak, ~~áll,~~ kissé balr
rito övet és baljával az oldalán log
piros bélésü prémkucsmáját forgó dis
möldöke, szeme és körszakálla sötétb
és atillája piros, szük nadrágja bar
háttér hegyes vidék jobbról várral,
közettel. Az égbolt felhős.

Vászon, méretei 234: 140 c
Lanfranconi Enea gyüjtemén
Átvétetett az 1895: V. 30-
No. 594).

570

904:V.3.

1907: III

+ minta, ≡ ornamentumjegyei

Fischbach Friedrich

(Friayes), német | kőrajzoló; sz. 1839 febr. 10 Aachenben, mh. 1908 szept. 12. Wiesbadenben. (Sinnes iparművészeti, magyar nemzeti francia ~~nyelven~~ nővegű mintalapot és litografált Pulszky Károlynak „A magyar házipar díszítményei c. munkáját, melyet 1878. a ill. Nemzeti Múzeum adott ki. A Nemzeti Nőnevelés c. folyóirat részére is készített litografiákat.

Ontrak és német tárgyú iparművészeti mintalapjai és albumai 1872-1883. Bécsben és Németországban jelentek meg.

Kikiáltási ár pengőben

1749. POROSZKAY IGNÁCZ, Mint lehetne Pestet jobb levegővel és jobb kutakkal ellátni? Nagy-Becskerek, 1863. 8r., fűzve . . . . . 1.—

1750. PORUBSZKY JÓZSEF, A királyi tetzvény. (Placetum regium.) Eger, 1868. 8r., fűzve . . . . 1.—

1751. PÖLITZ, KARL HEINR. LUDWIG, Immanuel Kants Vorlesungen über die philosophische Religionslehre. Leipzig, 1830. 8r., félbőrkötés . . . 1.—

1752. PRAY, GEORGIUS, Annales regum Hungariae. Vindobonae. 1763—1770. Folio, egykorú szép bőrkötések. 5 kötet . . . . . 70.—

1753. —, Dissertatio historico-critica de sacra dextera Divi Stephani primi Hungariae regis. Vindobonae. 1771. 4r., félbőrkötés. (A rézmetszet hiányzik!) . . 6.—

1754. —, Epistolae procerum regni Hungariae. Posonii. Belnay. 1806. 8r., 3 kötet, fűzve . . . . . 8.—

1755. PRETOCKI, F. X. VON Z., Ueber das Selbstbestimmungsrecht des Königreiches Dalmatien, Croatien und Slavonien. Wien, 1864. 8r., fűzve . . . . 2.—

1756. PREYER, J. N., Des ungarischen Bauer's früherer und gegenwärtiger Zustand. Pesth, 1838. 8r., fűzve . . . . . 4.—

1757. PRILESZKY, PAULUS, de eadem, Opusculum quaestionum. Posonii, Royer. 1735. K. 4r., kartonkötés . . . . . 3.—

1758. PROCESSUS ACTUALES, Magyarországi pörök gondosan írt kivonatai, táblai döntvények stb. másolatai a XVIII. századból. 8 kötet. Folio, papírkötés . . . . . 15.—

1759. PROCTOR, RICHARD, Más világok, mint a mienk. Bpest. Termtud. Társ. 1875. 8r., er. vkts. 2.—

1760. PRÓNAY GÁBOR BR., Vázlatok Magyarhon népéletéből. Pest. Geibel. 1855. Folio. Er. vászonkötés. Sok lithografiával . . . . . 25.—

1761. PROTOCOLLUM deputationis regnicolaris in iuridicis 1791. Folio, bőrkötés. Kézirat . . . 4.—

1762. PUFENDORF, SAMUEL, De habitu religionis Christianae. Bremae, 1692. 12r., félpergamentkts. 4.—

1763. PUFENDORF, SAMUEL L. B. DE, Introductio ad historiam Europaeam. Francofurti ad Moenum, 1704. 8r., kartonkötés . . . . . 5.—

1764. PULSZKY KÁROLY—FISCHBACH FRIGYES, A magyar háziipar díszítményei. Budapest, 1878. (Acta nova Musaei Nationalis Hungarici Tomus II.) Mappa chromolithografiai táblákkal. (Hiányos!) . . . . . 8.—

Fischbach Fri

Kikiáltási ár pengőben

1765. QUINTILIANUS, MARCUS FABIUS, Opera. Biponti. 1784. 8r., 4 kötet, félbőrkötések . . . 3.—

1766. QUIN, MICHAEL J., Dampfbootfahrt auf der Donau und Skizzen aus Oesterreich, Ungarn, der Wallachei, Serbien... Aus dem Englischen. Leipzig, 1836. K. 8r., 2 kötet, félvászonkötések . 4.—

1767. QUODLIBET. Lipcse. Wigand Ottó. 1845. 8r., fve 3.—

1768. RABORY, J., La vie de Louise de Bourbon princesse de Condé. Solesmes, 1888. 8r., fűzve . . 2.—

1769. RABUTIN, ROGER DE, Lettres. Amsterdam, 1731. 8r., 6 kötet, bőrkötések . . . . . 16.—

1770. RACCOLTA DI NUM, 320 vedute si antiche, che moderne della citta di Roma e di alcuni luoghi suburbani. Roma. Nella Calcografia di Agapito Franzetti. Haránt 4r., félbőrkötés. Több száz rézmetszetű képpel . . . . . 24.—

(1771—2147. Árverésre kerül 1936 február 13-án.)

1771. RACINE, J., Théatre complet. Paris. — Bernardin de Saint-Pierre, Paul et Virginie. Paris, 1878. 8r., 2 kötet, félbőrkötések . . . . . 2.—

1772. RACINET, A., Le costume historique. Paris. Libraire de Firmin-Didot et Cie. 20 vászonmappában, színes kosztümképekkel . . . . . 60.—

1773. — L'ornement polychrome. Paris. Libraire de Firmin-Didot et Cie. 10 vászonmappa, színes kosztümképekkel . . . . . 30.—

1774. RADETZKY, Der k. k. österreichische Feldmarschall Graf Radetzky. Eine biographische Skizze. Stuttgart u. Augsburg, 1858. 8r., fűzve . . . 3.—

1775. — Briefe des Feldmarschalls Radetzky an seine Tochter Friederike. 1847—1857. Wien, 1892. 4r., er. vászonkötés . . . . . 2.—

1776. RADISCHITS, Gemaelde einer Schlacht. Pesth. Landerer. 1832. K. 8r., fűzve. Er. borítékkal . . 2.—

1777. RADISICS J.—SZENDREI J., Magyar műkincsek. Kiadja a Műbarátok Köre. Budapest 1897—1901. 120 rézmetszetillusztrációval és 55 heliogravure melléklettel. (37 színezett.) 4r., 3 kötet, 6 részben, er. borítékokban . . . . . 13.—

1778. RADVÁNSZKY BÉLA BR., Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században. Bpest, 1879—80. 8r., 3 kötet, fűzve. (Az első kötet címlapja hiányzik!) . . . . . 16.—

(német kő)

Fischbach Frigyes, rajzoló. Színes iparművészeti mintalapokat készített Pulszky Károly dr. A magyar háziipar díszítményei cz. műve (kiadta a Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1878) és a »Nemzeti Nőnevelés« cz. folyóirat részére.

Külföldi, hasonló tárgyú mintalapjai 1872–1883) Bécsben és Németországban jelentek meg.

sz. 1839 febr. 10. Aachenben
mh. 1908 szept. 12. Weisbadenben.

Fischbach, l. *Wittinghoff Károly báró.*

Ø Fischel Jakab
fonmaöntö, Aradról,
1842

lásd
Fleischer Bées Yi. l.

b
M
s
n
s
j
s
c
h
s
17

mohamedánok markából és ez az Európa-szerte uralkodó közhangulat kölcsönzött erőt az ostromló seregeknek. Egész Európa, a kereszténység mint egy ember, a hadvezetők és katonák egyaránt tudatában voltak a feladat rendkívüli fontosságának és csak egy cél lehetett előttük : Budát bevenni, bármi áron. Ennek a megalkuvást nem ismerő elszánásnak Buda mint város természetszerűleg sok tekintetben áldozatul kellett, hogy essék. Az ostrom és a győztesek fosztogatása nyomán támadt pusztulás szinte megsemmisítette a várost. A vár és város helyreállításának, megerősítésének, újratelepítésének, felépítésének és az ország gazdasági vérkeringésébe való bekapcsolásának el kellett következnie. Ezek a feladatok a katonai, majd polgári (kamarai) hatóságokra hárultak.

A következőkben azokról a legelső hivatalos intézkedésekről kísérelünk vázlatos rajzot adni, amelyek a visszafoglalást követő napokban és hetekben voltak hivatva az erődítmény és a város életét szabályozni. A bécsi udvari Haditanács és az udvari Kamara rendelkezései mindjárt

Fischbach J. MDK

Oroszlánok, rajz

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

MDK.

Fischbach József

Kiállitási hir

Vas Népe 1967 márc.19.

Fischbein Nándor
grafikus

Közös kiállítása Szabó Lajos festővel febr. 3-tól
Szőrshalombattán a Szőrshalom étteremben.

Népszabadság, 1988. jan. 7.

Fischel Fülöp

nyomdán

l.

Kattén nyomtatott

275 l.

szenvedő *Krisztus.*

AÉ., 44—1930., 261—62. l. — Gerevich IPGY, 89. l. (Képe 88. l.) — Genthon: RMF, 121—122. l. (Antwerpeni manierista 1520 körül.) — Hoffmann: Jegyzetek 24. l. — Horváth, Enrico: Il rinascimento in. Ungheria. Roma, 1939., 97. l. (60. kép).

Krisztus születése

Körülmetélés
Fa, tempera, egyenkint 56·5×31 cm.
Reiner püspök hagyatékából.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVI. század első fele
Két szárnykép: *Donátor fiaival* és *Szent Lőrinccel*
Donátor felesége leányaival és *Szent Katalinnal*
Fa, tempera és olaj, 88×23, illetve 89×22 cm.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVI. század első fele
Két szárnykép: *Donátor fiaival* és *Szent János ev.*-val, kívül az *Angyali üdvözlet Sz. Máriája*

3

Fischel Fülöp

nyomdán

l.

Kertész nyomtatott

269. l.

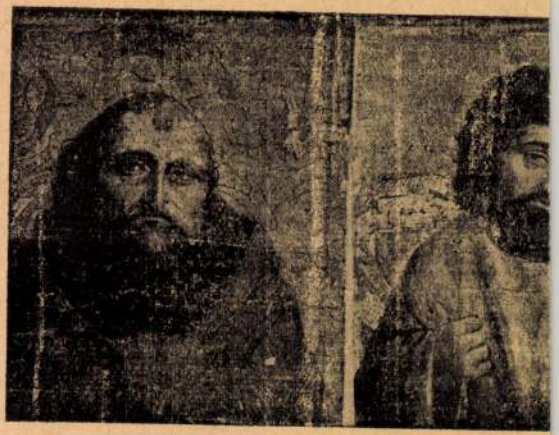

134. kép. *Avignoni festő*

FRANCIA FESTŐ, 1520 körül

Kálvária Szűz Máriával, Szent János evangélistával és Magdolnával

Félkörös felső záródással.

Fa, [illegible] 32 × 24 cm.

Az [illegible] ményből.

[illegible] ármegye 93. szám. — Gere-
[illegible] 6. l. (A messkirchi mester
[illegible] Gerevich IPGY, 95. l.

FRA[illegible] Ő, XVIII. század

Pászt[illegible]